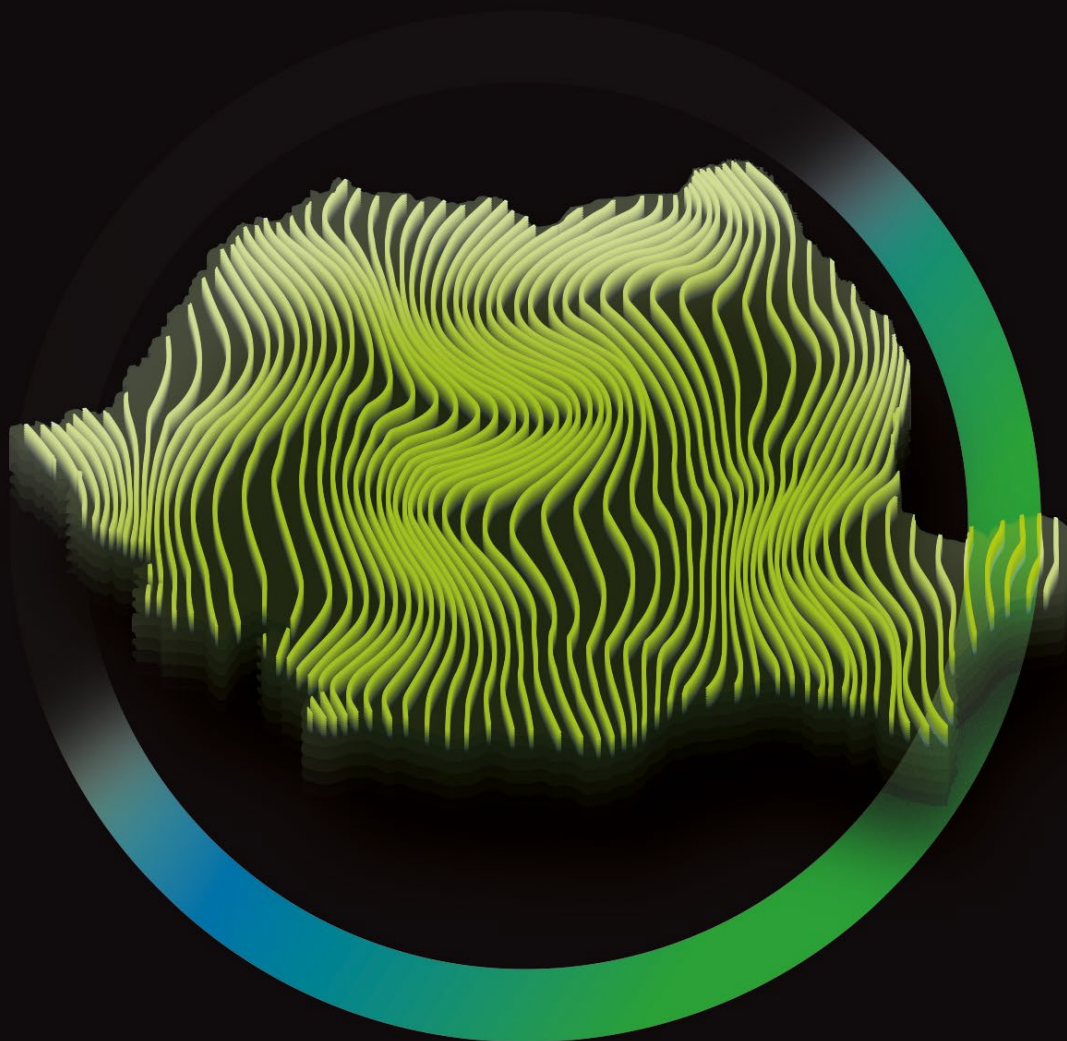

Oportunități pentru investitorii străini în România

București, decembrie 2025

Cuvânt înainte

Ideea acestui proiect s-a născut în urmă cu mai bine de doi ani, ca un răspuns la o nevoie ce părea să reiasă din numeroase interacțiuni cu mediul de business și cu reprezentanți ai autorităților. Ce se poate face pentru a veni în sprijinul eforturilor de poziționare a României ca destinație atractivă pentru investitorii străini?

În primul rând, o cartografiere. Cum putem ști ce are țara aceasta de oferit investitorilor străini care, la rândul lor, ar avea atât de mult de oferit înapoi țării (și aici mă refer la efecte economice directe și indirecte, la importul de know-how, la inovație și acces la resurse noi și vaste, la dezvoltarea pieței muncii etc.)?

Pentru a îndeplini această nevoie, Fundația Deloitte România a cooptat una dintre cele mai prestigioase instituții academice, Academia de Studii Economice. Au urmat runde lungi de brainstorming între echipa de cercetare a ASE și voluntarii din cadrul Deloitte România, pentru definirea aspectelor care urmau să fie acoperite de studiu, apoi alte runde lungi de feedback și rafinare, care au culminat cu finalizarea studiului pe care îl aveți acum sub priviri, un produs de cercetare de care suntem foarte mândri. Studiul îmbină perspective academice și practice și își propune să servească drept ghid atât pentru cei care promovează, cât și pentru cei care aleg România ca destinație de investiții. Îl vom pune la dispoziția tuturor stakeholderilor implicați în deciziile privind investițiile în România, în speranța că se va dovedi o sursă de informații inclusiv pentru modelarea strategiei României privind atragerea de investitori străini.

Lansarea acestui studiu este doar prima dintr-o serie de acțiuni menite să faciliteze dialogul între părțile interesate relevante - decidenți publici, mediul academic și cel de business. Inițiativa Fundației Deloitte România își poate atinge obiectivele de a crește competitivitatea României în atragerea de investiții străine directe doar dacă se derulează pe termen lung. Fazele ulterioare ale proiectului includ lansarea unei platforme online, al cărei scop este de a oferi informații valoroase investitorilor străini și de a-i conecta cu oportunitățile din România, implicarea continuă a voluntarilor din cadrul Deloitte România pentru a mobiliza stakeholderii relevanți, precum și crearea unui ecosistem care să sprijine inițiativa.

În numele voluntarilor Deloitte România care cred în această inițiativă și care își folosesc energia, cunoștințele, rețeaua internațională și experiența de lucru cu investitorii străini pentru a crește vizibilitatea țării noastre în peisajul investițional internațional, vă invit, așadar, să parcurgeți acest studiu și să-l împărtășiți cu oricine credeți că ar putea sprijini România în această direcție.

Cu încredere în România,

Alex Reff

Autori:

Prof. univ. dr. Nicolae Istudor

Prof. univ. dr. Basarab Gogoneață

Prof. univ. dr. Adrian Cantemir Călin

Prof. univ. dr. Mina Fanea Ianovici

Prof. univ. dr. Madlena Nen

Prof. univ. dr. Tănase Stamule

Prof. univ. dr. Vasile Strat

Prof. univ. dr. Denisa Vasilescu

Conf. univ. dr. Ana Bobircă

Conf. univ. dr. Marius Matei

Conf. univ. dr. Oana Popovici

Lect. univ. dr. Narciz Bălășoiu

Lect. univ. dr. Roxana Clodnițchi

Lect. univ. dr. Anca Gherman

Lect. univ. dr. George Ștefan

Cadru didactic asociat Mădălina Cotruț

Preambul

Studiul „Oportunități pentru investitorii străini în România” a fost realizat pentru a oferi o analiză de actualitate și bine documentată asupra climatului investițional din România, într-un context european și global aflat în continuă schimbare. Considerăm că o astfel de analiză coerentă și cuprinzătoare este esențială pentru înțelegerea și valorificarea potențialului investițional al țării.

Cercetarea a fost efectuată de o echipă de experți din cadrul Academiei de Studii Economice din București, ca parte a unei inițiative mai ample a Fundației Deloitte, și a beneficiat de sprijinul voluntarilor Deloitte, care au contribuit la evidențierea celor mai importante aspecte legate de mediul investițional din România.

Structura studiului acoperă principalele dimensiuni care influențează atractivitatea investițională a României: perspectiva macroeconomică, disponibilitatea resurselor umane, a celor naturale și de infrastructură, precum și măsurile de sprijin pentru investițiile străine directe și cadrul fiscal. Am dorit, de asemenea, să evidențiem oportunitățile de dezvoltare regională și sectoarele cu cel mai ridicat potențial de creștere în contextul economic actual. Totodată, studiul a urmărit să surprindă opiniile investitorilor străini privind climatul de afaceri din România, oferind o perspectivă directă asupra percepțiilor, așteptărilor și provocărilor acestora.

Analiza utilizează cele mai recente date disponibile, însă, în unele cazuri, acestea sunt anuale și nu reflectă integral evoluțiile recente, iar actualizarea lunară nu a fost posibilă din cauza indisponibilității datelor. Studiul își propune să fie un instrument util pentru conturarea unei imagini realiste și coerente a României pentru potențialii investitori străini, să ofere o perspectivă amplă celor deja prezenți pe piața românească și să servească drept suport pentru factorii de decizie, contribuind la consolidarea atractivității investiționale a țării.

Echipa de cercetare,
ASE București

Cuprins

Preambul.....	5
01. Analiza principalilor indicatori macroeconomici la nivelul României	13
1.1 Peisajul economic în România în anul 2024	13
1.2 Analiza consumului, economisirii, îndatorării și deficitului bugetar	25
1.3 Populația și infrastructura socială	31
1.4 Resurse naturale și infrastructura fizică a României.....	39
1.5 Climatul de afaceri din România – caracteristici și evaluare în context internațional	45
1.6 Analiză SWOT la nivel național.....	47
02. Analiza cadrului de sprijin al investițiilor străine directe în România și a sistemului de taxare	51
2.1. Prezentarea investițiilor străine directe în România – evoluție (fluxuri și stocuri), distribuție la nivel regional și sectorial	51
2.2. Identificarea stimulentei existente pentru investitorii străini	53
2.3. Prezentarea principalelor aspecte privind impozitarea în România.....	64
2.4. Analiza comparativă a sistemelor și poverii fiscale	67
03. Analiza caracteristicilor socio-demografice, ale pieței muncii și ale sistemului de educație din România.....	77
3.1 Analiza caracteristicilor pieței muncii în România.....	77
3.2 Analiza caracteristicilor sistemului de educație din România.....	96
3.3 Analiza caracteristicilor socio-demografice.....	104
04. Identificarea principalelor sectoare economice care prezintă oportunități de dezvoltare	107
4.1. Stabilirea sectoarelor economice în care se regăsesc excedente sau deficite (prin analiza balanței comerciale)	107
4.2. Identificarea sectoarelor (pe coduri CAEN) pentru stabilirea profitabilității medii.....	112
4.3 Ierarhizarea domeniilor economice după puterea de multiplicare: potențialul sectorului energetic	116
4.4 Fișe de sector	121
05. Ghid de investiții în județele României: potențial economic, resurse și oportunități locale	141
Județul Alba	141
Județul Arad	142
Județul Argeș.....	143
Județul Bacău.....	144
Județul Bihor	145
Județul Bistrița-Năsăud	146
Județul Botoșani	147
Județul Brașov	149
Județul Brăila.....	150
Municipiul București.....	151
Județul Buzău	152
Județul Caraș-Severin.....	154
Județul Călărași	155
Județul Cluj	156
Județul Constanța.....	157
Județul Covasna	159
Județul Dâmbovița	160
Județul Dolj.....	161
Județul Galați	163
Județul Giurgiu	164
Județul Gorj	166
Județul Harghita.....	167
Județul Hunedoara.....	168
Județul Ialomița	169
Județul Iași	170
Județul Ilfov.....	171
Județul Maramureș	172
Județul Mehedinți.....	173
Județul Mureș	174
Județul Neamț.....	175

Județul Olt.....	176
Județul Prahova.....	177
Județul Satu Mare.....	178
Județul Sălaj.....	179
Județul Sibiu	180
Județul Suceava.....	181
Județul Teleorman.....	182
Județul Timiș.....	183
Județul Tulcea	184
Județul Vaslui	186
Județul Vâlcea	187
Județul Vrancea.....	188

06. Analiza oportunităților pieței interne și a tendințelor la nivel global care pot induce transformări în economia românească191

6.1 Dimensiunea pieței și potențialul de creștere.....	191
6.2 Competitivitatea regională în România	198

07. Rezultatele chestionarului privind climatul de afaceri pentru investitorii străini din România..... 203

7.1 Descrierea eșantionului.....	203
7.2 Mediul macroeconomic.....	206
7.3 Factori care determină atractivitatea României pentru investitorii străini.....	208
7.4 Planuri viitoare de investiții în România	213

Glosar de termeni și abrevieri216

Referințe bibliografice217

Lista tabelelor

Tabelul 1.1. Principalii indicatori macroeconomici în 2024	13
Tabelul 1.2. Prognoza pe principalii indicatori economici.....	15
Tabelul 1.3. Analiza SWOT, România	47
Tabelul 2.1. Corespondența între categorii de stimulente și sectoare investiționale – evaluare strategică a eficienței instrumentelor de sprijin pentru investitori în România.....	53
Tabelul 2.2. Etapele-cheie ale procesului investițional în România – obstacole frecvente și intervenții recomandate.....	54
Tabelul 2.3. Exemple de oportunități ISD în lanțuri valorice și stimulentele relevante disponibile.....	55
Tabelul 2.4. Exemple de zone cu potențial investițional insuficient exploatat în România.....	55
Tabelul 2.5. Exemple de proiecte strategice emergente cu potențial pentru investiții străine directe în România	56
Tabelul 2.6. Matricea sprijinului local pentru investitori – municipii cheie din România	60
Tabelul 2.7. Exemple reprezentative de parcuri industriale din România – profil, facilități și administrare locală	61
Tabelul 2.8. Cote de impozit pentru diferite tipuri de venituri, România	66
Tabelul 2.9. Comparatie între cotele de impozite pentru țările din regiune	67
Tabelul 2.10. Cote de impozit pentru diferite tipuri de venituri, Ungaria	68
Tabelul 2.11. Cote de impozit pentru diferite tipuri de venituri, Bulgaria	69
Tabelul 2.12. Cote de impozit pentru diferite tipuri de venituri, Serbia	70
Tabelul 2.13. Cote de impozit pentru diferite tipuri de venituri, Slovacia	71
Tabelul 2.14. Cote de impozit pentru diferite tipuri de venituri, Polonia	73
Tabelul 2.15. Cote de impozit pentru diferite tipuri de venituri, Cehia	74
Tabelul 3.1. Rata ocupării (%) pe grupe de vârstă în anul 2023, pe regiuni de dezvoltare	84
Tabelul 3.2. Numărul mediu al salariaților pe activități ale economiei naționale și regiuni de dezvoltare, în anul 2023	87
Tabelul 3.3. Locuri vacante, deficite și excedente, pe regiuni de dezvoltare	92
Tabelul 3.4. Evoluția bugetului educației în România (2014–2023).....	96
Tabelul 3.5. Evoluția numărului de absolvenți (2019–2023).....	98
Tabelul 3.6. Distribuția pe domenii de studiu (2023/24).....	99
Tabelul 3.7. Evoluția totală a locurilor (buget + taxă) pentru principalele cinci centre universitare.....	99
Tabelul 3.8. Indicatori cheie în sistemul terțiar, comparație regională.....	99
Tabelul 3.9. Dimensiunea sistemului de învățământ terțiar	100
Tabelul 3.10. Specializări (ponderea locurilor de studiu, 2023)	100
Tabelul 3.11. Rezultate academice și intensitatea cercetării	100
Tabelul 3.12. Distribuția absolvenților pe filiere (estimări anuale)	102
Tabelul 4.1. Sold comercial pentru principalele categorii de bunuri conform Clasificării Standard de Comerț Internațional (CSCI) Rev. 4, mld. euro	108
Tabelul 4.2. Sold comercial pentru bunuri, clasificate pe marile categorii economice, mld. euro (2024e).....	111
Tabelul 4.3. Comerțul internațional de bunuri, conform clasificării produselor și serviciilor asociate activităților (CPSA 15), mld. euro.....	111
Tabelul 4.4. Rata rezultatului brut al exercițiului pentru anul 2023	113
Tabelul 4.5. Clasamentul celor mai profitabile 10 domenii de activitate	115
Tabelul 4.6. Evoluția cheltuielilor cu apărarea, mii lei	125
Tabelul 4.7. Performanțele principalilor jucători de pe piață din industria metalurgică, 2024.....	134
Tabelul 4.8. Domenii de investiție în securitatea cibernetică în România.....	137
Tabelul 6.1. Indicatori microeconomici la nivel de companii.....	195
Tabelul 6.2. Indicele competitivității regionale în România (2022).....	200

Lista figurilor

Figura 1.1. PIB real per capita în România (Euro)	15
Figura 1.2. PIB real/capita (2024)	16
Figura 1.3. Indicele inegalității veniturilor (2024)	17
Figura 1.4. Rata de ocupare 20-64 ani (2024)	18
Figura 1.5. Rata tinerilor neocupați care nu urmează nicio formă de educație sau de instruire 15-29 ani (2024)	18
Figura 1.6. Indicele egalității de gen (2024)	19
Figura 1.7. Procentul populației expuse riscului de sărăcie (2024)	19
Figura 1.8. Rata inflației (IAPC): România vs. UE	20
Figura 1.9. Rata inflației 2018-2024	20
Figura 1.10. IMM-uri la 1.000 de locuitori	21
Figura 1.11. România – Valoarea adăugată brută ca pondere în PIB (2015, 2020, 2024)	22
Figura 1.12. Valoarea adăugată brută ca pondere în PIB (2024)	23
Figura 1.13. Exporturi (mld. euro)	23
Figura 1.14. Importuri (mld. euro)	23
Figura 1.15. Exporturi (top 20 țări, mld. euro)	24
Figura 1.16. Importuri (top 20 țări, mld. euro)	24
Figura 1.17. Consumul final al populației (termeni reali, indice % față de anul de bază 2015)	25
Figura 1.18. Consumul populației (% din PIB)	26
Figura 1.19. Structura consumului populației în 2024 (% din cheltuieli)	27
Figura 1.20. Rata economisirii în 2024	28
Figura 1.21. Depozitele populației (milioane lei – sfârșitul perioadei)	29
Figura 1.22. Datoria publică și datoria privată (mld. euro)	30
Figura 1.23. Relația dintre datoria publică (mld. euro) și deficitul bugetar (% din PIB)	30
Figura 1.24. Evoluția populației, urban vs. rural (2007-2024)	31
Figura 1.25. Evoluția populației, tineri vs. vârstnici (2007-2024)	32
Figura 1.26. Evoluția populației active după sexe, 2007-2023 (mii persoane)	33
Figura 1.27. Evoluția populației ocupate, 2008-2023 (mii persoane)	33
Figura 1.28. Evoluția numărului mediu de salariați, 2008-2023	34
Figura 1.29. Evoluția câștigului salarial mediu net, 2008-2023 (lei)	34
Figura 1.30. Evoluția costului mediu al forței de muncă, 2007-2023 (lei)	35
Figura 1.31. Evoluția numărului de unități de învățământ, pe niveluri, 2007-2023	35
Figura 1.32. Evoluția unităților de învățământ preuniversitar și profesional, 2007-2023	36
Figura 1.33. Evoluția unităților de învățământ universitar de licență, 2007-2023	36
Figura 1.34. Evoluția numărului absolvenților de învățământ universitar de licență, 2007-2022	37
Figura 1.35. Evoluția numărului de personal medical, 2007-2023	37
Figura 1.36. Evoluția numărului de unități medicale, 2007-2023	38
Figura 1.37. Evoluția numărului cabinetelor medicale de familie, stomatologice și a farmaciilor, 2007-2023	38
Figura 1.38. Producția internă de energie electrică din surse primare, 2023	40
Figura 1.39. Producția internă de energie termică, 2023	41
Figura 1.40. Harta autostrăzilor din România	42
Figura 1.41. Harta feroviară a României	42
Figura 1.42. Coridoarele de transport european	43
Figura 1.43. Infrastructura energetică a României	44
Figura 2.1. Număr de tratate pentru evitarea dublei impuneri	66
Figura 3.1. Distribuția resurselor de muncă (mii persoane) în anul 2023, pe județe	80
Figura 3.2. Distribuția populației ocupate civile (mii persoane) în anul 2023, pe județe	81
Figura 3.3. Rata ocupării (%) în anul 2023, pe regiuni de dezvoltare	82
Figura 3.5. Rata șomajului înregistrat (%) în anul 2023, pe județe	86
Figura 3.6. Câștigul salarial mediu brut lunar (lei) în anul 2023, pe județe	89
Figura 3.7. Costul mediu lunar al forței de muncă pe salariat (lei) în anul 2023	90
Figura 3.8. Productivitatea muncii, pe persoană ocupată (lei/persoană) în anul 2023	91
Figura 3.9. Populația după domiciliu pe grupe de vârstă și sexe, la 1 ianuarie 2024	105
Figura 4.1. Evoluția soldului comercial pe categorii de bunuri conform Clasificării Standard de Comerț Internațional 2013-2024	110
Figura 4.2. Numărul întreprinderilor pe sectoare de activitate, 2008-2023	113
Figura 4.3. Rata profitului brut în cele mai performante activități la nivelul anului 2022	114
Figura 4.4. Rata profitului brut în activitățile cu performanțe medii la nivelul anului 2022	114
Figura 4.5. Rata profitului brut în cele mai puțin performante activități la nivelul anului 2022	115
Figura 4.6. Producție energie electrică în România (milioane kWh)	120
Figura 4.7. Balanța comercială pentru produse alimentare și animale vii, 2013-2024, mii euro	123
Figura 4.8. Evoluția producției metalurgice ianuarie 2018-decembrie 2024, 2021=100	133
Figura 4.9. Cifra de afaceri în industria metalurgică, %, an referință 2021 (2021 = 100%)	133

Figura 6.1. Convergența consumului per capita (2007-2022).....	192
Figura 6.2. Structura consumului gospodăriilor pe categorii COICOP	193
Figura 6.3. Rata profitului brut pe sectoare de activitate (2022)	194
Figura 6.4. Rata de dependență a persoanelor în vârstă (populația de 65 de ani sau mai mult/populația de 15-64 de ani).....	196
Figura 6.5 Ponderea populației active (15-64 ani) în total populație	197
Figura 6.6. Structura indicelui regional de competitivitate	198
Figura 7.1. Sectorul de activitate al companiilor respondente.....	204
Figura 7.2. Locația sediilor centrale ale companiilor respondente.....	204
Figura 7.3. Dimensiunea companiilor respondente după numărul de angajați	205
Figura 7.4. Dimensiunea cifrei de afaceri	205
Figura 7.5. Durata prezenței companiilor în România	206
Figura 7.6. Modalitatea de intrare pe piață a companiilor respondente	206
Figura 7.7. Așteptările investitorilor străini privind evoluția a diverse dimensiuni ale pieței din România (1 – foarte slab, 5 – excelent).....	207
Figura 7.8. Evaluarea calității infrastructurii (1 – dezvoltare foarte slabă, 5 – dezvoltare foarte bună).....	207
Figura 7.9. Evaluarea caracteristicilor pieței muncii (1 – dezvoltare foarte slabă, 5 – dezvoltare foarte bună).....	208
Figura 7.10. Importanța diferiților factori în alegerea României ca locație pentru investiții (1 – mai puțin important, 10 – foarte important)	209
Figura 7.11. Clasificarea avantajelor furnizate de România (1 – mai puțin important, 10 – foarte important).....	210
Figura 7.12. Principalele dezavantaje în România (număr)	210
Figura 7.13. Principalele obstacole pentru desfășurarea afacerii (1 – total dezacord, 5 – total acord).....	211
Figura 7.14. Evaluarea performanței României pentru diverse aspecte (1 – foarte slab, 5 – foarte bun).....	211
Figura 7.15. Factori-cheie care influențează deciziile de investiții (număr răspunsuri)	212
Figura 7.16. Evaluarea poverii fiscale din România în raport cu media UE, pe diferite tipuri de impozitare (1 – mai mică decât media UE, 5 – mai mare decât media UE).	213
Figura 7.17. Opiniile investitorilor cu privire la impactul diferitelor evenimente și tendințe asupra sectorului de activitate în România (1 – impact foarte scăzut, 5 – impact foarte ridicat).....	213
Figura 7.18. Gradul de încredere în viitorul investițiilor străine ale companiei în România.....	214

01.

Analiza principalilor indicatori macroeconomici la nivelul României

1.1 Peisajul economic în România în anul 2024

1.1.1 Principali indicatori macroeconomici

În ultimii ani, economia românească a traversat un context intern și internațional marcat de multiple provocări și oportunități. Conflictul armat din Ucraina, creșterea investițiilor străine, dar amânarea unor reforme fiscale și administrative au contribuit la fluctuații ale creșterii economice. Totuși, România a înregistrat progrese în reducerea sărăciei, crearea de noi locuri de muncă și o anumită modernizare a infrastructurii rutiere. Evoluția economică a fost marcată de influențe exterioare precum fluctuațiile pieței globale, crizele sanitare și cele economice subsecvente, generate de pandemie. În tot acest timp, economia românească a demonstrat reziliență, dar totodată a devenit evidentă necesitatea unor reforme structurale pentru a susține o dezvoltare durabilă și echitabilă în anii următori.

Tabelul 1.1. Principali indicatori macroeconomici în 2024

Țara	PIB per capita (EURO PPC)	PIB total (mld. EURO PPC)	Rata medie a inflației (IAPC)	Rata șomajului	Soldul bugetului de stat (% din PIB)	Soldul contului curent (% din PIB)
Cehia	36.436	397	2,7%	2,6%	-2%	1,8%
Polonia	31.362	1176	3,7%	2,9%	-7%	0,0%
România	31.105	593	5,8%	5,4%	-9,3%	-8,4%
Ungaria	30.416	291	3,7%	4,5%	-5%	2,2%
Bulgaria	26.265	169	2,6%	4,2%	-3%	-1,8%
PPC = paritatea puterii de cumpărare						
IAPC = Indicele armonizat al preturilor de consum						

Analiza indicatorilor macroeconomici pentru România în 2024 (Tabelul 1) evidențiază o economie cu o performanță economică notabilă, dar încă expusă unei serii de provocări structurale. Cu un PIB per capita de aproximativ 31.000 de euro la paritatea puterii de cumpărare (PPC), România se află în categoria medie în regiune, fiind însă sub nivelul Poloniei, ceea ce indică necesitatea intensificării investițiilor în inovare, în tehnologizare și în dezvoltarea capitalului uman pentru a putea urca în clasament și pentru a crește standardul de trai. În același timp, PIB-ul total de 593 de miliarde de euro (PPC) susține ideea că economia are un anumit potențial de extindere, dar, pentru a realiza o creștere sustenabilă, este esențială diversificarea sectoarelor și sporirea competitivității, mai ales în contexte globalizate, unde avantajele comparative trebuie convertite în avantaje competitive.

Rata inflației care s-a apropiat din nou de 10%, reprezintă un semnal de alarmă, indicând presiuni de cost interne și externe pe piața românească. Aceasta poate diminua puterea de cumpărare a populației și poate crea dificultăți pentru stabilitatea prețurilor pe termen mediu, mai ales dacă salariile și veniturile nu vor ține pasul cu această creștere a prețurilor. În același timp, piața muncii rămâne relativ flexibilă, cu o rată a șomajului de 5,4%, o valoare apreciată ca fiind acceptabilă, dar care poate ascunde probleme legate de calificare sau de rigiditățile structurale ale sistemului ocupațional. Pentru a stimula creșterea economică și pentru a reduce rata șomajului, este nevoie de investiții în programe de formare profesională și educație, precum și de politici active de stimulare a inovării și a antreprenoriatului în domenii cu potențial de dezvoltare.

Situația fiscală a României indică un deficit bugetar semnificativ, de peste 9% din PIB (2024), ceea ce generează riscuri pe termen mediu și lung. Cheltuielile publice sunt dominate de programe sociale și investiții, dar menținerea unui nivel atât de ridicat al deficitului poate duce la presiuni asupra costurilor de împrumut și la vulnerabilitate față de evoluțiile financiare internaționale. În paralel, soldul contului curent negativ (-8,4% din PIB) arată o dependență mare față de finanțarea externă și devine un factor de vulnerabilitate în fața volatilității pieței globale, mai ales în contextul incertitudinilor legate de evoluția ratelor dobânzilor pe plan internațional. Pentru a asigura stabilitatea macroeconomică pe termen lung, România trebuie să implementeze reforme structurale orientate spre reducerea dezechilibrelor, diversificarea surselor de venit extern și îmbunătățirea climatului investițional, astfel încât creșterea economică să devină durabilă și mai rezistentă la șocurile externe.

Convergența în UE se referă la procesul prin care statele membre își reduc diferențele economice și sociale pentru a atinge niveluri de dezvoltare mai apropiate între ele. În contextul Uniunii Europene, acest termen este adesea folosit în legătură cu criteriile de convergență stabilite pentru adoptarea euro, care includ indicatori precum stabilitatea prețurilor, sănătatea financiară a sectorului public, stabilitatea cursului de schimb și ratele dobânzilor pe termen lung. Scopul este de a asigura o integrare economică mai strânsă și o funcționare eficientă a monedei euro în toate statele membre. În timp ce Bulgaria va adopta euro din 2026, Comisia Europeană

a constatat că România nu îndeplinește deocamdată condițiile necesare pentru adoptarea monedei unice³, în principal din cauza incompatibilităților legislative și a nivelului redus de convergență economică. Legislația românească, în special Legea nr. 312/2004, a fost menționată din perspectiva impactului asupra independenței și atribuțiilor băncii centrale, dar aceste aspecte reprezintă doar o parte dintre provocările mai ample cu care se confruntă țara în procesul de aderare. România nu respectă criteriul privind stabilitatea prețurilor, având o rată medie a inflației mult peste plafonul de 4,1% (stabilit pentru adoptarea euro), înregistrând un mediu inflaționist ridicat, influențat de creșterea prețurilor la energie și alimente în perioadele recente. Evoluția inflației a fost volatilă, tendința generală a fost de accelerare în 2022, urmată de o decelerare în 2023 și 2024, și o nouă creștere puternică în trimestrul trei din 2025. Mediul inflaționist încă reprezintă un obstacol major în procesul de convergență.

De asemenea, țara nu îndeplinește condițiile privind sustenabilitatea finanțelor publice, fiind subiectul unei proceduri de deficit excesiv, cu un deficit bugetar de 6,6% din PIB în 2023 și de peste 9% în 2024. Managementul fiscal al României este afectat de o gestionare slabă a cheltuielilor și de dificultăți în implementarea reformelor fiscale, ceea ce îngreunează consolidarea fiscală necesară pentru aderare și afectează sustenabilitatea fiscală pe termen mediu.

Evoluțiile balanței de plăți și mediul instituțional arată o integrare bună a economiei românești în UE, dar obstacole precum deficitul de cont curent ridicat și problemele structurale din infrastructură, educație și reglementare limitează convergența. În plus, vulnerabilitățile macroeconomice ale României sunt evidente în raport cu sistemul de alertă al Comisiei Europene, care a concluzionat că țara suferă de dezechilibre macroeconomice excesive. Deficitul mare al sectorului public și presiunile inflaționiste sunt principalele riscuri, mai ales în contextul unor fragilități structurale și al instabilității politice sau administrative. În același timp, implementarea Planului Național de Redresare și Reziliență al României (PNRR) a fost afectată de capacitatea administrativă limitată și de lipsa unor reforme consistente. Pentru perioada 2021-2027, fondurile din Politica de Coeziune, în valoare de 31 de miliarde de euro, continuă să sprijine proiecte strategice în domenii precum inovarea, digitalizarea, tranziția verde și dezvoltarea socială, însă disparitățile regionale și provocările în domeniul investițiilor și ocupării forței de muncă rămân obstacole majore în procesul de convergență economică.

Ca răspuns la situația fiscală, România a introdus o serie de măsuri economice și reforme menite să reducă deficitul și să stabilizeze finanțele publice. În 2025, guvernul a adoptat o serie de măsuri pentru reducerea deficitului, care includ majorări de taxe, înghețarea cheltuielilor și suspendarea creșterilor de salarii și pensii în sectorul public până în 2026. În plus, TVA-ul și accizele au fost majorate în august 2025. România a convenit cu UE un plan de redresare pe șapte ani, care vizează reducerea deficitului fiscal sub 3% din PIB până în 2030 și care își propune, în același timp, să protejeze programele de investiții ale statului.

³ Raportul: Convergence Report 2024, Comisia Europeană

În paralel, România continuă să se bazeze pe sprijinul european prin PNRR, inclusiv și capitolul REPowerEU, care împreună cumulează aproximativ 21,6 miliarde de euro pentru reforme și investiții în tranziția verde, digitalizare, eficiență energetică și energie regenerabilă.

Aceste eforturi combinate sunt concepute pentru a reduce deficitul fiscal, a stabiliza finanțele publice, a menține accesul la finanțarea europeană și a păstra ratingul de țară la un nivel recomandat investițiilor. Prognozele pe termen scurt sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabelul 1.2. Prognoza pe principalii indicatori economici

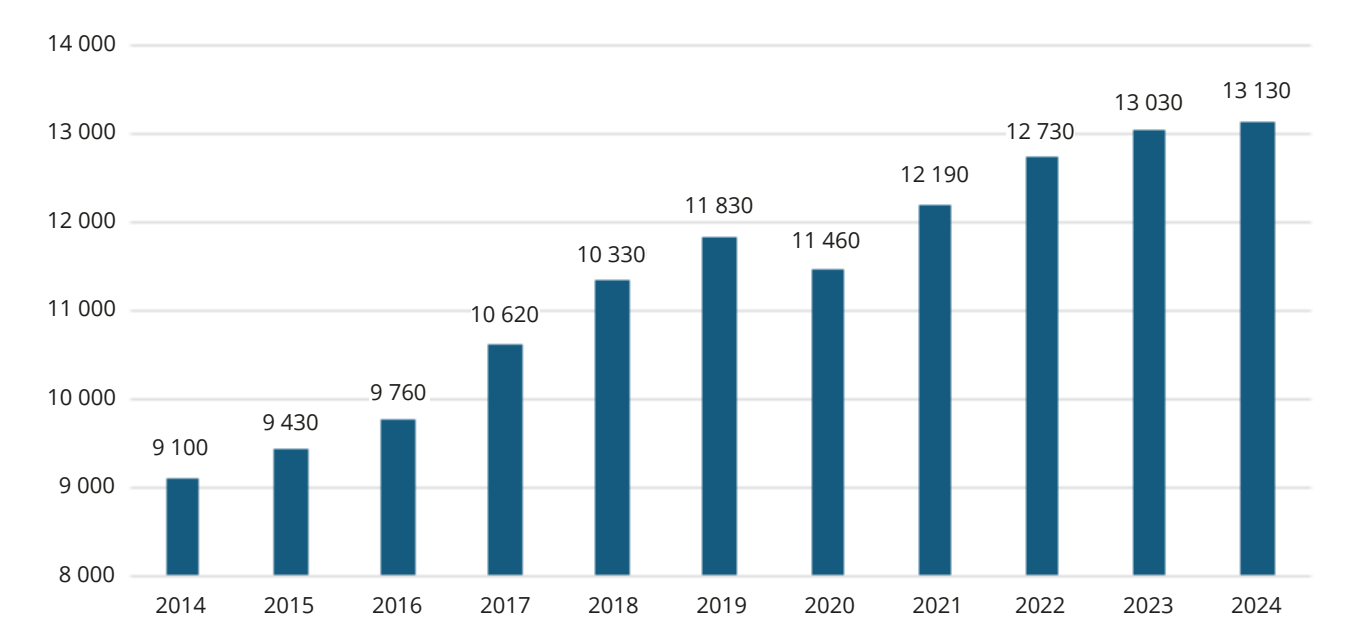
Indicatori	2025	2026
Creșterea PIB (% anual)	0,7	1,1
Rata șomajului (%)	6,1	5,8
Soldul bugetului de stat (% din PIB)	-8,4	-6,2
Datoria publică (% din PIB)	59,1	61,1
Soldul contului curent (% din PIB)	-7,9	-6,4

Sursa: Prognoza Comisiei Europene

1.1.2 Convergența reală

PIB-ul real per capita a crescut în ultimii zece ani cu peste 40%. Cea mai mare parte a creșterii a fost realizată în intervalul 2014-2019, când economia României a manifestat un avans economic robust, cu rate medii anuale ale PIB de aproximativ 3,5-4%. În 2019, PIB-ul țării a atins aproximativ 240 de miliarde de euro, în creștere față de circa 167 de miliarde de euro în 2014, ceea ce reprezintă un avans de circa 43% pe parcursul acestor cinci ani. Pe de altă parte, deficitul bugetar a revenit pe creștere, urcând la 4,6% din PIB în 2019, comparativ cu 3,6% în 2014, iar datoria publică raportată la PIB a continuat să urce ușor în valoare absolută, depășind 370 de miliarde de lei în 2019, față 295 de miliarde de lei în 2014, indicând un control relativ al datoriei în limite sănătoase.

Figura 1.1. PIB real per capita în România (Euro)

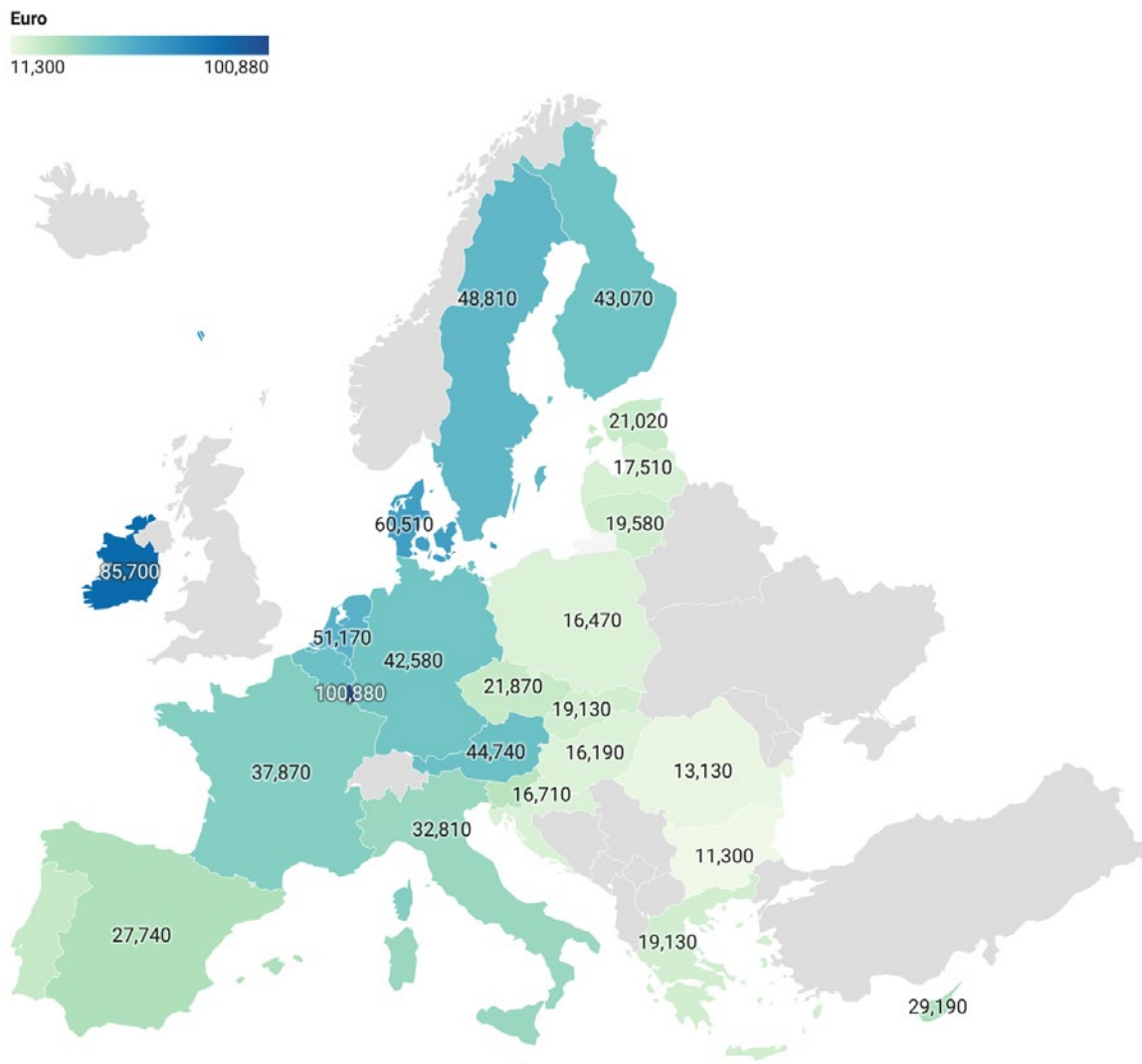

Sursa: Eurostat

Pe piața muncii, ratele de ocupare au crescut semnificativ, de la 59,2% în 2015 la 69,5% în 2024, iar șomajul a scăzut de la 8,4% în 2015 la 5,4% în 2024. Salariile medii brute au crescut de aproape patru ori, de la aproximativ 1.900 de lei în 2014 la peste 8.000 de lei în 2019, stimulând consumul intern și reducând sărăcia relativă. La nivelul infrastructurii, s-au făcut investiții semnificative: dezvoltarea rețelilor de autostrăzi și drumuri

naționale, precum și continuarea modernizării aeroporturilor și rețelilor de energie. De exemplu, în 2024, rețeaua de autostrăzi a României s-a extins cu aproximativ 200 km de autostradă, îmbunătățind interconectarea regională și reducând timpii de transport. În privința investițiilor străine directe, România a reușit să atragă aproximativ patru miliarde de euro anual, consolidându-și poziția ca destinație atractivă pentru investitori.

Figura 1.2. PIB real/capita (2024)

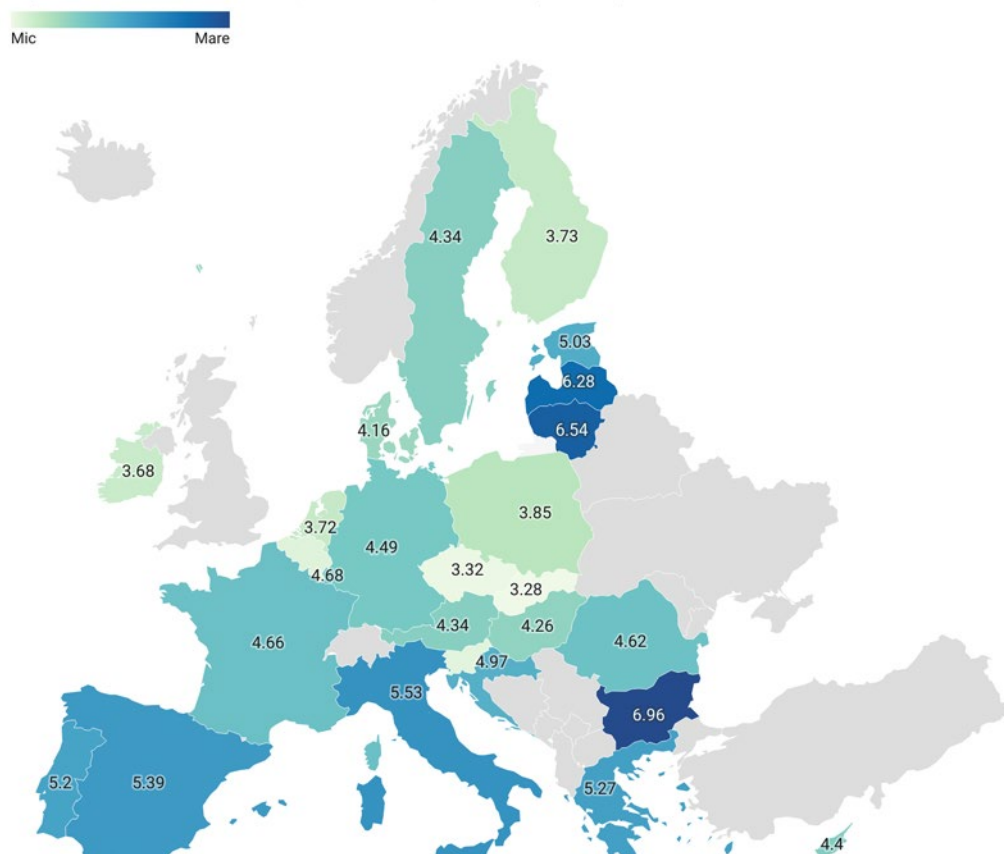

Sursa: Eurostat

După pandemia de COVID-19, situația economică s-a înrăutățit, cu o temperare a creșterii economice, o accentuare a deficitelor și o majorare fără precedent a datoriei publice. Creșterea economică de după 2021 a fost în mare parte inflaționistă, bazată pe o politică fiscală expansionistă. Prin urmare, în 2024, la nivelul UE, România s-a clasat pe penultimul loc ca nivel al PIB real/capita exprimat în euro. Doar Bulgaria este la un nivel mai redus, dar stabilitatea economică este superioară în țara vecină, ce are șanse să depășească România în anii următori.

Totuși, România are o poziție mult mai bună decât Bulgaria în ceea ce privește egalitatea distribuției veniturilor. Indicele inegalității veniturilor măsoară de câte ori veniturile disponibile pe adult-echivalent ale persoanelor din categoria a V-a (cele mai înstărite) depășesc veniturile obținute de persoanele din categoria I (cele mai defavorizate), în cadrul distribuției populației în funcție de venitul disponibil pe adult-echivalent. Figura 1.2 arată că România are un indice de 4,62, apropiat de cele din Franța și Germania, în timp ce Bulgaria are o valoare de 6,96, cea mai mare din UE. Se observă astfel că, din punctul de vedere al inegalității distribuției veniturilor, România tinde să se apropie de nivelurile UE.

Figura 1.3. Indicele inegalității veniturilor (2024)

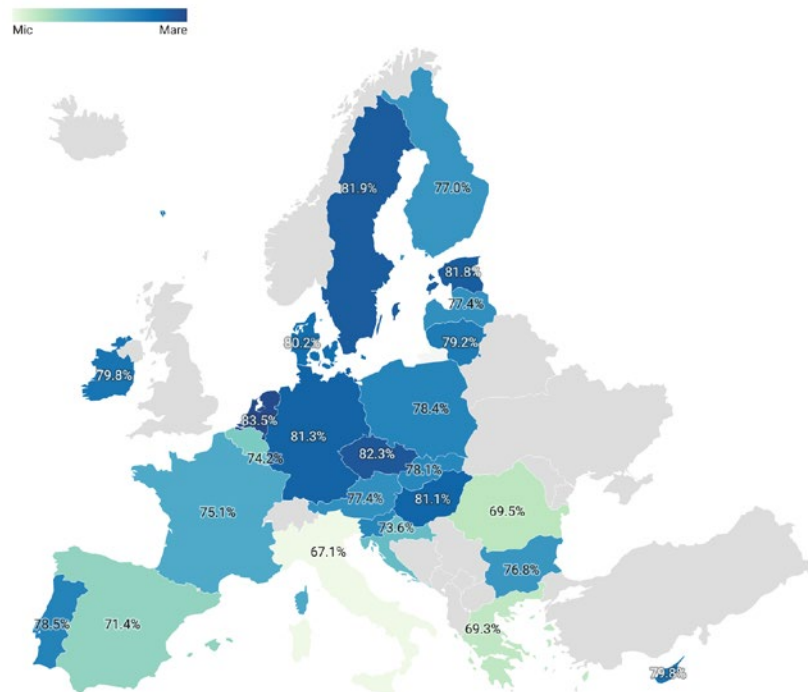

Sursa: Eurostat

O vulnerabilitate a economiei românești este reprezentată de rata redusă de ocupare a populației. Doar 69,5% din populația cu vârsta între 20 și 65 de ani este ocupată, la mare distanță de Germania, unde ponderea este de 81,3%. De exemplu, Franța a avut în 2024 o rată a șomajului de 7,4%, în timp ce în România a fost de 5,4%. Cu toate acestea, rata de ocupare este semnificativ mai mare în Franța. Explicația este dată de rata redusă de participare la forța de muncă din România (73%), în timp ce media UE-27 este de peste 80%. Explicațiile pot ține de munca la negru sau de efectele unor legi de pensionare în condiții speciale sau de un control ineficient al sprijinului pentru

persoanele cu dizabilități. Ținând cont de creșterea economică încetinită în ultimul timp și de problemele structurale mari ale bugetului de asigurări sociale, este imperios necesară implementarea unor acțiuni care să combată munca la negru și să facă integrarea pe piața muncii mai atractivă pentru eventualii șomeri descurajați, care nu mai apar în statisticile privind șomajul. O reformare a sistemului de pensii poate aduce o îmbunătățire pe acest plan. De asemenea, există un potențial semnificativ de creștere a veniturilor bugetare dacă angajările ilegale vor fi reduse prin controale eficiente odată cu îmbunătățirea sistemelor informatice ale autorităților de control.

Figura 1.4. Rata de ocupare 20-64 ani (2024)

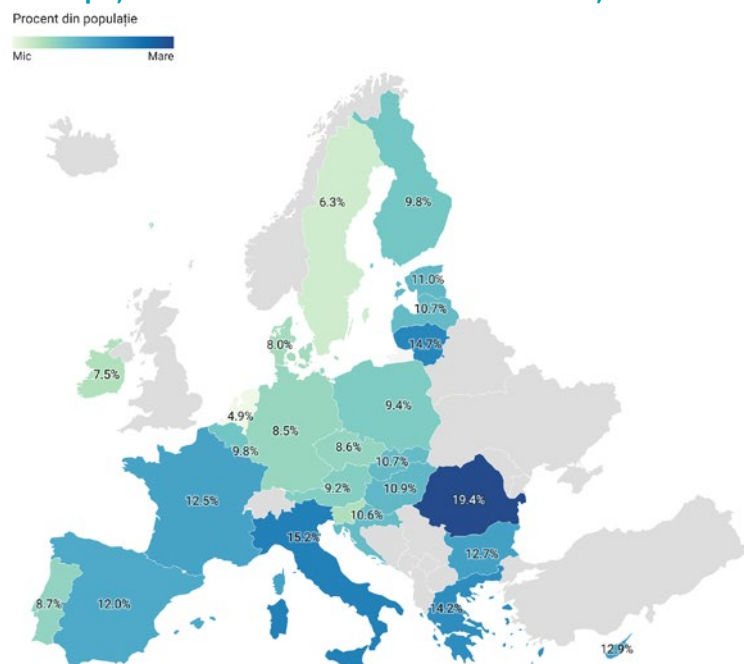

Sursa: Eurostat

România are dificultăți serioase legate de piața muncii și de integrarea persoanelor foarte tinere în activitatea productivă. Din păcate, la noi se înregistrează cea mai ridicată rată a tinerilor cu vârsta în intervalul 15-29 ani care nu lucrează și nici nu se află într-o formă de educație. Este posibil ca acești tineri să desfășoare activități în economia subterană, dar fenomenul reprezintă un semnal serios de alarmă. Tinerii care ratează

șansa de a fi educați sau de a căpăta o experiență relevantă pe piața muncii au șanse mai mici de a-și construi o carieră stabilă mai târziu. Ei vor avea venituri mai mici decât potențialul lor, vor fi afectați de șomaj mai ușor și vor pune o presiune suplimentară pe sistemul public de protecție socială. Este vorba de o resursă esențială care pare a fi risipită de societatea românească.

Figura 1.5. Rata tinerilor neocupați care nu urmează nicio formă de educație sau de instruire 15-29 ani (2024)

Sursa: Eurostat

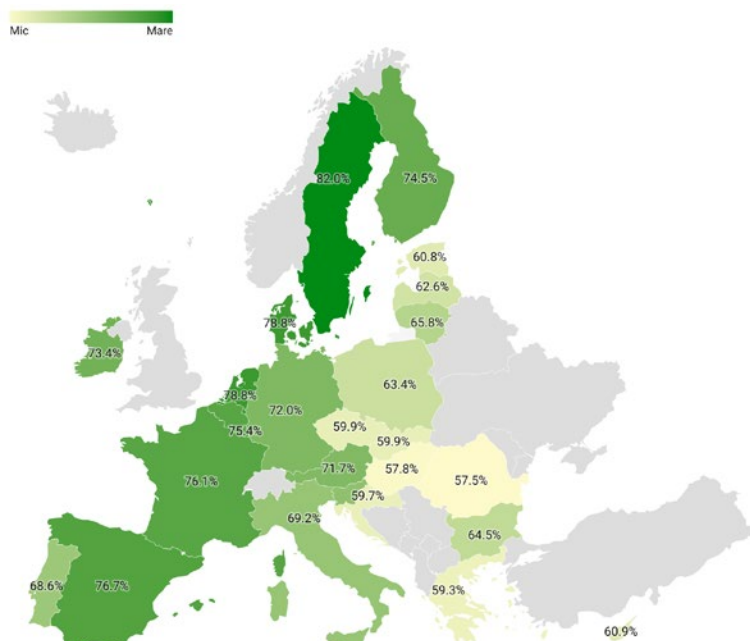
Această problemă afectează mai ales persoanele de gen feminin. În cazul lor, rata este de peste 25%. Cu alte cuvinte, în România, o fată din patru, cu vârsta între 15 și 29 de ani,

nici nu lucrează și nici nu participă la un program de pregătire sau educare. Efectele acestei situații alarmante sunt măsurate și cu ajutorul indicelui egalității de gen. Indicele sprijină

dezvoltarea și implementarea politicilor și legislației în domeniu, fiind bazat pe date concrete și reflectând rezultatele acestor măsuri pentru femei și bărbați. În același timp, el crește gradul de conștientizare în rândul factorilor de decizie și al publicului larg cu privire la evoluțiile și obstacolele legate de aplicarea politicilor pentru egalitatea de gen. Structurat pe opt

domenii, indicele include șase domenii principale – utilizarea resurselor financiare, cunoștințele, timpul, puterea, sănătatea și inegalitatea – integrate într-un indice de bază. România ocupa în 2024 ultima poziție în UE din punctul de vedere al indicelui egalității de gen (Figura 1.6).

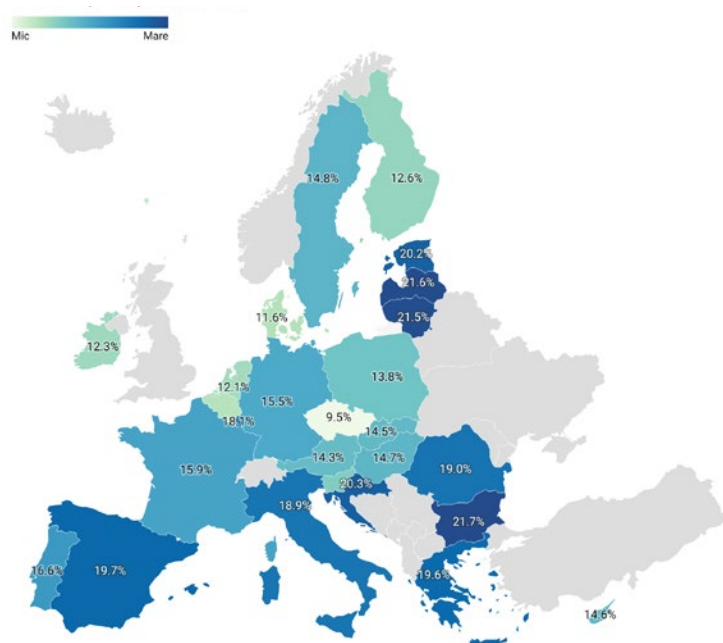
Figura 1.6. Indicele egalității de gen (2024)

Sursa: Eurostat

Mai departe, gradul de convergență reală poate fi studiat și prin analiza riscului de sărăcie. La acest capitol, chiar dacă nu mai ocupă unul din ultimele locuri, România se află tot în partea inferioară a clasamentului. Este nevoie de politici mai eficiente, mai ales în mediul rural sau în cazul gospodăriilor cu mulți minori, pentru a se reduce cât mai mult proporția persoanelor expuse acestui risc.

Figura 1.7. Procentul populației expuse riscului de sărăcie (2024)

Sursa: Eurostat

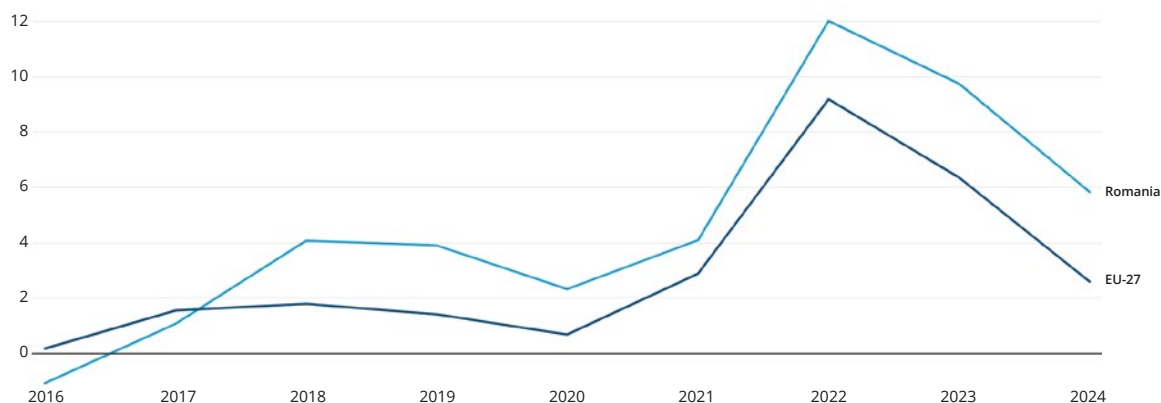
Notă: Procentul populației expuse riscului de sărăcie reprezintă procentul din populația rezidentă care trăiește într-o gospodărie cu venituri mai mici de 60% din mediana veniturilor disponibile pe adult-echivalent.

1.1.3 Evoluția inflației

Așa cum am menționat și anterior, inflația rămâne o problemă nerezolvată pentru economia românească. Figura 1.8 arată ecartul semnificativ, de circa trei puncte procentuale, între România și UE privind rata inflației calculată cu Indicele Armonizat al Prețurilor de Consum (IAPC). Cauzele principale sunt legate de gestionarea deficitară a fondurilor publice, cheltuielile guvernamentale cu salariile și alte beneficii care alimentează o cerere de consum excesivă, fapt reflectat și de deficitul bugetar foarte mare. În paralel cu aceste cheltuieli,

România suferă din cauza unui lanț de aprovizionare insuficient dezvoltat pentru fermierii locali. După cum se vede din figura 1.9, mărfurile alimentare au avut mereu rate foarte mari de scumpire. O cerere mare de bunuri de consum, alimentată de o politică fiscală expansionistă, a intrat în conflict cu un sector de producție și desfacere ineficient organizat, fapt care a dus la creșterea prețurilor și, mai departe, la aprecierea reală a cursului de schimb și la o explozie a importurilor, reflectată nemijlocit în deficitul foarte mare de cont curent.

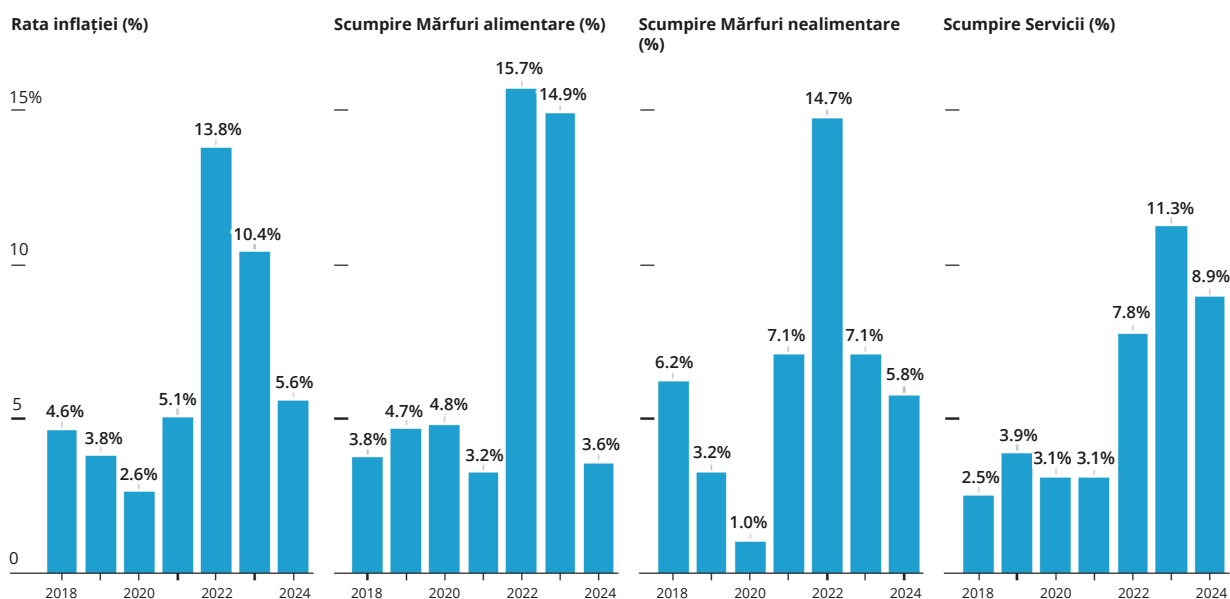
Figura 1.8. Rata inflației (IAPC): România vs. UE

Sursa: Eurostat

Anul 2022 a marcat vârful de creștere a prețurilor. Pe măsură ce restricțiile sanitare au fost treptat ridicate, consumatorii au încercat o revenire la programul de consum anterior. Oferta de bunuri și servicii s-a redus însă semnificativ în perioada pandemiei, iar întâlnirea dintre o cerere foarte mare și o ofertă limitată a dus pretutindeni în Europa la scumpiri generalizate. Diferența dintre celelalte țări europene și România a fost dată de calitatea mediului concurențial și adaptabilitatea întreprinzătorilor. Din păcate, infrastructura socio-administrativă din România impune costuri de conformare foarte mari mediului privat pentru desfășurarea de activități independente. Nici infrastructura de transport nu este suficient dezvoltată pentru a permite o mobilitate corespunzătoare a factorilor de producție. Elasticitatea redusă a ofertei a dus la creșterea rapidă a prețurilor, scumpiri record fiind înregistrate, de exemplu, pentru mărfurile alimentare (aprox. 16% în 2022), evoluție neconcordanță cu resursele bogate ale României pentru producția agricolă.

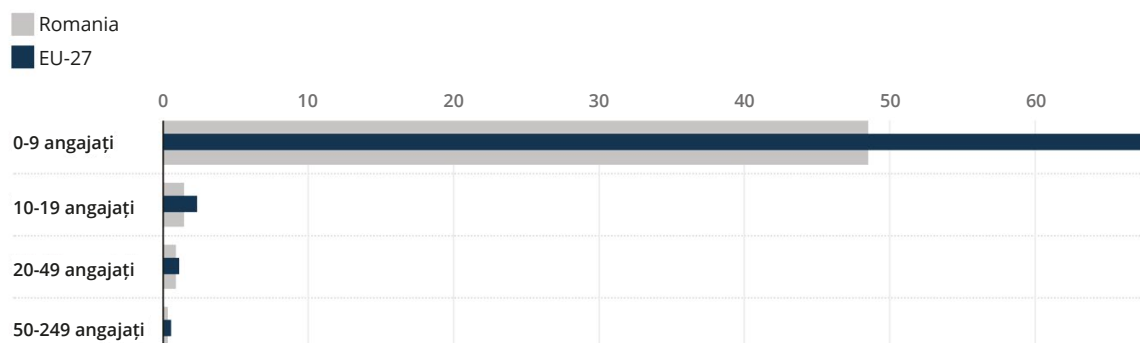
Figura 1.9. Rata inflației 2018-2024

Sursa: Eurostat

Flexibilitatea redusă a economiei poate fi explicată și prin numărul relativ mic de întreprinderi mici și mijlocii (IMM) (Figura 1.10) și de microîntreprinderi, unde există un decalaj semnificativ față de celelalte state UE. O cauză este inconsecvența politicilor de stimulare a micilor întreprinzători. Multe măsuri fiscale ce ofereau facilități semnificative firmelor mici au fost anulate pentru creșterea veniturilor bugetare, în condițiile în care principalele probleme ale bugetului - marea evaziune fiscală și cheltuielile necontrolate - este posibil să nu fi primit atenția cuvenită.

Figura 1.10. IMM-uri la 1.000 de locuitori

Sursa: Eurostat

Notă: Indicator calculat prin raportarea numărului mediu anual de IMM-uri din anii 2021-2023 la populația măsurată prin recensământul din 2021

1.1.4 Valoarea adăugată brută pe sectoare ale economiei naționale

Figura 1.11 arată evoluția din ultimii zece ani a ponderii diverselor sectoare de activitate în PIB. Se pot identifica următoarele tendințe:

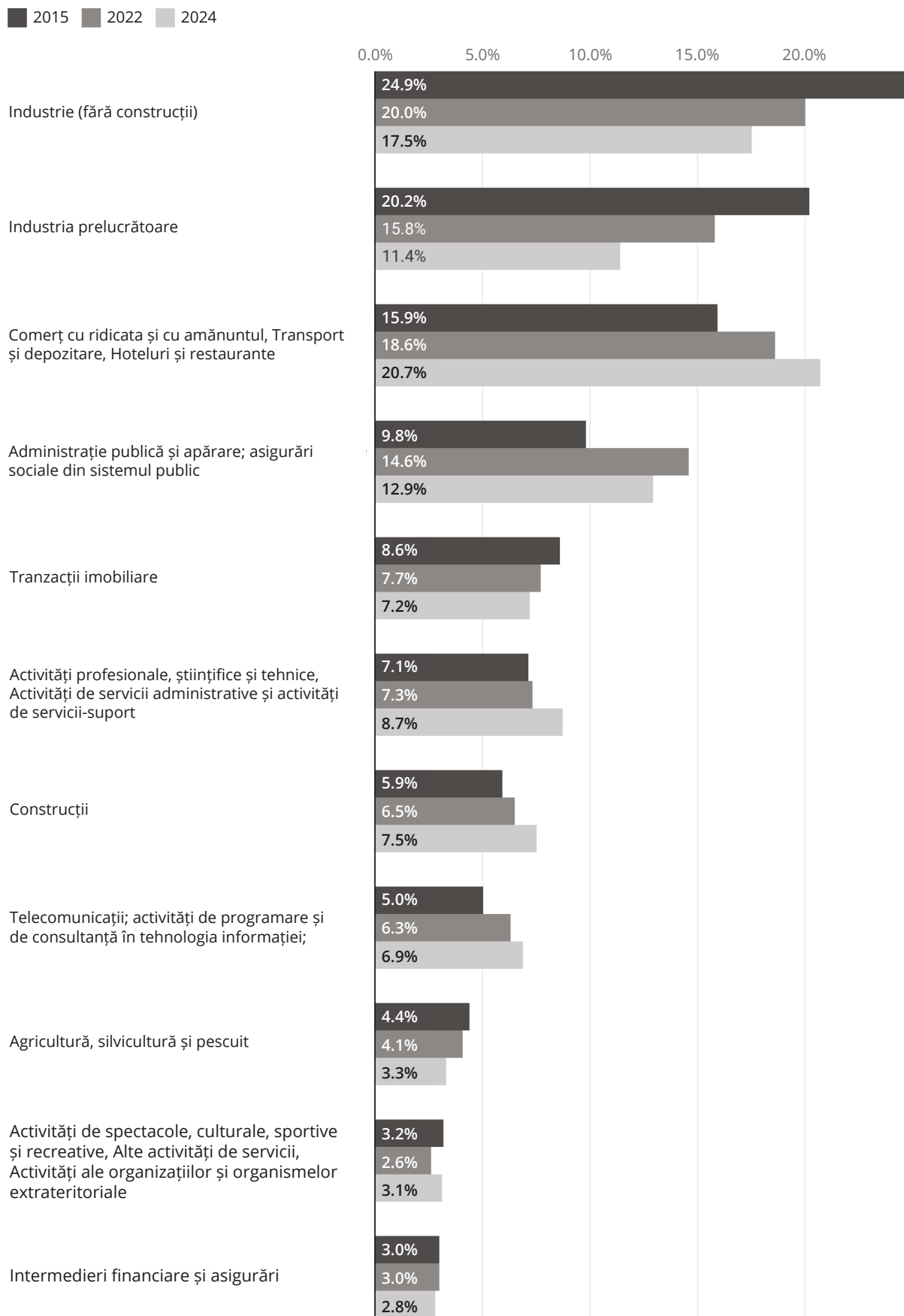
- scăderea ponderii industriei în PIB;
- ușoară scădere a ponderii agriculturii în PIB;
- creștere a ponderii comerțului cu ridicata și cu amănuntul, transport și depozitare, hoteluri și restaurante;
- creștere moderată în sectoarele de construcții, telecomunicații, activități de programare și de consultanță în tehnologia informației.

Scăderea ponderii sectorului industrial nu ar fi fost îngrijorătoare, dacă am fi avut creșteri semnificative în alte ramuri cu o valoare adăugată mare. Din păcate, ponderea serviciilor este mult sub mediile europene. Creșterea activităților de comerț este legată probabil din nou de cheltuielile bugetare excesive cu salarii și alte beneficii și cu deficitul de cont curent. Dezvoltarea sectoarelor de construcții și IT, sprijinite fiscal pentru o bună perioadă de timp, va încetini semnificativ în viitorul apropiat din cauza eliminării facilităților de care au beneficiat. Problema sectorului de desfacere de bunuri și transport/turism este volatilitatea acestuia, mai precis o criză minoră poate declanșa o recesiune severă în acest sector – și practic în întreaga economie românească.

La scăderea ponderii sectorului industrial a contribuit într-o oarecare măsură și stadiul de dezvoltare a infrastructurii de transport, rutiere și de cale ferată. Multe companii multinaționale din domeniul producției industriale au fost descurajate de dezvoltarea foarte lentă a rețelei de autostrăzi din România sau de vitezele medii foarte scăzute pe calea ferată. Problemele din educație au agravat și mai mult situația. Lipsa unui învățământ mediu profesional, îmbătrânirea populației și emigrația în rândul tinerilor cu un potențial înalt forțează companiile din sectorul industrial să concureze pentru o forță de muncă în declin. Cu excepția câtorva orașe dezvoltate, ca București, Cluj, Sibiu, Brașov, Constanța, sunt rare locațiile în care există un bazin de recrutare a forței de muncă pentru activități industriale.

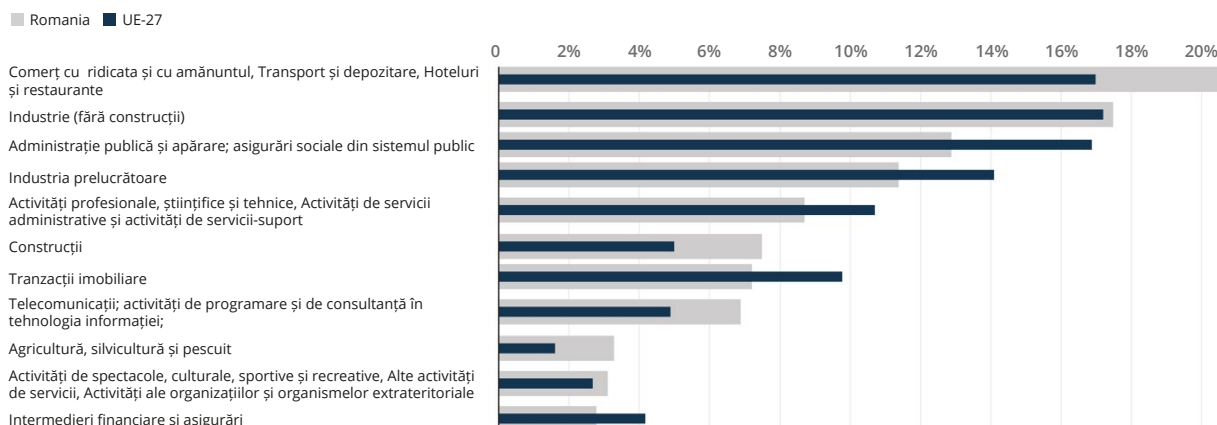
Agricultura în România se confruntă aproape în fiecare an cu problema secetei, cauza esențială fiind tot de natura infrastructurii, mai precis lipsa sistemelor de irigații. În ultimii ani, fermierii români s-au confruntat cu o nouă provocare, adusă de războiul din Ucraina. Importurile de cereale, semințe oleaginoase și produse agricole procesate din Ucraina, la prețuri mai scăzute decât cele din România, au generat pierderi semnificative pentru fermierii români. Aceștia s-au confruntat cu dificultăți majore, fiind nevoiți să-și vândă produsele sub costurile proprii de producție. Un alt element care a afectat piața agricolă a fost infrastructura de transport și de depozitare din România, care a fost tensionată de volumul mare de produse din Ucraina tranzitate prin țară, în special spre Portul Constanța, pentru a fi exportate în UE sau alte state.

Figura 1.11. România – Valoarea adăugată brută ca pondere în PIB (2015, 2020, 2024)

Sursa: Eurostat

Figura 1.12. Valoarea adăugată brută ca pondere în PIB (2024)

Sursa: Eurostat

Comparând distribuția pe sectoare a valorii adăugate brute (VAB) (Figura 1.12) în 2024 în România și UE, putem identifica diferențe interesante. În primul rând, România are o pondere mult mai mare pentru activitățile comerciale, dar una mai redusă pentru industriile prelucrătoare cum ar fi industria auto, aerospațială, textilă, a mobilei, electronică și alimentară. În același timp, contribuția sectoarelor publice la PIB, mai ales

educația și sănătatea, este mai redusă. Și sectorul serviciilor de intermediere financiară și asigurări are un aport mai redus, pe fondul economisirii mai restrânse și al unei piețe de capital de o dimensiune redusă. Depășim media europeană la capitolul serviciilor IT și în domeniul construcțiilor, două sectoare cheie ce ar merita atenție și măsuri de sprijin din partea autorităților.

1.1.5 Structura exporturilor și importurilor

Economia României este integrată puternic în sistemul de comerț internațional. Din punctul de vedere al partenerilor de comerț exterior, în ultimii trei ani se constată o pondere relativ constantă, de circa 70%, a țărilor din UE atât pentru exporturi, cât și pentru importuri (Figurile 1.13, 1.14). Relațiile de comerț exterior se desfășoară predominant cu două economii: Germania și Italia (Figurile 1.15, 1.16). Principalele categorii de bunuri atât la export, cât și la import sunt mașinile, aparatele și electricele, plus mijloacele și materialele de transport. Aceste

statistici sunt legate de rolul României ca loc de prelucrare a unor piese și componente industriale, cum ar fi autoturisme sau piese auto. Deși această activitate asigură locuri de muncă stabile și relativ bine plătite pentru mulți români, nu se poate vedea un potențial foarte mare de dezvoltare, deoarece forța de muncă înalt calificată este în declin în România, pe fondul îmbătrânirii populației, emigrației și nereformării sistemului educațional. Perspectiva pe termen scurt este una stabilă, dar, pe termen lung, previziunile sunt îngrijorătoare.

Figura 1.13. Exporturi (mld. euro)

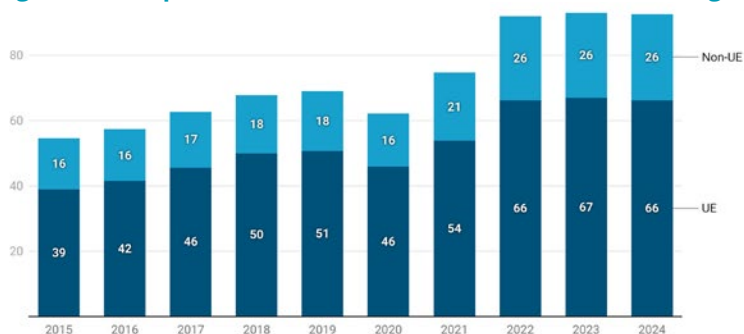
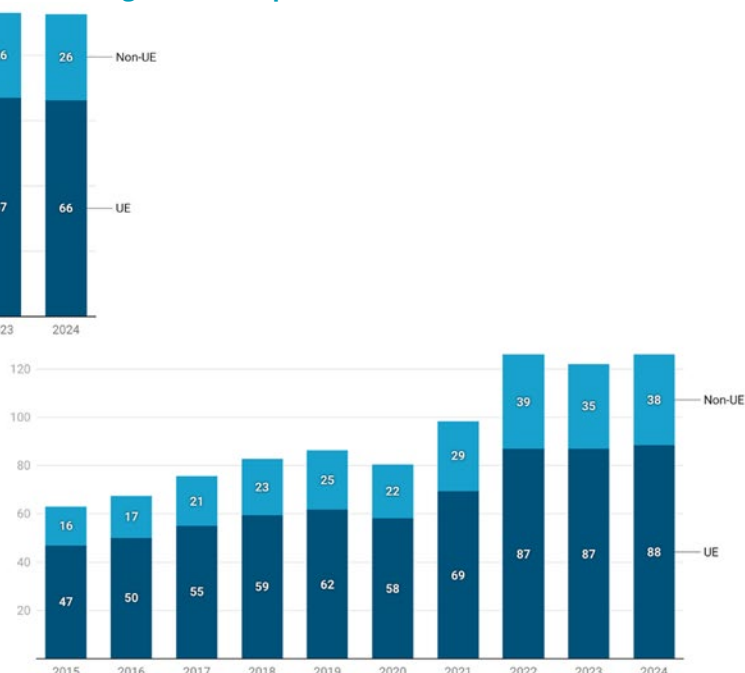

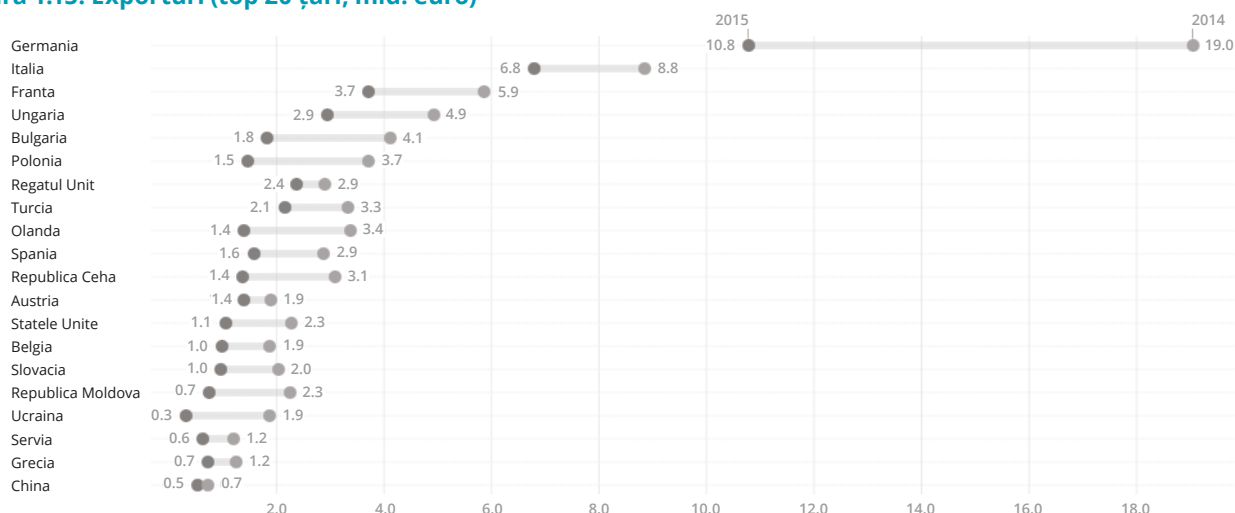
Figura 1.14. Importuri (mld. euro)

Sursa: Eurostat

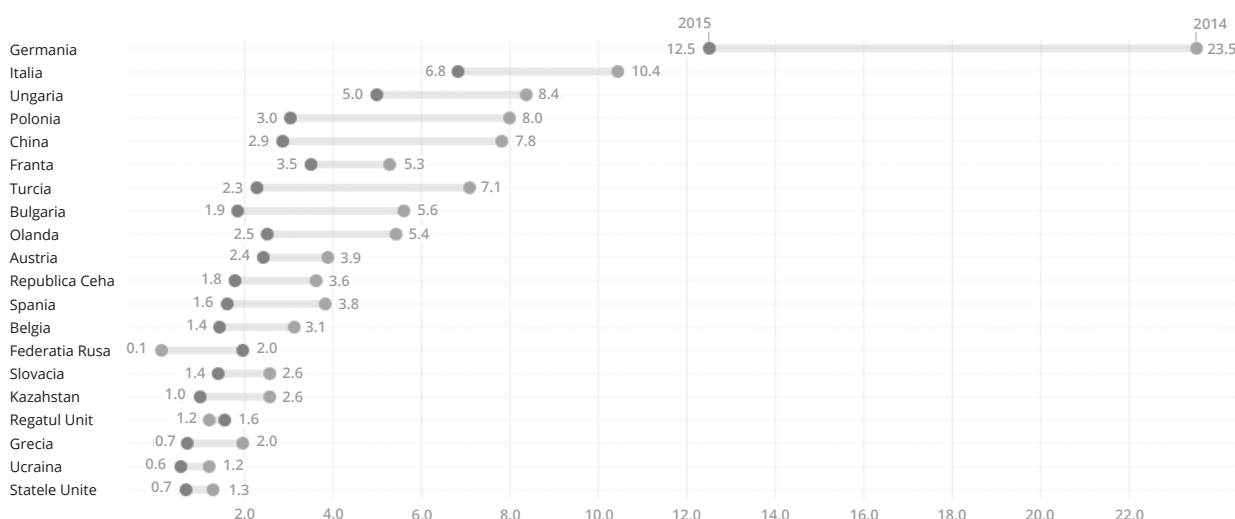
Analizând evoluția importurilor și exporturilor, se remarcă trei evoluții distincte. Prima este o creștere sincronizată a exporturilor și importurilor în perioada 2015-2019. A doua este scăderea din primul an de pandemie, când consumul a scăzut în toate țările ce au aplicat măsuri sanitare restrictive. După 2021, se înregistrează o revenire puternică a comerțului exterior, atât pe latura exporturilor, cât și pe cea a importurilor, în perioada 2022-2024 manifestându-se o aparentă stabilitate (pe fondul performanței economice nesatisfăcătoare). Creșterea economică de doar 0,8% din 2024, în condițiile unui deficit bugetar de circa 9% din PIB și cu o creștere masivă a datoriei publice, ar trebui să fie un semnal serios de alarmă pentru autoritățile statului. În lipsa unor reforme structurale de mare amploare, economia României, confruntată cu creșterea considerabilă a costului îndatorării, se poate prăbuși oricând într-o recesiune severă și de lungă durată.

Figura 1.15. Exporturi (top 20 țări, mld. euro)

Sursa: INS

Figura 1.16. Importuri (top 20 țări, mld. euro)

Sursa: INS

Pe partea de exporturi, între 2015 și 2024 s-au înregistrat creșteri pentru toate țările ce formează eșalonul celor mai importanți 20 de parteneri. În cazul Germaniei, suma aproape s-a dublat. La importuri se poate observa o scădere a volumului de schimburi cu doar doi parteneri mai importanți: Marea Britanie și Rusia. Explicațiile sunt simple: Brexit-ul, respectiv sancțiunile economice impuse Rusiei în contextul războiului din Ucraina.

În concluzie, economia României a avut parte de evoluții pozitive în ultimii ani, însă există și zone care necesită o abordare strategică, menită să impulsioneze dezvoltarea. Printre aspectele pozitive remarcăm o permanentă îmbunătățire a performanței economice măsurată ca valoare adăugată pe

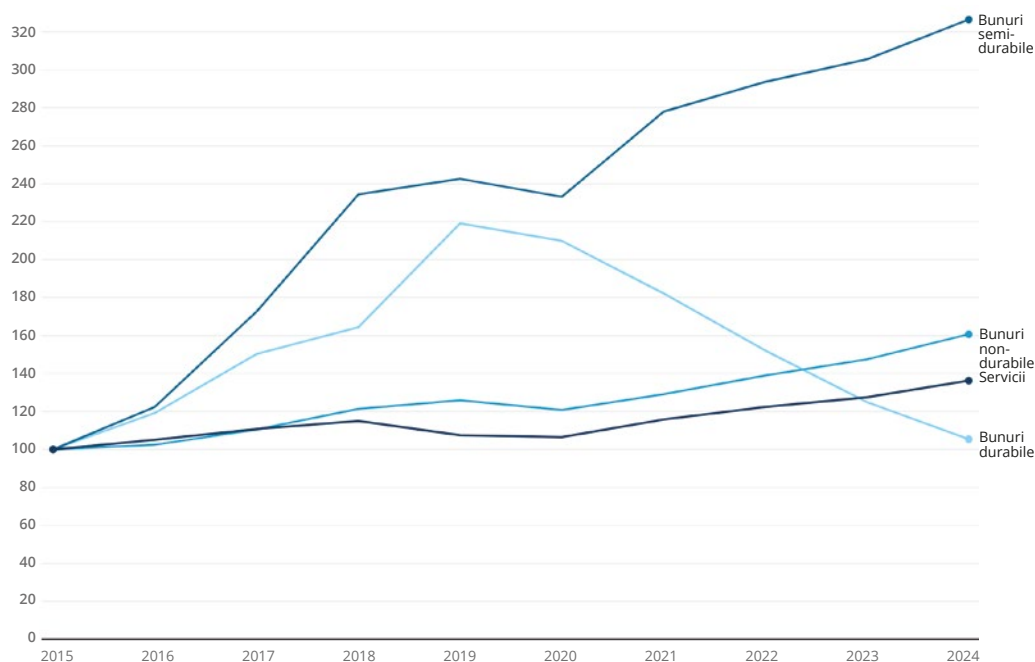
cap de locuitor. Nivelul de trai măsurat astfel a depășit pentru prima dată economii apropiate ca Ungaria, Bulgaria sau Turcia. Iar 2024 a adus recorduri în domeniul dezvoltării infrastructurii de transport. Pe de altă parte, pentru ca economia României să crească stabil și sustenabil, sunt necesare reforme în educație, sănătate, administrație publică etc., precum și crearea unui mediu competițional care să stimuleze antreprenoriatul și start-upurile. Depindem de relațiile comerciale externe cu Germania care contează cât următoarele patru țări în ordinea importanței pentru schimburile comerciale, la un loc. Convergența cu țările din UE a încetinit și avem probleme ce țin nu doar de realitatea economică, dar și de latura socială, cum ar fi discriminarea de gen.

1.2 Analiza consumului, economisirii, îndatorării și deficitului bugetar

România înregistrează un consum al populației de circa 60% din PIB, peste media UE de circa 50%. Această pondere ridicată face creșterea economică dependentă în mare măsură de consum, o variabilă volatilă și expusă unor factori conjuncturali. O politică fiscală restrictivă va avea efecte semnificative și rapide asupra performanței economice. Ponderea ridicată în PIB a consumului populației este cauzată și de o participare mai redusă a sectorului public la activitatea economică, comparativ

cu cele mai importante țări din UE. Acest aspect ar putea deveni o oportunitate pentru sectorul privat, care, cu sprijin din partea statului, ar putea furniza către populație bunuri și servicii ce în alte state europene sunt oferite de stat. Un exemplu ar putea fi serviciile medicale sau unitățile de educație a copiilor preșcolari, care, cu ajutorul unor facilități fiscale, ar putea oferi servicii de calitate la prețuri accesibile.

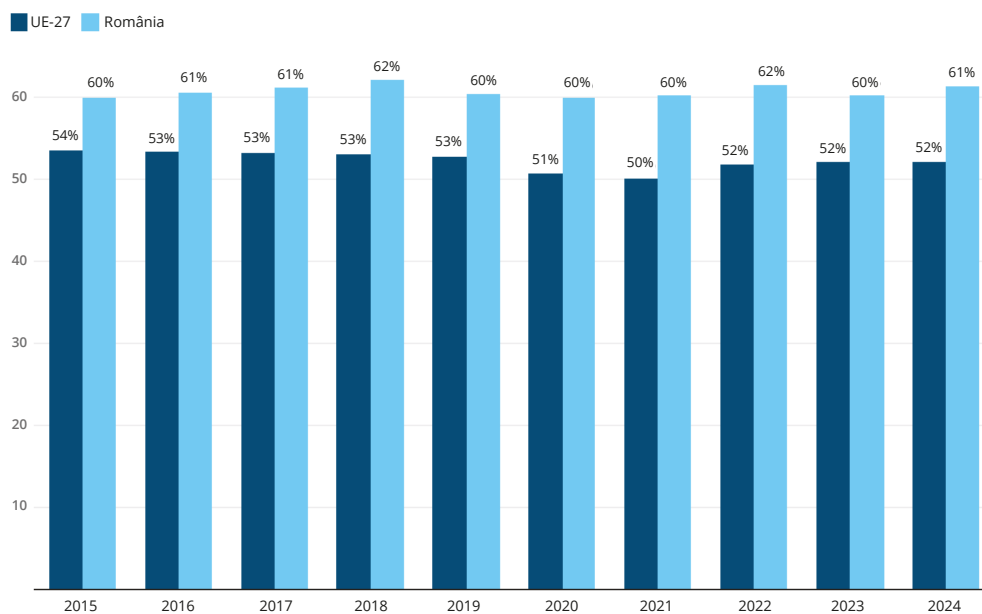
Figura 1.17. Consumul final al populației (termeni reali, indice % față de anul de bază 2015)

Analizând evoluția structurii consumului populației (Figura 1.18), se observă următoarele tendințe:

- consumul de bunuri non-durabile, cum ar fi alimentele, a avut o creștere robustă în termeni reali, de circa 60% în ultimii zece ani;
- consumul de servicii a crescut și el cu circa 40% în ultimii zece ani. Această evoluție aduce România mai aproape de mediile europene. Așa cum se vede în figura 1.19, în 2024, un european mediu alocă aproximativ 50% din cheltuieli către servicii, în timp ce un român alocă doar puțin peste 30%. O explicație este dată de prevalența locuințelor închiriate în Europa, față de cea a deținerii în proprietate de către familii a locuinței în țara noastră. O altă corelație trebuie făcută cu ponderea mult mai mică în PIB a valorii adăugate create de sectorul de asigurări și intermediere financiară în România. Așa cum se va vedea mai jos, românii nu economisesc suficient, iar când o fac, preferă depozitele bancare în loc să ia în considerare și alternative mai rentabile de investiții;
- consumul de bunuri semi-durabile, cum ar fi hainele și încălțăminte, a explodat, fiind în 2024 de trei ori mai mare decât în 2015. Această evoluție se corelează perfect cu creșterea mare a ponderii activităților de comerț în PIB și, din păcate, și cu economisirea negativă (Figura 1.20), dar probabil și cu deficitul de cont curent;
- consumul de bunuri durabile, cum ar fi autoturismele sau produsele electrice, a atins un vârf în 2019, după care a intrat pe un trend descrescător. Atunci piața automobilelor noi a marcat un record de vânzări. Criza declanșată de pandemia din 2020 a redus, însă, semnificativ consumul pentru aceste bunuri.

Figura 1.18. Consumul populației (% din PIB)

Sursa: Eurostat

Testimonial

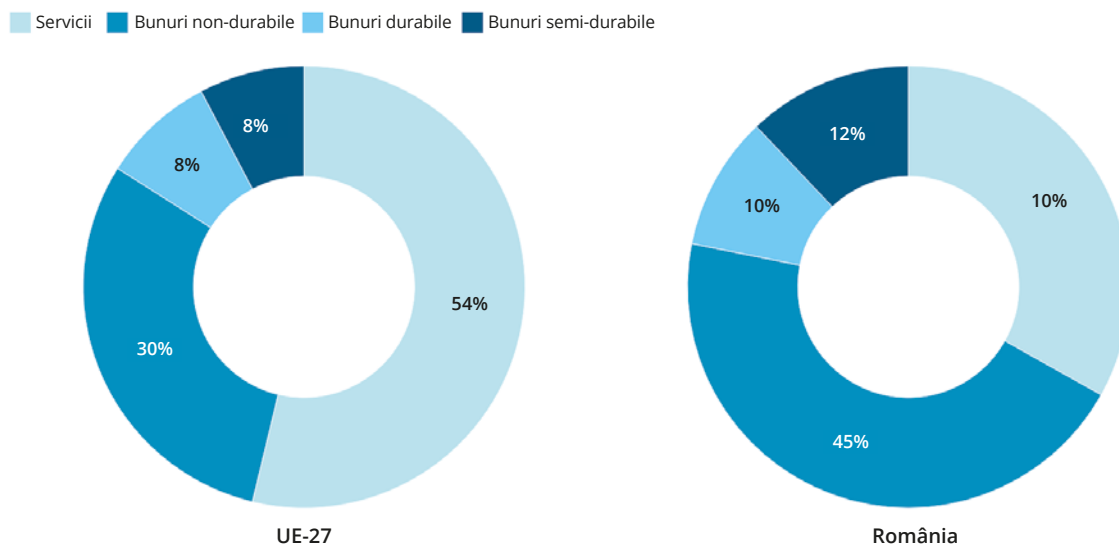
**Sergiu Manea, CEO,
Banca Comercială
Română**

Numărul tot mai ridicat de investitori mari și stabili din România reprezintă un semnal clar al credibilității și rezilienței economiei românești. La douăzeci de ani după ce BCR a devenit parte a Erste Group, evoluția întregii societăți constituie dovada că investitorii pe termen lung cred în potențialul de dezvoltare al economiei. De asemenea, aceasta arată modul în care investițiile străine directe au condus la progrese reale, de la transferul de expertiză pe piața românească la conectarea companiilor locale la rețelele globale și la creșterea productivității.

În ultimele două decenii, stocul de ISD al țării a crescut de peste opt ori, ajungând la 125 de miliarde de euro la sfârșitul anului 2024, în creștere de la 15 miliarde de euro în 2004. Ceea ce continuă să diferențieze țara este amploarea sa și calitatea forței de muncă, deoarece avem o piață internă de aproape 20 de milioane de consumatori și cea mai mare populație tânără din Europa de Sud-Est. Capitalul uman rămâne un activ strategic al României, alimentând industriile viitorului, de la tehnologie și energie la mobilitate și producție avansată.

Privind în perspectivă, calea României către aderarea la OCDE este esențială. Atingerea acestui obiectiv ar servi drept garanție de încredere și transparență, un fel de due diligence internațional care amplifică încrederea investitorilor. Nu numai că va determina creșterea volumului investițiilor străine, dar va spori și calitatea acestora, atrăgând investitori care prețuiesc stabilitatea, guvernarea și oportunitățile pe termen lung. Cu fundamentele sale solide, România este bine poziționată pentru a rămâne un pol de creștere și transformare pentru următoarea generație de capital internațional. În acest scop, trebuie să menținem cursul actual și să realizăm reformele necesare pentru a ne menține pe această traiectorie.

Figura 1.19. Structura consumului populației în 2024 (% din cheltuieli)

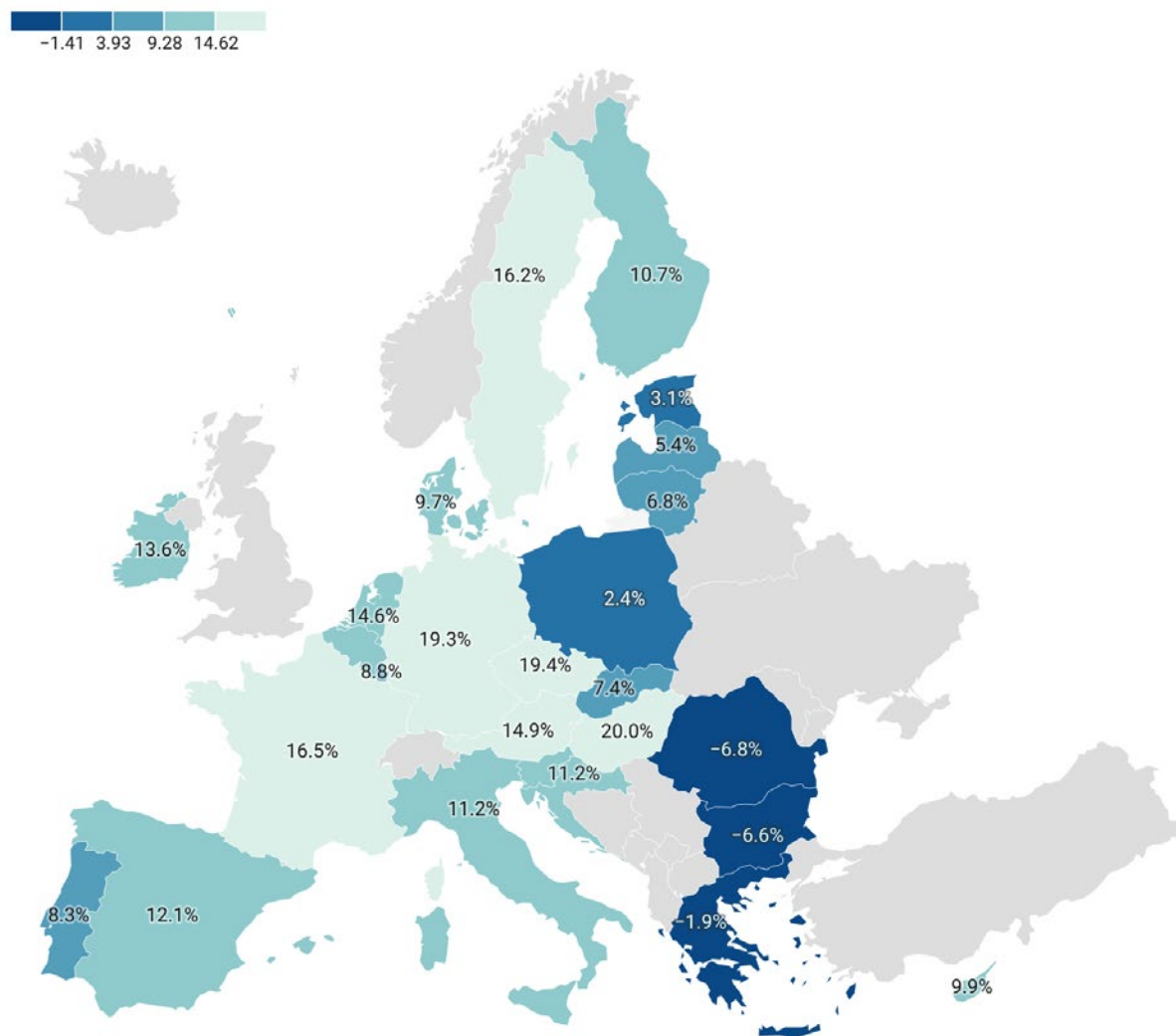

Sursa: Eurostat

Studiind structura consumului populației în 2024, se observă efectele diferențelor de putere de cumpărare dintre populația României și nivelul mediu european. În România, se alocă o parte mai mare din cheltuielile de consum pentru necesități imediate, cum ar fi bunurile alimentare sau articolele de îmbrăcăminte. Avem și un apetit mai mare pentru bunuri durabile, dar acesta se reflectă doar ca procent relativ, având în vedere veniturile semnificativ mai mici din România, care nu permit populației accesul la astfel de bunuri în același ritm ca în țările europene mai dezvoltate.

În concluzie, consumul populației este un factor cheie al creșterii economice în România, depășind ca pondere în PIB valorile medii europene. Consumul a crescut foarte mult în ultimii zece ani pe latura bunurilor semi-durabile, ce sunt în mare parte importate, accentuând deficitul comercial extern. Un alt aspect de luat în considerare este rata negativă a economisirii populației (cea mai redusă din UE), care sugerează folosirea excesivă a creditului pentru finanțarea consumului, o evoluție care are potențialul de a crea dezechilibre. O posibilă explicație ține de transferurile nedeclarate de bani din diaspora către rudele din România. Aceste transferuri permit cheltuieli de consum superioare veniturilor înregistrate în mod oficial.

Figura 1.20. Rata economisirii în 2024

Sursa: Eurostat

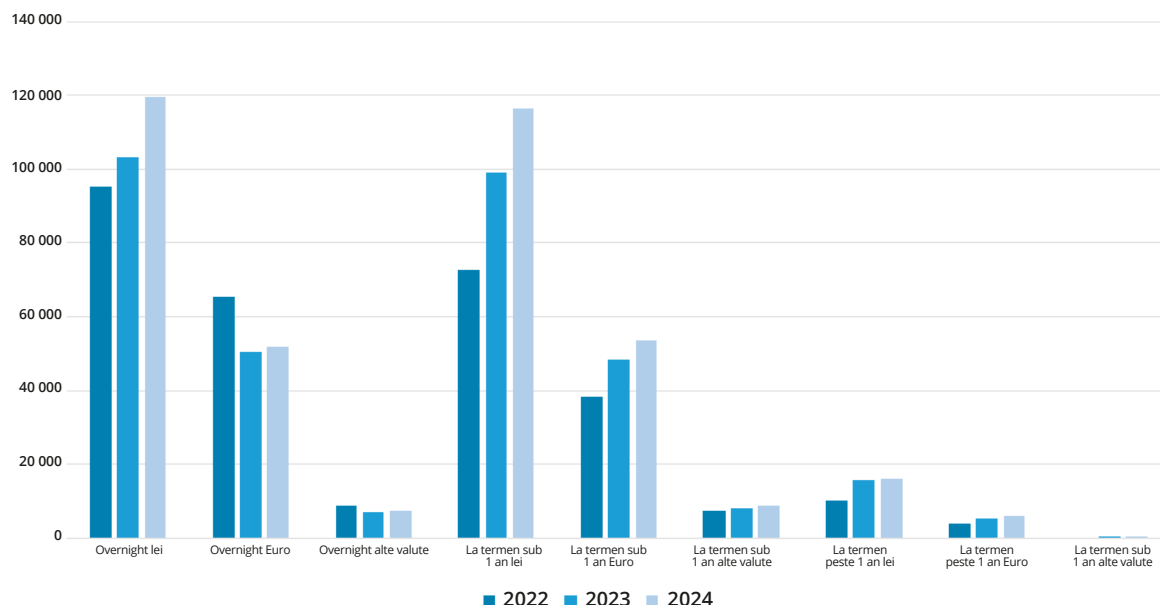
Notă: corespunde economisirii brute a gospodăriilor (inclusiv instituțiile non-profit care deserve gospodăriile) împărțită la venitul disponibil brut, exprimat ca procent.

În timp ce rata economisirii populației a rămas negativă în România în ultimii ani, depozitele au crescut, dar creșterea este concentrată pe segmentul fondurilor disponibile în conturi curente (overnight) sau pentru durate mai mici de un an. Depozitele pe termen mai mare de un an, ce ar reflecta un angajament de acumulare de avuție pe termen lung sau o măsură de prudență, au niveluri reduse, de doar câteva miliarde de euro. Făcând o paralelă cu nivelul de dezvoltare a sectorului de asigurări de viață și de intermediere financiară și luând în considerare populația ce manifestă un trend de îmbătrânire, se conturează o dependență de resursele publice. Există însă și un potențial de dezvoltare a unor soluții inovative de economisire, în special prin folosirea canalelor de distribuție electronice, pe măsură ce viitoarele generații de pensionari dispun de un

grad superior de înțelegere a tehnologiei, majoritatea fiind deja utilizatori ai unui telefon inteligent.

Statul este principala sursă de protecție socială, iar, pentru a fi sustenabilă, această situație presupune existența unui sistem eficient și stabil de colectare a impozitelor. În prezent, impozitarea în România vizează în principal salariații și, în ultimii ani, se observă o tendință de creștere a impozitării micilor întreprinzători, ce limitează șansele de creștere a acumulării de capital autohton în economia românească. La momentul redactării acestui studiu, una dintre prioritățile statului pare a fi găsirea de modalități de creștere a veniturilor la bugetul de stat, însă, pe termen scurt și mediu, schimbările în legislația fiscală în acest sens vor avea efecte macroeconomice.

Figura 1.21. Depozitele populației (milioane lei – sfârșitul perioadei)

Sursa: BNR

În ceea ce privește acumularea de datorii în economia României, Figura 1.22 arată o creștere accelerată a acestora după episodul COVID-19. Acesta a fost un punct de cotitură pentru datoria publică, ce ulterior a început să crească mai rapid. Dacă în intervalul 2015 – 2019, datoria publică a crescut cu circa 30%, în intervalul 2020 – 2024, avansul a fost de peste 90%. Practic, între 2015 și 2024, datoria publică a României s-a triplat, astfel că reducerea acesteia este, în prezent, o prioritate. Conflictul armat din Ucraina și sprijinul acordat țării vecine a adus un alt val de cheltuieli suplimentare nesprinjite de UE. Situația este deosebit

de gravă, deoarece creșterea datoriei publice și lipsa unor planuri concrete și credibile de atenuare a deficitelor bugetare a dus la creșterea costului îndatorării pentru România. Dacă pe piețele internaționale încă se manifestă trendul de reducere sau menținere a ratelor de dobândă, acesta se poate schimba dacă presiunile inflaționiste ar reapărea. Un astfel de scenariu ar lovi foarte greu economia românească, guvernul urmând să fie forțat să taie masiv alte cheltuieli pentru a face față unei explozii a costului datoriei publice.

Testimonial

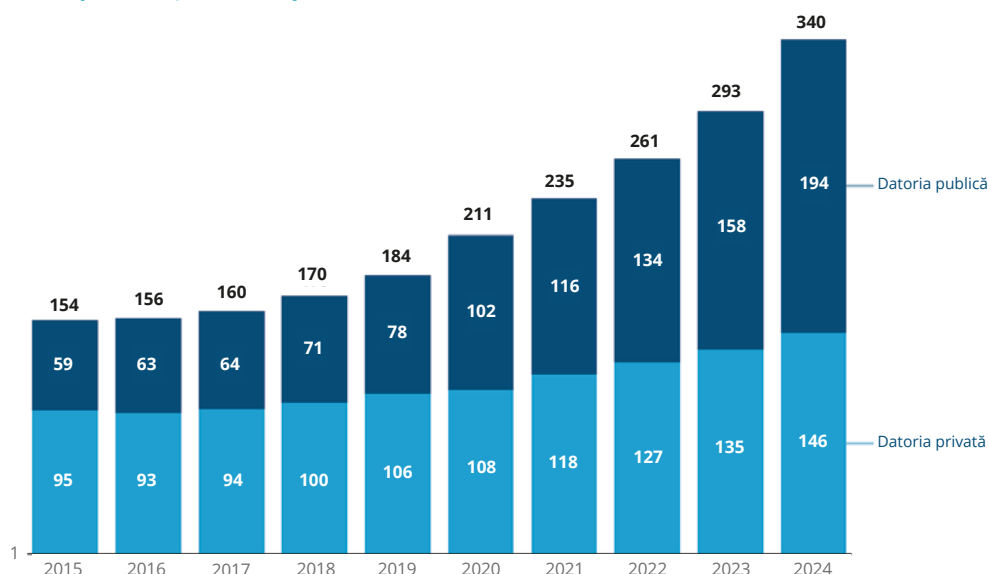
Jose Alberto Chueca Val, CEO, Lidl România

România este o piață deschisă, dinamică, aflată într-un proces continuu de dezvoltare. În ultimele două decenii, țara a înregistrat progrese remarcabile în ceea ce privește performanța economică, iar integrarea în Uniunea Europeană a accelerat convergența veniturilor către media UE. În 2024, România a înregistrat o creștere de 57% a numărului de proiecte ISD – cea mai mare rată de creștere din Europa Centrală și de Est. Odată cu aderarea sa recentă la spațiul Schengen și pregătirile pentru aderarea la OCDE, rolul României în lanțul valoric european devine din ce în ce mai important.

Pentru Lidl, investițiile în România reprezintă nu doar o oportunitate economică, ci și o contribuție tangibilă la construirea unei Europe mai competitive și mai unite. Anul trecut, am investit 160 de milioane de euro în România – 2,79% din totalul investițiilor străine realizate în țară – o expresie clară a încrederii noastre în potențialul pieței și în puterea parteneriatelor cu entitățile locale.

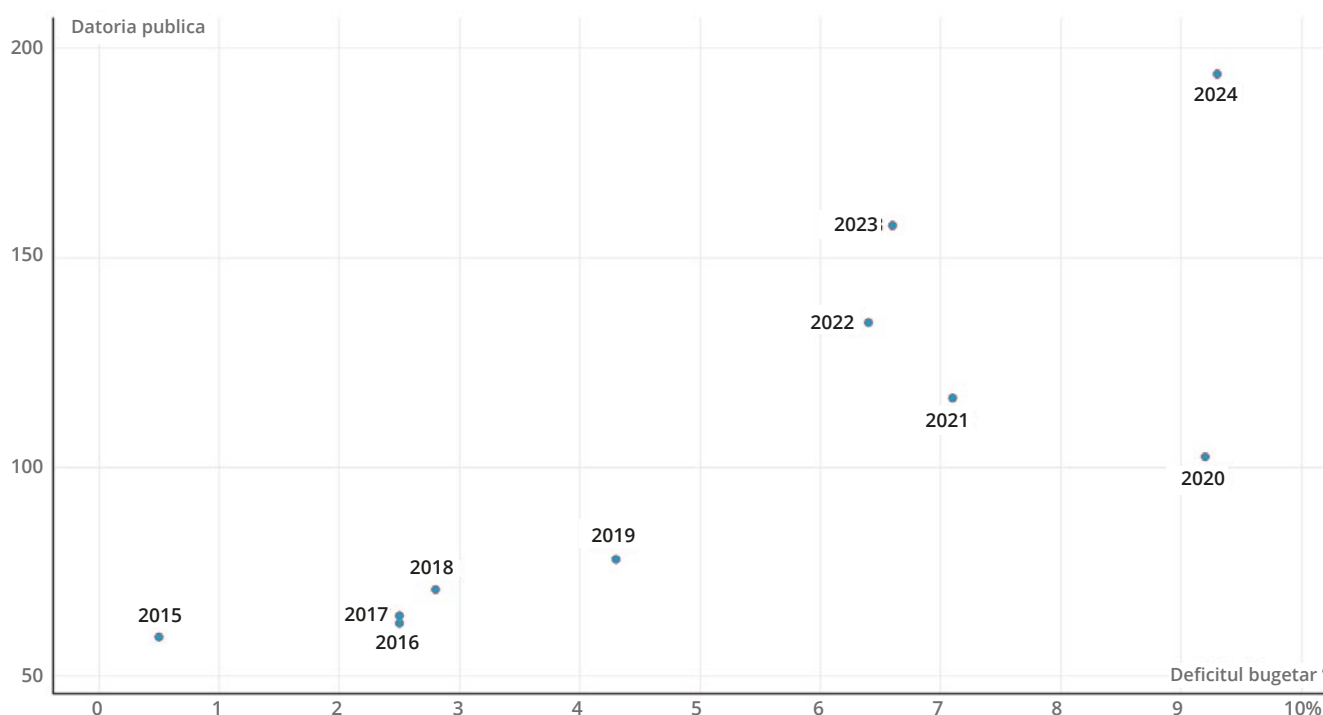
Privind în perspectivă, vedem un potențial uriaș de dezvoltare, în special prin investiții continue în infrastructură, pentru ca România să-și valorifice locația strategică, ca o punte între Europa de Vest și regiunea Mării Negre. La fel de importante sunt investițiile în tehnologie și inovație în industriile locale. Consolidarea capacităților tehnologice va permite României să crească valoarea adăugată a producției sale și să exporte mai multe produse fabricate local. Mă aștept ca atractivitatea României pentru investitori să continue să crească în următorii ani, determinată de locația sa strategică, accesul la finanțare UE, baza de costuri competitivă și abilitățile tehnice dezvoltate ale forței sale de muncă. Pe termen lung, aceste avantaje poziționează ferm România pe harta economică a Europei ca un adevărat punct de inflexiune pentru capitalul internațional și pentru creșterea durabilă.

Figura 1.22. Datoria publică și datoria privată (mld. euro)

Sursa: Eurostat, BNR, estimări

Figura 1.23. Relația dintre datoria publică (mld. euro) și deficitul bugetar (% din PIB)

Sursa: Eurostat

Figura 1.23 vine să completeze tabloul evoluției datoriei publice, arătând clar corelația cu deficitul bugetar după anul 2015. Pentru anul 2020, explicația poate fi legată de situația epidemiologică gravă, ce a cauzat cheltuieli rapide și uneori insuficient fundamentate, iar 2024 a fost an electoral.

Per ansamblu, economia României este foarte dinamică în zona comerțului, concentrat pe segmentul bunurilor non-durabile și semi-durabile. Mare parte a consumului pare a fi finanțat prin împrumuturi publice sau private, situație care ne expune la riscul generat de ratele dobânzilor. O consolidare fiscală

este necesară și impune o abordare strategică pe termen lung. Având o economie ce creează valoare mai ales în servicii de distribuție, transport, consum, orice fiscalizare suplimentară pe partea de impozite indirecte va avea efecte de recul. Din păcate, prin Legea nr. 141/2025 s-a decis ca, începând cu 1 august 2025, cota standard de TVA să se majoreze de la 19% la 21%, iar cota redusă de la 9% la 11%. Se menține cota redusă de 11% pentru anumite categorii de bunuri și servicii, precum medicamente, alimente, servicii de alimentație publică, culturale etc. În plus, se elimină cota redusă de TVA de 5%. Cu o inflație deja ridicată, un extra puseu inflaționist cauzat de creșterea impozitelor

indirecte ar putea genera periculoasa schimbare a așteptărilor inflaționiste, cu efecte severe pentru oferta agregată pe termen scurt. Pe de altă parte, o creștere a impozitelor directe ar fi fost greu acceptată de populație, mai ales dacă ar fi avut un impact mare pe salarii.

Totodată, s-a recurs din nou la creșterea impozitelor ce afectează mai ales IMM-urile, pe considerentul că efectul în prețuri va fi limitat, marile lanțuri de magazine cu capital străin nu sunt afectate, iar populația acceptă mai ușor schimbările, salariații fiind majoritari. Începând cu 1 ianuarie 2026, impozitul pe dividendele distribuite către persoane juridice și fizice va crește de la 10% la 16%. Această creștere, deși poate fi văzută ca o soluție pe termen scurt, va reduce șansele de dezvoltare

stabilă pe termen lung prin descurajarea capitalului autohton și a inovării antreprenoriale.

Creșterea TVA și a impozitului pe dividende, precum și alte măsuri de consolidare fiscală adoptate, cum ar fi majorarea impozitului specific pe cifra de afaceri pentru instituțiile de credit sau a accizelor la alcool, tutun și combustibili, inclusiv o acciză specifică pentru țigarete, vor avea efecte economice negative. Mai mult decât atât, sunt așteptate și reduceri de cheltuieli publice. Dacă însă aceste măsuri vor avea ca efect revenirea deficitului bugetar într-un interval confortabil, economia românească are șansa de a recâștiga percepția favorabilă din partea agențiilor de rating și a investitorilor străini.

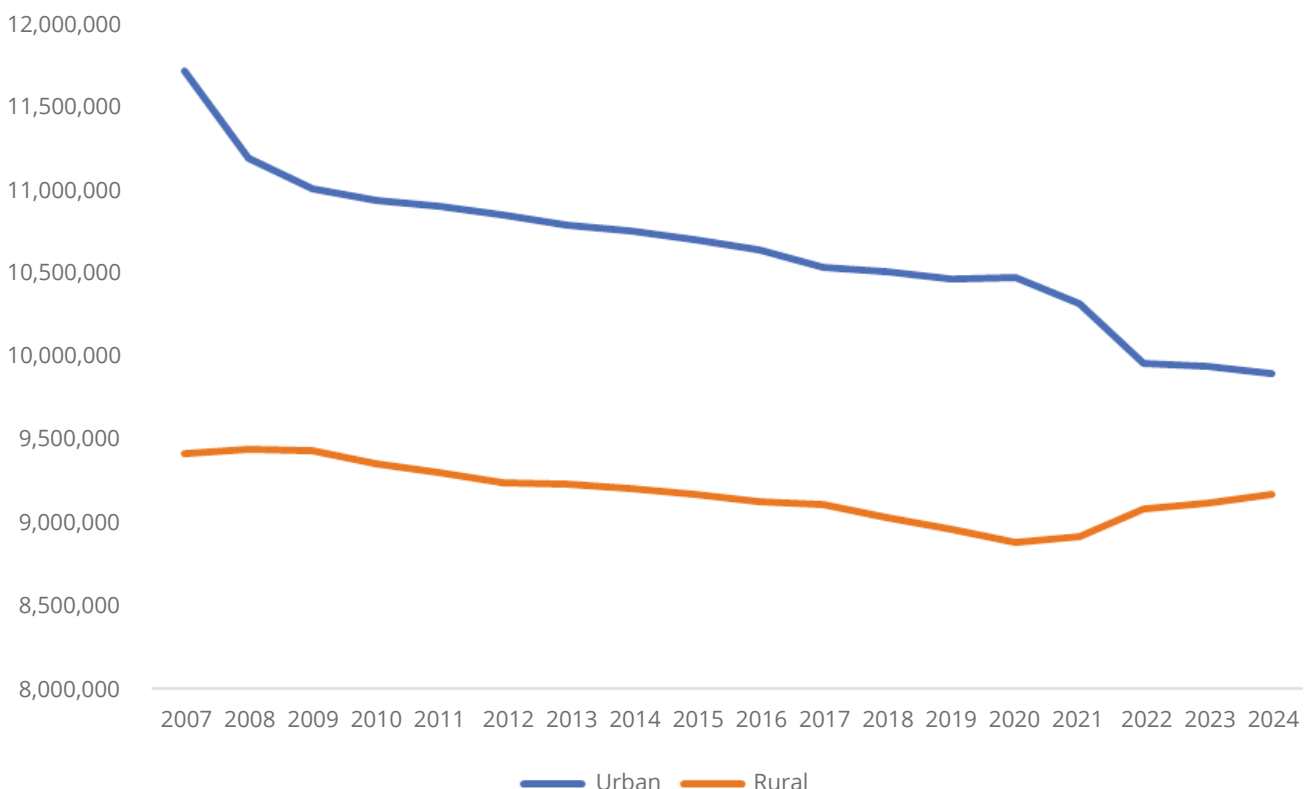
1.3 Populația și infrastructura socială

1.3.1 Populație

a) Evoluția populației

Atât populația urbană, cât și cea rurală înregistrează un declin în perioada 2007-2024. În 2007, populația urbană se situa în jurul valorii de 11.700.000, iar cea rurală, 9.400.000. În 2024, urbanul a ajuns la circa 9.900.000, iar ruralul la aproximativ 9.200.000. Între 2007 și 2013, descreșterea urbanului este mai vizibilă, în timp ce ruralul scade mai moderat. România a înregistrat, în ultimii 15 ani, un exod, în special al populației active și tinere, majoritatea provenind din mediul urban. Totodată, mediul rural a „rezistat” mai mulți ani datorită unor comunități mai statornice, dar, după 2015, scăderea populației în sate a continuat, alimentată de migrația internă spre orașe și migrația externă în ansamblu.

Figura 1.24. Evoluția populației, urban vs. rural (2007-2024)

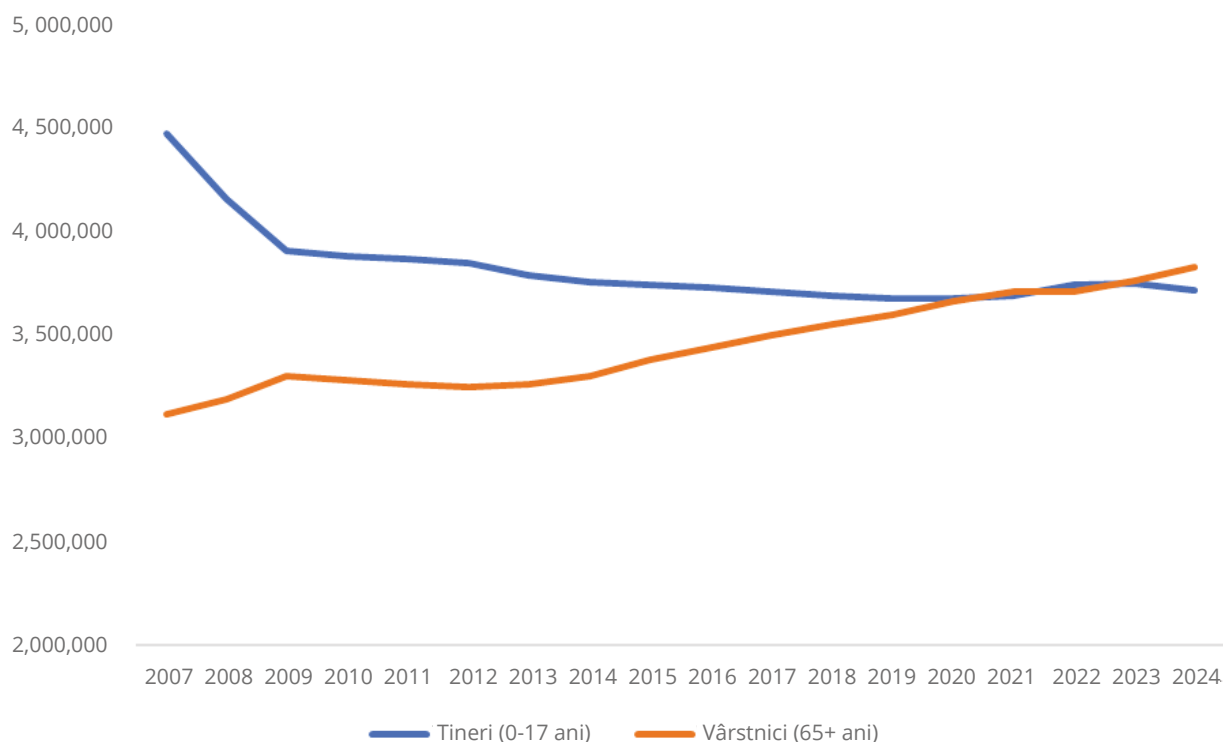

Totuși, după anul 2021, ruralul înregistrează un viraj ușor ascendent, în care se menține până în 2024. Scăderea urbanului corelată cu apariția trendului ușor ascendent pentru mediul rural duce la reducerea diferenței dintre cele două, în ultimii ani. O explicație ar putea fi fenomenul muncii la distanță, care s-a extins în timpul pandemiei de COVID-19 și a permis unor familii să părăsească aglomerația urbană și să se mute în zone rurale. Totodată, este posibil ca anumite măsuri de sprijin ținute pentru zonele rurale să fi contribuit la acest rezultat. În același timp, deși în orașe au rămas centrele universitare și locurile de muncă din sectorul serviciilor, declinul demografic a continuat ușor.

Observăm în perioada analizată că diferența dintre urban și rural a scăzut considerabil, de la cca. 2.300.000 de persoane în 2007, la sub 1.000.000 în 2024. Deși mediul urban rămâne mai populat decât ruralul, dinamica înclinată spre rural sugerează că, pe termen lung, s-ar putea vedea o redistribuire mai echilibrată, sau chiar o revenire mai pronunțată spre rural, dacă tendințele actuale persistă. Totuși, mediul rural are o populație mai îmbătrânită, iar revenirea unor familii tinere poate fi temporară, dacă infrastructura (școli, servicii de sănătate, locuri de muncă locale) nu se îmbunătățește semnificativ. Urbanul continuă să concentreze majoritatea populației active și a facilităților socio-economice, fiind totuși vulnerabil la depopulare și la creșterea costurilor locative.

b) Evoluția populației pe grupe de vârstă

Figura 1.25. Evoluția populației, tineri vs. vârstnici (2007-2024)

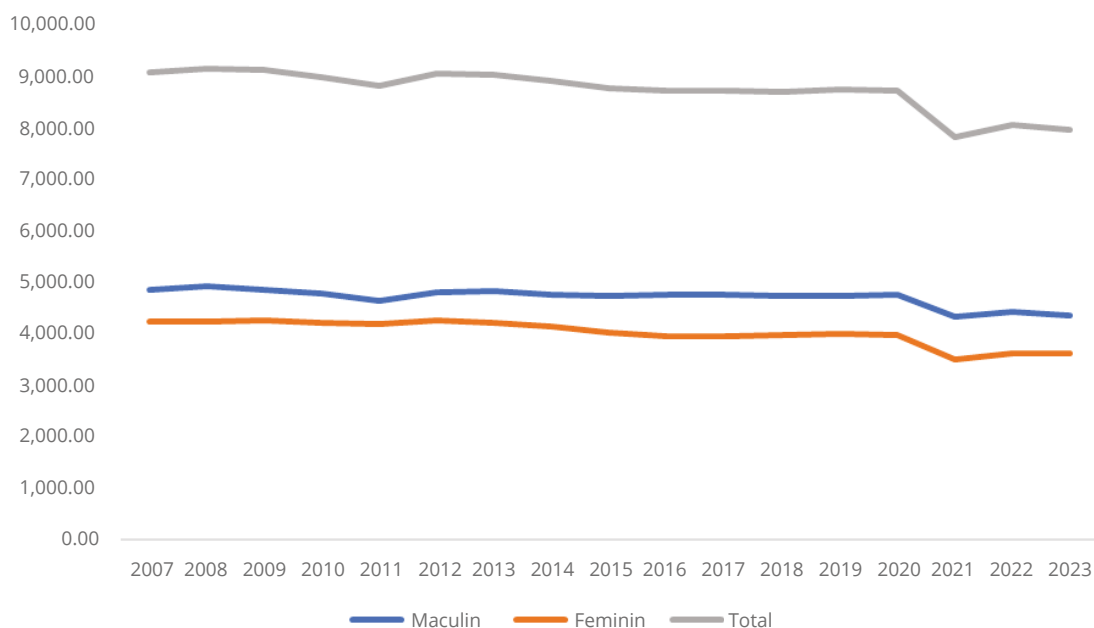
În perioada analizată, populația tinerilor a scăzut, în timp ce numărul persoanelor vârstnice a crescut. În România, în 2007, existau 4,4 milioane de tineri, comparativ cu 3,1 milioane de vârstnici. Din anul 2020, diferența dintre cele două grupe s-a redus la doar câteva zeci de mii de persoane, iar din anul 2023,

numărul vârstnicilor a ajuns să îl depășească pe cel al tinerilor. Cauzele ar putea fi natalitatea redusă și migrația familiilor tinere în străinătate. O altă cauză poate fi populația vârstnică în creștere pe fondul îmbunătățirii speranței de viață și intrării în categoria 65+ a generațiilor mai numeroase din anii '60.

1.3.2 Piața muncii

a) Populația activă

Figura 1.26. Evoluția populației active după sexe, 2007-2023 (mii persoane)

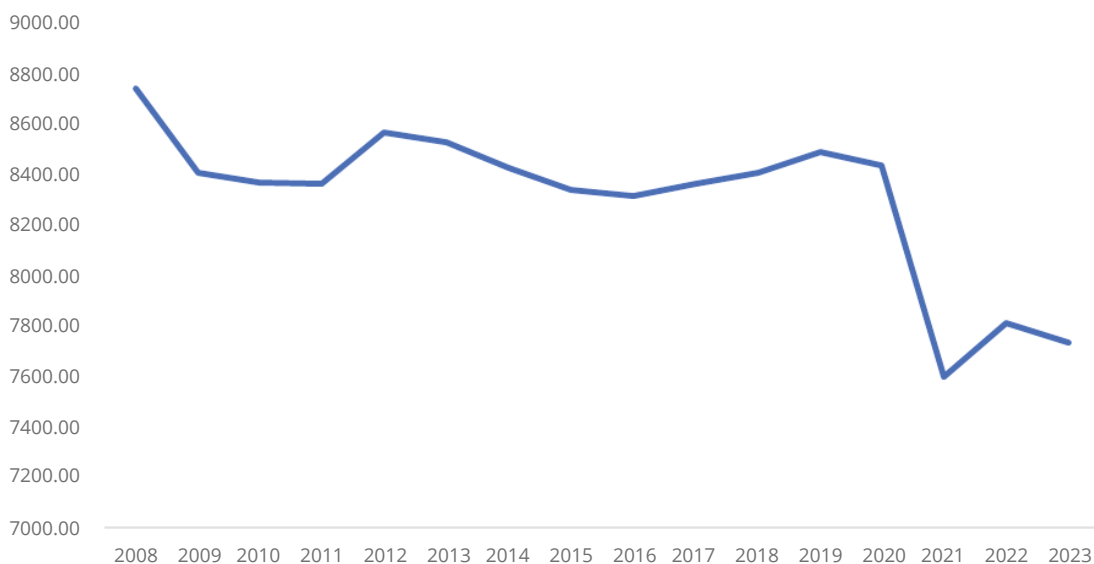

Graficul arată evoluția populației active, adică totalul persoanelor ocupate și șomerilor. Între 2009–2011, se remarcă un declin cauzat de criza economică și măsurile de austeritate, care au dus la pierderi de locuri de muncă și migrație externă. Mulți au ieșit temporar din câmpul muncii, unii orientându-se spre formare profesională, alții renunțând să mai caute un loc de muncă din lipsă de oportunități.

După o creștere ușoară, începe un alt declin lent din 2013, care continuă până în 2019 și se accentuează brusc odată cu debutul pandemiei de COVID-19, perioadă în care activitatea economică a fost restrânsă, iar mulți angajați au intrat în șomaj tehnic sau și-au pierdut locurile de muncă. Graficul arată o ușoară revenire în 2022, când populația activă a urcat spre 8,3 milioane de persoane, deși nu a recuperat complet nivelul anterior pandemiei. Este evident și un dezechilibru de gen, întrucât bărbații activi sunt constant cu 400 - 500 de mii mai mulți decât femeile active, dar raportul relativ se menține stabil (circa 54% bărbați și 46% femei în total).

b) Populația ocupată

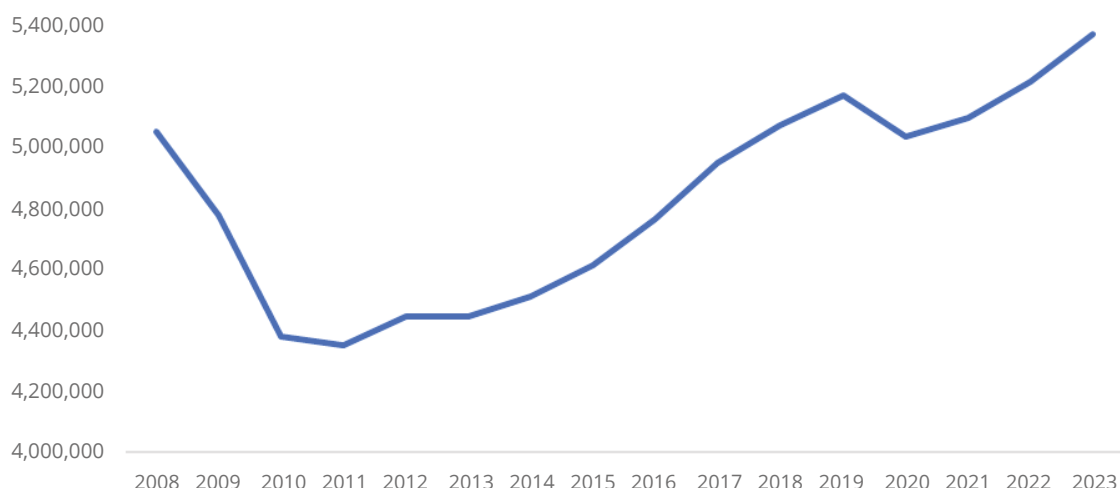
Figura 1.27. Evoluția populației ocupate, 2008-2023 (mii persoane)

Asemănător cu evoluția populației active, populația ocupată este marcată în primul rând de impactul recesiunii economice globale din 2008 și a crizei sanitare din 2020 asupra pieței muncii. Perioada de redresare din 2011-2019 a fost susținută de creșterea investițiilor străine și de cererea internă în creștere, iar după 2020 se vede cum o parte din locurile de muncă pierdute revin treptat, pe măsură ce restricțiile s-au ridicat și economia s-a re consolidat.

c) Forța de muncă

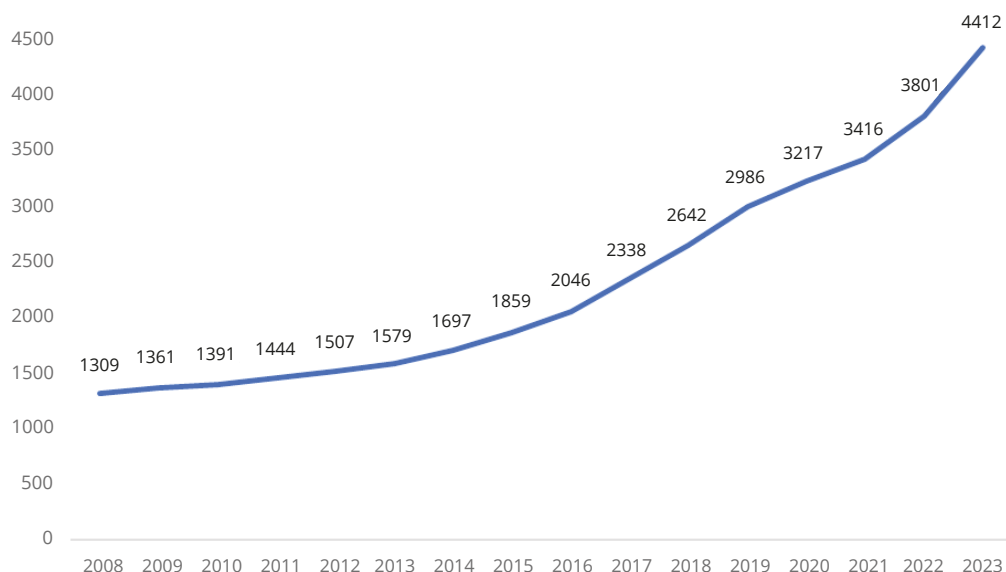
Figura 1.28. Evoluția numărului mediu de salariați, 2008-2023

Numărul mediu de salariați urmează același trend, și anume o scădere bruscă odată cu criza financiară din 2008, apoi o redresare accentuată începând din 2014 până în 2019. Determinat de impactul imediat al pandemiei de COVID-19, numărul mediu de salariați scade din nou, urmând ca, din 2021, să se reia trendul ascendent. În anul 2023, numărul ajunge la 5.400.000, revenind peste nivelul pre-pandemie.

d) Câștiguri salariale

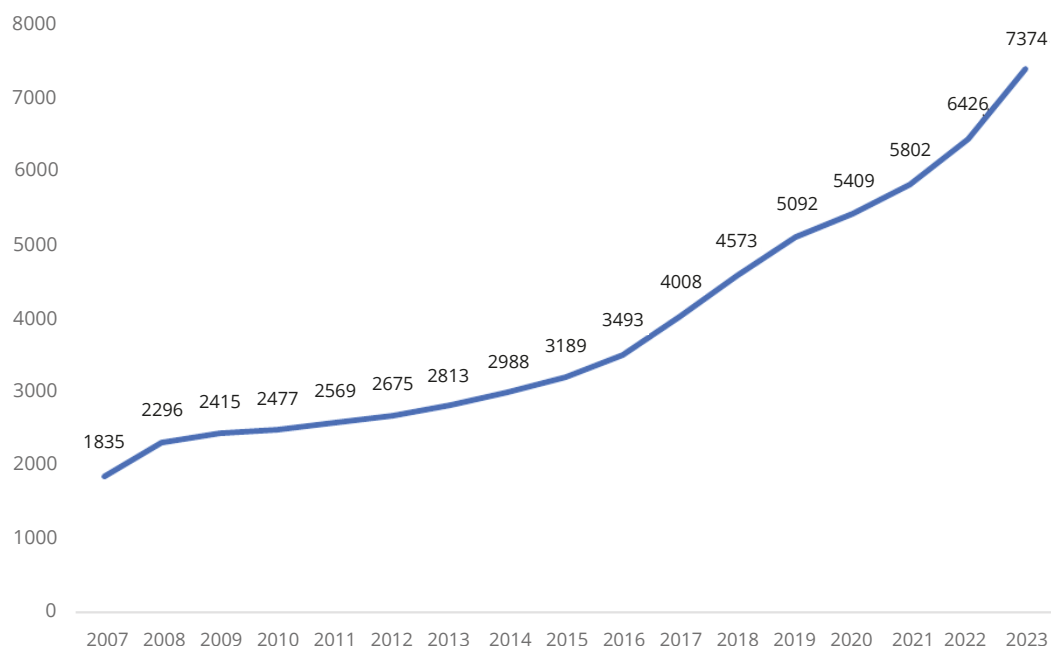
Figura 1.29. Evoluția câștigului salarial mediu net, 2008-2023 (lei)

Evoluția câștigului salarial mediu net în ultimii 16 ani reflectă ciclurile economice din România. După creșteri rapide în 2008, susținute de aderarea la UE, criza a frânat acest ritm, iar salariile au stagnat în contextul austerității și scăderii cererii. Între 2011–2014, economia s-a redresat treptat, iar salariile au început să crească din nou, inclusiv în sectorul public. După 2014, dezvoltarea economică și majorarea salariului minim au accelerat creșterea veniturilor reale. Chiar și în pandemie, salariile au crescut datorită sprijinului guvernamental. În 2022–2023, inflația ridicată a afectat câștigurile reale, deși valorile nominale au continuat să urce.

e) Costuri cu forța de muncă

Figura 1.30. Evoluția costului mediu al forței de muncă, 2007-2023 (lei)

Comparând evoluția costului mediu al forței de muncă cu evoluția salariului mediu net, observăm că acestea au evoluat într-o anumită măsură similar. Distanța dintre cost și câștig net indică majorarea accentuată a contribuțiilor sociale și a celorlalte componente, precum beneficii sau tichete. De asemenea, raportul celor două evidențiază și o presiune suplimentară pe angajatorii români, care au suportat majorări de costuri fiscale și de contribuții înainte ca acestea să fie reflectate, integral, în câștigul net al salariatului.

1.3.3 Educație

a) Unități de învățământ

Figura 1.31. Evoluția numărului de unități de învățământ, pe niveluri, 2007-2023

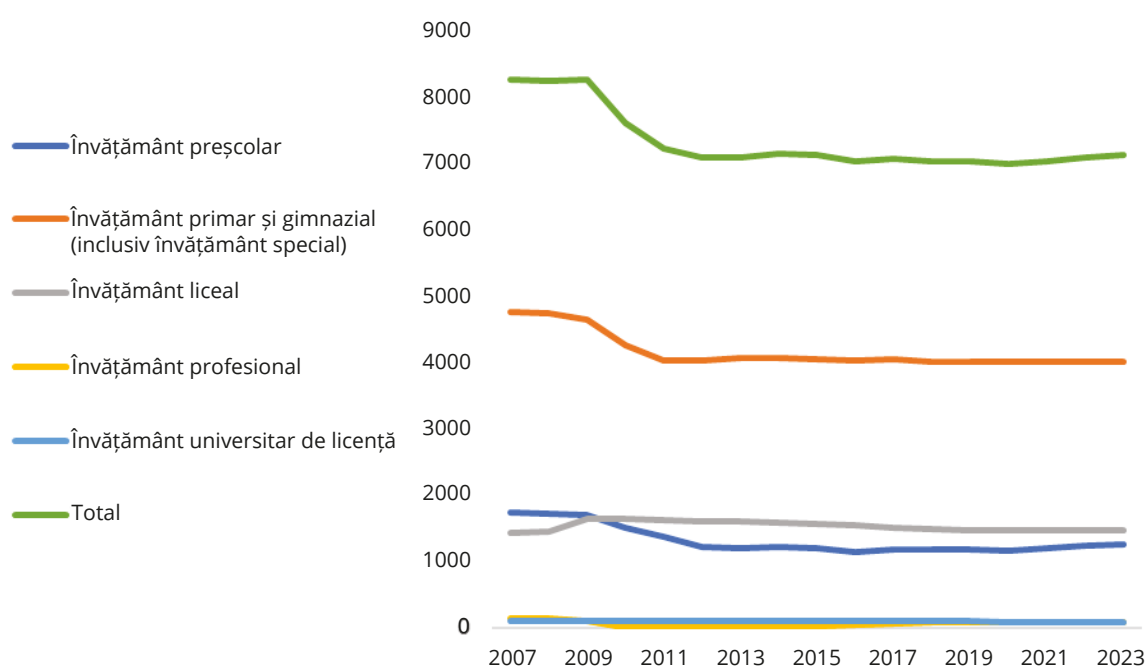
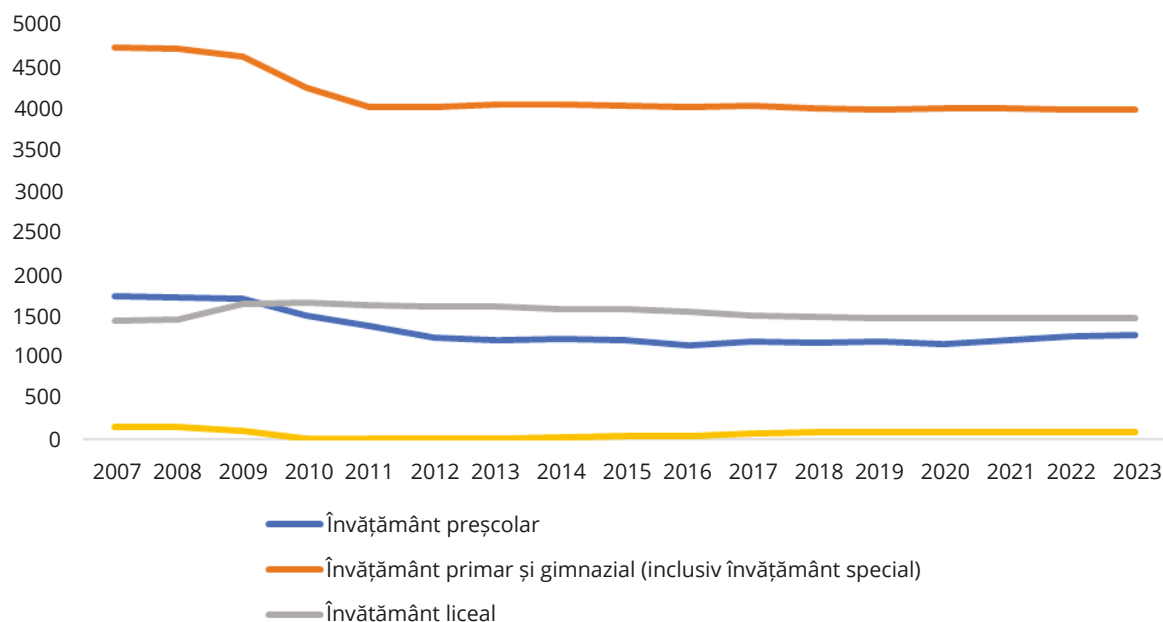
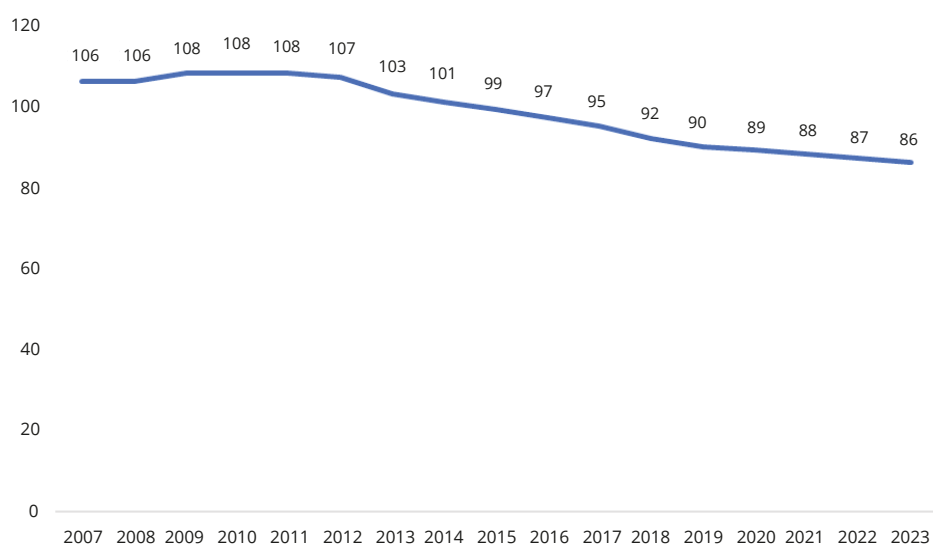

Figura 1.32. Evoluția unităților de învățământ preuniversitar și profesional, 2007-2023**Figura 1.33. Evoluția unităților de învățământ universitar de licență, 2007-2023**

Prin cifrele de mai sus observăm că rețeaua de unități de învățământ din România a fost supusă, în ultimii 15 ani, unor presiuni demografice puternice. Numărul copiilor de vârstă școlară a scăzut, ceea ce a determinat reorganizarea școlilor și comasarea multor unități din mediul rural. În paralel, învățământul profesional a fluctuat în funcție de politicile de stimulare a formării vocaționale și de cererea pieței muncii. Înregistrăm, totuși, stabilitate în rețeaua primară și gimnazială după 2013.

Este interesant faptul că învățământul liceal a fost singurul tip de învățământ care a înregistrat o creștere considerabilă de unități după anul 2007, când dispunea de 1.426 de unități, până la un vârf de 1.643 de unități în 2010. Este posibil ca această evoluție să fie în mare parte rezultatul unor reîncadrări instituționale, nu doar al unor variații demografice pure. În anii 2009-2013, când numărul liceelor a atins un vârf, învățământul profesional fusese limitat la maximum zece unități. Ulterior, începând cu anul 2013, numărul unităților de învățământ profesional a început să crească ușor (ajungând la un vârf de 85 de unități

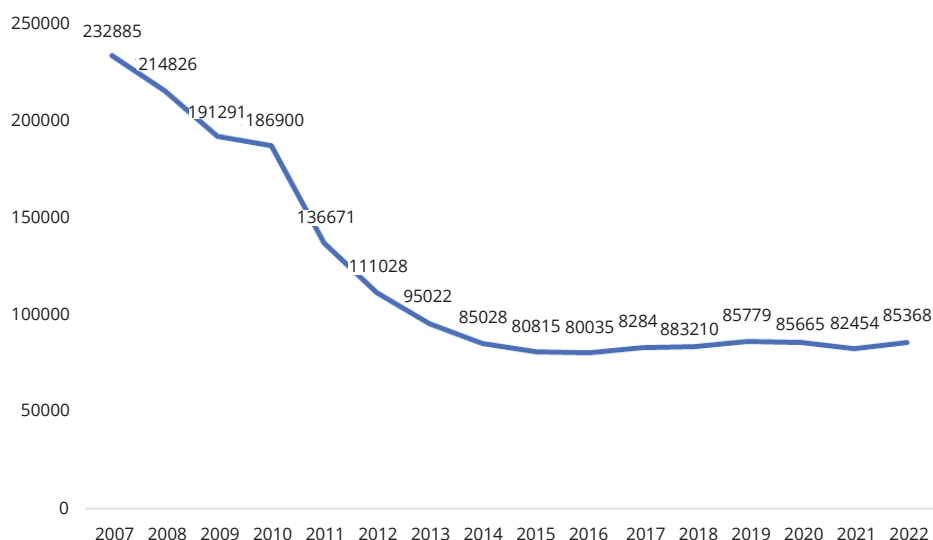
în 2021), concomitent cu scăderea numărului de unități liceale. Până în 2023, numărul unităților liceale a scăzut la 1.469, apropiindu-se de nivelurile din 2007. Observăm că numărul școlilor profesionale este mult mai mic decât al celorlalte unități. România s-a confruntat, și încă se confruntă, cu o rețea de unități profesionale diminuată, supusă reorganizărilor frecvente, care nu reușește să furnizeze suficienți absolvenți calificați în meserii tehnice și industriale, având ca efect astăzi o penurie acută de forță de muncă specializată. În ultimele două decenii, învățământul profesional a rămas adesea în umbra liceelor teoretice. Finanțările au fost comparativ reduse, modernizarea atelierelor și dotarea cu echipamente de ultimă generație au întârziat, iar programele educaționale nu au reușit să se alinieze rapid la cerințele pieței muncii. Elevii și părinții deopotrivă au perceput frecvent școlile profesionale ca pe o soluție de rezervă, nu ca pe o opțiune atractivă, iar deciziile politice, precum comasarea, transformarea, sau chiar închiderea unor școli profesionale, au subminat stabilitatea acestui segment.

Perspectivile pe termen mediu-lung indică nevoia de adaptare continuă, dar și o viziune integrată și completă, care să nu dea uitării anumite tipuri de învățământ în favoarea altora. Aici includem, printre altele, menținerea școlilor în localitățile cu

populație scăzută pentru acces egal la educație și, în același timp, dezvoltarea programelor profesionale pentru ocuparea tinerilor și susținerea campusurilor universitare prin investiții în infrastructură educațională.

b) Absolvenți învățământ de licență

Figura 1.34. Evoluția numărului absolvenților de învățământ universitar de licență, 2007-2022

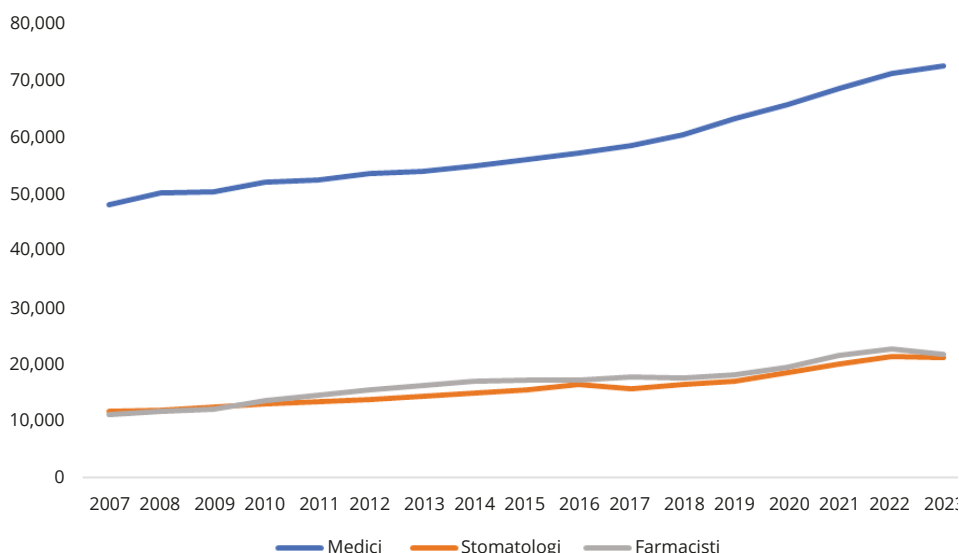
Legat de evoluția numărului absolvenților de învățământ universitar de licență, observăm un declin abrupt în intervalul 2007-2014, care reflectă efectele societății post-tranziție. Aici amintim scăderea demografică a generațiilor de studenți, migrația academică spre Vest și standardizarea criteriilor de admitere și acreditare, printre altele. Între 2014 și 2017, rețeaua universitară își găsește ritmul, plafonând numărul de absolvenți la circa 80.000 pe an. Înainte de 2020, introducerea

de programe noi și cererea tot mai mare de specializări tehnice au produs o ușoară redresare. Pandemia a adus o stagnare temporară, însă universitățile au recuperat rapid decalajele și, în 2022, numărul absolvenților de licență revine la nivelurile pre-pandemie. Diversificarea ofertei de programe în continuare ar putea ajuta la menținerea atractivității și a ratei de absolvire ridicate.

1.3.4 Sănătate

a) Personal medical

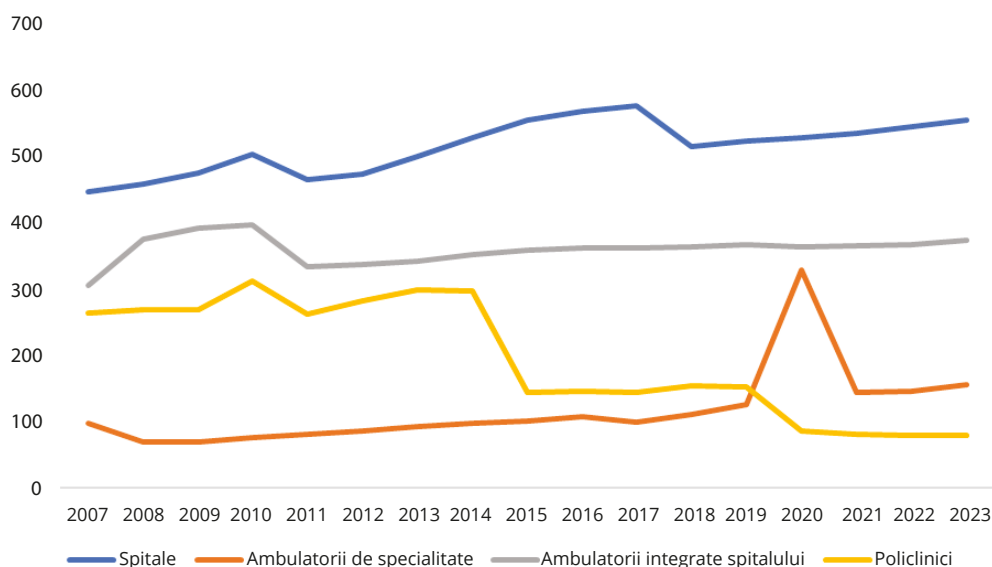
Figura 1.35. Evoluția numărului de personal medical, 2007-2023

Evoluția personalului medical scoate în evidență faptul că România a reușit, pe măsură ce și-a consolidat spitalele universitare și facultățile de medicină, să informeze și să crească retenția mai multor medici. Expansiunea pieței cabinetelor stomatologice a creat, de asemenea, un mediu profitabil și competitiv pentru stomatologi, ceea ce a dus aproape la dublarea numărului din 2007 până în prezent. Farmaciștii au beneficiat și ei de menținerea unui nivel stabil al cererii, mai ales în zonele urbane. Cu toate acestea, presiunea asupra sistemului medical, cauzată de necesitatea de a suplini deficitul de personal și îmbătrânirea populației, va menține cererea ridicată pentru formarea și retenția acestor categorii.

b) Infrastructura medicală

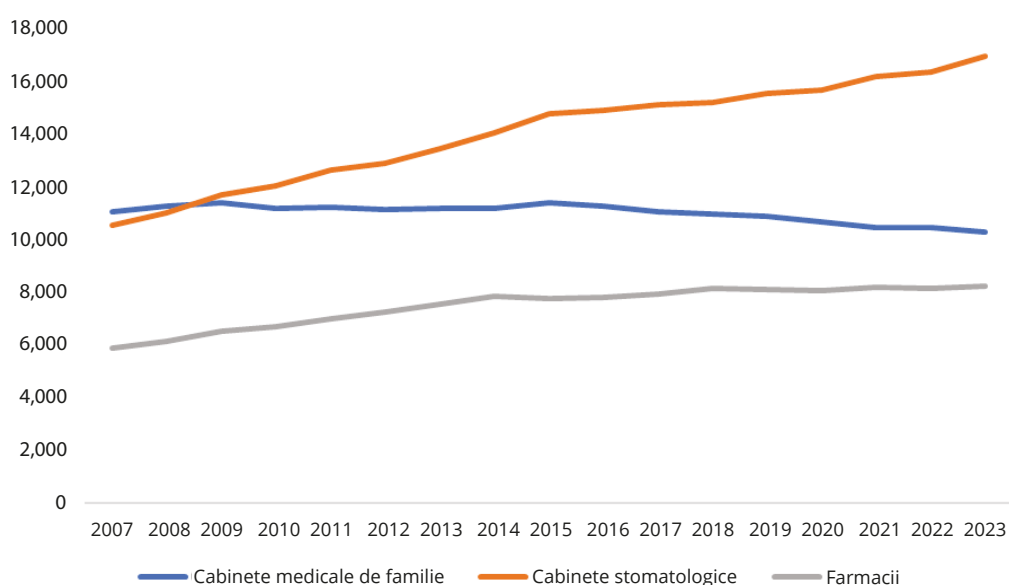
Figura 1.36. Evoluția numărului de unități medicale, 2007-2023

Graficul arată evoluția numărului de unități medicale din România. Între 2007–2010, s-a înregistrat o consolidare modestă, urmată de scăderi semnificative în 2010–2011, pe fondul reformei sanitare și al restrângerii bugetare. Din 2011 până în 2014, spitalele și ambulatoriile integrate s-au stabilizat, iar policlinicile au crescut până în 2013, apoi au fost reorganizate drastic în 2015. Ulterior, s-a accentuat trecerea către un model centrat pe ambulatorii integrate, care au continuat să crească. În

2018, o nouă scădere a numărului de spitale a avut loc din cauza noii clasificări pe niveluri. Perioada 2020–2023 a adus un nou val de schimbări în sistem. În 2020, ambulatoriile de specialitate cresc vertiginos la 328, pe fondul transformării temporare a unor structuri în centre de testare și tratament pentru COVID-19, apoi numărul lor revine spre 140 în 2021. Spitalele și ambulatoriile integrate își mențin trendul ascendent. Accentul a fost pus pe adaptarea rețelei la nevoile din acea perioadă.

Figura 1.37. Evoluția numărului cabinetelor medicale de familie, stomatologice și a farmaciilor, 2007-2023

Pe parcursul anilor analizați, cabinetele stomatologice au exploatat flexibilitatea pieței private și interesul tot mai mare pentru servicii dentare moderne, înregistrând o majorare constantă. În schimb, cabinetele medicale de familie s-au confruntat cu dificultăți de finanțare și cu comprimarea contractelor cu Casa Națională de Asigurări de Sănătate (CNAS), fapt ce a dus la o ușoară scădere. În același timp, farmaciile

au atins un platou din cauza reglementărilor de licențiere și a consolidării marilor lanțuri. Tendințele din graficul de mai sus arată orientarea sistemului de sănătate spre servicii specializate private și presiunea exercitată asupra medicinei de familie ca primă linie de îngrijire.

1.4 Resurse naturale și infrastructura fizică a României

România dispune de un portofoliu relativ diversificat de resurse naturale care, dacă sunt gestionate responsabil și integrate în politici coerente de dezvoltare durabilă, pot constitui un avantaj competitiv regional. Poziția geografică, relieful variat și climatul temperat-continental au permis dezvoltarea unor ramuri multiple ale economiei bazate pe exploatarea resurselor minerale, agricole, forestiere și energetice.

1.4.1 Resurse minerale neenergetice

Printre cele mai importante resurse minerale neenergetice ale României se numără zăcămintele de sare, de minerale polimetalice cupru-plumb-zinc, precum și zăcămintele aur-argintifere. Zăcămintele de sare, prezente în Subcarpați și în zona Transilvaniei, sunt exploatate industrial de către Salrom, companie de interes strategic aflată în proces de restructurare și modernizare. În schimb, zăcămintele de aur și cupru, localizate în principal în Munții Apuseni și în zona Roșia Montană, sunt marcate de controverse legate de impactul asupra mediului, dar continuă să reprezinte un punct de interes în evaluările geologice recente.

România este una dintre cele mai bogate țări europene în ceea ce privește apele minerale naturale. Există peste 2.500 de izvoare identificate, dintre care aproximativ 1.000 sunt considerate valorificabile din punct de vedere economic. Cu toate acestea, gradul de exploatare rămâne modest. O mare parte din infrastructura stațiunilor balneare este depășită, iar politicile publice privind turismul de sănătate și valorificarea terapeutică a acestor resurse sunt fragmentate și insuficient finanțate.

În ceea ce privește materiile prime critice, România deține rezerve confirmate de grafit, în special în zona Baia de Fier. Interesul crescut al Uniunii Europene pentru dezvoltarea lanțurilor valorice asociate grafitului și grafenului creează premisele pentru o redeschidere controlată a acestor perimetre, proces demarat recent. În condițiile dezvoltării unor capacități industriale moderne, România ar putea deveni un important furnizor regional de materie primă, dar și de produse complexe, precum baterii. Tot în categoria materiilor prime critice se regăsește și magneziul, prezent în România sub formă de zăcămintele de dolomit și magnezit. Deși în prezent nevalorificate, aceste resurse sunt incluse în lista materiilor critice cu potențial geologic identificat. Litiul, niobiul, tantalul, wolframul și pământurile rare (rare earth elements - REE) completează tabloul resurselor

strategice. Deși explorările se află într-un stadiu incipient, există semnale privind existența unor zăcămintele în Banat și zona Apusenilor. Dacă aceste resurse vor fi confirmate și exploatate durabil, România ar putea juca un rol semnificativ în lanțurile valorice europene din industriile bateriilor, semiconductoarelor și echipamentelor energetice avansate.

Pe lângă aceste resurse strategice, România beneficiază și de o ofertă abundentă de materiale de construcții: pietriș, nisip, argilă, calcar. Exploatarea acestora este însă, în multe cazuri, slab tehnologizată, ceea ce conduce la pierderi economice și impact de mediu ridicat.

Nu în ultimul rând, pe teritoriul țării se află peste 1.100 de halde de steril rezultate din activitatea minieră, dintre care 994 nu sunt asociate industriei energetice. Aceste depozite de deșeuri miniere reprezintă o provocare majoră atât din punct de vedere ecologic, cât și al siguranței publice. Reabilitarea acestora, reluată printr-o serie de programe naționale de conservare și post-închidere, trebuie să rămână o prioritate pe termen mediu.

1.4.2 Resurse energetice

România se evidențiază în regiune prin rezervele semnificative de gaze naturale și petrol, în special în zonele extracarpatiche (județele Mureș, Bacău, Prahova), dar și prin potențialul strategic din Marea Neagră. Proiecte precum Neptun Deep ar putea contribui esențial la consolidarea independenței energetice în deceniul următor. Deși în scădere, rezervele de petrol continuă să susțină o parte din producția internă prin exploatarea realizate de companii precum OMV Petrom și ROMGAZ. În 2024, România a produs cca. 2,7 milioane tone (Mt) de țiței, menținându-se, în ciuda scăderii producției, în topul producătorilor din Uniunea Europeană, alături de Italia (4,2 Mt) și Danemarca (2,64 Mt). Consumul de petrol al României a înregistrat în ultimii ani o tendință ascendentă, atingând 10,9 milioane tone în 2024. Diferența semnificativă între producția și consumul de produse petroliere accentuează dependența energetică de importuri.

Țara dispune, de asemenea, de rezerve de cărbune, în special lignit și antracit, a căror importanță energetică este însă în scădere. După 1990, aproximativ 90-95% din producția de lignit a UE a fost asigurată de șase state membre, inclusiv România, care a contribuit în medie cu 6% din producția totală, alături de Germania, Polonia, Bulgaria, Cehia și Grecia.

Pe de altă parte, România beneficiază de un potențial remarcabil în domeniul energiei regenerabile, ceea ce o plasează într-o poziție strategică în regiunea Europei de Sud-Est. Hidroenergia ocupă locul central în acest mix, fiind susținută de infrastructura existentă pe Dunăre și pe mai multe râuri. Energia eoliană, concentrată în special în Dobrogea și Câmpia Bărăganului, beneficiază de condiții climatice favorabile și de infrastructură de transport a energiei în dezvoltare. Conform estimărilor din PNRR, România dispune de un potențial eolian de aproximativ 14.000 MW, capabil să genereze până la 23 TWh anual – o valoare ce plasează țara pe primul loc în Europa de Sud-Est la acest capitol. Energia solară fotovoltaică, de asemenea, este în expansiune, în special în Sudul și Sud-Estul țării. România operează deja peste 14 parcuri eoliene majore și 21 de parcuri fotovoltaice, cu o capacitate instalată de 3.000 MW din turbine eoliene, 2.500 MW din instalații fotovoltaice și 6.600 MW din surse hidroenergetice.

Obiectivul asumat de România este de a atinge o pondere a surselor regenerabile de energie (SRE) în consumul final brut de energie de cel puțin 38,3% până în 2030. Datele preliminare indică faptul că, în anul 2024, ponderea SRE în consumul final brut de energie a ajuns la 31%.

Producția internă brută de energie primară a României se situează în 2024 jurul valorii de 21 milioane tone echivalent petrol (tep). Conform celor mai recente date, structura acestui mix este următoarea:

- gaze naturale: 7,7 milioane tep;
- surse regenerabile (hidro, eoliană, solară, biomasă): 3,3 milioane tep;
- petrol și produse petroliere: 2,8 milioane tep;
- energie nucleară: 1,5 milioane tep;
- combustibili solizi (cărbune, lignit): 1,9 milioane tep.

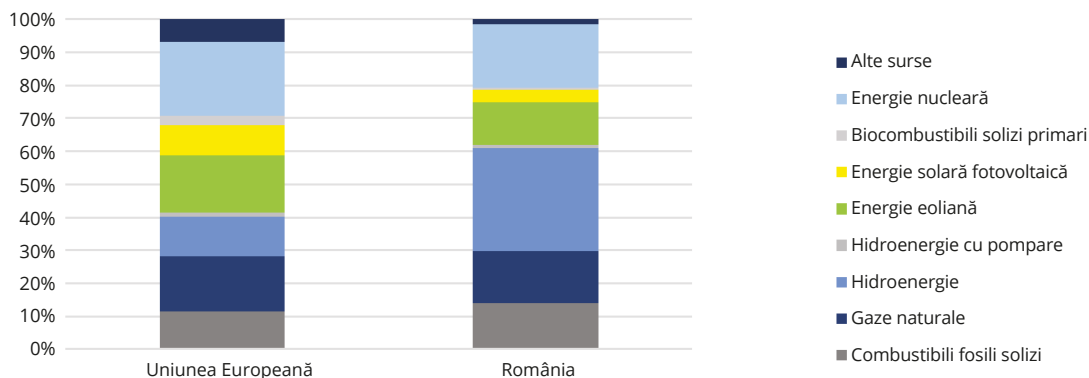
Privind către producția de energie electrică, observăm că, din 52 miliarde kWh, 14,3 miliarde kWh au fost produse

în hidrocentrale și 9,8 miliarde kWh în centrale eoliene și fotovoltaice.

Această compoziție reflectă efortul real de tranziție energetică, în care sursele regenerabile și gazele naturale au câștigat teren față de combustibilii fosili tradiționali. Cu toate acestea, dependența de importuri rămâne semnificativă: România importă anual aproximativ 16,4 milioane tep de vectori energetici, în timp ce exporturile de produse energetice însumează în jur de 7,5 milioane tep, ceea ce indică un deficit structural.

Analizând graficul de mai jos, care ilustrează producția internă de energie electrică defalcată pe surse, observăm clar rolul esențial al hidroenergiei în producția de electricitate, urmată de energia nucleară și de gazele naturale. Sursele regenerabile, în special energia eoliană și solară, deși în creștere, contribuie încă modest în comparație cu resursele convenționale.

Figura 1.38. Producția internă de energie electrică din surse primare, 2023

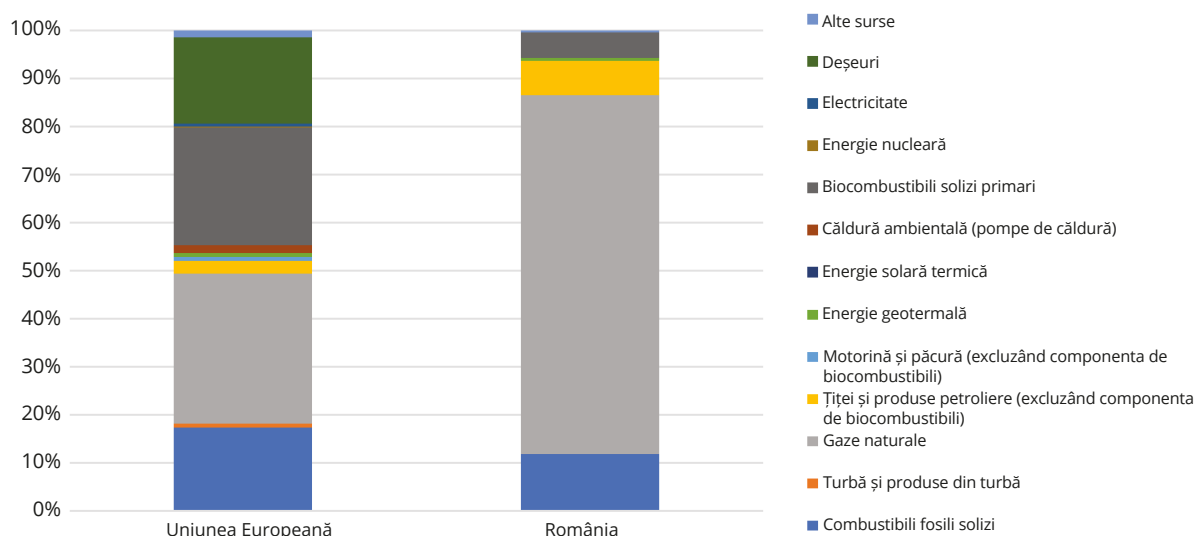

Sursă: Eurostat

Se remarcă un mix relativ echilibrat, cu o pondere semnificativă a surselor cu emisii scăzute de carbon. Această structură este favorabilă din perspectiva obiectivelor climatice ale Uniunii Europene și contribuie semnificativ la atingerea acestora, însă expansiunea capacităților de stocare de energie și echilibrare rămân esențiale pentru securitatea sistemului și reducerea dependenței de resurse fosile.

În contrast, energia termică (utilizată pentru încălzire) se bazează în continuare într-o proporție ridicată pe gaze naturale și combustibili fosili solizi. În ultimii ani, se observă o ușoară creștere a utilizării căldurii ambientale (pompe de căldură) și a surselor geotermale, dar tranziția este lentă. Această realitate indică o vulnerabilitate în fața volatilității prețurilor la gaze naturale și o nevoie clară de modernizare a sistemelor de încălzire urbană.

Figura 1.39. Producția internă de energie termică, 2023

Sursă: Eurostat

1.4.3 Resurse agricole și forestiere

Relieful diversificat, fertilitatea solurilor și condițiile climatice au permis României să dezvolte un sector agricol extins, concentrat în special în Câmpia Română, Câmpia de Vest și Podișul Moldovei. România se numără printre cei mai mari producători de cereale din Uniunea Europeană, în special în ceea ce privește grâul, porumbul și floarea-soarelui. Cu toate acestea, randamentele agricole sunt afectate de factori structurali precum lipsa infrastructurii moderne de irigații și fragmentarea extraordinară a exploatațiilor agricole.

România deține puțin peste 12 milioane de hectare de teren agricol, reprezentând aproximativ 8% din suprafața agricolă utilizată (utilised agricultural area - UAA) a Uniunii Europene. În ciuda acestei proporții semnificative, sectorul agricol românesc se confruntă cu provocări legate de dimensiunea exploatațiilor. În anul 2020, din cele 9,1 milioane de ferme existente în UE, 2,9 milioane (echivalentul a 31,8%) erau localizate în România. Aceasta plasează România pe primul loc în UE în ceea ce privește numărul de exploatații, de peste două ori mai multe decât Polonia (1,3 milioane) și Italia (1,1 milioane). O caracteristică specifică agriculturii românești este dimensiunea redusă a fermelor: 90,3% dintre exploatații au sub 5 hectare. Totuși, cele doar 0,9% dintre fermele care depășesc 50 de hectare dețin peste jumătate (54%) din suprafața agricolă utilizată. Această polarizare reflectă coexistența a două tipuri de agricultură: una de subsistență și alta intensiv-comercială.

Din punct de vedere geografic, în România, Ungaria, Țările de Jos și Luxemburg, circa jumătate din suprafața totală a țării este folosită pentru activități agricole. Acest procent contrastează puternic cu cel al țărilor nordice, precum Finlanda și Suedia, unde peisajul este dominat de păduri. Fondul forestier românesc acoperă aproximativ 29% din suprafața țării, reprezentând o resursă ecologică și economică esențială. Cu toate acestea, presiunile generate de tăierile ilegale și deficitul de control instituțional amenință stabilitatea acestei resurse. Munții Carpați, ce găzduiesc majoritatea pădurilor României, au un rol crucial în conservarea biodiversității și în captarea

carbonului, fiind o zonă-cheie pentru combaterea schimbărilor climatice.

România are în prezent aproximativ 6,56 milioane hectare de păduri, distribuite în proporție de cca. 60% în zona montană, 33,5% în zona deluroasă și doar 6,5% în câmpii. Circa 75% dintre păduri sunt alcătuite din foioase, cu specii dominante precum fagul și stejarul, în timp ce coniferele (în special molidul) ocupă cca. 25%. Puțin peste jumătate din pădurile țării sunt clasificate ca având funcții de protecție, restul fiind păduri cu funcție de producție. Aproximativ 25% din fondul forestier național este inclus în rețeaua ariilor protejate.

Există în prezent aproximativ 850.000 de proprietari privați de păduri, aceștia fiind atât persoane fizice, cât și entități colective, precum municipalități sau instituții religioase. Ei dețin circa o treime din fondul forestier, două treimi din terenurile împădurite fiind în domeniul public. Regia Națională a Pădurilor – Romsilva administrează pădurile de stat, atât în scopuri economice (producție de lemn), cât și de protecție a mediului. Romsilva gestionează 22 de parcuri naționale și naturale și are în administrare și 1,2 milioane hectare de păduri deținute de entități non-statale. Pădurile private și cele aparținând autorităților locale sunt gestionate prin Ocoale Silvice Private.

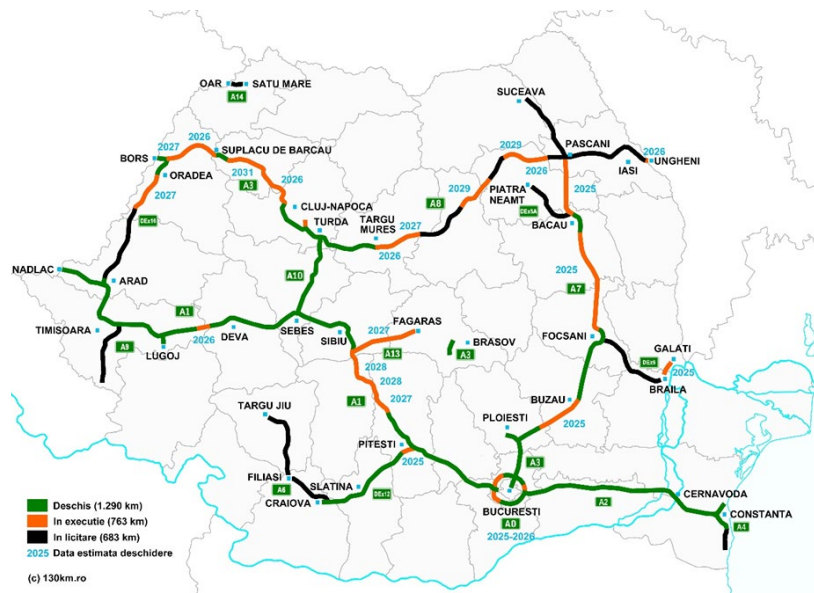
România dispune de resurse naturale considerabile și de o poziționare geostrategică favorabilă, ceea ce creează premise solide pentru dezvoltare economică accelerată. Consolidarea infrastructurii naționale poate transforma aceste atuuri în avantaje competitive majore. Modernizarea rețelilor rutiere, feroviare, fluviale și energetice, împreună cu dezvoltarea de terminale multimodale și centre logistice performante, ar facilita accesul rapid la resurse și ar asigura interconectarea eficientă între zonele de producție și principalele piețe de consum și export. Prin aceste investiții, România poate deveni un nod logistic și energetic regional. Astfel, s-ar maximiza valoarea resurselor interne ar putea fi sprijinite lanțuri de aprovizionare sustenabile și competitive.

1.4.4 Infraestructura de transport

România continuă să înregistreze unul dintre cele mai reduse niveluri de dezvoltare a rețelei de autostrăzi din Uniunea Europeană. La sfârșitul anului 2024, rețeaua de autostrăzi totaliza aproximativ 1.300 km, ceea ce plasează țara pe

ultimele locuri din UE, atât în termeni absoluți, cât și în raport cu densitatea populației (km/100.000 locuitori) și suprafața națională. Lipsa interconectării între regiunile istorice rămâne un obstacol major în calea dezvoltării economice echilibrate.

Figura 1.40. Harta autostrăzilor din România

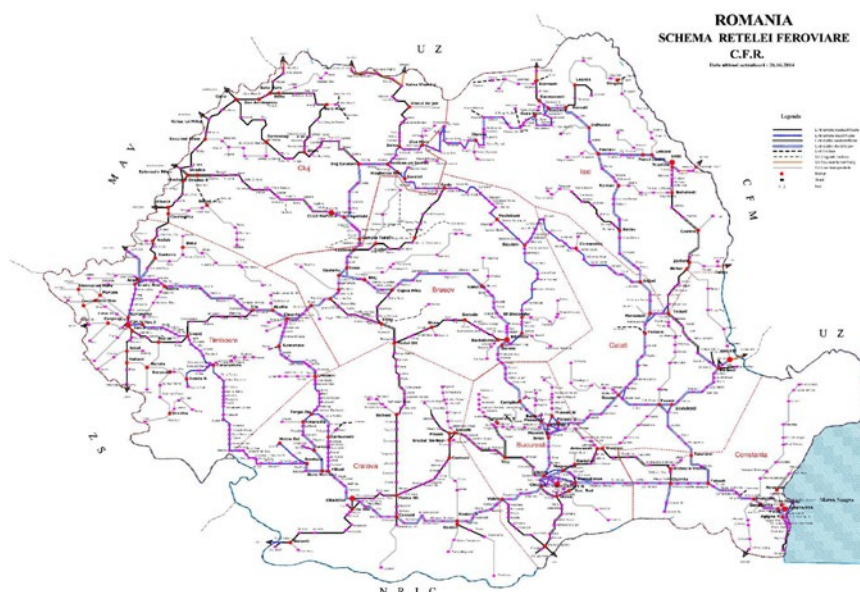

Sursa: 130km.ro

România dispune, teoretic, de una dintre cele mai extinse rețele feroviare din Europa Centrală și de Est. Datele arată o lungime totală de 19.629 km linii de cale ferată. Din această lungime, 13.442 km reprezintă linii curente și directe, iar 6.187 km sunt linii paralele sau de stații, inclusiv linii auxiliare folosite pentru manevre, garare sau trafic local. Puțin peste 4.000 km din rețea este electrificată, semnificativ sub media Uniunii Europene ca procent (aproximativ 55%). Viteza medie a trenurilor în România este în continuare redusă (sub 50 km/h pentru trenurile de marfă și în jur de 45–60 km/h pentru cele de pasageri), în principal din cauza stării precare a infrastructurii, a semnalizării învechite și a întârzierii proiectelor de modernizare. Acest fapt limitează sever potențialul de transfer modal de la transportul rutier către cel feroviar, mult mai eficient energetic și mai prietenos cu mediul.

Rețeaua este conectată prin peste 25.100 de aparate de cale ferată și include 17.694 de poduri și podețe (cu o lungime totală de circa 190 km), precum și 188 de tuneluri (cu o lungime cumulată de aproximativ 64 km). Deși România utilizează ecartamentul standard european (1.435 mm), rețeaua suferă de o lipsă acută de interoperabilitate la granițele de est (cu Ucraina și Republica Moldova), unde este utilizat ecartamentul larg.

Figura 1.41. Harta feroviară a României

Sursă: Ministerul Transporturilor, www.mt.ro

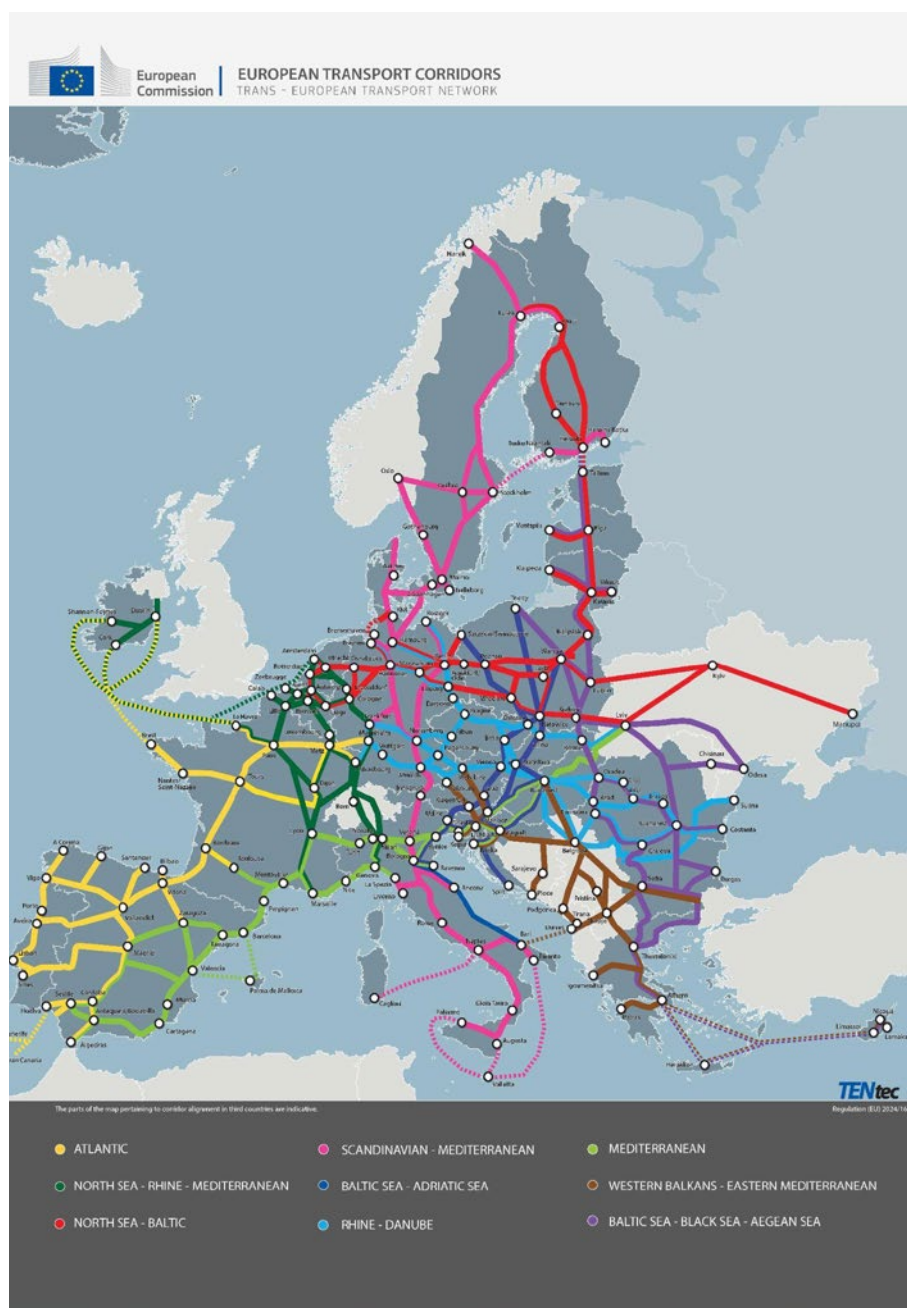
România are un rol strategic în arhitectura Rețelei Transeuropene de Transport (Trans-European Transport Network - TEN-T), fiind străbătută de două coridoare majore: Coridorul Rin-Dunăre și Coridorul Orient/Est-Mediteranean. Ambele sunt vitale pentru conectarea regiunii Europei Centrale și de Sud-Est cu rețelele logistice ale Uniunii Europene, asigurând atât legături rutiere și feroviare, cât și conexiuni prin porturile fluviale și maritime ale țării. Coridorul Rin-Dunăre este un coridor multimodal esențial, care integrează transportul feroviar, rutier și fluvial (prin Canalul Dunăre-Marea Neagră și Portul Constanța), cu un potențial semnificativ pentru dezvoltarea logisticii, comerțului și industriei navale. Coridorul Orient/Est-Mediteranean, pe de altă parte, conectează partea de sud-est a Uniunii Europene cu regiunea Balcanilor de Vest, străbătând România pe direcția Nord-Sud, prin puncte-cheie precum Suceava-Bacău-București-Giurgiu. Acesta sprijină

fluxurile de mărfuri și pasageri dintre Europa Centrală, Balcani și zona Mediteranei, reprezentând o infrastructură-cheie pentru mobilitatea regională.

Finalizarea acestor coridoare, împreună cu implementarea standardelor europene de infrastructură, cum ar fi adoptarea ecartamentului feroviar standard de către Moldova și Ucraina, ar putea transforma România într-un nod logistic regional, cu impact direct asupra competitivității economiei naționale, atragerii de investiții și stimulării exporturilor. Totodată, aceste coridoare sprijină mobilitatea militară și reziliența strategică a Uniunii în vecinătatea estică.

Extinderea rețelei TEN-T către Ucraina și Republica Moldova, propusă în contextul revizuirii politicii europene de transport, plasează România într-o poziție-cheie de punte de legătură între Est și Vest, sporind relevanța coridoarelor sale de transport pentru securitatea economică și strategică a regiunii.

Figura 1.42. Coridoarele de transport european

Sursă: Comisia Europeană

În prezent, infrastructura de transport din România traversează o etapă de modernizare și extindere, susținută de fonduri europene, investiții private și sprijin din partea instituțiilor financiare internaționale. Una dintre cele mai mari oportunități se află în modernizarea și electrificarea rețelei feroviare, care are nevoie de tehnologii moderne de semnalizare precum ERTMS (European Rail Traffic Management System).

În paralel, proiectele majore de autostrăzi și drumuri expres, precum Autostrada Unirii (A8), drumurile expres Pitești–Craiova sau Galați–Brăila, vor îmbunătăți interconectarea internă și regională. De asemenea, proiectele pentru siguranța rutieră și reabilitarea drumurilor sunt susținute de Banca Europeană de Investiții (BEI), iar coridoarele transfrontaliere către Ucraina,

Moldova și Serbia întăresc rolul strategic al României ca punte între Est și Vest. La acestea se adaugă finanțări din PNRR, Mecanismul pentru Interconectarea Europei (Connecting Europe Facility - CEF) și Politica de Coeziune, dar și sprijin tehnic din partea instituțiilor europene pentru pregătirea și implementarea proiectelor. În marile orașe, proiectele de mobilitate urbană, precum metroul din Cluj-Napoca sau introducerea autobuzelor electrice, reflectă tranziția către un transport public sustenabil și digitalizat.

Portul Constanța se profilează ca un hub strategic al regiunii, datorită investițiilor în terminale de containere, facilități multimodale și acces feroviar, având un rol tot mai important în exporturile regionale, inclusiv pentru Ucraina.

1.4.5 Infrastructura energetică

Tranziția către un sistem energetic decarbonizat necesită investiții masive nu doar în capacități de producție regenerabilă, ci mai ales în infrastructura de transport și distribuție a energiei, care în prezent nu este suficient de flexibilă sau rezilientă pentru a integra surse diverse (solar, eolian, hidro, nuclear, hidrogen). De asemenea, dezvoltarea tehnologiilor de stocare este esențială pentru asigurarea echilibrului în rețea. Soluții precum bateriile staționare, centralele hidroenergetice cu acumulare prin pompare, stocarea de hidrogen, tehnologia de încărcare bidirecțională pentru vehicule electrice Vehicle-to-Grid (V2G) și convertoarele termo-electrice devin din ce în ce mai relevante. Potrivit estimărilor Băncii Mondiale, România ar avea nevoie de investiții de aproximativ 4,82 miliarde de euro până în 2050 pentru modernizarea infrastructurii energetice – o sumă care reflectă nu doar costul tranziției, ci și oportunitatea de a deveni un jucător regional în sectorul energetic.

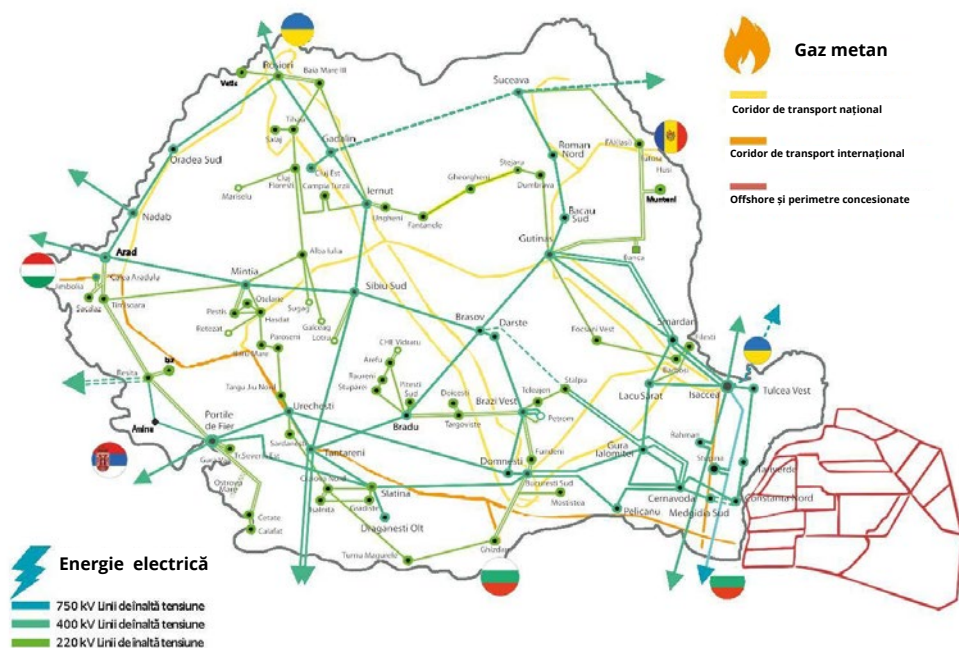
Am văzut că România beneficiază de resurse proprii semnificative de gaze naturale, datorită zăcămintelor din zona Transilvaniei și, mai recent, din sectorul offshore al Mării Negre (Neptun Deep), care reprezintă o oportunitate strategică pentru securitatea și independența energetică a

țării. Sistemul de transport al gazelor, operat de Transgaz, însumează peste 13.000 km de conducte, inclusiv infrastructură de interconectare cu țări vecine (Ungaria, Bulgaria, Ucraina, Moldova) și oferă României un cadru prielnic pentru consolidarea rolului său regional în domeniul energetic.

Modernizarea și echilibrarea teritorială a rețelei naționale de transport și distribuție a gazelor ar putea crește substanțial gradul de racordare a localităților din România la rețeaua de gaze, în prezent de sub 40%, reducând disparitățile între regiunile istorice și între mediul urban și rural și facilitând astfel accesul mai larg și eficient la gazele naturale din resursele interne. Această dezvoltare ar sprijini tranziția energetică și ar stimula creșterea economică durabilă a României.

În plus, România joacă un rol esențial în arhitectura energetică regională, ca punct de tranzit pentru gazele din regiunea Caspică și potențială punte de legătură între Ucraina și piețele sud-est europene. Proiecte precum gazoductul BRUA (Bulgaria–România–Ungaria–Austria) și extinderea infrastructurii către Republica Moldova susțin această poziție, dar impactul asupra pieței interne rămâne limitat, dacă nu se accelerează extinderea și digitalizarea rețelelor de distribuție.

Figura 1.43. Infrastructura energetică a României

1.4.6 Sustenabilitatea utilizării resurselor

Utilizarea resurselor naturale în România continuă să ridice semne de întrebare în ceea ce privește sustenabilitatea pe termen lung. Printre principalele deficiențe persistente se numără slaba integrare a principiilor economiei circulare, capacitatea redusă de monitorizare și control din partea autorităților și transparența insuficientă a procesului de concesionare și licențiere a exploatărilor. Aceste vulnerabilități contribuie la pierderi economice, exploatare ineficientă și degradare ecologică, în special în zonele afectate de extracție intensă.

În ceea ce privește consumul intern de materiale (DMC – domestic material consumption), România continuă să înregistreze un consum material per capita semnificativ peste media UE. În 2024, DMC în România a fost de aproximativ 30 de tone pe cap de locuitor, în contrast cu media UE de circa 14 tone. Această situație reflectă o intensitate materială ridicată a modelului economic românesc, indicând o dependență structurală de materiile prime. Chiar și în perioadele de creștere economică, nu s-a realizat o decuplare clară între creșterea PIB-ului și utilizarea resurselor naturale, ceea ce semnalează o dependență structurală de inputuri primare, cu un grad scăzut de reutilizare, reciclare și inovație în lanțurile valorice.

Deși în perioada 2008-2011, România a înregistrat o scădere notabilă a consumului intern de materiale în contextul crizei financiare globale, decuplarea clară între creșterea PIB-ului și consumul de materiale nu s-a consolidat în următorii ani, menținându-se o corelație relativ puternică între creșterea economică și consumul de resurse naturale. La nivelul UE, productivitatea resurselor a crescut cu circa 44% din anul 2000, iar în perioada post-pandemie, între 2021 și 2023, s-a înregistrat o decuplare semnificativă, cu o creștere de aproape 4% a PIB-ului și o scădere de peste 3% a consumului material, însă România se situează încă sub nivelul mediu al UE la acest capitol.

În ceea ce privește consumul final de energie în România în 2023, consumul în transporturi are ponderea cea mai mare (33,7%), urmat de consumul populației (32,5%) și de cel în industrie (21,3%). Cele mai energofage sectoare industriale rămân, în ordine:

- industria chimică și petrochimică – în jur de 17%;
- metalurgia – peste 16% din consumul final industrial;
- industria construcțiilor metalice, mașinilor și echipamentelor – în jur de 14%;
- construcțiile – cca. 10%.

Un indicator esențial pentru evaluarea eficienței utilizării resurselor este intensitatea energetică – măsurată ca energie consumată per unitate de PIB (kgep/1000 euro). România a realizat progrese notabile în ultimele trei decenii reușind să reducă intensitatea energetică de la 557 kgep/1000 euro în 1995 la sub 186 kgep/1000 euro în 2023. Cu toate acestea, țara rămâne în continuare printre cele mai energofage economii din UE, alături de Bulgaria și Statele Baltice. Această îmbunătățire este parțial atribuită restructurării economiei, închiderii unor capacități industriale ineficiente și, mai recent, investițiilor în eficiență energetică la nivel de IMM-uri și clădiri publice.

România dispune de un potențial ridicat de producție de energie din surse regenerabile (hidroelectrică, solară, eoliană, biomasă), dar integrarea acestora în sistemul energetic este încă limitată de infrastructura de transport și distribuție învechită, precum și de lipsa unor mecanisme robuste de stocare și flexibilitate în rețea. Pentru a valorifica pe deplin resursele naturale ale țării, este esențială modernizarea cadrului legislativ, investiții în tehnologie ecologică și implementarea unei strategii coerente de valorificare a resurselor în folosul dezvoltării naționale în conformitate cu Pactul Verde European și PNRR.

Astfel, sustenabilitatea utilizării resurselor devine nu doar o problemă de mediu, ci un pilon fundamental pentru dezvoltarea economică durabilă, reziliența economică și securitatea națională în contextul tranziției verzi și al crizelor geopolitice actuale.

1.5 Climatul de afaceri din România – caracteristici și evaluare în context internațional

Climatul de afaceri din România reflectă o combinație de oportunități strategice și bariere structurale. Poziționarea geografică, la intersecția coridoarelor comerciale europene și proximitatea față de piețe emergente (precum Balcanii de Vest, Ucraina și Caucaz), oferă avantaje competitive relevante. În 2024, România a ocupat locul 50 în clasamentul mondial al competitivității (IMD World Competitiveness Ranking). Punctele forte ale României sunt costul relativ scăzut al forței de muncă calificate; capacitatea IT&C dezvoltată și integrarea în lanțurile valorice europene, în special în domeniile auto, agroalimentar și electronică.

România se poziționează însă constant sub media Uniunii Europene în ceea ce privește competitivitatea economică. Principalele cauze sunt legate de infrastructura rutieră și feroviară insuficient dezvoltată, performanța slabă în domeniul cercetării și inovării, dar și funcționarea deficitară a instituțiilor publice, inclusiv lipsa de transparență, instabilitatea reglementărilor și nivelul ridicat de corupție percepută.

În acest context, se conturează câteva direcții principale de acțiune:

- controlul inflației;

- creșterea eficienței cheltuielilor publice și reducerea deficitului bugetar;
- investiții mai consistente în domenii-cheie pentru dezvoltarea pe termen lung;
- sprijin pentru digitalizarea companiilor și dezvoltarea competențelor digitale ale angajaților;
- îmbunătățirea serviciilor publice de bază, în special în sănătate și educație.

Structura economică a României este dominată de activități de asamblare, manufactură cu valoare adăugată redusă și exporturi bazate pe costuri competitive, nu pe inovație sau brand propriu. Conform Atlasului Complexității Economice (Harvard Growth Lab), România se afla, în 2023, pe locul 26 la nivel global la complexitate economică, un progres semnificativ față de poziția 39 în 2010. Totuși, produsele exportate au în continuare un grad mediu de sofisticare tehnologică, iar capacitatea de inovare internă este slabă, cu cheltuieli de R&D sub 0,5% din PIB (față de media UE de ~2%).

În cadrul Indicelui Global al Inovației (WIPO, 2023), România s-a situat pe locul 47 din 132 de economii, punctând slab la capitolele educație, cercetare și dezvoltare și politici pentru mediul de afaceri.

Pe de altă parte, climatul de afaceri este influențat negativ de:

- nivelul ridicat de corupție percepută (România ocupă locul 65 în clasamentul Transparency International);
- instabilitatea și impredictibilitatea reglementărilor, în special în domeniul fiscal și al muncii;
- deficitele în infrastructura logistică și digitală (deși conexiunea la internet de bandă largă este bună, interoperabilitatea digitală în administrație este scăzută);
- migrația forței de muncă și deficitul de competențe în domenii cheie (electrotehnică, prelucrări avansate, automatizări).

România prezintă un climat de afaceri cu potențial competitiv ridicat, dar marcat de incoerență structurală. Deși costurile sunt atractive și anumite domenii (precum IT&C sau producția auto) se dezvoltă rapid, lipsa unui ecosistem coerent pentru inovare, incertitudinea legislativă și deficiențele instituționale frânează progresul sustenabil.

Testimonial

Jorge Araya,
Director Regiunea
SEE, BAT

BAT a intrat în România cu mai mult de 28 de ani în urmă, când am pus prima cărămidă la fabrica noastră din Ploiești. Un an mai târziu am început producția și, de atunci, contribuim puternic la economia românească. În 25 de ani, am generat peste 125 de miliarde de euro în economie, iar în 28 de ani am plătit 30,5 miliarde de euro impozite și accize la bugetul de stat. În 2020 și 2021, BAT a fost cel mai mare contributor la bugetul statului român, iar în 2024 am fost, din nou, al doilea cel mai mare contributor cu 2,5 miliarde de euro.

Când am luat decizia de a investi în România, am văzut mai mult decât o piață, am văzut potențial. O țară bogată în patrimoniu cultural, forță de muncă calificată și o poziție strategică în Europa - o punte naturală între Est și Vest. Ceea ce a ieșit cu adevărat în evidență a fost deschiderea autorităților române de a se angaja într-un dialog constructiv și bazat pe acțiuni concrete, în care și noi suntem în permanență implicați și interesați să contribuim cu resurse și expertiză. În calitate de investitori, ne bazăm pe un cadru legal stabil și predictibil care să permită continuitatea afacerii și realizarea de planuri de investiții pe termen lung și, de aceea, solicităm în permanență respectarea acestui principiu. De asemenea, avem nevoie de un calendar moderat și echitabil în privința accizelor, capabil să alimenteze tranziția afacerii noastre către o lume fără fum, și de o abordare progresivă în reglementare, care să aibă drept obiectiv reducerea efectelor nocive ale tutunului, pe baza dovezilor științifice solide disponibile, și să genereze un impact pozitiv în societate. De-a lungul timpului, încrederea noastră a crescut, iar România și-a îndeplinit promisiunea cu seriozitate, cu interes pentru inovație și cu angajament pentru progres.

În calitate de Director al Regiunii Europa de Sud-Est în cadrul BAT și Director General al BAT România, conduc întreaga regiune din București și cred că România oferă ceva special: un mediu în care afacerile pot crește alături de comunitate, unde ideile sunt apreciate și unde parteneriatele valoroase se formează cu sens și scop. Altor investitori care se gândesc la România le-aș spune să vină și să arunce o privire mai atentă - veți găsi o țară gata să construiască viitorul împreună cu voi, în beneficiul tuturor.

1.6 Analiză SWOT la nivel național

Analiza SWOT (strengths, weaknesses, opportunities, threats) de mai jos reflectă principalele puncte forte, slăbiciuni, oportunități și amenințări ale României, în contextul economic, instituțional și geopolitic actual. Documentul este util pentru fundamentarea deciziilor de investiții, elaborarea de politici publice și planificarea strategică la nivel național sau sectorial.

Tabelul 1.3. Analiza SWOT, România

Puncte forte:

- România are un regim democratic stabil, ceea ce favorizează o guvernare previzibilă și un climat de afaceri mai sigur;
- populația de 19 milioane de locuitori generează o piață internă semnificativă și potențial de dezvoltare;
- poziția geografică strategică la interfața dintre Europa de Vest, Est și Balcani, oferă oportunități logistice și comerciale importante;
- calitatea de membru Schengen, UE și NATO facilitează accesul liber la piețele europene și la finanțări europene, precum și securitate și cooperare în domeniul apărării;
- fond agricol și forestier bogat;
- abundența resurselor naturale (energie, agricultură, păduri) creează baze solide pentru industrii diverse, de la energie regenerabilă la industrie alimentară. Investițiile în cercetare și inovare stimulează competitivitatea pe termen lung, mai ales în sectorul IT&C și tehnologic.

Puncte tari la nivel sectorial:

- agricultură și industrie alimentară bogate în resurse;
- mediu și resurse ale economiei circulare;
- sector energetic competitiv;
- industrie auto dezvoltată (doi producători + 12 furnizori Tier 1 + 700 alți furnizori);
- industrie de construcții de mașini dezvoltată;
- industria de prelucrare a metalelor și a materialelor plastice, dezvoltate (>16.000 companii);
- industria electronică și electrotehnică dezvoltate;
- sector IT&C dezvoltat, beneficiar de infrastructură competitivă;
- sector al construcțiilor dezvoltat;
- industrie de apărare diversificată, cuprinzând producători de armament, muniție, echipamente militare, vehicule blindate și sisteme de comunicații, integrați în rețelele de furnizori NATO.

Puncte slabe:

- nivelul scăzut de educație, cu abandon școlar ridicat și pondere mică de absolvenți de studii superioare, afectează competențele forței de muncă. Nivelul scăzut de participare la piața muncii și sistemele de sănătate și educație subfinanțate limitează capitalul uman disponibil și calitatea serviciilor publice;
- capacitatea administrativă redusă și birocrăția excesivă încetinesc implementarea reformelor și proiectelor;
- inflația și deficitul bugetar mari afectează stabilitatea macroeconomică și capacitatea de investiții;
- infrastructura de transport și distribuție este învechită, ceea ce poate reduce atractivitatea investițiilor și eficiența economică;
- sectoarele industriale sunt fragmentate, cu capitalizare și productivitate mică, iar subcontractorii și furnizorii sunt slab integrați în lanțuri valorice globale.

Puncte slabe la nivel sectorial:

- sector agroalimentar extrem de fragmentat, cu capitalizare scăzută și productivitate mică;
- gestionare deficitară a fondului natural și a deșeurilor și apelor;
- infrastructură de transport și distribuție învechită, număr redus de contoare inteligente;
- furnizori concentrați pe motor cu combustie;
- activități cu valoare adăugată mică în cazul integrării în lanțurile valorice globale;
- subcontractori, marje mici de profit;
- nivel scăzut de capitalizare comparativ cu concurența globală;
- subcontractori, rar cu produse proprii;
- lipsa forței de muncă calificate;
- lipsa forței de muncă calificate, echipamente depășite moral.

Oportunități:

- tranziția energetică și investițiile în energie regenerabilă pot transforma sectorul energetic și pot atrage finanțări verzi;
- resursele fosile offshore și materiile prime critice oferă oportunități de exploatare și dezvoltare industrială;
- cererea ridicată pentru digitalizare și automatizare poate crește competitivitatea firmelor și calitatea serviciilor;
- reindustrializarea prin relocarea lanțurilor de aprovizionare spre Europa creează șanse pentru extinderea producției locale și noi parteneriate.

Oportunități la nivel sectorial:

- finanțare pentru dezvoltare, creșterea interesului pentru agricultură sustenabilă și produse bio;
- linii de finanțare și sprijin;
- potențial natural major pentru surse regenerabile, investiții în soluții de stocare;
- adoptarea Industry 5.0;
- automatizare și creșterea productivității;
- relocare lanțuri valorice globale spre Europa;
- cerere în creștere pentru soluții locale;
- dezvoltare digitală în industrie;
- investiții în infrastructură, lucrători străini;
- modernizarea sectorului susținută de creșterea bugetului național pentru apărare (3,5% din PIB până în 2030), EDF și PESCO și de angajamentele internaționale privind interoperabilitatea și standardizarea echipamentelor.

Provocări:

- instabilitatea geopolitică din regiune poate afecta securitatea și investițiile;
- exodul forței de muncă calificate reduce capitalul uman necesar dezvoltării economice;
- îmbătrânirea populației și scăderea demografică slăbesc piața muncii și cererea internă;
- corupția percepută afectează încrederea în instituții și investițiile;
- radicalizarea indivizilor și polarizarea societății pot genera tensiuni sociale și instabilitate.

Provocări la nivel sectorial:

- fenomene climatice extreme;
- securitate sanitară;
- dezechilibre de sistem, riscuri de securitate; legate de echipamente și software-ul acestora;
- interes în scădere pentru motoare termice;
- deficit de personal calificat;
- presiune pe preț, puține patente și produse proprii;
- dependența de materii prime din țări terțe;
- modele de afaceri modificate radical de AI, nivel scăzut de educație digitală;
- întârzieri de implementare, fluctuații legislative, emigrare personal;
- lipsa unei strategii industriale integrate, birocrăția excesivă și ritmul lent al procedurilor de achiziție publică.

02.

Analiza cadrului de sprijin al investițiilor străine directe în România și a sistemului de taxare

2.1. Prezentarea investițiilor străine directe în România – evoluție (fluxuri și stocuri), distribuție la nivel regional și sectorial

Investițiile străine directe (ISD) au avut un rol crucial în transformarea economică a României în ultimele două decenii, acționând ca un vector de modernizare industrială, integrare în lanțurile globale de valoare și creare de locuri de muncă în domenii generatoare de valoare adăugată. Impactul ISD se reflectă nu doar în capitalul investit, ci și în productivitate, inovație și comerț exterior.

Datele publicate de BNR arată că întreprinderile cu capital străin sunt responsabile pentru o pondere majoră din exporturile de bunuri ale României (peste 70% în anii recenti) și generează o parte considerabilă a cifrei de afaceri industriale. Totodată, aceste firme angajează sute de mii de salariați, contribuind semnificativ la ocuparea forței de muncă în sectoare precum industria auto, IT&C, comerț și energie.

După reculul provocat de pandemia de COVID-19 în 2020, fluxurile ISD s-au relansat rapid: nivelul de 8,9 miliarde de euro în 2021 a fost urmat de un record de peste 10 miliarde de euro în 2022. Deși 2023 și 2024 au adus o temperare (6,7, respectiv 5,6 miliarde de euro), România continuă să rămână atractivă pentru investitorii internaționali, în special datorită poziției geografice, forței de muncă competitive și apartenenței la UE.

Comparativ cu alte economii din Europa Centrală și de Est (Polonia, Ungaria, Cehia), România are un stoc total de ISD mai redus, raportat la PIB sau per capita, dar tendința de recuperare este evidentă. Conform Eurostat (2022), doar 0,4% din ISD intra-UE sunt localizate în România, o proporție comparabilă cu cea a Finlandei sau Bulgariei, dar semnificativ sub nivelul Poloniei (1,2%) și cu mult în urma țărilor vest-europene sau a hub-urilor financiare (Țările de Jos, Germania, Franța). Acest decalaj este

confirmat și de datele privind stocul ISD raportat la populație sau PIB, unde România rămâne în urma unor economii vecine precum Polonia și Cehia, dar cu un potențial clar de recuperare în condițiile potrivite. În aceste condiții, este esențial ca politicile publice să susțină traiectoria de creștere, mai ales prin stimulente predictibile și infrastructură modernă.

În contrast cu tendința generală europeană, Europa Centrală și de Est (CEE) a înregistrat o creștere a investițiilor în 2023, tendință care s-a corectat în 2024 (în baza datelor preliminare³ pentru anul respectiv), când regiunea CEE a înregistrat o scădere mai accentuată a fluxurilor de ISD decât media mondială. Stocul de ISD în cele cinci economii principale din CEE⁴ a atins 857 de miliarde USD în 2023⁵, reprezentând 46% din PIB⁶ și înregistrând o creștere de 1,6 ori față de 2010. Această creștere este susținută de factori precum proximitatea geografică față de piețele dezvoltate din UE, o bază industrială solidă și o forță de muncă calificată. România este menționată⁷ între țările care beneficiază de reconfigurarea lanțurilor de aprovizionare și de nevoia de capacități industriale mai apropiate de piețele UE.

În 2024, atractivitatea Europei pentru investitorii străini a înregistrat un recul, marcând al patrulea an consecutiv de scădere. La nivel global, datele Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) arată că, în 2024, fluxurile mondiale de ISD au crescut doar marginal (+1%), dar au scăzut cu 9% dacă excludem fluctuațiile artificiale din unele economii europene. În Europa Centrală și de Est, trendul general a fost de stagnare sau ușoară contracție, pe fondul tensiunilor geopolitice, al costurilor de finanțare și al unei politici industriale în tranziție.

Evoluția investițiilor străine directe în România reflectă o combinație între tendințele economiei globale și capacitatea internă de adaptare. Din perspectivă de stoc de ISD, tendința este clar ascendentă, acesta crescând de la 81 miliarde euro în 2018, la peste 118 miliarde euro în 2023, adică aproximativ 38% din PIB. Ponderea ridicată a reinvestirii profiturilor și a investițiilor în operațiuni noi (greenfield) (63% în 2023) sugerează un angajament pe termen lung al investitorilor în economia românească. Structura surselor de ISD indică o orientare predominant productivă, nu speculativă, și reflectă încrederea investitorilor în perspectivele de creștere pe termen lung ale României. Dinamica ISD consolidează rolul acestora ca pilon de stabilitate economică și susține ipoteza că România, deși vulnerabilă la șocuri externe, rămâne competitivă într-un context regional complicat.

Structura sectorială a investițiilor străine directe în

România evidențiază o orientare puternică spre industrie, dar și o diversificare treptată către servicii și tehnologie. La finalul anului 2023, cele mai mari ponderi în stocul total de ISD erau deținute de: industrie prelucrătoare (peste 34%), intermediari financiare și asigurări (~14%), comerț (~13%) și sectorul IT&C (~9%), conform datelor BNR.

Industria auto, echipamentele electrice și industria chimică atrag constant investiții substanțiale, confirmând poziția României ca hub industrial regional. De asemenea, sectorul energetic a cunoscut o revitalizare, stimulată de tranziția verde și de interesul pentru proiecte de energie regenerabilă – în special în Sud-Estul și Estul țării.

Pe termen mediu, sectorul IT&C este în creștere accelerată, reflectând cererea globală de servicii digitale și avantajele României în ceea ce privește capitalul uman calificat. De asemenea, logistica și infrastructura de transport au atras interes crescut, pe fondul repoziționării lanțurilor de aprovizionare din regiune.

Analiza evoluției pe ultimii cinci ani indică o reducere ușoară a ponderii industriei grele în favoarea unor domenii cu intensitate tehnologică mai ridicată. Acest proces de „recalibrare sectorială” oferă României oportunitatea de a atrage investiții în domenii emergente, precum energie verde, soluții digitale pentru industrie (Industry 5.0), și servicii financiare cu componentă tehnologică.

Distribuția geografică a investițiilor străine directe în

România rămâne profund dezechilibrată, cu o concentrare extrem de ridicată în regiunea București-Ilfov. La finalul anului 2023, această regiune atrăgea 63,8% din stocul total de ISD – în creștere față de anii anteriori (62,7% în 2022), confirmând rolul său dominant în peisajul investițional național. Totuși, analiza pe județe scoate la iveală o serie de centre regionale în ascensiune. Cluj și Timiș au devenit poluri de atracție pentru investițiile în IT, producție avansată și industrie auto, susținute de infrastructură, universități tehnice puternice și ecosisteme locale de afaceri. Constanța, sprijinită de port și de proiectele din energie regenerabilă, atrage interes strategic tot mai mare. Regiunile istorice cu nivel mai scăzut de dezvoltare, precum Nord-Est și Sud-Est, încep să câștige teren, în special în zonele unde autoritățile locale oferă infrastructură și parcuri industriale funcționale. Proximitatea granițelor UE, costurile mai reduse și forța de muncă disponibilă transformă aceste regiuni în alternative viabile pentru investitori care caută locații competitive în afara zonelor consacrate.

Această tendință de „difuzie investițională” este lentă, dar strategic importantă. Politicile publice și schemele de ajutor de stat ar trebui să stimuleze acest proces pentru a reduce disparitățile regionale și a susține coeziunea economică. În contextul anului 2025 și privind dincolo de acesta, se conturează câteva direcții strategice de interes pentru investitorii străini în România, atât din perspectivă sectorială, cât și geografică.

Top trei sectoare de urmărit

- 1. Energie verde** – România beneficiază de un potențial semnificativ în producția de energie regenerabilă, în special eoliană și solară, mai ales în Dobrogea și Sud-Estul țării. Proiectele de infrastructură de stocare a energiei sunt în

3 <https://wiiw.ac.at/monthly-report-no-5-2025-fdi-in-central-east-and-southeast-europe-p-7333.html>

4 Polonia, Cehia, Ungaria, România, Slovacia

5 Conform UNCTAD – World Investment Report, 2024

6 Datele pentru PIB provin de la Banca Mondială – World Bank Open Data

7 <https://www.aranca.com/knowledge-library/articles/procurement-research/romania-emergence-as-europes-nearshoring-hub>

faza de dezvoltare accelerată, iar cele de hidrogen „verde” în faze incipiente, dar promițătoare.

2. Lanțuri logistice și producție nearshore (relocare în țări apropiate geografic) – reconfigurarea lanțurilor globale de aprovizionare, accelerată de crizele din ultimii ani, oferă României șansa de a deveni un hub regional pentru logistică și industrii strategice (ex. echipamente, baterii, auto).

3. Servicii digitale și outsourcing avansat – sectorul IT&C evoluează dincolo de outsourcing-ul clasic către servicii cu valoare adăugată ridicată: R&D, inteligență artificială, securitate cibernetică. Cluj, Timișoara, Iași și București devin centre de competență tehnologică recunoscute.

Top trei regiuni cu potențial

1. Sud-Est (Constanța, Galați, Tulcea) – atrage interes pentru energie regenerabilă, logistică maritimă și industrie alimentară.

2. Nord-Est (Iași, Bacău, Suceava) – are forță de muncă disponibilă, infrastructură educațională și începe să atragă investiții în IT, auto și servicii.

3. Transilvania Centrală (Cluj, Alba, Sibiu) – își consolidează rolul de regiune multifuncțională: IT&C, industrie, educație, infrastructură.

Consolidarea acestor tendințe depinde de politicile publice de sprijin (detaliate în secțiunea următoare), calitatea infrastructurii și stabilitatea macroeconomică.

2.2. Identificarea stimulentei existente pentru investitori străini

România oferă un cadru complex de stimulente pentru atragerea investițiilor străine directe, bazat pe mai mulți piloni strategici: sprijin financiar (ajutoare de stat, fonduri UE, garanții), infrastructură de sprijin (parcuri industriale, zone logistice) și facilitatori instituționali (autorități locale, agenții naționale). Deși diversificat, acest ecosistem de stimulente rămâne fragmentat.

În 2025, accesarea eficientă a acestui ecosistem presupune nu doar informare corectă, ci și colaborare strânsă cu actori-cheie: consultanți specializați, administrații locale proactive și parteneri instituționali. Pentru investitori, navigarea eficientă prin acest cadru necesită acces la informații integrate, stabilitate procedurală și sprijin instituțional coordonat. Pentru autoritățile române, maximizarea impactului economic al acestor instrumente presupune consolidarea lor într-o abordare coerentă, predictibilă și digitalizată, orientată către rezultate măsurabile și atragerea de investiții strategice.

Această secțiune oferă o prezentare clară a principalelor instrumente disponibile, ilustrând modul în care acestea pot sprijini deciziile strategice ale investitorilor.

Tabelul 2.1. Corespondența între categorii de stimulente și sectoare investiționale – evaluare strategică a eficienței instrumentelor de sprijin pentru investitori în România

Tip de stimulent	Sectoare cu impact ridicat	Mai puțin eficient pentru	Comentarii / Strategie	Nivel de impact (strategic)
Scheme de ajutor de stat	Producție intensivă în capital, energie verde, industrie auto, chimică, agroalimentară, servicii partajate, digitalizare etc.	Investiții mobile, de dimensiuni reduse, cu maturitate scăzută	Valoare mare; proceduri riguroase și durată lungă de analiză; intensitatea ajutorului diferă semnificativ în funcție de regiune	Ridicat
Fonduri structurale și PNRR	IMM-uri, inovare, digitalizare, tranziție energetică, dezvoltare urbană, infrastructură educațională și socială	Investitori mari din afara UE (acces indirect și limitat), proiecte cu maturitate scăzută în faze incipiente	Potențial ridicat dacă sunt combinate cu expertiză locală și parteneriate instituționale; apelurile presupun cofinanțare și documentație extinsă	Mediu spre ridicat (în funcție de dimensiunea și localizarea proiectului)
Sprijin din partea autorităților locale	IMM-uri, reinvestiții, activități legate de infrastructură	Companii financiare mobile, cu active intangibile	Facilitarea locală este crucială în orașele medii și mici	Mediu
Parcuri industriale	Producție de industrie ușoară, electronică, logistică, auto	Industrie grea, sedii centrale, cercetare avansată	Excelent pentru infrastructură „plug-and-play”; limitat pentru industrii intensive	Mediu – Ridicat

Garanții de stat (IMM Invest)	IMM-uri înregistrate în România, parteneriate locale	Filiale mari cu capital străin	Ideal pentru extinderea furnizorilor locali sau a start-upurilor	Mediu
Credit comercial / finanțare export	Exportatori, furnizori ai firmelor străine	Servicii cu investiții mici în capital	Ajută la reducerea riscului financiar; Exim Banca Românească (fosta EximBank) este activă în această zonă	Mediu
InvestRomania – Investment Promotion Agency - IPA	Toate sectoarele – rol consultativ	–	Cheie pentru orientare, dar nu este un stimulent financiar în sine	Fundamental (non-financiar)

Dincolo de această arhitectură complexă, cheia valorificării eficiente a sprijinului public constă în potrivirea inteligentă între tipul de proiect, amplasamentul ales și instrumentele disponibile. Pentru investitori și consultanți, nu este suficientă cunoașterea opțiunilor existente – ci este esențială corelarea acestora cu nevoile operaționale, calendarul de implementare și specificul regional.

Matricele următoare oferă o hartă aplicată a acestor corelări, sintetizând compatibilitatea principalelor tipuri de stimulente – ajutoare de stat, garanții, infrastructură pregătită, instrumente

europene – cu profilul diferitelor categorii de investitori. Ele oferă un cadru de analiză concret pentru deciziile din fazele de pre-investiție, selecție a amplasamentului și structurare a proiectului.

Pentru a înțelege cum pot fi combinate aceste instrumente și unde apar frecvent blocaje în procesul investițional, este utilă o cartografiere a etapelor tipice din traseul decizional al unei investiții. Tabelul următor oferă o perspectivă practică asupra acestor fricțiuni și a rolului activ pe care consultanții și autoritățile publice îl pot juca în depășirea lor.

Tabelul 2.2. Etapele-cheie ale procesului investițional în România – obstacole frecvente și intervenții recomandate

Etapă în procesul de decizie	Fricțiune sistemică	Ce ar trebui să facă autoritățile publice	Ce pot face consultanții / investitorii
Conștientizare & Interes	România este sub-promovată	Construirea unei strategii proactive de promovare a ISD	Consultanții: includerea României în prezentări pentru investitori cu exemple sectoriale relevante
Căutare de locație	Lipsa unei baze de date unificate, informații precare privind disponibilitatea	Lansarea unui portal național al terenurilor	Consultanții: realizarea și actualizarea unor liste de locații pregătite de investiții; colaborare cu dezvoltatori locali
Potrivire cu stimulentele	Informațiile despre stimulente sunt fragmentate	Crearea unor instrumente digitale de stabilire a corespondenței nevoi-ofertă	Consultanții: simularea rapidă a eligibilității unui investitor
Obținere autorizații	Întârzieri determinate de bariere de reglementare	Simplificarea procedurilor pentru proiecte strategice	Investitorii: utilizarea timpurie a firmelor locale specializate în procesele de avizare și autorizare
Acces la finanțare	Decalaj de creditare pentru IMM-uri; ajutorul de stat pentru firme mari este complex	Extinderea schemelor de garantare	Consultanții: crearea de pachete de finanțare integrate cu parteneriate Eximbank/FNCGIMM/BDI/IFI
Construcție	Deficit de forță de muncă, birocrație	Cartografierea și certificarea contractanților locali	Consultanții: selectarea și recomandarea de parteneri locali pentru implementare
Post-investiție	Dezinteres în urmărirea investițiilor din partea autorităților	Instituționalizarea unui sistem de „servicii post-investiție”	Consultanții: furnizarea de servicii structurate post-investiție (ex. soluționarea problemelor locale)

O altă dimensiune esențială este corespondența între sectorul investițional și instrumentele publice disponibile. Fiecare lanț valoric are caracteristici proprii de risc, capitalizare și maturitate – deci răspunde diferit la tipurile de stimulente existente în România.

Tabelul 2.3. Exemple de oportunități ISD în lanțuri valorice și stimulentele relevante disponibile

Sector / Lanț valoric	Deficiență actuală în România	Oportunitate pentru investitori	Stimulente relevante
Producție componente pentru baterii EV	Furnizori locali limitați pentru celule de baterii, BMS (Battery Management System) și materiale catodice	Înființarea unei fabrici locale de componente EV în parteneriat cu industria auto	Scheme de ajutor de stat, parcuri industriale, sprijin pentru clustere
Logistică inteligentă & Integrare IoT	Infrastructură de depozitare/logistică extinsă, dar sisteme digitale slabe	Lansarea unei platforme românești de logistică digitală (flote AI, WMS - Warehouse Management System, hub-uri IoT)	Fonduri structurale UE (digitalizare), stimulente fiscale, facilitare prin agenția de promovare a investițiilor (Fonduri structurale UE (digitalizare), facilitare IPA ⁸)
Materiale de construcții verzi	Cerere mare de construcții, producție locală redusă de materiale cu emisii scăzute	Stabilirea unei facilități regionale pentru producția de materiale sustenabile	Granturi pentru tranziția verde, ajutoare de stat, sprijin RRF/PNRR
Echipamente agroindustriale	Producție agricolă puternică, dar puține firme cu echipamente agroindustriale avansate	Introducerea de unități modulare și eficiente de procesare agroindustrială	Fonduri agricole UE (AFIR), scheme de minimis, cofinanțare locală
Asamblare dispozitive medicale	Există asamblare de bază, dar producție locală redusă pentru dispozitive de diagnostic	Asamblarea sau personalizarea dispozitivelor pentru piața UE conform MDR	Ajutor de stat (Inovare), IPA, granturi UE pentru inovare
Sisteme de stocare a energiei regenerabile	Creștere în producția de energie regenerabilă, furnizori locali limitați pentru stocare și rețea	Implementarea de sisteme de stocare sprijinite de proiecte regenerabile finanțate prin PNRR	Mecanisme Pactul Verde European, granturi PNRR, fast-track IPA

Dincolo de dimensiunea sectorială, localizarea geografică este un factor critic. Unele județe cu potențial ridicat rămân sub radarul investitorilor internaționali, din cauza unei promovări slabe sau a lipsei de proiecte-pilot vizibile. Identificarea acestor „zone ocolite” poate oferi avantajul pionieratului în faza de expansiune a ISD.

Tabelul 2.4. Exemple de zone cu potențial investițional insuficient exploatat în România

Județ / Regiune	Active / Potențial	Cauze ISD limitate	Oportunitate pentru investitori
Vaslui	Forță de muncă ieftină, plafon ajutor de stat 50%, teren disponibil	Promovare slabă, infrastructură de afaceri subdezvoltată	Producție în facilități noi (greenfield) cu ajutor de stat + fonduri europene
Mehedinți	Tradiție hidroenergetică, logistică pe Dunăre, situri industriale existente (brownfield)	Lipsă agenție locală pentru investiții, coordonare slabă a autorizațiilor, acces rutier deficitar	Modernizarea siturilor brownfield pentru energie sau asamblare ușoară
Harghita	Forță de muncă educată, proximitate față de coridoarele Brașov–Cluj	Sensibilități etnice și lipsa unor proiecte emblematice	Extinderea serviciilor sau BPO ⁹ din centrele urbane aglomerate
Giurgiu	Acces sudic rutier/feroviar spre Bulgaria, bază agricolă	Perceput ca zonă de tranzit, vizibilitate scăzută	Hub agroindustrial sau logistic transfrontalier
Caraș-Severin	Parcuri naturale, potențial energetic termal, zone post-minerit	Interconectare slabă, lipsa proiectelor de ISD recente	Eco-turism și reabilitare industrială cu componentă energetică

8 IPA - Investment Promotion Agency (Agenție de Promovare a Investițiilor) = instituție națională sau regională care sprijină investitorii prin facilitarea accesului la informații, parteneri, autorități și scheme de ajutor de stat.

9 BPO - Business Process Outsourcing (Externalizarea proceselor de afaceri) = transferul unor activități suport către furnizori specializați, de regulă în centre de servicii dedicate.

Botoșani	Tradiție textilă, costuri reduse cu forța de muncă, proximitate Ucraina	Proiecte de mică valoare, proprietate funciară fragmentată	Producție textilă sau agroalimentară cu cost scăzut cu potențial de calificare profesională
----------	---	--	---

Pe lângă regiunile neexploatate, România are în dezvoltare mai multe proiecte-ancoră cu relevanță strategică pentru investitori. Acestea pot servi drept puncte de intrare sigure în ecosistemul local, beneficiind de sprijin public, infrastructură pregătită și viziune interinstituțională.

Tabelul 2.5. Exemple de proiecte strategice emergente cu potențial pentru investiții străine directe în România

Proiect / Localizare	Sectoare	Stadiu (2025)	Potențial investițional
Constanța Port Green Energy Hub	Energie regenerabilă, eoliene offshore, logistică	Fază de planificare public-privat, studiu de fezabilitate finanțat prin PNRR în desfășurare	Poziționare de tip "first mover" într-un nod logistic strategic al UE
Timișoara Smart Tech Corridor	Logistică digitalizată, servicii digitale, start-upuri AI	Viziune municipală lansată, implicare în curs cu sectorul privat	Oportunități de co-localizare pentru digital și logistică în regiunea de vest
Craiova Aerospace & Dual-Use Industrial Park	Producție avansată, aerospațial, lanț de aprovizionare pentru apărare	Extindere aprobată; infrastructură pregătită pentru ajutor de stat	Chiriaș principal într-un parc cu dublă utilizare; acces la forță de muncă calificată și ajutor de stat
Iași-Chișinău Cross-Border Innovation Zone	Tehnologie IT, tehnologie medicală, servicii de cercetare	Memorandum transfrontalier semnat; în căutare de chiriași principali și sprijin UE	Prezență multinațională în domeniul cercetării cu accent pe integrarea în UE
Satu Mare - Halmeu Agro-Processing Cluster	Agroalimentar, logistică lanț rece, procesare pentru export	Bază agricolă dezvoltată; parc de procesare în stadiu incipient	Zonă agricolă de volum mare care necesită transformare cu valoare adăugată

Integrarea acestor analize – pe etape, sectoare, regiuni și proiecte – permite consultanților și investitorilor să dezvolte strategii de localizare și accesare inteligentă a stimulentei. România oferă un teren fertil pentru ISD, dar succesul depinde de o potrivire fină între oportunitate și instrumentul potrivit, la momentul potrivit.

În continuare, fiecare dintre instrumentele de sprijin va fi analizat succint, evidențiind modul de funcționare, relevanța pentru investitori și principalele provocări asociate.

2.2.1 Scheme de ajutor de stat

România aplică un set de scheme de ajutor de stat cu caracter regional, destinate stimulării investițiilor cu impact economic și dezvoltării echilibrată a regiunilor. Aceste scheme sunt gestionate de mai multe ministere, fiecare având propriile priorități sectoriale, condiții de eligibilitate și instrumente financiare.

Este importantă diferențierea între ajutorul de stat și ajutorul de minimis. Ajutorul de stat se acordă în baza unor scheme aprobate, conform reglementărilor europene și naționale, și vizează investiții cu impact economic semnificativ. De regulă, presupune contribuții financiare substanțiale și condiționalități stricte privind eligibilitatea, localizarea, păstrarea investiției și a locurilor de muncă. În schimb, ajutorul de minimis reprezintă o formă simplificată de sprijin financiar, acordat în cuantumuri reduse (până la 200.000 euro pe trei ani fiscali, sau 100.000 euro pentru transporturi), cu condiții administrative mai flexibile. Ajutorul de minimis nu este notificabil la Comisia Europeană, dar trebuie monitorizat atent pentru a nu depăși pragurile legale. El poate fi acordat de orice autoritate publică

și este frecvent utilizat pentru sprijinirea IMM-urilor, proiectelor locale sau a intervențiilor punctuale în sectoare sensibile. Ajutorul de stat în România (ca și în celelalte state membre UE) poate fi accesat doar de către companii înregistrate în România, indiferent de capitalul acestora (autohton sau străin). Asta înseamnă că:

- investitorii străini trebuie să înființeze o entitate juridică în România (SRL, SA etc.) pentru a putea beneficia de ajutor de stat;
- această regulă este conformă cu normele UE privind ajutoarele de stat – sprijinul este destinat operatorilor economici care își desfășoară activitatea în spațiul economic național, nu investitorilor străini ca atare;
- multe scheme (precum cele administrate de Ministerul Finanțelor) impun ca investiția să fie realizată pe teritoriul României, iar activele să fie utilizate exclusiv în cadrul acelei entități locale.

În 2024–2025, arhitectura ajutoarelor de stat a fost extinsă și diversificată semnificativ, acoperind un spectru larg de activități

economice. România se aliniază acum Ghidului UE de ajutor regional 2022–2027¹⁰.

Este important de menționat că regiunea București–Ilfov, deși este cea mai dezvoltată economic din România, beneficiază de un plafon redus de intensitate a ajutorului de stat (20%). Această limitare reflectă statutul său avansat de dezvoltare comparativ cu alte regiuni și poate influența decizia investitorilor care urmăresc un nivel maxim de sprijin financiar. În aceste cazuri, locațiile alternative din regiunile Nord-Est sau Sud-Vest pot oferi un raport mai favorabil între sprijin public și costuri operaționale.

Ministerul Finanțelor continuă să fie principalul administrator al schemelor generale de ajutor de stat, având un portofoliu robust și extins în perioada 2024–2025. În prezent, sunt operaționale schemele instituite prin HG nr. 300/2024, HG nr. 153/2024 și HG nr. 1385/2024, gestionate de Ministerul Finanțelor¹¹, ca scheme de ajutor general. Accesul la schemele de ajutor de stat, în special cele gestionate de Ministerul Finanțelor, se face pe baze extrem de competitive: în sesiunea 2024, cererile au depășit de două ori bugetul disponibil. Doar proiectele cu cel mai înalt punctaj au fost selectate pentru finanțare. Acest cadru reflectă un proces complex, criteriile stricte și durate relativ lungi de analiză, ceea ce limitează accesul IMM-urilor și necesită o planificare riguroasă.

Schema reglementată prin HG nr. 300/2024¹² are un buget total de 2,25 miliarde de lei (aproximativ 450 de milioane de euro), destinată sprijinirii investițiilor inițiale de peste 50 de milioane de lei. Perioada de implementare este 2024–2032, iar acordurile de finanțare pot fi emise până la 31 decembrie 2026, preconizându-se finanțarea a circa 150 de companii. Schema sprijină investiții în active corporale și necorporale, condiționate de păstrarea investiției și a locurilor de muncă pentru minimum cinci ani (întreprinderi mari) sau trei ani (IMM-uri). Intensitățile maxime ale ajutorului de stat variază în funcție de regiune și dimensiunea întreprinderii – până la 60% pentru IMM-uri în Nord-Est, 30% pentru marii investitori în aceeași zonă, cu un plafon de 30% respectiv 15% în București, în funcție de dimensiunea întreprinderii. Cererile se depun online prin aplicația BIG PROJECT, conectată la Spațiul Privat Virtual (SPV). Analiza se face pe baza unui punctaj, în limita bugetului disponibil, iar plata ajutorului se face etapizat, pe măsură ce se realizează cheltuieli eligibile. Spre exemplificare, în sesiunea desfășurată între 29.07.2024 și 09.09.2024, au fost depuse 45 de cereri de acord pentru finanțare. Bugetul sesiunii a fost majorat de la 750 de milioane de lei la 1.500 de milioane de lei pentru a răspunde cererii crescute. Până în mai 2025, Ministerul Finanțelor a semnat finanțarea a nouă proiecte în valoare cumulată de 2,4 miliarde lei, cu ajutor de stat aprobat de peste un miliard de lei. Investițiile acoperă sectoare strategice precum industria agroalimentară, chimică, auto, aeronautică

și prelucrarea sticlei. Impactul economic estimat vizează reducerea importurilor, stimularea exporturilor și crearea de lanțuri valorice locale. În prezent, în analiza ministerului se află alte nouă cereri, totalizând investiții de peste un miliard de lei, pentru care se solicită ajutor de stat în valoare de 486 de milioane de lei. În perioada recentă, politicile de ajutor de stat s-au orientat prioritar către atragerea de investiții în industrii strategice — auto, agroalimentară, chimică, prelucrare sticlă, digitalizare — precum și în proiecte cu efecte multiplicatoare regionale și capacitate de substituie a importurilor. Schemele mai vechi, precum cele instituite prin HG nr. 807/2014 și HG nr. 332/2014, sunt închise pentru noi aplicații, dar continuă să fie monitorizate în ceea ce privește implementarea și impactul. Schema HG 807/2014, care a susținut 174 de proiecte majore cu peste 1,5 miliarde de euro între 2014–2023, a fost finalizată. Aproximativ 53% din proiectele finanțate au fost derulate de companii străine, consolidând relevanța schemei pentru ISD, și au creat peste 25.000 de locuri de muncă. Domenii precum auto, aerospațial și turism sau agroalimentar au fost printre principalii beneficiari. O provocare constantă o reprezintă procesul birocratic și necesitatea cofinanțării minime de 25% din surse private.

În completarea schemelor de grant, IMM PLUS funcționează ca un instrument de sprijin financiar garantat, reglementat prin OUG nr. 18/2024, care prevede șase componente majore: IMM România Plus, Agro Plus, IMM Prod Plus, Construct Plus, Innovation Plus și Rural Plus. Aceasta se adresează diverselor categorii de beneficiari, de la IMM-uri din agricultură, industrie și construcții, până la întreprinderi orientate spre inovare sau digitalizare. Plafonul de sprijin a fost majorat semnificativ, iar responsabilitatea implementării este partajată cu alte ministere de linie.

În continuarea rolului Ministerului Finanțelor, alte ministere gestionează scheme specializate, în funcție de obiectivele sectoriale, fiecare adaptată domeniului său de activitate.

Ministerul Energiei administrează diverse scheme de ajutor de stat¹³ pentru a sprijini tranziția energetică și securitatea energetică: Contracte pentru Diferență (CfD)¹⁴: aprobate prin HG nr. 318/2024, vizează sprijinirea producției din surse regenerabile (3.472 MW - energie eoliană onshore și energie solară fotovoltaică), cu un buget de aproximativ trei miliarde de euro, finanțat din Fondul pentru Modernizare. Operatorul schemei este C.N.T.E.E. Transelectrica S.A. De asemenea, sunt active scheme de sprijin pentru dezvoltarea capacităților de stocare a energiei electrice¹⁵ și pentru investiții în noi tehnologii energetice, inclusiv pilotări în domeniul hidrogenului verde.

Ministerul Economiei, Digitalizării, Antreprenoriatului și Turismului continuă să susțină industria prelucrătoare¹⁶,

10 Harta intensităților maxime pentru ajutoare de stat per regiuni poate fi consultată la <http://www.ajutordestat.ro/harta-ajutoarelor-regionale-pentru-romania-1-ianuarie-2022-%C2%AC-31-decembrie-2027/>

11 Disponibile aici: <https://mfinante.gov.ro/domenii/ajutorstat>

12 Disponibilă aici: https://mfinante.gov.ro/static/10/Mfp/ajutordestat/HG300_2024.pdf

13 Disponibile aici: <https://energie.gov.ro/schemele-de-ajutor-in-derulare-oug-81-2019-hg-495-2014/>

14 Detalii disponibile aici: <https://energie.gov.ro/contracte-pentru-diferenta-cfd/>

15 Detalii aici: <https://energie.gov.ro/anunt-consultare-publica-schema-de-ajutor-de-stat-notificata-privind-sprrijinirea-investitiilor-in-dezvoltarea-capacitatilor-de-stocare-a-energiei-electrice-baterii-cu-finantare-din-fondul-pentru-mo/>

16 Detalii aici: <https://economie.gov.ro/schema-de-ajutor-de-stat-privind-acordarea-de-granturi-pentru-investitii-destinate-industriei-prelucratoare/>

atât prin scheme directe, precum HG nr. 702/2024¹⁷, cât și ca partener în implementarea componentelor IMM Prod Plus și Innovation Plus din cadrul IMM PLUS. În paralel, programul Start-Up Nation¹⁸ se menține ca mecanism relevant pentru sprijinirea antreprenoriatului nou, cu accent pe digitalizare și sustenabilitate.

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) gestionează scheme de ajutor de minimis¹⁹ și ajutoare de stat²⁰ pentru sectorul agricol, sprijinind activitățile primare, procesarea produselor agricole, creșterea animalelor, precum și investiții în tehnologii forestiere prin intermediul AFIR. Ministerul este, de asemenea, implicat în implementarea Agro Plus și Rural Plus, ca parte a IMM PLUS, vizând modernizarea economiei rurale și lanțurilor scurte de aprovizionare. MADR a lansat în 2025 noi programe care includ: schema de ajutor pentru capital de lucru în agricultură prin programul „Creditul Fermierului”, schema de ajutor de stat pentru acvacultură prin reducerea accizei la motorină și o schemă dedicată pentru procesarea și marketingul produselor agricole în vederea obținerii de produse alimentare și transformate. Totodată, o nouă schemă de minimis pentru legumicultori a fost propusă pentru perioada 2025–2027, reflectând angajamentul ministerului de a susține producția locală și de a stimula lanțurile scurte de aprovizionare.

Ministerul Transporturilor și Infrastructurii participă la implementarea unor scheme de ajutor de stat orientate spre infrastructura de transport verde și logistică sustenabilă, în special prin instrumente derivate din Fondul de Modernizare și PNRR. Sunt vizate în special proiecte privind electrificarea liniilor de cale ferată, modernizarea infrastructurii portuare și dezvoltarea infrastructurii pentru combustibili alternativi (hidrogen, electrificare rutieră). De asemenea, prin Ordinul nr. 1850/2023, sunt susținute investiții în infrastructura portuară și intermodală/multimodală, ca parte a programului POIM (Programul Operațional Infrastructură Mare).

Ministerul Culturii s-a implicat în implementarea de scheme relevante pentru sectoarele creative și patrimoniul cultural, în special prin Programul RO-CULTURA. Ordinul nr. 2619/2025 susține restaurarea și revitalizarea monumentelor istorice, iar OUG nr. 39/2023 a instituit un cadru pentru sprijinirea producției cinematografice, prin înființarea Oficiului de Film și Investiții Culturale.

Din punct de vedere legal, cadrul național aplicabil ajutoarelor de stat este centrat pe Ordonanța de Urgență nr. 77/2014, completată de Legea nr. 20/2015 și de Ordinul nr. 324/2016 privind mecanismele de recuperare a ajutoarelor acordate necuvenit. La nivel european, România aplică direct reglementările relevante privind ajutoarele de stat (articolele 107–109 din Tratatul pentru Funcționarea Uniunii Europene - TFUE), precum și regulamentele privind ajutoarele de minimis și jurisprudența Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE).

HG nr. 248/2025 a actualizat oficial intensitățile maxime ale ajutorului regional în funcție de harta europeană a sprijinului de stat pentru perioada 2022–2027, consolidând conformitatea regimului național cu normele UE.

În plus, Consiliul Concurenței menține Registrul Ajutoarelor de Stat și de Minimis (RegAS)²¹, care asigură transparența și monitorizarea ajutoarelor acordate în România. Furnizorii de ajutor au obligația de a înregistra în RegAS toate măsurile de sprijin acordate²².

Ministerele implementează și alte programe de sprijin, unele încadrate în categoria din secțiunea următoare (fonduri structurale și PNRR). Deși nu toate aceste intervenții sunt clasificate formal ca ajutoare de stat, multe dintre ele au caracteristici tehnice conforme definiției europene, fiind relevante pentru investitori prin impactul lor direct asupra deciziilor de localizare și extindere.

Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene (MIPE)

este un actor esențial în ecosistemul ajutorului de stat, prin coordonarea de scheme complexe integrate în Programul Național de Redresare și Reziliență (PNRR) și în programele operaționale. Printre intervențiile relevante se numără: schema pentru sprijinirea participanților indirecti în proiecte europene comune din domeniul semiconducătorilor (Ordin nr. 979/2025), sprijin pentru proiecte în domeniul biotehnologiilor și tehnologiilor digitale (Ordin nr. 330/2025), granturi pentru dezvoltarea tehnologiilor digitale avansate (Ordin nr. 464/2024, modificat prin Ordinul nr. 758/2025), precum și o schemă de sprijin pentru eficiența energetică în clădiri industriale și de servicii (Ordin nr. 2195/2024).

MIPE coordonează, de asemenea, componente de sprijin relevante pentru autoritățile locale, infrastructura socială și educațională, asigurând compatibilitatea cu regulamentele europene privind ajutorul de stat. Activitatea MIPE va fi detaliată în secțiunea următoare.

În ciuda progreselor, provocările administrative persistă. Birocrația ridicată, termenele lungi de analiză și cerințele ridicate privind valoarea minimă a investiției pot limita accesul IMM-urilor. Mai mult, este nevoie de o mai bună adaptare a criteriilor de eligibilitate pentru sectoarele emergente, precum economia verde sau economia digitală.

În concluzie, sistemul românesc de ajutor de stat evoluează într-o direcție aliniată cu prioritățile europene și cerințele unei economii moderne. Accesul eficient depinde de o înțelegere clară a cadrului legislativ și de capacitatea de adaptare la criterii sectoriale dinamice, precum și de capacitatea de a naviga arhitectura instituțională. Pentru investitori, aceste scheme pot reprezenta un catalizator strategic, în măsura în care sunt abordate cu viziune pe termen lung și expertiză locală adecvată.

17 Disponibil la <https://legislatie.just.ro/public/DetaliiDocument/284763>

18 Detalii aici: <https://economie.gov.ro/start-up-nation/>

19 Detalii aici: <https://www.madr.ro/comunicare/9602-sprijin-pentru-legumicultori-madr-lanseaza-in-dezbatare-publica-schema-de-ajutor-de-minimis-pentru-perioada-2025-2027.html>

20 Detalii aici: <https://www.madr.ro/proiecte-de-acte-normative/9534-proiect-de-hotarare-de-guvern-privind-aprobarea-sumei-alocate-schemei-de-ajutor-de-stat-in-sectorul-cresterii-animalelor-pentru-anul-2025.html>

21 <https://regas.consiliulconcurentei.ro/#/>

22 Mai multe informații specifice: <http://www.ajutordestat.ro/>

2.2.2 Fonduri structurale și PNRR

Pe lângă schemele de ajutor de stat, România beneficiază în perioada 2021–2027 de finanțări semnificative prin fonduri europene structurale și de coeziune, precum și din Mecanismul de Redresare și Reziliență (prin PNRR)²³. Aceste instrumente sprijină modernizarea infrastructurii, competitivitatea regională și tranziția digitală și verde. Ele oferă oportunități relevante pentru investitori, atât prin finanțări directe, cât și prin efecte indirecte asupra mediului investițional. România are acces la aproximativ 80 de miliarde de euro din fonduri europene, inclusiv prin PNRR, care susțin companiile prin apeluri orientate spre inovare, digitalizare și tranziție verde. Investitorii străini pot participa prin parteneriate locale sau consorții. Obstacole frecvente includ termenele scurte, cerințele administrative rigide și capacitatea instituțională limitată la nivel local.

Fondurile structurale²⁴ sunt implementate prin programe operaționale naționale și regionale. Acestea acoperă domenii precum modernizarea transporturilor, eficiența energetică, digitalizarea administrației, infrastructura educațională și de cercetare, regenerarea urbană și tranziția industrială. La 31 martie 2025, rata efectivă de absorbție se situa la circa 10,3%, cu 3,2 miliarde de euro efectiv încasate de România.

Pentru investitorii privați, în special IMM-uri, aceste fonduri oferă granturi pentru digitalizarea proceselor de producție, eficiență energetică, lansarea de produse inovatoare, extinderea capacităților industriale sau reconversia tehnologică. Cofinanțarea este frecvent necesară și poate ajunge la 70% din cheltuielile eligibile, în funcție de domeniu, regiune și dimensiunea întreprinderii. PNRR²⁵, coordonat la nivel național de MIPE, are un buget total de aproximativ 21,4 miliarde de euro (13,6 miliarde granturi

și 7,8 miliarde împrumuturi). Planul este structurat pe șase piloni principali: tranziție verde (56%), transformare digitală (6%), creștere inteligentă și durabilă (10%), coeziune socială și teritorială (8%), sănătate și reziliență instituțională (7%) și politici pentru noua generație (12%).

La 31 martie 2025, România încasase 9,4 miliarde euro prin PNRR, într-un calendar de implementare accelerat²⁶. Planul includea inițial 113 investiții și peste 66 de reforme, cuprinse în 518 jaloane și ținte asumate, vizând modernizarea structurii economice și alinierea la prioritățile europene. Investitorii pot accesa apeluri deschise dedicate (ex. eficiență energetică, reconversie industrială, producție sustenabilă) sau pot beneficia indirect de reformele sistemice susținute prin acest mecanism.

Pentru a identifica oportunități de finanțare, beneficiarii pot accesa platforma națională²⁷, care oferă instrumente de căutare avansate în funcție de tipul beneficiarului, domeniul de activitate, programul de finanțare sau locație. Tot aici este disponibil și un Registru de parteneriat, util pentru dezvoltarea de consorții eligibile.

Fondurile structurale și PNRR-ul constituie canale esențiale pentru sprijinirea investițiilor private, contribuind la modernizarea infrastructurii economice, la reducerea disparităților regionale și la accelerarea tranziției verzi și digitale. Accesarea cu succes a acestor surse necesită planificare riguroasă, documentație solidă și, adesea, sprijin specializat în procesul de aplicare.

2.2.3 Rolul autorităților locale în sprijinirea investițiilor

Autoritățile locale joacă un rol esențial în atragerea și susținerea ISD, prin măsuri complementare celor guvernamentale. În special în municipiile dezvoltate, acestea oferă stimulente fiscale, servicii administrative digitalizate și canale eficiente de dialog public-privat, devenind actori activi în ecosistemul investițional. Exemple relevante includ Oradea, Cluj-Napoca, Brașov și Timișoara, care aplică politici proactive și bine coordonate.

La nivel național, însă, implicarea autorităților locale rămâne neuniformă. În regiunile din Estul și Sudul țării, sprijinul este adesea fragmentat, depinzând de inițiative județene sau de capacitatea limitată a administrației. Lipsa unui cadru strategic unitar, a unui registru național al facilităților și a unui mecanism de validare și replicare a bunelor practici contribuie la inegalități teritoriale marcante.

În absența unor standarde și a unei transparențe sistematice, accesul investitorilor la informații utile este limitat. Astfel, sprijinul oferit de autoritățile locale rămâne adesea oportunist, depinzând de contextul politic și administrativ local, și nu este rezultatul unei strategii naționale coerente de atragere a ISD.

În plus, ca exemplu de bună practică, unele dintre aceste autorități locale colaborează activ și cu investitori străini prin parteneriate instituționale cu camere de comerț bilaterale, ambasade sau organizații internaționale. Municipii precum Oradea și Cluj-Napoca au desfășurat inițiative comune cu Camera de Comerț Româno-Germană (AHK), Ambasada Regatului Țărilor de Jos, precum și alte entități diplomatice sau economice, pentru promovarea oportunităților locale de investiții și atragerea de capital străin. Astfel de colaborări contribuie la creșterea vizibilității internaționale a municipiilor și la consolidarea capacității administrative locale de interacțiune cu investitorii.

²³ <https://proiecte.pnrr.gov.ro/#/home>

²⁴ <https://mfe.gov.ro/>

²⁵ <https://proiecte.pnrr.gov.ro/#/home>

²⁶ <https://www.zf.ro/eveniment/ministere-mute-miliarde-pierdute-avem-crestere-romania-cheltuit-ue-22820454>

²⁷ Disponibilă aici: <https://oportunitati-ue.gov.ro/>. Secțiunea dedicată PNRR poate fi accesată direct la <https://oportunitati-ue.gov.ro/program/planul-national-de-redresare-si-rezilienta/>.

Tipuri de sprijin frecvent oferite:

- **scutiri de taxe locale** pentru clădiri și terenuri, în special în zonele industriale sau pentru proiecte cu impact economic major;
- **facilități administrative**, cum ar fi digitalizarea procesului de urbanism, avize și autorizații simplificate;
- **crearea de birouri sau agenții pentru investitori**, care acționează ca interfață între sectorul privat și administrația publică.

Exemple de bune practici:

- **Oradea** – Prin ADLO²⁸ (Agenția de Dezvoltare Locală Oradea), municipiul oferă scutiri de taxe în parcurile industriale și sprijin direct pentru investitori;
- **Cluj-Napoca** – dezvoltă infrastructura pentru afaceri și susține digitalizarea urbanismului, cu accent pe industrii creative și tehnologice. Prin colaborarea dintre autorități locale, universități și companii, Clujul sprijină sectorul IT prin

facilități de birouri, sprijin pentru evenimente de tehnologie și inițiative comunitare, în cadrul a ceea ce este cunoscut drept Cluj IT Cluster. Acest sprijin informal contribuie la consolidarea unui ecosistem atractiv pentru investitorii în tehnologie;

- **Brașov** – oferă scutiri pentru proiecte sociale și creative; digitalizare extinsă a proceselor urbanistice;
- **Iași** – scutiri conform Hotărârii Consiliului Local (HCL) 137/2017 și digitalizare a procesului de urbanism;
- **Timișoara** – oferă transparență sporită și digitalizare prin platforma <https://primariatm.ro>, dar fără scheme fiscale oficiale pentru investitori;
- **Constanța** – deține un parc industrial funcțional în Agigea, dar măsurile de sprijin sunt fragmentate. Mai multe despre parcurile industriale, în secțiunea următoare;
- **Craiova** – colaborează cu Consiliul Județean Dolj pentru atragerea de investiții în industria auto; informațiile sunt mai puțin transparente online;

Tabelul 2.6. Matricea sprijinului local pentru investitori – municipii cheie din România

Municipiu	Scutiri taxe locale	Facilități administrative	Agenzie/Birou pentru investitori	Surse relevante
Oradea	✓ parcuri industriale	✓ PUZ accelerat și digital	✓ ADLO (adlo.ro)	oradea.ro
Cluj-Napoca	✓ proiecte educaționale	✓ digitalizare urbanism	✗	primariaclužnapoca.ro
Brașov	✓ proiecte sociale	✓ digitalizare extinsă	✗	brasovcity.ro
Iași	✓ HCL 137/2017	✓ urbanism digital	✗	primaria-iasi.ro
Timișoara	✗ fără scheme oficiale	✓ proceduri transparente	✗	primariatm.ro
Constanța	✗ neclar, limitat	✓ online parțial	✗ parc industrial funcțional	primaria-constanta.ro
Craiova	✗	✓ colaborare CJ Dolj	✗	primariacraiova.ro

Datele reflectă informațiile publice disponibile la nivelul lunii mai 2025; lipsa unor scheme nu implică obligatoriu inexistența lor, ci se poate explica și prin absența transparenței.

Un instrument complementar al sprijinului regional este reprezentat de cele șase zone libere (Free Trade Zones – FTZ²⁹), precum Constanța Sud-Agigea, Arad-Curtici sau Giurgiu, gestionate în coordonare cu autoritățile locale. Acestea oferă facilități precum scutiri de taxe vamale și TVA pentru materiile prime importate, precum și acces la terenuri sau spații în condiții avantajoase. Deși nu sunt administrate direct de primării, zonele libere funcționează cu sprijin local (infrastructură, birouri administrative) și sunt relevante în special pentru investitorii din

sectoarele logistică și manufactură. Acordarea ajutorului de stat în aceste zone rămâne supusă regulilor UE și nu este automată. Pentru investitori, o colaborare eficientă cu administrația locală poate accelera implementarea proiectelor și reduce costurile inițiale. În schimb, pentru autorități, atragerea de ISD poate genera venituri bugetare, dezvoltare economică locală și consolidarea capacităților administrative prin expunere la standarde internaționale de business.

2.2.4 Parcuri industriale

Parcurile industriale sunt zone delimitate și amenajate special pentru dezvoltarea activităților economice, dotate cu infrastructură de bază și facilități administrative. Acestea funcționează ca soluții de tip „plug-and-play” pentru investitori,

oferind terenuri pregătite, utilități disponibile și, în multe cazuri, stimulente fiscale sau scutiri de taxe locale.

România are 100 de parcuri industriale recunoscute oficial (cu titlu acordat), care însumează peste 3.380 de hectare și găzduiesc peste 1.500 de companii. Cele mai active județe în

²⁸ <https://adlo.ro/>

²⁹ <https://investromania.gov.ro/web/free-zones/>

acest sens sunt: **Bihor** (Oradea – Eurobusiness I, II, III, IV), **Timiș** (Timișoara – Freidorf, Sânnandrei), **Iași** (Miroslava, Lețcani), **Cluj**, **Prahova**, **Alba** – cu mai multe parcuri în extindere.

Conform legislației în vigoare³⁰, operatorii economici care realizează investiții în parcurile industriale beneficiază de următoarele măsuri de sprijin:

- scutire de la plata taxelor percepute pentru modificarea destinației sau pentru scoaterea din circuitul agricol a terenului aferent parcului industrial;

- scutire de la plata impozitului/taxe pe terenul și clădirile din parcul industrial;
- scutiri, cu acordul autorităților administrației publice locale, de la plata oricăror taxe datorate bugetelor locale pentru eliberarea certificatelor de urbanism, autorizațiilor de construire și/sau autorizațiilor de desființare de construcții pentru terenurile și clădirile din infrastructura parcului;
- alte facilități ce pot fi acordate, potrivit legii, de autoritățile administrației publice locale.

Tabelul 2.7. Exemple reprezentative de parcuri industriale din România – profil, facilități și administrare locală

Parcul industrial	Locație	Suprafață	Profil companii	Facilități fiscale	Observații
Eurobusiness Oradea	Bihor	220 ha (total 4 parcuri)	Industria auto, logistică, alimentară, IT	Scutiri impozit teren/ clădiri	Administrat de ADLO (www.adlo.ro)
Miroslava	Iași	~46 ha	Producție, agroalimentară, ambalaje	Conform hotărârilor locale	Atragere de fonduri europene pentru extindere
Freidorf	Timișoara	63 ha	Producție, ambalaje, tehnologie	Parțial ³¹	Investitori internaționali (incl. ELBA, Nestlé)
Tetarom I, II, III	Cluj-Napoca	>100 ha	Tehnologie, farmaceutice, IT		Platformă de cooperare universitate-industrie
Parcul Ploiești West	Prahova	300 ha	Logistică, distribuție, retail	Variabil ³²	Unul dintre cele mai mari parcuri private

Parcurile industriale sunt mai degrabă potrivite pentru IMM-uri, firme aflate în expansiune, start-upuri industriale sau proiecte noi (greenfield), proiecte verzi sau logistice care beneficiază de infrastructură existentă. Ele sunt mai puțin recomandate pentru marii investitori industriali, care au nevoi logistice complexe sau doresc locații adaptate specificului lor sau pentru proiecte care necesită suprafețe foarte mari într-un singur lot (ex: >50 ha în regim exclusiv).

Un avantaj strategic al parcurilor industriale este integrarea mai multor forme de sprijin într-un singur ecosistem: scutiri de taxe locale, coordonare pentru ajutor de stat și, în unele cazuri, acces la fonduri europene. Modelul Oradea ilustrează această abordare integrată – investitorii din parcurile aferente beneficiază de sprijin activ în pregătirea dosarelor pentru granturi naționale. De asemenea, unele parcuri sunt situate în regiuni cu intensitate maximă de ajutor permisă, amplificând astfel beneficiile.

Exemple precum Bosch în Cluj sau Pirelli în Slatina confirmă atractivitatea acestor zone – companii care au beneficiat de infrastructură, scutiri fiscale și acces la forță de muncă. Totuși, localizarea într-un parc poate presupune criterii de eligibilitate (valoare minimă a investiției, creare de locuri de muncă,

respectarea regulamentelor interne). Parcurile sunt în special potrivite pentru activități de producție; proiectele high-tech sau centrele R&D preferă uneori hub-uri urbane. În unele cazuri, rata mare de ocupare (ex. Oradea – 100%) limitează disponibilitatea terenurilor, subliniind nevoia de extindere sau crearea de noi zone industriale.

Deși parcurile oferă avantaje importante, lipsa unui standard unitar de performanță și transparență între operatori face ca evaluarea prealabilă a fiecărui parc să fie esențială. Nu toate parcurile oferă aceleași condiții de calitate, interconectare sau suport administrativ.

Pentru un potențial investitor, verificarea statutului fiscal al fiecărui parc, a facilităților reale disponibile și a regimului juridic al terenului este esențială înainte de luarea unei decizii. Informații actualizate și harta coordonatelor tuturor parcurilor active pot fi găsite pe site-ul Ministerului Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației (MDLPA)³³ și prin contactarea autorităților județene. Investitorii sunt încurajați să colaboreze din timp cu administrația locală sau operatorul parcului pentru a verifica disponibilitatea infrastructurii, statutul juridic al terenului și regimul fiscal aplicabil.

³⁰ Disponibilă aici: <https://www.mdlpa.ro/pages/parcuriindustriale>

³¹ Indică faptul că facilitățile fiscale sunt oferite într-o măsură limitată. Acestea sunt acordate doar anumitor tipuri de activități economice, sunt condiționate de atingerea unor criterii minime (e.g. valoarea investiției, număr de angajați) sau sunt disponibile doar într-o anumită perioadă de timp. Prin urmare, nu toate companiile din parc beneficiază în mod automat și complet de aceste avantaje.

³² Se referă la faptul că facilitățile fiscale nu sunt prestabilite, ci se stabilesc în funcție de contextul fiecărui investitor. Acordarea acestora poate depinde de negocierea directă cu administrația parcului sau de importanța strategică a investiției. Astfel, companiile pot beneficia de pachete fiscale personalizate, în funcție de natura proiectului, dimensiunea acestuia sau alte criterii relevante.

³³ Disponibil aici: <https://www.mdlpa.ro/pages/parcuriindustriale>

2.2.5 Accesul IMM-urilor la finanțare: garanții naționale, InvestEU și credit comercial

Accesul la finanțare rămâne una dintre principalele provocări pentru întreprinderile mici și mijlocii (IMM) din România. Pentru a sprijini acest segment vital al economiei, guvernul român, în colaborare cu instituții europene, a implementat o serie de scheme de garantare menite să faciliteze accesul IMM-urilor la credite bancare și să stimuleze investițiile. Accesul la garanții de stat este un instrument esențial în sprijinirea investițiilor indirecte generate de ISD, în special prin dezvoltarea rețelilor locale de furnizori, a unităților de suport logistic sau a parteneriatelor locale.

Instrumente Europene de Garantare și Finanțare – InvestEU

Programul InvestEU³⁴ și Fondul InvestEU³⁵ reprezintă cadrul principal al Uniunii Europene pentru mobilizarea investițiilor strategice în perioada 2021–2027. Fondul combină garanții bugetare ale UE cu expertiza partenerilor financiari (precum BEI și FEI - Fondul European de Investiții), pentru a atrage capital privat și a susține proiecte în patru domenii prioritare: durabilitate, digitalizare, inovare și incluziune socială. În România, Fondul InvestEU sprijină operațiuni prin mecanisme de garantare, investiții tematice și inițiative de tip „blended finance” (mix de fonduri publice și private) destinate IMM-urilor, start-upurilor și infrastructurii verzi. În România, Fondul InvestEU este implementat prin acorduri semnate cu instituții financiare și, ulterior, bănci comerciale cu focus pe IMM-uri, start-upuri și infrastructura verde. Operațiunile active (framework operation – FO) includ:

- acorduri InvestEU–FEI (octombrie 2024): garantarea unor credite bancare în valoare de 500 de milioane de euro³⁶ prin UniCredit Bank, BRD și altele, estimându-se un impact de peste 700 de milioane de euro în finanțare nouă pentru IMM-uri;
- FO³⁷#27 – garanții pentru competitivitate: adresat IMM-urilor inovatoare, sprijină tranziția verde și digitală prin risc partajat;

- FO#42 și FO#32 – educație și competențe: susțin formarea profesională pentru angajații IMM-urilor;
- Green Transition Lending Envelope II, Sustainable Infrastructure Lending Envelope (BEI): proiecte în domenii precum energie regenerabilă, logistică verde, reconversie industrială. Operațiuni tematice destinate IMM-urilor, companiilor cu capitalizare medie de piață (mid-cap-uri, capitalizare între 2-10 miliarde de dolari) și companiilor mari care dezvoltă tehnologii emergente.

Accesarea acestor produse se face prin platforma oficială **EU Finance**³⁸, parte a InvestEU. Această platformă permite IMM-urilor să caute și să contacteze peste 1.000 de instituții financiare partenere ale UE, inclusiv bănci, fonduri de capital de risc și investitori de tip business angel, care oferă produse financiare susținute de fonduri europene. Finanțările disponibile includ împrumuturi, microcredite și capital de risc, iar condițiile specifice—precum suma, durata, ratele dobânzilor și comisioanele—sunt stabilite de către instituțiile financiare locale. Această abordare descentralizată facilitează accesul IMM-urilor la resurse financiare adaptate nevoilor lor specifice, sprijinind astfel creșterea și dezvoltarea durabilă a acestora.

Garanții Naționale – IMM Plus și Inițiativa pentru IMM-uri

La nivel național, **Programul de garantare a creditelor bancare pentru IMM-uri, lansat în aprilie 2024** în cadrul IMM Plus³⁹ (menționat anterior la 2.2.1), are un plafon total de 2,5 miliarde de euro. Acest program oferă ajutor de stat sub formă de garanții pentru împrumuturi acordate IMM-urilor, acoperind până la 90% din valoarea creditului, cu un plafon maxim de cinci milioane de lei per companie. Scopul este de a reduce riscurile pentru bănci și de a încuraja acordarea de credite către IMM-uri.

De asemenea, Inițiativa pentru IMM-uri⁴⁰, dezvoltată împreună cu Grupul BEI și Comisia Europeană, oferă garanții de până la 60% pentru creditele bancare acordate IMM-urilor, vizând peste 3.700 de companii. Aceasta sprijină în special start-upurile și firmele cu potențial de creștere, contribuind la scăderea costurilor de finanțare și la extinderea accesului la capital. Aceste mecanisme reduc costurile de finanțare, sporesc predictibilitatea relației bancare și permit IMM-urilor să-

și optimizeze structura de capital. Eficiența garanțiilor crește semnificativ atunci când sunt combinate cu granturi nerambursabile, microcredite sau alte categorii de fonduri din programul InvestEU. Programele de garantare sunt, în general, destinate companiilor înregistrate în România. Investitorii străini pot beneficia indirect, prin parteneriate locale sau prin extinderea lanțurilor de aprovizionare cu companii eligibile la nivel național.

Deși populare, aceste programe sunt condiționate de bugetul guvernamental anual și necesită aprobarea Comisiei Europene pentru eventuale prelungiri. Există plafoane anuale și pași birocratici clari (companiile trebuie să aplice prin bănci parteneri și să îndeplinească diverse criterii de eligibilitate). Nu toți investitorii străini pot accesa direct toate aceste instrumente – unele sunt destinate IMM-urilor, conform definiției UE (sub 250 de angajați, cifră de afaceri sub 50 de milioane de euro), astfel că marile grupuri internaționale nu sunt eligibile, dar

34 https://investeu.europa.eu/investeu-programme_en

35 https://investeu.europa.eu/investeu-programme/investeu-fund_en

36 Disponibile aici: https://investeu.europa.eu/investeu-operations/investeu-operations-list_en

37 FO - Framework Operation (Operațiune-cadru) = cod intern utilizat de InvestEU și instituțiile financiare partenere pentru a identifica și clasifica un instrument financiar sau un program specific (de ex. garanții, credite, scheme de sprijin) în cadrul portofoliului de investiții.

38 Disponibilă aici: https://youreurope.europa.eu/business/finance-funding/getting-funding/access-finance/en/financial-intermediaries?shs_term_node_tid_depth=1522

39 Detalii aici: <https://oportunitati-ue.gov.ro/program/programul-imm-plus/>

40 Disponibil la <https://www.smefinanceforum.org/post/sme-initiative-in-romania-makes-eur-100m-available?page=22>

subsidiarele lor locale pot fi, dacă respectă aceste criterii. Mai mult, în aplicare, modul în care se calculează dimensiunea firmei conform regulilor IMM ale UE, incluzând relațiile de asociere sau control cu alte entități („întreprinderi legate”) poate conduce la pierderea eligibilității pentru unele companii afiliate grupurilor mari, reducând astfel utilitatea programului pentru o parte dintre potențialii beneficiari. Este esențială claritatea asupra cadrului de eligibilitate. De asemenea, în perioade de cerere crescută, pot apărea întârzieri în aprobarea finanțărilor și lipsă de transparență în procesul de alocare.

Investitorii străini pot beneficia, de asemenea, de statutul României de membru al unor instituții financiare internaționale. Prezența agențiilor multilaterale precum Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA) (parte a Grupului Băncii Mondiale) sau a asigurătorilor privați permite acoperirea riscurilor necomerciale (ex. expropriere, transfer valutar, instabilitate

politică). România dispune, totodată, de un sistem bine dezvoltat de garanții comerciale – scrisorile de garanție sunt frecvent utilizate și emise de bănci comerciale, inclusiv Exim Banca Românească, pentru a reduce riscul de contrapartidă în proiecte majore.

Totuși, accesarea acestor instrumente financiare presupune o analiză riguroasă. Băncile evaluează atent proiectele, iar firmele străine de dimensiuni mici sau nou intrate în România pot întâmpina rezerve inițiale din partea finanțatorilor. Cu toate acestea, garanțiile guvernamentale și sprijinul UE îmbunătățesc semnificativ atractivitatea profilului de risc. Este recomandat ca investitorii să se angajeze timpuriu în dialog cu partenerii financiari pentru a combina aceste instrumente de credit cu alte stimulente – de exemplu, un împrumut garantat de stat poate cofinanța partea din investiție care nu este acoperită de ajutorul de stat nerambursabil.

Creditul Comercial și Instrumentele Complementare

Creditul comercial — înțeles ca amânare la plată acordată de furnizori clienților — este una dintre formele predominante de finanțare pentru companii în România, în special pentru IMM-uri. Potrivit Băncii Naționale a României (BNR), în 2024 „România este țara cu cea mai mare utilizare a creditului comercial la nivelul UE⁴¹, devansând semnificativ creditul bancar. Această preferință structurală este determinată de mai mulți factori: flexibilitatea și viteza tranzacțiilor între companii, reticența față de birocrăția creditului bancar, lipsa garanțiilor materiale în cazul multor IMM-uri, și, în unele cazuri, absența unui istoric financiar solid.

Deși creditul comercial are avantajul disponibilității rapide, el implică riscuri semnificative pentru ambele părți — de la întârzieri de plată, până la insolvență. De aceea, în România s-a dezvoltat treptat o piață de instrumente financiare complementare, care contribuie la securizarea și optimizarea relațiilor de tip B2B (business-to-business).

Pentru investitorii care operează în România, inclusiv companii cu capital străin, există o serie de instrumente financiare disponibile prin intermediul unor instituții-cheie:

- Exim Banca Românească (fosta EximBank) oferă produse de asigurare de credit comercial și garanții pentru exportatori⁴² și companii cu activitate internațională. Acestea reduc riscul de neplată, facilitează accesul la capital de lucru și joacă un rol esențial în susținerea firmelor românești care colaborează cu investitori străini. Exim Banca Românească a susținut extinderea unor capacități industriale în sectorul auto și logistică prin garanții și co-finanțare în cadrul unor parteneriate locale.
- Fondul European de Investiții (FEI), în cadrul programului InvestEU, oferă garanții pentru factoring și portofolii de credite comerciale (ex. FO#16 și FO#27). Aceste instrumente sprijină IMM-urile și lanțurile de furnizori.
- BEI acordă linii de finanțare intermediarilor financiari locali, contribuind indirect la susținerea ciclurilor comerciale prin produse precum factoringul și leasingul financiar.

Exemple de instrumente utilizate frecvent: factoring (cu sau fără regres, permite transformarea creanțelor comerciale în lichiditate imediată), asigurarea de credit comercial (acoperă riscurile neîncasării facturilor), scrisori de garanție și de credit (utile pentru contracte mari, achiziții publice sau licitații internaționale).

Instrumentele sunt accesibile direct pentru companiile înregistrate în România, dar și indirect pentru grupuri străine care operează prin subsidiare locale sau prin contracte cu furnizori autohtoni.

Creditul comercial reprezintă o verigă esențială în finanțarea companiilor active în România, în special în sectoarele cu lanțuri de aprovizionare interne bine dezvoltate. Combinat cu instrumente precum factoringul și garanțiile europene, el poate oferi o soluție flexibilă și eficientă pentru gestionarea capitalului de lucru. Investitorii care intră pe piața românească ar trebui să integreze aceste soluții în strategia lor financiară, mai ales în industriile manufacturieră, agroalimentară și de distribuție. Creditul comercial și garanțiile publice completează ajutorul de stat nerambursabil, permițând acoperirea necesarului de lichiditate și reducerea riscului în fazele de implementare a investiției.

România oferă IMM-urilor un ecosistem financiar hibrid, în care garanțiile naționale, instrumentele europene (precum cele din cadrul InvestEU) și soluțiile comerciale de piață (factoring, asigurare de credit) pot fi combinate strategic pentru a facilita accesul la finanțare și a sprijini creșterea sustenabilă. Accesarea eficientă a acestor resurse presupune o bună cunoaștere a criteriilor de eligibilitate, capacitatea de a naviga prin ecosistemul instituțional și, în multe cazuri, sprijin consultativ specializat. România se aliniază astfel bunelor practici europene, oferind un cadru tot mai sofisticat pentru dezvoltarea antreprenorială.

41 <https://www.bnr.ro/uploads/editor/1402949409.pdf>

42 <https://www.eximbank.ro/fonduri-de-stat/>

2.2.6 Agenția pentru investiții – InvestRomania

InvestRomania⁴³ este platforma oficială de atragere a investițiilor străine directe (ISD), operând în prezent ca o structură specializată în cadrul **Agenției Române pentru Investiții și Comerț Exterior (ARICE)**⁴⁴. ARICE este o instituție cu personalitate juridică, aflată în subordinea directă a prim-ministrului, finanțată de la bugetul de stat prin Secretariatul General al Guvernului. În acest context, InvestRomania funcționează ca un hub de facilitare a investițiilor, concentrându-se pe promovarea României ca destinație atractivă pentru investitori și pe furnizarea de servicii integrate de suport, fără a gestiona direct fonduri sau granturi. În relația cu investitorii, InvestRomania nu are rol de aprobare sau finanțare, ci de facilitare și ghidare în procesul decizional, acționând ca punct unic de contact (one stop shop).

InvestRomania oferă asistență strategică și operațională acestora, prin:

- furnizarea de informații actualizate privind cadrul legislativ, fiscal și economic;
- suport în identificarea de oportunități investiționale și parteneri locali;
- facilitarea dialogului cu autoritățile centrale și locale;
- asistență în procesul de autorizare, urbanism și obținerea avizelor;

- suport post-investiție pentru extindere, relocare sau diversificare.

Deși InvestRomania își asumă un rol important de interfață între investitori și administrația publică, impactul său este adesea limitat de resursele administrative și de o coordonare instituțională fragmentată. În plus, capacitatea sa instituțională este adesea subdimensionată comparativ cu agenții similare din Europa Centrală. Lipsa unei rețele externe dedicate și constrângerile bugetare limitează eficiența promovării proactive. De asemenea, investitorii reclamă uneori întârzieri în actualizarea informațiilor disponibile public.

Pentru a-și crește eficiența, agenția poate valorifica:

- digitalizarea fluxurilor de lucru, inclusiv automatizarea serviciilor de informare și cerere de sprijin;
- consolidarea colaborării cu autoritățile locale și camerele de comerț pentru a facilita răspunsuri rapide și coerente;
- dezvoltarea unei baze de date publice online cu oportunități investiționale locale (greenfield/brownfield) și ghiduri localizate care ar putea crește transparența și predictibilitatea pentru investitorii internaționali;
- integrarea mai clară cu ecosistemul național de sprijin pentru investiții, incluzând schemele de ajutor de stat, infrastructura disponibilă (parcuri industriale) și fondurile europene.

2.3. Prezentarea principalelor aspecte privind impozitarea în România

În cele ce urmează, vom face o trecere în revistă a principalelor aspecte fiscale aplicabile societăților, angajaților și nerezidenților din România⁴⁵.

2.3.1 Prevederi fiscale aplicabile societăților

Cota de impozit pe profit aplicabilă în România este de 16%. Pentru microîntreprinderi⁴⁶ cu venituri care nu au depășit echivalentul în lei a 250.000 de euro, respectiv 100.000 de euro

începând cu 1 ianuarie 2026, se aplică o cotă de 1% sau 3% din cifra de afaceri în funcție de anumite condiții.⁴⁷ De asemenea, Codul fiscal prevede și un impozit minim pe cifra de afaceri

⁴³ <https://investromania.gov.ro/web/>

⁴⁴ <https://arice.gov.ro/1/>

⁴⁵ În baza Codului fiscal în vigoare la 1 august 2025.

⁴⁶ Pentru a beneficia de regimul microîntreprinderilor sunt prevăzute mai multe condiții decât cele prevăzute mai jos.

⁴⁷ Cotele de impozitare pe veniturile microîntreprinderilor sunt:

- 1%, pentru microîntreprinderile care realizează venituri care nu depășesc 60.000 euro inclusiv și care nu desfășoară activitățile prevăzute la lit. b);
 - 3%, pentru microîntreprinderile care realizează venituri peste 60.000 euro sau desfășoară activități, principale sau secundare, corespunzătoare codurilor CAEN: 5821 - Activități de editare a jocurilor de calculator, 5829 - Activități de editare a altor produse software, 6201 - Activități de realizare a soft-ului la comandă (software orientat client), 6209 - Alte activități de servicii privind tehnologia informației, 5510 - Hoteluri și alte facilități de cazare similare, 5520 - Facilități de cazare pentru vacanțe și perioade de scurtă durată, 5530 - Parcuri pentru rulote, campinguri și tabere, 5590 - Alte servicii de cazare, 5610 - Restaurante, 5621 - Activități de alimentație (catering) pentru evenimente, 5629 - Alte servicii de alimentație n.c.a., 5630 - Baruri și alte activități de servire a băuturilor, 6910 - Activități juridice - numai pentru societățile cu personalitate juridică care nu sunt entități transparente fiscal, constituite de avocați potrivit legii, 8621 - Activități de asistență medicală generală, 8622 - Activități de asistență medicală specializată, 8623 - Activități de asistență stomatologică, 8690 - Alte activități referitoare la sănătatea umană.
- Începând cu 1 ianuarie 2025, se au în vedere, după caz, și activitățile, principale sau secundare, corespunzătoare codurilor CAEN 6210 - Activități de realizare a softului la comandă (software orientat client), 6290 - Alte activități de servicii privind tehnologia informației, 5611 - Restaurante, 5612 -

(IMCA)⁴⁸ de 1%, aplicabil contribuabililor care înregistrează în anul precedent o cifră de afaceri de peste 50 de milioane de euro, în cazul în care impozitul pe profit de 16% reprezintă o sumă mai mică. IMCA se aplică și în cazul în care contribuabilii sunt pe pierdere fiscală. IMCA se determină conform unei formule prevăzute de Codul fiscal.⁴⁹

Totodată, este în vigoare și un impozit suplimentar care se aplică anumitor contribuabili, și anume instituțiilor de credit⁵⁰, persoane juridice române și sucursalelor din România ale instituțiilor de credit persoane juridice străine, precum și persoanelor juridice care desfășoară activități în sectoarele petrol și gaze naturale.⁵¹

Pe de altă parte, Codul fiscal prevede anumite facilități fiscale, precum cele aferente cheltuielilor de cercetare-dezvoltare. Astfel, la calculul rezultatului fiscal, pentru activitățile de cercetare-dezvoltare, definite potrivit legii, se acordă deducerea suplimentară în proporție de 50% a cheltuielilor eligibile pentru aceste activități și aplicarea metodei de amortizare accelerată în cazul aparaturii și echipamentelor destinate activităților de

acest tip. Activitățile de cercetare-dezvoltare eligibile pentru acordarea deducerii suplimentare la determinarea rezultatului fiscal trebuie să fie din categoriile activităților de cercetare aplicativă și/sau de dezvoltare experimentală, relevante pentru activitatea desfășurată de către contribuabili.

De asemenea, mai este prevăzută o facilitate fiscală privind scutirea de impozit a profitului reinvestit în anumite active și echipamente.⁵² Scutirea de impozit pe profit aferentă investițiilor realizate se acordă în limita impozitului pe profit calculat în anumite condiții. Activele trebuie să fie considerate noi și trebuie păstrate în patrimoniu cel puțin o perioadă egală cu jumătate din durata de utilizare economică, dar nu mai mult de cinci ani.

O altă facilitate fiscală se acordă contribuabililor care desfășoară exclusiv activitate de inovare, cercetare-dezvoltare, precum și activități conexe acesteia, respectiv scutirea de impozit pe profit în primii 10 ani de activitate.

Cota standard de TVA este de 21%, începând din 1 august 2025.

2.3.2 Prevederi fiscale aplicabile angajaților

Cota de impozit pe venit aplicabilă în România este de 10%.

Pe lângă impozitul asupra veniturilor din salarii, se plătesc și contribuții sociale obligatorii.

Conform legislației fiscale aplicabile, contribuțiile sociale datorate de angajat se calculează la câștigul brut realizat din salarii și venituri asimilate salariilor și sunt formate din contribuția de asigurări sociale (pentru pensie) de 25% și contribuția de asigurări sociale de sănătate de 10%.

De asemenea, angajatorii datorează contribuția asiguratorie pentru muncă la o cotă de 2,25%. Unii angajatori mai datorează contribuția de asigurări sociale pentru condiții deosebite de muncă, la o cotă de 4% sau de 8% pentru condiții speciale de muncă.

2.3.3 Prevederi fiscale aplicabile nerezidenților

România are încheiate 89 de tratate pentru evitarea dublei impuneri (denumite în continuare tratate).⁵³

Majoritatea tratatelor urmează Convenția Model propusă de OCDE, cu anumite excepții (sunt prevederi din tratate care urmează Convenția Model ONU). Prevederile tratatelor prevalează asupra legislației interne și limitează aplicarea legislației fiscale interne, în special în cazul impozitelor cu reținere la sursă.

Activități ale unităților mobile de alimentație, 5622 - Alte servicii de alimentație n.c.a.

48 Acest impozit este propus să fie abrogat; situația nu este însă clarificată, întrucât abrogarea nu se mai regăsește la ultimul proiect din 1 septembrie 2025.

49 Articolul 181 (3) din Codul fiscal

50 Articolul 461 (1) din Codul fiscal prevede că Instituțiile de credit datorează suplimentar impozitului pe profit un impozit specific pe cifra de afaceri calculat prin aplicarea asupra cifrei de afaceri a următoarelor cote de impozitare:

2%, pentru perioada 1 ianuarie 2025-30 iunie 2025 inclusiv, respectiv 4%, pentru perioada 1 iulie 2025-31 decembrie 2025 inclusiv;

4%, pentru perioada 1 ianuarie 2026-31 decembrie 2026 inclusiv;

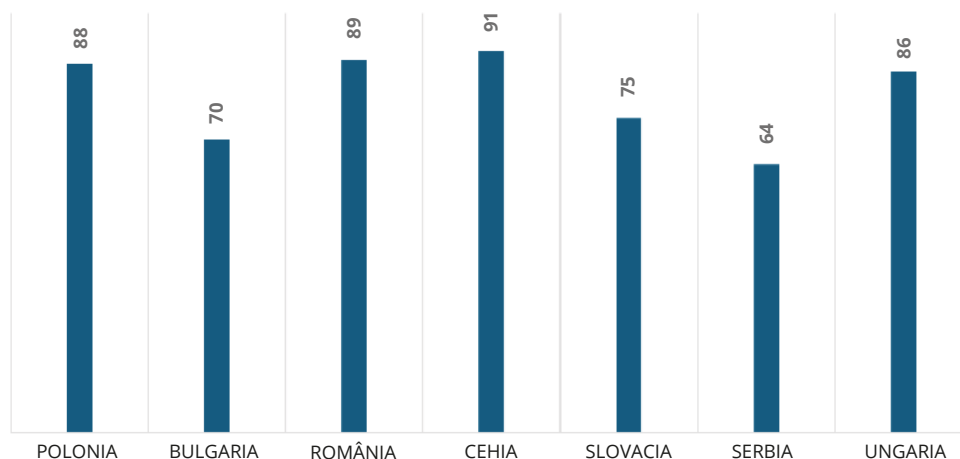
2%, pentru perioada 1 iulie 2025-31 decembrie 2026 inclusiv, prin excepție de la lit. a) și b), pentru instituțiile de credit care îndeplinesc anumite condiții.

51 Articolul 462 din Codul fiscal prevede că impozitul specific pe cifra de afaceri se aplică în cotă de 0.5% unei baze determinate conform unei formule specifice.

52 Aceasta facilitate se aplică profitului investit în echipamente tehnologice, active utilizate în activitatea de producție și procesare, active reprezentând rețehnologizare, calculatoare electronice și echipamente periferice, mașini și aparate de casă, de control și de facturare, în programe informatice, precum și pentru dreptul de utilizare a programelor informatice, produse și/sau achiziționate, inclusiv în baza contractelor de leasing financiar, și puse în funcțiune, folosite în scopul desfășurării activității economice.

53 https://static.anaf.ro/static/10/Anaf/AsistentContribuabili_r/Conventii/Conventii.htm

Figura 2.1. Număr de tratate pentru evitarea dublei impunerii

Dividendele plătite de o societate rezidentă în România către societăți nerezidente sunt supuse unui impozit reținut la sursă de 10% (16% începând cu 1 ianuarie 2026), cu excepția situațiilor când se invocă prevederile unui tratat care prevede o cotă mai favorabilă sau când se invocă scutirea dividendelor conform Directivei 2011/96.

Dobânzile, redevențele și onorariile pentru servicii, precum consultanță și management, plătite către societăți nerezidente sunt supuse unui impozit reținut la sursă de 16%. În cazul dobânzilor și redevențelor, se pot invoca și scutirile prevăzute de Directiva 2003/49 dacă sunt îndeplinite anumite condiții. De asemenea, în cazul plăților de dobânzi, redevențe și onorariile pentru consultanță și management, se pot invoca prevederile unui tratat care prevede o cotă mai favorabilă sau, în cazul consultanței și managementului, neimpozitarea în România în anumite condiții.

Pentru a beneficia de cota mai favorabilă prevăzută de tratatul aplicabil sau de Directiva aplicabilă, beneficiarul de venit trebuie să prezinte plătitorului venitului un certificat de rezidență fiscală, care trebuie să îndeplinească anumite condiții prevăzute de Codul fiscal, dar și o declarație pe proprie răspundere, într-un format standard, în care să menționeze că îndeplinește condițiile prevăzute de Directivă.

Se aplică o cotă penalizatoare de 50% dacă veniturile sunt plătite într-un cont dintr-un stat cu care România nu are încheiat un instrument juridic în baza căruia să se realizeze schimbul de informații, iar acestea sunt plătite ca urmare a unor tranzacții calificate ca fiind artificiale conform Codului fiscal. Această cotă penalizatoare nu se aplică dividendelor.

Tabelul de mai jos sumarizează cotele de impozit aplicate persoanelor juridice asupra diverselor tipuri de venituri în România.

Tabelul 2.8. Cote de impozit pentru diferite tipuri de venituri, România

Venituri impozabile	Cote persoane juridice
Dividende	0%*/10%/16% din 2026
Dobânzi	0%*/16%
Redevențe	0%*/16%
Comisioane	16%
Consultanță	16%

* Dacă sunt îndeplinite condițiile Directivei aplicabile

2.4. Analiza comparativă a sistemelor și poverii fiscale

O analiză comparativă cu țările din regiune, bazată pe aspecte precum impozitul pe profit, impozitul pe venit, contribuții sociale pentru veniturile din salarii și cota standard de TVA, este prezentată în tabelul de mai jos.

Tabelul 2.9. Comparație între cotele de impozite pentru țările din regiune

<i>Impozite/ Taxe/ Contribuții</i>	România	Ungaria	Bulgaria	Polonia	Serbia	Slovacia	Cehia
Impozit pe profit	16% 1% - 3%*	9%	10% se adaugă un impozit de 3% pe anumite cheltuieli*	19% 9%*	15%	Cotă progresivă 10%, 21% sau 24%	21%
Impozit pe venit	10%	15%	10%	Cotă progresivă 12% – 3.600 zloți pentru un venit până la 120.000 zloți 32% + 10.800 zloți pentru venit peste 120.000 zloți	Cotă progresivă** până la 15% pentru un venit peste 8.539.128 dinari	Cotă progresivă 19% până la 48.441,43 euro 25% peste 48.441,43 euro	Cotă progresivă 15% până la 1.676.052 coroane 23% peste 1.676.052 coroane
Contribuții sociale pentru veniturile din salarii***	Angajator 2,25% Angajat 35%	Angajator 13% la care se adaugă o contribuție anuală* Angajat 18,5%	Angajator 18,92% la care se adaugă o contribuție la Fondul pentru Accidente de Muncă și Boli Profesionale* Angajat**** 13,78%	Angajator**** 20,71% Angajat**** 24,71%	Angajator**** 15,15% Angajat **** 19,9%	Angajator**** 36,2% Angajat**** 13,4%	Angajator**** 33,8% Angajat**** 11,6%
Cota standard de TVA	21%	27%	20%	23%	20%	23%	21%

* În anumite condiții

** Sunt mai multe praguri

*** Toate contribuțiile au în vedere condiții normale de muncă

**** Unele contribuții sunt plafonate

Prezentăm, în cele ce urmează, aspectele specifice pentru fiecare dintre țările analizate în parte.

2.4.1 Ungaria

a) Prevederi fiscale aplicabile societăților

În Ungaria⁵⁴, începând cu 1 ianuarie 2017, impozitul pe profit este aplicat la o cotă unică de 9%.

Legislația maghiară prevede un impozit minim. În situația în care nu obțin profit, societățile sunt obligate să plătească cota de

impozit de 9% care se va aplica la o bază impozabilă egală cu 2% din venitul anual având în vedere anumite condiții.

Alte impozite/taxe mai pot fi aplicate pe veniturile societăților care desfășoară activități specifice, cum ar fi suprataxa pe

54 În baza analizei legislației fiscale disponibilă pe www.ibfd.org și valabilă la 1 martie 2025.

energie, taxa pe tranzacții financiare, taxa pe inovație, taxa pe telecomunicații și taxa pe vânzările cu amănuntul. De asemenea, legea fiscală maghiară prevede acordarea de facilități fiscale pentru anumiți contribuabili. Acestea sunt acordate start-upurilor, întreprinderilor mici și mijlocii (cum ar fi

deduceri suplimentare și credite fiscale pentru investiții), pentru sponsorizarea producției de film, pentru sponsorizarea artiștilor și a sportului, pentru promovarea dezvoltării, pentru cercetare și dezvoltare, precum și pentru dezvoltarea afacerilor. Cota standard de TVA este de 27%.

b) Prevederi fiscale aplicabile angajaților

Cota de impozit pe venit aplicabilă în Ungaria este de 15%. Pe lângă impozitul pe venit, pentru veniturile din salarii se plătesc și contribuții sociale.

Conform legislației fiscale maghiare aplicabile, contribuțiile sociale datorate de angajat au fost înlocuite cu o singură contribuție socială stabilită la 18,5% din veniturile salariale brute. Contribuția de asigurări sociale include contribuțiile pentru asigurări de sănătate, pensie și șomaj.

La contribuțiile sociale datorate de angajat se mai adaugă o taxă de securitate socială de 13%, care se reține de angajatori în cazul veniturilor din salarii. Această taxă se aplică și altor categorii de venit. Pentru veniturile din investiții, această taxă este plafonată la 907.296 de forinți, dar în cazul veniturilor din salarii această taxă nu este plafonată.

Angajatorii mai au obligația să plătească o contribuție anuală pentru persoanele cu capacitate de muncă redusă în anumite condiții.

c) Prevederi fiscale aplicabile nerezidenților

Nu se aplică impozit cu reținere la sursă în Ungaria pe veniturile obținute de societăți nerezidente pentru dividende, dobânzi, redevențe și servicii.

Ungaria are încheiate 86 de tratate pentru evitarea dublei impuneri.⁵⁵ Există un nou tratat pentru evitarea dublei impuneri încheiat cu SUA, însă acesta nu este încă în vigoare. Tratatul anterior încheiat cu SUA nu mai este aplicabil de la 1 ianuarie 2024.

Majoritatea tratatelor încheiate de Ungaria urmează Convenția Model OCDE. Prevederile tratatelor prevalează asupra legislației interne și limitează aplicarea legislației fiscale interne, în cazul impozitelor cu reținere la sursă.

Tabelul de mai jos sumarizează cotele de impozit aplicate persoanelor juridice asupra diverselor tipuri de venituri în Ungaria.

Tabelul 2.10. Cote de impozit pentru diferite tipuri de venituri, Ungaria

Venituri impozabile	Cote persoane juridice	Cote penalizatoare
Dividende	0%	-
Dobânzi	0%	-
Redevențe	0%	-
Comisioane	0%	-
Consultanță	0%	-

2.4.2 Bulgaria

a) Prevederi fiscale aplicabile societăților

În Bulgaria⁵⁶, impozitul pe profit este stabilit la cota de 10%. Legislația fiscală din Bulgaria nu prevede un impozit minim. Sunt prevăzute facilități fiscale pentru anumiți contribuabili, precum scutirea de impozit pe profit pentru societățile care desfășoară activități de producție în orașe cu un nivel ridicat al șomajului, reducerea cu 60% a impozitului pe profit pentru producătorii agricoli, scutirea de impozit pe profit pentru societățile care angajează persoane cu dizabilități, precum și pentru societăți care investesc în planuri/scheme de asigurări sociale și de sănătate. Pe lângă impozitul pe profit, societățile plătesc și un impozit pe anumite cheltuieli (de exemplu, pe

cheltuieli de reprezentare, pe beneficiile în natură acordate angajaților și cheltuielile legate de utilizarea activelor de afaceri în interes personal). Acest impozit se aplică la o cotă de 3% pe o bază impozabilă constituită din aceste cheltuieli. Există opțiunea contribuabilului de a aplica acest impozit sau impozitul pe venit de 10%, în cazul cheltuielilor legate de utilizarea activelor de afaceri în interes personal. Impozitul se plătește fie anual și cuprinde totalitatea cheltuielilor acumulate în cursul anului, fie lunar și se aplică asupra sumei totale a cheltuielilor lunare impozabile.

Cota standard de TVA este de 20%.

b) Prevederi fiscale aplicabile angajaților

În legislația fiscală bulgară este prevăzută o cotă unică de impozit pe venit de 10%.

55 https://nav.gov.hu/en/taxation/double_taxation_treaties

56 În baza analizei legislației fiscale disponibilă pe www.ibfd.org și valabilă la 5 martie 2025.

Contribuțiile obligatorii ale angajatorului (care includ contribuțiile sociale pentru pensii, concedii medicale și maternitate, șomaj și asigurare de sănătate) sunt în cuantum de 18,92% pentru anul 2024 și pentru primele trei luni ale anului 2025 și sunt aplicabile veniturilor din salarii pentru persoanele care lucrează în baza unui contract de muncă în condiții normale de lucru. În plus, angajatorul trebuie să plătească între

0,4% și 1,1% (în funcție de activitatea desfășurată) la Fondul pentru Accidente de Muncă și Boli Profesionale.

Contribuțiile plătite de angajat sunt în cuantum de 13,78%. Aceste contribuții sunt deductibile din baza de calcul a impozitului pe venit și se aplică remunerației brute, dar care nu depășește un plafon lunar de 3.750 de leva în 2024 și pentru primele trei luni ale anului 2025.

c) Prevederi fiscale aplicabile nerezidenților

Bulgaria are încheiate 70 de tratate.⁵⁷ Acestea urmează, în general, Convenția Model OCDE, chiar dacă Bulgaria nu este stat membru al OCDE.

Dividendele plătite societăților nerezidente sunt supuse unui impozit final reținut la sursă de 5%, cu excepția situațiilor când se invocă prevederile unui tratat de evitare a dublei impuneri, care prevede o cotă mai favorabilă sau când se invocă scutirea dividendelor conform Directivei 2011/96.

În general, dobânzile și redevențele plătite nerezidenților sunt supuse unui impozit final reținut la sursă de 10%, cu excepția situației când se invocă prevederile unui tratat care prevede o cotă mai favorabilă. Se poate invoca și scutirea conform Directivei 2003/49 dacă sunt îndeplinite condițiile. Un impozit reținut la sursă, de 10%, se aplică oricărui alt venit plătit societăților nerezidente.

Pentru a beneficia de cota de impozit mai favorabilă conform unui tratat pentru evitarea dublei impuneri, beneficiarul venitului trebuie să obțină o aprobare prealabilă de la autoritățile fiscale bulgare. Procedura de aprobare nu este necesară dacă plata veniturilor având sursa în Bulgaria, efectuată de un plătitor (rezident bulgar) către un anumit beneficiar (societate nerezidentă), nu depășește 500.000 de leva într-un an, situație în care aplicabilitatea tratatului trebuie demonstrată doar plătitorului.

Pentru a solicita cota mai favorabilă, societatea nerezidentă trebuie să depună o cerere având un format standard, care să includă:

- un certificat de rezidență fiscală, precizându-se că societatea este rezidentă fiscal în acel stat, conform tratatului pentru evitarea dublei impuneri încheiat cu Bulgaria în anul în care a obținut venitul din Bulgaria;
- o declarație prin care societatea nerezidentă precizează că este beneficiarul efectiv al venitului;
- o declarație emisă de plătitorul venitului în care se precizează tipul de venit, data primirii venitului, cuantumul venitului și dacă se aplică o scutire; și
- datele de identificare ale plătitorului, cât și ale beneficiarului venitului.

Nerezidentul va fi recunoscut ca beneficiar efectiv al venitului dacă:

- (i) are dreptul de a dispune de venit, de a decide utilizarea acestuia și dacă suportă integral sau în mare parte riscul activității principale; și
- (ii) nu operează ca o societate intermediară, așa cum este definită de legislația bulgară.

Decizia de aprobare trebuie emisă de autoritățile fiscale în termen de 60 de zile de la depunerea cererii. În cazul în care decizia de aprobare nu este emisă în termenul stabilit, se consideră că a fost acordată prin aprobare tacită. Dacă în decizia emisă se prevede explicit că nu sunt îndeplinite condițiile pentru aplicarea tratatului, aceasta poate fi contestată. Tabelul de mai jos sumarizează cotele de impozit aplicate persoanelor juridice asupra diverselor tipuri de venituri în Bulgaria.

Tabelul 2.11. Cote de impozit pentru diferite tipuri de venituri, Bulgaria

Venituri impozabile	Cote persoane juridice	Cote penalizatoare*
Dividende	0%*/5%	-
Dobânzi	0%*/10%	-
Redevențe	0%*/10%	-
Comisioane	10%	-
Consultanță	10%	-

* Dacă sunt îndeplinite condițiile Directivei aplicabile

57 <https://www.minfin.bg/en/1590>

2.4.3 Serbia

a) Prevederi fiscale aplicabile societăților

În Serbia⁵⁸, impozitul pe profit este de 15%.

Legislația fiscală din Serbia nu prevede un impozit minim. Sunt prevăzute facilități fiscale pentru anumiți contribuabili, precum:

- stimulente pentru noii angajați:
 - până la 75% scutire de la impozitul pe salarii și contribuțiile de asigurări sociale în anumite condiții;

- scutire pentru o perioadă de 36 de luni de la impozitul pe salarii și contribuțiile de asigurări sociale pentru fondatorii unei societăți inovative;

- scutire de impozit pe profit pentru o perioadă de 10 ani pentru investiții de minimum un miliard de dinari; și
- acordarea unui credit fiscal pentru investiții;

Cota standard de TVA este de 20%.

b) Prevederi fiscale aplicabile angajaților

Legislația fiscală din Serbia prevede o cotă progresivă a impozitului pe venit:

- 10% pentru veniturile cuprinse între trei salarii medii anuale (4.269.564 dinari) și șase salarii medii anuale (8.539.128 dinari);
- 15% pentru veniturile care depășesc șase salarii medii anuale (8.539.128 dinari).

Angajatorii sunt obligați să plătească contribuții de asigurări sociale aplicate asupra veniturilor brute plătite salariaților ce cuprind salariile brute și beneficiile extra-salariale, la următoarele cote:

- 10% pentru asigurarea de pensie și dizabilitate;
- 5,15% pentru asigurarea de sănătate.

Contribuțiile de asigurări sociale sunt plafonate. Este prevăzută o bază maximă lunară obligatorie de 573.470 dinari și o bază minimă lunară obligatorie de 40.143 dinari.

Angajații plătesc contribuții sociale la o cotă totală de 19,9%, distribuită astfel:

- 14% pentru asigurarea de pensie și dizabilitate;
- 5,15% pentru asigurarea de sănătate;
- 0,75% pentru asigurarea de șomaj.

Contribuțiile de asigurări sociale ale angajaților sunt plafonate. Este prevăzută o bază maximă lunară obligatorie de 656.425 dinari și o bază minimă lunară obligatorie de 49.950 dinari în 2025.

c) Prevederi fiscale aplicabile nerezidenților

Serbia are încheiate 64 de tratate pentru evitarea dublei impuneri care urmează, în general, Convenția Model propusă de OCDE.⁵⁹ Serbia nu are un tratat pentru evitarea dublei impuneri încheiat cu SUA.

Legislația fiscală din Serbia prevede că se aplică un impozit cu reținere la sursă de 20% tuturor veniturilor plătite către societățile nerezidente, precum dividende, dobânzi, redevențe și anumite servicii, precum servicii de consultanță, de cercetare de marketing, contabilitate, audit și consultanță juridică și de afaceri.

Cota de impozit va crește la 25% dacă beneficiarul este rezident într-o jurisdicție cu regim fiscal preferențial, excepție pentru veniturile din dividende, unde cota aplicabilă este de 20%. Societățile rezidente, având calitatea de plătitor, sunt obligate să rețină și să vireze la bugetul de stat impozitul reținut la sursă în termen de trei zile de la data plății venitului către societatea nerezidentă.

În general, tratatele pentru evitarea dublei impuneri se aplică dacă primitorul (beneficiarul) venitului va prezenta plătitorului de venit din Serbia un certificat de rezidență fiscală emis într-un format prescris de ministrul Finanțelor din Serbia și validat/confirmat de autoritatea competentă a statului de rezidență cu care Serbia a încheiat tratatul pentru evitarea dublei impuneri.

Dacă certificatul de rezidență fiscală nu a fost prezentat, plătitorul de venit este obligat să rețină impozitul la sursă conform legislației fiscale din Serbia, fără a avea în vedere cotele mai favorabile prevăzute de tratate. În cazul în care, ulterior, beneficiarul venitului prezintă certificatul de rezidență fiscală autorităților fiscale, acesta are dreptul la rambursarea diferenței dintre impozitul plătit și suma care ar fi trebuit plătită conform tratatului pentru evitarea dublei impuneri.

Tabelul de mai jos sumarizează cotele de impozit aplicate persoanelor juridice asupra diverselor tipuri de venituri în Serbia.

Tabelul 2.12. Cote de impozit pentru diferite tipuri de venituri, Serbia

Venituri impozabile	Cote persoane juridice	Cote penalizatoare
Dividende	20%	-
Dobânzi	20%	25%
Redevențe	20%	25%
Comisioane	20%	25%
Consultanță	20%	25%

58 În baza analizei legislației fiscale disponibilă pe www.ibfd.org și valabilă la 10 martie 2025.

59 <https://www.mfin.gov.rs/sr/propisi-1/ugovori-o-izbegavanju-dvostrukog-oporezivanja-1>

2.4.4 Slovacia

a) Prevederi fiscale aplicabile societăților

În Slovacia⁶⁰, de la 1 ianuarie 2025, impozitul pe profit este aplicat la o cotă standard de 21% pentru contribuabilii ale căror venituri impozabile sunt între 100.000 de euro și cinci milioane de euro. Pentru contribuabilii ale căror venituri impozabile depășesc cinci milioane de euro, se aplică un impozit pe profit de 24%. Pentru contribuabilii cu venituri impozabile care nu depășesc 100.000 de euro anual, se aplică un impozit pe profit la o cotă de 10%.

b) Prevederi fiscale aplicabile angajaților

Legislația fiscală din Slovacia prevede o cotă progresivă a impozitului pe venit:

- 19% pentru un venit anual impozabil (cu excepția veniturilor din activități comerciale, capital și dividende) de până la 48.441,43 de euro; și
- 25% pentru un venit anual impozabil (cu excepția veniturilor din activități comerciale, capital și dividende) de peste 48.441,43 de euro.

Angajatorii plătesc contribuții sociale în proporție de 36,2%, care includ contribuția de asigurare de pensie (14%), contribuția de asigurare de sănătate (11%), contribuția de asigurare de dizabilitate (3%), contribuția de asigurare pentru concedii medicale (1,4%), contribuția de asigurare de șomaj (1%),

c) Prevederi fiscale aplicabile nerezidenților

Slovacia are încheiate 75 de tratate pentru evitarea dublei impuneri care urmează, în general, Convenția Model OCDE.⁶¹ Dividendele plătite de o societate rezidentă în Slovacia, din profituri realizate după 1 ianuarie 2017, nu sunt supuse impozitului reținut la sursă. Se aplică un impozit cu reținere la sursă de 35%, dacă dividendele sunt plătite către societăți rezidente în state necooperante, conform listei publicate de Ministerul Finanțelor.

Dobânzile, redevențele și alte venituri sunt supuse unui impozit cu reținere la sursă de 19%. În cazul în care dobânzile, redevențele și alte venituri sunt plătite către entități juridice rezidente în state necooperante, se aplică o cotă de impozit de 35%. Se pot invoca și scutirile aplicabile de Directiva 2003/49 dacă sunt îndeplinite condițiile.

Un impozit minim alternativ se aplică în cazul companiilor care au înregistrat pierderi. Acest impozit variază între 340 de euro și 3.840 de euro, în funcție de valoarea veniturilor impozabile realizate într-o perioadă fiscală.

Sunt prevăzute facilități fiscale pentru investiții strategice și cercetare și dezvoltare, precum și un regim preferențial de impozitare a veniturilor din proprietate intelectuală (patent box). Cota standard de TVA este de 23% de la 1 ianuarie 2025.

contribuția de asigurare pentru accidente (0,8%) și contribuția la fondul de rezervă (4,75%) și fondul de garanție (0,25%).

Aceste contribuții sunt plafonate la un maxim de 15.730 de euro, cu excepția contribuțiilor pentru asigurarea de sănătate și accidente.

Angajații plătesc contribuții sociale de 13,4%, care includ contribuția de asigurare de pensie (4%), contribuția de asigurare de sănătate (4%), contribuția de asigurare de dizabilitate (3%), contribuția de asigurare pentru concedii medicale (1,4%) și contribuția de asigurare de șomaj (1%).

Aceste contribuții sunt, de asemenea, plafonate la un maxim de 15.730 de euro, cu excepția contribuțiilor pentru asigurarea de sănătate.

Impozitul reținut la sursă se aplică la suma brută a plăților efectuate de un plătitor rezident în ziua în care plata este făcută, transferată sau creditată în favoarea unui beneficiar nerezident. Autoritățile fiscale permit, în general, aplicarea imediată a unei cote reduse în conformitate cu un tratat de evitare a dublei impuneri.

Deși beneficiarul nerezident nu este obligat să prezinte un certificat de rezidență fiscală plătitorului de venit, justificarea cotei reduse prevăzută de un tratat se va face cu certificatul de rezidență fiscală prezentat de beneficiarul venitului.

Tabelul de mai jos sintetizează cotele de impozit aplicate persoanelor juridice asupra diverselor tipuri de venituri în Slovacia.

Tabelul 2.13. Cote de impozit pentru diferite tipuri de venituri, Slovacia

Venituri impozabile	Cote persoane juridice	Cote penalizatoare*
Dividende	0%	35%
Dobânzi	0%**/19%	35%
Redevențe	0%**/19%	35%
Comisioane	19%	35%
Consultanță	19%	35%

* În anumite condiții

** Dacă sunt îndeplinite condițiile Directivei

60 În baza analizei legislației fiscale disponibilă pe www.ibfd.org și valabilă la 27 februarie 2025.

61 <https://www.mfsr.sk/en/taxes-customs-accounting/direct-taxes/income-tax/international-taxation/double-tax-treaties/>

2.4.5 Polonia

a) Prevederi fiscale aplicabile societăților

În Polonia⁶², impozitul pe profit este de 19% de la 1 ianuarie 2004.

Pentru microîntreprinderile cu o cifră de afaceri anuală, inclusiv TVA, de maximum două milioane de euro (8.569.000 de zloți în 2025) se aplică o cotă de impozit de 9%. De asemenea, și start-upurile pot aplica aceeași cotă de impozit de 9%.

De la 1 ianuarie 2024, se aplică un impozit minim alternativ de 10% asupra veniturilor societăților, în cazul în care este îndeplinită una din condițiile de mai jos:

- înregistrează pierderi din activitatea economică; sau
- raportează o rentabilitate scăzută (anume atunci când raportul dintre venitul net și venitul brut total este mai mic de 2%).

Impozitul minim nu se aplică instituțiilor financiare, societăților nou-înființate pentru primul și al doilea an de activitate, contribuabililor care au o scădere a veniturilor de 30% față

de anul precedent și societăților care au ca asociați/acționari persoane fizice care nu sunt asociați sau acționari în altă societate, fond de investiții, asociere sau altă entitate, și nici societăților internaționale de transport maritim și aerian sau societăților implicate în extracția de minerale. Totodată, sunt prevăzute facilități fiscale, precum cele pentru activitățile de cercetare și dezvoltare și pentru zonele economice speciale. În plus, este în vigoare un regim preferențial privind veniturile din proprietate intelectuală (patent box regime).

De asemenea, mai sunt prevăzute și facilități fiscale specifice anumitor domenii/arii de activitate, precum facilități pentru robotizarea societăților de producție, adică mecanizarea și modernizarea proceselor de producție, și facilități fiscale privind producerea experimentală a unui nou produs/echipament sau introducerea acestuia pe piață.

Cota standard de TVA este de 23%.

b) Prevederi fiscale aplicabile angajaților

Legislația fiscală din Polonia prevede o cotă progresivă a impozitului pe venit:

- 12% - 3.600 de zloți până la un venit de 120.000 de zloți;
- 32% + 10.800 de zloți pentru un venit peste 120.000 de zloți.

Angajatorii plătesc contribuții de asigurări sociale (16,66%), care includ pensia de vechime (9,76%), asigurările pentru invaliditate (6,5%) și asigurările pentru accidente (între 0,4% - 3,86%). La acestea se adaugă contribuții suplimentare care cuprind fondul pentru creanțele garantate ale angajaților (0,1%), fondul pentru muncă (1%) și fondul de solidaritate (1,45%) care se aplică la totalul salariilor angajaților. De asemenea, angajatorii trebuie să contribuie cu 1,5% din salariul brut al fiecărui angajat la schema de pensii ocupaționale. Quantumul contribuțiilor datorate de angajator este de 20,71%.

Angajații plătesc contribuții sociale în cuantum de 24,71%. Sunt datorate contribuții de asigurări sociale (13,71%), care cuprind

pensia de vechime (9,76%), asigurarea pentru invaliditate (1,5%) și asigurările pentru boală și maternitate (2,45%). La acestea se adaugă contribuția obligatorie de sănătate de 9%. De asemenea, angajații trebuie să contribuie cu 2% din salariul brut la schema de pensii ocupaționale.

Plafonul maxim pentru contribuția la pensia de vechime și asigurarea pentru invaliditate este echivalentul anual a 30 de salarii medii lunare prognozate pentru anul calendaristic. În 2025, plafonul este de 260.190 de zloți. Asigurările pentru boală și maternitate nu sunt plafonate.

De asemenea, se aplică o taxă de solidaritate de 4% pentru contribuabilii ale căror venituri depășesc un milion de zloți anual. Această taxă se aplică pentru veniturile anuale care depășesc plafonul de un milion de zloți.

c) Prevederi fiscale aplicabile nerezidenților

Polonia are 88 de tratate pentru evitarea dublei impuneri care urmează în general Convenția Model OCDE, iar prevederile tratatelor prevalează asupra legislației interne.

Dividendele plătite de o societate rezidentă în Polonia către societăți nerezidente sunt supuse unui impozit reținut la sursă de 19%, cu excepția situațiilor când se invocă prevederile unui tratat de evitare a dublei impuneri care prevede o cotă mai favorabilă sau când se invocă scutirea dividendelor conform Directivei 2011/96.

Începând cu 1 ianuarie 2022, se aplică un impozit reținut obligatoriu de 19% asupra dividendelor plătite către persoane afiliate nerezidente, dacă suma totală a dividendelor, dobânzilor și redevențelor plătite către același beneficiar depășește două milioane de zloți într-un an fiscal. Acest impozit se aplică doar asupra sumei ce depășește pragul de două milioane de zloți, fără posibilitatea de a se aplica o cotă de impozit redusă în temeiul unui tratat, cu excepția situației când plătitorul de dividende obține o soluție fiscală emisă de autoritățile fiscale care validează dreptul contribuabilului de a beneficia de scutire

conform Directivei 2011/96 sau conform tratatului aplicabil. Taxa pentru obținerea soluției fiscale este de 2.000 de zloți, iar autoritățile fiscale trebuie să emită opinia în termen de șase luni de la depunerea cererii. Opinia este valabilă timp de 36 de luni. Dobânzile, redevențele și alte servicii plătite către societăți nerezidente sunt supuse unui impozit reținut la sursă de 20%. În cazul dobânzilor și redevențelor, se pot invoca și scutirile prevăzute de Directiva 2003/49 dacă sunt îndeplinite condițiile. Începând cu 1 ianuarie 2022, se aplică un impozit reținut obligatoriu de 20% asupra dobânzilor și redevențelor plătite către părți afiliate nerezidente, dacă suma totală a dividendelor, dobânzilor și redevențelor depășește două milioane de zloți într-un an fiscal.

Pentru a beneficia de cota mai favorabilă prevăzută de tratatul aplicabil, beneficiarul de venit trebuie să prezinte plătitorului venitului un certificat de rezidență fiscală.

Tabelul de mai jos sintetizează cotele de impozit aplicate persoanelor juridice asupra diverselor tipuri de venituri în Polonia.

62 În baza analizei legislației fiscale disponibilă pe www.ibfd.org și valabilă la 20 ianuarie 2025.

Tabelul 2.14. Cote de impozit pentru diferite tipuri de venituri, Polonia

Venituri impozabile	Cote persoane juridice	Cote penalizatoare
Dividende	0%*/19%	19%*
Dobânzi	0%*/20%	20%*
Redevențe	0%*/20%	20%*
Comisioane	20%	-
Consultanță	20%	-

* Un impozit reținut obligatoriu pentru plăți efectuate către persoane afiliate nerezidente, dacă suma totală a dividendelor, dobânzilor și redevențelor plătite către același beneficiar depășește 2 milioane de zloți într-un an fiscal

** Dacă sunt îndeplinite condițiile Directivei

2.4.6 Cehia

a) Prevederi fiscale aplicabile societăților

În Cehia⁶³, cota de impozit pe profit este de 21%, aplicabilă de la 1 ianuarie 2024.

Legislația fiscală din Cehia nu prevede un impozit minim care ar fi aplicabil în cazul în care societățile înregistrează pierderi.

Alte impozite/taxe mai pot fi aplicate pe veniturile societăților care desfășoară activități specifice, cum ar fi sectoarele energetic și bancar.

Sunt prevăzute facilități fiscale pentru investiții de mari dimensiuni, pentru cercetare și dezvoltare, precum și pentru crearea de locuri de muncă.

Cota standard de TVA este de 21%.

b) Prevederi fiscale aplicabile angajaților

Impozitul pe venit este stabilit în cote progresive:

- 15% pentru venituri până la 1.676.052 de coroane;
- 23% pentru venituri care depășesc 1.676.052 de coroane (echivalentul a trei salarii medii în 2025).

Angajatorii plătesc contribuții de asigurări sociale de 33,8% aplicate veniturilor din salarii obținute de angajați. Aceste contribuții includ asigurarea de sănătate (9%), asigurarea de boală (2,1%), contribuția socială de pensie (21,5%) și asigurarea de șomaj (1,2%).

Angajații plătesc contribuții de asigurări sociale de 11,6% aplicate veniturilor salariale brute. Acestea includ asigurarea de sănătate (4,5%), asigurarea de boală (0,6%) și contribuția socială de pensie (6,5%). Asigurarea de șomaj este 0%.

Contribuțiile de asigurări sociale sunt plafonate la 2.234,736 de coroane pentru 2025, cu excepția contribuției de asigurare de sănătate, care nu este plafonată.

c) Prevederi fiscale aplicabile nerezidenților

Cehia are încheiate 91 de tratate pentru evitarea dublei impuneri aplicabile în 92 de state.⁶⁴ Majoritatea tratatelor pentru evitarea dublei impuneri încheiate de Cehia urmează Convenția Model propusă de OCDE.

Dividendele, dobânzile și redevențele plătite către societăți nerezidente sunt supuse unui impozit cu reținere la sursă de 15%, care poate fi redus în baza unui tratat pentru evitarea dublei impuneri. De asemenea, dividendele, dobânzile sau redevențele pot beneficia de scutire în Cehia dacă condițiile prevăzute de Directiva 2011/96 sau de Directiva 2003/49 sunt îndeplinite.

Se aplică o cotă penalizatoare de 35% în cazul în care beneficiarii dividendelor, dobânzilor sau redevențelor îndeplinesc următoarele condiții:

- sunt rezidenți într-un stat care nu este stat membru al Spațiului Economic European (SEE); sau

- sunt rezidenți într-un stat cu care Cehia nu a încheiat (i) un tratat pentru evitarea dublei impuneri; (ii) un acord pentru schimbul de informații fiscale; sau (iii) un alt acord multilateral care prevede schimbul de informații, la care Cehia și acel stat să fie părți.

Aceleași cote, de 15% sau de 35%, se aplica plăților pentru servicii prestate în Cehia, inclusiv plățile pentru servicii comerciale, tehnice, de consultanță sau de management. Cota de 15% poate fi redusă conform prevederilor tratatelor pentru evitarea dublei impuneri. Pentru a aplica cota prevăzută de tratatul pentru evitarea dublei impuneri, plătitorul rezident în Cehia nu are nevoie ca beneficiarul venitului să prezinte un certificat de rezidență fiscală sau să îndeplinească o procedură prealabilă. Autoritățile fiscale pot solicita un certificat de rezidență fiscală în timpul unui control fiscal sau pot solicita alte documente pentru a analiza/confirma tratamentul fiscal ca urmare a aplicării tratatelor sau directivelor europene incidente, precum declarație pe propria răspundere că primitorul venitului

63 În baza analizei legislației fiscale disponibilă pe www.ibfd.org și valabilă la 28 februarie 2025.

64 <https://portal.gov.cz/en/informace/double-taxation-agreements-INF-297>

este beneficiarul efectiv al acelui venit și că sunt îndeplinite condițiile prevăzute de tratate sau de directivele europene.

Tabelul de mai jos sintetizează cotele de impozit aplicate persoanelor juridice asupra diverselor tipuri de venituri în Cehia.

Tabelul 2.15. Cote de impozit pentru diferite tipuri de venituri, Cehia

Venituri impozabile	Cote persoane juridice	Cote penalizatoare*
Dividende	0%**/15%	35%
Dobânzi	0%**/15%	35%
Redevențe	0%**/15%	35%
Comisioane	15%	35%
Consultanță	15%	35%

* În anumite condiții, și anume beneficiarii veniturilor sunt rezidenți într-un stat care nu este stat membru SEE; sau sunt rezidenți într-un stat cu care Cehia nu a încheiat (i) un tratat pentru evitarea dublei impunerii; (ii) un acord pentru schimbul de informații fiscale; sau (iii) un alt acord multilateral care prevede schimbul de informații, la care Cehia și acel stat să fie părți.

** Dacă sunt îndeplinite condițiile Directivei aplicabile

Concluzii

Ca urmare a informațiilor analizate, România se poziționează în zona mediană a regiunii, cu câteva trăsături care o poziționează și diferențiază clar de restul statelor din regiune:

1. Impozitarea societăților

- Cota de impozit pe profit de 16% este o cotă de impozit competitivă, mai mică decât cea aplicabilă în Slovacia (21–24%), Polonia (19%) și Cehia (21%), dar mai mare decât în Ungaria (9%), Bulgaria (10%) și Serbia (15%).
- Regimul aplicabil microîntreprinderilor, cu impozit de 1% sau 3% din cifra de afaceri, este un regim atractiv pentru societățile mici cu un prag de venit scăzut, de 250.000 de euro (100.000 de euro din 2026), dar este un regim mai restrictiv decât cel aplicabil în Polonia sau Ungaria.
- Facilități fiscale de cercetare și dezvoltare și inovare, precum deducerea suplimentară de 50% a cheltuielilor eligibile, amortizarea accelerată, scutirea de impozit pe profit acordată pe o perioadă de zece ani, sunt mai generoase decât în toate celelalte state comparate.
- Cota de TVA de 21% aplicabilă se încadrează între statele analizate la nivelurile minime, alături de Cehia (21%), Bulgaria și Serbia (20%), dar este mai scăzută decât în Slovacia (23%), Polonia (23%) și Ungaria (27%).

2. Impozitarea salariilor

- Cota unică de impozit pe venit de 10% este printre cele mai mici din regiune.
- Contribuțiile sociale ale angajatului, de 35%, sunt ridicate în termeni procentuali, dar, împreună cu povara scăzută pe angajator, rezultă un cost total al muncii competitiv față de celelalte state din regiune.

3. Nerezidenți și tratate

- România are o rețea extinsă, de 89 tratate, astfel că se situează printre statele cu cele mai multe tratate, promovând un tratament fiscal favorabil investitorilor străini.
- Tratamentul mai favorabil prevăzut de tratate poate fi invocat în baza unor documente obținute mai facil din statele de rezidență ale investitorilor, versus procedurile aplicabile în alte state, precum Bulgaria, care prevede obținerea avizului de la autoritățile fiscale pentru a aplica tratamentul fiscal permis de tratat.
- România are un impozit cu reținere la sursă care se situează la nivel median față de celelalte state. România are o cotă de impozit cu reținere la sursă între 0% și 16%, promovând un tratament fiscal favorabil investitorilor străini în comparație cu Polonia, Slovacia și Serbia, care prevăd un tratament fiscal mai împovăraător.

03.

Analiza caracteristicilor socio-demografice, ale pieței muncii și ale sistemului de educație din România

3.1 Analiza caracteristicilor pieței muncii în România

3.1.1 Context

În ultimii ani, activitatea pe piața muncii din România a înregistrat o ușoară îmbunătățire, însă persistă provocări structurale semnificative. Conform *2025 Country Report – Romania*, **rata de ocupare a persoanelor cu vârsta între 20 și 64 de ani a crescut**, în 2024, până la 69,5%, dar se situează încă printre cele mai scăzute din Uniunea Europeană. Astfel, România rămâne sub ținta de 74,7% stabilită pentru anul 2030 și mult sub media UE de 75,5% (Comisia Europeană, 2025a). Această situație este cauzată, pe de o parte, de **participarea scăzută a anumitor grupuri pe piața muncii** (femei, tineri, persoane cu un nivel redus de calificare, persoane cu dizabilități și membri ai comunității rom), iar pe de altă parte, de un număr ridicat de persoane ocupate în agricultura de subsistență. Pentru a răspunde acestor provocări, autoritățile publice, prin Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM), au implementat o serie de măsuri de sprijin: informare și consiliere profesională, mediere, formare, sprijin pentru inițierea de afaceri, stimulente pentru mobilitate, subvenții pentru angajatori și măsuri dedicate tinerilor vulnerabili (ANOFM, 2025a, ANOFM, 2025b). Aceste măsuri urmăresc stimularea angajării în rândul persoanelor din grupuri vulnerabile și

contribuie la reducerea treptată a dezechilibrelor structurale de pe piața muncii.

Provocările pe piața muncii sunt agravate și de **rata relativ ridicată a șomajului în rândul tinerilor** și de proporția semnificativă a acestora care nu sunt angajați, nu urmează studii și nu participă la formare profesională (*not in employment, education or training* - **NEET**). Un obstacol suplimentar în integrarea tinerilor pe piața muncii îl reprezintă **tranziția prelungită de la educație la ocupare**. România se numără printre statele membre ale UE cu cele mai lungi durate ale tranziției școlare către muncă, fenomen accentuat în special în rândul tinerilor cu un nivel redus de educație și al celor din mediul rural. Această întârziere afectează accesul timpuriu la experiență profesională și reduce șansele de angajare stabilă pe termen lung (Comisia Europeană, 2023). **Antreprenoriatul** este tot mai des considerat o soluție eficientă pentru integrarea tinerilor pe piața muncii, în special în rândul celor din categoria NEET (Vasilescu et al., 2025). Mai mult, dezvoltarea antreprenoriatului contribuie la diversificarea activităților economice, elemente care pot susține dezvoltarea teritorială și potențialul de atragere a capitalului (OCDE, 2024b).

Deși **munca cu program parțial** poate reprezenta o soluție eficientă pentru creșterea participării pe piața muncii în rândul anumitor grupuri, acest tip de angajare rămâne slab utilizat în România. Conform Institutului Național de Statistică, în 2023, numărul persoanelor ocupate cu program parțial a fost de 296.000, reprezentând 3,5% din totalul populației ocupate. Aceasta este o proporție semnificativ mai mică decât media europeană, sugerând o flexibilitate redusă a pieței muncii românești și un potențial slab valorificat pentru grupurile care ar putea beneficia de acest tip de angajare, precum studenții, părinții sau persoanele vârstnice (INS, 2024).

În ceea ce privește remunerația, **salariile din România au înregistrat o creștere semnificativă**, susținută de cererea ridicată de forță de muncă și de ajustările administrative. În 2024, salariile nominale au crescut cu aproximativ 15%, peste rata inflației (circa 6%), ceea ce a dus la o majorare reală a salariilor de aproximativ 9%, peste ritmul de creștere a productivității muncii (Comisia Europeană, 2025a). Această tendință este confirmată și de datele OCDE, care semnalează că majorările salariale susțin consumul privat, dar pot afecta competitivitatea dacă nu sunt însoțite de creșteri proporționale ale productivității (OCDE, 2025a). Creșterea susținută a salariilor reale și dinamismul pieței muncii reflectă un climat economic favorabil, însă consolidarea competitivității pe termen lung depinde de măsuri care stimulează creșterea productivității.

Deși salariile din România au crescut într-un ritm susținut în ultimii ani, **costul forței de muncă rămâne printre cele mai reduse din Uniunea Europeană**. Acest aspect constituie un factor de atracție pentru investițiile în sectoare cu intensitate mare de muncă, consolidând competitivitatea externă a economiei românești în anumite industrii (OCDE, 2024a).

Deficitul de competențe și nepotrivirea dintre cererea și oferta de muncă (skills mismatch) rămân provocări ale pieței muncii din România. Potrivit EURES (EUROPEAN Employment Services), în anul 2024, România a înregistrat o serie de dezechilibre pe piața muncii în ceea ce privește disponibilitatea forței de muncă pe categorii ocupaționale.

Cele mai pronunțate deficite au fost raportate în rândul lucrătorilor din construcții și meserii conexe (cu excepția electricienilor), al operatorilor la mașini și instalații fixe, precum și al specialiștilor cu atribuții administrative și comerciale, asimilați. În contrast, au fost identificate excedente de forță de muncă în rândul specialiștilor asimilați în domeniul științei și ingineriei, al profesioniștilor din domeniile juridic, social și cultural, precum și al profesioniștilor tehnici din știință și inginerie. Sectoarele economice care au înregistrat cele mai ridicate rate ale posturilor vacante au fost: sănătatea și asistența socială, învățământul, artele, divertismentul și activitățile recreative, administrația publică și apărarea, sistemul public de asigurări sociale, precum și serviciile administrative și de asistență (EURES, 2024). Această tendință evidențiază persistența unui decalaj între cerințele pieței și profilul competențelor disponibile, contribuind la rigiditatea structurală a pieței muncii (OCDE, 2024a).

Abordarea deficitului de forță calificată de muncă ar putea sprijini investițiile, creșterea productivității și capacitatea de inovare. Printre cauzele acestor deficiențe se numără migrația forței de muncă, rata scăzută a absolvenților de învățământ

terțiar (22,5%, la jumătatea mediei UE) și necorelarea competențelor dobândite prin educație cu cerințele pieței muncii (Comisia Europeană, 2025a). Chiar dacă o proporție relativ mare de studenți optează pentru domeniile STEM (știință, tehnologie, inginerie, matematică) (30%, ușor peste media UE), numărul absolut de absolvenți rămâne insuficient, în special în domeniul tehnologiei informației și comunicațiilor. Astfel, în pofida potențialului de a crește productivitatea, măsurile de dezvoltare a competențelor existente (upskilling) și recalificare (reskilling) rămân slab dezvoltate și insuficient accesibile în România (Comisia Europeană, 2024).

În ceea ce privește **mobilitatea forței de muncă**, lucrătorii mobili români au reprezentat cel mai numeros grup din Uniunea Europeană în anul 2022, însumând 25% din totalul lucrătorilor mobili, adică aproximativ 2,1 milioane de persoane. Este de remarcă faptul că România s-a situat pe primul loc în ceea ce privește numărul lucrătorilor mobili care s-au întors în țara de origine, cu aproximativ 119.000 de reveniri dintr-un total de 656.000 de întoarceri înregistrate la nivelul UE (EURES, 2024). Noile valori de **inovație tehnologică**, în special cele generate de inteligența artificială, încep să influențeze tot mai vizibil piața muncii din România. Potrivit OCDE, aproximativ 20,4% dintre angajații din România sunt expuși la inteligența artificială generativă (Generative AI), ceea ce înseamnă că cel puțin 20% dintre sarcinile lor pot fi realizate de două ori mai rapid cu ajutorul inteligenței artificiale generative. Această pondere este mai redusă decât media OCDE, de 26%, însă relevă un potențial semnificativ de eficientizare și transformare a muncii, în special în zonele urbane. Spre exemplu, în București-Ilfov, expunerea este de 35,7%, ceea ce reflectă concentrarea industriilor și competențelor digitale avansate în regiunea capitalei (OCDE, 2024c).

De asemenea, în ciuda acestei expunerii crescute la AI în zonele metropolitane, riscul de automatizare completă a locurilor de muncă este în general moderat, cu o medie națională de 12,3%, aproape de media OCDE (12%). Cu toate acestea, există variații regionale semnificative: în regiunea de Vest, 23% dintre locurile de muncă sunt considerate cu risc ridicat de automatizare, față de doar 4% în București-Ilfov (OCDE, 2024c).

Aceste constatări evidențiază o oportunitate strategică: regiunile cu expunere mare la AI și risc scăzut de automatizare, cum este cazul Capitalei, devin tot mai atractive pentru investițiile în sectoare inovatoare și servicii cu valoare adăugată ridicată. În același timp, zonele mai puțin digitalizate ar putea beneficia de politici de susținere a recalificării și digitalizării, reducând astfel decalajele regionale și consolidând reziliența pieței muncii.

Pentru a înțelege mai bine dinamica pieței muncii din România, este esențial să se analizeze distribuția teritorială a activităților economice și particularitățile socio-demografice ale fiecărei regiuni. Diversitatea structurală a regiunilor de dezvoltare influențează în mod direct cererea și oferta de forță de muncă, precum și apariția dezechilibrelor ocupaționale. În cele ce urmează, este prezentată o scurtă caracterizare a fiecărei regiuni, evidențiind profilul economic și specificul resurselor umane locale (EURES, 2024).

Regiunea Nord-Vest are un profil economic bine conturat, cu o industrie prelucrătoare diversificată și un sector IT în expansiune. Prezența centrelor universitare din Cluj-Napoca și

Oradea sprijină formarea unei forțe de muncă bine pregătite, iar investițiile străine contribuie la dinamizarea pieței locale a muncii.

Regiunea Centru îmbină o tradiție industrială consolidată cu provocări legate de scăderea demografică. Sectorul auto, aeronautica, metalurgia, prelucrarea lemnului și tehnologia informației sunt bine reprezentate, iar turismul contribuie la diversificarea economică, în special în zonele montane și istorice. Dezvoltarea infrastructurii, inclusiv deschiderea aeroportului de la Brașov, favorizează interconectarea și mobilitatea profesională.

În Nord-Est, cea mai populată regiune a țării, piața muncii este influențată de activitatea universitară din Iași, care generează forță de muncă cu un nivel ridicat de educație, în special în

inteligentă: agricultură și industrie alimentară, eficiență energetică și construcții durabile, industrie prelucrătoare, IT&C și auto, turism și sănătate. Obiectivul este consolidarea poziției ca centru regional de inovare și adoptare a tehnologiilor avansate. Orașe precum Timișoara atrag constant investiții datorită infrastructurii educaționale și a unei orientări puternice către piețele internaționale.

Zona **București-Ilfov** este cel mai important pol economic al țării, concentrând majoritatea activităților din domeniul serviciilor, al construcțiilor și al afacerilor mici și mijlocii. Gradul ridicat de educație și accesul la oportunități variate atrag forță de muncă din toate celelalte regiuni, chiar și specialiști internaționali în domenii precum IT, inginerie, construcții, finanțe și turism.

Testimonial

Robert Hellwagner,
CEO, SELGROS
Romania
Cash&Carry

România s-a impus ca una dintre cele mai dinamice și orientate spre viitor economii din Europa Centrală și de Est. Cu forța sa de muncă abilă și bine educată, infrastructura în continuă dezvoltare și piața în permanentă expansiune, țara oferă perspective excelente pentru investitorii internaționali.

Dincolo de fundamentele economice impresionante, România se remarcă prin spiritul său inovator, adaptabilitatea și deschiderea semnificativă către noile tehnologii. Aceste calități poziționează națiunea ca destinație cheie pentru creștere durabilă și succes pe termen lung.

Noi, la Selgros, suntem încrezători în potențialul continuu al României și în contribuția semnificativă a pieței sale la realizările companiilor internaționale.

sectoarele tehnologiei și afacerilor. Activitatea economică este caracterizată de sectoare precum IT, industria textilă, industria chimică și prelucrarea lemnului. Forța de muncă tânără și calificată reprezintă un potențial important, în ciuda unor provocări economice persistente.

Sud-Estul țării se caracterizează printr-o structură economică variată, cu o pondere însemnată a industriei, agriculturii și turismului. Porturile maritime și șantierele navale din regiune joacă un rol esențial în atragerea investițiilor și în crearea de locuri de muncă specializate.

În Sud-Muntenia, economia prezintă o structură duală: nordul regiunii, cu județe precum Argeș și Prahova, este industrializat, în timp ce sudul se bazează în principal pe agricultură. Această diversitate este reflectată și în cererea de muncă.

Regiunea **Sud-Vest Oltenia** se bazează pe sectoare industriale tradiționale, precum metalurgia, electrotehnica și industria auto, completate de producția de energie. Agricultură are un rol esențial în regiune, prin culturi diverse, pomicultură, viticultură și zootehnie. Municipiul Craiova are un rol esențial în formarea profesională, fiind un centru universitar și economic regional.

Regiunea Vest se remarcă printr-o economie competitivă și inovatoare, prin investiții direcționate în domenii de specializare

Dincolo de aceste caracteristici generale la nivel regional, există **diferențe semnificative între județe** și chiar între localități, unde condițiile economice, disponibilitatea forței de muncă și specializările locale conturează oportunități distincte.

O analiză recentă la nivel județean (Ciucu, Delcea și Stoychev, 2024) relevă diferențe marcante de performanță economică între zonele României, cu implicații directe asupra structurii și dinamicii pieței muncii. Studiul aplică algoritmi ierarhici de grupare pentru a identifica clustere economice omogene și arată că județele din vest și nord-vest (precum Cluj, Timiș, Arad) se disting prin productivitate crescută, densitate mai mare de întreprinderi și o pondere ridicată a ocupării în sectoare cu valoare adăugată. În contrast, județele din estul și sudul țării (de exemplu, Vaslui, Călărași, Mehedinți) se grupează în clustere cu valori economice scăzute, caracterizate printr-o dependență mai mare de agricultură și un grad redus de diversificare economică.

În capitolele următoare, este prezentată o evaluare aprofundată a pieței muncii din România la nivel regional și, unde datele permit, județean, pentru a evidenția principalele caracteristici teritoriale ale resursei de muncă. Scopul acestui demers este conturarea unui profil echilibrat al forței de muncă, reliefând atât avantajele și oportunitățile, cât și provocările specifice, cu relevanță directă pentru orientarea strategică a deciziilor investiționale și susținerea unei dezvoltări economice sustenabile.

3.1.2. Resursele de muncă

Conform Institutului Național de Statistică, resursele de muncă reprezintă totalitatea persoanelor apte fizic și intelectual să desfășoare o muncă utilă în una din activitățile economiei naționale. Resursele de muncă includ atât populația în vârstă de muncă, aptă de a lucra, precum și persoanele sub și peste vârsta de muncă aflate în activitate. Analiza resurselor de muncă în profil teritorial este esențială pentru înțelegerea distribuției geografice a populației active și a potențialului de forță de muncă al diferitelor regiuni sau județe.

În figura de mai jos, este prezentată distribuția resurselor de muncă în România, în anul 2023, la nivel de județe, exprimată în mii de persoane. Se observă diferențe importante între județe în ceea ce privește resursele de muncă disponibile. Bucureștiul înregistrează cea mai mare valoare, de peste 1,3 mil. persoane, confirmând rolul său de principal centru economic și demografic al țării. De asemenea, valori mari ale resurselor de muncă, de peste 400.000 de persoane, sunt concentrate în județe care includ centre urbane importante sau regiuni dens populate, precum Iași (489.000 de persoane), Cluj (444.000 de persoane), Timiș (426.000 de persoane), Prahova (426.000 de persoane) sau Constanța (416.000 de persoane).

Resurse generoase de muncă sunt înregistrate și în județe precum Ilfov, Suceava, Dolj, Bacău, Bihor, Argeș sau Brașov. În schimb, județele cu cele mai mici valori, sub 170.000 de persoane, sunt în general situate în zone mai puțin dezvoltate economic sau cu o densitate scăzută a populației, cum ar fi Tulcea (116.000 de persoane), Covasna (124.000 de persoane), Sălaj (128.000 de persoane), însă valori relativ reduse sunt înregistrate și în Mehedinți, Caraș-Severin, Ialomița, Giurgiu sau Brăila. Aceste variații regionale reflectă disparități în densitatea populației și dinamica economică. Județele cu valori ridicate ale

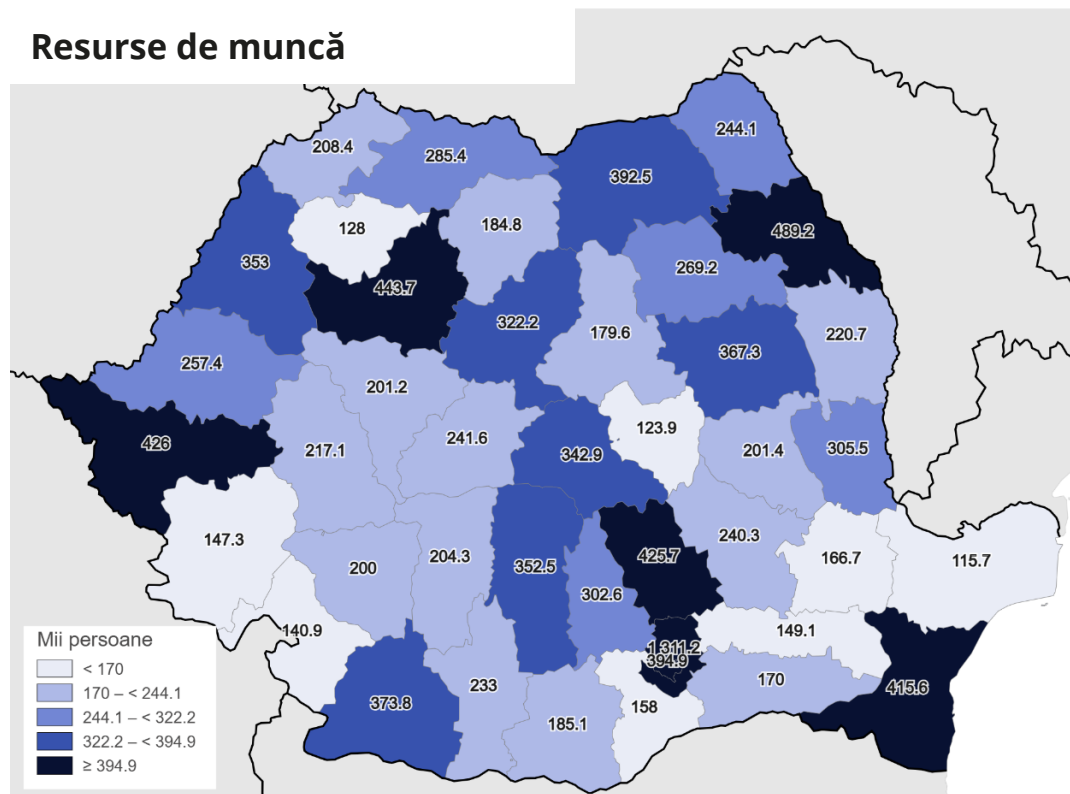
resurselor de muncă sunt asociate cu o capacitate economică mai mare, fiind zone atractive pentru investiții și dezvoltare industrială. Pe de altă parte, județele cu valori scăzute ar putea fi afectate de migrarea populației active, îmbătrânirea demografică sau predominanța caracterului rural.

Analiza în dinamică a evidențiat că, în majoritatea județelor, resursele de muncă au crescut în anul 2023 comparativ cu anul 2022. Excepție face Bucureștiul, la nivelul căruia s-a înregistrat o ușoară scădere a resurselor de muncă (0,2%). Pe de altă parte, în Ilfov, resursele de muncă au crescut cu 4,5%, indicând o tendință a persoanelor apte de muncă de a alege Ilfov față de București, ceea ce reflectă, pe de o parte, dezvoltarea economică accelerată a Ilfovului, dar și migrarea populației către zonele periurbane, atrase de costuri mai mici de locuire.

Cea mai accentuată scădere a resurselor de muncă în anul 2023 comparativ cu 2022 s-a înregistrat în Botoșani (1,5%), urmat de Vaslui și Bistrița-Năsăud. Pentru toate celelalte județe, tendința a fost ascendentă. Scăderea resurselor de muncă în județele menționate poate fi explicată prin migrarea populației active către alte județe sau în străinătate, îmbătrânirea demografică și oportunitățile economice limitate.

Comparativ cu 2020, resursele de muncă au scăzut în majoritatea județelor cu până la 13,2% (Caraș-Severin), în timp ce doar 11 județe au înregistrat creșteri, cea mai mare fiind în Ilfov (+13,6%). Această dinamică sugerează că, deși impactul pandemiei a dus la o scădere a resurselor de muncă față de 2020, începând cu 2022 se observă o stabilizare și o ușoară recuperare. Aceasta poate indica revenirea unor persoane pe piața muncii sau o încetinire a migrației, semne ale unei adaptări progresive la noile condiții socio-economice.

Figura 3.1. Distribuția resurselor de muncă (mii persoane) în anul 2023, pe județe

Sursa: Prelucrările autorilor pe baza datelor INS pe harta Eurostat, GISCO

3.1.3. Populația ocupată civilă

Populația ocupată civilă cuprinde persoanele care au o ocupație aducătoare de venit, în baza unui contract de muncă sau în mod independent, incluzând: i) salariații (în unități din sectorul public, privat, mixt, cooperatist); ii) patronii (conducători de unități private); iii) lucrători pe cont propriu și iv) lucrători familiari neremunerați. Populația ocupată civilă nu cuprinde cadrele militare, persoanele asimilate acestora și salariații organizațiilor politice și obștești.

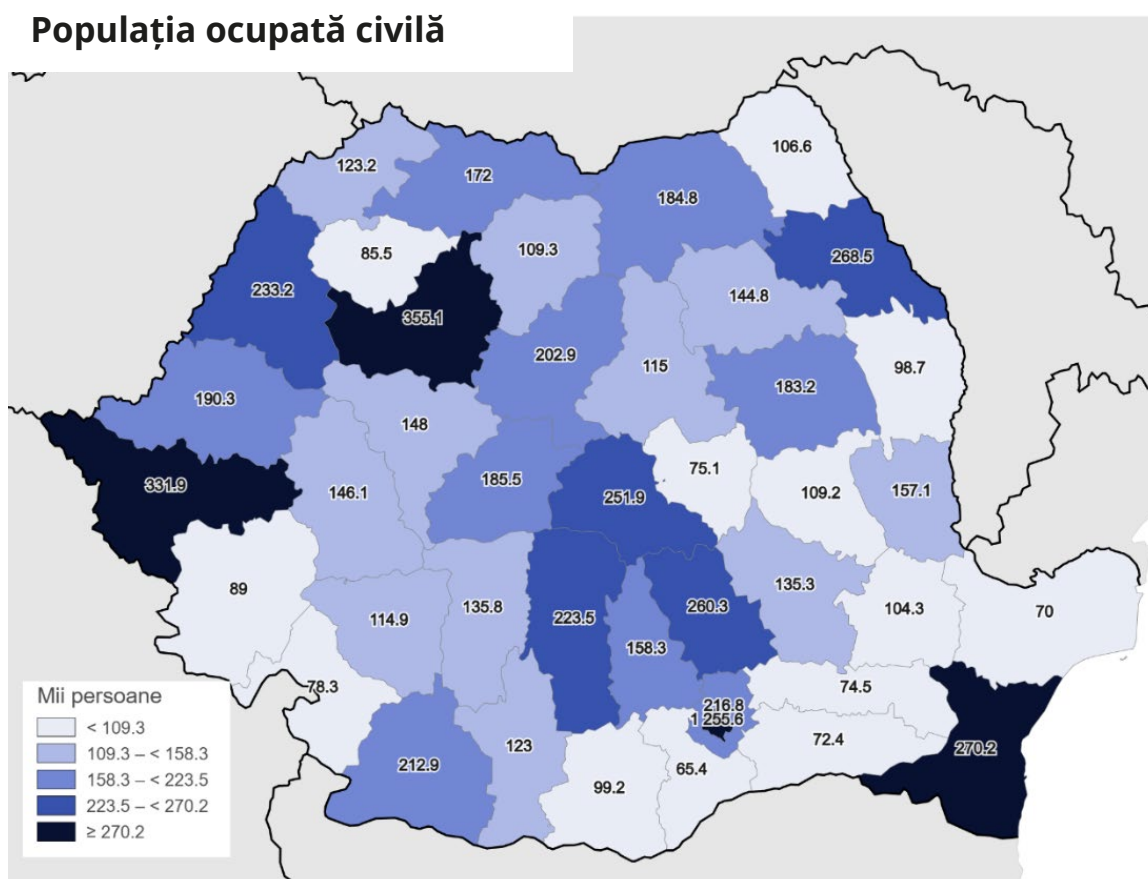
În figura de mai jos, este prezentată distribuția populației ocupate civile pe județe, în anul 2023. Județele cu populație ocupată ridicată sunt București (1.255,6 mii de persoane), Cluj (355,1 mii de persoane), Timiș (331,9 mii de persoane) și Constanța (270,2 mii de persoane), care au o populație ocupată ridicată datorită centrelor economice bine dezvoltate și diversificate. De asemenea, valori mari ale populației ocupate se înregistrează în Iași, Prahova, Brașov, Bihor sau Argeș. Județele cu populație ocupată scăzută sunt Giurgiu, Tulcea, Călărași și Ialomița, toate sub 75 de mii de persoane, însă și Covasna, Mehedinți, Sălaj, Caraș-Severin, Vaslui sau Teleorman, cu valori ale populației ocupate civile sub 100 de mii de persoane. Deosebit de importantă este analiza populației ocupate în relație cu resursele de muncă, pentru identificarea unor eventuale discrepanțe, ceea ce ar putea sugera niveluri ridicate de șomaj sau inactivitate economică în anumite județe. Astfel, corelații pozitive se observă în București, Cluj, Timiș

și Constanța, care înregistrează atât resurse mari de muncă, cât și niveluri ridicate ale populației ocupate, ceea ce indică o bună utilizare a potențialului de forță de muncă. La polul opus, se regăsesc județe precum Tulcea, Covasna, Caraș-Severin, Mehedinți, zone cu populație ocupată redusă, dar și cu resurse de muncă relativ scăzute.

Dezechilibre însă pot fi identificate în județe precum Vaslui, Suceava, Botoșani, Bacău, Giurgiu și Călărași, care au un potențial mare (resurse de muncă importante), însă populația ocupată este redusă, ceea ce indică o utilizare inefficientă a forței de muncă. În aceste județe, pot exista probleme structurale precum șomaj ridicat, migrație externă sau internă (spre zonele mai dezvoltate), dar și lipsă de investiții și economie slab diversificată.

Analiza în dinamică pune în evidență o situație îngrijorătoare: în cea mai mare parte a județelor, populația ocupată se află pe un trend descendent, cu cele mai accentuate diminuări înregistrate în Dâmbovița, Sălaj, Neamț, Prahova, Covasna și Alba, în anul 2023 față de anul anterior. Doar în Ilfov, București, Giurgiu și Iași populația ocupată civilă a crescut. Comparativ cu anul 2020, tendința de scădere este și mai accentuată, doar în București și Ilfov fiind înregistrate, în anul 2023, valori ale populației ocupate mai mari decât înainte de pandemie. În Teleorman, Botoșani, Vaslui și Olt, populația ocupată civilă a scăzut cu peste 18% în anul 2023 comparativ cu 2020.

Figura 3.2. Distribuția populației ocupate civile (mii persoane) în anul 2023, pe județe

Sursa: Prelucrările autorilor pe baza datelor INS pe harta Eurostat, GISCO

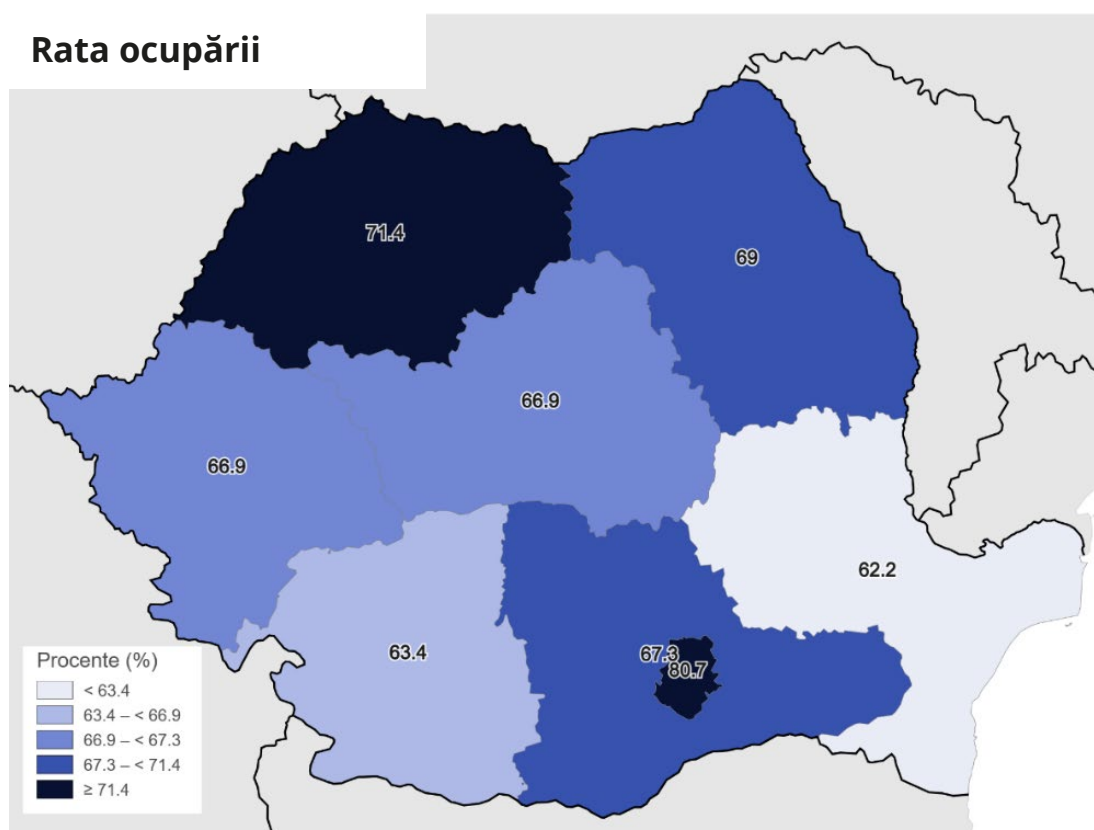
3.1.4. Rata ocupării

Pentru o viziune mai aprofundată asupra pieței forței de muncă din România, am continuat cu analiza ratei ocupării, indicator care are avantajul de a asigura comparabilitatea regională și internațională, arătând eficiența utilizării forței de muncă disponibile, indiferent de populația totală. Rata ocupării reprezintă proporția populației ocupate din totalul populației apte de muncă (în acest caz cu vârsta între 20 și 64 de ani), exprimată procentual. Date disponibile sunt doar la nivel de regiuni, nu și județe.

În figura de mai jos, se remarcă două regiuni cu niveluri ridicate ale ratei ocupării: București-Ilfov și Nord-Vest. Regiunea București-Ilfov înregistra, în anul 2023, cea mai mare rată a ocupării din țară, de 80,7%, cu 12 puncte procentuale peste media națională (68,7%). Această valoare ridicată poate indica faptul că Bucureștiul, ca centru administrativ, economic și comercial, atrage forță de muncă atât din județele limitrofe, cât și din alte zone ale țării. Regiunea Nord-Vest are o rată a ocupării de 71,4%, ceea ce sugerează o utilizare eficientă a resurselor de muncă în această zonă. Acest lucru este cel mai probabil influențat de prezența unor centre economice dezvoltate precum Cluj-Napoca, care atrag investiții și creează locuri de muncă.

Alte regiuni cu performanțe relativ bune, dar sub pragul de 70%, sunt Nord-Est (69%) și Sud-Muntenia (67,3%). În schimb, regiunile din sudul țării, precum Sud-Est (62,2%) și Sud-Vest Oltenia (63,4%), înregistrează cele mai scăzute rate ale ocupării. Aceste discrepanțe pot reflecta lipsa diversificării economice, investiții insuficiente sau migrația forței de muncă spre alte regiuni sau țări. Aceste zone rămân mai vulnerabile din punct de vedere economic și depind adesea de activități agricole sau industrii mai puțin competitive.

Figura 3.3. Rata ocupării (%) în anul 2023, pe regiuni de dezvoltare

Sursa: Prelucrările autorilor pe baza datelor INS pe harta Eurostat, GISCO

Analiza în dinamică a ratei ocupării pe regiuni indică o tendință de creștere a ocupării în regiunile Vest, Sud-Vest Oltenia, Sud-Muntenia și ușor în București-Ilfov, în celelalte tendința fiind una de scădere, cea mai mare diminuare a ratei ocupării în anul 2023 comparativ cu anul anterior fiind înregistrată în regiunea Sud-Est. Comparativ cu anul 2020 însă, rata ocupării a crescut în toate regiunile, cea mai accentuată creștere fiind observată în regiunea Nord-Est, unde rata ocupării în anul 2023 a fost cu 7,3% mai mare decât în 2020.

Rata ocupării pe grupe de vârstă în regiunile de dezvoltare ale României prezintă discrepanțe mari, așa cum sugerează

tabelul de mai jos, ordonat după rata ocupării tinerilor. Regiunea București-Ilfov înregistrează cele mai ridicate rate de ocupare pentru aproape toate grupele de vârstă, cu un vârf la grupa 35-39 de ani (92,4%). Aceasta reflectă dinamismul economic al Capitalei, care oferă multiple oportunități de angajare. Totuși, rata ocupării este relativ redusă pentru tinerii de 20-24 de ani (49,2%) și pentru seniorii de 55-64 de ani (55,2%), ceea ce este totuși în acord cu teoria economică, aceste categorii de vârstă având, în general, un nivel de ocupare mai redus decât al adulților.

În Nord-Est, rata ocupării pentru adulți este mai modestă, însă tinerii de 20-24 de ani înregistrează o valoare mare a ratei ocupării (40,4%) comparativ cu celelalte regiuni, sugerând oportunități superioare pentru această categorie de vârstă. De asemenea, seniorii de 55-64 de ani (57,8%) au o rată de ocupare relativ bună comparativ cu alte regiuni, ceea ce poate reflecta o participare activă a acestei categorii în economia regională. Regiunea Sud-Est are rate mai scăzute de ocupare pentru tinerii de 20-24 de ani (39,7%), dar și pentru seniorii de 55-64 de ani (43,9%), evidențiind provocări în integrarea acestor grupuri. Deși grupa de vârstă activă 40-44 de ani (73,9%) atinge o rată rezonabilă, aceasta rămâne sub media altor regiuni, ceea ce indică o economie mai slab dezvoltată.

În Sud-Muntenia, se observă o rată ridicată de ocupare pentru grupele 45-49 de ani (80,7%) și 40-44 de ani (78,6%), dar valori mai scăzute pentru tineri (20-24 de ani: 37,1%) și seniori (55-64 de ani: 49,5%). Acest dezechilibru indică o piață a muncii concentrată pe forța de muncă matură, cu mai puține oportunități pentru categoriile vulnerabile. Regiunea Nord-Vest înregistrează rate ridicate ale ocupării pentru adulți, cu un vârf de 85,3% la grupa 40-44 de ani, indicând o economie activă și stabilă. Tinerii de 20-24 de ani (31,1%) și seniorii de 55-64 de ani (51,1%) au însă rate mai scăzute, reflectând o integrare mai dificilă pe piața muncii pentru aceste categorii.

Regiunea Centru are o ocupare echilibrată la grupele de vârstă activă, cu un maxim de 83,2% la 40-44 de ani. Totuși, rata ocupării tinerilor de 20-24 de ani (29,2%) este una dintre cele mai scăzute din țară, ceea ce semnalează dificultăți în tranziția tinerilor către piața muncii. Seniorii de 55-64 de ani (50,2%) mențin o participare moderată.

În Sud-Vest Oltenia, ratele de ocupare sunt scăzute pentru tineri (20-24 de ani: 29%) și seniori (55-64 de ani: 48,8%). În schimb, adulții din grupa 40-44 de ani (78,3%) și cei din 45-49 de ani (76,9%) sunt bine reprezentați, indicând o economie care favorizează forța de muncă matură.

Regiunea Vest are o rată de ocupare extrem de scăzută pentru tinerii de 20-24 de ani (18,6%), sugerând o integrare precară pe piața muncii a acestei categorii de lucrători. Ocuparea crește semnificativ la adulți, atingând un maxim de 82,8% la grupa 45-49 de ani, dar scade din nou la seniori (55-64 de ani: 50,4%), evidențiind un model de piață concentrat pe vârsta activă. Astfel, analiza ocupării pe grupe de vârstă evidențiază că, în general, categoriile de vârstă medie (30-49 ani) au cele mai mari rate de ocupare, reflectând stabilitatea lor pe piața muncii. În schimb, tinerii (20-24 ani) și seniorii (55-64 ani) întâmpină dificultăți în accesarea sau menținerea unui loc de muncă, aceste provocări fiind mai acute în regiunile mai slab dezvoltate precum Sud-Est, Sud-Vest Oltenia și Centru.

Testimonial

**Mihaela Lupu, CEO,
UniCredit Bank**

Țara noastră este a doua cea mai mare din regiunea Europei Centrale și de Est și se bucură de o locație geografică strategică, cu acces la piețele din UE, Marea Neagră și Balcani. Cu un optimism tot mai mare în ceea ce privește fluxurile comerciale europene începând cu 2026, este de așteptat ca România să-și consolideze relațiile comerciale puternice și poziția în cadrul lanțurilor de aprovizionare europene, după ce a devenit recent membru cu drepturi depline al Spațiului Schengen și a întreprins investiții semnificative în infrastructură.

Țara se bucură, de asemenea, de acces la fonduri UE substanțiale și de un important grad de independență energetică, esențiale pentru proiectele viitoare. UniCredit susține economia românească, iar toate activitățile noastre dovedesc acest lucru. Punem la dispoziția companiilor și sectorului public atât expertiza noastră locală bogată, cât și know-how-ul Grupului UniCredit, unic în Europa.

Având în vedere așteptările noastre pentru o multitudine de oportunități viabile de finanțare și datorită faptului că noi și băncile românești în general ne aflăm într-o poziție deosebit de favorabilă din punct de vedere al capitalizării și lichidității, suntem pregătiți și dornici să susținem creșterea economică viitoare prin finanțarea acordată companiilor și populației din România.

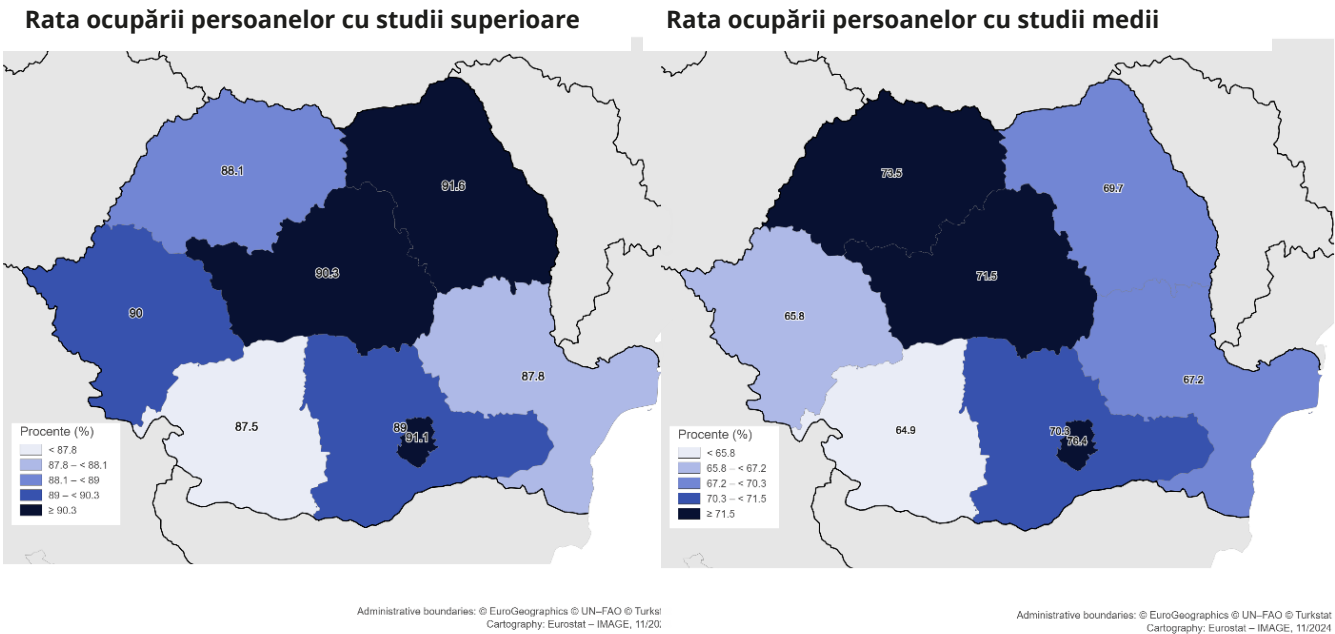
Tabelul 3.1. Rata ocupării (%) pe grupe de vârstă în anul 2023, pe regiuni de dezvoltare

	20-24 ani	25-29 ani	30-34 ani	35-39 ani	40-44 ani	45-49 ani	50-54 ani	55-64 ani
Regiunea BUCUREȘTI - ILFOV	49,2	86,2	88,3	92,4	91,8	89,7	85,8	55,2
Regiunea NORD-EST	40,4	72,9	72,7	78,0	77,0	78,5	77,5	57,8
Regiunea SUD-EST	39,7	58,5	69,5	71,3	73,9	73,8	72,3	43,9
Regiunea SUD-MUNTENIA	37,1	75,1	72,9	76,2	78,6	80,7	75,0	49,5
Regiunea NORD-VEST	31,1	75,8	82,1	84,2	85,3	84,3	80,7	51,1
Regiunea CENTRU	29,2	64,3	71,7	75,4	83,2	81,5	77,9	50,2
Regiunea SUD-VEST OLTENIA	29,0	56,7	66,8	72,7	78,3	76,9	75,6	48,8
Regiunea VEST	18,6	73,5	75,0	78,4	82,4	82,8	72,3	50,4

Sursa: Prelucrările autorilor pe baza datelor INS

În analiza ratei ocupării la nivel regional **pe niveluri de educație**, accentul a fost pus pe identificarea oportunităților și integrarea pe piața muncii a celor cu studii superioare și cu studii medii. Analiza comparativă arată disparități semnificative între cele două categorii, dar și între regiuni, așa cum se poate observa în figura de mai jos.

Figura 3.4. Rata ocupării (%) în anul 2023, în funcție de nivelul de educație, pe regiuni de dezvoltare

Sursa: Prelucrările autorilor pe baza datelor INS pe harta Eurostat, GISCO

În cazul persoanelor cu studii superioare, rata de ocupare este ridicată în toate regiunile. Regiunile Nord-Est, București-Ilfov și Centru se remarcă cu cele mai mari rate ale ocupării, de peste 90%, indicând o integrare bună a absolvenților de studii superioare în economie. În contrast, Sud-Vest Oltenia și Sud-Est, deși prezintă valori de peste 87%, se situează în partea inferioară a clasamentului pe regiuni, sugerând o cerere mai redusă de forță de muncă înalt calificată în aceste zone.

Pentru persoanele cu studii medii, rata de ocupare este considerabil mai scăzută, variind între 64,9% în Sud-Vest Oltenia și 76,4% în București-Ilfov. Această diferență reflectă o integrare mai dificilă pe piața muncii pentru cei cu educație medie, în special în regiunile mai slab dezvoltate economic. Regiunile București-Ilfov, Nord-Vest și Centru se evidențiază prin rate mari de ocupare în rândul persoanelor cu studii medii, ceea ce indică o piață a muncii echilibrată. Mai mult, București-Ilfov și Centru sunt regiuni capabile să integreze atât muncitori calificați la nivel mediu, cât și înalt calificați. În Sud-Vest Oltenia și Vest, ratele scăzute de ocupare pentru persoanele cu studii medii (sub 66%) sugerează oportunități economice limitate și o cerere slabă pentru această categorie profesională.

Diferențele între cele două niveluri de educație sunt evidente în toate regiunile. Persoanele cu studii superioare beneficiază de o rată de ocupare semnificativ mai mare, demonstrând că educația avansată oferă un avantaj competitiv important. În Vest, diferența este cea mai accentuată, rata ocupării pentru studii superioare fiind de 90%, comparativ cu sub 66% pentru studii medii. Pe de altă parte, în regiunea Nord-Vest, diferența este mai redusă, ceea ce sugerează că economia locală valorifică mai bine potențialul forței de muncă cu studii medii.

3.1.5. Rata șomajului

Analiza ratei șomajului în profil teritorial, împreună cu investigarea resurselor de muncă și a populației ocupate, oferă o imagine completă asupra pieței muncii, evidențiind atât nivelul de utilizare a forței de muncă, cât și vulnerabilitățile economice locale. Aceasta permite identificarea județelor cu șomaj ridicat, unde intervențiile de stimulare economică și de creare a locurilor de muncă sunt necesare, dar și compararea lor cu județe unde rata ocupării este mai mare, pentru a înțelege dezechilibrele și a dezvolta politici regionale adaptate. În figura de mai jos este prezentată distribuția ratei șomajului pe județe în anul 2023. Rata șomajului înregistrat reprezintă raportul dintre numărul șomerilor, înregistrați la agențiile pentru ocuparea forței de muncă, și populația activă civilă.

Municipiul București (0,96%) și județul Ilfov (0,43%) înregistrează printre cele mai mici rate ale șomajului, confirmând rolul acestora de pol de dezvoltare economică, care atrage forță de muncă din întreaga țară. Acest lucru este susținut de diversitatea sectoarelor economice și de oportunitățile extinse de angajare. De asemenea, valori mici ale ratei șomajului sunt înregistrate în județe dezvoltate, cu piețe de muncă dinamice și diverse, precum Timiș (0,74%), Cluj (1,14%), Arad (1,15%) și Bihor (1,24%), reflectând o integrare eficientă a forței de muncă, posibil datorită investițiilor semnificative și unui climat economic favorabil.

Pe de altă parte, cele mai mari rate ale șomajului sunt observate în județele mai slab dezvoltate sau cu economii puternic afectate de restructurări industriale. Vaslui (7,83%) și Teleorman

(7,8%) conduc la nivel național, urmate de Dolj (7,13%), Mehedinți (6,83%), Galați (5,55%) și Olt (5,53%).

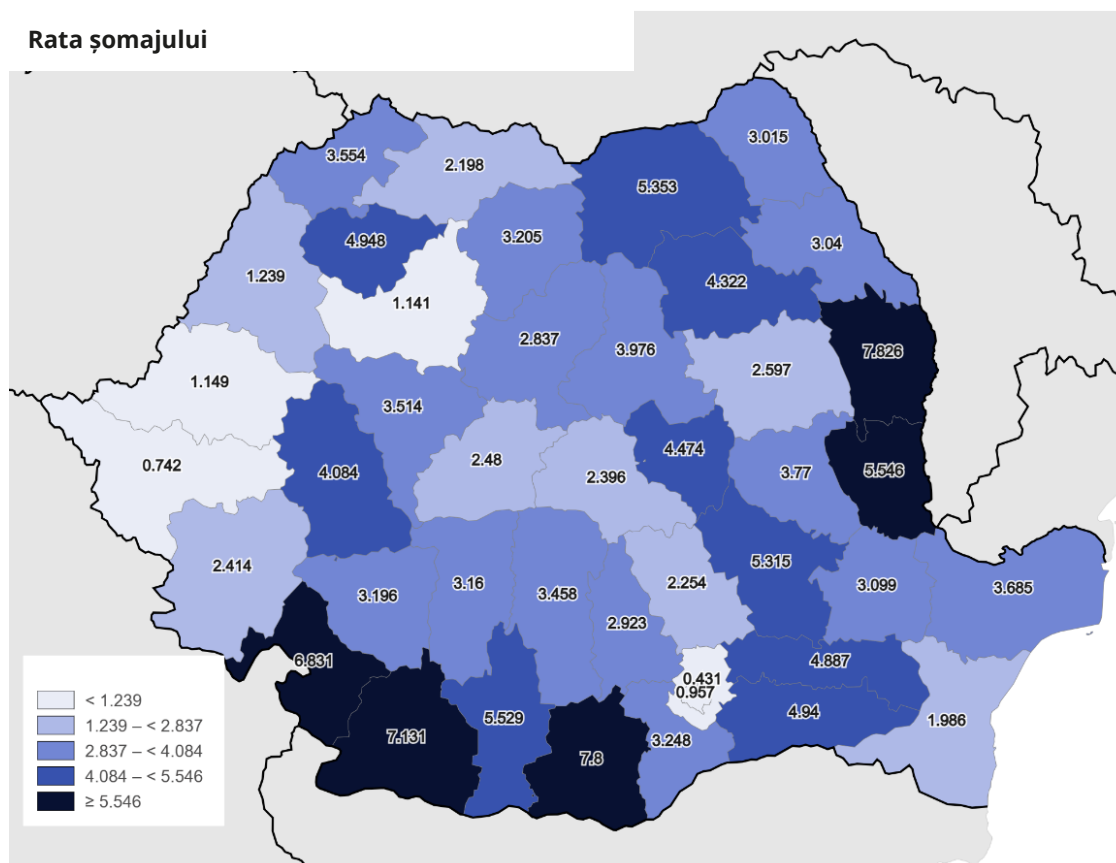
Se observă disparități semnificative între județe, indicând diferențe mari în nivelul de dezvoltare economică. Zonele cu rate reduse de șomaj, precum București, Ilfov, Timiș și Cluj, sunt caracterizate de o economie diversificată și investiții puternice. În schimb, județele din sud și est, precum Vaslui, Teleorman și Dolj, rămân în urmă, evidențiind nevoia unor politici de stimulare economică și de creare a locurilor de muncă.

Analiza în dinamică evidențiază tipare diferite la nivelul județelor. În anul 2023, comparativ cu anul anterior, creșteri semnificative ale ratei șomajului, au fost înregistrate în Sibiu, Brașov, Maramureș, Neamț și Călărași. Pe termen mediu, Călărași se află pe un trend ascendent accentuat în privința ratei șomajului, înregistrând creșteri importante și față de anul 2020, ceea ce sugerează o problemă structurală persistentă. De asemenea, creșteri importante în anul 2023 comparativ cu perioada dinainte de pandemie s-au înregistrat în Giurgiu, Teleorman, Vaslui și Hunedoara.

La polul opus, scăderi accentuate ale ratei șomajului în anul 2023 comparativ cu anul anterior au fost observate în județe precum Bacău, Vrancea, Bistrița-Năsăud, București și Galați. Pe termen mediu, trendul descendent se menține pentru județele Bacău, București, Vrancea și Galați. Totodată, tendințe descendente în anul 2023 comparativ cu anul 2020 au fost înregistrate în județe precum Bihor, Arad, Timiș sau Cluj, indicând o consolidare economică puternică.

Figura 3.5. Rata șomajului înregistrat (%) în anul 2023, pe județe

Sursa: Prelucrările autorilor pe baza datelor INS pe harta Eurostat, GISCO

3.1.6. Numărul mediu al salariaților

Analiza numărului mediu al salariaților pe activități economice și regiuni de dezvoltare este esențială pentru a înțelege structura pieței muncii și contribuția diferitelor sectoare la economia locală și națională. Aceasta evidențiază sectoarele dominante și regiunile cu potențial economic ridicat, identificând totodată discrepanțele regionale sau vulnerabilitățile din sectoare-cheie, esențiale pentru orientarea investițiilor și a politicilor de ocupare.

Tabelul de mai jos ilustrează distribuția salariaților pe principalele activități economice în regiunile de dezvoltare din România, evidențiind diferențele în structura și specializarea economică a acestora, caracteristicile regiunilor fiind influențate

de contextul socio-economic, nivelul de investiții și resursele disponibile.

În ceea ce privește activitatea de Agricultură, silvicultură și pescuit, se observă că este cel mai bine reprezentată în regiunea Sud, care contribuie cu 18,7% din totalul salariaților din domeniu, datorită caracterului predominant rural și solului fertil din această zonă. De asemenea, contribuții importante aduc și regiunile Sud-Est și Nord-Est, cu procente de peste 14%. În schimb, București-Ilfov are cea mai mică pondere (4,1%), ceea ce reflectă urbanizarea ridicată și orientarea spre alte sectoare economice.

Tabelul 3.2. Numărul mediu al salariaților pe activități ale economiei naționale și regiuni de dezvoltare, în anul 2023

Număr de salariați (Pondere regiune în total, pe fiecare activitate)	NV	Centru	NE	SE	S	B-IF	SV	V
<i>Agricultură, silvicultură și pescuit</i>	15.631 (11,9%)	17.158 (13,1%)	19.569 (14,9%)	21.258 (16,2%)	24.570 (18,7%)	5.341 (4,1%)	12.343 (9,4%)	15.281 (11,7%)
<i>Industria extractivă</i>	4.876 (11,1%)	6.829 (15,6%)	3.386 (7,7%)	4.175 (9,5%)	6.548 (14,9%)	3.448 (7,9%)	10.723 (24,5%)	3.853 (8,8%)
<i>Industria prelucrătoare</i>	195.873 (17,3%)	199.701 (17,6%)	115.054 (10,1%)	108.525 (9,6%)	158.161 (14%)	120.079 (10,6%)	85.344 (7,5%)	150.915 (13,3%)
<i>Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat</i>	5.534 (10,9%)	5.804 (11,5%)	5.064 (10%)	6.274 (12,4%)	4.696 (9,3%)	11.284 (22,3%)	8183 (16,2%)	3.733 (7,4%)
<i>Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare</i>	12.564 (11,9%)	11.838 (11,2%)	13.148 (12,4%)	16.626 (15,7%)	15.414 (14,6%)	16.217 (15,3%)	9.471 (8,9%)	10.596 (10%)
<i>Construcții</i>	62.685 (13,5%)	52.431 (11,3%)	60.547 (13,1%)	52.845 (11,4%)	46.101 (10%)	111.964 (24,2%)	38.123 (8,2%)	38.127 (8,2%)
<i>Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor</i>	117.250 (12,8%)	105.528 (11,5%)	107.781 (11,8%)	104.883 (11,5%)	94.611 (10,3%)	229.097 (25%)	69.929 (7,6%)	86.189 (9,4%)
<i>Transport și depozitare</i>	43.897 (14,8%)	35.120 (11,9%)	25.970 (8,8%)	40.356 (13,6%)	36.351 (12,3%)	63.573 (21,5%)	20.238 (6,8%)	30.420 (10,3%)
<i>Informații și comunicații</i>	36.865 (15,2%)	20.116 (8,3%)	22.885 (9,4%)	9.019 (3,7%)	8.565 (3,5%)	111.693 (46%)	6.878 (2,8%)	26.734 (11%)
<i>Intermedieri financiare și asigurări</i>	11.162 (12,6%)	5.721 (6,5%)	5.964 (6,7%)	5.711 (6,4%)	5.722 (6,5%)	45.158 (51%)	4.615 (5,2%)	4.521 (5,1%)
<i>Tranzacții imobiliare</i>	3.423 (10,9%)	3.856 (12,3%)	3.122 (10%)	3.357 (10,7%)	3.586 (11,4%)	9.075 (28,9%)	2.273 (7,2%)	2.680 (8,5%)
<i>Activități profesionale, științifice și tehnice</i>	18.089 (9%)	18.583 (9,2%)	15.176 (7,5%)	15.072 (7,5%)	18.037 (9%)	89.832 (44,6%)	11.422 (5,7%)	15.145 (7,5%)
<i>Activități de servicii administrative și activități de servicii suport</i>	29.578 (9,1%)	32.443 (10%)	23.255 (7,2%)	30.143 (9,3%)	32.332 (10%)	131.555 (40,7%)	20.126 (6,2%)	24.065 (7,4%)
<i>Activități de spectacole, culturale și recreative</i>	9.669 (12,5%)	9.147 (11,9%)	7.669 (9,9%)	7.272 (9,4%)	7.130 (9,2%)	25.354 (32,9%)	5.041 (6,5%)	5.877 (7,6%)

Sursa: Prelucrările autorilor pe baza datelor INS

Industria extractivă este dominantă în regiunea Sud-Vest, care deține 24,5% din totalul salariaților din acest sector. Acest fapt se datorează în special exploatărilor de resurse naturale din județele Gorj și Mehedinți. În contrast, regiunile precum Nord-Est și București-Ilfov au contribuții minore, subliniind lipsa resurselor naturale exploatabile în aceste zone.

Industria prelucrătoare înregistrează cei mai mulți salariați în regiunile Centru (17,6%) și Nord-Vest (17,3%), beneficiind de tradiția industrială și prezența unor investiții străine majore. În schimb, regiunea Sud-Vest are cea mai mică pondere (7,5%), reflectând un decalaj economic și o dependență mai mare de alte sectoare.

Sectorul de **producție și furnizare de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat** are o reprezentare importantă în București-Ilfov (22,3%) și Sud-Vest (16,2%) datorită infrastructurii bine dezvoltate și a marilor centrale electrice din aceste regiuni. Regiunea Vest are cea mai mică pondere (7,4%), sugerând o contribuție modestă a acestui sector la economia locală.

Referitor la **construcții**, regiunea București-Ilfov conduce cu o pondere de 24,2%, susținută de proiectele de infrastructură urbană și dezvoltarea imobiliară masivă. În schimb, regiunile Vest și Sud-Vest au ponderi scăzute, de doar 8,2%, ceea ce reflectă o activitate mai redusă în acest sector. București-Ilfov (25%) domină, de asemenea, sectorul de **comerț**, beneficiind de populația numeroasă și de puterea de cumpărare mai mare din Capitală. Regiuni precum Sud-Vest și Vest au cele mai mici ponderi, sub 10%, ceea ce poate fi legat de un nivel mai scăzut al cererii de consum.

Sectorul de **informații și comunicații** este concentrat în mare măsură în București-Ilfov (46%), datorită concentrării sediilor

3.1.7. Câștigul salarial mediu brut lunar

Analiza câștigului salarial mediu brut lunar aduce contribuții importante la cunoașterea în detaliu a caracteristicilor pieței muncii din România. Acest indicator este esențial în aprecierea puterii de cumpărare, a nivelului de trai și a competitivității economice. De asemenea, este un instrument crucial pentru angajatori în stabilirea politicilor salariale și pentru autorități în evaluarea impactului fiscal și economic al diferitelor măsuri. Investigarea în profil teritorial contribuie la înțelegerea dinamicii pieței muncii și evidențiază disparitățile regionale.

Nivelurile câștigului salarial mediu brut lunar în anul 2023 pe județe sunt prezentate în figura de mai jos. Municipiul București se situează pe primul loc, cu un câștig salarial mediu brut lunar

multinaționalelor, accesului la o infrastructură tehnologică avansată și unei piețe mari, care atrage investiții masive. De asemenea, numeroase universități asigură o forță de muncă bine calificată. Următoarea pondere se înregistrează în regiunea Nord-Vest, datorită dezvoltării rapide a hub-urilor IT din orașe precum Cluj-Napoca, Oradea și Timișoara. Aceste orașe au atras investiții străine semnificative, beneficiază de o forță de muncă bine calificată, numeroși absolvenți în domeniul tehnologiei și un mediu de afaceri dinamic, propice pentru industria IT și comunicații. Regiuni precum Sud-Vest, Sud și Sud-Est au ponderi extrem de mici (sub 4%), indicând o dezvoltare limitată a acestui domeniu.

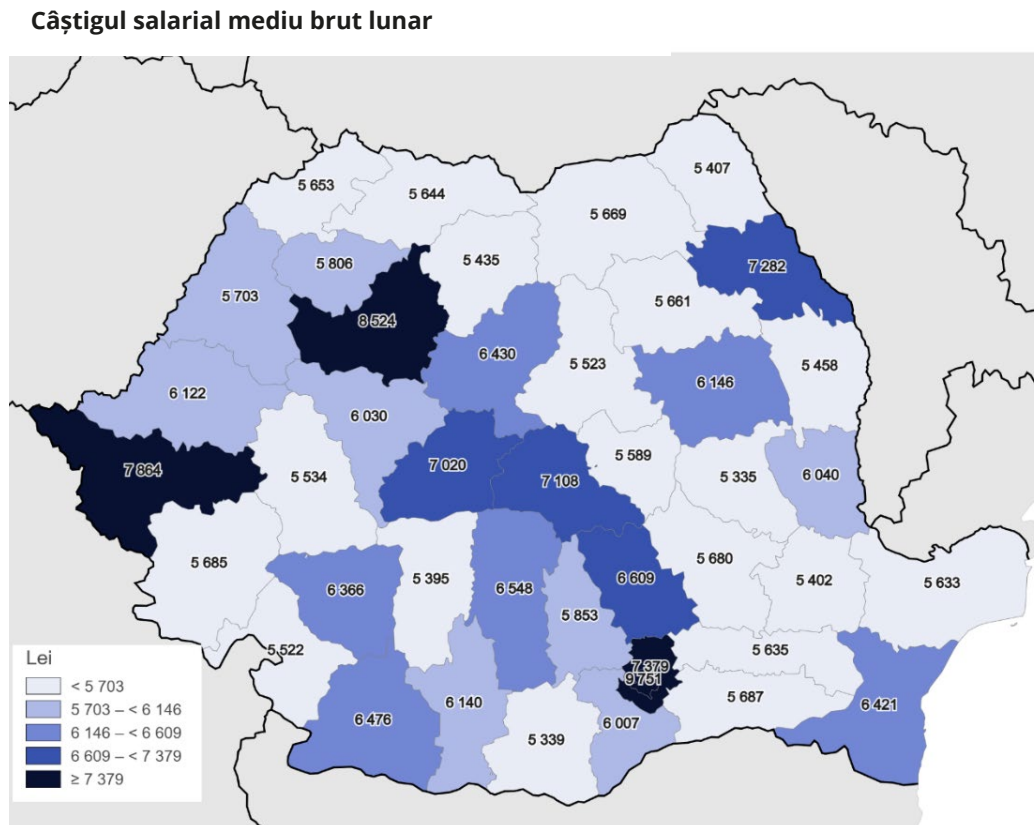
Activitățile profesionale, științifice și tehnice, precum și **intermedierile financiare** sunt, de asemenea, dominate de București-Ilfov, cu peste 40% din totalul salariaților din aceste domenii. Regiunile cu ponderi scăzute, precum Nord-Est și Sud-Vest, reflectă un nivel redus de sofisticare economică și o infrastructură mai puțin dezvoltată pentru astfel de activități.

Astfel, datele analizate pun în evidență disparitățile semnificative între regiuni în funcție de activitățile economice dominante. Regiunile dezvoltate, precum București-Ilfov și Nord-Vest, se bazează pe sectoare moderne și diversificate, în timp ce regiunile precum Sud-Vest și Nord-Est rămân mai dependente de sectoare tradiționale, cum ar fi agricultura și industria extractivă. De asemenea, în Vest și Sud, mare parte din salariați lucrează în industria prelucrătoare sau în agricultură, sectoarele din zona serviciilor fiind mai puțin reprezentate. Această analiză subliniază nevoia unor politici regionale diferențiate pentru a reduce decalajele economice și pentru a stimula dezvoltarea în profil teritorial, în funcție de resursele disponibile și de caracteristicile specifice fiecărei zone.

de 9.751 de lei (cu 2.709 lei peste media la nivel național). Acest lucru reflectă concentrarea activităților economice, a locurilor de muncă bine plătite și a investițiilor în capitala țării. Este urmat de județul Cluj, cu 8.524 de lei, și Timiș, cu 7.864 de lei, două centre economice importante, caracterizate printr-o dezvoltare puternică a sectorului IT și a industriei. De asemenea, județele Ilfov (7.379 de lei) și Iași (7.282 de lei) completează topul județelor cu cele mai mari câștiguri, fiind influențate de proximitatea față de București, respectiv de poziția de centru universitar și economic important în zona Moldovei. De remarcat este și județul Brașov, cu un câștig mediu brut lunar de 7.108 lei, care se află deasupra mediei naționale de 7.042 de lei, indicând dezvoltarea industrială și turistică a acestui județ.

Figura 3.6. Câștigul salarial mediu brut lunar (lei) în anul 2023, pe județe

Sursa: Prelucrările autorilor pe baza datelor INS pe harta Eurostat, GISCO

La polul opus, cele mai mici salarii medii brute lunare se regăsesc în județele Vrancea (5.335 de lei), Teleorman (5.339 de lei), Vâlcea (5.395 de lei) și Brăila (5.402 lei). Aceste valori reflectă lipsa unor industrii competitive și predominanța agriculturii sau a altor activități economice cu valoare adăugată scăzută.

Discrepanțele salariale între județe sunt evidente. De exemplu, diferența dintre București (9.751 de lei) și județul cu cel mai mic câștig, Vrancea (5.335 de lei), este de peste 4.400 de lei, ceea ce subliniază un dezechilibru major. Acest decalaj poate fi atribuit dezvoltării economice inegale și lipsei de investiții în județele mai puțin prospere. Un alt aspect important este faptul că județele din vestul și centrul țării înregistrează salarii medii brute lunare mai mari decât județele din est și sud-est, evidențiind polarizarea economică între regiunile mai dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate.

3.1.8. Costul forței de muncă

Costul mediu lunar al forței de muncă pe salariat, conform Institutului Național de Statistică, reprezintă suma totală a cheltuielilor suportate de angajatori pentru un salariat, incluzând salariul brut, contribuțiile sociale obligatorii, beneficiile suplimentare acordate de angajator, precum și alte costuri asociate forței de muncă. Analiza acestui indicator este crucială deoarece oferă o imagine completă asupra costurilor efective suportate de angajatori, influențând deciziile acestora legate de angajare și investiții. Investigarea costului forței de muncă pe activități ale economiei naționale aduce valoare adăugată prin evidențierea competitivității sectoriale, fiind un instrument util în formularea strategiilor economice și de atragere a investițiilor.

ce privește costurile suportate de angajatori pentru un salariat, indicând valoarea adăugată generată, productivitatea și cererea specifică de pe piața muncii.

Sectorul **informații și comunicații** are cel mai ridicat cost mediu lunar al forței de muncă per salariat, de 14.128 de lei, datorită cererii mari de specialiști calificați, a inovației și a competitivității ridicate din acest domeniu. Este urmat de sectorul **producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat**, cu un cost per salariat de 12.645 de lei și de **intermedieri financiare și asigurări**, cu un cost al forței de muncă de 12.543 de lei per salariat, domenii care implică procese tehnologizate și necesită un grad înalt de expertiză.

Figura de mai jos prezintă costul mediu lunar al forței de muncă pe salariat, în anul 2023, sectoarele economice fiind ierarhizate de la cel mai mare cost, la cel mai mic. Astfel, se poate observa că există diferențe maiore între activitățile economice în ceea

La un nivel intermediar se află sectoare precum *industria extractivă* (11.063 de lei), *activități profesionale, științifice și tehnice* (8.845 de lei), și *administrația publică și apărarea* (8.786 de lei), care necesită forță de muncă înalt calificată sau

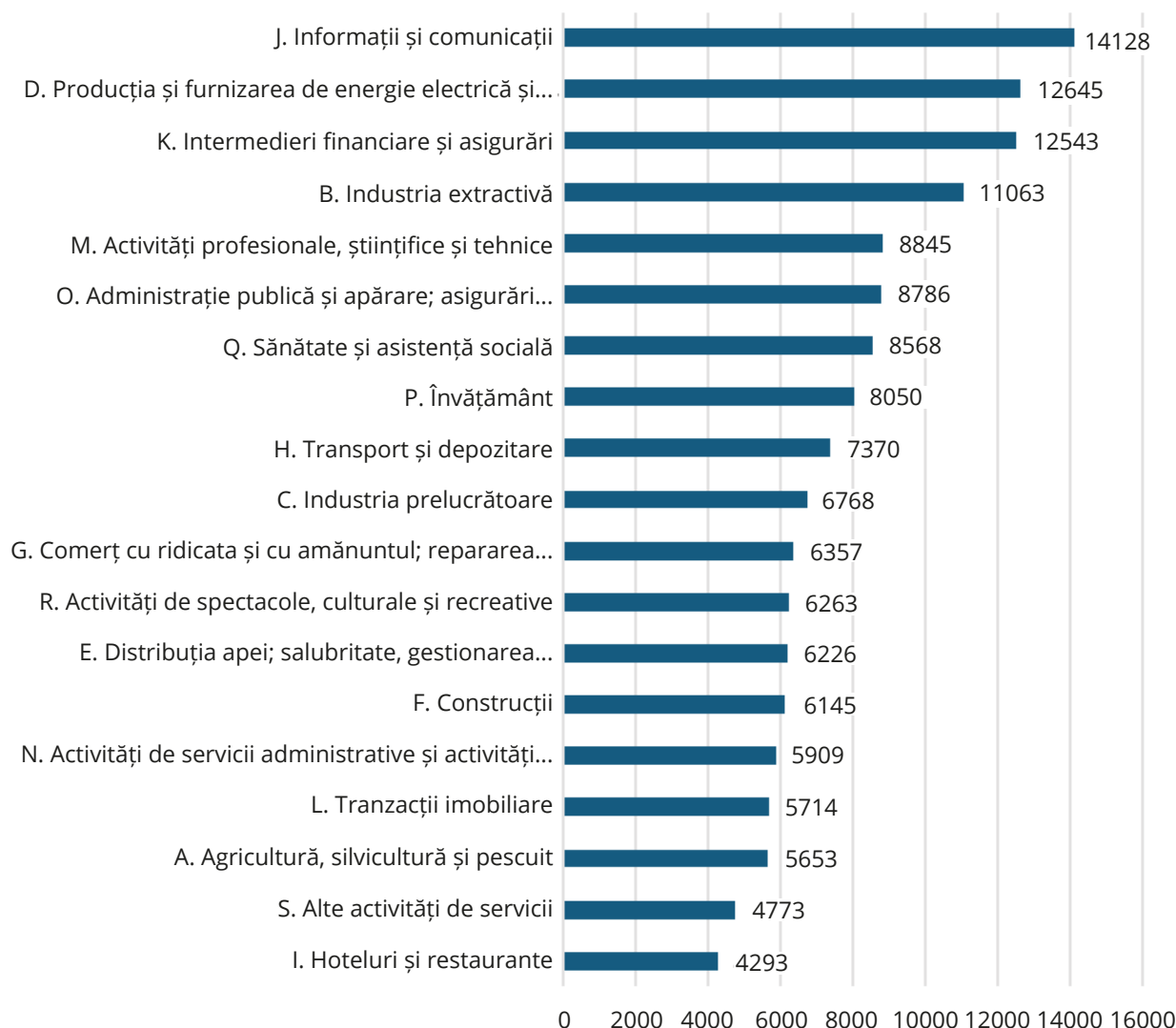
specializată și implică responsabilități semnificative. Domenii esențiale pentru societate, cum ar fi **sănătatea și asistența socială** (8.568 de lei) și **învățământul** (8.050 de lei), înregistrează costuri medii cu forța de muncă, deși resursele disponibile pentru aceste domenii sunt mai limitate în raport cu importanța lor socială.

Costuri cu forța de muncă relativ mai scăzute sunt observate în domenii precum **transport și depozitare** (7.370 de lei), **industria prelucrătoare** (6.768 de lei) și **comerțul cu ridicata și cu amănuntul** (6.357 de lei), sectoare unde munca implică mai puține cerințe de calificare avansată sau valoarea adăugată per angajat este mai mică. Alte sectoare, precum **activități de spectacole și recreative**

(6.263 de lei), **distribuția apei și salubritatea** (6.226 de lei) și **construcțiile** (6.145 de lei), înregistrează de asemenea costuri cu forța de muncă relativ scăzute.

Sectoarele cu cele mai mici costuri ale forței de muncă per salariat sunt **tranzacțiile imobiliare** (5.714 lei), **agricultura, silvicultura și pescuitul** (5.653 de lei), **alte activități de servicii** (4.773 de lei) și **hoteluri și restaurante** (4.293 de lei). Aceste domenii implică, în general, activități cu valoare adăugată scăzută și o proporție ridicată de angajați cu calificări mai reduse, ceea ce se transpune în costuri mai mici.

Figura 3.7. Costul mediu lunar al forței de muncă pe salariat (lei) în anul 2023

Sursa: Prelucrările autorilor pe baza datelor INS

3.1.9. Productivitatea muncii

Analiza productivității muncii este esențială pentru evaluarea performanței economice a diferitelor sectoare și a economiei în ansamblu. Acest indicator oferă informații despre competitivitatea economică, utilizarea eficientă a resurselor umane și contribuția muncii la creșterea economică. Conform Institutului Național de Statistică, productivitatea muncii pe persoană ocupată reprezintă raportul dintre valoarea adăugată

brută și numărul total al persoanelor ocupate. Acest indicator sintetic măsoară eficiența utilizării forței de muncă în procesul de producție.

În anul 2023, productivitatea muncii la nivelul economiei naționale a fost de 172.931 de lei/persoană. Valorile pe sectoare

de activitate sunt prezentate în figura de mai jos, oferind o imagine clară asupra diferențelor majore dintre acestea. Sectorul **tranzacții imobiliare** se evidențiază cu o productivitate remarcabilă, de 3.304.541 de lei/persoană, fiind de departe cel mai performant. Această valoare foarte ridicată poate fi explicată prin specificul acestui domeniu, unde tranzacțiile implică sume mari de bani și un număr relativ redus de angajați, ceea ce duce la o valoare economică pe angajat foarte mare. Este urmat de domeniul **informații și comunicații**, cu o productivitate a muncii de 603.188 de lei/persoană, sector la nivelul căruia tehnologia avansată și cererea mare pentru servicii digitale contribuie la o productivitate ridicată. De asemenea, productivitatea sectorului **intermedieri financiare și asigurări**, de 429.499 de lei/persoană, reflectă o valoare adăugată ridicată a acestui domeniu, datorită complexității serviciilor oferite și expertizei necesare.

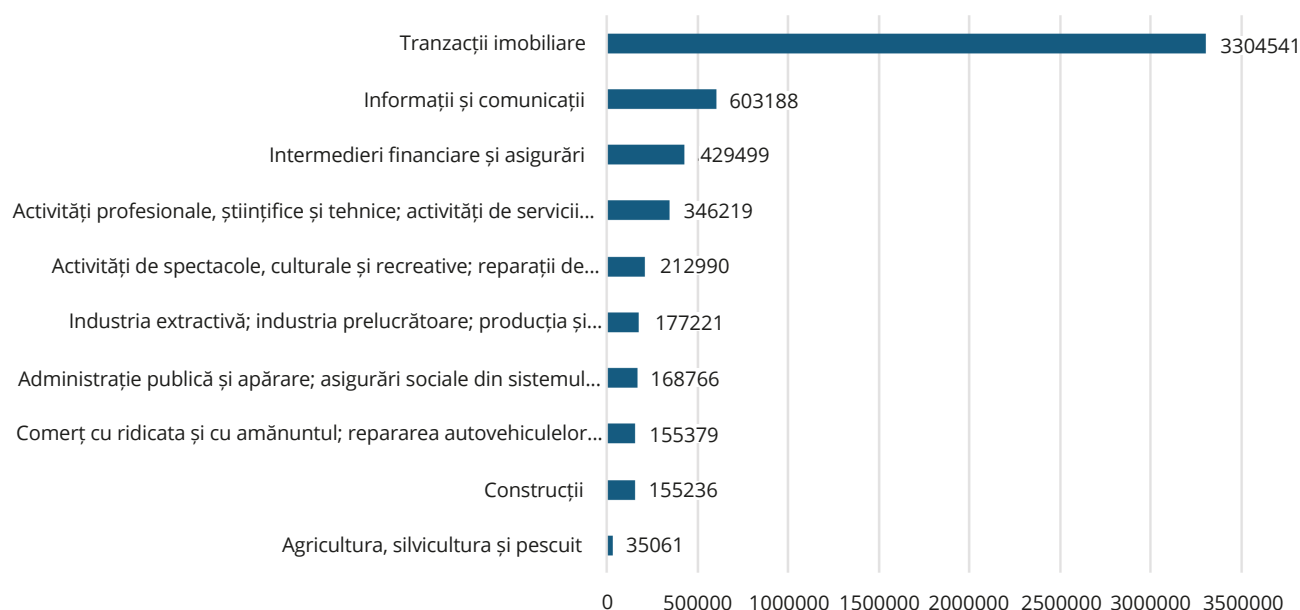
Un nivel intermediar de productivitate este înregistrat în sectoare precum **activități profesionale, științifice și tehnice** (346.219 lei/persoană), unde consultanța, cercetarea și serviciile de suport contribuie semnificativ la economie. De asemenea, productivitatea muncii înregistrată în sectorul **activități de spectacole, culturale și recreative** (212.990 de lei/persoană) demonstrează o valoare economică moderată, influențată de

specificul creativ și sezonier al acestor activități, precum și de cererea variabilă.

Industria extractivă; industria prelucrătoare; producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, cu o productivitate a muncii de 177.221 de lei/persoană, reprezintă activități esențiale pentru economie, dar valoarea economică generată per angajat este limitată de costurile operaționale mari și de resursele implicate. În **administrație publică, învățământ și sănătate** (168.766 de lei/persoană), domeniile vitale pentru funcționarea societății, valoarea generată economic este mai puțin tangibilă, fiind mai mult orientată către beneficii sociale.

Pe segmentul inferior, sectoare precum **comerț** (155.379 de lei/persoană) și **construcții** (155.236 de lei/persoană) reflectă o dependență mai mare de munca manuală și o utilizare limitată a tehnologiilor avansate, ceea ce afectează nivelul productivității. Cel mai scăzut nivel al productivității muncii este înregistrat în sectorul **agricultură, silvicultură și pescuit**, de doar 35.061 de lei/persoană, domeniu în care predomină activitățile tradiționale și intensitatea muncii fizice, împreună cu o infrastructură tehnologică limitată.

Figura 3.8. Productivitatea muncii, pe persoană ocupată (lei/persoană) în anul 2023

Sursa: Prelucrările autorilor pe baza datelor INS

3.1.10. Dezechilibre ocupaționale la nivel regional

Distribuția forței de muncă în România evidențiază o serie de dezechilibre la nivel regional între cererea și oferta de muncă. Analiza comparativă a locurilor vacante, a ocupațiilor deficitare și a celor în excedent scoate în evidență specificul fiecărei regiuni de dezvoltare. Tabelul de mai jos sintetizează date EURES, oferind o imagine clară asupra principalelor nevoi și surplusuri înregistrate pe piața muncii din fiecare regiune (EURES, 2024).

Tabelul 3.3. Locuri vacante, deficite și excedente, pe regiuni de dezvoltare

Regiune	Locuri vacante	Deficite	Excedente
Nord-Vest	Industria prelucrătoare, construcții, șoferi, vânzători, curieri, manipulare marfă.	Construcții, șoferi, curieri, electricieni, asamblori, agenți securitate.	Manipulanți, muncitori agricoli, mecanici agricoli, consultanți agricultură, îngrijitori la domiciliu.
Centru	Construcții, industrie, vânzători, ospătari, mecanici, șoferi, instalatori.	Construcții, vânzători, ospătari, operatori mașini, șoferi, agenți securitate.	Industrie, agricultură, turism, ambalatori, traducători, coafori, consultanți, cizmari, îngrijitori la domiciliu.
Nord-Est	Construcții, industrie, șoferi, vânzători, personal hotelier.	Șoferi, operatori cusut, vânzători, agenți securitate, ipsosari.	Agricultură, prelucrare, muncitori forestieri, îngrijitori, mecanici agricoli.
Sud-Est	Construcții, industrie, vânzători, manipulare, curieri, șoferi, ospătari, lucrători comerciali.	Vânzători, colectori, montatori, construcții, dulgheri, agenți securitate, șoferi, ospătari.	Agricultură, profesori, psihologi, lingviști, tehnicieni, sport, turism, chimie, lucrători servicii personale.
Sud-Muntenia	Construcții, industrie, manipulare marfă, agenți securitate.	Manipulare, șoferi, administratori clădiri, agenți securitate.	Industrie, agricultură, îngrijitori, muncitori publici, îngrijitori la domiciliu.
București-Ilfov	Construcții, curieri, manipulare, vânzători, ambalatori, agenți, ospătari, personal de serviciu	Construcții, curieri, vânzători, bucătari, faianțari, software, sudori, personal de serviciu.	Psihologi, lingviști, profesori, marinari, artă, agricultură, muzică, design vestimentar, fotografii, îngrijitori la domiciliu.
Sud-Vest Oltenia	Construcții, industrie, manipulare, vânzători, agenți securitate.	Vânzători, manipulare, agenți, sudori, fast-food.	Agricultură, lucrări publice, îngrijitori, lingviști, ghizi.
Vest	Industrie, construcții, reglari, vânzători, manipulare.	Industrie, construcții, reglari, vânzători, manipulare.	Agricultură, îngrijitori, lingviști, tehnicieni științifici.

Sursa: Prelucrările autorilor pe baza datelor EURES

În majoritatea regiunilor, sectoarele construcții, industrie prelucrătoare și transporturi generează cele mai multe locuri vacante și înregistrează, de asemenea, cele mai acute deficite de forță de muncă, în special în meserii precum șoferi, muncitori calificați în construcții, curieri și agenți de securitate. În regiunile Centru, Sud-Est și București-Ilfov, se observă o cerere mai diversificată, incluzând atât activități industriale și comerciale, cât și servicii, cum ar fi ospătari, personal hotelier sau personal de întreținere. Acestea indică o structură economică mai complexă, în care turismul, serviciile și comerțul contribuie substanțial la dinamica locurilor vacante.

Deficitele de muncă sunt accentuate în domenii precum construcțiile, transportul și securitatea, însă în regiunile cu economie urbană sau turistică activă (Sud-Est, Centru, București-Ilfov) apar și cereri neacoperite pentru personal de deservire, montatori sau lucrători în alimentația publică, semnalând presiuni în sectoare sezoniere sau slab profesionalizate.

Pe de altă parte, excedentele de forță de muncă sunt consistente în domenii precum agricultura, serviciile personale (ex. îngrijitori la domiciliu), dar și în profiluri artistice sau umaniste (cum ar fi designeri, lingviști, psihologi sau fotografi).

Aceste date reflectă o posibilă decalare între formarea profesională și nevoile reale ale angajatorilor, în special în regiunile cu oferte educaționale diverse, dar fără absorbție economică proporțională. Sectorul agricol generează excedente în aproape toate regiunile, în timp ce, în regiuni precum București-Ilfov sau Sud-Est, se înregistrează surplusuri semnificative de specialiști în educație, arte sau științe sociale.

Regiunea Vest iese în evidență printr-o corespondență aproape perfectă între cerere și deficit, semnalând un grad mai ridicat de aliniere între nevoile pieței și structura ofertei locale. În contrast, în regiunea București-Ilfov, dezechilibrele sunt mai evidente, reflectând presiunea pe piața muncii în contextul unui mediu economic dens și competitiv.

3.1.11. Măsuri active pentru creșterea ocupării forței de muncă

Agencia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă a implementat un set coerent de măsuri active menite să sprijine integrarea șomerilor și a altor grupuri vulnerabile pe piața muncii (ANOFM, 2025c). Aceste măsuri au vizat atât creșterea gradului de ocupare, cât și reducerea disparităților teritoriale și sociale în accesul la locuri de muncă.

Un element central al intervențiilor ANOFM a fost formarea profesională continuă. În anul 2024, au fost organizate 1.169 de programe de formare, la care au participat 12.467 de persoane, dintre care 11.187 au fost șomeri. Aceste programe au acoperit diverse domenii de activitate, cu scopul de a adapta competențele beneficiarilor la cerințele actuale ale pieței muncii și de a sprijini tranziția către sectoare economice cu potențial de creștere.

În ceea ce privește plasarea în muncă prin măsuri active, ANOFM a facilitat angajarea a 249.367 de persoane. Județele cu cele mai bune rezultate au fost Timiș, Dolj, București, Iași, Neamț și Bacău, ceea ce reflectă dinamica pozitivă a pieței muncii în aceste zone și eficiența măsurilor aplicate local.

Pentru a stimula mobilitatea forței de muncă, au fost acordate diferite tipuri de prime: 2.981 de prime de activare, 3.326 de prime de încadrare, 1.510 prime de instalare și 222 de prime de relocare. Aceste instrumente financiare au avut ca obiectiv facilitarea accesului la locuri de muncă în alte localități decât cele de domiciliu, contribuind astfel la echilibrarea geografică a ofertei și cererii de forță de muncă.

Un accent deosebit a fost pus și pe sprijinirea angajatorilor, prin subvenționarea încadrării în muncă a persoanelor aparținând unor categorii defavorizate. În total, 16.142 de persoane au beneficiat de această măsură, inclusiv absolvenți, persoane peste 45 de ani, unici susținători ai familiilor monoparentale, persoane cu dizabilități, șomeri de lungă durată și persoane apropiate de vârsta pensionării. Aceste subvenții au contribuit la reducerea riscurilor sociale și la promovarea incluziunii în rândul grupurilor vulnerabile.

În completarea acestor măsuri, ANOFM a susținut și formarea la locul de muncă, prin încheierea a 1.685 de contracte de ucenicie și 29 de contracte de stagii profesionale, finanțate din bugetul asigurărilor pentru șomaj. Aceste programe facilitează integrarea tinerilor și a altor persoane fără experiență în activități economice concrete, contribuind la reducerea decalajului între formarea inițială și cerințele pieței muncii. Eficiența acestor intervenții trebuie analizată și în contextul constrângerilor bugetare. România alocă unul dintre cele mai scăzute niveluri de cheltuieli din UE pentru măsurile de activare a forței de muncă: doar 0,09% din PIB în 2023 (Comisia Europeană, 2025a).

Fondurile disponibile sunt orientate în principal către subvenții pentru angajare, în timp ce formarea profesională și recalificarea, considerate printre cele mai eficiente intervenții, beneficiază de resurse limitate. În acest context, rezultatele obținute de ANOFM demonstrează o utilizare eficientă a resurselor, dar subliniază totodată necesitatea consolidării acestor politici printr-o finanțare crescută.

3.1.12. Inițiative și tendințe privind antreprenoriatul în România

Antreprenoriatul reprezintă o direcție din ce în ce mai importantă în cadrul politicilor publice pentru stimularea participării pe piața muncii a grupurilor vulnerabile. În România, rata de ocupare prin activități independente s-a situat, în 2023, ușor sub media Uniunii Europene (11% față de 13%), înregistrând un declin în ultimul deceniu, mai ales în rândul femeilor și al persoanelor vârstnice. Diferențele de gen rămân semnificative: bărbații erau de 2,4 ori mai predispuși să fie lucrători pe cont propriu decât femeile. Totuși, în ceea ce privește șansele de a avea angajați, proporțiile sunt relativ apropiate: 12% dintre bărbații și 11% dintre femeile care desfășoară activități independente au angajați (OCDE, 2024b). O tendință pozitivă este interesul crescut pentru antreprenoriat în rândul tinerilor. Aproape 8% dintre respondenții români au declarat că, în perioada 2019–2023, lucrau la o afacere nouă sau gestionau un start-up, proporție aliniată cu media europeană. Tinerii cu vârste între 18 și 30 de ani se evidențiază, însă, printr-o implicare mai mare (11% față de 9% în rândul populației generale).

La nivel de politici, România a implementat strategii și programe adresate în mod specific femeilor, tinerilor și șomerilor, prin inițiative precum Start-Up Nation, Femeia Antreprenor, Sprijin pentru instalarea tinerilor fermieri, sau scheme dedicate persoanelor revenite din diaspora și celor cu dizabilități. Multe dintre aceste intervenții sunt finanțate prin Politica de Coeziune a UE 2021–2027, în special din Fondul Social European Plus

(ESF+), vizând grupuri vulnerabile, tinerii NEET, șomerii de lungă durată și persoane inactive pe piața muncii. De exemplu, ediția 2024 a Start-Up Nation a fost lansată cu un buget de 446,2 milioane de euro, estimând sprijinirea a 29.600 de persoane prin formare antreprenorială și înființarea a circa 7.750 de întreprinderi noi, cu 15.500 de locuri de muncă generate. De asemenea, 237 de contracte de finanțare au fost semnate în a doua jumătate a anului 2024 pentru susținerea economiei sociale și a start-upurilor din rândul tinerilor, șomerilor și persoanelor inactive (OCDE, 2024b). Pentru tineri, programele sunt relativ bine dezvoltate, incluzând intervenții în cadrul Start-Up Nation, Youth Guarantee, precum și inițiative locale (ex. Make It in Oradea).

Punctele forte ale cadrului de sprijin includ existența unor măsuri publice dedicate dezvoltării competențelor antreprenoriale, accesului la finanțare și creării unei culturi antreprenoriale, inclusiv prin rețele și mentorat. ANOFM contribuie activ prin oferte de consiliere, formare profesională, consultanță în afaceri și stimulente pentru șomeri și persoane inactive. Sprijinul pentru tinerii antreprenori este relativ bine dezvoltat, prin inițiativele naționale și europene, precum și prin oferte educaționale extinse.

Totuși, există și provocări, precum întârzieri în lansarea apelurilor de proiecte aferente ESF+, dar și o experiență limitată a autorităților de management și a administratorilor de granturi

în utilizarea instrumentelor de microfinanțare, care ar putea contribui la extinderea accesului la finanțare pentru grupurile vulnerabile.

Inițiativele care susțin antreprenoriatul constituie o oportunitate valoroasă pentru extinderea participării pe piața muncii,

cu impact direct asupra reducerii șomajului și a stimulării economiei locale. În același timp, ele pot susține un mediu favorabil investițiilor, prin diversificarea resursei umane disponibile și dezvoltarea de ecosisteme antreprenoriale locale.

3.1.13 Analiza SWOT a pieței muncii din România

Puncte tari

Disponibilitate mare a resurselor de muncă – distribuția resurselor de muncă arată un potențial considerabil în județe precum București, Cluj, Timiș și Constanța, regiuni ce atrag investiții și creează locuri de muncă.

Recuperarea după pandemie – creșterea resurselor de muncă în majoritatea județelor începând din 2022 sugerează o revenire economică semnificativă.

Creștere regională – multe regiuni manifestă un trend ascendent al ratei ocupării comparativ cu anul 2020, indicând o îmbunătățire a condițiilor economice locale.

Educație superioară bine integrată – rata de ocupare ridicată în rândul persoanelor cu studii superioare demonstrează un nivel bun de integrare pe piața muncii pentru angajații înalt calificați, mai ales în regiunile Nord-Est, București-Ilfov și Centru.

Rată scăzută a șomajului în județele dezvoltate – București, Ilfov, Cluj și Timiș înregistrează rate ale șomajului sub 1,5%, indicând o economie stabilă și oportunități extinse de angajare.

Centre economice puternice – regiunile București-Ilfov și Nord-Vest dispun de economii diversificate și competitive, cu industrii de înaltă valoare precum IT și comunicații.

Sectorul informații și comunicații competitiv – este unul dintre cele mai performante, având cea mai mare productivitate pe persoană ocupată și oferind cele mai mari salarii.

Putere salarială crescută în anumite județe – București, Cluj și Timiș conduc în privința câștigurilor salariale, reflectând niveluri ridicate de competitivitate economică.

Puncte slabe

Disparități regionale – județele mai slab dezvoltate precum Vaslui, Teleorman și Mehedinți se confruntă cu șomaj ridicat și resurse limitate de muncă, reflectând oportunități economice limitate.

Resurse reduse de muncă în unele județe – în județe precum Botoșani și Bistrița-Năsăud s-au înregistrat scăderi semnificative ale resurselor de muncă în 2023 comparativ cu 2022.

Ineficiență în utilizarea resurselor – dezechilibrele între resursele de muncă și populația ocupată în județe precum Vaslui și Giurgiu indică o utilizare suboptimă a potențialului forței de muncă.

Șomaj ridicat în anumite județe – Vaslui (7,83%), Teleorman (7,80%) și Dolj (7,13%) sunt exemple de zone cu o economie fragilă.

Integrare deficitară a tinerilor și seniorilor – ratele de ocupare pentru tineri și seniori rămân scăzute în multe regiuni, evidențiind provocări în tranziția spre piața muncii și vulnerabilități structurale.

Acces limitat la oportunități pentru persoanele cu studii medii – rata de ocupare pentru această categorie este mai scăzută în regiunile mai puțin dezvoltate (ex. Sud-Vest Oltenia – sub 65%).

Dependența de sectoare tradiționale – regiunile mai puțin dezvoltate se bazează pe sectoare precum agricultura și industria extractivă, care au o productivitate scăzută și contribuții economice limitate.

Lipsa diversificării economice – economia bazată pe sectoare cu valoare adăugată redusă în anumite regiuni limitează crearea de locuri de muncă bine plătite.

Salarii medii brute inegale – diferențele mari între salariul mediu brut lunar în județele dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate subliniază polarizarea economică.

Oportunități

Atragerea investițiilor în zonele mai puțin dezvoltate – investițiile strategice ar putea reduce disparitățile regionale și integra mai eficient forța de muncă neutilizată.

Diversificarea economică în regiunile rurale – dezvoltarea antreprenoriatului și stimulentele pentru investiții ar putea reduce dependența de agricultură.

Consolidarea sectorului educațional – creșterea accesului la programe de educație superioară și tehnică poate genera o forță de muncă mai bine pregătită.

Programe de recalificare profesională – instruirea angajaților pentru a accesa sectoare în creștere, precum tehnologia sau serviciile financiare, ar putea spori competitivitatea forței de muncă.

Creșterea oportunităților pentru tineri și seniori – implementarea unor politici active de integrare a acestor categorii pe piața muncii.

Politici de retenție a forței de muncă – reducerea migrației externe prin stimulente fiscale și creșterea oportunităților de angajare la nivel local.

Reducerea decalajelor salariale regionale – acordarea unor stimulente pentru angajatorii din regiunile slab dezvoltate ar putea atrage personal calificat.

Dezvoltarea sectorului IT și comunicații în afara centrelor mari – extinderea infrastructurii IT poate stimula creșterea economică în regiunile mai slab dezvoltate.

Extinderea economiei verzi – investițiile în energii regenerabile și tehnologii sustenabile ar putea crea locuri de muncă în sectoare noi.

Valorificarea fondurilor europene 2021-2027 – programele europene oferă oportunități semnificative de susținere a ocupării și dezvoltării economice, în special prin: *Programul Educație și Ocupare*, axat pe formare de competențe, integrare pe piața muncii și adaptarea resursei umane la dinamica pieței muncii și a progresului tehnologic; *Programul Tranziție Justă*, care facilitează reconversia profesională în regiunile afectate de decarbonizare; *Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare (PoCIDIF)*, care sprijină întreprinderile mici și mijlocii și contribuie la creșterea competitivității economice prin susținerea inovării, specializării inteligente și a dezvoltării sustenabile; precum și *programele regionale*, care susțin convergența teritorială și dezvoltarea locală integrată (MIPE, 2025).

Provocări

Migrația forței de muncă – migrația externă a tinerilor și a profesioniștilor calificați reduce baza de resurse de muncă în județele defavorizate, punând presiune pe sustenabilitatea economică.

Creșterea șomajului structural – persistența unor rate ridicate de șomaj în județele defavorizate poate accentua decalajele economice.

Îmbătrânirea populației active – creșterea ponderii populației vârstnice poate reduce productivitatea generală și limita baza de resurse de muncă.

Dependența de industrii cu valoare adăugată scăzută – unele regiuni, cu economie preponderent bazată pe agricultură și industrie extractivă, sunt vulnerabile la fluctuațiile economice și tehnologice globale din cauza lipsei diversificării economice.

Impactul schimbărilor climatice asupra agriculturii – regiunile dependente de agricultură pot deveni mai vulnerabile la schimbările climatice, afectând stabilitatea pieței muncii.

Infrastructură deficitară – accesul limitat la servicii și infrastructură poate descuraja investitorii și reduce integrarea economică.

Discrepanțe salariale crescute – lipsa armonizării salariilor între județe ar putea contribui la migrația internă și externă.

Concurența internațională – costurile forței de muncă mai ridicate în regiunile dezvoltate ar putea descuraja investitorii, în favoarea altor țări.

3.1.14 Principalele concluzii asupra pieței muncii din România

Analiza pieței muncii din România evidențiază o evoluție lentă, dar constantă, spre consolidarea participării forței de muncă și reducerea dezechilibrelor structurale. Rata de ocupare a populației se află pe un trend crescător, însă cu diferențe marcante în profil teritorial, iar participarea redusă a grupurilor vulnerabile rămâne principalul potențial nevalorificat. Această diversitate regională și complexitate structurală a pieței muncii poate oferi o serie de oportunități economice, cu relevanță în special pentru investiții orientate strategic.

Distribuția resurselor de muncă și a populației ocupate pune în evidență contrastele. Județe precum București-Ilfov, Cluj, Timiș și Iași funcționează drept motoare ale ocupării și productivității, atrăgând forță de muncă și investiții. Corelația dintre resurse și ocupare este puternică în centrele dinamice, însă în județe mai slab dezvoltate, precum Vaslui, Botoșani sau Giurgiu, indică un potențial uman insuficient valorificat. Această asimetrie este evidențiată și de ratele șomajului, foarte mici în județele performante și mari în Vaslui, Teleorman și Dolj, diferențe care reflectă vulnerabilități persistente.

Structura pe vârste și educație explică o parte din decalaje. Adulții de 30-49 de ani se integrează bine pe piață, în timp ce tinerii și seniorii întâmpină bariere mai mari de intrare și menținere a ocupării, mai ales în regiunile cu economie predominant tradițională. Nivelul educațional rămâne un factor cheie: absolvenții cu studii superioare ajung la rate de ocupare foarte ridicate (peste 90% în câteva regiuni), în timp ce absolvenții de studii medii rămân între 65-76%, cu dificultăți mai vizibile în Sud-Vest și Vest. Aceasta indică o rezervă importantă de forță de muncă insuficient valorificată, pe care programele de formare, consiliere și stimulare a mobilității o pot transforma în avantaj competitiv.

Diferențele teritoriale sunt amplificate de profilul sectorial. București-Ilfov concentrează activități cu valoare adăugată mare – IT&C, servicii profesionale, intermediari financiare, construcții și comerț – în timp ce Nord-Vest și Centru se disting în industria prelucrătoare, sprijinite de tradiție industrială și investiții externe. Sudul și Estul rămân ancorate în agricultură și ramuri tradiționale: un minus prin prisma productivității, dar și o oportunitate, pentru că oferă rezerve de forță de muncă și costuri competitive ce pot susține diversificarea către servicii și industrii mai avansate. Acest profil se vede și în salarii: valori peste medie în București, Cluj, Timiș, Ilfov, Iași și Brașov, și mici în Vrancea, Teleorman, Vâlcea și Brăila. Costul mediu al muncii, încă redus comparativ cu UE, menține România atractivă pentru investiții, dar productivitatea rămâne polarizată: ridicată în IT,

servicii financiare și imobiliare, scăzută în agricultură, construcții și comerț.

În plan ocupațional, datele arată un dezechilibru între cerere și ofertă: deficit de lucrători în construcții, industrie prelucrătoare și transport, concomitent cu excedente în agricultură, servicii personale și domenii umaniste. Regiunile Centru, Sud-Est și București-Ilfov au o cerere mai diversificată, ce include și servicii, turism și comerț, în timp ce regiunea Vest este caracterizată de o corelare mai bună între cerere și ofertă.

Tranziția tehnologică poate accentua diferențele teritoriale sau, dimpotrivă, le poate reduce dacă este susținută de politici de reconversie. Regiunea București-Ilfov, cu expunere ridicată la AI și risc scăzut de automatizare, este cea mai pregătită să atragă investiții în industrii digitale și servicii avansate. În marile centre metropolitane și universitare, ponderea ridicată a studenților în domeniile STEM asigură un flux de competențe tehnice și creează condiții favorabile pentru investiții în servicii digitale și tehnologii emergente. În paralel, regiunile cu pondere mare a muncii repetitive pot transforma riscul în oportunitate prin programe accelerate de dezvoltare a competențelor existente (*upskilling*), reconversie și antreprenoriat local.

În concluzie, piața muncii din România oferă un mix atractiv de potențial uman disponibil, costuri competitive și deschidere către investiții externe. Pentru investitori, aceste caracteristici pot constitui un fundament solid pentru planificarea pe termen mediu și lung, în special în sectoare care valorifică tehnologia, digitalizarea și capacitatea de adaptare a resursei umane.

3.2 Analiza caracteristicilor sistemului de educație din România

3.2.1 Bugetul educației din România

În ultimul deceniu, bugetul alocat educației în România a crescut în termeni absoluți (euro), dar a rămas modest ca procent din PIB, situându-se constant sub media UE. Mai jos este o sinteză a evoluției:

Tabelul 3.4. Evoluția bugetului educației în România (2014–2023)

An	Buget educație (mld. euro)	% din PIB	Observații principale
2014	4,64	3,08 %	Ușoară creștere față de 2013
2015	5,17	3,24 %	Creștere moderată
2016	4,81	2,84 %	Minim istoric în % PIB
2017	5,27	2,81 %	Sub media UE
2018	6,22	3,04 %	Creștere semnificativă
2019	7,68	3,44 %	Cel mai mare buget % din deceniu
2020	7,73	3,54 %	Ușoară creștere în pandemie
2021	8,03	3,32 %	Stabilizare relativă
2022	8,32	3,11 %	Sub nivelul din 2020
2023	10,02	3,2 %	Creștere nominală, dar sub 4% din PIB

În ultimul deceniu, bugetul de stat pentru educație a fost marcat de o serie de evoluții:

- buget absolut (miliarde euro): din 2005 până în 2017, alocările anuale pentru școlarizare au variat între 0,55 și 1,53 miliarde de euro;
- începând cu 2018, finanțarea a crescut dramatic, depășind 8,6 miliarde de euro, iar până în 2024 a depășit 12 miliarde de euro. Proiecțiile plasează pachetul financiar pentru 2025 la aproximativ 14,6 miliarde de euro;
- ponderea din totalul cheltuielilor publice:
 - 2018: 9,1% din totalul cheltuielilor publice;
 - 2019: 10,09% (+0,99 pp față de 2018);
 - 2020: 8,8% (-1,29 pp față de 2019);
 - 2021: 8,14% (-0,67 pp față de 2020). Această valoare și scăderea ulterioară reflectă schimbarea priorităților pe fondul dificultăților economice și al constrângerilor provocate de pandemie;
- ponderea din PIB: în 2020, cheltuielile totale ale guvernului pentru educație au fost de 3,54% din PIB – cel mai ridicat nivel din ultimii ani și ușor peste media pe zece ani.

Luate împreună, România a crescut masiv sumele de bani alocate școlii, chiar dacă ponderea din bugetele publice și PIB a oscilat ca răspuns la presiunile fiscale mai largi.

Legea educației naționale, adoptată în 2011, prevede în mod explicit că cel puțin 6% din PIB ar trebui alocat educației. Cu toate acestea, aplicarea acestui articol a fost amânată sistematic, an de an, prin ordonanțe de urgență, o practică ce a atras critici dure din toate structurile sectorului educațional și ale societății civile.

În 2023, au fost adoptate noi legi privind educația, reitând un angajament financiar semnificativ: alocarea a 15% din totalul cheltuielilor publice din bugetul general consolidat, ceea ce este estimat a fi aproximativ echivalent cu 6% din PIB. Cu toate

acestea, punerea în aplicare integrală a acestei dispoziții a fost, de asemenea, amânată, continuând ciclul de subfinanțare.

Evoluțiile prognozate pentru următorii ani implică:

- creșterea alocărilor nominale pentru educație cu aproximativ 5% anual, conform previziunilor bugetare de stat pe termen mediu din Strategia fiscală pe termen mediu a României (2024-2027):
 - 2025: 14,62 miliarde de euro;
 - 2026: 14,99 miliarde de euro;
 - 2027: 15,5 miliarde de euro;
- planificarea este concepută în mod expres pentru a aduce România mai aproape de obiectivul aprobat de UE de a dedica cel puțin 6% din PIB educației până în 2030, în conformitate cu Pilonul european al drepturilor sociale și cu Cadrul strategic de politici pentru perioada 2021-2027;
- suplimente susținute de UE: pe lângă finanțarea internă, România va beneficia de granturi și împrumuturi considerabile prin intermediul Planului Național de Redresare și Reziliență (componenta C.15) și al fondurilor structurale ale UE, adăugând câteva miliarde de euro pentru modernizarea școlilor și pentru educația și formarea profesională (EFP) până în 2026.

În timp ce recenta creștere a bugetului pentru 2024 este o evoluție pozitivă, părțile interesate din sistemul educațional românesc rămân precaute, subliniind că un angajament susținut și previzibil față de alocarea de 6% din PIB este crucial pentru realizarea unor reforme semnificative și de durată și pentru construirea unui sistem educațional competitiv și echitabil pentru viitor.

După 2027, cifrele detaliate vor fi stabilite în viitoarele strategii fiscale, dar angajamentul față de creșterea în termeni reali stă la baza tuturor agendelor majore de reforme din următorul deceniu.

3.2.2 Învățământul terțiar în România

Am analizat evoluția învățământului superior din România în perioada 2019–2023, concentrându-ne pe următoarele aspecte: distribuția geografică a centrelor universitare, paleta de specializări oferite de aceste centre, dinamica absolvenților, performanțele academice și de cercetare.

În ceea ce privește **distribuția geografică** a centrelor universitare, la nivelul anului 2023, România are 49 de universități publice și peste 25 private, concentrate în principalele regiuni:

- București–Ilfov: 15 universități publice (UB⁶⁵, ASE⁶⁶, UPB⁶⁷, UMF „Carol Davila”⁶⁸ etc.);
- Nord-Vest (Cluj-Napoca, Oradea, Baia Mare): șase universități publice, două private;
- Nord-Est (Iași, Bacău, Suceava): șapte instituții publice, inclusiv UAIC⁶⁹, „Gheorghe Asachi”;

- Centru (Brașov, Sibiu, Târgu-Mureș): cinci publice, trei private;
- Vest (Timișoara, Arad): patru publice, patru private;
- Sud-Vest Oltenia (Craiova, Drobeta-Turnu Severin): două publice, una privată;
- Sud-Est (Constanța, Galați): trei publice, două private;
- Sud-Muntenia (Pitești, Târgoviște): două publice, una privată.

Această organizare reflectă tradiția academică și fluxurile demografice, cu polarizarea majoră în jurul Bucureștiului și Clujului. În anul 2025, numărul de universități publice a crescut la 52, iar cel al universităților private la 35.

Ca **specializări**, în centrele universitare mari, oferta acoperă toate domeniile științifice și profesionale importante:

65 Universitatea din București

66 Academia de Studii Economice din București

67 Universitatea Politehnica din București

68 Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila” din București

69 Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

- științe tehnice și inginerie: UPB (București), UTCN⁷⁰ (Cluj), Politehnica (Timișoara), Gheorghe Asachi (Iași);
- științe naturale și exacte: facultăți de matematică-informatică, fizică, chimie (UB, UAIC, UVT⁷¹);
- științe sociale și umaniste: litere, filosofie, drept, psihologie (UB, UAIC, UBB⁷², Universitatea din Craiova);
- științe economice și administrative: ASE (București), Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor (Cluj-Napoca), facultăți de administrație (Timișoara, Iași);
- medicină și sănătate: UMF Carol Davila (București), UMF Cluj, UMF Iași, UMF Craiova;
- agricultură și silvicultură: USAMV⁷³ București, USAMV Cluj, facultăți din Timișoara, Iași, Galați;
- arte și arhitectură: UNArte⁷⁴ București, UNATC⁷⁵, UAP (Cluj, Timișoara, Iași);
- educație fizică și sport: UNEFS⁷⁶ (București), facultăți de profil în marile centre.

În universitățile regionale și private există, de asemenea, orientări focalizate: turism, drept, management, IT, logistică, nutriție, mecatronică, studii culturale etc.

Numărul absolvenților este în scădere (cu aproximativ 10% în decurs de cinci ani), coroborat cu o reducere generală a numărului de studenți. Cauzele sunt legate, în primul rând, de migrația studențească, atractivitatea sistemului de învățământ superior din România scăzând în detrimentul ofertelor de peste hotare, ceea ce determină un număr important de tineri români să studieze în străinătate, și de declinul demografic.

Rata medie de absolvire la șase ani (ciclul I+II) este de 78%. Rata de abandon (după anul I) este de 12%, prezentând vârfuri de până la 15% în cazul unor specializări cu cerințe ridicate, cum ar fi medicină și inginerie.

Tabelul 3.5. Evoluția numărului de absolvenți (2019–2023)

Anul	Număr Absolvenți (public+privat)
2019	102.500
2020	99.200
2021	96.800
2022	94.300
2023	92.100

În ceea ce privește **capacitatea de cercetare și inovare**, numărul anual de publicații în jurnale internaționale de prestigiu (publicații ISI/WoS) a ajuns la aproximativ 7.500, ceea ce reprezintă o creștere de 20% față de 2019. De asemenea, numărul de citări a înregistrat o creștere cu 25% în ultimii cinci ani. În ceea ce privește proiectele Horizon Europe, România a avut 120 de proiecte câștigătoare, totalizând aproximativ 45 de milioane de euro.

Totodată, 85 de start-upuri și brevete au fost înființate în parcurile universitare în perioada 2019–2023. O serie de universități din România fac parte din clasamentele de renume la nivel internațional, precum Shanghai Academic Ranking, Times Higher Education sau QS World University Rankings.

Evoluția **numărului de locuri disponibile în învățământul terțiar** din România pe parcursul anilor academici 2019/20–2023/24 (nivel ISCED 5–7, Clasificarea Internațională Standard a Educației) a scăzut cu 4,6%, ca urmare a constrângerilor bugetare și a declinului demografic. Dacă privim la **distribuția regională a locurilor**, polarizarea rămâne accentuată în jurul București-Ilfov (30% din locuri) și a regiunii Nord-Vest (Cluj-Napoca, Timișoara) (15,4%).

Distribuția pe domenii de studii în anul universitar 2023/2024 indică faptul că ingineria și domeniile tehnice domină oferta (deținând un sfert din toate locurile), urmate de științele economice și administrarea afacerilor (20%).

70 Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca

71 Universitatea de Vest din Timișoara

72 Universitatea Babeș-Bolyai

73 Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară

74 Universitatea Națională de Arte

75 Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică

76 Universitatea Națională de Educație Fizică și Sport din București

Tabelul 3.6. Distribuția pe domenii de studiu (2023/24)

Domeniu	Locuri totale	Pondere
Inginerie & tehnologie	26.300	25%
Economie & administrație	21.100	20%
Științe sociale & umaniste	15.800	15%
Științe exacte & natură	10.500	10%
Medicină & sănătate	10.200	9,7%
Agricultură & silvicultură	5.300	5%
Arte & arhitectură	5.300	5%
Educație fizică & sport	5.300	5%
Alte programe (turism, logistică etc.)	5.300	5%

Pentru principalele cinci centre universitare, evoluția totală a locurilor (buget + taxă) este prezentată în tabelul de mai jos. Se constată că toate marile universități au înregistrat ușoare reduceri ale capacității totale, cu procente între 8 și 10%.

Tabelul 3.7. Evoluția totală a locurilor (buget + taxă) pentru principalele cinci centre universitare

Universitate	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24	Diferența 2019-2023
Universitatea din București	14.500	14.200	13.800	13.400	13.100	- 9,7%
Universitatea „Babeș-Bolyai”	13.200	13.000	12 700	12.400	12.100	- 8,3%
Universitatea Politehnica	11.800	11.500	11 200	10.900	10.600	- 10,2%
Academia de Studii Economice	10.400	10.200	9 900	9.700	9.400	- 9,6%
Universitatea de Vest Timișoara	9.800	9.600	9 400	9.200	9.000	- 8,2%

O analiză comparativă a sistemului terțiar românesc în context regional (cu statele vecine din Europa Centrală și de Est din UE) este vizibilă în tabelul de mai jos, pe baza indicatorilor cheie.

Tabelul 3.8. Indicatori cheie în sistemul terțiar, comparație regională

Indicator	RO	CZ	HU	SK	BG
Total studenți înscriși ² (mii)	480	300	380	200	170
STEM (%)	25	21	20	22	18
Economie și afaceri (%)	20	17	18	19	15
Științele sănătății (%)	10	10	15	11	12
Științe umaniste și sociale (%)	15	20	12	19	20
Agricultură și medicină veterinară (%)	5	4	5	5	8
Artă, educație și alte domenii (%)	25	28	30	24	27
Rezultatele cercetării (lucrări la milion de locuitori)	900	1500	1300	800	650
Top 1.000 de universități	3	3	4	0	2

Se constată că România are un sistem de învățământ terțiar de dimensiune medie, cu aproximativ 480.000 de studenți, depășind numeric, în valoare absolută, toate celelalte țări din comparație.

Cu un număr de 101 instituții de învățământ superior, Romania se plasează în poziția secundă în tabelul nostru comparativ. Totuși, **rata de cuprindere**, definită ca proporția tinerilor din grupa de vârstă tipică pentru învățământul terțiar (18–23 ani) care sunt efectiv înscriși într-o formă de studii de nivel universitar, rămâne scăzută, depășind doar Bulgaria în analiza noastră. Acest indicator-

cheie în politicile educaționale arată că sistemul de învățământ superior nu este foarte atractiv pentru categoria-țintă de tineri, ceea ce poate conduce la un nivel scăzut de pregătire al generației tinere pentru o economie bazată pe cunoaștere.

Tabelul 3.9. Dimensiunea sistemului de învățământ terțiar

Indicator	RO	CZ	HU	SK	BG
Nr. de instituții de învățământ superior	101	75	383	34	53
Total studenți înscriși (mii, 2022)	480	300	380	200	170
Rata de cuprindere (%)	60	80	68	65	45

În ceea ce privește **distribuția numărului de studenți pe specializări**, România se remarcă prin cea mai ridicată pondere în domeniile STEM (25%), reflectând o tradiție tehnică puternică. Între principalele ramuri STEM, se regăsesc:

- științe exacte și naturale – matematică, fizică, chimie – biologie, științele vieții, geologie – știința mediului, astronomie;
- tehnologie și IT – informatică, inteligență artificială, securitate cibernetică – tehnologii informaționale, sisteme informatice, inginerie software;

- inginerie și aplicații tehnice – inginerie electrică, mecanică, civilă, chimică – mecatronică, automatizări, robotică – inginerie aeronautică, de mediu, a materialelor;
- matematică aplicată și statistică – statistică, matematică industrială, modelare computațională.
- În schimb, România are o proporție mai mică de studenți în domeniul sănătății (10%), la fel ca Cehia. Slovacia și Cehia prezintă o distribuție mai echilibrată între științele exacte și cele sociale.

Tabelul 3.10. Specializări (ponderea locurilor de studiu, 2023)

Specializare	RO	CZ	HU	SK	BG
STEM	25 %	21 %	20 %	22 %	18 %
Economie și afaceri	20 %	17 %	18 %	19 %	15 %
Științele sănătății	10 %	10 %	15 %	11 %	12 %
Științe umaniste și sociale	15 %	20 %	12 %	19 %	20 %
Agricultură și veterinar	5 %	4 %	5 %	5 %	8 %
Artă, educație și altele	25 %	28 %	30 %	24 %	27 %

În ceea ce privește **performanța academică și cercetarea**, România produce aproximativ 900 de articole științifice la un milion de locuitori, ceea ce o plasează peste Bulgaria și Slovacia, dar sub Cehia (1.500) și Ungaria (1.300). În clasamentele internaționale (Times Higher Education), România are trei universități în Top 1.000, fiind la egalitate cu

Cehia, dar sub Ungaria (patru), în timp ce Bulgaria are două, iar Slovacia nu are nicio instituție listată.

Atât în ceea ce privește **rata de absolvire**, cât și **rata de abandon**, România se clasează la mijlocul clasamentului, peste Bulgaria și Slovacia, dar sub Ungaria și Cehia.

Tabelul 3.11. Rezultate academice și intensitatea cercetării

Indicator	RO	CZ	HU	SK	BG
Rezultatele cercetării ⁴ (lucrări la un milion de locuitori)	900	1500	1300	800	650
Universități clasate ⁵ (Top 1.000)	3	3	4	0	2
Rata de absolvire la șase ani ⁶ (%)	78%	85%	80%	76%	70%
Rata de abandon pe un an ⁶ (%)	12%	8%	11%	13%	15%

În concluzie, în ceea ce privește analiza sistemului terțiar în comparație cu vecinii săi din Uniunea Europeană, România prezintă următoarele caracteristici:

- **puncte tari:** dimensiune mare a sistemului terțiar în valori absolute, accent pe inginerie și tehnologie, rezultate științifice peste media regională;
- **provocări:** rată de cuprindere sub media UE, subreprezentare în sănătate și științe sociale, poziționare medie în clasamente internaționale.

3.2.3 Evoluția învățământului liceal și profesional

În ultimii cinci ani, sistemul de învățământ liceal și profesional din România a traversat o perioadă de transformări semnificative. Schimbările curriculare, adaptarea la noile cerințe economice și tehnologice și eforturile de modernizare a infrastructurii educaționale au avut un impact direct atât asupra alegerii specializărilor de către elevi, cât și asupra distribuției geografice a centrelor de învățământ.

În perioada 2019–2023, sistemul de învățământ preuniversitar din România a fost monitorizat și analizat printr-o serie de rapoarte anuale, care au evidențiat atât progresele realizate, cât și provocările persistente. Schimbările metodologice în evaluarea performanțelor elevilor, digitalizarea procesului de învățare și ajustările programei școlare au fost factori determinanți în modul de structurare a ofertelor educaționale. De asemenea, migrarea populației din mediul rural către marile centre urbane a condus la o redistribuire a centrelor de învățământ, deși în unele zone există încă deficiențe în accesul la o ofertă variată de specializări.

Pandemia de COVID-19 a adus provocări suplimentare, accentuând necesitatea de a integra metode de predare la distanță și de a reevalua strategiile de predare în contextul noilor cerințe educaționale. Această perioadă de tranziție a impus autorităților și instituțiilor responsabile să identifice zonele în care era necesară o intervenție rapidă, pentru a preveni creșterea ratei abandonului școlar și pentru a asigura o adaptare corespunzătoare la cerințele pieței muncii.

Structura și specializările învățământului secundar

Învățământul secundar din România este structurat pe trei filiere principale: teoretică, tehnologică și vocațională, la care se adaugă învățământul profesional, inclusiv cel în sistem dual. Fiecare dintre aceste rute oferă un set distinct de specializări, menite să răspundă unor interese și aptitudini variate.

- **Filiera teoretică:** rămâne cea mai populară opțiune la nivel național, fiind considerată principala cale de acces către universitate. Este divizată în două profiluri majore:
 - **profilul real:** cuprinde specializările matematică-informatică și științe ale naturii. Prima este concentrată în special în liceele de prestigiu din marile centre urbane, fiind extrem de căutată pentru accesul la facultăți tehnice, de informatică și științe exacte. A doua se axează pe biologie, chimie și fizică, pregătind elevi pentru domeniile medicale și conexe;
 - **profilul umanist:** oferă specializările filologie și științe sociale. Acestea sunt orientate către studiul limbilor străine, literaturii, istoriei, logicii și al disciplinelor socio-

umane, deschizând calea către facultăți de drept, litere, limbi străine, jurnalism sau științe politice.

- **Filiera tehnologică:** această filieră combină pregătirea teoretică generală cu competențe tehnice specifice, permițând absolvenților atât angajarea, cât și continuarea studiilor, de regulă în universități tehnice. Specializările sunt grupate pe trei profiluri:
 - **profilul tehnic:** este cel mai vast, acoperind calificări precum tehnician în instalații electrice, tehnician mecatronist, tehnician în transporturi, tehnician în construcții și lucrări publice;
 - **profilul servicii:** include specializări foarte populare precum tehnician în activități economice (contabilitate, finanțe), tehnician în turism și tehnician în gastronomie;
 - **profilul resurse naturale și protecția mediului:** pregătește specialiști în domenii ca tehnician agronom, tehnician veterinar, tehnician silvic și tehnician ecolog.
- **Filiera vocațională:** se adresează elevilor cu aptitudini specifice și include profiluri precum:
 - **profil pedagogic:** formează viitori învățători și educatori;
 - **profil artistic:** muzică, arte plastice, coregrafie, teatru;
 - **profil sportiv:** specializări pe diverse ramuri sportive;
 - **profil teologic;**
 - **profil militar.**
- **Învățământul profesional și dual:** cu o durată de trei ani, acest sistem este axat pe formare practică (între 60% și 80% din timp în sistemul dual). Calificările obținute sunt direct corelate cu cererea de pe piața muncii locală și regională: sudor, operator la mașini cu comandă numerică (CNC), bucătar, ospătar, frizer, mecanic auto, electrician. Sistemul dual, în particular, a cunoscut o dezvoltare accelerată în ultimii ani, fiind susținut activ de companii din centre industriale.

Distribuția specializărilor la nivel național este influențată de factori regionali și socio-economici. În marile centre urbane (București, Cluj-Napoca, Timișoara), se înregistrează o ofertă diversificată, cu un număr ridicat de licee cu profil teoretic și vocațional de înaltă calitate, care atrag elevi din întreaga țară. În zonele rurale, însă, oferta s-a concentrat de multe ori pe formarea profesională specifică nevoilor economiei locale, deși în ultima perioadă s-au făcut eforturi pentru a oferi și opțiuni de profil general. De asemenea, anumite județe cu prezență industrială accentuată, cum ar fi Argeș, Brașov sau Cluj, au dezvoltat centre de excelență în învățământul profesional, răspunzând cerințelor strict orientate spre industrie și tehnologie.

În ceea ce privește **distribuția națională și numărul de absolvenți**, analiza datelor statistice oficiale, provenite de

la Ministerul Educației și Institutul Național de Statistică, conturează o imagine clară a distribuției și a fluxului de absolvenți. Conform celor mai recente rapoarte consolidate, la

finalul anului școlar 2022-2023, distribuția absolvenților de clasa a XII-a/a XIII-a și a celor din învățământul profesional reflectă preferințele tradiționale, dar și schimbările incipiente.

Tabelul 3.12. Distribuția absolvenților pe filiere (estimări anuale)

Filiera / Tip de Învățământ	Număr Aproximativ de Absolvenți Anual	Procentaj (Estimativ)	Observații
LICEAL - Teoretic	~ 65.000 – 70.000	~ 45-50%	Rămâne dominantă, cu un echilibru relativ între profilul real și cel umanist. Specializarea matematică-informatică este lider în mediul urban.
LICEAL - Tehnologic	~ 45.000 – 50.000	~ 30-35%	Profilul servicii (economic, turism) atrage un număr mare de elevi. Profilul tehnic este esențial în zonele cu tradiție industrială.
LICEAL - Vocațional	~ 12.000 – 15.000	~ 8-10%	Profilul pedagogic și cel sportiv sunt cele mai reprezentative ca număr de absolvenți.
PROFESIONAL (inclusiv Dual)	~ 25.000 – 30.000	~ 15-18%	În creștere constantă. Numărul de absolvenți este direct influențat de implicarea companiilor la nivel local.

Această diversitate de oferte este rezultatul politicilor de extindere și diversificare a curriculumului școlar, care își propun să corespundă atât nevoilor elevilor, cât și celor ale economiei naționale.

Numărul anual de absolvenți pe specializări (2018–2023)

În anul școlar 2021–2022, numărul total de absolvenți (gimnaziu, liceu, profesional etc.) a fost de aproximativ 503.500, cu o creștere semnificativă față de 2020–2021 – aproape 477.000. Pentru 2022–2023, totalul absolvenților preuniversitari a fost tot în jur de 505.000, dintre care 143.400 provin din filiera liceală și doar 28.700 din învățământ profesional, plus 30.500 de absolvenți din postliceal.

Evoluție în liceu:

- 2016–2017: 153.600 absolvenți liceu – filieră teoretică ~51,3%, tehnologică ~41, %, vocațională ~7,6%;
- 2020–2021: 144.200 (–2,6% față de 2019–20); 52,7% teoretic, 38,7% tehnologic, 8,6% vocațional;
- 2021–2022: 146.100 (+1,3%); 52,1% teoretic, 39% tehnologic, 8,9% vocațional; 2022–2023: 143.400 (–1,9%); 53,4% teoretic, 36,8% tehnologic, 9,8% vocațional.

Evoluție în școli profesionale:

- 2016–2017: ~19.400 de absolvenți școală profesională;
- 2019: ~22.787 de absolvenți profesional;
- 2021–2022: ~31.100 de absolvenți;
- 2022–2023: ~28.700 de absolvenți.

Pe tipuri de filiere și specializări, învățământul liceal reunește aprox. 52–53% din elevi la filiera teoretică, aprox. 37–39% la filiera tehnologică și aprox. 8–10% la filiera vocațională.

Pentru școlile profesionale cu durată de trei ani, cifrele de mai jos reflectă cererea pe specializări (2020):

- mecanică: 9.636 de elevi;
- turism și alimentație: 2.460;
- industrie textilă și pielărie: 2.394;
- construcții, instalații, lucrări publice: 1.578;
- cele mai populare calificări: mecanic auto (5.075), confecționar textil (2.136), ospătar (1.400), tâmplar (1.205), comerciant (1.003);

- profesionale de doi ani: mecanică (5.697), turism-alimentație (1.286), construcții (861), textilă (854); calificări mecanic auto (3.408), ospătar (826), confecționar (798), tâmplar (551).

Această situație numerică indică nu doar stabilitatea, ci și adaptabilitatea sistemului educațional la schimbările din mediul economic și social. De asemenea, se remarcă faptul că, în funcție de regiune, anumite specializări au o pondere mai mare – în zonele urbane, profilurile academice (real și umanist) sunt predominant prezentate, în timp ce în mediul rural și în regiunile industriale se acordă o importanță sporită formării tehnice și vocaționale.

Factori determinanți și perspective de dezvoltare

Printre principalele forțe care modelează distribuția specializărilor se numără:

- **politicile publice și reformele educaționale: ajustările curriculare și strategiile de finanțare**, susținute de rapoartele anuale ale Ministerului Educației, au facilitat diversificarea ofertei educaționale. Programele de stimulare pentru liceele tehnice și profesionale au vizat îmbunătățirea compatibilității între formarea academică și cerințele pieței muncii;
- **diferențele regionale**: convergența sau disparitățile în accesul la educație se traduc, de asemenea, într-o distribuție inegală a specializărilor. Centrele urbane mari beneficiază de resurse și facilități moderne, iar liceele din aceste zone pot oferi o gamă largă de profiluri academice, în timp ce zonele rurale și semi-urbane se adaptează prin dezvoltarea programelor de formare profesională;
- **influențele socio-economice**: rata de abandon școlar, migrația populației și schimbările în structura demografică joacă un rol esențial în numărul și tipul de absolvenți. În acest context, politicile menite să reducă disparitățile între mediul urban și rural devin cruciale pentru atingerea obiectivelor privind educația de calitate.

La nivel național, se observă o concentrare a liceelor teoretice de elită în municipiile reședință de județ și în București, acestea atrăgând cei mai buni elevi din regiune. În contrast, liceele tehnologice sunt distribuite mai uniform pe teritoriul țării, fiind adesea ancorate în specificul economic al orașelor mici și al zonelor rurale.

Învățământul profesional și, în special, cel dual, prezintă cea mai mare corelare cu geografia economică. Județele cu investiții străine masive în producție (auto, componente electrice) și servicii, precum Timiș, Arad, Sibiu, Brașov, Cluj și Prahova, domină în oferta și numărul de absolvenți ai școlilor duale. Pe de altă parte, în regiuni mai puțin dezvoltate economic, rețeaua învățământului profesional este mai puțin robustă și mai puțin conectată la nevoile reale ale angajatorilor.

Specializările din domeniul serviciilor, precum turism și alimentație publică, sunt, în mod firesc, mai dezvoltate în zonele turistice consacrate (litoral, Valea Prahovei, Bucovina), în timp ce specializările agricole și silvice sunt prezente în special în liceele din mediul rural.

Pe termen mediu, se anticipează că evoluția tehnologică va conduce la o adaptare continuă a curriculumului, iar integrarea

competențelor digitale va deveni obligatorie în majoritatea profilurilor de studiu. Totodată, intensificarea măsurilor prin care se facilitează tranziția de la învățământul teoretic la formarea practică va contribui la reducerea decalajelor dintre pregătirea academică și cerințele angajatorilor.

În concluzie, se remarcă faptul că, în ultimii cinci ani, învățământul liceal și profesional din România s-a orientat către diversificare și adaptare la noile realități economice și tehnologice. Tipurile de specializări se diferențiază clar în funcție de profilul teoretic sau tehnologic, iar distribuția națională reflectă atât concentrarea resurselor moderne în marile centre urbane, cât și nevoile specifice ale mediilor rurale și industriale. Numărul anual de absolvenți, deși fluctuează în funcție de specializare, indică o stabilitate relativă în opțiunile elevilor, evidențiind totodată importanța unei politici educaționale diferențiate în funcție de regiune.

Pe viitor, se impune o continuă evoluție a sistemului prin investiții în infrastructură, formare profesională și programe inovatoare, pentru ca fiecare elev să poată beneficia de o educație adaptată cerințelor secolului XXI și pentru a asigura o armonizare a ofertelor educaționale cu nevoile pieței muncii.

3.2.4 Abandonul școlar

Abandonul școlar rămâne o problemă structurală majoră în sistemul educațional românesc. Anual, aproximativ 23.000 de elevi părăsesc școala. În 2023, rata de părăsire timpurie a educației (tinerii cu vârste între 18 și 24 de ani care nu mai urmează nicio formă de învățământ și nu au absolvit cel puțin liceul) a fost de 16,6%, cel mai mare procent din Uniunea Europeană, unde media este de doar 9,5%.

Pe segmentul liceal și profesional, rata de abandon a crescut în anul școlar 2021–2022 la 2,1%, de la 1,7% în 2020–2021.

Un moment critic în parcursul educațional al elevilor este trecerea de la gimnaziu la liceu. În anul școlar 2023–2024, 7.392 de elevi care finalizaseră clasa a VIII-a în 2022 nu s-au mai înscris în clasa a IX-a. Astfel, rata de tranziție a fost de 95,8%, în scădere ușoară față de 96,1% în anul precedent. Această stagnare sugerează o creștere lentă, dar constantă, a abandonului precoce imediat după finalizarea învățământului obligatoriu de bază.

Diferențele între mediul rural și urban sunt semnificative.

În zonele rurale, rata de părăsire timpurie a educației pentru segmentul 18–24 de ani ajunge la 27,5%, în timp ce în orașele mari aceasta este de doar 3,3%.

La nivel regional, datele pentru 2022 arată că regiunile Sud-Est și Centru înregistrau rate de abandon de peste 15–23%, în timp ce Bucureștiul se situa mult sub media națională, cu o rată de 7,9%.

Abandonul este deosebit de ridicat în învățământul profesional, unde ratele depășesc 6%. De exemplu, în județul Vrancea, abandonul a fost de 6,41% în 2023–2024.

Cauzele acestui fenomen sunt multiple:

- individuale: dificultăți de adaptare, motivație redusă, condiții de sănătate, probleme familiale, necesitatea navetei;
- instituționale: infrastructură deficitară, lipsa de sprijin personalizat, cadre didactice nepregătite pentru nevoile acestor elevi;
- sociale: stigmatizare, discriminare și provocările din mediul rural.

Printre principalele **cauze ale abandonului școlar** se numără:

- sărăcia și lipsa sprijinului material (mâncare, rechizite, transport);
- lipsa unor servicii educaționale complementare (after-school, consiliere);
- obstacole geografice (distanță mare între domiciliu și școală);
- lipsa percepției utilității școlii pentru viitorul personal și profesional.

Consecințele economice sunt grave. România pierde anual circa 2,3 miliarde de euro din cauza abandonului (~0,77% din PIB). De asemenea, se estimează o pierdere de aproximativ 190.000 de euro per elev care nu finalizează școala. Pe durata de viață a persoanelor care au abandonat școala în decursul ultimilor 11 ani, costurile cumulate ajung la 107 miliarde de euro/an, adică peste 35,67% din PIB.

Pentru **combaterea fenomenului**, au fost adoptate o serie de măsuri și programe cu efecte pozitive:

- programe after-school care oferă sprijin educațional și masă caldă în școli;
- consiliere psihologică și sprijin familial pentru elevii aflați în risc de abandon;
- finanțări europene dedicate burselor sociale și programelor remediale, precum programul „Masa caldă”, care, în ciclul gimnazial, contribuie semnificativ la reducerea abandonului.

În concluzie, abandonul școlar din România este un fenomen complex, alimentat de factori socio-economici, geografici și instituționali. În absența unor intervenții sistematice, pierderile individuale și colective sunt uriașe. Însă prin investiții în

infrastructură, consiliere, sprijin material și comunitar, se pot crea condiții reale de menținere a elevilor în sistemul educațional și de reducere a acestui fenomen cu impact major pe termen lung.

3.2.5 Echitatea în educație

România se confruntă în continuare cu disparități educaționale profunde, în special între mediul urban și cel rural. Diferențele se manifestă atât în ceea ce privește participarea la educație, cât și accesul la resurse și rezultatele obținute. Peste 50% din populația rurală este expusă riscului de sărăcie sau de excludere socială, un context care afectează profund șansele copiilor din aceste zone. De asemenea, rata părăsirii timpurii a școlii rămâne alarmant de ridicată: în timp ce media UE este de aproximativ 9%, România se situează la 16–17%, iar în mediul rural ajunge până la 27%.

Elevii din mediul rural sunt semnificativ mai puțin incluși în educația timpurie și prezintă o probabilitate mai mare de abandon școlar timpuriu. Infrastructura deficitară rămâne o problemă majoră: doar aproximativ 60% dintre școlile rurale dispun de condiții decente, afectând peste 150.000 de elevi. La nivelul învățământului gimnazial și liceal, doar 60% dintre elevii rurali finalizează educația secundară, în contrast cu 90% în mediul urban.

Diferențele de rezultate sunt considerabile. Conform unei analize a Băncii Mondiale, elevii din rural sunt, în medie, cu până la trei ani de școală în urmă față de colegii lor din mediul urban. Datele Evaluării Naționale arată că mediile sub cinci sunt de două ori mai frecvente în rândul elevilor din rural, evidențiind decalaje semnificative în competențe.

Sărăcia educațională afectează grav capacitatea elevilor de a învăța și de a performa. În mediul rural, aproximativ 50–51% dintre copii se află în situație de sărăcie educațională, comparativ cu 20% în marile orașe. În plus, 63% dintre elevii români nu au acces la rechizitele necesare, problema fiind acutizată în mediile defavorizate. Implicarea copiilor în muncile gospodărești contribuie la scăderea timpului și motivației pentru studiu, perpetuând cercul vicios al sărăciei. De asemenea, copiii aparținând minorității rome se confruntă cu o excludere educațională accentuată. Doar 22% dintre elevii rome finalizează liceul, iar participarea la educația timpurie este

extrem de scăzută, situându-se în jurul valorii de 27%. Aceste date reflectă lipsa unor politici eficiente de incluziune și sprijin adaptat.

Organizații internaționale și locale au propus și inițiat mai multe intervenții pentru reducerea disparităților:

- OCDE recomandă investiții sistematice în infrastructura rurală, programe de mentorat pentru cadre didactice, extinderea programelor after-school și a transportului școlar, precum și dezvoltarea învățământului dual în zonele defavorizate;
- Teach for Romania promovează inițiativa „Give-back rural”, premiiind profesorii care contribuie activ la incluziune și sprijinirea elevilor vulnerabili;
- ONG-uri precum Salvați Copiii implementează modele integrate de sprijin: burse, rechizite și implicarea comunităților locale;
- Ministerul Educației, prin proiecte precum Proiectul privind Învățământul Secundar - ROSE (Romania Secondary Education Project), a demarat programe remediale, în special la matematică, pentru elevii din mediul rural, cu scopul de a reduce decalajele de competență.

Se constată, așadar, că disparitățile urban-rural rămân profunde: diferențe echivalente cu până la trei ani de școală, acces limitat la infrastructură și rezultate școlare inferioare pentru elevii din rural. Sărăcia este adesea transmisă intergenerațional și se reflectă în lipsa resurselor educaționale și în prezența redusă la școală. Grupurile vulnerabile, în special copiii rome și cei din familii cu venituri reduse, sunt marginalizați încă din etapele timpurii ale educației. Impactul acestor probleme este vizibil în abandonul școlar ridicat, analfabetismul funcțional și perpetuarea inegalității. Progresul este posibil, cel puțin prin aplicarea recomandărilor OCDE, mobilizarea cadrelor didactice dedicate și sprijin integrat, astfel încât să se construiască punți reale pentru reducerea decalajelor și creșterea echității în educația românească.

3.3 Analiza caracteristicilor socio-demografice

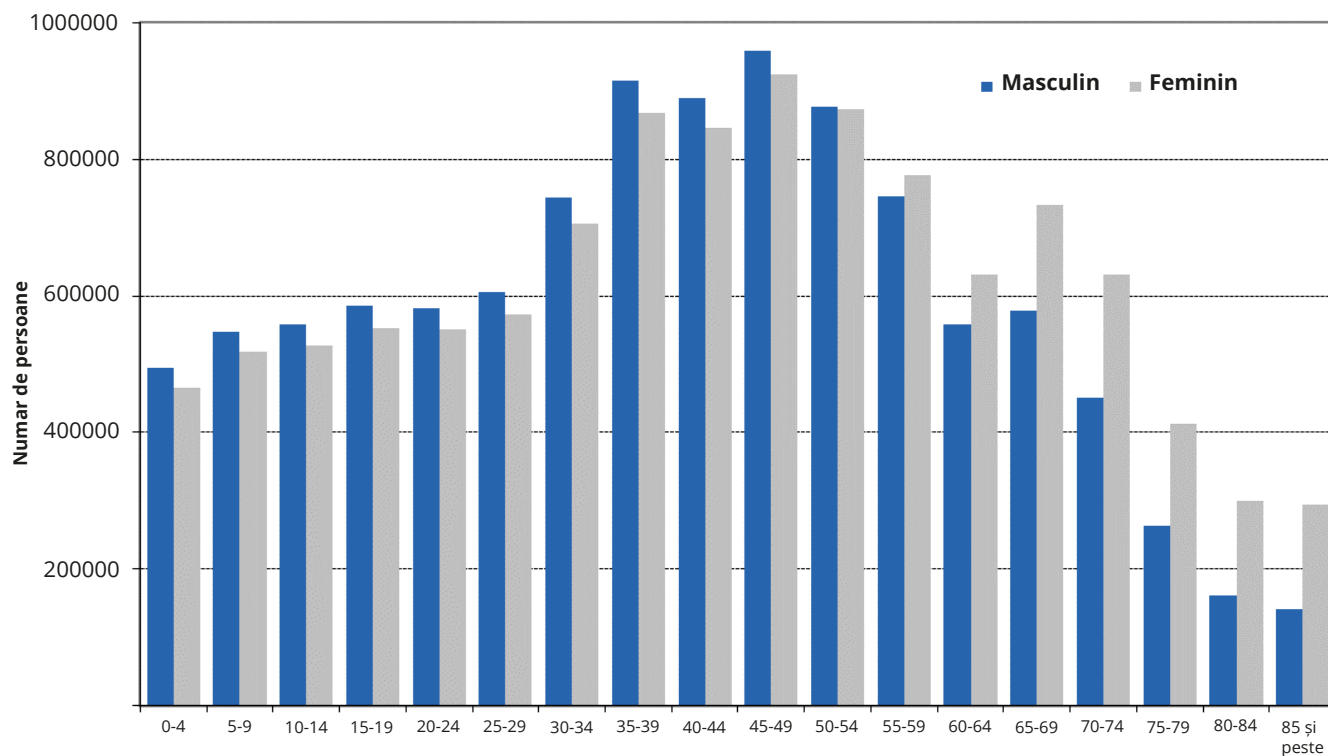
Populația după domiciliu la 1 ianuarie 2024 a ajuns la 21,8 milioane de persoane, în scădere cu 0,5% față de 1 ianuarie 2023. La 1 ianuarie 2023, populația după domiciliu a fost de 21,9 mil. persoane, în scădere cu 0,4% față de 1 ianuarie 2022. Populația după domiciliu reprezintă numărul persoanelor cu cetățenie română și domiciliul pe teritoriul României, delimitat după criterii administrativ-teritoriale. Altfel spus, populația după domiciliu reprezintă populația de jure care poate să includă și

emigranții, indiferent de perioada emigrării acestora; a nu se confunda populația după domiciliu cu populația rezidentă - populația de facto a României, recunoscută internațional. În 2024, populația urbană și cea de sex feminin au fost majoritare (55,8%, respectiv 51,2%). Și în 2023, populația urbană și cea de sex feminin au fost majoritare (56,1%, respectiv 51,2%). În 2024, fenomenul de îmbătrânire demografică s-a accentuat, populația vârstnică de 65 de ani și peste depășind cu mai mult

de 27,5% populația tânără de 0-14 ani (3.966 de mii față de 3.110 de mii de persoane). La fel și în 2023, populația vârstnică de 65 de ani și peste a depășit cu peste 22% populația tânără de 0-14 ani (3.893 de mii față de 3.175 de mii de persoane).

Vârsta medie a populației a fost de 42,5 ani, cu 0,3 ani mai mare decât la 1 ianuarie 2023. Vârsta mediană a fost de 43,2 ani, în creștere cu 0,4 ani față de 1 ianuarie 2023.

Figura 3.9. Populația după domiciliu pe grupe de vârstă și sexe, la 1 ianuarie 2024

La 1 ianuarie 2024, cea mai mare pondere în totalul populației o deținea grupa de vârstă 45-49 de ani (8,6%). Aceași grupă de vârstă a avut cea mai mare pondere atât în rândul persoanelor de sex feminin (8,3%) cât și în rândul persoanelor de sex masculin (9%).

Ponderea grupei de 0-4 ani a fost de 4,4%, mai mică decât cea a grupelor de vârstă 5-9 ani (4,9%), 10-14 ani (5%) și 15-19 ani (5,2%).

04.

Identificarea principalelor sectoare economice care prezintă oportunități de dezvoltare

4.1. Stabilirea sectoarelor economice în care se regăsesc excedente sau deficite (prin analiza balanței comerciale)

Seriile lunare de date statistice cu privire la exportul și importul României, atât la nivel extra- cât și la nivel intracomunitar, sunt raportate de către INS (2025a; 2025b). Valorile exportului și importului conform Clasificării Standard de Comerț Internațional (CSCI) Rev. 4 pentru intervalul de timp ianuarie 2013 – mai 2025 au fost extrase din baza de date și s-au reconstituit valorile anuale pentru intervalul de timp 2013-2024, iar pentru anul 2025 (anul în curs) au fost însumate valorile pentru intervalul de timp ianuarie 2025-mai 2025 (an incomplet). Pe baza acestor sume, s-au calculat, pentru fiecare categorie de bunuri, soldurile comerciale anuale (Tabelul 4.1, Figura 4.1).

Balanța comercială pentru *produse alimentare și animale vii* a României a cunoscut o continuă deteriorare în perioada analizată, pornind în anul 2013 de la un sold comercial negativ (deficit comercial) relativ redus, de 289 mil. euro, până la un deficit de 4,86 mld. euro în anul 2024. Componenta intracomunitară pentru această categorie de bunuri este

negativă, reușind să dezechilibreze balanța pozitivă înregistrată ca urmare a comerțului extracomunitar al țării noastre.

În privința categoriei *băuturi și tutun*, situația este semnificativ diferită față de categoria discutată anterior, în sensul că România a reușit să înregistreze un sold comercial pozitiv (excedent comercial) în perioada 2013-2025 (ianuarie-mai), cu valori constant pozitive pentru soldul comercial intracomunitar. Deși în perioada 2013-2019, balanța comercială cu *băuturi și tutun* a României în raport cu țările non-UE a fost deficitară, începând cu anul 2020, raportul dintre export și import s-a inversat, aceasta devenind excedentară și pentru această componentă. Este util de precizat că acesta este soldul comercial pozitiv cu cea mai mare valoare pentru primele cinci luni ale anului 2025 comparativ cu celelalte categorii de bunuri incluse în CSCI Rev. 4. Anul 2024, ultimul an pentru care există raportări finale, a situat comerțul cu *băuturi și tutun* pe primul loc din perspectiva soldului comercial pozitiv.

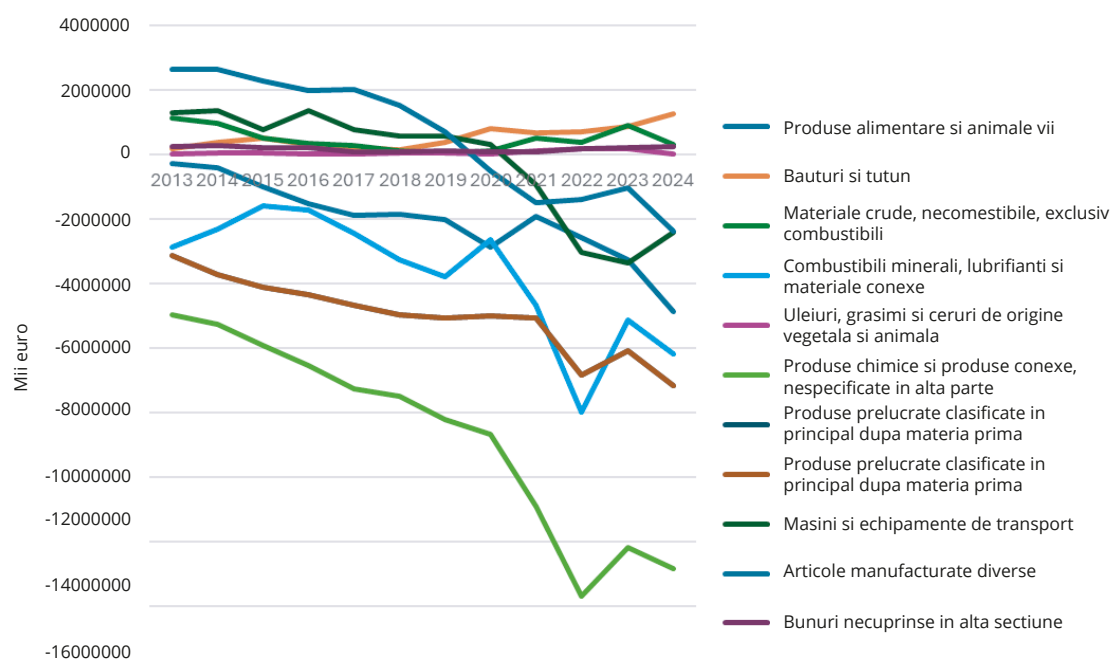
Categoria *materiale crude, necomestibile, exclusiv combustibili*, este o altă categorie pentru care România a înregistrat un sold comercial pozitiv în perioada 2013-2024. Analiza pe componentele intra- și extracomunitare indică un excedent comercial în relația cu membrii UE în perioada 2013-2024, singura excepție reprezentând-o începutul de an 2025, pentru care primele cinci luni se încheie cu un sold negativ al comerțului intracomunitar. Componenta extracomunitară a

acestei categorii de bunuri este una fluctuantă, înregistrând excedente în perioada 2013-2016, 2020-2021, 2023-2024, 2025 (ianuarie-mai), respectiv deficite în perioada 2017-2019 și în anul 2022. Cu toate acestea, evoluția în ansamblu a soldului comerțului internațional cu aceste bunuri a avut o evoluție relativ constantă comparativ cu alte categorii de bunuri analizate.

Tabelul 4.1. Sold comercial pentru principalele categorii de bunuri conform Clasificării Standard de Comerț Internațional (CSCI) Rev. 4, mld. euro

Categorie de bunuri		2013	2014	2015	2016	2017
Produce alimentare și animale vii	Intra-UE	-1.48	-1.44	-2.01	-2.76	-2.89
	Extra-UE	1.19	1.05	0.99	1.24	1.00
	Total	-0.29	-0.40	-1.02	-1.53	-1.89
Băuturi și tutun	Intra-UE	0.23	0.44	0.59	0.39	0.26
	Extra-UE	-0.06	-0.07	-0.10	-0.09	-0.07
	Total	0.17	0.36	0.49	0.29	0.19
Materiale crude, necomestibile, exclusiv combustibili	Intra-UE	0.39	0.29	0.28	0.29	0.30
	Extra-UE	0.75	0.67	0.21	0.06	-0.02
	Total	1.13	0.96	0.49	0.35	0.28
Combustibili minerali, lubrifianți și materiale conexe	Intra-UE	-0.51	0.01	-0.03	0.05	0.07
	Extra-UE	-2.36	-2.32	-1.56	-1.77	-2.52
	Total	-2.87	-2.31	-1.59	-1.72	-2.46
Uleiuri, grăsimi și ceruri de origine vegetală și animală	Intra-UE	0.04	-0.01	0.01	-0.02	-0.01
	Extra-UE	-0.02	0.04	0.03	0.03	0.04
	Total	0.02	0.03	0.03	0.00	0.02
Produce chimice și produse conexe, nespecificate în altă parte	Intra-UE	-4.70	-4.97	-5.56	-6.07	-6.74
	Extra-UE	-0.27	-0.29	-0.36	-0.47	-0.52
	Total	-4.97	-5.26	-5.92	-6.55	-7.26
Produce prelucrate clasificate în principal după materia primă	Intra-UE	-3.32	-3.59	-3.78	-3.85	-4.00
	Extra-UE	0.18	-0.15	-0.33	-0.51	-0.69
	Total	-3.13	-3.73	-4.11	-4.37	-4.69
Mașini și echipamente de transport	Intra-UE	-1.00	-0.57	-0.57	0.56	0.61
	Extra-UE	2.29	1.93	1.35	0.80	0.16
	Total	1.30	1.36	0.77	1.36	0.77
Articole manufacturate diverse	Intra-UE	2.78	2.88	2.62	2.44	2.58
	Extra-UE	-0.15	-0.23	-0.34	-0.45	-0.58
	Total	2.63	2.65	2.28	1.99	2.00
Bunuri necuprinse în altă secțiune	Intra-UE	0.15	0.15	0.12	0.12	0.02
	Extra-UE	0.09	0.13	0.09	0.07	0.05
	Total	0.24	0.28	0.22	0.19	0.07

2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (ian-mai)
-2.70	-3.41	-4.15	-4.27	-4.65	-5.34	-6.39	-2.70
0.85	1.40	1.28	2.34	2.06	2.08	1.52	0.52
-1.85	-2.02	-2.86	-1.93	-2.59	-3.26	-4.87	-2.19
0.17	0.40	0.57	0.55	0.32	0.32	0.68	0.21
-0.04	-0.03	0.23	0.11	0.40	0.54	0.57	0.31
0.13	0.37	0.80	0.66	0.71	0.86	1.25	0.52
0.18	0.04	0.04	0.37	0.85	0.67	0.02	-0.31
-0.06	0.00	0.06	0.14	-0.48	0.23	0.28	0.19
0.11	0.04	0.10	0.51	0.38	0.90	0.30	-0.12
0.01	-0.38	-0.51	-0.98	-3.26	-1.17	-1.96	-1.91
-3.27	-3.41	-2.13	-3.70	-4.71	-3.96	-4.22	-0.95
-3.26	-3.79	-2.64	-4.68	-7.98	-5.13	-6.18	-2.86
0.03	0.04	-0.02	0.04	0.21	0.03	0.02	-0.01
0.02	0.01	0.02	0.05	-0.03	0.14	0.01	-0.04
0.05	0.05	0.00	0.10	0.18	0.16	0.02	-0.05
-7.01	-7.49	-7.38	-9.04	-10.67	-10.47	-10.75	-4.85
-0.48	-0.73	-1.31	-1.88	-3.02	-1.74	-2.10	-0.99
-7.49	-8.22	-8.69	-10.92	-13.70	-12.20	-12.84	-5.84
-3.84	-3.89	-3.41	-3.49	-4.33	-4.01	-4.53	-1.87
-1.13	-1.19	-1.59	-1.58	-2.53	-2.09	-2.65	-1.35
-4.97	-5.08	-5.00	-5.07	-6.86	-6.10	-7.18	-3.22
0.90	1.28	0.83	-0.27	-1.28	-1.94	-1.28	0.14
-0.34	-0.73	-0.52	-0.67	-1.75	-1.43	-1.13	-0.81
0.57	0.56	0.31	-0.94	-3.03	-3.37	-2.41	-0.67
2.36	1.84	0.56	-0.10	-0.12	-0.10	-0.75	-0.22
-0.83	-1.15	-1.07	-1.39	-1.27	-0.94	-1.63	-0.71
1.53	0.69	-0.51	-1.49	-1.39	-1.05	-2.38	-0.93
0.01	0.01	0.00	0.02	0.06	0.08	0.10	-1.61
0.07	0.09	0.09	0.06	0.12	0.13	0.12	0.09
0.07	0.10	0.09	0.09	0.18	0.21	0.23	-1.51

Figura 4.1. Evoluția soldului comercial pe categorii de bunuri conform Clasificării Standard de Comerț Internațional 2013-2024

Sursă: Reprezentare proprie pe baza datelor oferite de INS (2024c).

În privința **combustibililor minerali, lubrifianți și materiale conexe**, România a înregistrat deficit comercial în perioada 2013-2025 (ianuarie-mai), atât în termeni totali, cât și în termeni extracomunitari. În privința comerțului cu țările membre ale UE, România a înregistrat o balanță comercială pozitivă doar în anii 2014, 2016-2018. O privire de ansamblu asupra evoluției acestui indicator dezvăluie o evoluție negativă în timp a acestei categorii de bunuri.

Categoria de bunuri **uleiuri, grăsimi și ceruri de origine vegetală și animală** a înregistrat, în perioada analizată, sold comercial pozitiv, cu excepția anului 2020 și a începutului de an 2025.

Cu doar câteva excepții, anume în anii 2013 și 2022, comerțul extracomunitar a relevat exporturi mai mari decât importurile, iar în privința comerțului intracomunitar, anii 2014, 2016, 2017 și 2020 s-au încheiat cu un sold comercial negativ în relația cu țările blocului comunitar. Evoluția soldului comercial pentru această categorie de bunuri nu a avut fluctuații spectaculoase în perioada analizată și nici variații semnificative, comparativ cu alte categorii de bunuri incluse în CSCI Rev. 4.

România a înregistrat, în perioada 2013-2025 (ianuarie-mai), un sold comercial negativ semnificativ pentru **produse chimice și produse conexe, nespecificate în altă parte**. De altfel, aceasta este categoria de bunuri CSCI Rev. 4 cu cel mai pregnant rezultat negativ, atât în relația comercială cu țările blocului comunitar, cât și în relația cu țările non-UE. Astfel, deficitul comercial al acestei categorii s-a acutizat an de an, atingând cea mai mare valoare negativă în anul 2022, urmând o ușoară redresare începând cu anul 2023.

De asemenea, categoria **produse prelucrate clasificate în principal după materia primă** a înregistrat, în perioada analizată, un sold comercial negativ atât per total, cât și pe componentele intra- și extra-comunitare. Singura excepție o reprezintă cazul izolat al anului 2013, când România a înregistrat un sold pozitiv în relația comercială cu țările non-UE. Este de remarcat faptul că evoluția acestui indicator a cunoscut un sold într-o continuă

scădere, fiind a doua cea mai nefavorabilă evoluție după indicatorul anterior analizat. Această categorie de bunuri, cât și cea anterior analizată, presupun crearea de valoare adăugată în cadrul lanțului de producție, iar o primă concluzie pe care o putem trage este că țara noastră nu excelează la capitolul producție și export de bunuri cu o valoare adăugată mare, ci mai degrabă se situează bine în privința exportului de bunuri primare, unde valoarea adăugată este una minimă.

Deși pentru categoria **mașini și echipamente de transport**, România s-a situat într-o poziție favorabilă în perioada 2013-2020, înregistrând un sold comercial pozitiv, anii 2021-2024 au dezechilibrat balanța comercială la acest capitol, pe fondul pandemiei, dar și a altor dezechilibre. România a arătat că există potențial pentru a echilibra balanța comercială la acest capitol, astfel că, anul 2024 și primele luni ale anului 2025 indică un sold comercial negativ, dar acesta cunoaște o oarecare îmbunătățire, ceea ce reprezintă un argument suplimentar al capacității acestui domeniu de redresare și de inversare a evoluției negative post-pandemice.

O tendință similară s-a înregistrat pentru **articole manufacturate diverse** – după o evoluție favorabilă în perioada 2013-2019, soldul comercial s-a deteriorat, devenind negativ. Dacă la nivelul comerțului cu statele membre ale Uniunii Europene, balanța comercială a cunoscut și solduri pozitive (2013-2020), soldul în relația cu țările non-UE a fost permanent negativ în toată perioada analizată.

Nu în ultimul rând, categoria **bunuri necuprinse în altă secțiune** este una cu sold comercial pozitiv pentru perioada analizată, atât pe componenta de comerț în cadrul blocului comunitar, cât și în afara acestuia. Singura excepție o reprezintă primele luni ale anului 2025, care prefigurează un sold comercial negativ cu statele membre ale UE. Această categorie de bunuri se aseamănă din perspectiva soldului comercial pozitiv, valorilor fără mari fluctuații, de un nivel mediu și evoluției constante

cu cea a *uleiurilor, grăsimilor și cerurilor de origine vegetală și animală*.

Datele statistice publicate în Buletinul Statistic de Comerț Internațional (INS, 2025e) pentru ultimul an disponibil, 2024, date provizorii, sunt sintetizate în Tabelul 4.2.

Tabelul 4.2. Sold comercial pentru bunuri, clasificate pe marile categorii economice, mld. euro (2024e)

Comerțul internațional cu bunuri, pe marile categorii economice (MCE), mld. euro	Export (FOB)	Import (FOB)	Sold comercial
Alimente și băuturi	7,4	11,9	-4,5
Aprovizionări industriale nespecificate în altă parte	19,7	36,7	-17
Combustibili și lubrifianți	4,4	10	-5,6
Bunuri de capital (exclusiv echipamentul de transport) și părți și accesorii	20,9	29,3	-8,3
Echipament de transport și părți și accesorii	23,8	17,6	6,2
Bunuri de consum nespecificate în altă parte	14,9	19,7	-4,8
Bunuri nespecificate în altă parte	1,5	1,2	0,4
Total	92,7	126,1	-33,4

Sursă: Reprezentare proprie pe baza datelor oferite de INS (2024e).

Din cele șapte categorii de bunuri clasificate pe marile categorii economice (MCE), în anul 2024, România a înregistrat un sold comercial pozitiv doar pentru categoria *echipament de transport și părți și accesorii* (cu 6,2 mld. euro) și pentru categoria *bunuri nespecificate în altă parte* (439,6 mil. euro). Cel mai mare deficit comercial s-a înregistrat pentru categoria *aprovizionări*

industriale nespecificate în altă parte, urmată de *bunuri de capital (exclusiv echipamentul de transport) și părți și accesorii* și *combustibili și lubrifianți*. Datele privind comerțul internațional de bunuri, conform clasificării produselor și serviciilor asociate activităților (CPSA 15) sunt prezentate în Tabelul 4.3.

Tabelul 4.3. Comerțul internațional de bunuri, conform clasificării produselor și serviciilor asociate activităților (CPSA 15), mld. euro

	Denumire cod CPSA	Export FOB 2024	Import FOB 2024	Sold comercial
1	Produse ale agriculturii și vânătorii	5,15	3,59	1,56
2	Produse ale silviculturii și exploatării forestiere	0,02	0,10	-0,08
3	Pește și alte animale acvatice, produse de acvacultură	0,02	0,13	-0,11
5	Cărbune și lignit	0,01	0,05	-0,04
6	Petrol brut și gaze naturale	0,82	5,36	-4,54
7	Minereuri metalifere	0,08	0,08	0,00
8	Alte minerale și produse de carieră	0,07	0,14	-0,07
10	Produse alimentare	3,21	9,23	-6,02
11	Băuturi	0,42	0,78	-0,36
12	Produse din tutun	2,05	0,45	1,59
13	Produse ale industriei textile	1,32	2,64	-1,31
14	Articole de îmbrăcăminte	2,22	2,86	-0,63
15	Piei și produse din piele	1,26	1,90	-0,64

16	Produse rezultate din prelucrarea lemnului (exclusiv mobilier), articole din paie și din alte materiale vegetale împletite	1,82	0,81	1,01
17	Hârtie și produse din hârtie	0,71	1,90	-1,19
19	Produse de cocserie; produse obținute din prelucrarea țițeiului	2,64	3,32	-0,68
20	Substanțe și produse chimice	2,55	10,38	-7,84
21	Produse farmaceutice de bază și preparate farmaceutice	1,95	6,40	-4,45
22	Produse din cauciuc și mase plastice	5,23	5,59	-0,36
23	Alte produse din materiale nemetale	0,70	1,86	-1,16
24	Produse ale industriei metalurgice	4,23	7,85	-3,62
25	Produse ale industriei construcțiilor metalice și produselor din metal (exclusiv mașini, utilaje și echipamente)	3,84	6,12	-2,28
26	Calculatoare și produse electronice și optice	5,77	11,36	-5,59
27	Echipamente electrice	12,25	10,40	1,84
28	Mașini, utilaje și echipamente neclasificate în altă parte	7,87	11,57	-3,70
29	Autovehicule de transport rutier, remorci și semiremorci	18,43	13,73	4,70
30	Alte mijloace de transport	2,08	1,50	0,58
31	Mobilă	2,39	1,36	1,03
32	Alte produse industriale neclasificate în altă parte	0,99	2,40	-1,41
35	Energie electrică, gaze, apă caldă și aer condiționat	1,01	1,52	-0,51
	Alte produse necuprinse în altă parte	1,58	0,71	0,87
	Total	92,69	126,08	-33,39

Categoriile de produse, conform CPSA 15, pentru care România a înregistrat un sold comercial pozitiv în anul 2024 sunt: produse ale agriculturii și vânătorii, produse din tutun, produse rezultate din prelucrarea lemnului (exclusiv mobilier), articole din paie și din alte materiale vegetale împletite, echipamente electrice, autovehicule de transport rutier, remorci și semiremorci, alte mijloace de transport, mobilă, alte produse necuprinse în altă parte.

Indiferent de sistemul de clasificare folosit, analiza balanței comerciale indică atât rezultate pozitive pentru anumite tipuri de bunuri, precum autovehicule și bunuri destinate transportului, bunuri nespecifice, dar și produse din tutun, produse de agricultură, materiale crude, necomestibile, uleiuri, grăsimi și ceruri. Ultimele tipuri de bunuri nu înglobează un nivel ridicat de valoare adăugată, însă este evident că există resurse și materii prime care pot fi folosite pentru o producție mai sofisticată și mai complexă, ceea ce reprezintă o oportunitate de dezvoltare a producției la nivel local.

4.2. Identificarea sectoarelor (pe coduri CAEN) pentru stabilirea profitabilității medii

Rezultatele raportate de INS privind activitatea întreprinderilor din industrie, construcții, comerț și servicii de piață pentru anul 2023 (INS, 2024c) indică o rată medie a profitului brut, exprimat ca raport între rezultatul brut al exercițiului și cifra de afaceri, de 8,18%. Tabelul 4.4 prezintă, într-o manieră defalcată, rata profitului brut pentru întreprinderile din industrie, construcții,

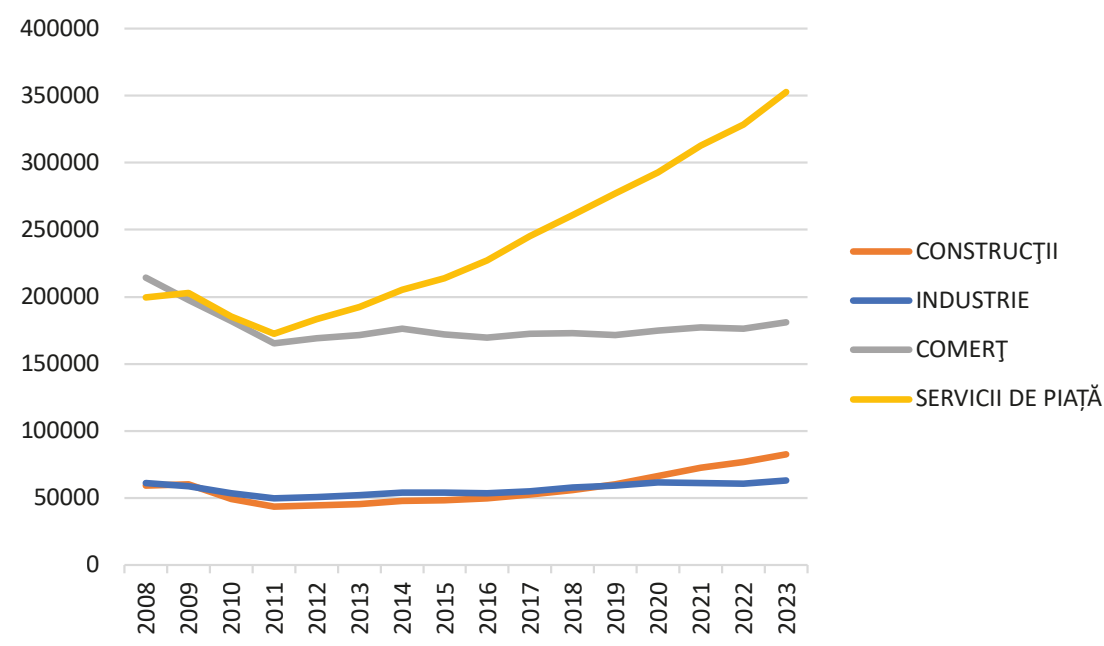
comerț și servicii de piață. Astfel, se remarcă o rată a profitului brut de 13,22% pentru serviciile de piață, urmate îndeaproape de construcții, cu o rată a profitului brut de 12,1%. Industria se situează ușor sub media anului pentru toate întreprinderile, cu o rată de 7,93%, iar întreprinderile din comerț au înregistrat cea mai mică rată a profitului brut, de 4,97%.

Tabelul 4.4. Rata rezultatului brut al exercițiului pentru anul 2023

	Diviziuni	Cifra de afaceri (mil.lei)	Rezultatul brut al exercițiului (mil.lei)	Rata medie a profitului brut (%)
Total		2.590.595	211.884	8,18
Industrie	05 - 39	791.284	62.713	7,93
Construcții	41 - 43	220.587	26.713	12,10
Comerț	45 - 47	1.045.313	51.930	4,97
Servicii de piață	49 - 96	533.411	70.528	13,22

Sursa: Reprezentarea datelor oferite de INS și calcule proprii ale ratei medii a profitului brut (2024c)

În acest context, nu este de mirare faptul că majoritatea întreprinderilor (51,93%, respectiv 352.817 întreprinderi dintr-un total de 679.355) activează în domeniul serviciilor de piață. De altfel, numărul acestor întreprinderi a crescut constant de-a lungul timpului, așa cum rezultă din Figura 4.2.

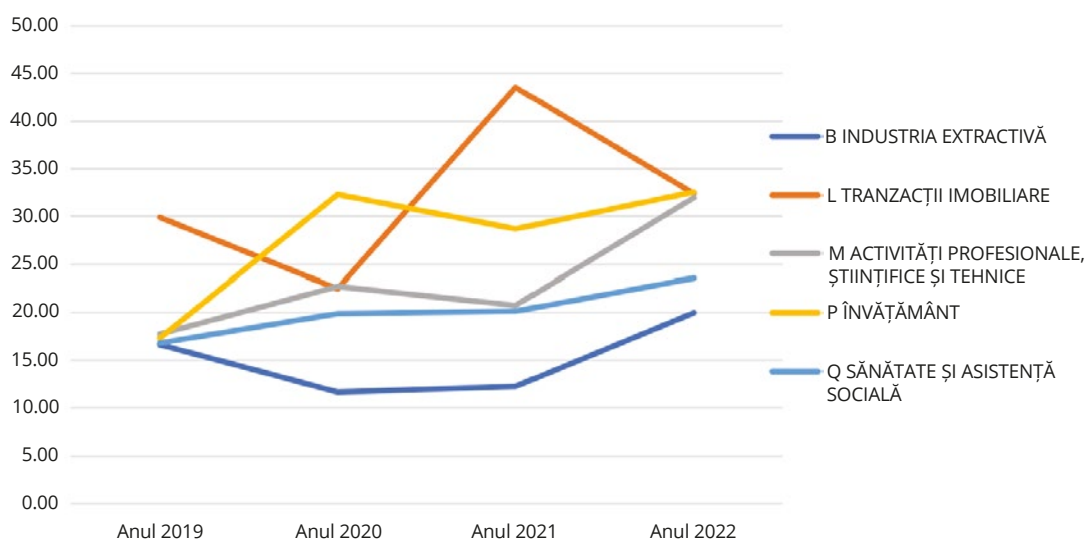
Figura 4.2. Numărul întreprinderilor pe sectoare de activitate, 2008-2023

Sursa: Reprezentare proprie pe baza datelor oferite de INS (2024c).

O analiză mai detaliată a profitabilității, realizată pe secțiunile CAEN Rev. 2, dezvăluie variații semnificative (INS, 2024d). Astfel, învățământul (P), tranzacțiile imobiliare (L) și activitățile profesionale, științifice și tehnice (M) au înregistrat la nivelul anului 2022, ultimul an pentru care sunt raportate valorile finale, rate ale profitului de 32,56%, 32,39%, respectiv 31,94%. În eșalonul imediat următor, se situează activitățile de sănătate și asistență socială (Q) și industria extractivă (B), cu rate ale profitului brut de 23,57%, respectiv 20%. Figura 4.3 prezintă

grafic cele mai performante activități ale anului 2022, surprinse în dinamica anilor 2019-2022. Activitățile profesionale, științifice și tehnice (M) și activitățile de sănătate și asistență socială (Q) au avut o evoluție nemarcată de fluctuații ample, care au condus la o creștere constantă în ultimii patru ani. Pe de altă parte, perioada pandemiei, cu precădere anul 2020, a reprezentat un punct de inflexiune pentru tranzacțiile imobiliare (care au înregistrat un minim local) și pentru învățământ (care a înregistrat o creștere conjuncturală fulminantă).

Figura 4.3. Rata profitului brut în cele mai performante activități la nivelul anului 2022

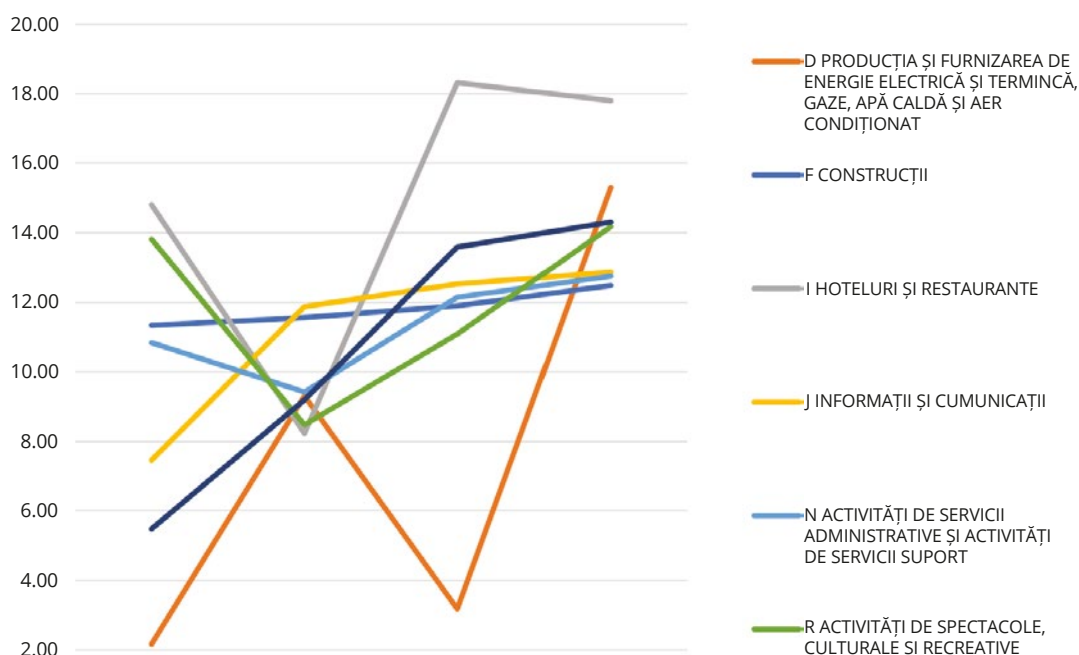
Sursa: Reprezentare proprie pe baza datelor oferite de INS (2024d).

Activitățile hotelurilor și restaurantelor (I) au înregistrat rate ale profitului brut de 17,79%, revenind după declinul din timpul pandemiei și depășind valorile pre-pandemice. Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (D) au înregistrat o rată a profitului brut de 15,31% în anul 2022, o valoare record de două cifre pentru întreaga serie de date disponibilă (2008-2022). Atât activitățile de spectacole, culturale și recreative (R), cât și alte activități de servicii (S), se situează la un nivel al ratei profitului brut de aproximativ 14% (14,17%, respectiv 14,31%).

Rezultate similare în materie de profitabilitate, de aproximativ 12%, înregistrează activitățile de informații și comunicații (J)

(12,88%), activitățile de servicii administrative și activitățile de servicii suport (N) (12,76%) și construcțiile (F) (12,49%) (Figura 4.4). În perioada pandemiei, ratele profitului brut au scăzut atât pentru activitățile hotelurilor și restaurantelor (I), activitățile de spectacole, culturale și recreative (R), cât și pentru activitățile de servicii administrative și activitățile de servicii suport (N). Activitățile de informații și comunicații (J) și producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat (D) au adus profituri mai mari în aceeași perioadă. Activitățile de construcții (F) și alte activități de servicii (S) au înregistrat o evoluție pozitivă constantă din perspectiva profitabilității, inclusiv în perioada pandemică.

Figura 4.4. Rata profitului brut în activitățile cu performanțe medii la nivelul anului 2022

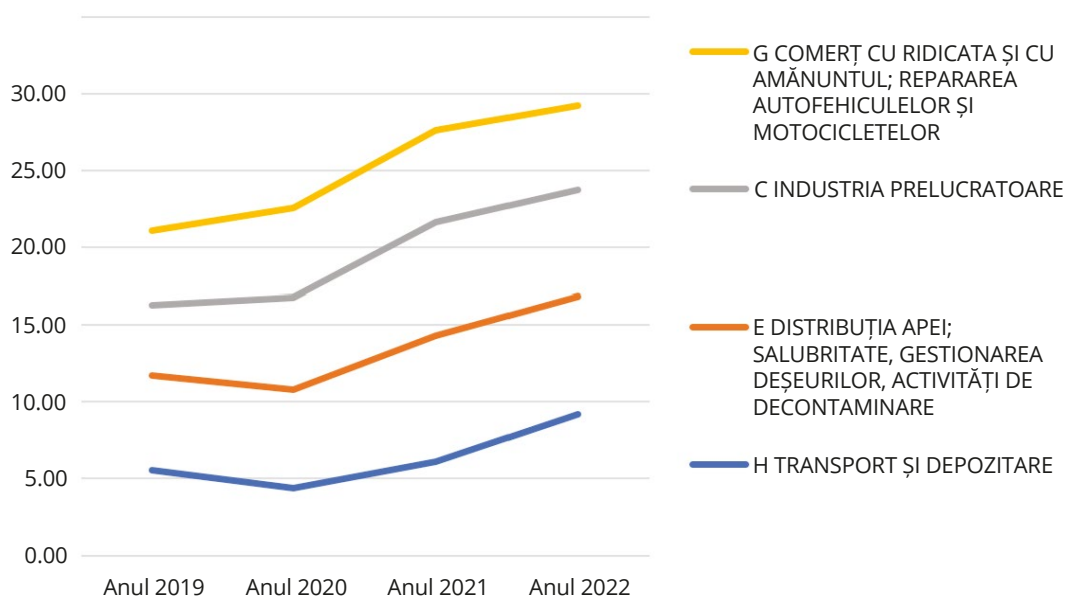

Sursa: Reprezentare proprie pe baza datelor oferite de INS (2024d).

Rezultatele cele mai puțin performante sunt asociate activităților de transport și depozitare (H) (9,2%), activităților de distribuție a apei, salubritate, gestionare a deșeurilor, activităților de decontaminare (E) (7,63%), activităților din industria prelucrătoare (C) (6,94%) și comerțul cu ridicata și

cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor (G) (5,48%) (Figura 4.5). Fără excepție, aceste activități au înregistrat o scădere ușoară din perspectiva profitabilității în anul 2020, trendul de creștere fiind reluat ulterior, fără salturi semnificative, însă de o manieră constantă și stabilă.

Figura 4.5. Rata profitului brut în cele mai puțin performante activități la nivelul anului 2022

Sursa: Reprezentare proprie pe baza datelor oferite de INS (2024d).

Ierarhizarea domeniilor de activitate din România din perspectiva ratei profitului brut scoate în evidență atractivitatea unor activități de tip servicii, precum: învățământul, tranzacțiile imobiliare, activitățile profesionale, științifice și tehnice, sănătate și asistență socială, precum și industria extractivă.

Tabelul 4.5. Clasamentul celor mai profitabile 10 domenii de activitate

Loc în clasament	Domeniu de activitate (CAEN Rev.2)	Rata profitului brut (%)
1	Învățământ (P)	32,56%
2	Tranzacții imobiliare (L)	32,39%
3	Activități profesionale, științifice și tehnice (M)	31,94%
4	Sănătate și asistență socială (Q)	23,57%
5	Industria extractivă (B)	20,00%
6	Hoteluri și restaurante (I)	17,79%
7	Producția și furnizarea de energie electrică, termică, gaze (D)	15,31%
8	Alte activități de servicii (S)	14,31%
9	Activități de spectacole, culturale și recreative (R)	14,17%
10	Informații și comunicații (J)	12,88%

Sursa: Reprezentare proprie pe baza datelor oferite de INS (2024d).

Domeniul imobiliar este unul de interes, care prezintă numeroase oportunități, atât prin prisma profitabilității sale, cât și prin prisma beneficiilor pe termen lung.

4.3 Ierarhizarea domeniilor economice după puterea de multiplicare: potențialul sectorului energetic

Acest capitol se concentrează asupra sectorului energetic, ca sector prim în ceea ce privește capacitatea de multiplicare, și cu precădere asupra sectorului de energie regenerabilă. O atenție specială s-a acordat producției de peleți negri ca activitate ce poate contribui semnificativ la echilibrarea balanței comerciale, date fiind resursele agricole și forestiere extinse de care dispune România, dar și gradului redus de dezvoltare a acestei activități în prezent.

Oportunități de investiții în capacitatea de producție de energie a României

România parcurge o perioadă de transformare semnificativă a sectorului energetic, marcată de diversificarea surselor de energie, creșterea capacității de producție și exploatarea unor noi resurse în Marea Neagră. Această tranziție oferă multiple oportunități de investiții, atât în ceea ce privește domeniul energiei convenționale, cât și în domeniul energiei regenerabile și al infrastructurii asociate.

În 2023, România a înregistrat o creștere semnificativă a capacităților de producție a energiei electrice, de zece ori față de 2022. Au fost adăugați 624 MW la sistemul energetic național, dintre care 496 MW provenind din exploatarea energiei solare, 72 MW din energie eoliană și 56 MW din hidrocarburi. Această creștere reliefează atractivitatea tot mai mare a

României pentru investitorii din sectorul energetic, în special pe segmentul energiei regenerabile.

Anul 2024 a adus o și mai mare expansiune a capacităților de producție, fiind anunțată finalizarea finanțării proiectelor din Investiția 1 - PNRR, însumând aproape 1.700 MW. De asemenea, se preconizează punerea în funcțiune a noii centrale pe gaz de la Iernut, cu o capacitate de 430 MW. În plus, notabilă este și preconizata finalizare a procedurilor pentru implementarea Contractelor pentru Diferență (CfD), create pentru a susține, prin două licitații succesive în 2024 și 2025, investiții în producția de energie solară și eoliană cu o putere instalată totală de 5.000 MW.

Un aspect relevant este interesul crescut și implicarea sectorului privat în derularea investițiilor în energia verde, în special în agricultură și industrie, sectoare în care companiile caută să investească în capacități proprii de generare a energiei din surse regenerabile pentru a-și optimiza costurile și a-și proteja marjele de profit. De asemenea, numărul prosumatorilor a crescut semnificativ, de la 100.000 la sfârșitul anului 2023, depășind 267.000 în luna septembrie 2025, cu o capacitate instalată cumulată de peste 3100 MW, de două ori mai mult decât puterea instalată a centralei nucleare-electrice de la Cernavodă.

Testimonial

Christina Verchere,
CEO, OMV Petrom

OMV Petrom se numără printre cei mai activi și statornici investitori din România, cu un angajament susținut față de sectorul energetic al țării. În ultimele două decenii, compania a investit peste 20 de miliarde de euro pentru a ajuta la crearea unui sistem energetic mai sustenabil și mai eficient și a contribuit cu peste 40 de miliarde de euro la bugetul de stat. Aceste eforturi reflectă un angajament comun de a consolida economia și de a sprijini comunitățile din întreaga țară.

Privind în perspectivă, România are potențialul de a deveni un lider regional în domeniul energiei. Pe măsură ce domeniul energetic evoluează, continuăm să ne amplificăm contribuția la un sector energetic mai durabil și mai rezilient. Împreună cu partenerul nostru Romgaz, investim până la patru miliarde de euro în Neptun Deep - cel mai mare proiect de gaze naturale din sectorul românesc din Marea Neagră. Cu o producție estimată la 100 de miliarde de metri cubi și prima producție de gaze așteptată în 2027, Neptun Deep va poziționa România ca cel mai mare producător de gaze din UE. Din aceste considerente, proiectul reprezintă o oportunitate națională de a construi un viitor energetic mai curat și mai puternic.

Energia convențională

România se confruntă cu provocări semnificative în sectorul producției de energie din surse convenționale, în special din cauza îmbătrânirii infrastructurii și a necesității de investiții substanțiale pentru modernizare. În ciuda creșterii rolului surselor regenerabile, sursele de energie convențională, precum combustibilii fosili și energia nucleară, continuă să atragă investiții în România, existând în continuare oportunități de investiții în modernizarea și eficientizarea capacităților existente de producție a energiei din surse convenționale, respectiv explorarea, extracția și procesarea cărbunelui, petrolului și gazelor naturale, precum și proiecte de energie nucleară, cum ar fi Centrala Nucleară de la Cernavodă. Parcul de generare a energiei electrice din surse convenționale în România este considerat învechit și inefficient, necesitând investiții masive de capital fără de care securitatea energetică a României este periclitată.

Cu toate acestea, tendințele recente arată o schimbare către reducerea dependenței de combustibilii fosili în favoarea alternativelor durabile. Investițiile în infrastructura din surse regenerabile sunt stimulate, aliniindu-se obiectivelor de mediu, asigurând în același timp securitatea energetică a țării. Această tranziție reflectă angajamentul României de a-și diversifica mixul energetic și de a se adapta la tendințele energetice globale. În România, sursele de producere a energiei convenționale sunt cele care implică utilizarea resurselor naturale clasice, precum combustibili fosili (cărbune, gaze naturale, petrol) și energie nucleară, esențiale pentru mixul energetic al țării.

Principalele surse de energie convențională în România

- Cărbunele:** centralele pe bază de cărbune au reprezentat o parte semnificativă a producției de energie electrică, deși ponderea lor este în scădere, dezvoltări cheie în domeniu fiind Oltenia (Complexul Energetic Oltenia) și Valea Jiului. Aceste centrale sunt însă intens poluante, provocând emisii ridicate de CO₂. Din acest motiv, exploatarea cărbunelui se confruntă cu presiuni legislative și de mediu, ceea ce duce la închiderea sau modernizarea unor unități.
- Gazele naturale:** sunt utilizate atât pentru producția de energie electrică în centralele termoelectrice, cât și pentru încălzire și exploatarea industrială, capacități majore fiind centralele de la Brazi (operată de OMV Petrom) și cele ale ROMGAZ. România, totodată, se află în pragul dezvoltării de noi exploatări offshore în Marea Neagră, cum ar fi proiectul Neptun Deep, ceea ce va asigura independența pe termen lung a țării în ceea ce privește această resursă, dar și oportunitatea ca România să devină un exportator important regional. Gazele naturale au avantajul că duc la emisii mai scăzute de CO₂ comparativ cu cărbunele, fiind considerate un combustibil de tranziție.
- Petrolul:** Petrolul are o utilizare mai redusă în producția de energie electrică, fiind folosit mai mult pentru transport și industrie, România fiind unul dintre producătorii tradiționali de petrol din Europa, cu resurse exploatare de companii precum OMV Petrom.
- Energia nucleară:** în ceea ce privește producția de energie nucleară, singura exploatare este cea de la Cernavodă, în care cele două reactoare operaționale, fiecare cu o capacitate de aproximativ 700 MW, produc aproximativ 20% din energia electrică a României, utilizând tehnologia CANDU. Se preconizează construirea reactoarelor 3 și 4, ceea ce ar dubla

©Fundația Deloitte România

capacitatea centralei nucleare. Energia nucleară are avantajul de a fi o sursă de energie curată, fără emisii directe de CO₂.

Investițiile în sursele de energie regenerabilă

a) Energia eoliană

Energia regenerabilă a devenit un aspect central în ansamblul investițiilor în sectorul energetic al României, determinată de preocupările de mediu și de oportunitățile economice pe care acestea le oferă. Vom discuta în cele ce urmează, pe scurt, aspectele esențiale cu privire la investițiile în diverse surse regenerabile, cum ar fi energia eoliană, solară, urmând a alocă un spațiu mai mare în ceea ce privește investițiile în hidroenergie și biomasă.

În România, producția de energie eoliană a beneficiat de investiții substanțiale în ultimii ani, înființându-se nenumărate parcuri eoliene la nivel național, în special în regiunile cu condiții de vânt precum zona de sud-est a țării cum ar fi Dobrogea. Aceste proiecte, care atrag investitori interni și internaționali, contribuie la diversificarea mixului energetic, reducerea dependenței de importuri și de surse poluante de producere a energiei electrice, conducând la diminuarea emisiilor de carbon. Printre cele mai importante parcuri eoliene sunt:

- parcul eolian Fântânele-Cogealac, dezvoltat de Grupul CEZ, ce cuprinde 240 de turbine cu o capacitate combinată de 600 MW;
- parcul eolian Cernavodă, dezvoltat de Enel Green Power și Continental Wind Partners, cuprinzând 32 de turbine cu o capacitate totală de 84 MW;

b) Energia solară

În ceea ce privește sectorul energiei solare, acesta a beneficiat de o expansiune destul de rapidă, prin dezvoltarea a numeroase instalații fotovoltaice. România, beneficiind de o așezare ce asigură resurse solare abundente, a oferit condițiile necesare instalării de parcuri fotovoltaice pe tot cuprinsul țării, în timp ce tarifele de alimentare și certificatele verzi au stimulat investițiile private și au promovat sustenabilitatea.

Cele mai notabile astfel de investiții sunt:

- centrala solară Craiova, înființată de EDP Renewables lângă Craiova, cu o capacitate de 2,5 MW;
- parcul solar Giurgiu, dezvoltat de ReneSola, cu o capacitate de 45 MW.

c) Hidroenergia

În privința investițiilor în hidroenergie, resursele abundente de apă ale României au facilitat investiții substanțiale în domeniu, variind de la baraje mari până la instalații mai mici pe cursul râurilor, oferind o capacitate semnificativă de energie regenerabilă. Principalii jucători pe piața de hidroenergie din România sunt:

- **Hidroelectrică:** cel mai mare și mai important jucător din sectorul energiei hidroelectrice din România. Este o companie de stat responsabilă de exploatarea unui număr mare de hidrocentrale din toată țara. Hidroelectrică produce cea mai mare parte a energiei hidroelectrice a României și deține peste 200 de hidrocentrale. Hidroelectrică este un jucător cheie în peisajul energiei regenerabile din România și are un rol semnificativ în echilibrarea rețelei naționale cu aportul de energie regenerabilă. Principalele proiecte hidroenergetice includ:
 - Hidrocentrala Vidraru: situată pe râul Argeș, această centrală are o capacitate de 220 MW și reprezintă de zeci de ani o piatră de temelie a producției de energie din România;

Testimonial

Volker Raffel, CEO,
E.ON România

Când am venit pentru prima dată în România, în 2004, sectorul energetic era în tranziție: companii de utilități recent privatizate, rețele fragmentate, investiții limitate și fiabilitate modestă. Două decenii mai târziu, transformarea României este remarcabilă – determinată de un climat investițional atractiv și de intrări susținute de capital.

România are acum un mix de producție diversificat, cu peste 40% energie regenerabilă, peste 3 GW de capacitate deținută de prosumatori și cu un număr și mai mare de capacități de producție care urmează să contribuie la acest mix - atât gaze naturale, cât și surse regenerabile - începând cu 2027, o tendință care evidențiază potențialul României de a deveni un exportator net de energie pe termen mediu.

În privința infrastructurii, operatorii de distribuție din România au obținut îmbunătățiri semnificative în ceea ce privește fiabilitatea rețelei. În cazul Delgaz Grid, durata medie a întreruperilor neplanificate ale alimentării cu energie într-un an (System Average Interruption Duration Index - SAIDI) a scăzut cu peste 80%, iar numărul mediu de întreruperi neplanificate într-un an (System Average Interruption Frequency Index - SAIFI) de asemenea cu aproape 85% între 2014 și 2024 – o îmbunătățire remarcabilă generată de modernizarea susținută și operarea mai inteligentă și mai rezilientă a rețelei.

România deschide și un nou capitol prin „gazele verzi”. Strategia privind hidrogenul și legea hidrogenului adoptate recent și proiectul de ordonanță privind biometanul pun bazele integrării surselor regenerabile și gazelor cu emisii scăzute de carbon în sistem - deschizând calea pentru proiecte combinate, utilizări industriale și adaptarea rețelei.

Electromobilitatea adaugă un alt nivel de transformare a infrastructurii. În ultimii cinci ani, investițiile în stații de încărcare și soluții de mobilitate electrică s-au multiplicat, accelerând cererea pentru rețele de distribuție mai puternice și mai inteligente, care pot susține următorul val de electrificare și creștere economică.

De asemenea, datele economice confirmă faptul că infrastructura de energie electrică alimentează prosperitatea. Un studiu recent comandat de Federația Asociațiilor Companiilor de Utilități din Energie (ACUE), arată că acoperirea deficitului de investiții în rețelele de distribuție pentru o tranziție energetică de succes ar genera beneficii economice majore – potențial de creștere a PIB de până la 16% în următorii cinci ani – cu condiția ca și cadrul de reglementare să evolueze în conformitate cu obiectivele Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC).

Desigur, E.ON a trebuit să depășească și unele provocări, legate în principal de faptul că furnizăm bunuri de bază. Dar, în timp ce pentru nevoile de bază, cum ar fi energia, serviciile publice sau alimentele, poate exista o tendință pentru intervenții populiste, pentru sectoarele de piață liberă și pentru producție, precum și pentru cercetare și dezvoltare, România este locul potrivit. Fiecare euro investit în rețele de distribuție reziliente și digitalizate creează beneficii multiple – locuri de muncă, venituri fiscale și competitivitate. Pentru a menține acest impuls, România are nevoie de reglementări predictibile, favorabile investițiilor. Fundația este solidă: îmbunătățirea indicatorilor de fiabilitate, extinderea capacității de producție de energie cu emisii reduse de carbon și o economie pregătită pentru următoarea etapă de modernizare a infrastructurii. Odată cu creșterea capacităților energetice, aceasta poate oferi, de asemenea, șanse unice pentru industria europeană, contribuind astfel la competitivitatea UE și la creșterea economică viitoare.

- Hidrocentrala Râul Mare: situată în județul Gorj, această instalație modernă utilizează potențialul râului Râul Mare, adăugând 46 MW portofoliului de energie regenerabilă al României. Mai multe detalii despre Hidroelectrică, despre proiectele hidroenergetice și cele regenerabile dezvoltate intern și proiectele pilot sunt prezentate în Anexa 1;

- **Electrica:** cunoscută în primul rând ca o companie de distribuție a energiei electrice, Electrica are, de asemenea, unele producții hidroelectrice prin intermediul filialelor. Cu toate acestea, nu este la fel de dominantă în producția hidroelectrică precum Hidroelectrică;
- **Grupul CEZ:** o investiție a companiei multinaționale cehe cu același nume, Grupul CEZ operează în România prin subsidiara sa CEZ România. Deși activitățile CEZ în România sunt mai largi, aceasta are active hidroelectrice în țară ca parte a portofoliului său de energie regenerabilă;
- **PPC (Public Power Corporation)** ce recent a achiziționat Enel Green Power, parte a grupului multinațional Enel. Prin achiziție, PPC a dobândit o prezență semnificativă pe piața energiei regenerabile, inclusiv a centralelor hidroelectrice. Deși PPC este mai proeminentă în energia eoliană și solară, are o serie de centrale hidroelectrice care contribuie la producția de energie regenerabilă a României;
- **Renalfer** este un jucător mai mic, dar important, în sectorul hidroelectric al României, gestionând câteva hidrocentrale mai mici în țară;
- **alți investitori privați** - pe lângă actorii majori enumerați mai sus, mai multe companii private și investitori sunt implicați în exploatarea hidrocentrelor mai mici din România. Acestea includ atât firme locale, cât și investitori internaționali, contribuind la capacitatea hidroelectrică totală a României.

d) Investiții în biomasă

Investițiile în biomasă se concentrează pe utilizarea materialelor organice, cum ar fi reziduurile agricole și forestiere pentru producerea de energie. Aceste proiecte contribuie la obținerea de energie regenerabilă și la eliminarea deșeurilor.

Exemplele includ:

- Centrala Electrică pe Biomasă Suceava: operată de Holzindustrie Schweighofer, această centrală folosește reziduuri lemnoase pentru a genera 11 MW de energie electrică, demonstrând utilizarea durabilă a deșeurilor;
- Centrala de Cogenerare Biomasă Oradea: dezvoltată de Veolia, această centrală combină biomasa și gazele naturale pentru a produce 45 MW de energie electrică și căldură, îmbunătățind eficiența energetică și reducând utilizarea combustibililor fosili.

Aceste investiții evidențiază angajamentul României de a trece la surse de energie mai curate. Guvernul a stabilit un cadru de reglementare pentru a sprijini proiectele de energie regenerabilă, inclusiv tarife de intrare și certificate verzi, care oferă fluxuri stabile de venituri și stimulează dezvoltarea.

Alinierea României la obiectivele UE privind energia din surse regenerabile este întărită și mai mult de Planurile Naționale de Acțiune pentru Energie Regenerabilă (NREAP), care conturează obiective și măsuri specifice, sporind predictibilitatea investițiilor și reducând riscurile.

Potențiale investiții în peleți negri în România

Politicile și strategiile energetice ale României trec cu vederea în mare măsură potențialul biomasei ca sursă viabilă de energie. Absența stimulentei specifice sau a programelor naționale de promovare a utilizării biomasei demonstrează lipsa interesului pentru adoptarea unor politici de exploatare a acestei resurse ce poate avea un potențial semnificativ în dezvoltarea economiei naționale. În consecință, biomasa rămâne subutilizată, iar potențialul său de producere a energiei nu este (re)cunoscut și nu se regăsește în politicile publice.

Totodată, de subliniat este și lipsa unei expertize și a unei înțelegeri cuprinzătoare a sectorului biomasei în cadrul instituțiilor de stat. Deși există organizații cu responsabilități în acest domeniu, rolurile lor sunt fragmentate și nicio entitate nu are o viziune holistică asupra pieței biomasei. În plus, estimarea disponibilității materiilor prime pentru producția de energie din biomasă este o provocare, prezentând un risc de deficit de resurse pentru instalațiile de biomasă.

Deși actorii în sfera exploatarei biomasei consideră, conform unui recent studiu dezvoltat de ASE, că utilizarea eficientă a biomasei forestiere este aproape maximizată, există un potențial semnificativ neexploatat în reziduurile agricole și zootehnice. De exemplu, deșeurile de la întreținerea podgoriilor, paiele, tulpinile, cojile și subprodusele de origine animală rămân în mare parte neutilizate, dar pot fi reutilizate ca materii prime pentru producția de peleți.

La nivelul administrației locale, deșeurile verzi din activități precum întreținerea parcurilor, grădinaritul și amenajarea peisajului rămân adesea neutilizate. Cu toate acestea, unele municipalități au adoptat practici de reutilizare a acestor deșeuri, servind drept modele valoroase pentru altele asemenea.

O altă oportunitate constă în cultivarea culturilor energetice pe terenuri subutilizate sau necultivate, cum ar fi zonele cu sol de slabă calitate. Aceste resurse necesită întreținere minimă și pot oferi o sursă accesibilă de materie primă pentru centralele electrice pe biomasă, revitalizând în același timp terenurile neglijate.

Piața biomasei are, de asemenea, potențial de reutilizare a reziduurilor din activitățile umane și industriale, aliniindu-se principiilor economiei circulare. De exemplu, subprodusele din industria alimentară, cum ar fi coji de nuci sau semințe, ar putea fi valorificate pentru producerea de energie, așa cum se observă în alte țări.

Aceste oportunități evidențiază potențialul neexploatat al biomasei în România și subliniază necesitatea unor politici cuprinzătoare și eforturi strategice pentru a dezvolta eficient această resursă energetică.

Furnizori români de biomasă pentru producătorii de peleți negri

În România, producătorii de peleți negri se încadrează în trei categorii principale.

1. **Producători integrați:** acești producători utilizează în principal reziduuri de lemn, în special rumeguș, ca materie primă principală pentru producția de peleți.

2. **Producători autonomi:** acești producători achiziționează rumeguș și lemn de la alți furnizori, adesea localizați în zone precum județul Suceava. Aceștia sunt dispuși să plătească prețuri premium pentru materiile prime precum rumegușul și resturile de lemn datorită valorii adăugate semnificative create în procesul lor de producție.

3. **Producători de agropeleți:** specializați în peleți agricoli, acești producători folosesc materiale precum paie și știuleți de porumb. Agropeleții au un conținut mai mare de siliciu, ceea ce îi face improprie pentru uz casnic din cauza producției excesive de cenușă.

Peisajul producției de biomasă din România a devenit din ce în ce mai competitiv datorită cererii în creștere și a unui număr tot mai mare de producători de peleți care caută materii prime (Moiceanu et al., 2023). Această schimbare este determinată și de o scădere a activităților de prelucrare și exploatare a lemnului în ultimii ani, în mare parte din cauza accesului redus la resursele forestiere, instabilitate legislativă și obstacole birocratice.

Utilizarea biomasei pentru producerea de energie electrică este condiționată de utilizarea biomasei certificate, care prezintă provocări semnificative. Certificarea biomasei recoltate în pădure este complexă, iar asigurarea trasabilității și menținerea înregistrărilor exacte de origine poate fi la fel de dificilă. Introducerea plafoanelor de preț i-a determinat pe unii producători să își orienteze atenția către piețele internaționale. Instabilitatea cadrului legislativ și fiscal i-a obligat pe producători să-și diversifice canalele de distribuție, atât pe plan intern, cât și internațional, ca măsură de precauție împotriva potențialelor perturbări într-un mediu imprevizibil.

În prezent, piața rezidențială de consum de peleți din România este formată din aproximativ 90.000-100.000 de gospodării, fiecare cu un consum mediu anual de 3 tone. În plus, aproximativ 100.000 de consumatori semi-industriali, cum ar fi ferme și brutării, utilizează peleții negri în scopuri comerciale.

România recoltează oficial 19 milioane de metri cubi de lemn anual, utilizând doar 50% din rata sa de exploatare durabilă, definită de rata de creștere naturală a pădurilor sale. În schimb, țările nordice și Germania operează la aproximativ 95% din potențialul lor durabil (Banacu și Cioran, 2023). Cu toate acestea, problema tăierilor ilegale rămâne foarte dezbătută. Potrivit raportului de semestru european al Ministerului Mediului din 2020, recoltarea ilegală a lemnului, în principal din cauza tăierilor ilegale, are ca rezultat pierderi anuale de aproximativ șase miliarde de euro (Comisia Europeană, 2020).

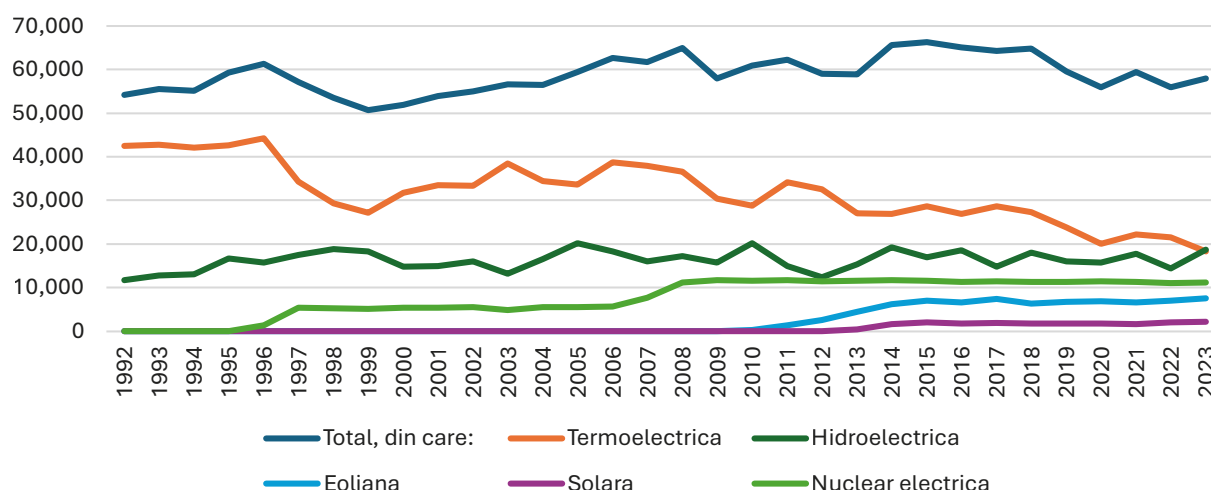
Odată cu introducerea viitoare a stimulentei financiare pentru proprietarii de păduri pentru a-și conserva pădurile prin credite de carbon, se anticipează că mai puțini proprietari de păduri se vor implica în recoltarea lemnului. În plus, o provocare semnificativă în producția de peleți negri este accesibilitatea surselor de biomasă, care este puternic influențată de infrastructura rutieră existentă.

Prezentare generală a disponibilității materiei prime lemnoase în România

Operarea unei centrale electrice de 50 MW care utilizează peleți negri necesită 157,28 kilotone de lemn anual. Potrivit datelor din 2017, România a recoltat în total 2.570 de kilotone de lemn rotund pentru combustibil. Dacă ar fi folosit tot lemnul recoltat, acesta ar fi putut produce 817 MW, ceea ce înseamnă o producție anuală de 6.536.114 MWh, bazată pe 8.000 de ore de funcționare.

Potrivit celor mai recente date comunicate de Institutul Național de Cercetări Economice, România a produs 48.011,8 milioane kWh energie electrică în perioada 1.11-30.11.2024, respectiv 57.981 milioane kWh în 2023. Astfel, dacă centralele electrice alimentate cu peleți negri ar fi pe deplin operaționale, acestea ar putea reprezenta aproximativ 10,57% din totalul energiei electrice generate. În schimb, biomasa reprezenta doar 0,8% din capacitatea de putere instalată în România în august 2023 (The International Trade Administration, 2023). Aceasta indică o creștere potențială a utilizării biomasei pentru producția de energie de peste zece ori.

Figura 4.6. Producție energie electrică în România (milioane kWh)

Sursa: Reprezentare proprie pe baza datelor oferite de INS (2025).

În plus, această trecere către biomasă ar putea reduce semnificativ emisiile de gaze cu efect de seră din sectorul energetic, deoarece biomasa este considerată un combustibil neutru din punct de vedere al carbonului. Într-un studiu recent realizat de Birgen și Sannan (2024), emisiile de CO₂ pentru producția de energie prin lanțul valoric al peleișilor negri au fost estimate la 16,27 kt CO₂/an, comparativ cu 272,10 kt CO₂/an pentru lanțul valoric al cărbunelui la aceeași centrală cu capacitate de 50 MW. În consecință, creșterea ponderii biomasei în mixul energetic va duce probabil la o scădere a emisiilor totale.

Stocarea energiei

Un alt domeniu de interes este stocarea energiei. În noiembrie 2024, Ministerul Energiei a semnat contracte în cadrul PNRR pentru proiecte care vor adăuga 791,48 MWh la capacitatea națională de stocare a energiei, cu o finanțare nerambursabilă de peste 30 de milioane de euro. Aceste investiții vor permite României să gestioneze mai eficient cererea de energie la orele de vârf și să mențină stabilitatea sistemului energetic. De asemenea, a fost semnat un contract pentru sprijinirea producției de panouri fotovoltaice, prin finanțarea unei fabrici la Bârlad, județul Vaslui, cu o capacitate de producție estimată la 1.500 MW/an.

Concluzii

România oferă oportunități semnificative de investiții în capacitatea de producție de energie, în special în sectorul energiei regenerabile și al infrastructurii de stocare. Sprijinul guvernamental, alături de interesul crescut al sectorului privat și al prosumatorilor, creează un mediu propice pentru dezvoltarea și diversificarea surselor de energie, contribuind la securitatea energetică și la tranziția către o economie verde.

4.4 Fișe de sector

4.4.1. Sectorul agricol

Profitabilitate

Sectorul agricol este puternic influențat de condițiile climatice și de mediu, volumul producției fluctuând în funcție de anii secetoși, nefavorabili și anii favorabili. Aceste variații își pun amprenta și asupra rentabilității sectorului.

Venitul mediu per angajat în sectorul agricol este cel mai scăzut din UE, situându-se la 14.366 de euro/an, conform datelor disponibile aferente anului 2022. Cu toate acestea, cifra s-a dublat în ultimii zece ani, conform Comisiei Europene.

Un factor care diminuează rentabilitatea este faptul că agricultura țării noastre este puternic fragmentată, având cel mai mare număr de exploatații agricole din UE, de circa 3.000.000. Peste 90% din terenurile agricole au sub cinci hectare. De asemenea, se folosește preponderent muncă nesalariată, fiind exploatații de subzistență, cu randamente scăzute, care au acces redus la finanțare și nu sunt orientate către piețele externe. Alți factori care generează precaritate în agricultură sunt: volatilitatea prețurilor cerealelor pe piețele externe, creșterea costurilor de producție generată de costul materiilor prime, inclusiv al energiei, infrastructură insuficientă de depozitare/stocare și procesare, marje de profit scăzute pentru agricultori și relativ mai mari pentru retaileri.

Valoarea netă adăugată per unitatea de muncă în ferme = Farm Net Value Added per AWE (FNVA/AWE), unde Farm Net Value Added (FNVA) reprezintă valoarea adăugată a fermei după ce se scad toate costurile intermediare (inputurile agricole, cum ar fi îngrășămintele, semințele, energia, serviciile externe etc.), dar înainte de deducerea costurilor cu forța de muncă, impozitele pe producție și chiriile, iar Annual Work Unit (AWE) reprezintă echivalentul unui angajat care lucrează cu normă întreagă într-un an (aproximativ 1.800-2.000 de ore pe an). Acesta este un indicator de productivitate și eficiență.

Valoarea FNVA per AWE este, în ordine crescătoare, următoarea:

- 5.243 euro/an în fermele horticole;
- 5.985 euro/an în fermele mixte;

- 8.072 euro/an în fermele zootehnice de animale pentru lapte;
- 12.111 euro/an în fermele vegetale cu culturi permanente (nu se includ aici cele de viță-de-vie);
- 13.197 euro/an în fermele zootehnice (nu se includ aici cele de animale pentru lapte);
- 18.843 euro/an în fermele viticole;
- 20.075 euro/an în fermele avicole;
- 23.818 euro/an în fermele vegetale de culturi de câmp.

Venitul mediu per angajat este:

- 8.507 euro/an în fermele de familie;
- 22.159 euro/an în fermele comerciale.

FNVA per AWE în funcție de regiunile țării este:

- 9.430 euro/an în Nord-Vest;
- 9.734 euro/an în Sud-Vest;
- 11.919 euro/an în Centru;
- 14.116 euro/an în Nord-Est;
- 18.355 euro/an în Sud-Est.

Investiții străine directe în agricultură

Distribuția pe sectoare de activitate a soldului ISD în întreprinderi noi, **greenfield**, indică o contribuție de 2,4% pentru agricultură, silvicultură și pescuit, o contribuție modestă față de domeniile de vârf, precum industria prelucrătoare (27,4%), comerț (23,2%) sau construcții și tranzacții imobiliare (19,4%) (BNR, 2024).

Contextul european

- Pactul Verde European (European Green Deal)
- Strategia Farm to Fork
- Politica Agrară Comună
- Se pune accent pe sustenabilitate, reducerea utilizării pesticidelor, digitalizarea agriculturii și dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare.

Poziția României în clasamentele UE

- România ocupă locul șapte în privința valorii producției agricole totale anuale.
- Din punctul de vedere al capacităților de producție, România are o suprafață de teren agricol utilizat de 13,5 milioane de hectare, ocupând locul șase în UE, cu 23% din forța de muncă angajată în agricultură.
- România ocupă locul unu la exportul de grâu comun.
- România ocupă locul unu la exportul de ovine vii.
- România ocupă ultimul loc după valoarea netă adăugată per unitatea de muncă în ferme (venit mediu per fermă per lucrător).
- În UE, cele mai performante sectoare agricole sunt în Danemarca, 152.822 euro/an, Țările de Jos, 89.131 euro/an, Luxemburg 83.212 euro/an, media UE fiind 35.767 euro/an.
- Deține una dintre cele mai mari suprafețe cultivate cu cereale din UE, în special grâu și porumb, și contribuie semnificativ la exportul de produse agricole brute în regiune.

Provocările sectorului agroalimentar

Conform MADR, provocările sectorului agroalimentar sunt (MADR, 2023):

- dezechilibre comerciale (comerțul este caracterizat de exportul de materii prime și importuri de produse alimentare procesate, de valoare mai mare);
- potențialul nefolosit al sectorului agroalimentar național, care în prezent nu este exploatat pe deplin și în mod eficient (ceea ce duce la necesitatea creșterii investițiilor pentru a realiza modernizarea sectorului);
- vizibilitatea externă a sectorului agroalimentar românesc (la nivelul UE și internațional);

- România nu produce inputuri necesare producției agricole - 94% din pesticide, semințe și o mare parte din îngrășămintele sunt importate. Această dependență expune sectorul agricol la riscuri externe, cum ar fi fluctuațiile prețurilor și disponibilitatea acestor inputuri pe piața internațională (Revista Fermierului, 2025).

Oportunități de creștere pentru sectorul agricol din România

- În anii favorabili, contribuția la PIB a sectorului agricol poate ajunge la nivelul de 4%; datele aferente anului 2024, conform INS (INS, 2025), indică o contribuție în scădere față de anul anterior, de 3,2%
- Consolidarea exploatațiilor agricole, cu efect asupra scăderii costurilor unitare de producție
- Utilizarea de muncă salariată și calificată în locul muncii nesalariate și neprofesionalizate
- Investiții în digitalizare și tehnologii moderne, de care în prezent România nu beneficiază în majoritatea exploatațiilor, dat fiind tipul de proprietate și natura producției, destinată autoconsumului
- Sectorul agricol reprezintă un sector strategic care, deși nu se regăsește în topul clasamentelor privind rentabilitatea sau balanța comercială, asigură securitatea alimentară a țării
- Suprafețe extinse de teren fertil ce pot fi valorificate
- Potențial mare pentru energie regenerabilă agricolă (biomasă, agrovoltaice)
- Forță de muncă disponibilă în mediul rural
- Perspectiva certificării ecologice a suprafeței agricole din România
- Utilizarea finanțărilor PNRR și Planul Strategic PAC 2023-2027 (Politica Agricolă Comună) în vederea modernizării

4.4.2 Sectorul alimentar

Sectorul alimentar este puternic influențat de ultimele evoluții, precum dezvoltarea mărcilor proprii, preocupările legate de mediu (Pactul Verde European, Strategia Farm to Fork) în sensul reducerii amprentei de mediu, sporirii eficienței energetice, utilizării ambalajelor sustenabile, trasabilității și siguranței alimentare, toate cu impact direct pe costurile și investițiile procesatorilor), comerțul online și produsele ecologice, dar și de evoluția prețurilor materiilor prime folosite în industria prelucrătoare alimentară, prețul energiei electrice. Sectorul este cu atât mai important în plan intern, cu cât România este țara UE cu cea mai mare pondere din venit cheltuită pe alimente și băuturi (30%, la egalitate cu Letonia), media europeană situându-se la 21,8%.

Productivitate și profitabilitate

Productivitatea și, implicit, profitabilitatea sectorului prelucrător alimentară din România se află la niveluri relativ scăzute. Productivitatea scăzută se explică preponderent prin dimensiunile mici ale firmelor din industrie și fragmentarea sectorului, ceea ce duce la imposibilitatea obținerii de economii de scară. Astfel, la nivelul lunii august 2025, existau 13.191 de firme în funcțiune aparținând clasei CAEN 10 – Industria alimentară, din care doar 7.970 au înregistrat profit în ultimul an de raportare, 2024.

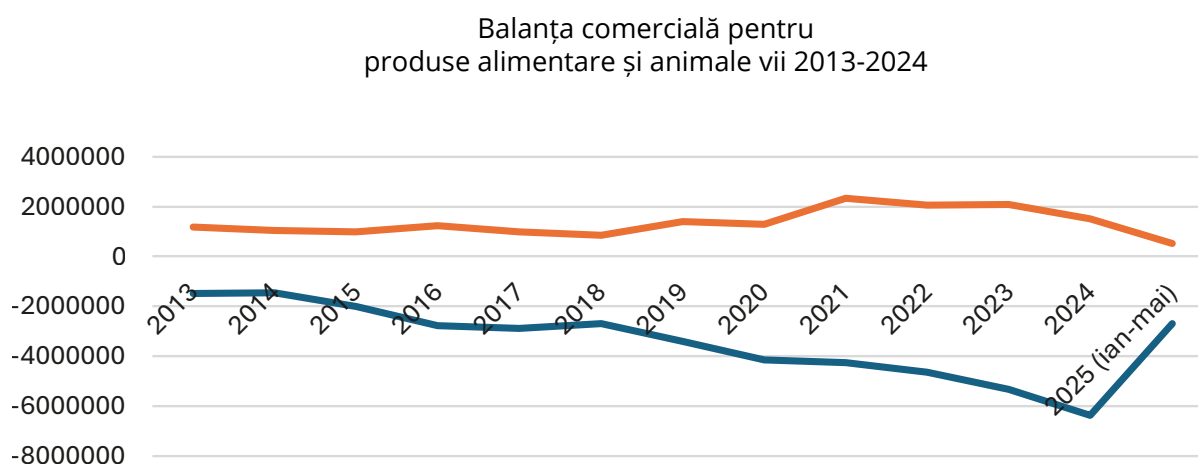
Industria alimentară, alături de industria ușoară, a mobilei, prelucrarea țițeiului, industria metalurgică, cea a echipamentelor electrice, a înregistrat o temperare a dinamicii anuale a costurilor salariale unitare.

Industria alimentară angajează cei mai mulți salariați în cadrul industriilor prelucrătoare (186.900 de angajați), generând la nivelul anului 2022 o cifră de afaceri de 20,4 miliarde de euro, cu o valoare adăugată de 3,4 miliarde de euro.

Balanța comercială pentru produse alimentare și animale vii

Balanța comercială pentru *produse alimentare și animale vii* a României a cunoscut o continuă deteriorare în perioada 2013-2024, pornind în anul 2013 de la un sold comercial negativ (deficit comercial) relativ redus, de 289 mil. euro, până la un deficit de 4,86 mld. euro în anul 2024. Componenta intracomunitară pentru această categorie de bunuri este negativă, reușind să dezechilibreze balanța pozitivă înregistrată ca urmare a comerțului extracomunitar al țării noastre. Astfel, valorile cvasi-pozitive în relația cu țările non-UE sunt insuficient de mari pentru a echilibra balanța per total.

Figura 4.7. Balanța comercială pentru produse alimentare și animale vii, 2013-2024, mii euro

Sursa: INS

METRO România își menține angajamentul profund de a sprijini creșterea afacerilor independente atât în sectorul comerțului tradițional, cât și în HoReCa – doi piloni care definesc țesutul antreprenorial din România. În ultimii doi ani, am investit peste 20 de milioane de euro și suntem pe cale să alocăm peste 250 de milioane de euro până în 2030 în modernizarea magazinelor, infrastructura logistică și extinderea lanțului de aprovizionare.

Implicarea noastră în comerțul tradițional se reflectă prin rețeaua La Doi Pași, care depășește acum 2.700 de magazine comunitare la nivel național – cel mai mare ecosistem de retaileri independenți din țară. Această rețea oferă antreprenorilor locali acces la soluții profesionale de aprovizionare, instrumente digitale și know-how de afaceri. De asemenea, dezvoltăm La Doi Pași Extra, un nou format urban de magazine alimentare, ajuns acum la 83 de unități, conceput pentru a răspunde nevoilor în continuă evoluție ale clienților, în zonele cu densitate ridicată.

În același timp, HoReCa rămâne un motor strategic de creștere pentru METRO România. Deservim peste 40.000 de clienți profesioniști din sector, oferind sortimente personalizate de produse, soluții de livrare și programe de dezvoltare a afacerilor. România se află printre primele patru piețe METRO la nivel global – o dovadă a potențialului de afaceri al țării, a rezilienței clienților noștri și a dedicării celor peste 4.000 de colegi. În pofida presiunilor macroeconomice, a impredictibilității fiscale și a schimbărilor comportamentului de consum, continuăm să investim și să ne extindem, rămânând fideli misiunii noastre de a sprijini afacerile independente și de a consolida ecosistemul B2B.

În plus, sediul METRO Digital este în România, ceea ce confirmă faptul că piața locală joacă un rol cheie în stimularea transformării digitale în întreaga organizație globală METRO. Această sinergie între excelența operațională și inovația digitală face din România un hub strategic – nu numai pentru METRO, ci și pentru peisajul de afaceri european mai larg.

Considerăm că România continuă să fie un far de oportunitate în Europa de Est – cu potențial de creștere durabilă, forță de muncă înalt calificată și un spirit antreprenorial puternic. METRO rămâne un partener pe termen lung pentru succesul afacerilor, stimulând modernizarea, profesionalizarea și inovația de-a lungul întregului lanț valoric.

“

Testimonial

Karan Khurana,
CEO, METRO
România

Din perspectiva soldului comercial pentru bunuri, conform clasificării MCE, capitolul **alimente și băuturi** înregistrează un sold negativ în anul 2024, de 4.454,4 milioane de euro (INS, 2025e). Comerțul internațional cu bunuri, conform clasificării CPISA 15, a înregistrat 3.208,7 mil. euro export FOB și 9.225,9 mil. euro import FOB, soldul comercial negativ fiind de 6.017,2 mil. euro la nivelul anului 2024. Pentru băuturi, soldul negativ este de -356,9 mil. euro, cu exporturi FOB de 423,8 mil. euro și importuri FOB de 780,7 mil. euro în anul 2024.

Conform Raportului BNR pentru anul 2024 (BNR, 2025), s-au înregistrat scăderi ale ponderii în exportul total la patru grupe de mărfuri, iar cea mai mare scădere, de la 1,6 puncte procentuale, până la 12,4% fiind pentru produse agroalimentare, în vreme ce ponderea importului de produse agroalimentare a fost de 0,3 puncte procentuale, până la 11,6% din importul total.

Provocări ale sectorului alimentar

Principalele provocări cărora sectorul agroalimentar românesc trebuie să le facă față sunt: deficitul comercial înregistrat, în special în relația cu statele membre ale UE, creșterea costurilor de producție (datorată creșterii prețului energiei electrice, volatilitatea prețurilor materiilor prime), conformarea la

reglementările pieței unice (etichetare, siguranță, trasabilitate, presiunile privitoare la reducerea amprente de carbon, sustenabilitate, certificări etc.), tehnologizare și digitalizare insuficiente, fragmentarea sectorului tradusă printr-un număr mare de companii mici, niveluri reduse ale productivității și salarizării.

Oportunități de creștere pentru sectorul alimentar

Oportunitățile de creștere pentru sectorul alimentar includ:

- substituirea importurilor cu producție internă pentru produsele procesate;
- sporirea volumului exportului de alimente, dată fiind poziționarea benefică a țării;
- progres în materie de digitalizare și tehnologizare;
- reducerea costurilor prin eficiență energetică, utilizarea surselor de energie regenerabilă;
- reducerea risipei alimentare;
- sporirea valorii adăugate prin obținerea de certificări de tipul Denumire de Origine Protejată (DOP) sau Indicație Geografică Protejată (IGP), clean label, ambalaje prietenoase cu mediul etc.

4.4.3 Sectorul de apărare

Context geopolitic

Anul 2025 a fost marcat de continuarea războiului Federației Ruse împotriva Ucrainei și de intensificarea crizelor globale. Alegerile din Europa și SUA au generat schimbări majore în prioritățile de securitate, afectând în mod direct regiunea Mării Negre. În acest context complex, România a jucat un rol activ în întărirea apărării pe Flancul Estic al NATO și în sprijinirea partenerilor vulnerabili din regiune. La nivel european, cooperarea în domeniul apărării s-a consolidat, cu lansarea Cartei Albe a Apărării europene, utilizarea Facilității Europene pentru Pace și crearea unui fond special pentru Ucraina. Războiul din Ucraina a impulsionat cooperarea UE-NATO și a accelerat implementarea Busei Strategice pentru întărirea capacităților de apărare europene.

În concluzie, anul 2025 este în continuare dominat de confruntări geopolitice intense, dar a generat, totodată, un impuls semnificativ pentru modernizarea și consolidarea apărării și susținerea partenerilor strategici în fața amenințărilor comune.

Industria de apărare din România

În ultimii ani, industria de apărare românească și-a îmbunătățit perspectivele semnificativ, stimulată de creșterea bugetului apărării la 2,5% din PIB și de contextul geopolitic regional. Această dinamică a fost susținută de Strategia Națională pentru Industria de Apărare, adoptată în 2024, prima de acest fel în ultimele trei decenii. În acest document, este reliefat faptul că principalele amenințări, riscuri și vulnerabilități identificate la adresa României sunt: (1) provocări: acțiunile agresive ale Federației Ruse, terorism, atacuri cibernetice, război informațional; (2) riscuri: pandemii, crize financiare, dependență energetică, instabilitate regională; (3) vulnerabilități: digitalizare deficitară, infrastructuri învechite, polarizare socială, migrație masivă. Același document identifică ca principale mijloace și direcții de acțiune pentru consolidarea pregătirii armatei:

investițiile în armată și industria de apărare; îmbunătățirea capacității de reacție interinstituțională; promovarea culturii de securitate la nivelul cetățenilor; cooperarea public-privată în protecția infrastructurilor critice; corelarea între securitate, educație, sănătate și dezvoltare durabilă.

Principalele companii care activează în domeniul apărării în România sunt:

- **ROMARM S.A.:** companie de stat cu 15 filiale și un institut de cercetare, care produce muniții, armament și vehicule blindate, inclusiv Piranha V în colaborare cu General Dynamics;
- **Uzina Mecanică Cugir:** companie aflată în parteneriat cu Heckler & Koch, ce produce arme de calibru mic și armament ușor conform standardelor NATO;
- **Romaero S.A.:** companie ce furnizează servicii de întreținere și reparații pentru aeronavele Boeing 737 și Airbus A320, în colaborare cu Aeroplex of Central Europe;
- **Carfil S.A.:** companie ce a semnat un acord strategic cu Periscope Aviation pentru producția de drone militare și civile.

În prezent, se desfășoară o serie de programe de înzestrare cu contracte de achiziție aflate în derulare (Anexa 2). De asemenea, în privința investițiilor și parteneriatelor strategice, guvernul a alocat 200 de milioane de euro pentru industria militară în 2025, vizând reluarea producției de pulberi și explozivi, precum și pentru modernizarea capacităților de producție. De asemenea, România a obținut finanțare de aproape 50 de milioane de euro de la Comisia Europeană pentru a construi o fabrică de pulberi dezvoltată împreună cu Rheinmetall.

Deși industria de apărare a înregistrat progrese, persistă provocări precum: dependența de importuri pentru anumite echipamente, necesitatea modernizării infrastructurii și tehnologiei și asigurarea unei forțe de muncă calificate. Cu toate

acestea, parteneriatele internaționale și investițiile strategice oferă perspective favorabile pentru consolidarea industriei de apărare românești.

Bugetul apărării

Planul de Înzestrare a Armatei României (PIAR) pentru perioada 2025–2034, fundamentat pe ipoteza unei alocări anuale de 2,5% din PIB pentru apărare și aprobat de Consiliul Suprem de Apărare a Țării (CSAT) la data de 17 decembrie 2024 (cu ajustările necesare), a stat la baza elaborării și fundamentării cheltuielilor propuse prin proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2025, precum și a proiectului Documentului de Planificare a Apărării (DPA) 2025–2034. Între timp, însă, România și-a asumat majorarea cheltuielilor de apărare la 5% din PIB până în 2035 (3,5% din PIB pentru cheltuieli de bază în apărare și 1,5% pentru cheltuieli conexe).

Pentru anul 2024, bugetul total destinat apărării, provenit din toate sursele de finanțare, a fost de 8,012 miliarde de euro, conform Legii privind bugetul de stat. Această sumă a reprezentat 2,31% din PIB, estimat la 346,8 miliarde de euro (conform proiecției principalilor indicatori macroeconomici din noiembrie 2023). Prin hotărârea CSAT amintită anterior, Legea bugetului de stat a inclus articolul 44, care prevede că alocările

pentru apărare, în limita a 2,5% din PIB, se realizează în funcție de stadiul de implementare al programelor de înzestrare ale Ministerului Apărării Naționale.

Pentru achiziția de echipamente majore, s-au alocat 2,47 miliarde de euro, ceea ce înseamnă 30,85% din totalul bugetului pentru apărare, depășind pragul minim angajat de 20%. De asemenea, fondurile pentru cercetare, dezvoltare și inovare au fost stabilite la 123 milioane de euro (din toate sursele de finanțare), reprezentând 1,54% din bugetul Ministerului Apărării Naționale, însă execuția efectivă a fost de 86,7 milioane de euro, adică 1,14% din buget. Scăderea față de nivelul planificat a fost cauzată, în principal, de o execuție redusă a fondurilor din Sursa G – instituții finanțate parțial din venituri proprii. Execuția bugetară preliminară pentru 2024 indică un total cheltuit de 7,64 miliarde de euro, ceea ce corespunde cu 2,17% din PIB, astfel că România a depășit pentru prima dată după anul 2020 pragul de 2% din PIB alocat efectiv pentru apărare. Conform tabelului de mai jos, cheltuielile au crescut în fiecare an începând cu 2022, marcat de începerea războiului din Ucraina. Faptul că România s-a angajat să crească alocarea de la bugetul de stat către 3,5% din PIB indică faptul că aceste cheltuieli vor crește în continuare cel puțin până în 2030.

Tabelul 4.6. Evoluția cheltuielilor cu apărarea, mii lei

TOTAL SUME ALOCATE DE LA BUDGETUL DE STAT	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Credite de angajament	6.902.528	7.407.798	7.215.869	14.493.216	19.044.967	19.817.721
Credite bugetare	4.747.170	4.011.630	5.182.545	7.751.854	7.908.924	7.375.987
TOTAL	11.649.698	11.419.429	12.398.414	22.245.070	26.953.891	27.193.708
		7,3%	-2,6%	100,9%	31,4%	4,1%
% modificare		-15,5%	29,2%	49,6%	2,0%	-6,7%
		-2,0%	8,6%	79,4%	21,2%	0,9%

Sursa: www.mapn.ro

Pentru 2025, bugetul a fost prevăzut la suma de 8,551 miliarde euro (2,24% din PIB), din care 7,424 miliarde euro (1,94% din PIB) la sursele de finanțare „Buget de stat” și „Credite externe” (potrivit Ministerului Apărării Naționale). Pentru 2025, Ministerul Apărării Naționale și-a propus consolidarea posturii de apărare la Marea Neagră, accelerarea programelor de înzestrare, să acorde un sprijin sporit pentru partenerii regionali, continuarea transformării digitale și extinderea participării în misiuni internaționale.

În acest an, România are alocat pentru armată 2,3% din PIB, în condițiile în care unii aliați din NATO nu au atins încă nici 2% pentru apărare. În condițiile în care România se luptă cu un deficit uriaș, va avea de depus un efort considerabil în următorii

ani pentru a atinge un procent de 3,5% din PIB pentru apărare. Astfel, în condițiile unui deficit care a atins 30 de miliarde de euro la sfârșitul anului trecut și cel mai probabil se va situa aproximativ la aceeași sumă în 2025, este foarte probabil că investițiile în apărare nu se vor putea realiza de la bugetul de stat. Este posibil ca soluții de finanțare să se găsească prin acorduri cu Comisia Europeană, cu guvernul american, la dobânzi negociate mai favorabile României.

Rolul tranziției către energia sustenabilă în contextul proiectelor de construcție a infrastructurii de apărare

Ministerul Apărării Naționale își asumă pe termen lung rolul de a spori securitatea energetică și de a sprijini obiectivul

UE de neutralitate climatică până în 2050 prin reducerea și compensarea, prin măsuri pozitive pentru mediu, a emisiilor de gaze cu efect de seră și prin modernizarea infrastructurii militare în vederea creșterii eficienței energetice, diversificării surselor de energie și diminuării dependenței de combustibilii fosili, reducând astfel amprenta de carbon a activităților militare.

La construirea și renovarea clădirilor militare se va ține cont de standardele civile moderne privind eficiența energetică, care vor fi integrate în toate etapele proceselor de modernizare. În paralel, MAPN va adopta măsuri pentru optimizarea consumului de energie, cu scopul de a reduce costurile operaționale și de a susține obiectivele de dezvoltare durabilă.

În cadrul angajamentelor asumate de România prin Pactul Verde European și Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021–2030, se prevede o creștere semnificativă a ponderii energiei provenite din surse regenerabile. Armata României se aliniază acestor obiective prin inițierea unui proces amplu de adaptare și modernizare a infrastructurii proprii, astfel încât să devină mai eficientă energetic și mai puțin costisitoare din punct de vedere al consumului de resurse.

Pe termen scurt, începând cu anul 2025, Ministerul Apărării va introduce treptat noi cerințe legate de eficiența energetică pentru toate proiectele de infrastructură. Totodată, vor continua programele de renovare a clădirilor militare, prin utilizarea de materiale eficiente din punct de vedere termic, înlocuirea ferestrelor vechi cu unele performante energetic și montarea de sisteme moderne de iluminat și climatizare cu consum redus.

Pe termen mediu și lung, noile construcții vor respecta standardele NZEB (Nearly Zero Energy Building), ceea ce înseamnă că vor fi proiectate astfel încât consumul de energie și emisiile de carbon să fie aproape de zero. În acest scop, vor fi lansate proiecte-pilot pentru instalarea de surse de energie regenerabilă: panouri fotovoltaice, turbine eoliene, sisteme pe bază de hidrogen, pompe de căldură și tehnologii pentru recuperarea energiei termice.

Un alt obiectiv important îl reprezintă actualizarea procedurilor interne privind gestionarea deșeurilor rezultate din activitățile militare. Acestea vor fi adaptate pentru a reflecta principiile economiei circulare în domeniul apărării, astfel încât deșeurile și echipamentele uzate să poată fi valorificate energetic prin tehnologii moderne (Waste to Energy).

În plus, MAPN își propune să sporească reziliența energetică a infrastructurii militare prin dezvoltarea de surse de energie autonome și prin consolidarea securității cibernetice a rețelelor electrice. Se vor lua măsuri și pentru protejarea biodiversității, dar și pentru dezvoltarea capacităților de captare a CO₂ pe terenurile aflate în administrarea armatei, în vederea sprijinirii obiectivelor climatice.

Perspectivă economică și de investiții în industria de apărare a României

Industria de apărare din România se află într-o perioadă de relansare, creștere accelerată și transformare strategică, influențată de contextul geopolitic regional, angajamentele asumate în cadrul NATO și UE, dar și de necesitatea

modernizării capacităților militare naționale. În acest cadru, perspectivele economice ale acestui sector sunt în mod clar favorabile, oferind oportunități multiple pentru dezvoltare, parteneriate internaționale și atragerea de investiții. Domeniul apărării devine astfel unul de interes major pentru investiții în viitor.

• Creșterea bugetului apărării și angajamentele NATO

În prezent, România alocă aproximativ 2,24% din PIB pentru apărare, cu posibilitatea extinderii la 2,5% în funcție de progresul programelor de înzestrare. O proporție semnificativă din acest buget este direcționată către achiziții și modernizarea echipamentelor, infrastructurii și tehnologiilor militare, ceea ce creează cerere internă pentru produse și servicii din industria de apărare. România se află într-un proces de creștere a cheltuielilor pentru apărare, cu obiectivul de a atinge 5% din PIB până în 2032, în concordanță cu angajamentele NATO, sumă ce ar include 3,5% pentru cheltuieli militare directe și 1,5% pentru infrastructură conexă, precum modernizarea Portului Constanța sau construcția de autostrăzi pentru mobilitate militară.

• Nevoia de modernizare a echipamentelor militare

Marea majoritate a echipamentelor și infrastructurii militare din România sunt învechite, multe dintre ele provenind din perioada comunistă sau din primele decenii postdecembriste. Această realitate creează presiune pentru modernizare accelerată și oferă oportunități companiilor din domeniu de a produce sau integra tehnologii avansate în cooperare cu parteneri internaționali. Forțele Armate Române se află într-un amplu proces de modernizare și dotare cu echipamente noi, conforme cu standardele NATO. Acest lucru generează o cerere constantă pentru:

- sisteme de armament avansate: rachete, sisteme antiaeriene, blindate, nave;
- echipamente militare: sisteme de comunicații securizate, drone, echipamente de viziune pe timp de noapte;
- servicii de mentenanță și modernizare: pentru parcul existent de echipamente.

Această nevoie de modernizare oferă oportunități atât pentru producătorii locali, cât și pentru parteneriate strategice cu companii internaționale.

• Poziționare strategică și context geopolitic

Unul dintre principalii catalizatori ai creșterii este contextul geopolitic regional și internațional tensionat. Vecinătatea cu Ucraina, Marea Neagră și granița estică a NATO fac din România un punct strategic în arhitectura de securitate a regiunii. Conflictele armate din imediata vecinătate (în special războiul din Ucraina) au reconfirmat necesitatea consolidării capacităților de apărare. Ca stat membru NATO, România și-a asumat angajamentul de a alocă 2,5% din PIB pentru cheltuielile de apărare, depășind chiar ținta alianței de 2%. Această decizie politică se traduce direct în bugete substanțiale pentru achiziții, modernizare și cercetare-dezvoltare în sectorul de apărare. Acest fapt determină un interes crescut al aliaților pentru dezvoltarea unei capacități industriale locale solide în domeniul apărării, capabilă să furnizeze echipamente, mentenanță și suport logistic atât pentru nevoile interne, cât și pentru cele regionale.

- **Reindustrializarea și dezvoltarea capacităților naționale; capacitatea de producție și expertiza existentă**

România are o tradiție îndelungată în industria de apărare, cu o serie de companii de stat (cum ar fi ROMARM) și private care dețin expertiză în producția de:

- muniție și explozibili;
- armament de infanterie;
- vehicule blindate (licențe);
- componente pentru aviație.

Guvernul României, prin Ministerul Economiei și Ministerul Apărării Naționale, a început să promoveze activ reindustrializarea sectorului de apărare, inclusiv prin parteneriate public-private, atragerea de capital străin și crearea de centre regionale de producție și mentenanță. Proiecte precum fabrica de obuziere de la Cugir, producția de drone sau colaborările cu companii din Franța, SUA și Israel sunt exemple ale acestui proces în curs.

Deși o parte a infrastructurii necesită modernizare, baza industrială și forța de muncă calificată reprezintă, de asemenea, un avantaj competitiv. Există un potențial semnificativ de a revitaliza și extinde aceste capacități, mai ales prin infuzie de capital și transfer de tehnologie.

- **Fonduri europene și cooperare internațională**

România are acces la fonduri europene prin programe precum EDF (European Defence Fund) și PESCO (Permanent Structured Cooperation), care sprijină inovația, cercetarea și dezvoltarea în domeniul apărării. Participarea activă în aceste inițiative oferă acces la tehnologii de vârf și oportunități de export pentru industria locală.

- **Potențialul de export și rolul regional**

Pe lângă satisfacerea nevoilor interne, industria de apărare din România are un potențial considerabil de export. Echipamentele produse local, care respectă standarde NATO, pot fi competitive pe piețele din Europa Centrală și de Est, dar și din alte regiuni. Poziția strategică a României o poate transforma într-un hub regional pentru mentenanța, reparația și chiar producția de echipamente militare, având în vedere și rolul său în sprijinirea Ucrainei.

- **Cercetare, dezvoltare, transfer de tehnologie și inovație de produse cu dublă utilizare militară și civilă (dual-use)**

Creșterea alocărilor bugetare în apărare stimulează și investițiile în cercetare, dezvoltare și inovare (CDI). Acest lucru vizează dezvoltarea de noi tehnologii, adaptarea celor existente și integrarea soluțiilor moderne (ex: inteligență artificială, război

cibernetic - *cyberwarfare*) în sistemele de apărare. Există oportunități pentru start-upuri și companii de tehnologie care pot contribui cu soluții inovatoare.

Investițiile în apărare au un efect de multiplicare în economie, mai ales în domenii precum IT, electronică, automatizări, inteligență artificială și inginerie. Multe dintre inovațiile dezvoltate în sectorul militar pot avea aplicații civile (*dual-use*), stimulând astfel ecosisteme industriale regionale și generând locuri de muncă bine plătite.

Concluzii. De ce este un domeniu de interes pentru investiții în viitor?

Industria de apărare din România este un domeniu atractiv de investiții în viitor deoarece:

- 1. oferă stabilitate și predictibilitate a cererii:** cheltuielile de apărare, mai ales în contextul actual, sunt o prioritate națională și internațională, asigurând o cerere stabilă și pe termen lung;
- 2. beneficiază de susținere guvernamentală:** angajamentul de a aloca 3,5% din PIB și politicile de modernizare oferă un cadru de sprijin clar din partea statului;
- 3. oferă un potențial de creștere a marjelor de profit:** având în vedere complexitatea și valoarea adăugată a produselor și serviciilor, industria de apărare poate genera marje de profit atractive;
- 4. beneficiază de oportunități prin parteneriate strategice:** companiile românești pot beneficia de transfer de tehnologie și know-how prin parteneriate cu marii jucători globali din industria de apărare, deschizând noi piețe;
- 5. aduce o contribuție semnificativă la securitatea națională:** investițiile în acest domeniu contribuie direct la consolidarea capacității de apărare a țării, aspect esențial în actualul context geopolitic;
- 6. produce dezvoltare tehnologică și inovație:** industria de apărare este un motor al inovației, generând soluții tehnologice (spinoff-uri) care pot avea aplicații și în sectoare civile.

În concluzie, industria de apărare din România nu este doar un pilon strategic al securității naționale, ci și un domeniu economic cu potențial semnificativ de creștere, alimentat de bugete crescute, nevoi de modernizare și un context geopolitic favorabil. Pentru investitori, aceasta reprezintă o oportunitate de a intra într-un sector dinamic, cu cerere stabilă și sprijin guvernamental, capabil să genereze randamente solide pe termen lung.

4.4.4 Sectorul de energie

Industria energetică nu este reprezentată de o singură diviziune CAEN, ci acoperă multiple activități, incluzând extracția, producția, transformarea, distribuția și comercializarea energiei. Această industrie include atât petrolul și gazele, cât și sectorul energetic de bază (producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat).

a) Petrol și gaze

Sectorul petrolier și al gazelor naturale din România se află într-un proces de tranziție complexă, caracterizat prin interacțiunea dintre oportunități asociate consolidării securității energetice și extinderii capacităților de export, pe de o parte, și provocări generate de cadrul de reglementare, de imperatiile decarbonizării și de volatilitatea prețurilor, pe de altă parte.

România are o industrie internă de hidrocarburi cu jucători mari precum ROMGAZ (stat) și OMV Petrom (privat, controlat de OMV Austria). În 2024–2025, producția internă este dominată de ROMGAZ și OMV Petrom, ROMGAZ reprezentând o pondere majoritară din producția internă (cifre oficiale și analize de piață indică ponderea ROMGAZ de peste 50% din producția internă în 2024).

Rezerva și producția offshore (Marea Neagră) au devenit importante odată cu decizia finală de investiție (FID) pentru zăcămintul din blocul Neptun Deep, un proiect la mare adâncime (*deep-water*) coordonat de OMV Petrom împreună cu ROMGAZ, care schimbă semnificativ profilul energetic al României.

Între proiectele majore de investiții pe piața din România, Neptun Deep (Pelican South & Domino) este cel mai important. Astfel, Neptun Deep este proiectul-cheie ce definește perspectivele sectorului pe termen mediu. În iunie 2023, OMV Petrom și ROMGAZ au anunțat decizia de a dezvolta Neptun Deep și au aprobat planul de dezvoltare pentru zăcămintele comerciale Domino și Pelican South. Acest plan a fost ulterior aprobat de autoritatea de reglementare. Decidenții au luat hotărârea finală de investiție în 2023, iar dezvoltarea include mai multe sonde și o platformă de producție. Investiția totală estimată în dezvoltare se situează în jurul a patru miliarde de euro, cu prima producție proiectată în jurul anului 2027, iar producția anuală este estimată la mai multe miliarde de metri cubi, transformând potențial România într-un exportator net de gaze în Uniunea Europeană.

Dezvoltarea Neptun Deep va permite României să devină cel mai mare producător și exportator net de gaze din UE. Blocul Neptun Deep din Marea Neagră are o suprafață de 7.500 km pătrați și este situat la aproximativ 160 km de țărm, la adâncimi ale apei cuprinse între 100 și 1.000 de metri. Drepturile de explorare, dezvoltare și producție pentru blocul Neptun Deep sunt deținute de OMV Petrom și ROMGAZ, fiecare cu o participație de 50%. OMV Petrom este operatorul proiectului. Prima extracție de gaze este programată pentru 2027, iar producția estimată este de aproximativ 100 de miliarde de metri cubi de gaze naturale. Producția la nivel de platou este prevăzută la 140 de mii de barili echivalent petrol/zi, costul de producție la aproximativ trei dolari/baril echivalent petrol. Investițiile de până la patru miliarde de euro sunt împărțite în mod egal între cei doi parteneri, OMV Petrom și ROMGAZ. În urma acestei etape importante, OMV Petrom a continuat să facă progrese semnificative în implementarea proiectului Neptun Deep. Au fost semnate acorduri de execuție cu companii internaționale importante, care au o experiență vastă și de lungă durată în proiecte offshore în ape adânci, cum ar fi Saipem, Transocean Barents sau Halliburton. Infrastructura necesară pentru dezvoltarea zăcămintelor comerciale Domino și Pelican South include zece sonde, trei sisteme de producție submarine și linii de flux asociate, o platformă offshore, conducta principală de gaze către Tuzla și o stație de măsurare a gazelor. Platforma își generează propria energie, funcționând la cele mai înalte standarde de siguranță și protecție a mediului.

Întreaga infrastructură va fi operată de la distanță, prin intermediul unui „geamăn digital” (replică virtuală a unui sistem

real). Acest lucru permite optimizarea proceselor și va contribui la îmbunătățirea performanței de mediu, prin eficientizarea consumului de energie și prin reducerea emisiilor. Impactul estimat este următorul: intrarea în producție a Neptun Deep ar reduce dependența regională de importuri (inclusiv față de furnizori externi), ar contribui la securitatea energetică a României și ar schimba poziția țării pe piața regională a gazului. Totuși, efectul exact asupra prețurilor și asupra echilibrului regional depinde de ritmul de aducere la capacitate și de deciziile privind exporturile/contractele.

Dezvoltarea infrastructurii de transport și stocare este esențială pentru a valorifica producția internă și a permite exporturi. Proiecte precum conducta de gaze BRUA (Bulgaria-România-Ungaria-Austria) și extinderile sale pentru creșterea capacității fac parte din strategia regiunii pentru diversificare. Planurile recente prevăd etape de majorare a capacității BRUA, ceea ce va facilita circulația gazului românesc către piețe centrale europene.

Stocarea subterană a gazului în România și terminalele LNG din regiune (inclusiv posibilitățile de import prin porturi sau terminale din țările vecine) rămân componente cheie pentru gestionarea sezonieră și pentru securitatea aprovizionării. Pe lângă deciziile private, politica guvernamentală și fiscalitatea influențează masiv atractivitatea investițiilor. În ultimii ani, companii ca OMV Petrom au resimțit efectele reglementărilor și impozitelor noi (de exemplu, taxe pe cifra de afaceri sau alte schimbări fiscale menționate în rapoarte comerciale), ceea ce afectează rentabilitatea activităților mid-downstream și deciziile de investiții.

România și-a actualizat Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice în octombrie 2024, cu obiective și măsuri care pun accent pe tranziția energetică, încurajarea eficienței și dezvoltarea surselor curate; documentul PNIEC stabilește contextul macro pentru modul în care gazul va juca un rol tranzitoriu până la decarbonizare. În ceea ce privește trecerea la decarbonizare și rolul gazului, atât comunitatea europeană, cât și politicile naționale prevăd diminuarea emisiilor. Gazul este adesea prezentat ca un „combustibil de tranziție”, mai puțin emisiv decât cărbunile, dar totuși un combustibil fosil. În acest context, companiile din România investesc concomitent în hidrocarburi și în proiecte low-/zero-carbon (eficiență, hidrogen, captare și stocare a carbonului — CCS) pentru a alinia activele la reglementările UE și la PNIEC. Această dublă orientare (investiții mari în gaze + planuri favorabile climei) explică strategia multor operatori: valorificarea resurselor proprii pe termen mediu (pentru securitate și venituri), în paralel cu tranziția graduală spre tehnologii cu emisii reduse.

Pentru următorii zece ani, se prevăd trei scenarii.

- Primul scenariu este cel al „exportatorului regional” și este cel optimist: Neptun Deep intră la capacitate conform planurilor (începând cu 2027–2028), infrastructura BRUA este extinsă, iar România devine exportator net, sporind veniturile și influența regională. Condiții necesare: execuție tehnică fără întârzieri majore, stabilitate fiscală și acces la piețe pentru export.

- Scenariul mediu este cel al „tranziției controlate”: producția offshore crește, dar veniturile sunt reduse de taxe noi/reglementări și prețuri volatile; o parte din gaz va deservi consumul intern și substituirea cărbunelui, iar România va rămâne mai degrabă autarhică decât exportatoare.
- Scenariul pesimist este cel al „întârzierilor și al presiunilor”, dominat de amânări tehnice sau politice, contestări de mediu și presiuni de decarbonizare (sisteme de preț al carbonului mai stricte), ce pot reduce atractivitatea investițiilor și pot bloca proiecte, afectând locurile de muncă și încasările. Există deja dezbateri publice și contestări privind exploatarea din Marea Neagră (aspecte de mediu semnalate de ONG-uri).

Riscurile aferente dezvoltării energetice a României în ceea ce privește exploatarea petrolului și a gazelor sunt cele geopolitice și de piață (prețuri volatile, competiție internațională pentru contracte LNG), riscurile de reglementare (schimbări fiscale sau reglementări neașteptate pot reduce randamentul investițiilor), riscurile sociale și de mediu (opoziția ONG-urilor și cerințele de evaluare a impactului asupra mediului pot genera litigii sau întârzieri).

Pentru investitori, sunt importanți factorii ce țin de stabilitatea fiscală și predictibilitate: pentru a atrage capital pe termen lung (în special în *upstream deep-water*) este nevoie de reguli clare și stabile, investiții în infrastructură (BRUA, stocare, conexiuni LNG), care cresc flexibilitatea comercială și permit valorificarea producției. Totodată, importante sunt sinergiile tranziție-resurse: utilizarea veniturilor din gaz pentru a finanța

electrificarea, hidrogenul verde, proiecte *clean energy-friendly* care reduc riscul de active devalorizate din cauza politicilor climatice („*stranded assets*”). Este totodată necesar un dialog transparent cu societatea civilă cu evaluări de mediu riguroase și comunicare proactivă ce reduc riscul contestațiilor și cresc șansele de acceptare a proiectelor.

În concluzie, perspectiva sectorului de petrol și gaze din România este una mixtă, dar cu numeroase oportunități strategice. Proiecte majore offshore (în special Neptun Deep) pot transforma poziția României în regiune, însă succesul depinde de execuția tehnică, stabilitatea fiscală și integrarea coerentă a obiectivelor de decarbonizare. România poate beneficia pe termen mediu atât economic, cât și strategic, dar doar dacă gestionarea riscurilor — reglementare, mediu și infrastructură — este făcută proactiv și transparent.

b) Energie Rentabilitate

- **Industria extractivă** se află printre sectoarele cu cea mai ridicată rentabilitate, calculată ca rata brută de exploatare (ponderea excedentului brut de exploatare în cifra de afaceri). În decembrie 2024, față de decembrie 2023, producția industrială brută în industria extractivă a scăzut cu 1,1%, conform datelor INS.
- **Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat** se află în categoria sectoarelor cu performanțe medii ale rentabilității, cu o valoare a ratei brute de exploatare de 14,6% în anul 2022.

Testimonial

Nicolas Richard,
CEO, ENGIE
România

În ultimele două decenii, ENGIE a contribuit intens la transformarea energetică a României, investind peste două miliarde de euro în infrastructură, producție de energie regenerabilă și servicii pentru clienți. Implicarea noastră aici nu are la bază doar dorința de succes în afaceri, ci este o dovadă a potențialului excepțional al României ca destinație pentru investiții străine.

Angajații noștri constituie, probabil, cel mai mare atu pe care îl avem pe plan local: am construit o echipă care nu este doar calificată, ci și adaptabilă, creativă și capabilă să creeze un mediu de lucru prietenos. România dispune de un bazin vast de ingineri, tehnicieni și profesioniști digitali, dintre care mulți au devenit coloana vertebrală a operațiunilor noastre. Agilitatea, angajamentul și abilitatea lor de a privi în perspectivă au permis ENGIE să ofere soluții energetice de ultimă oră pentru peste 2,28 milioane de clienți, inovând continuu în domenii precum sursele regenerabile și infrastructura inteligentă.

În privința nivelului de adaptabilitate, România se confruntă cu diverse provocări, dar reușește să navigheze printre ele. Fie că este vorba de schimbări ale reglementărilor, transformare digitală sau tranziție verde, această țară știe cum să evolueze. Ne-am extins rețeaua de gaze de la 14.200 km la 24.000 km, am modernizat peste 8.000 km și deservim 2,3 milioane de clienți, toate acestea ținând pasul cu o lume în schimbare rapidă.

Deci da, România are castele și munții Carpați. Dar are și creiere, forță și îndrăzneală. La ENGIE, suntem mândri să o numim acasă și invităm investitorii să vină să vadă de ce România nu este doar o idee bună. Este una genială.

Profitabilitate

- **Industria extractivă** a înregistrat a cincea cea mai mare rată a profitabilității (exprimată ca raport între rezultatul brut al exercițiului și cifra de afaceri) în anul 2022 (20%).
- **Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat** a înregistrat o rată a profitului brut de 15,3% în același an, înregistrând un maxim al ultimei decade și fiind de cinci ori mai mare decât în anul 2021.

Investiții străine directe în sectorul de energie

- Volumul ISD în **industria extractivă și energie electrică, gaze și apă** s-a ridicat la aproape 11 mld. de euro în anul 2023, adică 9,3% din volumul total de ISD din România în anul 2023, conform datelor BNR, din care 3,97% în **industria extractivă și 5,3% în energie electrică, gaze și apă**. Trendul investițiilor în aceste sectoare a fost în scădere în ultimii zece ani, pe fondul incertitudinilor legislative și fiscale, a taxelor ridicate și a intervenției statului în stabilirea prețurilor la energie.
- Deschidere largă pentru investitorii străini a sectorului și grad ridicat de profitabilitate:
 - în anul 2022, s-au înregistrat 106 companii cu capital străin în România în **industria extractivă** (cel mai mare număr din UE) și 359 companii cu capital străin în **producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat** (pe locul cinci în UE), conform statisticii FATS a Eurostat. Cu toate acestea, din perspectiva numărului de companii, cele două sectoare sunt destul de mici dacă le comparăm cu alte sectoare de activitate, reunind 0,37% (și cel mai mic număr), respectiv 1,26% (locul zece în top) din numărul total de întreprinderi cu capital străin din România;
 - cel mai mare număr de persoane angajate în companiile cu capital străin din **industria extractivă** din UE și al doilea cel mai mare număr de persoane angajate în **producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat** din UE în anul 2022. Comparativ cu celelalte sectoare de activitate, acestea reunesc 0,5%, respectiv 1,5% din numărul total de persoane angajate în companiile cu capital străin din România;
 - locul șase în UE pentru excedentul brut din exploatare⁷⁷ în **industria extractivă** (543,5 mil. euro) și locul opt în UE pentru excedentul brut din exploatare **producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat** (1,2 mld. euro) în anul 2022. În România, sunt printre cele mai profitabile sectoare: locul zece, respectiv locul cinci în topul celor 17 sectoare de activitate CAEN rev. 2.

Poziția în UE

România ocupa locul 13 în UE-27 în anul 2023 la producția totală de energie, cu o producție de 30,7 milioane de tone echivalent petrol (tep), reprezentând 2,43% din producția totală de energie din UE, conform datelor Eurostat. Producția medie de energie în România în perioada 2000-2023 a fost de 35,1 milioane tep, pe locul 11 în rândul țărilor din UE după producția medie de energie în perioada indicată.

România ocupa locul 14 în UE la producția totală de electricitate în anul 2023 și următoarele poziții în funcție de sursa obținerii energiei electrice:

- locul opt în UE la producția de electricitate din surse hidro. Producția de electricitate din surse hidro s-a menținut relativ la același nivel față de anul 2010, înregistrând doar o creștere ușoară de aproape 3% în intervalul menționat;
- locul 12 în UE la producția de electricitate din surse fotovoltaice. În anul 2010, încă nu se obținea electricitate din astfel de surse;
- locul 15 în UE la producția de electricitate din surse eoliene. Producția de electricitate din aceste surse a crescut de șapte ori față de nivelul din anul 2010;
- locul 11 în UE la producția de electricitate din combustibili nucleari și alți combustibili. Cantitatea de electricitate produsă din aceste surse s-a menținut la același nivel pe parcursul ultimilor 13 ani;
- locul 18 în UE la producția de electricitate din combustibili fosili. Producția din combustibili fosili a scăzut semnificativ, cu 63% față de anul 2010, mult față de media UE (12,1%), evidențiind nevoia de reorientare spre surse de energie verzi.

România este a treia țară ca independență energetică din UE-27, după Estonia și Suedia, în anul 2023. Aceasta înseamnă că doar 27,9% din necesarul total de energie trebuie satisfăcut de importurile din alte țări, conform datelor Eurostat.

România ocupă locul 16 în UE la indicele de diversitate în energie în anul 2022, care arată că ne putem baza pe surse de energie variate în mixul energetic, cu rezultate mai bune decât țări precum Spania, Italia sau Grecia, conform datelor Eurostat.

Detaliere a situației din România în sectorul de energie

Statul a anunțat foarte multe proiecte în energie în ultimii 15 ani (precum finalizarea reactoarelor 3 și 4 la Cernavodă), dar singura investiție mare în perioada menționată a fost centrala de la Brazi (realizată de Petrom) și investițiile prosumatorilor (investiții individuale). Celelalte investiții au rămas la stadiul de intenție (precum centrala electrică pe gaze de la Iernut, hidrocentrala de la Târnița-Lăpuștești), sugerând dificultatea statului de a finaliza mari proiecte în energie și lipsa unui management performant în guvernarea corporativă. Dată fiind însă cererea de curent electric în creștere în Europa, în condițiile unui preț foarte mare la gaze și a unei dependențe încă existente față de surse de gaze, se creează premisele fundamentale în piață care diminuează efectele guvernării actuale din România.

Provocările cu care se confruntă România în producția de energie din surse convenționale țin, în special, de îmbătrânirea infrastructurii și de necesitatea de investiții substanțiale pentru modernizare, cuplate cu lipsa proiectelor finalizate de rețehnologizare. Totuși, în pas cu politica la nivelul UE, a avansat în ceea ce privește producția din surse regenerabile, însă se află încă sub potențial și sub ritmul impus de necesitatea electrificării accelerate a industriei, transporturilor și sistemelor de încălzire.

⁷⁷ Excedentul brut de exploatare este excedentul generat de activitățile operaționale după ce factorul de muncă a fost recompensat (<https://data.europa.eu/data/datasets/r87u2ngujdyttmbq8bxybg?locale=ro>), reprezentând o aproximare largă a profiturilor corporative înainte de dobânzi și impozite și fiind util pentru analiza profitabilității sectorului de afaceri.

România s-a angajat, prin Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice (PNIESC) actualizat și prin programele UE, să elimine treptat toate termocentralele pe lignit și ulei până în 2026, totuși, ministrul Energiei a anunțat în trimestrul al treilea din 2025 că România a obținut o extindere a termenului de la Comisia Europeană până în 2030. Mai multe unități sunt fie închise sau dezafectate definitiv, fie oprite/puse în rezervă, în așteptarea închiderii finale, precum:

- Mintia–Deva (Electrocentrale Deva) – toate cele șase unități au fost dezafectate definitiv; activul a fost vândut în 2022 către Mass Group Holding, cu obligația de reconstrucție pe gaz și regenerabile;
- CET Oradea – unitățile pe cărbune au fost închise definitiv în aprilie 2016 (trecere pe gaze);
- Turceni – unitățile 1–3 – deja închise;
- Turceni – unitatea 7 – oprită din iunie 2023; menținută în rezervă până la retragerea definitivă;
- Rovinari – unitatea 3 – închisă (retragerea amânată pentru octombrie 2023, apoi oprită);
- Ișalnița – unitatea 8 a fost dezafectată definitiv la sfârșitul anului 2021.

Anunțurile sau planurile de închidere, ca parte a angajamentelor României, includ:

- Craiova II – programată pentru închidere și înlocuire cu un ciclu combinat pe gaz;
- alte unități CE Oltenia – Turceni Unitatea 4 va fi evaluată pentru conservare sau rezervă strategică și Unitatea 5 în 2030, cu retrageri etapizate conform planului de restructurare aprobat.

În plus, UE a aprobat 790 de milioane de euro pentru acoperirea costurilor de închidere a minelor din Valea Jiului (Lonea, Lupeni, Livezeni, Vulcan), ca parte a măsurilor care însoțesc tranziția de la cărbune.

Context și oportunități la nivel european

Europa este dependentă în proporție de 75% de energie, din care marea majoritate este importul de energie fosilă. Pentru a-și crește competitivitatea, soluția este să realizeze investiții în decarbonizare și să continue tendința de a-și produce propria

energie local, din surse regenerabile. Întrucât din punct de vedere geologic nu sunt suficiente resurse pentru extracția de gaz, hidrocarburi sau petrol, pentru a se asigura autonomia strategică la nivel european, decarbonizarea rămâne o opțiune viabilă, iar România are avantajele necesare pentru a avea o contribuție semnificativă.

Astfel, principalele oportunități de investiții sunt date de:

- extinderea nucleară: construcția Reactoarelor 3 și 4 de la Cernavodă va crește semnificativ capacitatea de producție în bandă, consolidând securitatea energetică a României și stabilitatea aprovizionării pe termen lung;
- tranziția de la cărbune la gaz: mai multe termocentrale pe cărbune sunt convertite la gaze naturale, printre care:
 - Mintia (dezafectată, în reconstrucție ca centrală modernă de 1700 MW pe gaz);
 - Iernut (nou ciclu combinat de 430 MW pe gaz aproape finalizat). Împreună, proiectele Mintia și Iernut vor adăuga aproximativ 2 GW de capacitate nouă în bandă;
 - Ișalnița (Unitatea 8 închisă; conversie la gaz planificată și licitația finalizată);
 - Craiova II (două unități pe lignit de 150 MW programate pentru închidere și conversie la gaz);
- parcuri eoliene onshore: România continuă să-și extindă portofoliul eolian, valorificând condițiile favorabile din Dobrogea și alte regiuni, cu o capacitate suplimentară semnificativă aflată în dezvoltare;
- stocare prin baterii: o extindere masivă a capacității de stocare este în curs de implementare pentru a echilibra intermitența, susținută de scheme naționale precum cele ale Administrației Fondului pentru Mediu (AFM). Aceasta va contribui la stabilizarea rețelei și integrarea mai multor regenerabile;
- interconectare regională: România își va consolida rolul de hub energetic regional prin cablul submarin planificat ce va lega România, Georgia și Azerbaidjan, permițând importul și echilibrarea electricității verzi din zona Mării Caspice cu piețele regionale.

4.4.5 Sectorul imobiliar

Profitabilitate

O analiză realizată pe secțiunile CAEN Rev. 2 dezvăluie variații semnificative ale profitabilității domeniilor de activitate în România (INS, 2024d). Astfel, tranzacțiile imobiliare au înregistrat la nivelul anului 2022, ultimul an pentru care sunt raportate valorile finale, o rată a rentabilității de 32,39% (INS, 2024). Acesta este domeniul cu a doua cea mai mare rată a profitabilității, fiind devansată doar de serviciile de învățământ. Conform BNR, în pofida creșterii ratelor dobânzilor, profiturile companiilor care activează în sectorul imobiliar s-au mărit. Pentru anul 2023, BNR a estimat o creștere a profitului net pentru construcții și imobiliare de 37%, cea mai mare valoare din întreaga economie (cu 2,9 puncte procentuale peste anul anterior).

Investiții străine directe în sectorul imobiliar

- Soldul ISD la finalul anului 2023 a fost de 118.231 milioane de euro, din care 17,5% provine din construcții și tranzacții imobiliare, conform raportului BNR (2024).
- În anul 2023, cele mai mari aporturi la capital s-au înregistrat în sectorul construcții și tranzacții imobiliare (+1.060 de milioane de euro).
- Soldul ISD s-a majorat cu 2.130 de milioane de euro pentru construcții și tranzacții imobiliare în anul 2023 în raport cu anul 2022 (BNR). Această evoluție a devansat sectorul comerț.
- Sectorul rămâne atractiv pentru investiții noi, dată fiind rambursarea datoriilor către investitorii existenți.
- Creșterea soldului ISD în construcții și tranzacții imobiliare, în ciuda unui flux de ISD negativ pentru acest sector în anul 2023, se explică prin reevaluările contabile pozitive ale imobilizărilor corporale deținute de societățile cu ISD din domeniu.

- În perioada 2013-2023, sectorul construcții și tranzacții imobiliare cu ISD a crescut de peste trei ori (BNR).
- Construcțiile și tranzacțiile imobiliare se află pe locul al treilea în privința destinației investițiilor de tip greenfield, după industria prelucrătoare și comerț.

Poziția României în Uniunea Europeană

- În ceea ce privește randamentele investițiilor imobiliare, România oferă unele dintre cele mai mari din regiune. De exemplu, în 2020, randamentele pentru clădirile de birouri din București erau de aproximativ 7%, comparativ cu 5,25% în Budapesta.
- O pondere de 95% din populație deține proprietatea în care locuiește, o cifră record pentru Europa, comparativ cu alte țări (Germania 49,8%, media UE 70,6%).
- În anul 2022, valoarea adăugată brută în sectorul construcțiilor din România a fost la nivelul de 7%, mult peste media europeană de 5,5% (doar Austria înregistra o valoare mai mare, de 7,3%).

Cele mai recente tendințe în Capitală și la nivel național

- Conform Colliers, în ultimul deceniu, suprafața totală a spațiilor industriale și logistice moderne disponibile pentru închiriere în București s-a mărit de aproape patru ori, depășind pragul de 3,6 milioane de metri pătrați.
- În pofida incertitudinilor economice, începutul anului 2025 aduce perspective optimiste, volumul tranzacțiilor de leasing înregistrând o creștere de peste 50% comparativ cu primul trimestru al anului trecut.
- Estimările Colliers plasează suprafața totală a spațiilor din București, la finalul anului 2025, la patru milioane de metri pătrați, capitala României fiind depășită în această privință doar de Szczecin, Gdansk, Cracovia, Lodz, Stockholm și Göteborg.
- La nivel național, suprafața totală a spațiilor industriale a crescut de la 1,6 milioane de metri pătrați în anul 2015 la 7,6 milioane de metri pătrați în anul 2025.
- În luna decembrie a anului 2024, numărul de autorizații de construcție a fost cu 17% mai mare decât în luna decembrie a anului 2023, iar numărul total de locuințe autorizate în anul 2024 a fost de 80.000, cu 2% mai mult decât în anul 2023.

Factori de creștere ai pieței imobiliare și potențialul pieței din România

- Dacă zonele de nord și nord-vest ale orașului București au suscitât inițial un interes mai pronunțat pentru investitori, zonele sudice și cele estice se profilează ca noi puncte de atracție pentru dezvoltare imobiliară, prezentând avantaje

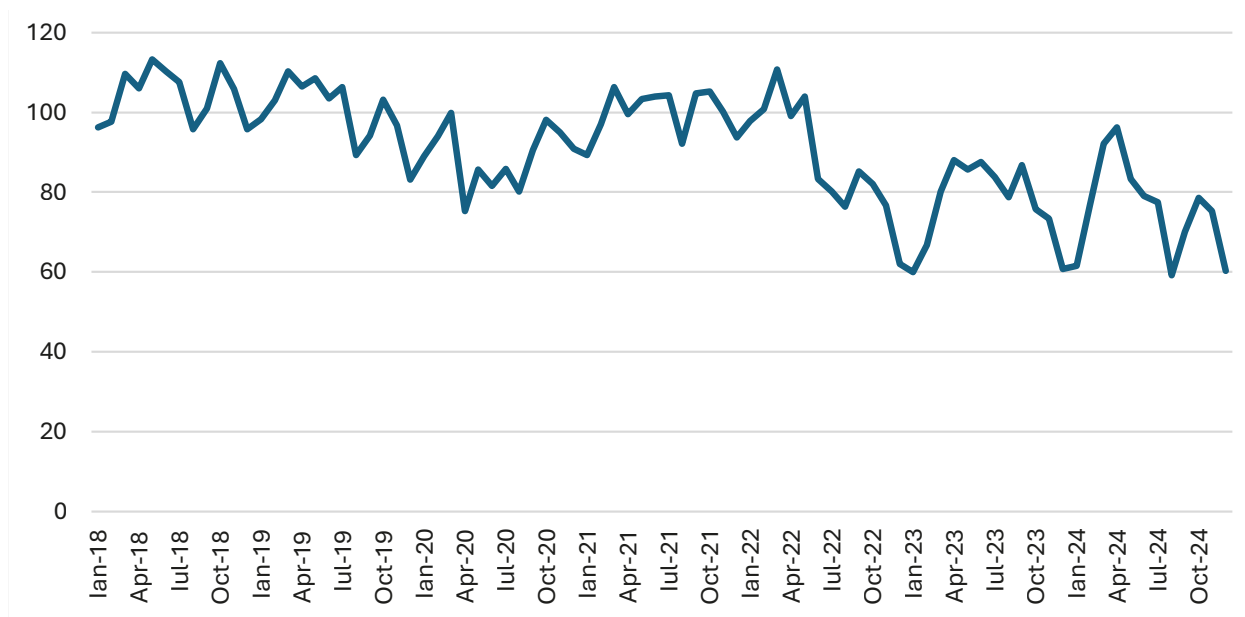
precum costuri mai reduse ale terenurilor, acces mai facil la forță de muncă.

- O creștere fulminantă a înregistrat și suprafața totală din afara Capitalei, de la 700.000 metri pătrați la patru milioane de metri pătrați în perioada analizată. Aceasta se explică prin amplasarea de facilități de producție în Transilvania și sudul României.
- Spațiile din România sunt utilizate mai intensiv decât spațiile din alte țări; astfel, la un milion de metri pătrați de spațiu închiriat, România exportă șapte tone de bunuri, în vreme ce la aceeași suprafață, Polonia exportă șase tone, iar Cehia cinci tone.
- Există încă un potențial de creștere a domeniului, ca urmare a majorării consumului din România, comparativ cu alte piețe mai mature și mai așezate. Prin urmare, cererea se află la un nivel ridicat, în ciuda inflației și a creșterii costurilor de construcție, pe fondul modificărilor fiscale de la începutul anului 2025.
- Raportul favorabil dintre productivitate și costurile cu forța de muncă, coroborat cu apartenența la spațiul comunitar și accesul facil la această piață reprezintă principalele atuuri pentru creșterea pieței imobiliare în domeniul industrial și logistic din România.
- În perioade incerte și volatile din punct de vedere economic, investițiile în proprietăți imobiliare sunt considerate mai sigure.
- Fondurile de investiții, REIT-urile (Real Estate Investment Trust) și companiile multinaționale vizează România pentru proiecte de birouri, logistică sau spații comerciale.
- În ciuda proporției covârșitoare a populației care este proprietara locuințelor, apar noi oportunități pe piața rezidențială, precum investiția în locuințe eficiente din punct de vedere energetic sau construcția de locuințe verzi.
- În ciuda faptului că 95% din populație deține propria locuință, numărul de camere per locuitor în România, în anul 2022, este 1,1, una dintre cele mai mici valori din UE (ec.europa.eu)
- Strategia UE de decarbonizare a clădirilor (pachetul Fit for 55 și Renovation Wave) va conduce la creșterea cererii pentru clădiri eficiente energetic, inteligente și sustenabile, deschizând astfel oportunități pentru dezvoltatorii care adoptă soluții verzi și tehnologii moderne.
- Sectorul imobiliar din România este unul dintre cele mai profitabile și atractive domenii pentru investiții, atât din perspectiva performanței economice actuale, cât și din punctul de vedere al potențialului viitor de dezvoltare, în contextul european al tranziției verzi și al reconfigurării piețelor regionale.

4.4.6 Industria metalurgică

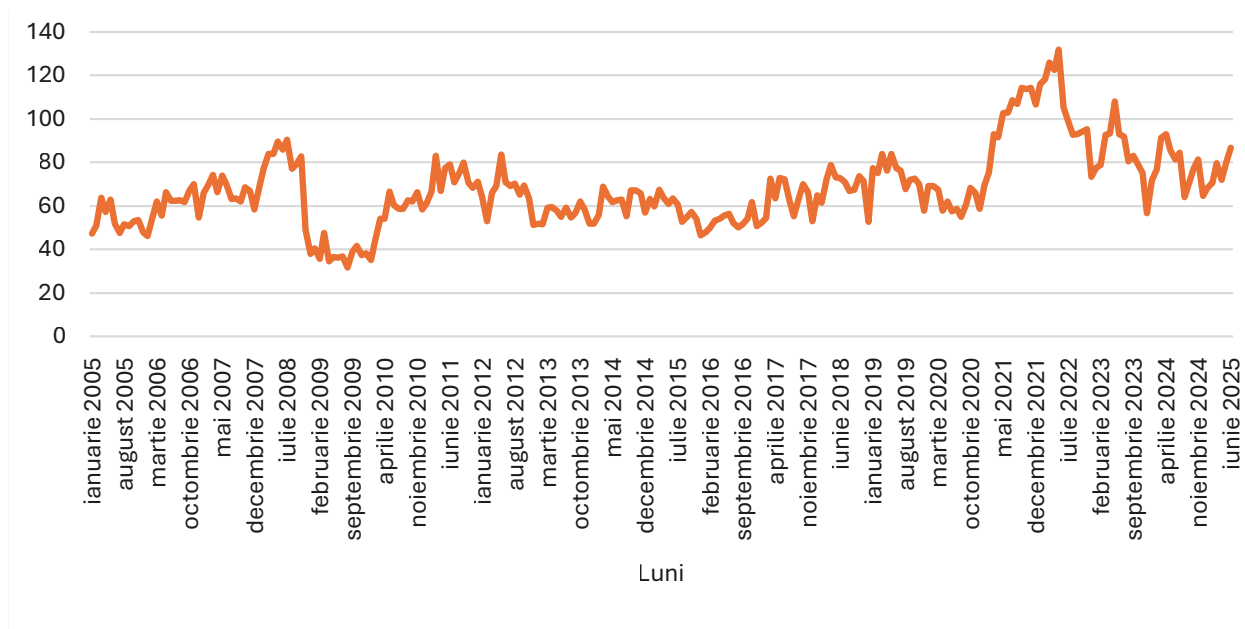
Producția metalurgică din România a avut o evoluție fluctuantă în ultimii șapte ani, cu o tendință generalizată de scădere, în special după începerea războiului din Ucraina. Cauzele scăderii producției sunt creșterea prețului la energie electrică, precum

și concurența provenită din statele din afara Uniunii Europene, care beneficiază de reglementări mai puțin stricte decât pe piața unică.

Figura 4.8. Evoluția producției metalurgice ianuarie 2018-decembrie 2024, 2021=100

Sursa: INS

În privința cifrei de afaceri a industriei metalurgice, tabelul de mai jos reflectă evoluția în perioada ianuarie 2005-iunie 2025. Aceasta este fluctuantă, cu vârfuri înregistrate în anul 2022, în contextul războiului din Ucraina, însă evoluția pozitivă nu a putut fi susținută, ultimii doi ani cifra de afaceri scăzând sub nivelul anului de referință, 2021.

Figura 4.9. Cifra de afaceri în industria metalurgică, %, an referință 2021 (2021 = 100%)

Sursa: INS

Performanțele sectorului și ale principalilor jucători de pe piața metalurgică

În luna august 2025, existau în România 768 de firme cu activitate în clasa CAEN 24 – Industria metalurgică, din care 570 în stare de funcțiune; 211 firme au înregistrat rezultate negative în ultimul an de raportare, conform aceleiași surse. Aceste cifre indică o piață cu jucători relativ puțini și cu performanțe relativ scăzute.

Pentru principalii jucători de pe piață, societăți pe acțiuni cu peste 100 de angajați și pentru care sunt raportate datele, în anul 2024, performanțele sunt redată în tabelul de mai jos.

Tabelul 4.7. Performanțele principalilor jucători de pe piață din industria metalurgică, 2024

Societate	Evoluția cifrei de afaceri în 2024, comparativ cu 2023	Evoluția profitului în 2024, comparativ cu 2023
Silcotub SA	-1%	-23%
ALRO SA	+33%	Nu exista raportare
Liberty Galați SA	-42%	+28%
Artrom Steel Tubes SA	-21%	-75%
ARCELORMITTAL HUNEDOARA SA	-18%	-266%
ASO CROMSTEEL SA	-16%	-119%
HOEGANAES CORPORATION EUROPE SA	-10%	+104%
OTELINOX SA	+9%	-74%
CIE MATRICON SA	-5%	-43%
ALTUR SA	-20%	-88%
ALPROF SA	+20%	+135%
LAROMET SA	-21%	-3%
ALUM SA	-71%	+102%
SATURN SA	-38%	-250%
UPRUC CTR SA	+3%	+33%
ZIROM SA	+26%	+57%

Din cele 16 companii, doar cinci au înregistrat o creștere a cifrei de afaceri în anul 2024, în vreme ce șase companii au înregistrat o creștere a profitului. Cu toate acestea, nu este lipsit de importanță aspectul scăderii masive a profitului pentru trei dintre companii (scăderi de 266%, 119%, respectiv 250%). Per total, valorile sunt îngrijorătoare pentru industria metalurgică românească. Mai mult, la finalul lunii august 2025, Liberty Galați a suspendat contractele de muncă ale angajaților, ceea ce reprezintă un semnal major al evoluțiilor negative viitoare ale societății, dar și al industriei.

Cei mai mari investitori străini în industria metalurgică românească sunt Marea Britanie, cu o cifră de afaceri de 9,7 miliarde de lei la nivelul anului 2023, urmată de Țările de Jos, cu 2,5 miliarde de lei, Germania, cu 1,86 miliarde de lei și Italia, cu 1,46 miliarde de lei, în vreme ce cifra de afaceri a deținătorilor români de afaceri în metalurgie s-a situat la 4,66 miliarde de lei. Din punctul de vedere al jucătorilor de pe piață, la nivelul anului 2024, existau 18 firme mari (cu peste 250 de angajați), 39 de firme medii (50-249 de angajați), respectiv 380 de firme mici (cu 0-49 de angajați). Firmele mari (18), cu potențial de creare

de locuri de muncă, sunt concentrate în câteva județe: Zalău (Silcotub), Olt (Alro, Artrom Steel Tubes, Vimetco Extrusion, Delta Aluminiu, Altur), Galați (Liberty), Călărași (Donalam), Arad (Hai Extrusion, Aso Cromsteel), Dâmbovița (Nimet, Otelinox), Hunedoara (ArcelorMittal Hunedoara), Neamț (ArcelorMittal Tubular Products Roman), Argeș (GF Casting Solutions), Iași (Proinvest Grup), Brașov (Fabrica de Prelucrare a Concentratelor de Uraniu), Alba (Saturn). Amplasarea este deosebit de importantă, atât în cazul în care anumite domenii iau avânt și dezvoltă industrii conexe, dar și în situația nefastă în care activitățile cunosc un declin semnificativ, ceea ce ar duce la pierderea locului de muncă a angajaților, așa cum este cazul Liberty Galați.

Datele prezentate indică un declin al industriei metalurgice, dovedit prin scăderea cifrei de afaceri a principalilor jucători, scăderea profitului sau reducerea locurilor de muncă (cazul Liberty Galați). Cauzele sunt multiple, precum creșterea prețului energiei electrice, scăderea cererii interne sau taxele vamale restrictive comparativ cu cele ale țărilor non-UE.

4.4.7 Sectorul petrochimie și biochimie

Industria chimică românească se află într-un punct de inflexiune, determinat de convergența dintre industria (dezvoltată în mod tradițional) petrochimică și perspectivele tranziției verzi. Sectorul petrochimic, consolidat în a doua jumătate a secolului trecut, aflat pe premise ale industrializării României, este confruntat la momentul actual cu constrângerile decarbonizării și cu necesitatea alinierii la principiile sustenabilității economice.

În același timp, biochimia se profilează ca o alternativă viabilă strategică, ce corespunde tendințelor globale orientate spre produse ecologice și resurse regenerabile. În acest cadru, evaluarea perspectivelor ambelor domenii va fi realizată atât prin prisma potențialului național, cât și prin raportare la dinamica internațională.

Viitorul industriei chimice din România depinde, în esență, de o articulare echilibrată între experiența și dezvoltarea acumulate în petrochimie și oportunitățile emergente oferite de biochimie. Analiza comparativă a celor două direcții, bazată pe indicatori de performanță, resurse financiare disponibile și infrastructură industrială, devine astfel un demers esențial în ansamblul politicilor europene și interne privind tranziția energetică și dezvoltarea durabilă.

În ceea ce privește petrochimia, perspectivele acestui sector sunt strâns legate de modul în care România reușește să-și valorifice resursele energetice și să se alinieze, în același timp, politicilor europene privind tranziția verde. Infrastructura existentă (rafinării și unități de producție chimică încă active) constituie în același timp o oportunitate, dar și o provocare: deși oferă o bază de continuitate, aceste structuri necesită investiții consistente pentru modernizare și pentru reducerea impactului asupra mediului. Într-o variantă optimistă, viitorul petrochimiei autohtone ar putea fi asigurat printr-o reorientare a producției către bunuri cu valoare tehnologică și economică ridicată, precum polimerii avansați, materialele destinate industriilor auto și aeronautice sau elementele indispensabile tehnologiilor verzi. În lipsa capitalului necesar pentru o asemenea transformare, scenariul negativ anticipează o contracție accentuată a capacităților, cu consecința reducerii rolului României la statutul de simplu importator de produse chimice. În opoziție cu această situație incertă, biochimia se conturează ca un domeniu cu șanse mult mai promițătoare. Dispunând de resurse agricole extinse, suprafețe forestiere considerabile și un potențial semnificativ pentru producerea de biomasă, România are premisele necesare pentru dezvoltarea unor ramuri industriale bazate pe transformarea acestora în biocombustibili, bioplastice sau materiale biodegradabile. În plus, sprijinul financiar acordat la nivel european pentru consolidarea bioeconomiei, prin programe dedicate cercetării și inovării, constituie un avantaj competitiv major. Susținut de politici coerente, de parteneriate între mediul academic și sectorul privat și de investiții direcționate către infrastructură, biochimia ar putea deveni un vector central al reindustrializării. Integrarea ei în sectoare economice tradiționale, precum agricultura sau industria farmaceutică, ar putea genera lanțuri valorice inovatoare și ar crea locuri de muncă stabile, cu un nivel ridicat de calificare.

Un aspect crucial în această evoluție îl reprezintă relația de complementaritate dintre cele două ramuri. Pe termen scurt, petrochimia își păstrează rolul de furnizor indispensabil al materialelor de bază, însă biochimia poate funcționa ca o completare, substituind treptat elementele cu efect negativ asupra mediului prin soluții sustenabile. Privind pe termen lung, este probabil ca biochimia să câștige supremația, dar concretizarea acestei tranziții depinde de capacitatea României de a atrage capital investițional, de a stimula procesul de inovare și de a construi un cadru legislativ adaptat transformărilor structurale ale industriei chimice.

De adăugat faptul că sectorul petrochimic este vulnerabil la politicile de decarbonizare ale UE și la fluctuațiile energetice. În schimb, sectorul de biochimie beneficiază de un sprijin european substanțial, UE promovând intens dezvoltarea biotehnologiei și a producției biotehnologice drept parte a

strategiei de decarbonizare și competitivitate industrială. În ceea ce privește bioeconomia durabilă, Consiliul UE a subliniat în repetate rânduri importanța valorificării biomasei în sustenabilitatea rurală și reducerea dependenței de combustibilii fosili. Cu toate acestea, investițiile rămân limitate, lipsa unei infrastructuri dezvoltate pentru prelucrare post-extracție (ex. diatomită) reflectă reticența de până acum în biochimie industrială. Mai mult, absorbția incertă a fondurilor UE a făcut ca și în situația în care există surse de finanțare, eficiența transformării acestora în proiecte reale depinde de capacitatea administrativă. De asemenea, percepția este scăzută în mediul educațional și profesional în ceea ce privește biochimia, studenții și tinerii specialiști rămânând încă precauți în ceea ce privește viabilitatea biotehnologiilor în România. În prezent, România trece printr-o re poziționare industrială: rafinării care integrează combustibili sustenabili și hidrogen verde, relansări punctuale în petrochimie (polimeri) și investiții emergente în biochimie (polioli „verzi”, biometan). Motorul financiar este mixt: PNRR, Fondul pentru Tranziție Justă (JTF), scheme naționale/AFM și investiții private mari. În privința fondurilor disponibile și programelor de dezvoltare, menționăm PNRR – Componenta Energie (C6) / Hidrogen verde, Fondul pentru Tranziție Justă (JTF) 2021-2027 și scheme pentru biogaz/ biometan și infrastructură.

Spre exemplu, prin PNRR, OMV Petrom a semnat două contracte pentru 55 MW în două instalații de electroliza apei (35 MW + 20 MW) la Petrobrazii în valoare totală de 140 de milioane de euro, având acordată o finanțare de 50 de milioane de euro, cu o estimare de producție de 8 kt/an hidrogen verde, folosit în rafinărie/bio-combustibili.

Prin Fondul pentru Tranziție Justă (JTF) 2021-2027, România are alocate 2,14 miliarde de euro (plus cofinanțarea națională), direcționate în șase județe: Dolj, Gorj, Hunedoara, Galați, Mureș, Prahova — zone relevante pentru petrochimie/rafinării (de exemplu Prahova – Petrobrazii; Galați/Mureș – chimie/metalurgie), însă până în octombrie 2024 au fost lansate puține apeluri, în perioada 2025-2027 putând urma ferestre noi utile reconversiei industriale.

În ceea ce privește schemele pentru biogaz/biometan și infrastructură, în 2024 AFM a propus ghidul pentru apel biometan (instalații producție/injecție), în consultare publică — relevant pentru agro-industrie și integrarea reziduurilor, iar în 2025 ANRE a stabilit cadrul pentru inserția biometanului în rețelele de gaze (Ordinul 38/2024), un pas cheie pentru bancabilitatea (capacitatea de a obține o finanțare bancară) proiectelor. Alte surse sunt Fondul de Modernizare și schemele naționale ce pot susține cogenerare de înaltă eficiență și electrificare de procese în chimie (ex.: proiecte de cogenerare Chimcomplex finalizate/în curs).

În concluzie, perspectivele petrochimiei și biochimiei în România reflectă un proces complex de transformare industrială. Dacă petrochimia are nevoie de restructurare și adaptare, biochimia reprezintă viitorul, oferind oportunități de dezvoltare durabilă și integrare în economia verde europeană. Alegerea pe care România trebuie să o facă nu este între cele două, ci între stagnare și modernizare. O combinație inteligentă între menținerea infrastructurii petrochimice și stimularea biochimiei ar putea transforma sectorul chimic într-un pilon al progresului economic și al protecției mediului.

4.4.8 Sectorul securitate cibernetică

În era digitalizării accelerate, securitatea cibernetică devine un pilon esențial pentru dezvoltarea economică și socială durabilă. România, prin poziționarea sa geografică, ca stat membru al Uniunii Europene și ca actor emergent în sectorul IT&C, de asemenea ca țară de graniță a spațiului NATO și aflată în imediata proximitate a războiului Rusia-Ucraina, se confruntă cu o creștere semnificativă a amenințărilor cibernetică, dar și cu oportunități importante de investiții în acest domeniu, oferind un cadru favorabil pentru dezvoltarea și valorificarea investițiilor în acest sector. Analizăm mai jos potențialul pieței de securitate cibernetică (*cybersecurity*) din România, factorii favorizanți și provocările existente, oferind totodată direcții strategice pentru investitori.

Contextul general al securității cibernetică. România, nod emergent în securitate cibernetică la nivel european

România experimentează între 25.000 și 50.000 de atacuri cibernetică zilnic, potrivit declarației ministrului Digitalizării, iar 19% dintre companii au fost atacate cibernetic în 2024 față de o medie europeană de 20%, potrivit directorului executiv al Centrului European de Competență în Domeniul Securității Cibernetică (ECCC), Luca Tagliaretti. Totodată, 80% dintre incidente sunt evenimente de criminalitate cibernetică desfășurate de grupări criminale motivate financiar, imensa majoritate putându-se rezolva cu măsuri simple, dar foarte eficiente, de igienă cibernetică și cu măsuri foarte simple digitale.

Totodată, România este pe ultimele locuri în clasamentul european în privința cunoștințelor de bază în domeniu, astfel că în medie, din 10 români, doar trei au noțiuni minime privind utilizarea internetului și calculatoarelor, astfel că tacticile de inginerie socială, printre principalele arme ale hackerilor, conduc la faptul că la cel mult trei luni au loc atacuri cibernetică ce nu pot fi contracarate la timp.

Totuși, paradoxul țării noastre este că, deși suntem la coada acestui clasament, România stă cel mai bine la capitolul specialiști. Astfel, România se situează într-o poziție favorabilă în peisajul digital european, având o infrastructură de internet performantă (cu una dintre cele mai rapide conexiuni din UE), o comunitate IT, de business și academică, în continuă expansiune, centre de excelență în securitate cibernetică (cum ar fi ECCC, înființat la București), și, nu în ultimul rând, specialiști bine pregătiți în domeniul tehnologiilor informației și al securității informatice.

Un element central de atractivitate îl constituie stabilirea ECCC la București – o premieră pentru România și un semnal clar că țara este recunoscută ca un lider regional în acest domeniu. Acest centru coordonează inițiativele UE în cercetare, dezvoltare și inovare în securitate cibernetică, oferind oportunități concrete pentru firmele locale și internaționale de a accesa fonduri europene dedicate (ex. Horizon Europe, Digital Europe), parteneriate transfrontaliere, precum și proiecte de cercetare aplicată în colaborare cu institute și universități. Datorită acestuia, România are în prezent unele dintre cele mai puternice instituții din Europa Centrală și de Est în materie de securitate cibernetică, aspect care o poziționează ca hub regional pentru investiții în securitate cibernetică, cu o deschidere unică spre piața europeană și est-europeană.

România este una dintre cele mai de succes țări în aplicarea pentru proiectele de securitate cibernetică, situându-se pe locul patru după Grecia (posibil datorită prezenței ENISA – European Union Agency for Cybersecurity), Germania și Italia. Totuși, contextul geopolitic regional, digitalizarea accelerată și numărul în creștere al atacurilor cibernetică asupra instituțiilor publice și companiilor evidențiază o nevoie acută de investiții în soluții de apărare cibernetică, atât la nivel național, cât și regional.

Potrivit ENISA, România se află în imediata apropiere a mediane europene la diverse tipuri de cheltuieli privind securitatea cibernetică, conform rezultatelor pentru anul 2023:

- mediana cheltuielilor unei entități cu IT-ul (companie sau instituție publică) din UE au fost de 15 milioane de euro în 2023, în timp ce valoarea medie a cheltuielilor cu IT-ul a fost de 98,5 milioane de euro. În cazul României, mediana se situează la 12 milioane de euro, sub mediana europeană;
- mediana cheltuielilor cu securitatea informațională în România a fost de 1,1 milioane de euro, sub mediana UE de 1,4 milioane de euro;
- ponderea mediană a cheltuielilor cu securitatea informațională în total cheltuieli IT a fost de 9,4% în România, ușor sub mediana UE de 9,6%;
- în privința investițiilor entităților (instituții publice sau private) în criptografia post-cuantică (post-quantum cryptography - PQC), în general, doar o mică parte (4%) au investit deja în criptografia cuantică (quantum-safe cryptography – QSC), în timp ce 22% nu au investit încă, dar intenționează să o facă. O majoritate semnificativă (68%) dintre respondenți au indicat că nu vor investi în QSC. În ceea ce privește România, intențiile de investiții se află sub media europeană.

Toate aceste date indică faptul că în România există potențial de creștere, aflându-se sub mediana europeană a cheltuielilor și a intențiilor de investiție cu securitatea cibernetică.

Factori care favorizează investițiile în securitatea cibernetică în România

Printre factorii care favorizează investițiile în securitatea cibernetică din România, se regăsesc:

1. sprijinul guvernamental și european:

- România beneficiază de finanțări prin PNRR, axa pentru digitalizare și securitate cibernetică;
- țara a făcut pași importanți către alinierea la standardele europene prin Strategia Națională de Securitate Cibernetică 2022-2027;
- prezența instituțională a Directoratului Național de Securitate Cibernetică (DNSC);
- prezența instituțională a Centrului European de Competență în Domeniul Securității Cibernetică.

2. România este o piață emergentă, neacoperită, cu cerere în creștere:

- există o nevoie semnificativă și în creștere de soluții de protecție cibernetică pentru IMM-uri și instituții publice locale, care nu dispun de resurse interne pentru protecția IT, precum și pentru sectoarele medical și educațional, care devin tot mai des ținte ale atacurilor cibernetică, dar rămân subprotejate;
- sectoarele bancar, telecom și infrastructurile critice sunt în căutare continuă de parteneri în securitate cibernetică.

Infrastructurile critice, precum energie, transporturi, comunicații sau administrație centrală trebuie să se alinieze cerințelor NIS2 și directivelor UE;

- lipsa unor soluții locale scalabile deschide oportunități pentru start-upuri și companii noi.

Această lipsă de acoperire în anumite zone și domenii reprezintă un teren fertil pentru investitorii interesați să ofere soluții scalabile de tip „*security-as-a-service*” (SecaaS), platforme de instruire și testare, sisteme de detecție și răspuns la incidente adaptate pieței locale.

3. România dispune de resurse umane specializate și competitive:

- un alt avantaj competitiv major este resursa umană specializată. România dispune de peste 100.000 de specialiști IT activi și produce anual alte mii de absolvenți în domenii IT, cu abilități solide în rețelistică, criptografie și analiză de vulnerabilități;
- există o gamă largă de programe universitare și de centre de cercetare axate pe securitate cibernetică (cum ar fi cele de la Universitatea Politehnica din București, universitățile din Cluj-Napoca, Iași).
- România dispune (încă) de costuri salariale competitive în comparație cu Europa de Vest. Salariile, deși în creștere, rămân competitive față de economiile dezvoltate, oferind un raport calitate/preț excelent pentru companii;
- comunitățile locale de profesioniști (ex. în Cluj-Napoca, Iași, București, Timișoara) sunt active și receptive la inițiative antreprenoriale.
- pentru investitorii interesați să deschidă centre de dezvoltare, cercetare sau outsourcing în securitate cibernetică, România oferă o bază solidă de specialiști, alături de infrastructură tehnologică modernă.

4. România oferă stimulente fiscale și acces la finanțare

Guvernul român acordă sprijin concret investitorilor care aleg să dezvolte proiecte în România, prin programe precum:

- PNRR - include linii de finanțare pentru digitalizare și securitate informatică în instituții publice și companii;
- ajutoare de stat pentru investiții în IT și cercetare-dezvoltare;

- parteneriate public-private în educație, infrastructură și dezvoltare tehnologică.

De asemenea, fondurile europene destinate digitalizării, prin Horizon Europe și Digital Europe, pot fi accesate de consorții care includ firme românești.

5. România are o poziție strategică și stabilitate geopolitică în context regional

În contextul conflictului din Ucraina și al intensificării atacurilor cibernetice în Europa de Est, România capătă o importanță geostrategică majoră. Țara joacă un rol-cheie în securitatea cibernetică la granița estică a UE și NATO. Această poziție aduce:

- prioritizarea investițiilor în protejarea infrastructurilor critice;
- colaborare sporită cu aliați strategici (SUA, NATO, UE);
- deschidere către implementarea rapidă a noilor standarde și tehnologii.
- pentru investitori, acest context înseamnă cerere constantă, reglementare în expansiune și oportunități de inovare adaptată contextului geopolitic.

Domenii-cheie de investiție

Printre domeniile cheie de investiții în securitate cibernetică, se regăsesc:

- investiții în start-upuri în securitate cibernetică prin dezvoltarea de soluții proprii pentru detecție și răspuns la incidente (precum Managementul evenimentelor și informațiilor de securitate - SIEM, Detectarea punctelor finale și răspunsul - EDR), prin crearea de platforme de educație și simulare de atacuri (cyber ranges), precum și crearea produselor de tip SaaS pentru securizarea accesului la distanță (zero trust, VPN avansat).
- investiții în servicii de consultanță și audit pentru certificarea conform ISO/IEC 27001, NIS2, pentru audit de securitate și pen-testing pentru firme private și instituții publice, de asemenea pentru crearea de servicii externalizate de monitorizare și răspuns la incidente (SOC-as-a-Service).
- investiții în infrastructură și centre de date pentru construirea de centre de date securizate, investiții în cloud suveran (sovereign cloud) pentru instituții publice și soluții de back-up și recuperare în caz de dezastru.

Tabelul 4.8. Domenii de investiție în securitatea cibernetică în România

Domeniu de investiție	Descriere	Tipuri de proiecte
Securitate cibernetică SaaS	Soluții cloud pentru protecție, autentificare, acces zero-trust	Platforme personalizate pentru IMM-uri
Centre Operaționale de Securitate (SOC)	Servicii de monitorizare și intervenție	Centre regionale sau B2B pentru sector public
Educație cibernetică & conștientizare	Training, simulări, platforme de conștientizare	Academii online, simulatoare, parteneriate educaționale
R&D în criptografie și AI	Cercetare în domeniul securității avansate	Parteneriate cu universități, granturi europene
Consultanță și audit	Servicii de conformitate cu GDPR, NIS2, ISO	Firmă de consultanță sau extensie locală a unui brand internațional

Provocări și riscuri

Printre provocările și riscurile în ceea ce privește decizia de a investi în piața de securitate cibernetică se numără lipsa de conștientizare a riscurilor cibernetice în rândul IMM-urilor și autorităților locale (aspect care poate fi transformat în oportunitate), deficitul de forță de muncă specializată, mai ales în zonele rurale și orașele mici, birocrăția administrativă care poate întârzia parteneriatele public-private, în scădere însă ca urmare a digitalizării, și riscurile geopolitice legate de războiul informațional în regiunea Mării Negre, care, de asemenea, se pot transforma în oportunități pentru investitori.

Cazuri de bună practică

În ceea ce privește exemplul unor companii sau instituții publice care au atins excelența în acest domeniu, se remarcă Bitdefender – companie românească devenită lider global în soluții de antivirus și securitate cibernetică, cu investiții semnificative în cercetare, Cybersecurity Innovation Hub Cluj – cu realizări în ceea ce privește întocmirea de parteneriate între universități, autorități locale și mediul privat pentru dezvoltarea inovației, de asemenea proiectele DNSC prin campanii de educație digitală și granturi pentru IMM-uri în domeniul securității IT.

Concluzii

România reprezintă o piață promițătoare pentru investițiile în securitate cibernetică, atât prin potențialul său tehnologic, cât și prin sprijinul instituțional și contextul regional. Atât investitorii

locali, cât și cei internaționali pot valorifica oportunitățile existente prin inițiative adaptate specificului pieței românești. Securitatea cibernetică nu mai este doar un domeniu tehnic, ci o componentă strategică a dezvoltării economice și a rezilienței naționale.

Investițiile în domeniul securității cibernetice din România sunt profitabile datorită creșterii accelerate a cererii pentru servicii și soluții de protecție digitală, pe fondul digitalizării rapide a economiei și al intensificării atacurilor cibernetice. România beneficiază de un potențial considerabil prin forța de muncă bine pregătită în IT, costuri operaționale competitive și un cadru legislativ tot mai aliniat la standardele europene de securitate. În plus, poziția strategică a țării în Europa Centrală și de Est și sprijinul acordat de Uniunea Europeană pentru dezvoltarea infrastructurii cibernetice fac din acest domeniu o oportunitate atractivă pentru investitorii care vizează atât profitabilitatea pe termen lung, cât și contribuția la un sector esențial pentru viitorul digital.

În concluzie, investițiile în securitate cibernetică în România beneficiază de o conjunctură extrem de favorabilă: context european propice, cerere în creștere, resursă umană competitivă și susținere guvernamentală. Pentru un investitor cu viziune, România oferă nu doar un cadru operațional eficient, ci și oportunitatea de a deveni parte a unui ecosistem aflat în plină ascensiune – cu impact real asupra siguranței digitale la nivel regional și european.

05.

Ghid de investiții în județele României: potențial economic, resurse și oportunități locale

Județul Alba

Județul Alba, situat în centrul Transilvaniei, reprezintă o destinație de investiții cu un profil distinct, caracterizat prin potențial industrial și logistic în creștere, o forță de muncă adaptabilă și o valorificare inteligentă a resurselor locale. Poziția sa centrală în România, coroborată cu o infrastructură în dezvoltare, îl califică drept un punct de interes major pentru investitorii orientați către eficiență operațională și accesibilitate la piața națională și regională.

1. Poziționare strategică și interconectare

Alba beneficiază de o localizare centrală la nivel național, fiind un nod strategic între regiunile Transilvania, Banat și Oltenia.

- **Acces rutier european:** județul este traversat de Autostrada A1 (parte a Coridorului IV Pan-European), care asigură o conexiune directă și rapidă cu frontiera de vest și, implicit, cu rețeaua europeană de transport. De asemenea, Autostrada A10 (Sebeș - Turda), o legătură vitală cu Autostrada A3 (Transilvania), consolidează poziția orașelor Alba Iulia și Sebeș ca centre logistice. Aceste artere facilitează timpi optimi de transport: București (cinci ore), Budapesta (cinci-șase ore), Viena (șapte-opt ore), Cluj-Napoca (o oră), Sibiu (55 minute).
- **Rețea feroviară:** calea ferată europeană, ce tranzitează județul, completează opțiunile de transport de marfă, oferind alternative logistice pentru volume mari.
- **Proiecte de infrastructură:** continuarea extinderii A1 și A10, alături de modernizarea drumurilor naționale și județene, va consolida și mai mult rolul județului ca centru logistic.

2. Forță de muncă și ecosistem educațional adaptabil

Județul Alba dispune de o forță de muncă disponibilă și o capacitate adaptabilă la cerințele industriale moderne.

- **Bazin de forță de muncă:** Populația activă semnificativă și nivelul ratei șomajului indică disponibilitatea de personal.
- **Învățământ adaptat:** Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia oferă programe de studiu în IT, economie, științe exacte și sociale, iar existența unor școli profesionale și tehnice (în special în Sebeș, Blaj) asigură o pregătire relevantă pentru industrie. Există eforturi susținute pentru dezvoltarea învățământului dual, direct corelat cu nevoile companiilor locale.
- **Costuri competitive:** costurile salariale din Alba rămân competitive în comparație cu centrele economice majore din România și Europa de Vest, oferind un avantaj operațional semnificativ pentru investitori.

3. Ecosistem de afaceri și platforme industriale consolidate

Alba s-a impus ca un centru industrial important, cu sectoare bine definite și parcuri industriale funcționale.

- **Parcuri industriale active:** Parcul Industrial Cugir, Parcul Industrial Sebeș și Parcul Industrial Blaj sunt exemple de platforme care oferă utilități complete și facilități pentru

producție și logistică. Acestea au atras deja un număr considerabil de investitori.

- **Sectoare industriale cheie:** județul este recunoscut pentru excelența în industria prelucrării lemnului (Sebeș), industria auto (Blaj), producția de mașini și echipamente (Cugir), ceramică și materiale de construcții.
- **Prezența investitorilor majori:** nume precum Kronospan (prelucrarea lemnului, Sebeș), Daimler Star Assembly (producție de cutii de viteze de ultimă generație, inclusiv pentru automobile premium, ceea ce ridică profilul județului

pe lanțul valoric global), Bosch (echipamente auto, Blaj), Elis Pavaje (materiale de construcții) validează atractivitatea județului.

- **Logistică:** poziția sa, alături de facilitățile din parcuri, a transformat Alba într-un nod logistic emergent.
- **Agro-industrie și viticultură:** județul are potențial agro-industrial semnificativ, în special în viticultură. Jidvei, unul dintre cei mai mari producători de vinuri din România și din Europa Centrală și de Est, reprezintă un pilon fundamental al economiei locale.

4. Suport local și potențial de nișă

Administrația locală și județeană a demonstrat deschidere și suport pentru investitori.

- **Sprijin instituțional:** există o atitudine propice investitorilor la nivelul autorităților locale și județene.
- **Potențial energetic regenerabil:** județul Alba beneficiază de un potențial semnificativ pentru dezvoltarea proiectelor de energie regenerabilă (eoliană și fotovoltaică).
- **Industria agroalimentară și vitivinicolă:** regiunea are un potențial agricol considerabil, în special în viticultură,

deschizând oportunități pentru investiții în procesarea alimentară.

- **Turism cultural și ecologic:** Alba Iulia, cu Cetatea Alba Carolina, este un pol de atracție turistică și culturală, iar zonele montane (Munții Apuseni) oferă potențial pentru ecoturism.

Avantaj competitiv de perspectivă

Datorită infrastructurii rutiere de excepție (A1 și A10) și a poziției centrale, Alba este un hub ideal pentru logistică, producție de componente și distribuție, conectând rapid vestul și centrul țării. În plus, pentru investitorii din agro-industrie și viticultură,

prezența unor actori majori precum Jidvei validează potențialul imens al județului, oferind un mediu propice pentru investiții în procesarea și valorificarea produselor agricole, dar și în dezvoltarea turismului de nișă.

Județul Arad

Județul Arad, situat strategic în vestul României, la granița cu Ungaria, este recunoscut ca una dintre cele mai importante porți de intrare și ieșire către Europa Centrală și de Vest. Poziția sa geostrategică, combinată cu o infrastructură logistică bine dezvoltată și o tradiție industrială solidă, îl transformă într-un magnet pentru investițiile străine, în special pentru companiile orientate spre export și logistică regională.

1. Poziționare strategică și interconectare transfrontalieră

Aradul beneficiază de o localizare excepțională la frontiera vestică a României, oferind un avantaj competitiv major în termeni de acces la piețele europene.

- **Coridoare europene majore:** județul este străbătut de Autostrada A1 (parte a Coridorului IV Pan-European), care asigură o legătură directă și rapidă cu Budapesta (trei ore), Viena (cinci ore) și principalele rețele de autostrăzi europene.
- **Puncte de trecere a frontierei:** existența mai multor puncte de trecere a frontierei (Nădlac II – Autostrada A1, Turnu, Vârșand) facilitează un tranzit eficient și reduce timpii logistici.
- **Nod feroviar important:** Aradul este un nod feroviar major, conectat la rețeaua europeană, esențial pentru

transportul de marfă. Gara de frontieră Curtici este un punct cheie pentru transbordarea mărfurilor.

- **Aeroport internațional:** Aeroportul Internațional Arad (ARW), cu un terminal cargo operațional, completează opțiunile de interconectare.
- **Proiecte de infrastructură:** există planuri pentru modernizarea și electrificarea liniilor feroviare, în special Coridorul IV Pan-European.

2. Forță de muncă și ecosistem educațional cu potențial industrial

Aradul dispune de o forță de muncă cu experiență în sectoarele industriale, susținută de instituții de învățământ adaptate cerințelor pieței.

- **Bazin consolidat de specialiști:** județul are o tradiție puternică în industrie, fapt ce a generat o forță de muncă cu experiență în producție, inginerie și servicii. Rata șomajului este sub media națională.
- **Învățământ superior și vocațional:** Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad și Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” (cu specializări în drept, economie, medicină) oferă programe

de studiu adaptate la nevoile pieței. Școlile profesionale și liceele tehnologice contribuie la pregătirea forței de muncă. Învățământul dual este deja funcțional, prin parteneriate cu companii auto și logistice.

- **Costuri competitive:** costurile cu forța de muncă în Arad rămân atractive comparativ cu țările din Europa de Vest.

3. Ecosistem de afaceri matur și platforme industriale extinse

Aradul a atras un număr considerabil de investitori străini, consolidându-și reputația de centru industrial și logistic.

- **Parcuri industriale extinse:** județul găzduiește numeroase parcuri industriale și logistice funcționale, precum Parcul Industrial Arad, Zona Liberă Curtici-Arad (cea mai mare zonă liberă din România) și Parcul Industrial Pecica.
- **Sectoare industriale predominante:** Aradul este un hub pentru industria auto și componente auto, prelucrarea lemnului, producția de textile și confecții, construcții metalice și logistică/transport.
- **Prezența investitorilor majori:** companii precum Leoni Wiring Systems (componente auto), Joyson Safety Systems (fosta Takata, componente de siguranță auto), Yazaki (cablaje auto), Maschio Gaspardo (utilaje agricole), Astra Vagoane Călători (material rulant), Webasto (sisteme auto), Hella (sisteme de iluminat auto) și Kuehne + Nagel (logistică) sunt exemple clare ale încrederii investitorilor în potențialul județului.
- **Hub logistic regional:** datorită poziției și infrastructurii, Aradul este o locație excelentă pentru centre de distribuție regionale și operațiuni logistice transfrontaliere.

4. Suport local și potențial de nișă

Administrația locală și județeană a fost proactivă în atragerea și susținerea investițiilor.

- **Administrație pro-business:** există o deschidere demonstrată din partea autorităților locale.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** companiile care investesc în Arad pot beneficia de facilități fiscale și cofinanțare prin fonduri europene.
- **Potențial pentru servicii de valoare adăugată:** dezvoltarea sectorului industrial a generat o cerere pentru servicii de suport, R&D și inginerie, creând noi nișe de investiții.
- **Agricultură și procesare alimentară:** județul are un potențial agricol semnificativ, cu oportunități în procesarea alimentară.

Avantaj competitiv de perspectivă

Dezvoltarea accelerată a rețelei feroviare de mare viteză și a nodurilor intermodale, cum ar fi cel de la Curtici, va transforma Aradul într-un punct strategic de transbordare și consolidare a mărfurilor între Europa de Vest și Balcani/Europa de Est.

Aceasta deschide perspective semnificative pentru investiții în logistică inteligentă, depozite automatizate și servicii cu valoare adăugată în lanțul de aprovizionare.

Județul Argeș

Județul Argeș, poziționat strategic în regiunea Muntenia, se afirmă ca un centru industrial de referință la nivel național, cu o tradiție puternică în industria auto și o diversificare economică progresivă. Proximitatea față de Capitală, infrastructura

rutieră în curs de dezvoltare și o forță de muncă cu experiență industrială conferă Argeșului un profil de investiții deosebit de atractiv pentru companiile ce caută un mediu stabil pentru producție de anvergură și acces facil la piața internă.

1. Poziționare strategică și interconectare optimizată

Amplasarea geografică a Argeșului, la intersecția unor axe rutiere majore și în imediata vecinătate a Capitalei, reprezintă un avantaj logistic primordial.

- **Autostrăzi cheie:** județul este deservit de Autostrada A1 București-Pitești, o arteră vitală care asigură interconectarea rapidă cu Bucureștiul (aproximativ o oră) și, implicit, cu Aeroportul Internațional Henri Coandă (Otopeni). Extinderea acestei autostrăzi către Sibiu (secțiunile Pitești-Curtea de Argeș și Curtea de Argeș-Sibiu) este în execuție pe loturi, cu termen de finalizare etapizat până în 2028. Această dezvoltare transformă A1 într-un coridor trans-carpatic crucial, optimizând semnificativ transportul de mărfuri către vestul țării și Europa Centrală.
- **Rețea rutieră complementară:** drumurile naționale și europene (E81, E574, DN7, DN73) asigură legături eficiente cu zonele limitrofe și facilitează distribuția regională.
- **Proiecte de infrastructură strategice:** finalizarea viitoarelor tronsoane ale Autostrăzii A1 va consolida statutul Argeșului ca nod logistic esențial, reducând semnificativ timpii de tranzit și costurile operaționale pentru industriile cu volume mari.

2. Forță de muncă specializată și ecosistem educațional industrial

Argeșul beneficiază de o forță de muncă cu o expertiză solidă, în special în sectoarele de producție, modelată de decenii de activitate industrială intensă.

- **Tradiție industrială:** existența unor mari platforme industriale a generat un bazin de forță de muncă cu experiență vastă în producție, montaj, mentenanță și inginerie mecanică.
- **Învățământ adaptat industriei:** Universitatea din Pitești oferă specializări tehnice, economice și juridice, adaptate nevoilor locale. Un element cheie este colaborarea strânsă cu companiile locale pentru programe de învățământ dual și stagii practice.
- **Costuri competitive:** salariile din Argeș, deși pot fi ușor peste media națională în anumite sectoare specializate, rămân competitive în context regional și european.

3. Ecosistem de afaceri consolidat și platforme industriale majore

Județul Argeș este dominat de industria auto, dar demonstrează o tendință de diversificare și în alte sectoare.

- **Pilonul industriei auto:** Uzina Dacia Renault de la Mioveni este un angajator major și un catalizator pentru un întreg ecosistem de furnizori de componente și servicii conexe (în funcție de poziția lor în lanțul de aprovizionare: Nivel/Tier 1: furnizori direcți de componente/module sau producători de echipamente originale - OEM -, Nivel/Tier 2: producători de piese individuale sau sub-ansamble, Nivel/Tier 3: furnizori de materii prime sau piese foarte simple). Această prezență masivă atestă un know-how industrial profund și un lanț de aprovizionare robust.
- **Prezența marilor investitori:** pe lângă Dacia, alte companii internaționale de anvergură precum Adient (scaune auto, fosta Johnson Controls), Lear Corporation (componente auto), Eurofoam (spume poliuretane), ArcelorMittal (sârmă, Pitești), Veka (profile PVC), Drăxlmaier (cablaje auto) și Valeo (sisteme auto) și-au consolidat operațiunile în județ.
- **Platforme industriale operaționale:** zona industrială de la Mioveni și Pitești, alături de alte platforme logistice din județ, oferă infrastructura necesară pentru producție și depozitare.

4. Suport local și potențial de nișă

Administrația locală și județeană a recunoscut importanța atragerii investițiilor, dezvoltând un climat de afaceri favorabil.

- **Administrație proactivă:** există o deschidere demonstrată de către autorități pentru a colabora cu investitorii.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** companiile pot accesa programe de finanțare europene și naționale pentru investiții.
- **Potențial în componente auto și servicii R&D:** pe lângă producția de vehicule, județul oferă oportunități semnificative în dezvoltarea și producția de componente auto inovatoare, precum și în servicii de cercetare și dezvoltare (R&D).
- **Industria chimică și petrochimică:** o tradiție puternică, cu infrastructură existentă (fostul combinat Arpechim Pitești), deschide perspective pentru investiții de nișă, însă acest sector este în tranziție și nu mai reprezintă un motor major al economiei locale.

Avantaj competitiv de perspectivă

Finalizarea Autostrăzii A1 către Sibiu va transforma Argeșul dintr-un capăt de autostradă într-un nod central pe un coridor transcarpatin esențial. Aceasta va amplifica dramatic potențialul logistic al județului, atrăgând noi investiții în centre de distribuție naționale și hub-uri de consolidare a mărfurilor. Investitorii ar trebui să ia în considerare această evoluție strategică a infrastructurii.

Județul Bacău

Județul Bacău, amplasat strategic în inima regiunii Moldova, se profilează ca un hub regional cu o diversitate economică remarcabilă, beneficiind de o infrastructură de transport în dezvoltare și o tradiție industrială consolidată. Poziția sa la intersecția unor coridoare de transport esențiale și resursele umane disponibile îl transformă într-o destinație de interes pentru investitorii care vizează piața estică a României și accesul facil la Ucraina și Republica Moldova.

1. Poziționare strategică și interconectare în estul României

Bacăul deține o poziție cheie în regiunea Moldovei, cu avantaje semnificative în ceea ce privește interconectarea rutieră și aeriană.

- **Coridoare rutiere esențiale:** județul este traversat de Drumul European E85 (DN2), o arteră vitală care leagă direct Bucureștiul de nordul Moldovei și de granița cu Ucraina. Această rută este fundamentală pentru transportul de mărfuri și persoane.
- **Conexiune aeriană: Aeroportul Internațional „George Enescu”** din Bacău (BCM) este un punct de atracție major, cu zboruri regulate către diverse destinații europene și un terminal cargo operațional. Acest aspect este crucial pentru logistica rapidă și accesul la piețe internaționale.
- **Rețea feroviară:** Bacăul este un nod feroviar important, parte a rețelei naționale, facilitând transportul de marfă pe distanțe lungi.
- **Proiecte de infrastructură:** construcția și finalizarea Autostrăzii A7 (Autostrada Moldovei), al cărei prim tronson (Bacău - Pașcani) este deja în lucru, va transforma radical interconectarea județului. A7 va conecta Bacăul direct la A1 (București) și ulterior la rețeaua europeană, sporind exponențial atractivitatea logistică. De asemenea, varianta ocolitoare a Bacăului (parte din A7), deja deschisă traficului, a fluidizat semnificativ transportul rutier. Aceste investiții vor poziționa Bacăul ca un hub intermodal strategic în estul României, optimizând lanțurile de aprovizionare.

2. Forță de muncă și ecosistem educațional cu potențial de creștere

Județul Bacău dispune de o forță de muncă disponibilă și un sistem educațional orientat spre adaptarea la cerințele industriale.

- **Bazin de forță de muncă:** o populație activă considerabilă și o rată a șomajului la nivel regional indică o disponibilitate a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare cu necesar de personal calificat și necalificat. Există un potențial de reconversie și calificare a forței de muncă, o resursă esențială în contextul noilor investiții.
- **Învățământ superior și profesional:** Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău oferă specializări în inginerie,

științe economice, silvicultură și educație fizică. Pe lângă învățământul superior, există o rețea de licee tehnologice și școli profesionale care pregătesc forță de muncă în domenii precum mecanică, electrică, textile și prelucrarea lemnului. Există un interes crescut pentru dezvoltarea învățământului

dual, pentru a alinia mai bine competențele absolvenților cu cerințele pieței.

- **Costuri competitive:** costurile cu forța de muncă în Bacău sunt printre cele mai competitive din România, oferind un avantaj semnificativ pentru industriile intensive în muncă și pentru operațiunile de producție.

3. Ecosistem de afaceri în dezvoltare și platforme industriale

Bacăul are o istorie industrială bogată și platforme care pot susține noi investiții, alături de o diversificare economică progresivă.

- **Tradiție industrială diversificată:** județul Bacău a avut și încă are o tradiție puternică în sectoare precum industria aeronautică, prelucrarea lemnului, industria textilă și cea alimentară, cu platforme industriale vechi care au un potențial ridicat de reconversie. Această diversitate indică o capacitate de adaptare și un know-how tehnic existent.
- **Prezența investitorilor:** companii precum Aerostar Bacău (aeronautică, servicii MRO - întreținere, reparații și operațiuni de aprovizionare), Letea (hârtie și carton),

Ambianța (mobilă), Dedeman (retail, deși nu are producție, este un catalizator de dezvoltare regională) sunt actori importanți în economia locală. Aerostar, în special, este un exemplu de excelență și inovație în industria aeronautică.

- **Parcuri industriale:** există inițiative pentru dezvoltarea de parcuri industriale și platforme logistice, precum Parcul Industrial S.C.E.T. S.A. Bacău și alte zone cu potențial de reconversie, care pot oferi infrastructura necesară pentru noi investiții.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale și județene sunt deschise spre atragerea investițiilor, iar județul prezintă oportunități în sectoare de nișă.

- **Administrație pro-business:** există o preocupare pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor, inclusiv prin facilitarea proceselor administrative și promovarea parteneriatelor public-private.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** companiile pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (ex. prin PoAT - Programul Asistență Tehnică, PNRR) și ajutoare de stat, mai ales pentru proiecte care creează locuri de muncă în regiuni mai puțin dezvoltate sau care vizează sectoare de nișă și inovatoare.
- **Potențial în agricultură și procesare alimentară:** județul are un potențial agricol important, cu oportunități în procesarea cerealelor, a cărnii și a laptelui, valorificând resursele locale și accesul la piețele vecine.
- **Industria aeronautică și servicii MRO:** extinderea și consolidarea clusterului aeronautic din jurul Aerostar Bacău oferă perspective pentru investiții în producția de componente, servicii de mentenanță, reparații și revizii (MRO) și chiar R&D.

Avantaj competitiv de perspectivă

Finalizarea Autostrăzii A7 (Autostrada Moldovei) reprezintă un catalizator major pentru dezvoltarea economică a Bacăului. Aceasta nu este doar o promisiune, ci un proiect cu termene de finalizare concrete, care va asigura o interconectare directă și rapidă cu Capitala și Portul Constanța, dar și cu restul țării. Pentru investitorii care vizează distribuția pe piața estică a României, Ucraina și Republica Moldova, Bacăul va deveni un hub logistic indispensabil, oferind acces la piețe semnificative cu costuri de transport reduse. Este o oportunitate pentru persoanele deschise la inovație („early adopters”) într-o zonă cu un potențial de creștere exploziv odată cu finalizarea infrastructurii majore.

Județul Bihor

Județul Bihor, situat în nord-vestul României, la granița cu Ungaria, reprezintă o poartă principală de intrare și ieșire din UE, consolidându-și constant poziția de centru economic regional. Avantajele sale competitive derivă din interconectarea transfrontalieră excelentă, infrastructura logistică modernă și o tradiție industrială diversificată, care îl fac deosebit de atractiv pentru investitorii orientați spre export, producție și distribuție pe piețele europene.

1. Poziționare strategică și interconectare europeană

Bihorul beneficiază de o localizare excepțională, care îl transformă într-un hub logistic strategic la nivel european.

- **Coridorul Pan-European IV (rutier și feroviar):** județul este străbătut de Autostrada A3 (Transilvania), care, în curs de finalizare pe tronsoane, va asigura o legătură rapidă cu restul rețelei de autostrăzi din România și Ungaria. Proximitatea față de autostrada M4 din Ungaria permite o interconectare excelentă cu Budapesta (circa trei ore), Viena (circa șase ore) și alte capitale europene.
- **Puncte de trecere a frontierei:** existența a numeroase puncte de trecere a frontierei (Borș II, Borș I, Salonta) optimizează fluxul de mărfuri și persoane, reducând timpii de tranzit.
- **Nod feroviar important:** Oradea este un nod feroviar major, cu conexiuni directe către rețeaua europeană de transport feroviar.
- **Aeroport internațional modern:** Aeroportul Internațional Oradea (OMR) este dotat cu infrastructură modernă și capacitate cargo, facilitând transportul aerian.
- **Proiecte de infrastructură:** pe lângă extinderea A3, există proiecte pentru modernizarea și electrificarea liniilor feroviare.

2. Forță de muncă și ecosistem educațional pro-business

Bihorul oferă un bazin de forță de muncă cu experiență, susținut de un sistem educațional orientat către nevoile industriilor locale.

- **Bazin de specialiști:** județul are o tradiție industrială, care a generat o forță de muncă calificată. Rata șomajului este una dintre cele mai scăzute din țară.
- **Învățământ superior și vocațional:** Universitatea din Oradea este un centru academic important, cu facultăți de inginerie, informatică, științe economice și drept. Colaborarea universității cu mediul de afaceri, prin programe de învățământ dual, stagii de practică și centre de cercetare-dezvoltare, este un pilon important în adaptarea forței de muncă la cerințele pieței.
- **Costuri competitive:** deși costurile cu forța de muncă sunt ușor mai ridicate decât în estul țării, ele rămân semnificativ mai competitive comparativ cu piețele din Europa de Vest.

3. Ecosistem de afaceri matur și platforme industriale consolidate

Bihorul s-a impus ca un centru industrial puternic, atrăgând investiții străine directe consistente în diverse sectoare.

- **Parcuri industriale extinse:** Oradea găzduiește numeroase parcuri industriale și logistice moderne, precum Parcurile Industriale Eurobusiness Oradea (I, II, III, IV), administrate de ADLO (Agenția de Dezvoltare Locală Oradea). Acestea reprezintă un exemplu de bune practici în România, oferind infrastructură completă și facilități pentru investiții noi (greenfield) sau existente (brownfield).
- **Sectoare industriale predominante:** județul este un hub pentru industria de automobile (componente auto), prelucrarea lemnului și a mobilei, electronică, materiale de construcții, metalurgie, IT&C și servicii de outsourcing (Business Process Outsourcing - BPO).
- **Prezența investitorilor majori:** companii precum Faist Mekatronik (componente auto), Inteva (componente auto), Eberspächer (sisteme de evacuare auto), De'Longhi (electrocasnice), Plexus (electronică), Nidec (motoare electrice), Celestica (electronică), Egger (prelucrarea lemnului) și Nokian (anvelope) sunt exemple elocvente ale succesului investițiilor străine în Bihor.
- **Hub pentru BPO/IT:** Oradea a devenit un centru important pentru servicii de Business Process Outsourcing (BPO) și IT.

4. Suport local și potențial de nișă

Administrația locală și județeană a manifestat un angajament proactiv în atragerea și sprijinirea investițiilor.

- **Administrație pro-business:** Primăria Oradea și Consiliul Județean Bihor sunt recunoscute pentru viziunea strategică și sprijinul activ acordat investitorilor.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** există un potențial semnificativ de cofinanțare prin fonduri europene (Programul Operațional Regional - POR, PNRR) și ajutoare de stat.
- **Potențial turistic:** Bihorul are un potențial turistic considerabil, cu stațiuni balneare (Băile Felix, Băile 1 Mai).
- **Energie regenerabilă:** județul are un potențial semnificativ pentru dezvoltarea proiectelor de energie regenerabilă (solar, eolian).

Avantaj competitiv de perspectivă

Finalizarea completă a Autostrăzii A3 (Transilvania) și a inelelor de centură ale orașului Oradea va transforma Bihorul într-un nod logistic și industrial de anvergură europeană. Acest lucru va reduce drastic timpii de transport către piețele occidentale și va consolida rolul său de poartă de intrare/ieșire pentru mărfuri

către și dinspre UE. Proiectele de dezvoltare intermodală feroviar-rutieră planificate vor amplifica și mai mult eficiența lanțurilor de aprovizionare, făcând din Bihor o opțiune excelentă pentru companiile care vizează o distribuție eficientă în Europa Centrală și de Est, cu costuri optimizate.

Județul Bistrița-Năsăud

Județul Bistrița-Năsăud, situat în nord-estul Transilvaniei, la confluența cu regiunea Moldovei și Bucovinei, se afirmă ca o zonă cu potențial de investiții în sectoare specifice, beneficiind de o poziționare strategică pentru accesul la piețele din estul și centrul Europei. Deși nu este un hub industrial de anvergură ca alte județe vestice, Bistrița-Năsăud oferă avantaje competitive prin costuri operaționale optimizate, o forță de muncă disponibilă și specializată în anumite domenii, precum și un potențial turistic și agricol semnificativ.

1. Poziționare strategică și interconectare regională

Bistrița-Năsăud deține o poziție strategică la intersecția unor drumuri importante, asigurând interconectarea cu piețele regionale și naționale.

- **Acces rutier:** județul este traversat de Drumul European E576 (DN17), care conectează Transilvania cu Bucovina și, implicit, cu granița de est a României. De asemenea, DN17C asigură legătura cu Maramureșul. Aceste rute sunt esențiale pentru transportul intern și regional de mărfuri.
- **Proximitate cu noduri majore:** deși nu este situat direct pe o autostradă, județul beneficiază de proximitatea cu Autostrada A3 (Transilvania) prin conexiunea cu Cluj-Napoca (aproximativ două ore). Această conexiune se va îmbunătăți odată cu finalizarea secțiunilor de autostradă învecinate, reducând timpii de acces către Europa de Vest.

- **Rețea feroviară:** județul dispune de o rețea feroviară care asigură legătura cu noduri importante, contribuind la transportul de marfă.
- **Proiecte de infrastructură:** pe termen mediu, există planuri pentru modernizarea drumurilor naționale și

județene care fac legătura cu A3, îmbunătățind semnificativ accesibilitatea și fluiditatea traficului. Aceste investiții vor reduce costurile logistice și vor spori atractivitatea județului pentru distribuție regională.

2. Forță de muncă și ecosistem educațional adaptabil

Bistrița-Năsăud oferă un bazin de forță de muncă cu experiență în anumite sectoare, disponibilă la costuri competitive.

- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul are o rată a șomajului la nivel regional, indicând o disponibilitate a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare ce necesită personal calificat și semi-calificat, cu potențial de adaptare rapidă.
- **Învățământ adaptat:** Universitatea Babeș-Bolyai (UBB) are o extensie în Bistrița, oferind specializări în domenii precum administrație publică, economie și științe. De asemenea, există o rețea de școli profesionale și licee tehnologice care pregătesc forță de muncă în sectoarele relevante (ex.

prelucrarea lemnului, confecții, construcții). Există inițiative pentru dezvoltarea învățământului dual, adaptat nevoilor specifice ale investitorilor.

- **Costuri competitive:** un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale semnificativ mai reduse comparativ cu media națională și, în special, cu piețele din Europa de Vest, oferind un avantaj competitiv în sectoarele intensive în muncă.

3. Ecosistem de afaceri în dezvoltare și platforme industriale

Județul Bistrița-Năsăud are un ecosistem de afaceri diversificat, cu sectoare bine reprezentate și potențial de creștere.

- **Sectoare industriale cheie:** județul este recunoscut pentru industria prelucrării lemnului și a mobilei, confecții și textile, industria alimentară și, într-o măsură mai mică, producția de componente metalice.
- **Prezența investitorilor:** companii precum Leoni Wiring Systems (cablaje auto), Raal (radiatoare auto), Teraplast (profile PVC), Comelf (construcții metalice) sunt actori importanți în economia locală, demonstrând că județul poate atrage și reține investiții substanțiale. Aceste companii

contribuie la crearea unui ecosistem industrial cu un nivel crescut de expertiză.

- **Parcuri industriale:** există inițiative și zone cu potențial pentru dezvoltarea de parcuri industriale, care pot oferi infrastructura necesară pentru noi investiții, facilitând accesul la utilități și facilități de producție.
- **Agro-industria:** un sector cu un potențial de creștere notabil este industria agro-alimentară, dată fiind bogăția resurselor agricole și tradiția în prelucrarea produselor locale.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale manifestă deschidere către atragerea de noi investiții, iar județul prezintă oportunități în sectoare de nișă și turism.

- **Administrație pro-business:** există o deschidere demonstrată din partea autorităților locale și județene pentru a colabora cu investitorii, oferind sprijin în procesele administrative și promovând parteneriatele public-private.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** companiile pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (în special pentru regiunile mai puțin dezvoltate) și ajutoare de stat pentru proiecte care creează locuri de muncă, inovează sau contribuie la dezvoltarea sustenabilă.

- **Potențial turistic:** județul are un potențial turistic considerabil, în special în turismul rural, ecoturism (Munții Călimani, Parcul Național Munții Rodnei) și turism balnear (Colibița, Sângeorz-Băi). Dezvoltarea acestui sector poate susține infrastructura de servicii și calitatea vieții, esențială pentru reținerea personalului.
- **Resurse naturale:** abundența resurselor forestiere susține o industrie a lemnului robustă, iar terenurile agricole fertile oferă oportunități în procesarea alimentară.

Avantaj competitiv de perspectivă

Dezvoltarea accelerată a infrastructurii rutiere majore în Transilvania și Moldova (A3, A7) va transforma Bistrița-Năsăud dintr-un județ de tranzit într-un punct strategic de legătură între cele două regiuni majore. Acest lucru va amplifica potențialul său logistic și va reduce semnificativ costurile de transport. Investitorii care vizează o producție eficientă cu costuri de forță de muncă optimizate și o distribuție eficientă atât în Transilvania, cât și în Moldova, ar trebui să ia în considerare acest județ, anticipând beneficiile pe termen mediu ale modernizării infrastructurii. Potențialul pentru dezvoltarea de unități de producție cu valoare adăugată (ex. mobilier de design, produse alimentare ecologice) este subevaluat.

Județul Botoșani

Județul Botoșani, situat în nord-estul României, la granița cu Republica Moldova și Ucraina, reprezintă o destinație cu un potențial de investiții emergent, oferind un avantaj competitiv semnificativ prin costurile operaționale reduse, forța de muncă disponibilă și potențialul agricol considerabil. Deși infrastructura majoră este în curs de dezvoltare, poziția sa geografică și accesul la piețele estice îl fac atractiv pentru investitorii care vizează extinderea operațiunilor cu o bază de costuri eficientă.

1. Poziționare strategică și interconectare în regiunea de Nord-Est

Botoșaniul deține o poziție strategică la frontiera estică a României, cu acces la piețe importante din regiune.

- **Acces rutier:** județul este conectat la rețeaua națională prin drumurile naționale (DN29, DN24C), care asigură legătura cu Suceava, Iași și punctele de trecere a frontierei cu Republica Moldova (Stânca-Costești) și Ucraina (Rădăuți-Prut). Deși nu este situat direct pe o autostradă, proximitatea cu viitoarea Autostradă A7 (Autostrada Moldovei), prin conexiunile către Suceava și Iași, va îmbunătăți semnificativ accesibilitatea și va reduce timpii de transport către sudul României și Portul Constanța.
- **Conexiune feroviară:** rețeaua feroviară, deși necesită modernizări, oferă opțiuni pentru transportul de marfă, conectând județul la nodurile regionale.
- **Proiecte de infrastructură:** investițiile în modernizarea drumurilor naționale și județene sunt o prioritate. Dezvoltarea Autostrăzii A7 va amplifica semnificativ potențialul logistic al Botoșaniului. Accesul rapid la această autostradă, odată construită, va transforma județul într-o locație avantajoasă pentru companiile cu nevoi logistice extinse în regiunea de Est.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional

Botoșaniul dispune de o forță de muncă substanțială, cu costuri competitive și potențial de adaptare.

- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul se confruntă cu o rată a șomajului peste media națională, ceea ce indică o disponibilitate crescută a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive în muncă. Acest aspect se traduce printr-un cost optimizat al forței de muncă, un avantaj clar pentru investițiile care necesită volume mari de personal.
- **Învățământ superior și profesional:** Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași are o extensie în Botoșani, oferind specializări în economie, drept și științe. De asemenea, școlile profesionale și liceele tehnologice pregătesc forță de muncă în domenii tradiționale precum textile, confecții, agricultură și prelucrarea lemnului. Există un potențial semnificativ pentru dezvoltarea de programe de învățământ dual, adaptate nevoilor concrete ale investitorilor.
- **Costuri salariale optimizate:** costurile salariale sunt printre cele mai scăzute din România, oferind un avantaj economic substanțial pentru operațiunile de producție și servicii.

3. Ecosistem de afaceri și sectoare cu potențial

Botoșaniul are o structură economică bazată pe sectoare cu potențial de creștere și diversificare.

- **Sectoare industriale cheie:** județul are o tradiție în industria textilă și a confecțiilor, prelucrarea lemnului și a mobilei, precum și în industria alimentară. Aceste sectoare beneficiază de resurse locale și de o expertiză considerabilă.
- **Agricultura și agro-industria:** un sector cu un potențial enorm, Botoșaniul fiind unul dintre județele cu suprafețe agricole extinse și soluri fertile. Acest lucru creează oportunități substanțiale pentru investiții în procesarea cerealelor, a laptelui, a cărnii și a altor produse agricole cu valoare adăugată, având acces facil la piețele din Republica Moldova și Ucraina.
- **Prezența investitorilor:** deși nu la scară altor hub-uri, există companii locale și naționale importante, precum Formens (confecții), Rapsodia (mobilă), Elsaco (energie, utilități), Electroalfa (producător de echipamente electrice) care demonstrează capacitatea județului de a susține operațiuni de anvergură.
- **Parcuri industriale:** există inițiative și zone cu potențial pentru dezvoltarea de parcuri industriale și logistice, oferind infrastructura de bază și facilități pentru noi investiții, prin valorificarea unor terenuri disponibile la costuri competitive.

4. Suport local și potențial de nișă

Administrația locală este orientată spre atragerea investițiilor, iar județul prezintă oportunități unice.

- **Administrație pro-business:** autoritățile locale și județene sunt deschise la dialog și manifestă dorința de a sprijini investitorii, oferind asistență în procesele administrative și promovând oportunitățile locale.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind o regiune în dezvoltare, Botoșaniul beneficiază de acces privilegiat la fonduri europene nerambursabile (prin PoAT, PNRR) și ajutoare de stat pentru proiecte care generează locuri de muncă, inovează sau contribuie la dezvoltarea durabilă. Acest aspect este crucial pentru amortizarea rapidă a investiției inițiale.
- **Potențial în silvicultură și exploatare durabilă:** resursele forestiere extinse oferă oportunități pentru investiții în industria de prelucrare a lemnului cu valoare adăugată, respectând principiile sustenabilității.
- **Turism cultural și ecologic:** județul deține un patrimoniu cultural bogat (muzee, case memoriale) și zone cu potențial ecoturistic (Lacul Stânca-Costești, sate tradiționale), care pot susține dezvoltarea serviciilor.

Avantaj competitiv de perspectivă

Dincolo de Autostrada A7, un element strategic pentru Botoșani este amplasarea sa direct la granița cu Republica Moldova și Ucraina. Aceasta îl transformă într-un punct ideal pentru companiile care vizează piețele din Europa de Est, oferind avantaje logistice pentru export și acces la piețe emergente. Dezvoltarea viitoare a infrastructurii transfrontaliere și a punctelor de trecere a frontierei va consolida rolul județului ca poartă estică, deschizând noi perspective pentru producție orientată spre export și servicii logistice specializate pentru aceste piețe.

Județul Brașov

Județul Brașov, situat strategic în centrul României, la poalele Carpaților Meridionali, este un pol economic consolidat și diversificat, recunoscut pentru tradiția sa industrială puternică, dezvoltarea continuă a infrastructurii și un potențial turistic remarcabil. Poziția sa geografică, la intersecția rutelor comerciale majore, o forță de muncă calificată și un mediu de afaceri proactiv îl transformă într-o destinație de prim rang pentru investitorii care caută stabilitate, creștere și acces facil atât la piața națională, cât și la cea europeană.

1. Poziționare strategică și interconectare optimizată

Brașovul beneficiază de o poziție centrală unică, acționând ca un nod vital pentru transportul rutier, feroviar și aerian.

- **Nod rutier major:** județul este deservit de rețele rutiere naționale și europene (DN1, DN1A, DN73, E60, E68), care asigură conexiunea cu Bucureștiul (aproximativ 2,5-3 ore), Sibiu, Pitești, și, mai departe, cu vestul țării.
- **Autostrada A3 și Drum Expres:** segmente ale Autostrăzii A3 (Transilvania) în apropiere (Ploiești-Brașov, Râșnov-Cristian-Ghimbav) și planurile de finalizare a acestora, alături de Drumul Expres Brașov-Pitești (în fază de planificare), vor optimiza semnificativ timpii de transport. Aceste investiții viitoare vor consolida și mai mult rolul Brașovului ca hub logistic interregional.
- **Aeroport internațional operațional:** Aeroportul Internațional Brașov-Ghimbav (GHV), primul aeroport din România construit în ultimii 50 de ani, operațional din 2023, este un catalizator strategic major. Acesta oferă nu doar conexiune pentru pasageri, ci și potențial extins pentru cargo, reducând dependența de aeroporturile din Capitală și optimizând lanțurile de aprovizionare.
- **Nod feroviar strategic:** Brașovul este unul dintre cele mai importante noduri feroviare din România, facilitând transportul de marfă pe distanțe lungi și conexiunile intermodale. Modernizarea liniilor feroviare în zonă (ex. secțiunea Brașov-Sighișoara) îmbunătățește eficiența.

2. Forță de muncă calificată și ecosistem educațional robust

Brașovul dispune de o forță de muncă diversificată, cu o calificare solidă, susținută de instituții de învățământ de elită.

- **Bazin de specialiști:** județul are o rată a șomajului constant scăzută, reflectând o piață a muncii dinamică și o cerere constantă. Forța de muncă are experiență vastă în producție, inginerie, IT&C și turism.
- **Învățământ superior de referință:** Universitatea Transilvania din Brașov (UTBv) este una dintre cele mai mari și prestigioase universități din țară, cu facultăți extinse de inginerie (mecanică, electronică, informatică), științe economice, silvicultură și medicină. UTBv este recunoscută pentru parteneriatele puternice cu mediul de afaceri, prin programe de învățământ dual (exemplu: Continental, Schaeffler, Premium Aerotec), centre de cercetare-dezvoltare și stagii de practică, asigurând o pregătire relevantă și o tranziție fluidă a absolvenților.
- **Costuri competitive:** deși salariile sunt peste media națională în anumite sectoare înalt calificate, ele rămân competitive comparativ cu piețele din Europa de Vest, oferind un echilibru atractiv între calitate și cost.

3. Ecosistem de afaceri matur și platforme industriale consolidate

Brașovul a atras un număr considerabil de investiții străine directe, consolidându-și statutul de centru industrial major.

- **Sectoare industriale cheie:** județul este un hub puternic pentru industria auto și componente auto, aeronautică, IT&C, prelucrarea lemnului, producția de mașini-unelte, confecții și turism.
- **Prezența investitorilor majori:** nume precum Schaeffler (rulmenți și componente auto), Continental (componente auto), Bosch Rexroth (hidraulică), Premium Aerotec (componente aeronautice), Autoliv (sisteme de siguranță auto), Stabilus (arcuri pe gaz), Harsha Engineers (rulmenți speciali) sunt doar câteva exemple de companii multinaționale care au investit și continuă să se dezvolte în Brașov, validând un mediu de afaceri stabil și propice creșterii.
- **Parcuri industriale moderne:** județul găzduiește numeroase parcuri industriale și logistice funcționale, cum ar fi Parcul Industrial Prejmer, Parcul Industrial Ghimbav, CTPark Brașov, care oferă infrastructură completă (utilități, acces rutier, facilități modulare) pentru investiții noi (greenfield) sau existente (brownfield).

4. Suport local și potențial de nișă

Administrația locală și județeană este proactivă în atragerea și sprijinirea investițiilor, iar județul oferă oportunități unice.

- **Administrație pro-business:** Autoritățile locale și județene sunt recunoscute pentru viziunea strategică și sprijinul activ acordat investitorilor, facilitând procesele administrative și promovând parteneriatele public-private.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** Companiile care investesc în Brașov pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (ex. PoAT, PNRR) și ajutoare de stat, în special pentru proiecte care generează locuri de muncă, inovează sau contribuie la dezvoltarea regională.
- **Potențial turistic excepțional:** Brașovul este una dintre cele mai importante destinații turistice din România (Poiana Brașov, Castelul Bran, Cetatea Râșnov), ceea ce contribuie la o calitate a vieții ridicată și la o infrastructură de servicii bine dezvoltată, esențială pentru atragerea și retenția profesioniștilor.
- **Industria IT&C și R&D:** Brașovul se profilează ca un centru IT emergent, cu companii de software și servicii de outsourcing, beneficiind de un bazin de specialiști în creștere și de o infrastructură digitală performantă.

Avantaj competitiv de perspectivă

Inaugurarea Aeroportului Internațional Brașov-Ghimbav transformă județul într-un punct strategic de interconectare aeriană, cu un potențial imens pentru dezvoltarea operațiunilor cargo și a industriilor cu valoare adăugată ce necesită transport aerian rapid. Această investiție strategică, împreună cu avansarea lucrărilor la Autostrada A3 și Drumul Expres Brașov-Pitești, poziționează Brașovul ca un hub intermodal complet, capabil să susțină operațiuni logistice complexe și să ofere acces rapid la piețele europene. Oportunitățile în mentenanță aeronautică (MRO), producția de componente high-tech și dezvoltarea de soluții smart city sunt în creștere.

Județul Brăila

Județul Brăila, situat în sud-estul României, este o zonă cu un potențial agro-industrial, logistic și naval semnificativ. Recunoscut pentru terenurile sale agricole fertile, accesul la Dunăre și o industrie alimentară consolidată, Brăila reprezintă o destinație atractivă pentru investitorii care vizează valorificarea resurselor agricole, dezvoltarea logisticii fluviale și producția de energie. Poziția sa strategică, la confluența unor rute de transport majore, îl poziționează ca un viitor hub economic regional.

1. Poziționare strategică și interconectare

Brăila beneficiază de o poziție geografică excepțională, fiind un nod de transport vital între Dunăre și principalele regiuni ale țării.

- **Acces direct la Dunăre (Coridorul VII Pan-European):** județul are o deschidere extinsă la Dunăre, cu Portul Brăila, un nod important pentru transportul de mărfuri în vrac (cereale) și marfă generală. Această conexiune fluvială este crucială pentru exporturile de produse agricole și importurile de materii prime, asigurând legături directe cu porturile din Europa Centrală și de Vest.
- **Podul suspendat peste Dunăre (Podul de la Brăila):** acest proiect de anvergură, cel mai mare pod suspendat din România și al treilea ca dimensiune din Europa, este un factor de transformare economică. El scurtează semnificativ timpul de deplasare către Tulcea, Dobrogea și Portul Constanța, consolidând astfel rolul Brăilei ca hub de transport multimodal și facilitând accesul la un port maritim cheie.
- **Conexiune rutieră și feroviară:** județul este conectat la rețeaua națională prin drumuri naționale (DN2B, DN21, DN22) care asigură legături cu București, Galați, Focșani și Buzău. Rețeaua feroviară completează transportul de marfă, fiind crucială pentru operațiunile portuare și pentru industriile locale.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

Brăila oferă un bazin de forță de muncă disponibilă, cu experiență în sectoarele tradiționale, și costuri competitive.

- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul prezintă o rată a șomajului la nivel mediu regional, indicând o disponibilitate a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive în muncă, cu posibilități de calificare rapidă, în special în agricultură, industria alimentară și servicii.
- **Experiență industrială și navală:** datorită prezenței șantierelor navale și a industriei grele din trecut, există o forță de muncă cu experiență în construcții navale, reparații de nave și operațiuni portuare.
- **Costuri salariale optimizate:** un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt mai reduse comparativ cu marile centre urbane.
- **Învățământ profesional:** Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați are extensii în Brăila, iar liceele tehnologice și școlile profesionale pregătesc forță de muncă în domenii precum industrie alimentară, mecanică, turism și agricultură, adaptându-se nevoilor pieței.

3. Ecosistem de afaceri în tranziție și sectoare cu potențial strategic

Economia Brăilei este într-un proces de diversificare, mizând pe valorificarea resurselor agricole, a poziției logistice și a potențialului industrial.

- **Agricultura și agro-industria:** acesta este pilonul principal al economiei. Județul este recunoscut pentru solurile sale extrem de fertile, fiind un lider în producția de cereale (grâu, porumb, orz) și plante tehnice (floarea soarelui, rapiță). Acest lucru creează oportunități excepționale pentru investiții în procesarea cerealelor, producția de uleiuri vegetale, fabricarea de furaje și depozitare modernă (silozuri). Exemple concrete de actori importanți includ companii precum Comcereal Brăila, care gestionează capacități extinse de depozitare, și alte firme din sectorul agri-business care valorifică producția masivă de cereale din zonă.
- **Industria alimentară:** există o tradiție solidă în industria alimentară, cu fabrici de panificație, procesare a cărnii și alte unități care procesează produsele agricole locale.
- **Industria navală:** prezența șantierelor navale oferă expertiză în construcții și reparații de nave. Un exemplu notabil este Șantierul Naval Brăila, parte a grupului internațional Damen Shipyards, care demonstrează un know-how tehnic și o forță de muncă specializată în domeniu.
- **Logistică:** poziția sa la intersecția dintre Dunăre și rețeaua rutieră modernizată (datorită noului pod) face din Brăila un candidat ideal pentru dezvoltarea de hub-uri logistice și centre de depozitare, specializate în transportul multimodal (fluvial-rutier).
- **Potențial energetic regenerabil:** regiunea are un potențial semnificativ pentru dezvoltarea proiectelor de energie fotovoltaică și eoliană.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale manifestă deschidere către atragerea de noi investiții, recunoscând potențialul de transformare al județului.

- **Administrație pro-business:** există o preocupare pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor. cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (ex. POR, PNRR) și ajutoare de stat.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** companiile care investesc în Brăila pot beneficia de

Avantaj competitiv de perspectivă

Brăila se transformă dintr-un județ predominant agricol într-un nod logistic major la nivel național, consolidat de noul Pod peste Dunăre. Pentru investitorii din industria agro-alimentară (în special morărit, producție de uleiuri și furaje), logistică (centre de depozitare și transbordare) și producția de energie verde, Brăila oferă o combinație unică de terenuri fertile, acces la transportul fluvial pe Dunăre și forță de muncă disponibilă, totul amplificat de o infrastructură modernă. Este un loc ideal pentru a optimiza costurile în lanțul de aprovizionare și pentru a valorifica exporturile de produse agricole.

Municipiul București

Bucureștiul, Capitala României, este de departe cel mai dinamic și dezvoltat centru economic al țării, un pol de excelență pentru investiții, inovație și dezvoltare de business. Fiind principalul motor de creștere al economiei naționale, Bucureștiul atrage constant capital străin și forță de muncă înalt calificată, oferind un mediu de afaceri matur, infrastructură modernă și acces la cea mai mare piață de consum din România.

1. Poziționare strategică și interconectare remarcabilă

Bucureștiul este epicentrul rețelelor de transport naționale și internaționale ale României.

- **Nod aerian internațional:** Aeroportul Internațional Henri Coandă (Otopeni - OTP) este cel mai mare și cel mai aglomerat aeroport din România, un hub major pentru traficul de pasageri și, în special, pentru transportul cargo. Oferă conexiuni directe către sute de destinații globale, fiind esențial pentru companiile cu operațiuni internaționale și pentru logistica rapidă.
- **Rețea de autostrăzi:** Capitala este punctul de convergență și de plecare al principalelor autostrăzi din România: A1 (spre Pitești, Sibiu, Timișoara), A2 (spre Constanța, Portul Constanța) și A3 (spre Ploiești și Transilvania). De asemenea, Autostrada de Centură București (A0), aflată în plină dezvoltare, va fluidiza semnificativ traficul de tranzit și va spori accesibilitatea la platformele logistice din jurul orașului. Această infrastructură rutieră modernă este crucială pentru distribuție națională și regională.
- **Nod feroviar strategic:** Bucureștiul este cel mai mare nod feroviar din România, cu Gara de Nord ca principală gară. Asigură legături feroviare către toate colțurile țării și către destinații europene, fiind vital pentru transportul de marfă pe distanțe lungi și pentru naveta zilnică.

Testimonial

Ionuț Ardeleanu,
CEO, Auchan
România

În urmă cu două decenii, Auchan a ales să investească în România, o decizie strategică bazată pe recunoașterea potențialului unei piețe emergente. Am avut privilegiul de a asista și de a participa activ la crearea și dezvoltarea comerțului modern în toate formele sale, încă din primele zile de prezență Auchan în România. O țară în plină dezvoltare, cu o dorință vizibilă de modernizare și un apetit crescut pentru servicii de vânzare cu amănuntul de calitate.

O oportunitate clară pentru fiecare investitor și o oportunitate pentru România de a-și consolida prezența într-o regiune dinamică, anticipând o creștere accelerată a puterii de cumpărare și o deschidere către inovație.

Astăzi, pot spune că România a depășit așteptările. Continuăm să ne extindem și să investim nu doar pentru că piața a crescut exponențial, ci și pentru că România are o forță de muncă bine pregătită și adaptabilă și o capacitate remarcabilă de inovare.

Cu toate acestea, potențialul de creștere al țării este încă foarte ridicat în aproape toate domeniile, iar România va rămâne o destinație privilegiată pentru investiții, un partener de încredere pentru viitor.

- **Porturi fluviale apropiate:** proximitatea cu Porturile Giurgiu și Oltenița (pe Dunăre) facilitează transportul

multimodal (fluvial-rutier/feroviar), completând avantajele logistice.

2. Forță de muncă înalt calificată și ecosistem educațional de excelență

Bucureștiul atrage și formează cel mai vast și diversificat bazin de profesioniști din România.

- **Pepinieră de specialiști:** Capitala găzduiește cel mai mare număr de universități și institute de cercetare din țară, inclusiv Universitatea din București, Universitatea Politehnica București, Academia de Studii Economice (ASE), Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila”, printre multe altele. Acestea asigură un flux constant de absolvenți înalt calificați în domenii precum IT&C, inginerie, finanțe, drept, medicină, marketing și comunicare.
- **Forță de muncă diversificată:** pe lângă absolvenții universitari, există o forță de muncă semnificativă și

experimentată în toate sectoarele economice, de la producție și retail la servicii financiare și tehnologie.

- **Experiență internațională:** prezența a numeroase companii multinaționale a cultivat o forță de muncă cu o vastă experiență în mediul de lucru internațional, cu competențe lingvistice avansate (engleză, franceză, germană, spaniolă etc.).
- **Atragerea specialiștilor:** Bucureștiul este un magnet pentru profesioniștii din întreaga țară și din regiune, oferind oportunități de carieră și un nivel de trai competitiv.

3. Ecosistem de afaceri consolidat și inovator

Bucureștiul este principalul centru de afaceri, financiar și tehnologic al României, cu o economie diversificată și un mediu propice inovației.

- **Centrul IT&C:** Capitala este cel mai mare hub de IT&C din România, cu o prezență masivă de companii de dezvoltare de software, outsourcing IT, centre de R&D și start-upuri inovatoare. Găzduiește sedii ale gigantilor din tehnologie și companii în expansiune (scale-up-uri) românești de succes.
- **Servicii profesionale și financiare:** Bucureștiul este centrul sectorului de servicii financiare (bănci, asigurări), consultanță, audit, drept și servicii de suport pentru afaceri (BPO, SSC – Centre de Servicii Partajate).
- **Comerț și retail:** fiind cea mai mare piață de consum, găzduiește sediile tuturor marilor rețele de retail și distribuție, cu numeroase centre comerciale moderne și de comerț electronic în plină expansiune.

- **Industrie și producție:** deși sectorul de servicii domină, există platforme industriale și parcuri de business în jurul Capitalei care găzduiesc producție în domenii diverse (auto, materiale de construcții, bunuri de larg consum - FMCG, energie).
- **Prezența marilor investitori:** toate marile companii multinaționale prezente în România au sediul central sau operațiuni semnificative în București. Exemple includ Oracle, Microsoft, IBM, Huawei, Renault Group/Dacia (birouri și centre de R&D), Kaufland, Carrefour, ING Bank, Raiffeisen Bank, PharmaFarm și mii de alte entități de anvergură.
- **Ecosistem pentru start-upuri:** Bucureștiul are un ecosistem de start-upuri vibrant, cu numeroase acceleratoare, incubatoare și evenimente dedicate inovației.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale și centrale recunosc rolul vital al Capitalei și sprijină dezvoltarea economică.

- **Administrație pro-business:** există preocupare pentru îmbunătățirea mediului de afaceri, simplificarea procedurilor și atragerea de investiții, deși, ca în orice metropolă, procesele pot fi complexe.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** companiile din București pot accesa cofinanțare prin diverse programe europene (ex. POCIDIF, PNRR, PoAT) și ajutoare de stat, în special pentru proiecte de inovare, digitalizare, cercetare-dezvoltare și sustenabilitate.

- **Calitatea vieții și atractivitate urbană:** Bucureștiul oferă o viață culturală și socială bogată, numeroase opțiuni de petrecere a timpului liber, servicii de sănătate și educație la standarde înalte. Este un oraș cosmopolit, care atrage tineri și profesioniști.
- **Potențial în cercetare-dezvoltare:** alături de Cluj-Napoca, Timișoara și Iași, Bucureștiul este principalul centru de cercetare-dezvoltare al României, cu un potențial imens pentru investiții în domenii precum AI, biotehnologie, energie verde și inginerie avansată.

Avantaj competitiv de perspectivă

Bucureștiul este o alegere evidentă pentru orice companie care vizează o prezență strategică în România, în special în sectoarele IT&C, servicii profesionale, logistică și retail. Este locul unde se concentrează specialiștii de vârf, deciziile strategice și accesul la cea mai mare piață. Pe lângă avantajele evidente, potențialul său neexploatat rezidă în dezvoltarea de noi centre de R&D

la scară largă, atragerea de sedii regionale pentru corporații internaționale și extinderea serviciilor de externalizare (BPO/SSC) cu valoare adăugată, profitând de forța de muncă multilingvă și de costurile încă competitive în comparație cu piețele vestice.

Județul Buzău

Județul Buzău, poziționat strategic în sud-estul României, la intersecția unor rute comerciale importante și la o distanță optimă de Capitală și de Portul Constanța, se afirmă ca un centru cu un potențial agro-industrial și logistic considerabil. Beneficiind de resurse agricole bogate, forță de muncă disponibilă și infrastructură în dezvoltare, Buzăul reprezintă o destinație atractivă pentru investitori

care vizează producția agricolă și alimentară, logistica și industriile conexe, cu accent pe accesul la piețele urbane mari și la rutele de export.

1. Poziționare strategică și interconectare optimizată

Amplasarea geografică a Buzăului îi conferă avantaje logistice distincte, plasându-l la intersecția unor coridoare esențiale.

- **Coridoare rutiere cheie:** județul este străbătut de Drumul European E85 (DN2), principala arteră rutieră care leagă Bucureștiul de Moldova și Ucraina, asigurând un flux constant de transport. De asemenea, Drumul Național DN1B face legătura cu Ploieștiul și Brașovul, iar DN2B asigură accesul către Brăila și Galați, importante noduri economice și portuare.
- **Proximitate cu autostrăzi majore:** Buzăul beneficiază de proximitatea cu Autostrada A7 (Autostrada Moldovei), al cărei tronson Ploiești – Buzău este deja în lucru și va oferi o conexiune rapidă cu Bucureștiul și, ulterior, cu restul Moldovei. Această autostradă, alături de Autostrada A2 (Autostrada Soarelui), accesibilă relativ rapid, asigură o conexiune excelentă cu Portul Constanța (aproximativ 2-2,5 ore).
- **Nod feroviar:** Buzăul este un important nod feroviar, parte a rețelei naționale, facilitând transportul de marfă pe distanțe lungi și interconexiunile, în special către Portul Constanța.
- **Proiecte de infrastructură:** finalizarea tronsonului A7 (Ploiești-Buzău) și a altor segmente din A7 va transforma Buzăul într-un hub logistic strategic la nivel regional, optimizând semnificativ timpii și costurile de transport către și dinspre piețele din București, Moldova și Portul Constanța. Există, de asemenea, planuri pentru modernizarea infrastructurii feroviare, care vor spori capacitatea de transport.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional cu potențial

Buzăul dispune de forță de muncă numeroasă, cu costuri competitive și adaptabilitate la cerințele industriale și agricole.

- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul are o rată a șomajului la nivel regional, indicând o disponibilitate crescută a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive în muncă și cu un potențial de reconversie profesională.
- **Costuri salariale optimizate:** un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt semnificativ mai reduse decât în centrele urbane majore sau în vestul țării, oferind un avantaj economic substanțial pentru operațiunile de producție și prelucrare.
- **Învățământ profesional:** deși nu are o universitate de anvergură, județul beneficiază de o rețea de licee tehnologice și școli profesionale care pregătesc forță de muncă în domenii precum agricultură, mecanică, textile și industria alimentară. Există inițiative pentru dezvoltarea de programe de învățământ dual, în parteneriat cu companii locale.

3. Ecosistem de afaceri și sectoare cu potențial strategic

Buzăul se remarcă prin vocația sa agricolă și prin dezvoltarea industriei alimentare, alături de sectoare industriale tradiționale.

- **Agricultura și agro-industria:** acesta este sectorul definitoriu pentru Buzău. Județul este recunoscut pentru solurile sale fertile și producția agricolă diversificată, incluzând cereale, legume, fructe și viticultură. Acest lucru creează oportunități excepționale pentru investiții în procesarea alimentară, producția de vin, dezvoltarea de ferme moderne, unități de ambalare și depozitare la rece, valorificând resursele locale și accesul la piețele urbane mari.
- **Sectoare industriale tradiționale:** există o tradiție în industria textilă și a confecțiilor, materiale de construcții, prelucrarea lemnului și, într-o măsură mai mică, industria metalurgică ușoară. De asemenea, județul a atras investiții în industria componentelor auto și a cablajelor, extinzând diversitatea sectorială.
- **Prezența investitorilor:** companii precum Boromir Buzău (panificație, morărit), Agrana (unitate de procesare a fructelor), Domeniile Săhăteni (vinificație), Aromet (ambalaje) și alți actori importanți valorifică potențialul județului. Expansiunea continuă a unora dintre aceste companii atestă un mediu de afaceri funcțional.
- **Potențial logistic:** datorită poziției strategice și a viitoarelor conexiuni rutiere, Buzăul devine atractiv pentru centre de distribuție și depozite logistice, în special pentru produsele agricole și alimentare care vizează piața din București și exportul prin Constanța.

4. Suport local și potențial de nișă

Administrația locală manifestă deschidere către atragerea investițiilor, iar județul prezintă oportunități unice.

- **Administrație pro-business:** autoritățile locale și județene sunt angajate în a facilita procesele administrative și a sprijini investitorii, recunoscând importanța capitalului străin pentru dezvoltarea regională.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind o zonă eligibilă pentru sprijin regional, companiile care investesc în Buzău pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (ex. PoAT, PNRR) și ajutoare de stat, mai ales pentru proiecte care generează locuri de muncă și vizează dezvoltarea durabilă, inovarea în agricultură sau eficiența energetică.
- **Potențial turistic:** județul are un potențial turistic de nișă, cu zone precum Vulcanii Norioși, Mănăstirile din Buzău (Ciolanu, Rătești), Muntele de Sare de la Mânzălești și potențial balnear, care contribuie la o calitate a vieții decentă și poate atrage investiții în servicii hoteliere și agroturism.

Avantaj competitiv de perspectivă

Finalizarea Autostrăzii A7 (Autostrada Moldovei), în special tronsonul care traversează Buzăul, va reprezenta un catalizator major pentru dezvoltarea economică a județului. Aceasta va asigura o interconectare directă, de mare viteză, cu Capitala și cu Portul Constanța, dar și cu restul Moldovei. Pentru investitorii din sectorul agro-industrial și logistic, această autostradă va

reduce drastic timpii de transport al produselor perisabile și al mărfurilor, consolidând Buzăul ca un nod cheie pentru distribuția de produse alimentare și non-alimentare în sud-estul României și pentru export. Oportunitățile în dezvoltarea de hub-uri logistice specializate pentru produse agricole și alimente procesate sunt substanțiale.

Județul Caraș-Severin

Județul Caraș-Severin, amplasat în sud-vestul României, la granița cu Serbia, oferă un profil investițional distinct. Se remarcă prin resursele sale naturale abundente, o moștenire industrială semnificativă și o infrastructură în curs de dezvoltare, poziționându-l ca un potențial hub pentru industriile care valorifică materiile prime și comerțul transfrontalier. Deși poate nu la fel de dens industrializat precum alte județe vestice, avantajele sale unice în disponibilitatea resurselor și interconectarea cu regiunea balcanică prezintă oportunități convingătoare pentru investitorii cu viziune.

1. Poziționare strategică și interconectare

Caraș-Severin deține o poziție geografică crucială, acționând ca o poartă de acces între România, Serbia și, prin extensie, Balcanii de Vest.

- **Granița cu Serbia:** granița directă a județului cu Serbia oferă un avantaj strategic pentru companiile care doresc să acceadă sau să deservească piața balcanică. Această conexiune transfrontalieră asigură rute logistice unice.
- **Proximitate cu rute majore:** deși nu este situat direct pe o autostradă majoră, Caraș-Severin beneficiază de proximitatea cu Drumul European E70 (DN6), care îl leagă de Timișoara (aprox. 1.5-2 ore) și, mai departe, de Autostrada A1.
- **Transport feroviar și fluvial:** granița sa sudică atinge fluviul Dunărea, oferind o legătură crucială pe Coridorul VII Pan-European (fluvial), deschizând potențialul pentru transportul economic de mărfuri în vrac pe șleपुरi.
- **Dezvoltări viitoare:** planurile de modernizare a rețelei rutiere și potențialele dezvoltări ale facilităților portuare fluviale vor spori atractivitatea logistică.

2. Forță de muncă și peisajul educațional

Caraș-Severin oferă o forță de muncă disponibilă, cu o experiență industrială solidă, în special în metalurgie și producția grea.

- **Expertiză industrială:** județul se mândrește cu o moștenire în industria grea, în special metalurgie, minerit și construcții de mașini, oferind abilități fundamentale valoroase.
- **Disponibilitatea forței de muncă:** cu o rată regională a șomajului, există un bazin substanțial de forță de muncă disponibilă.
- **Educație vocațională:** deși universitățile majore se află în județele învecinate, Caraș-Severin are licee tehnice și școli profesionale în orașe precum Reșița și Caransebeș, precum și un centru universitar al Universității Babeș-Bolyai la Reșița, care poate asigura programe de formare adaptate.
- **Costuri competitive:** costurile cu forța de muncă sunt, în general, mai mici decât media națională.

3. Ecosistem de afaceri și moștenire industrială

Peisajul economic al județului Caraș-Severin este caracterizat de puterea sa industrială istorică și de bogatele resurse naturale.

Industrii de bază: economia județului a fost tradițional condusă de metalurgie, minerit, produse forestiere, la care se adaugă industria energetică, cu numeroase hidrocentrale pe râurile Bârzava, Timiș și Nera.

Companii existente: moștenirea industrială a județului este ilustrată de companii cu tradiție, cum ar fi Artrom Steel Tubes și UCM Reșița (deși aflată în insolvență, păstrează expertiză și

infrastructură ce pot fi revitalizate). Aceste entități au creat o infrastructură și un know-how industrial care pot fi valorificate.

Resurse naturale: județul Caraș-Severin este excepțional de bogat în păduri, resurse minerale și potențial hidroenergetic.

Potențial pentru parcuri industriale: există platforme brownfield care necesită investiții majore pentru a fi revitalizate.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale sunt din ce în ce mai conștiente de necesitatea de a atrage investiții.

- **Atitudine pro-investiții:** autoritățile locale și județene sunt deschise să sprijine investitorii.
- **Acces la fonduri UE și ajutor de stat:** fiind într-o regiune mai puțin dezvoltată, Caraș-Severin este eligibil pentru cofinanțare semnificativă prin fonduri structurale ale Uniunii Europene și scheme de ajutor de stat.
- **Turism și hidroenergie:** frumusețea naturală a județului, în special Defileul Dunării, oferă un potențial turistic considerabil, care indică și o capacitate semnificativă de generare a energiei hidroelectrice.

Avantaj competitiv de perspectivă

Valoarea strategică a Caraș-Severinului rezidă în accesul său la resurse naturale bogate și la granița directă cu Serbia. Pentru investitorii în prelucrarea lemnului, fabricarea mobilei, metalurgie de bază sau energie regenerabilă, județul oferă o combinație puternică de disponibilitate a materiei prime, o forță de muncă cu o moștenire industrială relevantă și potențialul

de transport fluvial rentabil pe Dunăre. Dezvoltarea continuă a legăturilor rutiere cu A1 și potențialul pe termen lung pentru zone industriale transfrontaliere cu Serbia fac din Caraș-Severin o rută strategică pentru industriile specializate care doresc să-și optimizeze lanțurile de aprovizionare și să acceseze piețele emergente din Balcani.

Județul Călărași

Județul Călărași, situat în sud-estul României, la confluența Dunării și la o distanță strategică față de București și Portul Constanța, reprezintă o zonă cu un potențial investițional semnificativ, în special în logistică, agricultură și industrie alimentară. Avantajele sale competitive derivă din accesul la transportul naval pe Dunăre, proximitatea cu cea mai mare piață urbană a României și o resursă agricolă robustă, transformându-l într-o destinație de interes pentru investitorii care vizează optimizarea lanțurilor de aprovizionare și valorificarea resurselor locale.

1. Poziționare strategică și interconectare optimizată

Județul Călărași beneficiază de o poziție geografică unică, la intersecția unor coridoare de transport esențiale.

- **Acces direct la Dunăre și porturi:** județul este situat pe Coridorul VII Pan-European (Dunărea), oferind acces direct la transportul naval fluvial. Portul Călărași, deși de anvergură regională, facilitează transbordarea mărfurilor pe apă, cu legături către porturi dunărene majore și, indirect, către Portul Constanța. Această conexiune fluvială este un avantaj distinct pentru transportul de mărfuri voluminoase și pentru reducerea costurilor logistice pe termen lung.
- **Proximitate cu București și Constanța:** Călărașiul este conectat la București prin Drumul Național DN3 (aproximativ 1-1,5 ore) și are acces facil la Autostrada A2 (Autostrada Soarelui), care asigură o legătură rapidă cu Portul Constanța (aproximativ 1-1,5 ore). Această conexiune rutieră plasează județul într-o poziție ideală pentru logistica ce deservește Capitala și operațiunile de import/export maritime.
- **Rețea feroviară:** există o rețea feroviară, care completează opțiunile de transport, dar infrastructura necesită modernizare.
- **Proiecte de infrastructură:** pe lângă modernizarea drumurilor naționale și județene, potențialul pentru dezvoltarea viitoare a infrastructurii portuare și a terminalelor intermodale va consolida rolul județului ca hub strategic. Discuțiile privind modernizarea navigației pe Dunăre și extinderea capacității porturilor fluviale sunt indicatori pentru viitoarele avantaje logistice.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul prezintă o rată a șomajului la nivel regional, indicând disponibilitatea forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive în muncă, cu posibilități de calificare rapidă.
- **Costuri salariale optimizate:** un argument important pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt semnificativ mai reduse comparativ cu centrele urbane majore, oferind un avantaj economic substanțial pentru operațiunile de producție și prelucrare.
- **Învățământ profesional:** județul beneficiază de licee tehnologice și școli profesionale care pregătesc forță de muncă în domenii precum agricultură, industrie alimentară și servicii. Există inițiative pentru dezvoltarea de programe de învățământ dual, orientate spre nevoile specifice ale angajatorilor locali.

3. Ecosistem de afaceri și sectoare cu potențial strategic

- **Agricultura și agro-industria:** acesta este sectorul dominant pentru Călărași. Județul este recunoscut pentru solurile sale fertile și producția agricolă intensivă, fiind unul dintre principalii producători de cereale, plante tehnice și legume. Acest lucru creează oportunități excepționale pentru investiții în procesarea cerealelor, uleiurilor vegetale, a cărnii și a altor produse agricole cu valoare adăugată, precum și în dezvoltarea de ferme moderne, sisteme de irigații și depozitare la rece.
- **Industria metalurgică:** Combinatul Siderurgic de la Călărași (Donasid, parte acum din grupul Tenaris), deși cu o istorie complexă, reprezintă o bază pentru industria metalurgică și un potențial pentru investiții în nișe de producție sau servicii conexe.
- **Prezența investitorilor:** companii precum Saint-Gobain (materiale de construcții) și Cargill (cereale și comerț agricol) sunt actori importanți care valorifică resursele și poziția județului. Expansiunile lor confirmă un mediu de afaceri funcțional.
- **Potențial logistic și de depozitare:** datorită accesului la A2 și la Dunăre, județul Călărași este o locație atractivă pentru centre de colectare, procesare și distribuție a produselor agricole, precum și pentru depozite logistice generale, în special pentru mărfurile care tranzitează Portul Constanța sau care deservește piața Bucureștiului.

4. Suport local și potențial de nișă

- **Administrație pro-business:** autoritățile locale și județene sunt receptive la nevoile investitorilor și pot oferi sprijin în procesele administrative.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind o regiune eligibilă pentru sprijin regional, companiile care investesc în Călărași pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (ex. PoAT, PNRR) și ajutoare de stat, mai ales pentru proiecte care generează locuri de muncă, inovează în agricultură sau contribuie la dezvoltarea durabilă.
- **Potențial energetic regenerabil:** regiunea are un potențial semnificativ pentru dezvoltarea proiectelor de energie eoliană și fotovoltaică, o oportunitate pentru investiții în sectorul energetic verde.
- **Turism pe Dunăre și agroturism:** Călărași oferă oportunități pentru dezvoltarea turismului pe Dunăre (croaziere, pescuit sportiv) și a agroturismului, valorificând peisajele specifice zonei de luncă. Aceste activități pot sprijini dezvoltarea serviciilor.

Avantaj competitiv de perspectivă

Coroborarea transportului naval pe Dunăre cu accesul rapid la Autostrada A2 (spre Constanța) și la București (DN3) oferă un avantaj logistic de neegalat pentru industriile cu volume mari de materii prime agricole sau cu produse finite destinate exportului. Investitorii ar trebui să analizeze potențialul pentru

hub-uri logistice multimodale care să utilizeze atât transportul fluvial, cât și pe cel rutier, reducând costurile de transport și amprenta de carbon. Dezvoltarea facilităților de depozitare moderne și a unităților de procesare direct la sursă, lângă Dunăre, poate genera avantaje competitive substanțiale.

Județul Cluj

Județul Cluj, poziționat central în regiunea Transilvaniei, s-a impus ca un hub economic de referință la nivel național și regional, sinonim cu inovația, tehnologia și un dinamism remarcabil. Cluj-Napoca este un pol de tehnologie recunoscut pentru ecosistemul său vibrant de IT&C, forța de muncă înalt calificată și infrastructura modernă. Această combinație îl transformă într-o destinație de prim rang pentru investitorii care caută un mediu propice pentru dezvoltare rapidă, inovație și acces la specialiști de elită.

1. Poziționare strategică și interconectare optimizată

Clujul beneficiază de o poziție geografică privilegiată, acționând ca un nod vital pentru transportul rutier, feroviar și aerian.

- **Autostrada A3 (Transilvania):** județul este traversat de segmente operaționale ale Autostrăzii A3, asigurând o interconectare rapidă cu zonele industriale și urbane majore din Transilvania și, implicit, cu rețeaua europeană de autostrăzi. Finalizarea integrală a A3 va consolida și mai mult rolul Clujului ca hub logistic interregional.
- **Aeroport internațional de anvergură:** Aeroportul Internațional „Avram Iancu” Cluj (CLJ) este al doilea cel mai mare aeroport din România, cu un trafic intens de pasageri și un terminal cargo modern și extins. Acesta oferă conexiuni directe către numeroase destinații europene și internaționale, fiind un factor crucial pentru logistica rapidă și pentru companiile cu operațiuni globale.
- **Nod feroviar strategic:** Cluj-Napoca este un nod feroviar major, conectat la rețeaua națională și europeană, facilitând transportul de marfă pe distanțe lungi. Proiectele de modernizare a liniilor feroviare (ex. electrificare și dublare de linii) vor îmbunătăți eficiența transportului feroviar.
- **Proiecte de infrastructură:** pe lângă avansul lucrărilor la A3, construcția viitorului tren metropolitan și a metroului din Cluj-Napoca sunt proiecte de infrastructură strategică majoră. Acestea vor contribui la fluidizarea traficului, la mobilitatea forței de muncă și la creșterea calității vieții, elemente esențiale pentru atragerea și retenția angajaților valoroși.

2. Forță de muncă înalt calificată și ecosistem educațional de elită

Clujul dispune de un bazin de forță de muncă excepțional, înalt calificată, cu un accent deosebit pe sectoarele IT&C, inginerie și servicii.

- **Pepinieră de profesioniști:** Universitatea Babeș-Bolyai (UBB), una dintre cele mai prestigioase universități din România, și Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca (UTCN), specializată în inginerie și IT, sunt motoarele formării continue de profesioniști. Cu peste 80.000 de studenți anual, Clujul asigură un flux constant de absolvenți valoroși, inclusiv masteranzi și doctoranzi, în domenii precum informatică, automatică, electronică, matematică și științe economice.
- **Colaborare universitate-industrie:** există o colaborare excepțională între mediul academic și cel de afaceri, concretizată prin centre de cercetare-dezvoltare comune, programe de *internship* extinse, proiecte de tip start-upuri și programe de studiu dual, asigurând o aliniere perfectă a competențelor cu cerințele pieței.
- **Forță de muncă multilingvă:** prezența unui număr mare de studenți și profesioniști cu competențe lingvistice avansate (engleză, germană, franceză, maghiară) este un avantaj distinct pentru companiile cu operațiuni internaționale și servicii de outsourcing.
- **Costuri competitive:** deși costurile salariale sunt printre cele mai ridicate din România în anumite sectoare, cu un salariu mediu net de peste 5.000 de lei, ele rămân semnificativ mai competitive comparativ cu piețele din Europa de Vest sau chiar din Europa Centrală, oferind un raport excelent calitate-preț pentru specialiști de elită.

3. Ecosistem de afaceri consolidat și inovator

Clujul s-a transformat într-un centru de inovație și excelență, atrăgând investiții străine directe consistente în sectoarele cu valoare adăugată.

- **Hub IT&C și outsourcing:** Cluj-Napoca este recunoscut la nivel european ca unul dintre cele mai dinamice hub-uri de IT&C și servicii de outsourcing (BPO, SSC). Companii precum Emerson, NTT Data, Endava, Bosch Engineering Center, Nokia, Garmin, Genpact sunt exemple de succes, beneficiind de un ecosistem de start-upuri inovatoare și o forță de muncă specializată.
- **Industria auto și componente:** prezența unor companii precum Bosch (fabrica de componente auto și Centrul de Inginerie), Eckerle Automotive și Remarul 16 Februarie (material rulant) indică o dezvoltare solidă și în industria manufacturieră de înaltă tehnologie.
- **Platforme industriale și tehnologice:** județul dispune de parcuri industriale și tehnologice moderne, precum Parcul Industrial Tetarom I, II, III și IV, care oferă infrastructură completă (utilități, acces rutier, facilități modulare) și spații pentru dezvoltare. Acestea au atras investiții *greenfield* și *brownfield* de anvergură.
- **Clustere de inovație:** există clustere puternice și active, precum Cluj IT Cluster, Transilvania IT Cluster și Agro Transilvania Cluster, care facilitează colaborarea, inovația și atragerea de noi investiții în domenii strategice.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale și județene sunt proactive în atragerea și sprijinirea investițiilor, iar județul oferă oportunități unice.

- **Administrație pro-business:** Primăria Cluj-Napoca și Consiliul Județean Cluj sunt recunoscute pentru viziunea strategică, transparență și sprijinul activ acordat investitorilor, facilitând procesele administrative și promovând un dialog constructiv cu mediul de afaceri.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** companiile care investesc în Cluj pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (ex. POCIDIF, POR, PNRR) și ajutoare de stat, în special pentru proiecte de cercetare-dezvoltare, digitalizare, inovare și crearea de locuri de muncă cu valoare adăugată.
- **Calitatea vieții și atractivitate urbană:** Cluj-Napoca este un oraș vibrant, cu o viață culturală intensă, numeroase festivaluri, servicii de sănătate și educație de vârf. Acest aspect contribuie semnificativ la atractivitatea județului pentru specialiști și expatriați, fiind un factor cheie în retenția angajaților valoroși.
- **Potențial în medicină și biotehnologie:** datorită facultăților de medicină și farmacie de elită, există un potențial emergent pentru investiții în cercetare medicală, biotehnologie și servicii medicale avansate, susținut de clustere precum MedTech Transilvania. Companii cu tradiție, precum Farmec, un brand emblematic în industria cosmeticelor, confirmă capacitatea județului de a susține producția. Există și planuri de investiții majore, cum ar fi cel al Therme Group, care ar diversifica și mai mult economia locală.

Avantaj competitiv de perspectivă

Dincolo de statutul său de hub IT&C, Clujul se poziționează ca un laborator de inovație pentru soluții de *smart city* (orașe inteligente). Proiectele pilot în transport, energie, infrastructură digitală și servicii publice, alături de ecosistemul de start-upuri și centrele de cercetare-dezvoltare (R&D), creează un mediu ideal pentru companiile care doresc să testeze, să dezvolte și să implementeze tehnologii de vârf. Investitorii interesați de dezvoltarea de soluții pentru viitor, de la AI și IoT (Internet of Things) la biotehnologii și mobilitate urbană, vor găsi în Cluj nu doar forța de muncă necesară, ci un partener activ în inovație și scalare.

Județul Constanța

Județul Constanța, situat pe litoralul Mării Negre, în sud-estul României, reprezintă un nod geostrategic de importanță capitală la nivel european și euro-asiatic. Dominat de prezența Portului Constanța, cel mai mare port la Marea Neagră și unul dintre cele mai importante din Europa, județul oferă avantaje competitive unice în logistică, transport maritim și multimodal, energie, industrie și turism. Este o destinație esențială pentru investitorii care vizează optimizarea lanțurilor globale de aprovizionare, accesul la piețele din Europa Centrală și de Est, Balcani și Marea Neagră, precum și valorificarea potențialului maritim și agricol.

1. Poziționare strategică și interconectare multimodală

Constanța beneficiază de o poziție geografică excepțională, oferind o interconectare multimodală complexă și eficientă.

- **Portul Constanța:** acesta este principalul atu strategic. Fiind un port de adâncime, capabil să primească nave de mare tonaj, reprezintă o poartă esențială pentru comerțul maritim dinspre Asia și Orientul Mijlociu către Europa Centrală și de Est. Facilitățile sale includ terminale specializate pentru containere, cereale, petrol, produse chimice, minereuri și mărfuri generale.
- **Interconectare rutieră majoră:** Județul este direct conectat la Autostrada A2 (Autostrada Soarelui), care asigură o legătură rapidă cu Bucureștiul (aprox. 1,5 - 2 ore). De asemenea, Drumul Național DN39 leagă Constanța de stațiunile litorale și de granița cu Bulgaria. Autostrada A4 (Ovidiu-Agigea) este deja operațională ca variantă de ocolire a Constanței, cu planuri de extindere către sud (Techirghiol) și de conectare mai bună cu A2.

Proximitatea cu Autostrada A0 (Centura Bucureștiului) va fluidiza și mai mult traficul de marfă.

- **Coridoare de transport europene:** Constanța este un punct nodal pentru Coridorul IV Pan-European (rutier și feroviar) și Coridorul VII Pan-European (Dunărea), prin Canalul Dunăre-Marea Neagră. Această interconectare permite transportul multimodal eficient (maritim-feroviar-rutier-fluvial).
- **Aeroport internațional:** Aeroportul Internațional „Mihail Kogălniceanu” (CND) dispune de facilități cargo

și are potențial de dezvoltare, dar este încă subutilizat. Acesta operează zboruri regulate, completând opțiunile logistice.

- **Rețea feroviară:** portul este conectat printr-o rețea feroviară extinsă, însă infrastructura necesită modernizare pentru a răspunde volumelor crescute. Există proiecte majore de modernizare și electrificare a căilor ferate care leagă Portul Constanța de București și de granița de vest.

2. Forță de muncă adaptabilă și ecosistem educațional orientat pe domeniul maritim

Constanța dispune de forță de muncă cu experiență, în special în sectoarele portuare, navale și turistice.

- **Expertiză maritimă și logistică:** datorită prezenței portului și a altor noduri de transport, forța de muncă locală are o expertiză solidă în operațiuni portuare, logistică, transport maritim și rutier, servicii navale și construcții de nave.
- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul are un bazin de forță de muncă disponibilă, cu un potențial de reconversie și calificare rapidă pentru noile investiții.
- **Învățământ superior specializat:** Universitatea Maritimă din Constanța și Academia Navală „Mircea cel Bătrân” sunt

instituții de referință, oferind specializări de vârf în inginerie navală, transport maritim, logistică și management portuar. Universitatea Ovidius completează oferta educațională cu facultăți de economie, drept, medicină și științe exacte.

- **Costuri competitive:** deși salariile pot varia, costurile generale cu forța de muncă rămân competitive în context regional și european, oferind un avantaj economic pentru operațiunile de anvergură.

3. Ecosistem de afaceri consolidat și platforme industriale

Constanța a atras investiții semnificative, consolidându-și statutul de centru economic cheie.

- **Sectoare industriale cheie:** economia județului este dominată de transporturi și logistică (maritimă, feroviară, rutieră), industria navală (reparații și construcții), petrochimie (rafinării), industria alimentară, materiale de construcții și turism.
- **Prezența investitorilor majori:** Rompetrol Rafinare (petrochimie), Holcim (ciment), Damen Shipyards Mangalia (construcții și reparații nave), OMV Petrom (terminal petrolier Midia) și Black Sea Oil & Gas (exploatare gaze offshore) sunt actori cheie care validează atractivitatea județului și confirmă stabilitatea mediului de afaceri. De asemenea, Azomureș utilizează Portul Constanța pentru import și export de îngrășăminte, consolidând rolul logistic al județului.

- **Zone economice libere și parcuri industriale:** Zona Liberă Constanța (cu terminale în Port) și alte parcuri industriale adiacente oferă facilități fiscale și logistice, infrastructură completă și spații pentru dezvoltare *greenfield* sau *brownfield*. Portul Constanța Sud-Agigea, operat de DP World, este cea mai mare facilitate de containere din România.
- **Hub agro-industrial:** datorită proximității cu Bărăganul și Dobrogea, regiuni agricole fertile, Constanța este un hub major pentru colectarea, depozitarea și exportul de cereale și produse agricole, atrăgând investiții în silozuri, terminale și procesare primară.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale și centrale sunt conștiente de importanța strategică a județului, promovând activ investițiile.

- **Administrație pro-business:** există un angajament demonstrat al autorităților locale și centrale în a facilita procesele administrative și a sprijini investitorii, recunoscând rolul vital al Constanței în economia națională.
- **Acces la fonduri UE și ajutor de stat:** fiind un județ strategic, Constanța este eligibilă pentru finanțări substanțiale prin fonduri europene (ex. POIM, PoAT, PNRR) și ajutoare de stat, în special pentru proiecte de infrastructură portuară, logistică, energie regenerabilă și inovare.
- **Potențial energetic:** pe lângă rafinării, județul are un potențial semnificativ pentru dezvoltarea energiei regenerabile (eoliană onshore și offshore), precum și în producția de petrol și gaze din Marea Neagră.
- **Turism de anvergură:** Litoralul Mării Negre reprezintă o atracție turistică majoră, deschizând oportunități în HoReCa, agrement și servicii conexe. De asemenea, proximitatea cu partea sudică a Deltei Dunării oferă oportunități pentru investiții în ecoturism.

Avantaj competitiv de perspectivă

Contextul geopolitic actual a amplificat dramatic importanța strategică a Portului Constanța ca alternativă robustă și sigură la rutele de transport din Marea Neagră și din zona Mării Azov. Investițiile masive în modernizarea infrastructurii portuare, a terminalelor feroviare și a Canalului Dunăre-Marea Neagră, alături de digitalizarea operațiunilor portuare, vor consolida poziția Constanței ca principal hub logistic și de tranzit pentru

mărfurile către și dinspre Ucraina, Republica Moldova și țările din Caucaz/Asia Centrală. Acest aspect, coroborat cu planurile de dezvoltare a Green Port Concept și a proiectelor de energie eoliană *offshore*, transformă Constanța într-o oportunitate de investiții de anvergură, cu o perspectivă pe termen lung, susținută de factori geo-strategici și economici.

Județul Covasna

Județul Covasna, situat în inima României, în regiunea istorică Transilvania, la poalele Carpaților Orientali, oferă un profil de investiții distinct, centrat pe valorificarea resurselor naturale, dezvoltarea turismului balnear și rural și industriei de nișă. Deși nu este un pol industrial de anvergură, Covasna se distinge prin calitatea vieții, forță de muncă disponibilă și o administrație locală deschisă, prezentând oportunități interesante pentru investitorii care caută o bază de costuri optimizată și o integrare în lanțuri de aprovizionare regionale sau naționale, în special în sectoarele orientate spre consumatorul final.

1. Poziționare strategică și interconectare regională

Covasna beneficiază de o poziționare geografică ce îi permite accesul la piețe regionale importante și la rețeaua națională de transport.

- **Acces rutier:** județul este traversat de drumuri naționale (DN11, DN13E, DN2D) care îl conectează la Brașov (aproximativ 45 minute - o oră), un important centru economic și logistic. Această proximitate oferă acces indirect la infrastructura rutieră a acestuia și la Aeroportul Internațional Brașov-Ghimbav, care are un număr limitat de curse și, deocamdată, fără capacitate cargo.
- **Conexiune feroviară:** rețeaua feroviară, deși cu o densitate mai mică și un ritm lent, asigură legătura cu noduri importante, contribuind la transportul de mărfuri și persoane. Nu există o legătură feroviară rapidă sau directă cu Bucureștiul sau cu granița de vest, dar asigură conexiuni cu Brașov și Sfântu Gheorghe.
- **Proiecte de infrastructură:** există inițiative pentru modernizarea drumurilor județene și naționale care vor spori interconectarea regională, inclusiv spre Autostrada A3 (Transilvania) în zona adiacentă, o dată ce aceasta va fi finalizată.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

Covasna oferă un bazin de forță de muncă la costuri competitive.

- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul se confruntă cu o rată a șomajului la nivel regional, indicând o disponibilitate a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive în muncă sau cu potențial de calificare rapidă.
- **Costuri salariale optimizate:** un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale, care sunt mai competitive comparativ cu marile centre urbane și cu media națională, oferind un avantaj pentru industriile care necesită volume mari de personal.
- **Învățământ profesional:** deși nu are o universitate de anvergură, județul beneficiază de licee tehnologice și școli profesionale care pregătesc forță de muncă în domenii tradiționale precum prelucrarea lemnului, textile, agricultură și servicii. Există un potențial semnificativ pentru dezvoltarea de programe de învățământ dual, adaptate nevoilor concrete ale investitorilor.

3. Ecosistem de afaceri și sectoare cu potențial

Covasna are un ecosistem economic diversificat, cu sectoare bine reprezentate și potențial de creștere.

- **Sectoare industriale cheie:** județul are tradiție în industria prelucrării lemnului și a mobilei, industria textilă și a confecțiilor, industria alimentară și, într-o măsură mai mică, producția de materiale de construcții. Aceste sectoare beneficiază de resurse locale și de expertiză considerabilă.
- **Turism balnear și rural:** Covasna este recunoscută pentru resursele sale balneare (ape minerale, mofete), cu stațiuni precum Covasna, Balványos și Malnaș Băi. Acest sector are un potențial de dezvoltare semnificativ, atrăgând investiții în unități de cazare și tratament, servicii turistice și agroturism. Această componentă este crucială pentru dezvoltarea serviciilor și a calității vieții în județ.
- **Agricultura și agro-industria:** resursele agricole locale și tradiția în creșterea animalelor oferă oportunități pentru investiții în procesarea cărnii, laptelui, fructelor de pădure și dezvoltarea de produse tradiționale cu valoare adăugată.
- **Prezența investitorilor:** există companii locale și naționale importante, precum Lemexim (prelucrarea lemnului) și Carpatina (ape minerale), care valorifică resursele și specificul județului. Unul dintre cele mai puternice nume economice ale județului este Covalact (Lactalis Group), un brand național de lactate cu unități de producție în Sfântu Gheorghe.

4. Suport local și potențial de nișă

Administrația locală manifestă deschidere către atragerea de noi investiții, iar județul prezintă oportunități unice.

- **Administrație pro-business:** autoritățile locale și județene sunt deschise la dialog și manifestă dorința de a sprijini investitorii, oferind asistență în procesele administrative și promovând oportunitățile locale.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind o regiune cu un anumit nivel de subdezvoltare economică, Covasna beneficiază de acces privilegiat la fonduri europene nerambursabile (ex. prin PoAT, PNRR) și ajutoare de stat pentru proiecte care generează locuri de muncă, inovează sau contribuie la dezvoltarea durabilă.
- **Resurse naturale abundente:** pădurile extinse oferă oportunități pentru investiții în industria de prelucrare a lemnului și a mobilei de înaltă calitate, cu accent pe sustenabilitate. Resursele minerale sunt în principal sub formă de ape minerale și mofete, cu un potențial balnear și alimentar.

- **Calitatea aerului și a mediului:** Covasna este recunoscută pentru mediul său natural nepoluat și calitatea superioară a aerului, un avantaj pentru angajați și pentru

dezvoltarea turismului ecologic și de tip „*slow tourism*” (turism lent).

Avantaj competitiv de perspectivă

Principalul avantaj al Covasnei este potențialul său turistic balnear și rural, corelat cu resursele naturale unice. Pentru investitorii din sectorul ospitalității, al sănătății și serviciilor de *wellness* (starea generală de bine), sau al producției de alimente/băuturi tradiționale/organice, Covasna oferă o combinație de costuri operaționale reduse, o forță de muncă dedicată și un cadru natural care poate fi valorificat într-un brand puternic. Există, de asemenea, inițiative interjudețene care promovează clustere regionale pentru turism și agro-industrie. Dezvoltarea infrastructurii turistice verzi și a lanțurilor de aprovizionare scurte pentru produse locale ar putea genera un avantaj competitiv semnificativ, atrăgând un segment de piață în creștere.

Județul Dâmbovița

Județul Dâmbovița, amplasat strategic în regiunea Muntenia, în imediata proximitate a Bucureștiului, se profilează ca o destinație de investiții cu un potențial considerabil, în special pentru industriile care necesită acces rapid la piața Capitalei, costuri operaționale competitive și forță de muncă disponibilă. Poziția sa geostrategică, la intersecția unor coridoare de transport esențiale, și tradiția industrială diversificată îl transformă într-o opțiune atractivă pentru companiile ce vizează extinderea sau optimizarea operațiunilor în sudul României.

1. Poziționare strategică și interconectare optimizată

Dâmbovița beneficiază de o poziție geografică avantajoasă, fiind un nod important pentru transportul rutier și feroviar, în apropiere de București.

- **Proximitate cu Bucureștiul:** județul se află la o distanță foarte mică de Capitală (Târgoviște este la aproximativ 80 km de București, adică 1 – 1,5 ore de mers cu mașina), asigurând acces rapid la cea mai mare piață de consum și la Aeroportul Internațional Henri Coandă (Otopeni).
- **Conexiune rutieră:** județul este străbătut de drumurile naționale DN71 (Târgoviște – București) și DN7A, care asigură legături eficiente cu rețeaua rutieră națională. Modernizarea DN71 la statut de drum expres este în plină

desfășurare, cu contracte semnate, iar odată finalizată, va reduce semnificativ timpii de tranzit către București și va asigura o legătură strategică cu rețeaua mare de autostrăzi, respectiv cu A1 și A0.

- **Rețea feroviară:** Dâmbovița dispune de o rețea feroviară care conectează orașele sale principale la nodurile feroviare majore, facilitând transportul de mărfuri. Există potențial pentru modernizarea unor tronsoane pentru a spori eficiența.

România reprezintă una dintre cele mai dinamice și promițătoare destinații de investiții din Europa, o țară în care tradiția și inovația coexistă în armonie, în care oamenii investesc pasiune și profesionalism în tot ceea ce fac. De-a lungul anilor, am văzut compania noastră evoluând într-un hub industrial și tehnologic competitiv, susținut de locația strategică a țării noastre, de un sistem educațional în continuă îmbunătățire și de o rețea în creștere de parteneri care împărtășesc o viziune pentru progresul durabil.

La Beko, suntem mândri să facem parte din traseul de dezvoltare a României. Succesul nostru aici, construit de-a lungul deceniilor, reflectă încrederea și angajamentul pe termen lung pe care le-am investit în potențialul acestei țări. Fabrica din Ulmi, recunoscută la nivel internațional ca un „far al sustenabilității”, este dovada că România poate oferi excelență în tehnologie, sustenabilitate și performanță operațională la standarde globale. De asemenea, arată că atunci când investești în oameni – în abilitățile, educația și bunăstarea lor -, construiești o rezistență care durează.

Apreciez personal spiritul de colaborare al oamenilor noștri, care construiește parteneriate bazate pe respect, deschidere și scop comun, atât între companii, cât și în cadrul comunităților. Acest sentiment de conexiune transformă investițiile în impact și afacerile în valoare pentru societate. Pentru mine, România nu este doar un loc în care lucrăm, este un loc în care creștem, împreună cu angajații noștri, partenerii și comunitățile noastre, construind un viitor durabil pentru generațiile următoare.

“

Testimonial

Marius Mihăilescu,
Country Director,
Beko România,
Moldova, Grecia,
Malta și Cipru

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

Dâmbovița oferă un bazin de forță de muncă cu experiență industrială, disponibilă la costuri competitive.

Disponibilitatea forței de muncă: județul are o rată a șomajului la nivel regional, ceea ce indică o disponibilitate crescută a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive în muncă și cu un potențial de reconversie profesională, cu o experiență notabilă în domeniul mecanic. Proximitatea față de hub-ul auto de la Dacia-Renault Mioveni (Argeș) reprezintă un atu pentru potențialii furnizori din industria auto.

Costuri salariale optimizate: un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt

semnificativ mai reduse decât în București și județele învecinate, oferind un avantaj economic substanțial pentru operațiunile de producție și servicii.

Învățământ superior și profesional: Universitatea Valahia din Târgoviște oferă specializări în inginerie, științe economice, juridice și sociale. De asemenea, școlile profesionale și liceele tehnologice din Târgoviște și din celelalte orașe (Moreni, Găești) pregătesc personal în domenii precum mecanică, textile și industria alimentară.

3. Ecosistem de afaceri în dezvoltare și platforme industriale

Dâmbovița are o istorie industrială bogată și platforme care pot susține noi investiții, alături de o diversificare economică progresivă.

- **Tradiție industrială diversificată:** județul are o tradiție solidă în industria petrolieră și petrochimică (Moreni), industria constructoare de mașini și utilaje, prelucrarea lemnului, industria textilă și a confecțiilor, și industria alimentară. Fostul Combinat de Oțeluri Speciale (COS Târgoviște), deși în dificultate, rămâne un simbol al tradiției metalurgice a județului.
- **Prezența investitorilor:** companii precum Arctic (electrocasnice, Găești), care a realizat investiții masive în

producție, UPET Târgoviște S.A. (utilaj petrolier) și K-Flex (cauciuc, Gura Foii), sunt actori importanți care au valorificat potențialul județului.

- **Parcuri industriale:** există inițiative pentru dezvoltarea de parcuri industriale și logistice, precum Parcul Industrial Dâmbovița (Târgoviște) și alte zone cu potențial de reconversie sau dezvoltare de proiecte *greenfield*, care pot oferi infrastructura necesară pentru noi investiții la costuri atractive.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale și județene sunt deschise spre atragerea investițiilor, iar județul prezintă oportunități în sectoare de nișă.

- **Administrație pro-business:** există o preocupare pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor, inclusiv prin facilitarea proceselor administrative și promovarea parteneriatelor public-private.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind o regiune în dezvoltare, Dâmbovița beneficiază de acces privilegiat la fonduri europene nerambursabile (ex. prin PoAT, PNRR) și ajutoare de stat, mai ales pentru proiecte care creează locuri de muncă, inovează sau contribuie la dezvoltarea regională.

- **Potențial turistic și cultural:** județul are un potențial turistic valoros, cu Curtea Domnească din Târgoviște (cu Turnul Chindiei), Peștera Ialomiței și zone montane, care pot susține dezvoltarea serviciilor HoReCa și a turismului rural.
- **Resurse naturale:** resurse precum petrolul, gazele naturale (extracția fiind redusă, dar cu potențial în industrii conexe) și materialele de construcții (nisip, pietriș) pot susține industriile conexe.

Avantaj competitiv de perspectivă

Construcția Drumului Expres Târgoviște – București reprezintă un catalizator strategic major pentru dezvoltarea economică a Dâmboviței. Această investiție va reduce dramatic timpii de transport la mai puțin de o oră de București, transformând județul într-o extensie logistică și de producție a Capitalei. Pentru investitorii care caută costuri operaționale optimizate fără a sacrifica accesul rapid la București și la infrastructura sa (aeroport, rețea de distribuție), Dâmbovița va deveni o opțiune valoroasă. Oportunitățile în logistică, depozitare, producție de

componente și asamblare sunt amplificate exponențial de acest proiect de infrastructură.

De asemenea, Dâmbovița se profilează ca hub energetic de viitor, cu planuri avansate pentru dezvoltarea la Doicești a primelor reactoare modulare mici (SMR – *small modular reactor*) din România, o tehnologie nucleară de ultimă generație ce va genera energie curată și va poziționa județul ca un pionier în inovarea energetică regională.

Județul Dolj

Județul Dolj, situat în sud-vestul României, în inima Olteniei, se afirmă ca un centru economic de anvergură, recunoscut în special pentru industria de automobile, resursele agricole bogate și poziția sa strategică pe coridoarele de transport europene. Cu forță de muncă disponibilă și o infrastructură în dezvoltare, Doljul reprezintă o destinație atractivă pentru investitorii care vizează producția la scară largă, logistica eficientă și accesul facil la piețele balcanice și central-europene.

1. Poziționare strategică și interconectare optimizată

Doljul beneficiază de o poziție geografică avantajoasă, fiind un nod important pentru transportul rutier, feroviar, fluvial și aerian.

- **Coridorul IV Pan-European (rutier și feroviar):** județul este traversat de Drumul European E70 (DN6), o arteră vitală care leagă direct Bucureștiul de Timișoara și, mai departe, de Europa Centrală.
- **Drumul Expres Craiova-Pitești:** cu tronsoane deja finalizate și altele în execuție, Drumul Expres Craiova-Pitești va asigura o conexiune de mare viteză între Craiova și Autostrada A1, deschizând calea către București și Constanța. Aceasta este o investiție strategică ce va reduce semnificativ timpii de transport și va amplifica atractivitatea logistică a județului.
- **Aeroport internațional:** Aeroportul Internațional Craiova (CRA) este un punct cheie, cu zboruri regulate către destinații europene și un potențial de dezvoltare a serviciilor cargo, crucial pentru industria auto și pentru logistica rapidă.
- **Nod feroviar important:** Craiova este un nod feroviar major, cu legături directe către rețeaua națională și europeană de transport feroviar, esențial pentru transportul de marfă pe distanțe lungi.
- **Transport fluvial pe Dunăre:** județul are acces la Dunăre (Coridorul VII Pan-European), prin porturi precum Bechet și Calafat, oferind opțiuni pentru transportul de mărfuri în vrac.

2. Forță de muncă calificată și ecosistem educațional robust

Doljul oferă un bazin de forță de muncă cu experiență, susținut de instituții de învățământ de vârf, în special în domenii tehnice.

- **Bazin de specialiști:** județul are o rată a șomajului la nivel regional, indicând disponibilitate a forței de muncă. Există o tradiție industrială solidă, care a generat forță de muncă calificată și semi-calificată, adaptabilă la cerințele diverselor sectoare economice.
- **Învățământ superior de referință:** Universitatea din Craiova este una dintre cele mai mari și prestigioase universități din țară, cu facultăți extinse de inginerie (mecanică, electronică, automatică, electrică), științe economice, drept și informatică. Universitatea colaborează strâns cu mediul de afaceri, în special cu industria auto, prin programe de învățământ dual și stagii de practică.
- **Costuri competitive:** deși costurile salariale pot fi ușor peste media națională în anumite sectoare specializate (ex. auto), ele rămân semnificativ mai competitive comparativ cu piețele din Europa de Vest, oferind un avantaj operațional substanțial.

3. Ecosistem de afaceri consolidat și platforme industriale majore

Doljul a atras investiții străine directe consistente, consolidându-și statutul de centru industrial major.

- **Pilonul industriei auto:** Uzina Ford Otosan Craiova (anterior Ford) este un angajator major și un catalizator pentru un întreg ecosistem de furnizori de componente și servicii conexe (de nivel 1, 2 și 3). Această prezență masivă atestă un know-how industrial profund, un lanț de aprovizionare robust și o expertiză recunoscută în producția de vehicule.
- **Prezența marilor investitori:** pe lângă Ford Otosan, alte companii internaționale de anvergură precum Lear Corporation (componente auto), Adient (sisteme de scaune auto), Honeywell (turbosuflete) și Kautex Textron (sisteme combustibil auto) și-au consolidat operațiunile aici, indicând încrederea în potențialul județului și un mediu de afaceri stabil. Un nume istoric care a definit profilul industrial al județului, chiar dacă astăzi cu o anvergură redusă, este Electroputere Craiova.
- **Sectoare industriale complementare:** pe lângă auto, județul este un hub pentru industria materialelor de construcții, metalurgie, industria alimentară și agricultură.
- **Parcuri industriale operaționale:** zona industrială Craiova și alte platforme logistice din județ oferă infrastructura necesară pentru producție și depozitare, cu utilități complete și acces facil la rutele de transport.

4. Suport local și potențial de nișă

Administrația locală și județeană a manifestat un angajament proactiv în atragerea și sprijinirea investițiilor.

- **Administrație pro-business:** Primăria Craiova și Consiliul Județean Dolj sunt recunoscute pentru viziunea strategică și sprijinul activ acordat investitorilor, facilitând procesele administrative și promovând un dialog constructiv cu mediul de afaceri.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** companiile care investesc în Dolj pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (ex. POR, PNRR) și ajutoare de stat, în special pentru proiecte care generează locuri de muncă, inovează sau contribuie la dezvoltarea regională.
- **Potențial agro-industrial:** județul are un potențial agricol important, cu suprafețe extinse și soluri fertile, oferind oportunități în procesarea cerealelor, a cărnii, a laptelui și a legumelor, valorificând resursele locale și accesul la piețe.
- **Energie regenerabilă:** regiunea are un potențial pentru dezvoltarea proiectelor de energie solară și eoliană, o oportunitate pentru investiții în sectorul energetic verde.
- **Potențial turistic și cultural:** Craiova este un centru universitar și cultural important, iar atracții precum Cetatea Băniei, Parcul Nicolae Romanescu și Muzeul de Artă din Craiova atrag vizitatori. De asemenea, proximitatea față de Dunăre oferă oportunități pentru turismul de agrement și croaziere fluviale, contribuind la o calitate a vieții ridicată.

Avantaj competitiv de perspectivă

Drumul Expres Craiova-Pitești, finalizat în 2025, va transforma complet peisajul logistic al Doljului. Această legătură de mare viteză cu A1 asigură un coridor de transport extrem de eficient pentru industria auto și facilitează transportul rapid al mărfurilor către București și Portul Constanța. Pentru investitorii din sectorul auto, logistică și servicii conexe, Doljul va deveni un hub indispensabil, reducând costurile și timpii de livrare în toată regiunea de sud și sud-vest a României. Potențialul pentru dezvoltarea de centre de cercetare-dezvoltare și inginerie în jurul Centrului de Cercetare Ford și a Universității din Craiova este, de asemenea, semnificativ, consolidând poziția județului ca pol de inovație.

Am venit în România în 2022 și am luat decizia îndrăznească de a investi constant de atunci. Cele peste 500 de milioane de euro investite într-o perioadă atât de scurtă reflectă angajamentul nostru puternic față de această piață. De ce? România oferă un mediu dinamic și atractiv pentru investiții, datorită locației sale strategice, la intersecția coridoarelor Europei Centrale și de Est, și apartenenței sale la UE, care oferă acces la piața unică.

În 2024, România a fost plasată printre primele 15 destinații de investiții din Europa, înaintea mai multor economii mai mari sau mai mature. În industria auto, România beneficiază de o tradiție îndelungată, de ingineri specialiști bine calificați și de o bază de furnizori în dezvoltare rapidă, ceea ce o face o destinație foarte atrăgătoare.

Astăzi, după trei ani de investiții în fabrica noastră din Craiova, am poziționat cu succes România în fruntea tranziției către mobilitatea electrică și producția inteligentă, cu trei vehicule electrice produse în fabrica noastră. Deci, aș spune că România este cu adevărat o combinație puternică de oportunitate, talent și potențial de creștere.

Totuși, nu putem evita să vorbim despre provocări. Complexitatea reglementărilor și birocrăția, deși vedem unele progrese și rămânem optimiști cu privire continuarea măsurilor de simplificare, consumă mult timp și uneori creează inconveniente. Impozitul pe cifra de afaceri reprezintă o preocupare pentru noi, deoarece este o taxă care încetinește investițiile și are impact asupra locurilor de muncă. Sperăm că dialogul constructiv va duce la soluții care să sprijine creșterea și viitorul industriei și că acest obstacol va fi abordat rapid.

Eforturile aferente digitalizării îmbunătățesc constant eficiența, dar există încă loc pentru a spori predictibilitatea reglementărilor și pentru a consolida coordonarea între instituțiile și organismele statului. Soluționarea acestor aspecte ar sprijini și mai mult competitivitatea României. Costurile energiei, în prezent printre cele mai ridicate din Europa, rămân o provocare, iar abordarea acestui subiect ar putea debloca un potențial și mai mare de creștere industrială și de inovare.

De aceea, considerăm că aceste provocări sunt tranzitorii și reflectă transformarea României într-un hub auto de mare valoare. Sperăm că acest ecosistem va depăși provocările globale și va menține România pe traiectoria sa promițătoare în peisajul auto european. În consecință, Ford Otosan va continua să fie un actor cheie în această călătorie incredibilă.

Testimonial

Firat Elhuseyni,
Președinte, Ford
Otosan România

Județul Galați

Județul Galați, situat în sud-estul României, la confluența Dunării cu râurile Siret și Prut, reprezintă un pol economic de importanță regională și europeană, remarcabil prin cel mai mare port fluvial al României și singurul port fluvio-maritim. Poziția sa strategică, la intersecția unor coridoare de transport esențiale (fluvial, rutier și feroviar) și proximitatea cu Republica Moldova și Ucraina îl transformă într-o destinație de prim rang pentru investitorii care vizează logistica multimodală, industria grea, șantierul naval și accesul la piețele din Europa Centrală și de Est, dar și din Marea Neagră.

1. Poziționare strategică și interconectare multimodală

Galațiul beneficiază de o poziție geografică excepțională, oferind o interconectare multimodală complexă.

- **Portul Galați:** acesta este principalul atu strategic. Fiind cel mai mare port fluvial și singurul fluvio-maritim din România (capabil să primească și nave maritime de tonaj mic), reprezintă o poartă esențială pentru transportul mărfurilor pe Dunăre (Coridorul VII Pan-European), cu conexiuni directe către porturile din Marea Neagră (Constanța) și cele din Europa Centrală. Facilitățile sale includ terminale specializate pentru cereale, minereuri, produse siderurgice și mărfuri generale. De asemenea, funcționează ca zonă liberă (Zona Liberă Galați).
- **Conexiune rutieră:** județul este conectat la rețeaua națională prin drumurile naționale DN25, DN26, DN2B. Podul suspendat de la Brăila, finalizat recent, conectează direct Galațiul și Brăila cu Dobrogea, impulsând fluxurile logistice și de pasageri.
- **Nod feroviar:** Galațiul este un important nod feroviar, conectat la rețeaua națională și europeană. Un aspect

strategic este interconectarea feroviară cu Republica Moldova și Ucraina, inclusiv cu ecartament larg, facilitând tranzitul de mărfuri către și dinspre aceste țări.

- **Acces la aeroporturi:** deși nu are un aeroport propriu, Galațiul are acces indirect la aeroporturi regionale (Bacău, Constanța), aflate la două-trei ore distanță, care completează opțiunile logistice.

2. Forță de muncă cu experiență industrială și ecosistem educațional

Galațiul dispune de forță de muncă disponibilă, cu tradiție puternică în sectoarele industrial și naval.

- **Expertiză industrială și navală:** Combinatul Siderurgic, Șantierul Naval și industria alimentară au generat o forță de muncă cu o expertiză solidă în metalurgie, construcții navale, inginerie mecanică și prelucrare.
- **Disponibilitatea forței de muncă:** există forță de muncă disponibilă, cu tradiție industrială și potențial de recalificare. Județul are un bazin de muncă semnificativ, dar și o migrație externă ridicată.
- **Învățământ superior de referință:** Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați este o instituție de anvergură, cu

facultăți extinse de inginerie (metalurgică, navală, mecanică, electrică), științe economice și inginerie alimentară. Aceasta asigură un flux constant de absolvenți pregătiți pentru industriile specifice zonei, cu accent pe programe de învățământ dual și parteneriate cu mediul de afaceri.

- **Costuri competitive:** costurile generale cu forța de muncă în Galați sunt competitive, fiind mai reduse comparativ cu marile centre urbane sau cu vestul țării, oferind un avantaj economic pentru operațiunile de producție.

3. Ecosistem de afaceri consolidat și platforme industriale

Galațiul a atras investiții semnificative și are o tradiție puternică în industria grea.

- **Sectoare industriale cheie:** economia județului este dominată de industria siderurgică (Liberty Galați), construcții și reparații navale (Damen Shipyards Galați), industria alimentară, materiale de construcții și logistică.
- **Prezența marilor investitori:** nume precum Damen Shipyards Galați (șantier naval renumit la nivel european) și Prutul SA (uleiuri vegetale) atestă atractivitatea județului și confirmă stabilitatea mediului de afaceri. Liberty Galați (oțel), deși în dificultate financiară, indică tradiția județului în siderurgie și potențialul de investiții în acest domeniu.

- **Zone industriale și portuare:** există zone industriale extinse adiacente portului și combinatului, inclusiv o zonă liberă, care oferă infrastructura necesară pentru producție și depozitare, cu utilități complete și acces facil la rutele de transport fluvial și feroviar.
- **Agro-industria:** proximitatea cu regiuni agricole fertile și accesul fluvial fac din Galați un hub major pentru colectarea, depozitarea și exportul de cereale și produse agricole, atrăgând investiții în silozuri, terminale și procesare primară.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale și centrale sunt conștiente de importanța strategică a județului, promovând activ investițiile.

- **Administrație pro-business:** există un angajament demonstrat al autorităților locale și centrale în a facilita procesele administrative și a sprijini investitorii, recunoscând rolul vital al Galațiului în economia națională și regională.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind un județ eligibil pentru sprijin regional, companiile care investesc în Galați pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (ex. POIM, PoAT, PNRR) și ajutoare de stat, în special pentru proiecte de infrastructură portuară, logistică, energie regenerabilă și inovare.
- **Potențial energetic regenerabil:** regiunea are un potențial considerabil pentru dezvoltarea proiectelor de energie eoliană și solară.
- **Turism și calitate a vieții:** faleza Dunării, cel mai important spațiu de relaxare urbană, proximitatea cu Delta Dunării (acces prin Tulcea) și tradiția viticolă din zona Nicorești completează imaginea județului, adăugând o componentă de stil de viață valoroasă.

Avantaj competitiv de perspectivă

Galațiul se poziționează ca un punct esențial în strategia UE de transport către Ucraina și Republica Moldova, în special prin transportul feroviar cu ecartament larg. Podul de la Brăila are potențialul de a revoluționa interconectarea rutieră a zonei, transformând Galațiul într-un nod intermodal complet integrat (fluvial-rutier-feroviar). Pentru investitorii din logistica

specializată (cereale, produse siderurgice, mărfuri vrac), industria navală (construcții și reparații) și agro-alimentar, Galațiul oferă o combinație unică de acces la rute de transport critice, forță de muncă cu expertiză solidă și un potențial imens de creștere, amplificat de nevoile regionale și de investițiile majore în infrastructură.

Județul Giurgiu

Județul Giurgiu, situat în sudul României, la granița directă cu Bulgaria și la o distanță mică de București, reprezintă un nod strategic esențial pentru transportul transfrontalier și comerțul regional. Dominat de prezența Podului Prieteniei Giurgiu-Ruse (o conexiune vitală între România și Bulgaria) și de accesul la Dunăre, județul oferă avantaje competitive unice în logistică, transport intermodal și agricultură. Este o destinație atractivă pentru investitorii care vizează optimizarea lanțurilor de aprovizionare, accesul la piețele balcanice și o bază de costuri operaționale competitive.

1. Poziționare strategică și interconectare optimizată

Giurgiu beneficiază de o poziție geografică excepțională, fiind un punct de tranzit major și un hub multimodal.

- **Granița cu Bulgaria și Podul Prieteniei:** acesta este principalul atu strategic. Podul Giurgiu-Ruse este unicul punct de trecere a frontierei rutiere și feroviare peste Dunăre pe o distanță considerabilă, făcând din Giurgiu o poartă vitală de acces către Bulgaria, Turcia și Balcani.
- **Proximitate cu Bucureștiul:** județul se află la o distanță foarte scurtă de București (aproximativ 60 km), asigurând acces rapid la cea mai mare piață de consum și la Aeroportul Internațional Henri Coandă (Otopeni).
- **Coridorul IX Pan-European (rutier și feroviar):** Giurgiu este un punct nodal pe acest coridor de transport cheie, care leagă nordul Europei de sud-estul Europei și, mai departe, de Orientul Mijlociu.
- **Acces la Dunăre (Coridorul VII Pan-European):** Portul Giurgiu este un important port fluvial, cu facilități precum terminalele Ramadan (cereale, minerale), Grain Terminal (cereale) și Oil Terminal (produse petroliere), asigurând legături cu porturile din Europa Centrală și cu Portul Constanța. Această conexiune fluvială este esențială pentru transportul de mărfuri în vrac și agabaritice.
- **Rețea feroviară:** Giurgiu are o rețea feroviară care îl conectează direct la București și, mai departe, la rețeaua națională, facilitând transportul de mărfuri.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

Giurgiu oferă un bazin de forță de muncă disponibilă, cu costuri competitive, adaptabilă la nevoile industriale și agricole.

- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul prezintă o rată a șomajului la nivel regional, indicând disponibilitate a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive în muncă, cu posibilități de calificare rapidă.
- **Costuri salariale optimizate:** un argument important pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt semnificativ mai reduse comparativ cu Bucureștiul și județele învecinate.
- **Învățământ profesional:** deși nu are o universitate de anvergură, județul beneficiază de licee tehnologice și școli profesionale care pregătesc forță de muncă în domenii precum agricultură, industrie alimentară, mecanică și servicii.

3. Ecosistem de afaceri și sectoare cu potențial strategic

Giurgiu are o structură economică bazată pe sectoare cu potențial de creștere și diversificare.

- **Agricultura și agro-industria:** acesta este sectorul dominant pentru Giurgiu. Județul este recunoscut pentru solurile sale fertile și producția agricolă intensivă, creând oportunități excepționale pentru investiții în procesarea cerealelor și a altor produse agricole cu valoare adăugată.
- **Industrie și servicii conexe transportului:** datorită poziției sale de graniță și a portului fluvial, județul este atractiv pentru logistică și depozitare, servicii de transport rutier și naval, servicii vamale și de transbordare. Industria locală este, în general, de scară mică, dar funcțională.
- **Zona Liberă Giurgiu și parcuri industriale:** Zona Liberă Giurgiu și alte inițiative de parcuri industriale și logistice oferă facilități vamale și fiscale, cu infrastructura necesară pentru noi investiții, la costuri atractive.

4. Suport local și potențial de nișă

Administrația locală manifestă deschidere și interes în atragerea de noi investiții, recunoscând potențialul județului.

- **Administrație pro-business:** autoritățile locale și județene sunt receptive la nevoile investitorilor și pot oferi sprijin în procesele administrative.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind o regiune eligibilă pentru sprijin regional, companiile care investesc în Giurgiu pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (ex. PoAT, PNRR) și ajutoare de stat.
- **Potențial energetic regenerabil:** regiunea are un potențial semnificativ pentru dezvoltarea proiectelor de energie eoliană și fotovoltaică, cu parcuri solare mari în curs de autorizare.
- **Potențial turistic și de calitate a vieții:** Parcul natural Comana, situat la granița cu județul Ilfov, este o atracție majoră pentru ecoturism, contribuind la o calitate a vieții ridicată.

Avantaj competitiv de perspectivă

Giurgiu este, fundamental, un hub logistic și transfrontalier. Amplasarea directă la granița cu Bulgaria și prezența Podului Prieteniei, alături de accesul la Dunăre și proximitatea imediată cu Bucureștiul, îl fac o locație de neînlocuit pentru companiile de transport și logistică, pentru centre de distribuție regionale și pentru producția orientată spre exportul balcanic. Pentru investitorii care doresc să combine costurile operaționale scăzute cu accesul rapid la piețele din Europa de Sud-Est și din București, Giurgiu oferă o platformă strategică, mai ales având în vedere potențialul de creștere a fluxurilor comerciale cu țările din Balcani. Dezvoltarea facilităților de depozitare, a terminalelor intermodale și a zonelor de liber schimb în apropierea graniței este o oportunitate majoră.

Județul Gorj

Județul Gorj, situat în sud-vestul României, la poalele Munților Parâng și Vâlcan, este recunoscut în principal pentru resursele sale energetice (cărbune și hidroenergie), moștenirea industrială și un potențial turistic, cultural și natural semnificativ. Deși economia sa a trecut prin transformări majore legate de restructurarea industriei miniere, Gorjul oferă avantaje prin costuri operaționale competitive, forță de muncă cu experiență industrială și o poziționare strategică care permite accesul la piețele regionale. Este o destinație interesantă pentru investitorii care vizează sectorul energetic, manufactura de nișă și dezvoltarea turismului.

1. Poziționare strategică și interconectare regională

Gorjul beneficiază de o poziție la intersecția unor drumuri naționale importante, asigurând interconectarea cu nodurile economice din sud și vest.

- **Conexiune rutieră:** județul este traversat de Drumul European E79 (DN66), care leagă Târgu Jiu de Petroșani și Transilvania, precum și de Craiova și București. Proximitatea cu Drumul Expres Craiova-Pitești îmbunătățește considerabil interconectarea rutieră cu Autostrada A1, către București. Modernizarea drumurilor naționale DN66 și DN67 va fi esențială pentru a asigura o legătură eficientă cu acest drum expres.
- **Rețea feroviară:** județul dispune de o rețea feroviară, cu un potențial de modernizare pentru transportul de marfă și pasageri.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

Gorjul dispune de o forță de muncă semnificativă, cu experiență în sectoarele tradiționale și cu potențial de reconversie.

- **Experiență industrială:** datorită industriei extractive și energetice, există forță de muncă cu experiență în inginerie mecanică, electrică și operațiuni tehnice, ce poate fi recalificată. Restructurarea minieră a eliberat un contingent mare de muncitori cu aptitudini tehnice.
- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul se confruntă cu un nivel al șomajului peste media națională, indicând o disponibilitate crescută a forței de muncă, cu un mare potențial de recalificare.
- **Costuri salariale optimizate:** Un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt mai reduse comparativ cu media națională și cu marile centre urbane.
- **Învățământ superior și profesional:** Universitatea „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu oferă specializări în inginerie, științe economice și juridice, contribuind la pregătirea forței de muncă.

3. Ecosistem de afaceri în tranziție și sectoare cu potențial

Economia Gorjului este într-un proces de diversificare, mizând pe energie, agricultură și manufactura de nișă.

- **Pilonul energetic:** județul este un centru energetic strategic al României, cu mari termocentrale (ex. Rovinari, Turceni) gestionate de Complexul Energetic Oltenia (CEO). Există un potențial major pentru tranziția către energia verde, prin dezvoltarea de parcuri fotovoltaice și eoliene, în special pe perimetrele vechilor exploatare miniere din zona Rovinari-Turceni.
- **Industrii tradiționale:** pe lângă minerit și energie, județul are o tradiție în industria prelucrării lemnului, industria alimentară și, la o scară mai mică, în industria ușoară.
- **Parcul industrial Bumbesti-Jiu:** aflat în dezvoltare, acest parc industrial reprezintă o platformă concretă pentru atragerea de investiții non-energetice, facilitând diversificarea economică a zonei.
- **Potențial agro-industrial:** solurile fertile din zonele de câmpie și deal oferă oportunități pentru dezvoltarea agriculturii și a industriei alimentare.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale manifestă deschidere către atragerea de noi investiții, în special în contextul tranziției energetice.

- **Administrație pro-business:** există o preocupare pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor, inclusiv prin facilitarea proceselor administrative și promovarea parteneriatelor public-private, în special pentru proiectele de dezvoltare regională.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind o regiune puternic afectată de restructurarea industriei cărbunelui, Gorjul beneficiază de acces privilegiat la fonduri europene nerambursabile (ex. prin Fondul de Tranziție Justă - FTJ, PoAT, PNRR), concepute special pentru a sprijini diversificarea economică și crearea de noi locuri de muncă.
- **Potențial turistic excepțional:** Gorjul este o destinație turistică importantă, recunoscută pentru opera lui Constantin Brâncuși (Coloana Infinitului, Poarta Sărutului, Masa Tăcerii). De asemenea, Mănăstirile Tismana și Lainici, Peștera Polovragi și zonele montane oferă un potențial imens pentru turism cultural, religios și ecoturism.

Avantaj competitiv de perspectivă

Cea mai mare oportunitate de investiții în Gorj este legată de tranziția energetică justă. Cu resurse semnificative de terenuri libere (din vechile exploatare miniere) și o forță de muncă cu expertiză tehnică, Gorjul este ideal pentru dezvoltarea masivă de proiecte de energie regenerabilă (parcuri fotovoltaice și eoliene) și pentru producția de hidrogen verde. Fondul de Tranziție Justă al UE oferă sume considerabile pentru a sprijini aceste investiții și pentru a recalifica forța de muncă. Pentru investitorii din sectorul energetic, al tehnologiilor verzi sau al industriei care necesită energie curată și costuri optimizate, Gorjul devine o țintă strategică, transformând o provocare (restructurarea minieră) într-o oportunitate de anvergură.

Județul Harghita

Județul Harghita, amplasat în inima României, în estul Transilvaniei, este o regiune cu un profil economic distinct, marcat de resurse naturale bogate, o industrie a lemnului bine dezvoltată și un potențial turistic montan și balnear deosebit. Este un județ cu o specificitate culturală puternică, oferind avantaje prin costuri operaționale competitive, o forță de muncă disponibilă și o orientare către dezvoltarea sustenabilă. Reprezintă o destinație de interes pentru investitorii care vizează valorificarea resurselor locale, integrarea în lanțurile de aprovizionare regionale și dezvoltarea turismului și agroturismului.

1. Poziționare strategică și interconectare regională

Harghita se află într-o poziție centrală în Carpații Orientali, cu acces la piețe regionale importante și la rețeaua națională de transport

- **Acces rutier:** județul este traversat de drumuri naționale (DN12, DN13A, DN13B) care îl conectează la Brașov, Târgu Mureș și Bacău. Proximitatea față de Brașov este un avantaj major, oferind acces indirect la infrastructura rutieră și aeriană (Aeroportul Brașov-Ghimbav). Viitoarele autostrăzi A3 și A7, accesibile prin modernizarea drumurilor naționale din județ, vor îmbunătăți conexiunea cu rețeaua de mare viteză.
- **Conexiune feroviară:** rețeaua feroviară asigură legătura cu noduri importante, contribuind la transportul de mărfuri (în special lemn) și persoane. Există planuri de modernizare a unor secțiuni pentru a spori eficiența.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

Harghita oferă un bazin de forță de muncă la costuri competitive.

- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul prezintă o rată a șomajului la nivel regional, indicând disponibilitate a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive în muncă sau cu potențial de calificare rapidă, în special în prelucrarea lemnului, confecții și agricultură.
- **Costuri salariale optimizate:** un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale, care sunt semnificativ mai reduse decât media națională, oferind un avantaj competitiv substanțial.
- **Învățământ superior și profesional:** Universitatea Sapiientia (cu sediul la Miercurea Ciuc) oferă specializări în domeniile economic, agricol și inginerie. De asemenea, liceele tehnologice și școlile profesionale pregătesc personal în domenii tradiționale.

3. Ecosistem de afaceri și sectoare cu potențial

Harghita are un ecosistem economic bazat pe valorificarea resurselor locale și a turismului.

- **Industria lemnului și a mobilei:** acesta este sectorul dominant pentru Harghita. Județul este extrem de bogat în resurse forestiere, ceea ce a dus la o dezvoltare solidă a industriei prelucrării lemnului. Există oportunități pentru investiții în unități de prelucrare cu valoare adăugată. Nume precum Holver și Foral sunt actori importanți în domeniu.
- **Turism montan și balnear:** județul este o destinație turistică importantă, cu stațiuni montane renumite (Borsec, Lacul Roșu, Băile Tușnad, Lacul Sfânta Ana), care oferă un potențial de dezvoltare semnificativ.
- **Agricultura și agro-industria:** resursele agricole locale oferă oportunități pentru investiții în procesarea laptelui, a cărnii și a fructelor de pădure. Companii precum Gordon Prod (Harghita) și alți procesatori regionali (ex. Bonas) sunt exemple de succes în această industrie.

4. Suport local și potențial de nișă

Administrația locală manifestă deschidere către atragerea de noi investiții, în special în sectoarele prioritare.

- **Specificitate culturală:** caracterul multiethnic al județului, cu o comunitate maghiară numeroasă, poate oferi un avantaj unic pentru investitorii din Ungaria sau pentru cei care vizează piețele din Europa Centrală.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind o regiune cu un anumit nivel de subdezvoltare economică, Harghita beneficiază de acces privilegiat la fonduri europene (ex. prin POR, PNRR) și ajutoare de stat pentru proiecte care generează locuri de muncă.
- **Mediu curat și calitatea vieții:** Harghita este recunoscută pentru mediul său natural nepoluat, fiind un avantaj pentru angajați și pentru dezvoltarea turismului ecologic.
- **Potențial în energie regenerabilă:** datorită specificului montan și a resurselor forestiere, județul are un potențial notabil pentru dezvoltarea de proiecte de energie pe bază de biomasă forestieră și microhidrocentrale.

Avantaj competitiv de perspectivă

Atuul distinctiv al Harghitei îl reprezintă combinarea resurselor forestiere bogate cu potențialul imens de dezvoltare a turismului de sănătate și wellness. Pentru investitorii din industria mobilei de înaltă calitate, a prelucrării lemnului (cu valoare adăugată), sau a serviciilor de ospitalitate (spa, wellness, agroturism), Harghita oferă o bază de costuri optimizată, resurse locale abundente și o piață turistică în creștere. De asemenea, producția de alimente tradiționale și organice destinate pieței urbane premium reprezintă o nișă valoroasă.

Județul Hunedoara

Județul Hunedoara, situat în vestul României, la confluența Transilvaniei cu Banatul și Oltenia, este o zonă cu o moștenire industrială puternică și un bogat patrimoniu istoric și natural. Deși se află într-un amplu proces de reconversie economică, Hunedoara oferă avantaje prin costuri operaționale competitive, forță de muncă cu experiență tehnică și o poziționare geografică pe un coridor de transport major. Este o destinație interesantă pentru investitorii care vizează sectoarele manufacturier, turism, energie regenerabilă și valorificarea terenurilor reabilite.

1. Poziționare strategică și interconectare optimizată

Hunedoara beneficiază de o poziție strategică pe un coridor de transport european, asigurând interconectarea cu vestul țării și cu Europa.

- **Autostrada A1 (Coridorul IV Pan-European):** județul este traversat de Autostrada A1, care face legătura directă cu Timișoara, Arad și, mai departe, cu rețeaua europeană de autostrăzi. Această conexiune de mare viteză este un avantaj major pentru logistică și distribuție.
- **Conexiune rutieră:** rețeaua rutieră este completată de drumurile naționale (DN66, DN68A, DN7), care asigură accesul spre Valea Jiului și Țara Hațegului, două zone cheie.
- **Rețea feroviară:** Hunedoara dispune de o rețea feroviară extinsă, cu potențial de modernizare pentru transportul de marfă și pasageri.
- **Proximitate cu aeroporturi:** deși nu are un aeroport internațional propriu de anvergură, județul beneficiază de proximitatea cu Aeroportul Internațional Sibiu și, la o distanță rezonabilă, cu Aeroportul Internațional Timișoara.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

Hunedoara oferă un bazin de forță de muncă semnificativ, cu o experiență industrială considerabilă și un potențial de reconversie.

- **Experiență industrială:** datorită istoriei sale miniere și siderurgice, județul are o forță de muncă cu o vastă experiență în inginerie mecanică, electrică și operațiuni industriale complexe.
- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul se confruntă cu un nivel al șomajului peste media națională, indicând disponibilitate a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive în muncă, cu posibilități de calificare rapidă.
- **Costuri salariale optimizate:** un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt mai reduse comparativ cu marile centre urbane din vestul țării (ex. Timișoara).
- **Învățământ superior și profesional:** Universitatea din Petroșani este specializată în inginerie, minerit, mecanică și științe economice, contribuind la pregătirea forței de muncă în domeniile respective.

3. Ecosistem de afaceri în tranziție și sectoare cu potențial

Economia Hunedoarei este într-un proces de redefinire, căutând noi motoare de creștere pe lângă cele tradiționale.

- **Sectoare industriale:** tradiția în metalurgie continuă prin platforma siderurgică Hunedoara, parte din Liberty Steel, aflată în proces de reconversie și modernizare. Totodată, producția de componente auto (Cast-Hun SRL), industria cimentului (Heidelberg Materials) și a produselor agricole (Transavia) reprezintă sectoare cu potențial.
- **Parcuri industriale:** există zone industriale cu potențial de dezvoltare (ex. platforma siderurgică din Hunedoara) și parcuri industriale funcționale în Deva și Simeria, care oferă infrastructura necesară pentru noi investiții.
- **Potențial agro-industrial:** zonele agricole din Țara Hațegului oferă oportunități pentru investiții în agricultură modernă și procesarea alimentară.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale sunt angajate în atragerea de noi investiții, în special în contextul tranziției post-industriale.

- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind o regiune puternic afectată de restructurarea industrială, Hunedoara beneficiază de acces privilegiat la fonduri europene nerambursabile (ex. prin Fondul de Tranziție Justă - FTJ).
- **Potențial turistic excepțional:** județul este o destinație turistică majoră, cu Castelul Corvinilor, Sarmizegetusa Regia, Parcul Național Retezat, Geoparcul Dinozaurilor
- Țara Hațegului și stațiunea balneară Geoagiu-Băi. Acest lucru oferă un potențial imens pentru investiții în HoReCa, *wellness* și servicii turistice.
- **Potențial energetic regenerabil:** terenurile reabilite după închiderea minelor, alături de resursele forestiere și hidro, oferă oportunități pentru dezvoltarea de proiecte de energie fotovoltaică, eoliană, biomasă și hidroenergie.

Avantaj competitiv de perspectivă

Combinarea accesului la Autostrada A1 cu fondurile substanțiale alocate prin Fondul de Tranziție Justă (FTJ) transformă Hunedoara într-o oportunitate unică pentru industriile care pot valorifica o forță de muncă cu experiență industrială și costuri operaționale competitive. Acest lucru este valabil în special pentru producția de componente, asamblare, logistică

(distribuție către vest) și, mai ales, în dezvoltarea parcurilor de energie regenerabilă pe fostele terenuri industriale. De asemenea, turismul istoric și natural, alături de cel balnear, reprezintă o nișă cu un potențial de creștere uriaș, ce poate atrage investiții în servicii de înaltă calitate și infrastructură de agrement.

Județul Ialomița

Județul Ialomița, situat în sud-estul României, în inima Bărăganului, este recunoscut ca unul dintre principalele grânare ale țării, cu un potențial agricol excepțional. Poziționarea sa strategică pe Autostrada A2 (Autostrada Soarelui), care leagă Bucureștiul de Portul Constanța, îl transformă într-o destinație de interes major pentru investitorii care vizează agricultura de anvergură, industria alimentară, logistica și depozitarea de cereale și produse agricole. Este o zonă cu costuri operaționale competitive și forță de muncă disponibilă, ideală pentru optimizarea lanțurilor de aprovizionare în sectorul agro-industrial.

1. Poziționare strategică și interconectare optimizată

Ialomița beneficiază de o poziție geografică privilegiată, cu acces direct la cele mai importante coridoare rutiere și fluviale.

- **Autostrada A2 (Autostrada Soarelui):** județul este străbătut integral de Autostrada A2, asigurând o conexiune rapidă și directă cu Bucureștiul și cu Portul Constanța. Această autostradă este vitală pentru transportul de mărfuri, reducând semnificativ timpii de livrare și costurile logistice.
- **Conexiune rutieră:** drumurile naționale (DN2A, care leagă Slobozia de Constanța, și DN21, care face legătura cu Brăila și Galați) asigură legături esențiale. Acestea, însă, necesită modernizare pentru a susține fluxurile logistice de mare volum.
- **Rețea feroviară:** județul dispune de o rețea feroviară care conectează principalele orașe și facilitează transportul de mărfuri.
- **Hub-uri logistice fluviale:** accesul la Portul Constanța, dar și la Portul Cernavodă, situat relativ aproape, oferă rute alternative pentru exportul produselor agricole.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

Ialomița oferă un bazin de forță de muncă disponibilă, cu costuri competitive, adaptabilă la nevoile agriculturii și industriei.

- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul prezintă o rată a șomajului la nivel regional, indicând disponibilitate crescută a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive în muncă, cu posibilități de calificare rapidă, în special în agricultură și industria alimentară.
- **Costuri salariale optimizate:** un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt semnificativ mai reduse comparativ cu Bucureștiul și alte centre urbane majore, oferind un avantaj economic substanțial.
- **Învățământ profesional:** deși nu are o universitate de anvergură, județul beneficiază de licee tehnologice și școli profesionale care pregătesc forță de muncă în domenii precum agricultură, industrie alimentară și mecanică agricolă.

3. Ecosistem de afaceri și sectoare cu potențial strategic

Economia Ialomiței este definită de vocația sa agricolă și de industriile conexe.

- **Agricultura și agro-industria:** acesta este sectorul fundamental pentru Ialomița. Județul este recunoscut pentru solurile sale fertile și producția agricolă intensivă, fiind unul dintre principalii producători de cereale și plante tehnice. Există, de asemenea, o tradiție puternică în zootehnie (ovine și bovine), care poate atrage investiții în procesarea laptelui și a cărnii.
- **Industria uleiurilor vegetale și a cerealelor:** producția agricolă susține direct o industrie a procesării bine dezvoltată. Expur Slobozia (parte a grupului Sofiprotéol), Prutul SA și marii traderi internaționali de cereale (Cargill, ADM) care operează depozite în zonă sunt actori importanți ce valorifică resursele locale.
- **Potențial logistic și de depozitare:** datorită amplasării directe pe A2, Ialomița este ideală pentru hub-uri logistice și centre de depozitare, în special pentru mărfurile care tranzitează între București și Portul Constanța.

4. Suport local și potențial de nișă

Administrația locală manifestă deschidere către atragerea de noi investiții, recunoscând potențialul agricol al județului.

- **Zona Liberă Slobozia:** există o zonă industrială cu un regim special, care poate oferi facilități fiscale și vamale pentru investitorii ce își stabilesc operațiunile în județ.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind o regiune eligibilă pentru sprijin regional, companiile care investesc în Ialomița pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (ex. prin PoAT, PNRR) și ajutoare de stat.
- **Potențial energetic regenerabil:** regiunea are un potențial semnificativ pentru dezvoltarea proiectelor de energie eoliană și fotovoltaică, având în vedere suprafețele mari de teren disponibile.
- **Agroturism și turism balnear:** deși nu este o destinație turistică de masă, județul are potențial pentru dezvoltarea agroturismului, valorificând specificul rural și tradițiile locale (ex. Muzeul Agriculturii din Slobozia). Mănăstirile din zonă (ex. Mănăstirea Balaciu) și stațiunea balneară Amara completează această nișă.

Avantaj competitiv de perspectivă

Autostrada A2 este artera vitală a Ialomiței. Aceasta transformă județul într-o zonă ideală pentru dezvoltarea rapidă a centrelor logistice și a unităților de procesare agricolă avansată. Pentru investitorii din sectorul agro-industrial (depozitare, uscare,

procesare primară și secundară a cerealelor, a legumelor și plantelor tehnice), Ialomița oferă avantajul major al accesului direct și rapid la Portul Constanța (pentru export) și la piața de consum din București.

Județul Iași

Județul Iași, situat în inima Moldovei și la o distanță strategică de Republica Moldova și Ucraina, s-a impus ca un hub economic de referință la nivel național și regional, sinonim cu inovația, educația superioară și un dinamism remarcabil. Este recunoscut pentru ecosistemul său vibrant de **IT&C**, forța de muncă înalt calificată și o infrastructură în continuă dezvoltare, transformându-l într-o destinație de prim rang pentru investitorii care caută un mediu propice pentru dezvoltare rapidă, inovație și acces la specialiști de vârf.

1. Poziționare strategică și interconectare optimizată

Iașul beneficiază de o poziție geografică privilegiată, acționând ca un nod vital pentru transportul rutier, feroviar și aerian, precum și ca poartă către Est.

- **Aeroport internațional de anvergură:** Aeroportul Internațional Iași (IAS) este unul dintre cele mai moderne și cu o creștere rapidă din România, cu un trafic intens de pasageri și capacități în creștere pentru cargo. Acesta oferă conexiuni directe către numeroase destinații europene, fiind un factor crucial pentru logistica rapidă și pentru companiile cu operațiuni globale.
- **Conexiune rutieră strategică:** construcția Autostrăzii A7 (Autostrada Moldovei), prin tronsonul Pașcani-Iași, este un proiect de infrastructură major aflat în plină construcție, care va conecta Iașul la restul rețelei de autostrăzi a României. De asemenea, Drumul Expres Iași-Ungheni, aflat și el în implementare, va asigura o legătură rapidă cu frontiera Republicii Moldova.
- **Nod feroviar strategic:** Iașul este un nod feroviar important, cu conexiuni către rețeaua națională și către Republica Moldova și Ucraina. Datorită diferenței de ecartament, Iașul are o capacitate unică de transbordare feroviară, un avantaj logistic rar pentru comerțul transfrontalier.

2. Forță de muncă înalt calificată și ecosistem educațional de elită

Iașul dispune de un bazin de forță de muncă excepțional, înalt calificată, cu accent deosebit pe sectoarele IT&C, inginerie și servicii.

- **Pepinieră de profesioniști:** Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” și Universitatea Tehnică „Gheorghe Asachi” sunt motoarele formării continue de specialiști. Cu peste 60.000 de studenți anual, Iașul asigură un flux constant de absolvenți valoroși în domenii precum informatică, automatică, electronică și matematică.
- **Colaborare universitate-industrie:** există o colaborare activă între mediul academic și cel de afaceri, prin centre de cercetare-dezvoltare, programe de internship și inițiative de tip start-up.
- **Costuri competitive:** deși costurile salariale sunt în creștere, ele rămân competitive, în special în afara segmentului de vârf din IT, oferind un raport excelent calitate-preț pentru profesioniști în sectoare diverse.

3. Ecosistem de afaceri consolidat și inovator

Iașul s-a transformat într-un centru de inovație și excelență, atrăgând investiții străine directe consistente.

Hub IT&C și outsourcing: Iașul este recunoscut ca unul dintre cele mai dinamice hub-uri de IT&C și servicii de outsourcing (BPO, SSC) din România. Companii precum Amazon, Continental (centru de R&D), Endava și Ness Digital Engineering sunt

exemple de succes, beneficiind de un ecosistem de start-up-uri inovatoare și o forță de muncă specializată.

Industria manufacturieră diversificată: pe lângă IT&C, județul are o industrie manufacturieră solidă, incluzând producția de medicamente (Antibiotice SA) și componente auto (Lear, Aptiv).

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale și județene sunt proactive în atragerea și sprijinirea investițiilor, iar județul oferă oportunități unice.

- **Administrație pro-business:** Iașul are proiecte de **digitalizare urbană** (transport public, servicii online), demonstrând o abordare modernă. Există, de asemenea, un parc industrial funcțional (la Holboca) și zone logistice emergente care oferă infrastructură pregătită pentru investitori.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** companiile care investesc în Iași pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (ex. POCIDIF, POR, PNRR) și ajutoare de stat. Fiind o regiune mai puțin dezvoltată, intensitatea ajutorului de stat pentru IMM-uri este ridicată (70-75%), un factor cheie de atractivitate.
- **Potențial de nișă:** județul are un potențial emergent în **turismul viticol** (ex. podgoriile de la Bucium și centrele viticole din împrejurimi) și în **turismul medical**, datorită facultăților de profil și a clinicilor private în plină dezvoltare.

Avantaj competitiv de perspectivă

Construcția Autostrăzii A7 și a Drumului Expres Iași-Ungheni, alături de modernizarea Aeroportului Internațional, va transforma județul într-un punct logistic cheie pentru comerțul cu Republica Moldova și Ucraina. Această infrastructură va consolida rolul Iașului ca centru pentru servicii și producție orientate spre exportul către Est, dar și pentru importul de materii prime. Pentru investitorii care caută o combinație de

specialiști IT&C de elită, costuri operaționale competitive și acces strategic la piețele emergente din Europa de Est, Iașul oferă o platformă unică. Potențialul pentru dezvoltarea de centre de cercetare-dezvoltare în AI, IoT și securitate cibernetică este, de asemenea, semnificativ, având în vedere baza academică solidă.

Județul Ilfov

Județul Ilfov, care înconjoară complet Capitala României, București, reprezintă o zonă economică strategică de prim rang, un veritabil inel de dezvoltare pentru logistică, industrie, comerț și servicii. Poziția sa geografică unică, cu acces direct la infrastructura de transport majoră a Bucureștiului (inclusiv cel mai mare aeroport al țării) și la piața sa de consum masivă, îl transformă într-o destinație extrem de atractivă pentru investitorii care caută proximitate cu o piață urbană majoră, interconectare excelentă și o bază de costuri operaționale optimizate față de Capitală.

1. Poziționare strategică și interconectare fără egal

Ilfov beneficiază de o poziție geografică unică, fiind interconectat cu toate coridoarele de transport care converg spre București.

- **Inelul logistic al Bucureștiului:** județul înconjoară complet Bucureștiul, ceea ce îi conferă un rol esențial de hub logistic și de distribuție.
 - **Acces direct la aeroportul Otopeni:** Aeroportul Internațional Henri Coandă (Otopeni), cel mai mare aeroport din România și un nod crucial pentru transportul de pasageri și marfă, este situat integral în Ilfov.
 - **Rețeaua de autostrăzi:** Ilfov este traversat de Autostrăzile A1 (spre Pitești), A2 (spre Constanța) și A3 (spre Ploiești).
- Segmente ale Autostrăzii A0 (Centura Bucureștiului) sunt deja operaționale, restul fiind în construcție, o rețea vitală care va decongestiona traficul și va oferi rute rapide de distribuție.
- **Rețea feroviară:** Ilfov este parte a rețelei feroviare naționale, cu noduri importante care facilitează transportul de marfă și conexiunile suburbane cu Bucureștiul.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional interconectat

Ilfov beneficiază de acces la bazinul masiv de forță de muncă din București, alături de resurse de forță de muncă din plan local în creștere.

- **Acces la forța de muncă din București:** principalul avantaj este accesul la resursele umane din București, inclusiv la specialiști înalt calificați din diverse domenii.
- **Disponibilitatea forței de muncă locale:** datorită dezvoltării rezidențiale rapide, populația Ilfovului este în creștere, oferind forță de muncă locală disponibilă.
- **Costuri salariale optimizate:** costurile salariale sunt ușor mai reduse comparativ cu Bucureștiul, oferind o alternativă competitivă pentru companiile care vor să fie aproape de Capitală, dar să-și optimizeze costurile.
- **Ecosistem educațional:** deși nu are universități de anvergură proprii, Ilfov beneficiază de proximitatea cu toate universitățile și centrele de cercetare din București.

3. Ecosistem de afaceri consolidat și platforme industriale moderne

Ilfovul este un epicentru al dezvoltării imobiliare, logistice și industriale.

- **Hub logistic și de comerț electronic:** acesta este sectorul dominant al Ilfovului. Județul găzduiește numeroase parcuri logistice, precum CTPark, WDP și P3 Logistic Parks, care deservește operațiuni de comerț electronic la scară largă, fiind sediul principalelor depozite ale companiilor precum eMAG și al curierilor Fan Courier și DHL.
- **Industria ușoară și producția de nișă:** există o dezvoltare semnificativă a industriei ușoare, a producției de ambalaje, componente electronice și a sectorului de procesare alimentară.
- **Parcuri industriale dedicate:** județul găzduiește mai multe parcuri industriale (ex. Chitila, Mogoșoaia, Popești-Leordeni), care oferă infrastructura necesară pentru noi investiții.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale și județene sunt deschise la investiții, recunoscând rolul crucial al județului.

- **Administrație pro-business:** autoritățile locale sunt, în general, receptive la nevoile investitorilor, având experiență în gestionarea unui flux mare de proiecte de dezvoltare. Proiectele de digitalizare la nivel urban contribuie la modernizarea serviciilor publice.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** Ilfov, fiind parte a unei regiuni mai dezvoltate, beneficiază în continuare de acces la fonduri europene și ajutoare de stat, însă cu o intensitate de sprijin mai redusă comparativ cu alte județe.
- **Potențial de nișă și calitatea vieții:** dezvoltarea rezidențială atrage investiții în servicii conexe (centre medicale private, școli, restaurante). Proximitatea față de Parcul Natural Comana oferă un atu important pentru calitatea vieții și ecoturism, un aspect de interes pentru specialiștii și expatriații care se stabilesc în regiune.

Avantaj competitiv de perspectivă

Finalizarea inelului de autostradă A0 va consolida rolul Ilfovului ca cel mai important hub logistic național, ideal pentru centre de distribuție, operațiuni de comerț electronic la scară mare și facilități de producție cu o componentă logistică puternică. Pentru investitorii care caută o combinație de interconectare

excelentă, acces la o piață de consum masivă și o forță de muncă flexibilă, Ilfovul este, fără îndoială, cea mai bună alegere, justificând prețurile ușor mai ridicate ale terenurilor și forței de muncă față de restul țării.

Județul Maramureș

Județul Maramureș, situat în nordul României, la granița cu Ucraina și aproape de Ungaria, este o zonă cu o identitate culturală puternică, peisaje montane impresionante și un potențial economic diversificat. Recunoscut pentru tradiția sa în prelucrarea lemnului, industria minieră în tranziție și un turism cultural și de agrement în creștere, Maramureșul reprezintă o destinație interesantă pentru investitorii care vizează valorificarea resurselor naturale, manufactura de nișă și dezvoltarea serviciilor turistice.

1. Poziționare strategică și interconectare regională

Maramureșul beneficiază de o poziție geografică importantă, la intersecția unor rute transfrontaliere și cu acces la piețe regionale.

- **Proximitate cu Ucraina și Ungaria:** județul are graniță directă cu Ucraina prin punctele vamale de la Sighetu Marmației, fiind un hub logistic important pentru comerțul transfrontalier și pentru viitoarele proiecte de reconstrucție.
- **Conexiune rutieră:** județul este conectat la rețeaua națională prin drumuri naționale (DN1C, DN18, DN18B). Un detaliu important pentru logistică este că unele segmente, precum cel al DN18, sunt dificile pe timp de iarnă, dar oferă rute pitorești unice.
- **Aeroport Internațional:** Aeroportul Internațional Maramureș (BAY), modernizat recent, operează zboruri interne și câteva rute externe, cu potențial de extindere pe zona cargo și pasageri.
- **Rețea feroviară:** județul dispune de o rețea feroviară care conectează principalele orașe și facilitează transportul de mărfuri, în special pentru lemn și produse miniere.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

Maramureșul oferă un bazin de forță de muncă disponibilă, cu experiență în sectoarele tradiționale și cu potențial de reconversie.

Experiență industrială: datorită istoriei sale miniere și industriale, există forță de muncă cu experiență în inginerie mecanică și operațiuni tehnice. Deși mineritul este în declin, fostele platforme miniere pot fi valorificate pentru reconversie industrială, energie regenerabilă sau parcuri industriale de nișă.

Disponibilitatea forței de muncă: județul prezintă o rată a șomajului la nivel regional, indicând disponibilitate a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive.

Costuri salariale optimizate: un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt mai reduse comparativ cu media națională și cu marile centre urbane.

Învățământ superior și profesional: Universitatea de Nord din Baia Mare (parte a Universității Tehnice din Cluj-Napoca) oferă specializări în inginerie, științe economice și juridice, contribuind la pregătirea forței de muncă.

3. Ecosistem de afaceri în tranziție și sectoare cu potențial

Economia Maramureșului este într-un proces de diversificare, mizând pe valorificarea resurselor locale și pe dezvoltarea turismului.

- **Industria lemnului și a mobilei:** acesta este sectorul dominant pentru Maramureș. Județul este bogat în resurse forestiere, ceea ce a dus la o dezvoltare solidă a industriei prelucrării lemnului, producției de mobilă și a materialelor de construcții din lemn. Companii precum Taparo și Plimob (producători de mobilă pentru export) sunt exemple de succes.
- **Manufactură de nișă:** există potențial semnificativ pentru dezvoltarea de industrii ușoare, precum sectorul textilelor și al confecțiilor, care are o tradiție puternică în Baia Mare.
- **Turism de anvergură:** Maramureșul este o destinație turistică de renume internațional, celebră pentru bisericile de lemn din patrimoniul UNESCO, Cimitirul Vesel de la Săpânța și Mocănița de pe Valea Vaserului. Acest aspect oferă un potențial imens pentru investiții în HoReCa, agroturism și servicii balneare (stațiunea balneară Ocna Șugatag, cu ape sărate și nămol terapeutic, are potențial pentru dezvoltarea de centre moderne de wellness).

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale manifestă deschidere către atragerea de noi investiții, recunoscând potențialul județului.

- **Administrație pro-business:** există o preocupare pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor, inclusiv prin facilitarea proceselor administrative și promovarea parteneriatelor public-private.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind o regiune eligibilă pentru sprijin regional, companiile care investesc în Maramureș pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene și ajutoare de stat.
- **Rolul de hub transfrontalier:** poziția la granița cu Ucraina oferă un avantaj unic, cu potențial de a atrage investiții în logistică și servicii conexe comerțului și reconstrucției post-conflict.
- **Mediu curat și calitatea vieții:** Maramureșul este recunoscut pentru mediul său natural nepoluat, fiind un avantaj pentru angajați și pentru dezvoltarea turismului ecologic și de aventură.

Avantaj competitiv de perspectivă

Turismul cultural și de aventură, combinat cu industria prelucrării lemnului și producția artizanală, sunt principalele motoare de creștere ale Maramureșului. Investitorii care vizează dezvoltarea de unități de cazare autentice, experiențe turistice unice sau producția de mobilier și produse din lemn de înaltă calitate, vor găsi în Maramureș nu doar resurse naturale și

umane, ci și o identitate de brand puternică, recunoscută internațional. De asemenea, potențialul pentru dezvoltarea de produse alimentare tradiționale și organice, valorificând resursele locale și promovând specificul regional, este un punct forte.

Județul Mehedinți

Județul Mehedinți, situat în sud-vestul României, pe malul stâng al Dunării și la granița cu Serbia și Bulgaria, reprezintă o zonă cu o poziție geostrategică importantă, un potențial energetic semnificativ și un patrimoniu natural și cultural deosebit. Recunoscut pentru accesul la transportul fluvial pe Dunăre, resursele energetice (hidroelectrice și termoelectrice) și potențialul turistic în Clisura Dunării, Mehedințiul oferă avantaje prin costuri operaționale competitive și o forță de muncă disponibilă. Este o destinație de interes pentru investitorii care vizează valorificarea resurselor locale, dezvoltarea logisticii intermodale și a turismului.

1. Poziționare strategică și interconectare multimodală

Mehedințiul beneficiază de o poziție geografică avantajoasă, la intersecția unor coridoare de transport europene.

- **Acces la Dunăre (Coridorul VII Pan-European):** județul are o deschidere extinsă la Dunăre, cu portul Drobeta-Turnu Severin ca principal nod fluvial. Acesta este crucial pentru transportul de mărfuri în vrac (cereale, materiale de construcții) și asigură legături cu porturile din Europa Centrală și, prin Canalul Dunăre-Marea Neagră, cu Portul Constanța.
- **Poartă de intrare în Balcanii de Vest:** proximitatea cu granița Serbiei oferă un avantaj unic. Județul este o poartă de intrare a mărfurilor UE în Balcanii de Vest, cu puncte de trecere a frontierei importante, inclusiv podul de la Porțile de Fier II (Ostrovu Mare).
- **Conexiune rutieră:** județul este traversat de Drumul European E70 (DN6), care leagă direct Bucureștiul de Timișoara și, mai departe, de Europa Centrală. Proiectul Drumului Expres Craiova-Drobeta-Turnu Severin este în stadiu de pregătire, având potențialul de a spori semnificativ atractivitatea logistică a județului.
- **Rețea feroviară:** Drobeta-Turnu Severin este un nod feroviar important, cu legături directe către rețeaua națională și europeană de transport feroviar, esențial pentru transportul de marfă.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

Mehedințiul oferă un bazin de forță de muncă disponibilă, cu experiență în sectoarele tradiționale și cu potențial de reconversie.

- **Experiență industrială:** datorită istoriei sale industriale, există o forță de muncă cu experiență în inginerie mecanică și operațiuni tehnice.
- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul prezintă o rată a șomajului la nivel regional, indicând disponibilitate a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive.
- **Costuri salariale optimizate:** un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt mai reduse comparativ cu media națională și cu marile centre urbane.
- **Învățământ superior și profesional:** extensia Universității „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu la Drobeta-Turnu Severin oferă specializări în inginerie și științe economice.

3. Ecosistem de afaceri în tranziție și sectoare cu potențial

Economia județului Mehedinți este într-un proces de diversificare, mizând pe energie, agricultură și turism.

- **Pilonul energetic:** județul este un centru energetic important, găzduind barajele Porțile de Fier I și II, unele dintre cele mai mari hidrocentrale din Europa. Acest lucru indică existența expertizei tehnice în domeniu și potențial pentru dezvoltarea de noi proiecte de energie regenerabilă.
- **Industria tradițională:** pe lângă energie, județul are o tradiție în agricultură și industria alimentară. Există o prezență solidă a unor companii precum Heidelberg Materials (ciment) și Șantierul Naval Severin, specializat pe reparații și construcția de nave fluviale.
- **Potențial agro-industrial:** solurile fertile din zonele de câmpie și accesul la Dunăre oferă oportunități pentru investiții în agricultură modernă. Zona viticolă Mehedinți (Corcova, Vânu Mare) are deja vinuri recunoscute internațional, cu potențial de creștere în industria vinului.
- **Turism de anvergură:** Mehedinți este o destinație turistică importantă, recunoscută pentru Clisura Dunării (cu Cazanele Mari și Mici, chipul lui Decebal), Orșova și ruinele podului lui Traian. Acest aspect oferă un potențial imens pentru investiții în HoReCa, turism de croazieră pe Dunăre și turism de aventură.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale manifestă deschidere către atragerea de noi investiții, în special în sectoarele prioritare.

- **Administrație pro-business:** există o preocupare pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor, inclusiv prin facilitarea proceselor administrative.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind o regiune eligibilă pentru sprijin regional, companiile care investesc în Mehedinți pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene și ajutoare de stat, mai ales pentru proiecte care generează locuri de muncă.
- **Resurse naturale abundente:** accesul la Dunăre și la resursele forestiere oferă oportunități pentru investiții în transport fluvial, prelucrarea lemnului și valorificarea resurselor acvatice.
- **Parcuri industriale:** județul dispune de platforme industriale care pot fi reconvertite și modernizate pentru a atrage noi investiții.

Avantaj competitiv de perspectivă

Mehedințiul are un potențial strategic insuficient exploatat în transportul intermodal și în valorificarea energetică a Dunării. Dezvoltarea Portului Drobeta-Turnu Severin ca hub pentru mărfuri vrac și agabaritice, alături de investițiile în energie regenerabilă (în special fotovoltaică) pe terenurile disponibile, pot transforma județul într-un punct nodal. Pentru investitorii din logistică fluvială, producția de energie verde și turismul de nișă (croaziere pe Dunăre, turism cultural pe Clisura Dunării), Mehedințiul oferă oportunități unice, combinând costuri competitive cu un patrimoniu natural spectaculos și acces la un coridor european vital.

Județul Mureș

Județul Mureș, situat în inima Transilvaniei, este o zonă cu o identitate culturală și etnică diversă, o economie dinamică și un potențial considerabil în multiple sectoare. Recunoscut pentru industria sa diversificată (chimică, farmaceutică, alimentară), o agricultură bogată, o infrastructură medicală de elită și un mediu academic puternic, Mureșul reprezintă o destinație atractivă pentru investitorii care caută forță de muncă calificată, interconectare bună și acces la piețele regionale și naționale.

1. Poziționare strategică și interconectare optimizată

Mureșul beneficiază de o poziție centrală în Transilvania, la intersecția unor coridoare de transport esențiale.

- **Autostrada A3 (Autostrada Transilvania):** tronsoanele A3 care leagă Târgu Mureș de Cluj-Napoca sunt parțial funcționale și parțial în construcție, urmând să asigure conexiunea rapidă spre vestul țării.
- **Conexiune rutieră:** drumurile naționale (DN13, DN15, DN16) completează rețeaua, asigurând legături cu Brașov, Cluj-Napoca, Alba Iulia și Moldova, facilitând accesul către principalele centre urbane și economice din Transilvania.
- **Aeroport internațional:** Aeroportul Internațional Transilvania Târgu Mureș (TGM), modernizat recent, deservește rute interne și internaționale, cu potențial de extindere pe zona cargo.
- **Nod feroviar important:** Târgu Mureș este un nod feroviar strategic, asigurând legătura cu rețeaua națională, ceea ce este benefic pentru transportul de marfă pe distanțe lungi.

2. Forță de muncă calificată și ecosistem educațional robust

Mureșul oferă un bazin de forță de muncă disponibilă, cu expertiză în sectoare cheie, susținută de instituții de învățământ de elită.

- **Pepinieră de specialiști:** județul are o rată a șomajului la nivel regional, indicând disponibilitate a forței de muncă. Există o tradiție industrială solidă, care a generat forță de muncă calificată și semi-calificată.
- **Învățământ superior de referință:** Universitatea de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș (UMFST) este una de prestigiu la nivel național. Aceasta asigură un flux constant de absolvenți valoroși în domenii de nișă, de la medicină și farmacie la inginerie și științe economice.
- **Forță de muncă multilingvă:** datorită specificului multietnic, există o forță de muncă cu competențe lingvistice avansate (română, maghiară, engleză, germană), un avantaj distinct pentru companiile cu operațiuni internaționale și servicii de outsourcing.
- **Costuri competitive:** costurile salariale rămân competitive pentru nivelul de calificare oferit, în special în domenii de nișă, oferind un excelent raport calitate-preț.

3. Ecosistem de afaceri consolidat și sectoare cu potențial strategic

Mureșul a atras investiții străine directe consistente, consolidându-și statutul de centru economic important.

- **Industria chimică și farmaceutică:** județul găzduiește companii importante precum Azomureș (îngrășăminte chimice). Companii farmaceutice și centre de cercetare private capitalizează pe prezența UMFST.
- **Industria alimentară și agricultură:** cu soluri fertile și tradiție agricolă, Mureșul are un potențial semnificativ în agro-industrie. Existența unor producători locali de renume, precum Darina, atestă calitatea și potențialul acestei zone.
- **Producția de mobilă și prelucrarea lemnului:** resursele forestiere din zonele montane și tradiția în prelucrarea lemnului susțin o industrie prosperă în producția de mobilă (ex. Mobexpert) și materiale din lemn.
- **Industria manufacturieră diversificată:** există o prezență solidă în industria materialelor de construcții, metalurgie, confecții și componente auto, prin companii precum Hirschmann Automotive.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale și județene manifestă deschidere și interes în atragerea de noi investiții.

- **Administrație pro-business:** Târgu Mureș are o strategie de tip *smart city* în curs de dezvoltare, cu proiecte de digitalizare a serviciilor publice, arătând o administrație orientată spre viitor.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** companiile care investesc în Mureș pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (ex. POR, PNRR) și ajutoare de stat, în special pentru proiecte care generează locuri de muncă și inovează.
- **Potențial în sănătate și servicii medicale:** datorită renumelui UMFST și a spitalelor din Târgu Mureș, există un potențial mare pentru investiții în turism medical, clinici private și cercetare medicală.
- **Potențial turistic:** județul oferă atracții turistice diverse, de la Cetatea Medievală Sighișoara, un sit UNESCO care atrage anual zeci de mii de turiști, la stațiunea balneară Sovata, cu renumitul Lac Ursu (unic în Europa prin proprietățile sale terapeutice).

Avantaj competitiv de perspectivă

Mureșul se distinge prin combinarea unei industrii chimice și farmaceutice puternice cu un sector medical și academic de excepție. Această sinergie creează oportunități unice pentru investiții în cercetare și dezvoltare farmaceutică, biotehnologie și producția de echipamente medicale. De asemenea, finalizarea Autostrăzii A3 va consolida rolul logistic al județului pentru distribuția de produse industriale și agricole în Transilvania. Investitorii care caută un centru de excelență în sănătate, cu o forță de muncă specializată și sprijin academic, vor găsi în Mureș un mediu propice.

Județul Neamț

Județul Neamț, situat în nord-estul României, în regiunea istorică a Moldovei, este o zonă cu un peisaj natural spectaculos, o bogată moștenire culturală și un potențial economic bazat pe resurse naturale, turism și industrie ușoară. Recunoscut pentru Munții Ceahlău, mănăstirile sale istorice și potențialul hidroenergetic al Bistriței, Neamțul reprezintă o destinație interesantă pentru investitorii care vizează valorificarea resurselor locale, dezvoltarea turismului și a industriilor manufacturiere de nișă.

1. Poziționare strategică și interconectare regională

Neamțul beneficiază de o poziție geografică în inima Moldovei, cu acces la piețe regionale și la rețeaua națională de transport.

- **Conexiune rutieră:** județul este traversat de drumuri naționale (DN15, DN15C, DN17B) care asigură legături cu Piatra Neamț, Bacău și Suceava. Proximitatea cu Autostrada A7 (Autostrada Moldovei), aflată în construcție în județul vecin, Bacău, este un avantaj major ce va îmbunătăți semnificativ interconectarea pe axa Nord-Sud și va reduce timpurile de transport către București și Constanța.
- **Rețea feroviară:** județul dispune de o rețea feroviară care conectează principalele orașe și facilitează transportul de mărfuri și persoane. Nodul feroviar Roman este important pentru transportul de marfă.
- **Proximitate cu aeroporturi:** deși nu are un aeroport propriu, județul beneficiază de proximitatea cu Aeroportul Internațional Bacău (BCM), cel mai accesibil aeroport pentru Neamț, cu zboruri frecvente spre destinații europene.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

Neamțul oferă un bazin de forță de muncă disponibilă, la costuri competitive.

- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul prezintă o rată a șomajului la nivel regional, indicând disponibilitate a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive, precum industria ușoară, prelucrarea lemnului și agricultură.
- **Costuri salariale optimizate:** un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt printre cele mai reduse din România, oferind un avantaj semnificativ pentru industriile care necesită volume mari de personal și vizează optimizarea costurilor.
- **Învățământ superior și profesional:** liceele tehnologice și școlile profesionale din Piatra Neamț și Roman pregătesc personal în domenii precum mecanică, textile și prelucrarea lemnului.

3. Ecosistem de afaceri și sectoare cu potențial

Economia Neamțului este într-un proces de diversificare, mizând pe valorificarea resurselor locale și pe turism, cu un accent deosebit pe polul industrial de la Roman.

- **Industria prelucrării lemnului și a mobilei:** județul are resurse forestiere considerabile, ceea ce a dus la o dezvoltare solidă a industriei prelucrării lemnului și a producției de mobilă, cu companii precum Masifprod.
- **Industria ușoară și agro-alimentară:** sectorul textilelor și confecțiilor este bine reprezentat. De asemenea, zona Roman este un pol agro-industrial important, cu tradiție în morărit-panificație și procesarea laptelui.
- **Pilonul energetic (hidroenergie):** râul Bistrița este valorificat printr-un sistem de hidrocentrale, incluzând Hidrocentrala Bicăz-Stejaru, cea mai mare din zonă. Acest lucru indică un know-how în sectorul energetic, cu potențial pentru dezvoltarea de noi proiecte de energie regenerabilă.
- **Prezența investitorilor:** există companii locale și internaționale importante, precum Kaufland (centru logistic la Roman), care au consolidat operațiunile în județ.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale manifestă deschidere către atragerea de noi investiții, în special în sectoarele prioritare.

- **Administrație pro-business:** există o preocupare pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor, inclusiv prin facilitarea proceselor administrative și promovarea parteneriatelor public-private.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind o regiune eligibilă pentru sprijin regional, companiile care investesc în Neamț pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (POR, PNRR) și ajutoare de stat, mai ales pentru proiecte care generează locuri de muncă.
- **Potențial turistic excepțional:** Neamțul este o destinație turistică majoră, recunoscută pentru Mănăstirile Neamțului, Cetatea Neamțului și Masivul Ceahlău. Cheile Bicazului și Lacul Roșu, situate la granița cu Harghita, sunt atracții turistice majore accesibile rapid din Neamț, oferind un potențial imens pentru investiții în HoReCa, agroturism și ecoturism.

Avantaj competitiv de perspectivă

Neamțul se remarcă prin potențialul său turistic natural și cultural excepțional, combinat cu o industrie a prelucrării lemnului bine dezvoltată. Pentru investitorii din turism și din producția de mobilă de calitate sau prelucrarea lemnului cu valoare adăugată, județul oferă resurse autentice, un mediu curat și o forță de muncă dedicată. Pe măsură ce Autostrada A7 va progresa, interconectarea cu sudul țării va crește, deschizând noi piețe pentru produsele și serviciile din Neamț, inclusiv pentru potențiali turiști.

Județul Olt

Județul Olt, situat în sudul României, în Câmpia Română și străbătut de râul Olt, este o zonă cu o vocație puternică pentru agricultură și industrie metalurgică (aluminiiu, prelucrarea metalelor). Recunoscut pentru terenurile sale fertile, resursele hidrografice și o tradiție industrială consolidată, Oltul reprezintă o destinație atractivă pentru investitorii care vizează agricultura la scară largă, industria alimentară, metalurgia și valorificarea resurselor energetice. Oferă avantaje prin costuri operaționale competitive și forță de muncă disponibilă.

1. Poziționare strategică și interconectare optimizată

Oltul beneficiază de o poziționare geografică la intersecția unor coridoare de transport importante, asigurând interconectarea cu Bucureștiul și vestul țării.

- **Drumul Expres Craiova-Pitești (DX5):** acest drum expres, finalizat în 2025, traversează județul Olt, conectând Slatina direct la Pitești și la Autostrada A1, precum și la Craiova. Această infrastructură modernă este un avantaj major pentru transportul rutier de mărfuri și pentru logistica industrială.
- **Hub pentru industria auto:** grație Drumului Expres Craiova - Pitești, județul Olt se poziționează strategic la jumătatea distanței dintre cele două mari hub-uri auto ale României, Dacia-Pitești și Ford-Craiova, devenind o destinație ideală pentru furnizorii de componente și servicii logistice.
- **Conexiune rutieră:** drumurile naționale (DN65, DN64, DN54) completează rețeaua, asigurând legături regionale.
- **Rețea feroviară:** Slatina este un nod feroviar important, esențial pentru transportul de marfă pe distanțe lungi.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

Oltul oferă un bazin de forță de muncă cu experiență în sectoarele tradiționale și costuri competitive.

- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul prezintă o rată a șomajului la nivel regional, indicând disponibilitate a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive.
- **Experiență industrială:** datorită prezenței combinatului Alro și a altor unități industriale, județul dispune de o forță de muncă cu experiență solidă în metalurgie, inginerie mecanică și electrică.
- **Costuri salariale optimizate:** un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt mai reduse comparativ cu marile centre urbane, oferind un avantaj economic substanțial.
- **Învățământ profesional:** județul beneficiază de licee tehnologice și școli profesionale în Slatina și Caracal, care pregătesc personal în domenii tehnice, adaptate nevoilor concrete ale investitorilor.

3. Ecosistem de afaceri consolidat și sectoare cu potențial strategic

Economia Oltului este dominată de agricultură și de industria metalurgică, cu perspective de diversificare.

- **Agricultura și agro-industria:** acesta este sectorul fundamental pentru Olt. Județul este recunoscut pentru solurile sale fertile, fiind unul dintre principalii producători de cereale, floarea-soarelui și rapiță. Acest lucru creează oportunități excepționale pentru investiții în procesarea cerealelor, producția de uleiuri vegetale și depozitare modernă (silozuri).
- **Industria metalurgică și prelucrarea metalelor:** Alro Slatina, unul dintre cei mai mari producători de aluminiu din Europa, este un pilon esențial al economiei locale.
- **Industrii complementare:** județul a atras și alte investiții importante, precum Pirelli (producție de anvelope), Altur (piese auto) și Alprom (mobiliier), care au consolidat sectorul industrial și au creat un ecosistem de parteneriate locale.
- **Pilonul energetic:** râul Olt este valorificat printr-un sistem de hidrocentrale care asigură energie electrică.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale manifestă deschidere către atragerea de noi investiții, recunoscând potențialul județului.

- **Administrație pro-business:** există preocupare pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor, inclusiv prin facilitarea proceselor administrative și promovarea parteneriatelor public-private.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind o regiune eligibilă pentru sprijin regional, companiile care investesc în Olt pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (PoAT, PNRR) și ajutoare de stat.
- **Dezvoltare tehnologică și inovare:** prezența unor mari jucători industriali poate genera oportunități pentru centre de R&D și servicii de inginerie în sectoarele conexe metalurgiei și auto.
- **Turism și calitatea vieții:** deși nu este o destinație turistică majoră, județul are un potențial pentru turism rural și de nișă, cu obiective precum Rezervația Naturală Corabia și Mănăstirea Brâncoveni, dar și cu potențial pentru croaziere fluviale pe Dunăre, contribuind la atractivitatea generală a zonei.

Avantaj competitiv de perspectivă

Drumul Expres Craiova-Pitești este factorul transformator pentru Județul Olt. Această infrastructură va integra Slatina direct în rețeaua de mare viteză a României, reducând drastic timpii de transport către București, Pitești și Craiova. Această conexiune va consolida rolul județului ca hub agro-industrial și ca locație strategică pentru dezvoltarea industriilor manufacturiere care necesită logistică eficientă și acces rapid la piețele naționale. Oltul devine extrem de atractiv pentru investiții în silozuri, fabrici de procesare a alimentelor și unități de prelucrare a metalelor, precum și pentru relocarea unor capacități de producție din zone mai aglomerate.

Județul Prahova

Județul Prahova, situat în sudul României, la nord de București și la poalele Carpaților Meridionali, reprezintă unul dintre cele mai importante și dinamice centre economice ale țării. Recunoscut pentru industria sa energetică și petrochimică, manufactura diversificată, resursele turistice montane și poziționarea strategică pe un coridor pan-european esențial, Prahova este o destinație de valoare pentru investitorii care caută o bază industrială solidă, acces facil la piețe majore și o forță de muncă experimentată.

1. Poziționare strategică și interconectare optimă

Prahova beneficiază de o poziție geografică excepțională, fiind un nod de transport vital între Capitală, Transilvania și Moldova.

- **Proximitate cu Bucureștiul:** județul se află la o distanță mică de București, asigurând acces rapid la cea mai mare piață de consum și la Aeroportul Internațional Henri Coandă (Otopeni).
- **Autostrăzile A3 și A0:** județul este străbătut de Autostrada A3 (București-Ploiești), care asigură o alternativă vitală la traficul aglomerat de pe DN1. Autostrada A0 (Centura Bucureștiului – secțiunea de nord) completează infrastructura, facilitând transportul rapid de mărfuri în toate direcțiile.
- **Nod feroviar strategic:** Ploieștiul este un nod feroviar de importanță națională, esențial pentru transportul de marfă pe distanțe lungi și pentru conexiunile industriale.
- **Conexiune rutieră:** drumurile naționale (DN1, DN1A, DN72) completează rețeaua, asigurând legături cu restul țării și acces rapid la Valea Prahovei, o zonă turistică intens circulată.

2. Forță de muncă calificată și ecosistem educațional robust

Prahova oferă un bazin de forță de muncă disponibilă, cu expertiză profundă în sectoarele industriale cheie.

- **Experiență industrială robustă:** datorită istoriei sale industriale (petrol, chimie, prelucrări metalice), județul are o forță de muncă cu experiență vastă în inginerie mecanică, electrică și automatizări, susținută de o cultură a muncii în mediul industrial.

Coca-Cola HBC este prezentă pe piața locală de aproape 35 de ani, timp în care am construit una dintre cele mai moderne rețele de producție și distribuție din regiune. România este astăzi o piață strategică pentru Grupul Coca-Cola HBC, cu exporturi în 15 țări europene. Fabrica noastră din Ploiești este a doua ca mărime din Grup, care este prezent în 29 de țări. Țara noastră este un centru de inovare și producție, nu numai datorită poziției sale geografice, ci mai ales datorită potențialului său uman și economic. La nivel de Grup, România a devenit un exemplu de bună practică datorită expertizei împărtășite prin inițiativele ambițioase implementate aici.

Am continuat să investim constant – în sustenabilitate, digitalizare și în modernizarea operațiunilor noastre – deoarece piața locală este un ecosistem competitiv, cu profesioniști cu înaltă pregătire, infrastructură industrială în dezvoltare și un mediu de afaceri conectat la standardele europene. Un element important este apartenența României la UE (acces la o piață de aproximativ 500 de milioane de oameni, un cadru de reglementare puternic) și la NATO, care oferă stabilitate într-un context geopolitic sensibil.

În același timp, procesul de aderare la OCDE confirmă direcția consolidării guvernantei economice și a climatului investițional din țara noastră.

Decizia de a investi aici a fost determinată de încrederea în oameni, în parteneriatele pe termen lung și în potențialul de creștere durabilă a economiei românești. Am beneficiat și continuăm să beneficiem de oportunități reale de dezvoltare, inovare și colaborare. Este un loc în care investițiile responsabile pot crea valoare pe termen lung - pentru afaceri, comunitate și societate.

Testimonial

Cornel Cărămizaru,
Director General,
Coca-Cola HBC
România

- **Costuri salariale competitive:** deși mai ridicate decât media națională, costurile salariale în Prahova sunt competitive comparativ cu Bucureștiul, oferind un bun raport calitate-preț pentru expertiza locală.

- **Învățământ superior și profesional:** Universitatea Petrol-Gaze din Ploiești (UPG) este o instituție de renume, specializată în inginerie, asigurând un flux constant de absolvenți pregătiți pentru industriile specifice zonei.

3. Ecosistem de afaceri consolidat și platforme industriale moderne

Prahova a atras investiții străine directe semnificative, consolidându-și statutul de centru industrial.

- **Pilonul energetic și petrochimic:** Ploieștiul este capitala istorică a industriei petroliere din România și a găzduit una dintre primele rafinării comerciale din lume. Existența rafinăriilor (ex. OMV Petrom Brazi) și a unităților de producție chimică a generat un know-how industrial valoros.
- **Industria manufacturieră diversificată:** Prahova găzduiește numeroase companii din industria auto (componente), echipamente electrice, prelucrarea metalelor, industria alimentară și materiale de construcții.
- **Hub logistic de anvergură:** județul a devenit un nod logistic masiv, cu parcuri industriale dezvoltate de companii precum CTP și WDP (Ploiești West Park), care servesc drept centre de distribuție pentru retaileri majori, datorită interconectării excelente.
- **Prezența marilor investitori:** nume precum Yazaki, Tenneco, British American Tobacco, Timken, Mondelez, Honeywell (automatizări industriale) și Rockwool (materiale de construcții) atestă atractivitatea și stabilitatea mediului de afaceri.

4. Suport local și potențial de nișă

Prahova combină statutul de capitală industrială cu cel de destinație turistică de succes, oferind o bază solidă și un mediu de viață atractiv.

- **Agricultură și vinuri premium:** Prahova este recunoscută pentru viile din Dealu Mare, una dintre cele mai importante zone viticole din România. Producția de vinuri premium oferă un potențial de export și de dezvoltare a turismului viticol.
- **Potențial turistic excepțional:** Valea Prahovei este cea mai populară zonă montană din România, cu stațiuni precum Sinaia, Bușteni (centru pentru sporturi de iarnă) și Azuga. Atracțiile includ Castelul Peleş, Sfînxul și Babele sau Valea Doftanei (pentru ecoturism).
- **Administrație pro-business:** autoritățile locale sunt angajate în a facilita procesele administrative și a sprijini investitorii.

Avantaj competitiv de perspectivă

Prahova este un județ de referință pentru industrie și manufactură, sprijinit de o infrastructură logistică excelentă. Pentru investitorii din industria petrochimică, auto, echipamente electrice, prelucrarea metalelor, dar și pentru companii de logistică și distribuție, Prahova oferă o combinație ideală de forță de muncă calificată, costuri operaționale competitive și acces direct la piețele din București și Transilvania. De asemenea, potențialul pentru dezvoltarea de centre de cercetare-dezvoltare în sectoarele tradiționale este semnificativ, susținut de universitatea locală și de know-how-ul existent.

Județul Satu Mare

Județul Satu Mare, situat în nord-vestul extrem al României, la granița cu Ungaria și Ucraina, reprezintă o zonă economică strategică datorită poziției sale transfrontaliere și a accesului la piețele europene. Recunoscut pentru industria sa manufacturieră diversificată, potențialul logistic în creștere și o agricultură robustă, transformându-l într-o destinație atractivă pentru investitorii care caută forță de muncă disponibilă, costuri operaționale competitive și interconectare excelentă cu Europa Centrală și de Vest.

1. Poziționare strategică și interconectare optimizată

Satu Mare beneficiază de o poziție geografică privilegiată, fiind un punct de tranzit important la granițele de vest și nord, cu o triplă deschidere către Ungaria, Ucraina și piețele vest-europene.

- **Granița cu Ungaria și Ucraina:** proximitatea directă cu Ungaria (prin punctele de trecere Petea-Csengersima) și Ucraina oferă avantaje logistice semnificative pentru comerțul transfrontalier. Există proiecte de modernizare a punctelor de trecere a frontierei.
- **Conexiune rutieră:** județul este traversat de drumuri europene (E81) și drumuri naționale (DN19, DN19A) care asigură legături rapide cu Oradea, Cluj-Napoca, Baia Mare și, mai departe, cu rețeaua europeană de autostrăzi (prin Ungaria). Conexiunea cu Autostrada A3 (Autostrada Transilvania) va îmbunătăți considerabil interconectarea rutieră pe termen mediu.
- **Aeroport internațional:** Aeroportul Internațional Satu Mare (SUJ) operează zboruri interne și internaționale, deservind și diaspora din Ungaria/Ucraina, ceea ce crește traficul sezonier. Pe termen lung, aeroportul are potențial de creștere a traficului cargo.
- **Rețea feroviară:** Satu Mare este un nod feroviar important, asigurând legătura cu rețeaua națională și cu Ungaria, ceea ce este benefic pentru transportul de marfă pe distanțe lungi.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

Satu Mare oferă un bazin de forță de muncă disponibilă, la costuri competitive.

- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul prezintă o rată a șomajului la nivel regional, indicând o disponibilitate a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive în muncă, cu posibilități de calificare rapidă, în special în industria manufacturieră și agricultură.
- **Costuri salariale optimizate:** un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt mai reduse comparativ cu marile centre urbane,

oferind un avantaj economic substanțial pentru operațiunile de producție.

- **Forță de muncă multilingvă:** datorită specificului multietnic al județului, există o forță de muncă cu competențe lingvistice avansate (română, maghiară, engleză), un avantaj distinct pentru companiile cu operațiuni internaționale.

3. Ecosistem de afaceri consolidat și sectoare cu potențial strategic

Economia județului Satu Mare este diversificată, cu sectoare bine reprezentate și un potențial de creștere.

- **Industria manufacturieră diversificată:** industria auto este un pilon principal, cu un investitor de talia Drăxlmaier care angajează mii de oameni. De asemenea, producția de electrocasnice este consolidată prin prezența Electrolux, care produce pentru export, demonstrând integrarea în lanțurile de aprovizionare internaționale.
- **Industria prelucrării lemnului:** resursele forestiere susțin o industrie prosperă în prelucrarea lemnului și producția de mobilă.
- **Agricultura și agro-industria:** solurile fertile din Câmpia Someșului și a Tisei oferă oportunități pentru dezvoltarea agriculturii la scară largă și a industriei alimentare. Județul este recunoscut pentru producția de fructe (mere, prune), cu un potențial de dezvoltare a procesării cu valoare adăugată.
- **Potențial logistic:** datorită poziției sale la graniță, Satu Mare are un potențial semnificativ pentru dezvoltarea de centre logistice și de depozitare, în special pentru mărfurile care tranzitează către Ungaria și Europa de Vest.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale manifestă deschidere către atragerea de noi investiții, recunoscând potențialul județului.

- **Turism și calitatea vieții:** spre deosebire de alte județe, Satu Mare se remarcă prin oferta sa de turism balnear și cultural. Stațiunea balneară Tășnad, recunoscută pentru apele termale, atrage un număr mare de vizitatori. Județul este de asemenea punctat de castele și conace nobiliare (Ardud, Carei) și de tradițiile multietnice (românești, maghiare, șvăbești), care sprijină un turism de nișă și contribuie la calitatea vieții.
- **Parcuri industriale:** județul Satu Mare dispune de un parc industrial modern, care oferă infrastructura necesară pentru noi investiții.

Avantaj competitiv de perspectivă

Satu Mare are șansa de a deveni un veritabil **hub logistic transfrontalier** pentru fluxurile comerciale dintre România, Ungaria, Ucraina și Europa Centrală, valorificând costurile operaționale scăzute și proximitatea imediată față de graniță. Pentru investitorii din industria componentelor auto, metalurgie

ușoară, electronică, industria alimentară și logistică, Satu Mare oferă un avantaj competitiv prin costurile forței de muncă și operaționale, menținând în același timp accesul rapid la piețele majore europene. Oportunitățile în procesarea agricolă cu valoare adăugată sunt, de asemenea, semnificative.

Județul Sălaj

Județul Sălaj, situat în nord-vestul României, la confluența regiunilor Crișana și Transilvania, este o zonă cu un potențial de dezvoltare notabil, marcat de o industrie manufacturieră în creștere, o agricultură bine reprezentată și resurse naturale (lemnoase, minerale). Recunoscut pentru costurile sale operaționale competitive și forță de muncă disponibilă, Sălajul reprezintă o destinație interesantă pentru investitorii care vizează optimizarea costurilor de producție, accesul la piețele regionale din vestul și centrul țării, și integrarea în lanțurile de aprovizionare existente.

1. Poziționare strategică și interconectare regională

Sălajul beneficiază de o poziție strategică, la intersecția unor căi rutiere și feroviare importante pentru regiune.

- **Proximitate cu noduri economice majore:** județul este relativ aproape de centre urbane și economice puternice, precum Cluj-Napoca, Oradea și Satu Mare. Această proximitate oferă acces la o piață de desfacere mai largă și la aeroporturi internaționale (Cluj-Napoca, Oradea).
- **Conexiune rutieră:** județul este traversat de drumuri naționale (DN1F, DN1G, DN1H) care asigură legături cu Cluj-Napoca, Satu Mare și Oradea. Un atu major este conexiunea viitoare cu Autostrada A3 (Autostrada Transilvania), ceea ce va fluidiza semnificativ transportul de mărfuri și va îmbunătăți accesibilitatea.
- **Rețea feroviară:** județul dispune de o rețea feroviară care, deși nu este de mare viteză, asigură transportul de mărfuri și conectează Sălajul la rețeaua națională.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

Sălajul oferă un bazin de forță de muncă disponibilă, la costuri competitive.

- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul prezintă o rată a șomajului la nivel regional, indicând disponibilitate a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive în muncă, cu posibilități de calificare rapidă.

- **Costuri salariale optimizate:** un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt semnificativ mai reduse comparativ cu marile centre urbane, oferind un avantaj economic substanțial pentru operațiunile de producție.
- **Învățământ profesional:** județul beneficiază de licee tehnologice și școli profesionale în Zalău și în alte orașe, care pregătesc forță de muncă în domenii precum mecanică și electronică.

3. Ecosistem de afaceri în creștere și sectoare cu potențial

Economia Sălajului este într-un proces de diversificare, mizând pe manufactură, agricultură și prelucrarea lemnului.

- **Industria manufacturieră diversificată:** județul are o prezență solidă în industria componentelor auto, prelucrarea metalelor și a cauciucului.
- **Industria prelucrării lemnului:** pe lângă prelucrarea lemnului de masă, există oportunități pentru dezvoltarea de produse cu valoare adăugată ridicată (mobiliier premium, panouri stratificate, peleți).
- **Agricultura și agro-industria:** solurile fertile din zonele de câmpie și deal oferă oportunități pentru dezvoltarea agriculturii și a industriei alimentare, în special pentru procesarea cerealelor și a laptelui.
- **Prezența investitorilor:** companii internaționale precum Tenaris Silcotub (metalurgie) și Michelin, cu o fabrică de anvergură la Zalău, consolidează rolul județului pe harta producției de anvelope din România. Actori importanți, precum Cerealcom, demonstrează potențialul agro-industrial al zonei.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale manifestă deschidere către atragerea de noi investiții, recunoscând potențialul județului.

- **Administrație pro-business:** există o preocupare pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor, inclusiv prin facilitarea proceselor administrative și promovarea parteneriatelor public-private.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind o regiune eligibilă pentru sprijin regional, companiile care investesc în Sălaj pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (POR, PNRR) și ajutoare de stat.
- **Potențial turistic rural și cultural:** Sălajul se diferențiază prin brandul de „autenticitate și tradiție”. Județul oferă atracții turistice precum situl istoric Porolissum, Grădina Zmeilor, Cetatea Almașului și bisericile de lemn, dar și „valea tradițiilor din zona Treznea – Fildu”, cu potențial pentru dezvoltarea agroturismului.

Avantaj competitiv de perspectivă

Conexiunea viitoare cu Autostrada A3 și proximitatea cu Cluj-Napoca sunt argumente esențiale pentru dezvoltarea Sălajului. Pentru investitorii din industria manufacturieră (în special componente auto, prelucrarea metalelor, cauciuc), logistică și producția de materiale de construcții, Sălajul oferă o bază de costuri operaționale semnificativ mai mici decât Clujul, menținând în același timp un acces rezonabil la infrastructura de mare viteză și la piețele urbane. De asemenea, potențialul agro-industrial, combinat cu forța de muncă disponibilă, face din Sălaj o locație atractivă pentru unități de procesare a alimentelor.

Județul Sibiu

Județul Sibiu, situat în inima Transilvaniei, reprezintă un hub economic vibrant, care combină cu succes o istorie culturală bogată cu o economie modernă, orientată spre *high-tech* și export. Cu o industrie auto solidă, un sector IT în plină expansiune și un turism de talie internațională, Sibiu este una dintre cele mai atractive destinații de investiții din România. Este singurul oraș românesc clasat constant în topurile internaționale de calitate a vieții.

1. Poziționare strategică și interconectare eficientă

Sibiu beneficiază de o poziție geografică excelentă, fiind un nod de transport esențial între vestul și sudul României.

- **Conexiune rutieră:** județul este străbătut de Autostrada A1, care asigură legătura cu Bucureștiul și Aradul, facilitând accesul la granița de vest. Drumurile naționale DN1, DN7, DN7C (Transfăgărașanul) și DN14 (Sibiu-Mediaș-Sighișoara) completează rețeaua, asigurând conexiuni esențiale cu restul țării și cu zonele industriale cheie, inclusiv cu Mediaș (ROMGAZ).
- **Aeroport internațional:** Aeroportul Internațional Sibiu (SBZ) operează zboruri regulate către destinații din Europa, fiind esențial pentru călătoriile de afaceri și pentru turism.
- **Nod feroviar:** Sibiu este un nod feroviar important, conectat la rețeaua națională, ceea ce este benefic pentru transportul de marfă.

2. Forță de muncă înalt calificată și ecosistem educațional de elită

Sibiu oferă un bazin de forță de muncă disponibilă și cu un nivel ridicat de calificare.

- **Experiență industrială și tehnică:** forța de muncă are o vastă experiență în inginerie, mecanică, electronică și IT, datorită prezenței marilor companii din industria auto și din domeniul *high-tech*.
- **Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu (ULBS):** aceasta este un pilon esențial, asigurând un flux constant de absolvenți pregătiți pentru piața muncii. ULBS are specializări în inginerie, IT și științe economice, inclusiv un

Centru de Cercetare în Inteligență Artificială și Sisteme Cibernetică, ceea ce leagă județul de viitorul *high-tech*.

3. Ecosistem de afaceri consolidat și inovator

Economia Sibiului este diversificată și orientată spre performanță.

- **Industria auto:** Sibiul este un pilon important al industriei auto din România. Producători de elită precum Continental, Marquardt, Kika, Joyson Safety Systems (fosta Takata) și Swoboda au consolidat operațiuni de producție și, mai ales, de cercetare și dezvoltare. Continental are aici unul dintre cele mai mari centre de cercetare și dezvoltare din România (peste 4.000 de angajați).
- **Industria IT și high-tech:** sectorul IT este în creștere, cu numeroase start-upuri și companii care dezvoltă software și soluții inovatoare.
- **Agricultură și agro-industrie:** pe lângă producția tradițională de cereale, zona Mediaș are o tradiție în procesarea vinului, iar județul oferă oportunități în producția de lactate, produse tradiționale și ecoturism gastronomic, ceea ce întărește diversitatea economică.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale au o viziune pro-business, iar calitatea vieții este un argument puternic.

- **Administrație pro-business:** administrația locală este recunoscută pentru viziunea sa strategică și pentru sprijinul acordat investitorilor.
- **Turism de elită:** Sibiul este o destinație turistică de renume internațional. Pe lângă orașul istoric, turiștii pot explora stațiunea montană Păltiniș și spectaculosul Transfăgărașan.
- Această componentă turistică, alături de faptul că Sibiul este constant în topurile de calitate a vieții, îl face extrem de atractiv pentru forța de muncă înalt calificată.
- **Parcuri industriale și terenuri:** județul oferă infrastructură pentru investițiile *greenfield*, cu terenuri și utilități la prețuri competitive.

Avantaj competitiv de perspectivă

Sibiul oferă o combinație unică de forță de muncă înalt calificată, un ecosistem de inovație solid (R&D) și un mediu de viață de calitate superioară. Pentru investitorii din industria auto, IT și cercetare-dezvoltare, Sibiul reprezintă o destinație ideală pentru

a-și stabili operațiunile, beneficiind de proximitatea de centrele economice majore din țară, de infrastructura de transport și de un mediu cultural vibrant, care atrage și reține profesioniștii.

Județul Suceava

Județul Suceava, situat în nordul României, este o poartă importantă către Europa de Est, la granița cu Ucraina și având prin proximitate legături comerciale cu Republica Moldova. Recunoscut pentru patrimoniul său istoric și cultural, o industrie diversificată și un turism de renume mondial, Suceava reprezintă o destinație atractivă pentru investitorii care caută forță de muncă disponibilă, costuri operaționale competitive și o poziție strategică pentru accesul la piețele estice. Brandul internațional al Bucovinei, o zonă de unicatate culturală și istorică, oferă un avantaj competitiv suplimentar.

1. Poziționare strategică și interconectare regională

Suceava beneficiază de o poziție geografică favorabilă, fiind un nod de transport vital.

Granița cu Ucraina: proximitatea directă cu Ucraina facilitează comerțul transfrontalier și oferă oportunități logistice semnificative pentru companiile care vizează piețele din Europa de Est.

Conexiune rutieră: județul este traversat de drumuri europene (E85) și naționale. DN17/E58 este o axă est-vest crucială care leagă Suceava de Transilvania prin Pasul Tihuța, asigurând o conexiune rapidă cu vestul țării.

Aeroport internațional: Aeroportul „Ștefan cel Mare” (SCV) operează zboruri internaționale, fiind un punct cheie pentru turism și călătorii de afaceri.

Rețea feroviară: Suceava este un nod feroviar important, asigurând transportul de marfă și interconectarea cu rețeaua națională.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

Județul Suceava oferă un bazin de forță de muncă disponibilă și un ecosistem educațional în continuă dezvoltare.

- **Disponibilitatea forței de muncă:** rata șomajului la nivel regional indică disponibilitate a forței de muncă, cu posibilități de calificare rapidă, în special în industria manufacturieră și în servicii.
- **Universitatea „Ștefan cel Mare” (USV):** aceasta este o instituție de învățământ superior de prestigiu, fiind una dintre universitățile care a atras fonduri europene consistente pentru cercetare. USV are centre de excelență în domenii cheie precum IT, mecatronică și silvicultură, asigurând un flux constant de specialiști.

3. Ecosistem de afaceri în creștere și sectoare cu potențial

Economia Sucevei este diversificată, cu o tradiție puternică în industria manufacturieră și agro-alimentară.

- **Industria manufacturieră:** județul are o prezență solidă în industria lemnului, industria alimentară, materiale de construcții și industria ușoară.
- **Agro-industria:** zona are o tradiție puternică în industria laptelui și a apei minerale. Branduri recunoscute

internațional, precum Dorna Lactate (parte a grupului Lactalis) și Dorna (apă minerală), dau greutate acestui sector și subliniază potențialul de export.

- **Resurse naturale:** resursele forestiere bogate susțin o industrie prosperă în prelucrarea lemnului.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale sunt angajate în dezvoltarea economică și în valorificarea atuurilor culturale și turistice.

- **Turism de renume:** Suceava este poarta de intrare în Bucovina, o zonă cu un brand turistic extrem de puternic. Mănăstirile pictate (Vorneț, Humor, Sucevița), incluse în patrimoniul UNESCO, atrag turiști din toată lumea. Imaginea de pol turistic major este completată de Cetatea de Scaun a Sucevei și de stațiunea balneară și de sporturi de iarnă Vatra Dornei.
- **Administrație pro-business:** există o preocupare pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor.
- **Acces la fonduri europene:** fiind o regiune eligibilă pentru sprijin regional, companiile pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene și ajutoare de stat.

Avantaj competitiv de perspectivă

Județul Suceava se distinge prin combinarea poziției strategice la graniță cu un brand turistic puternic. Pentru investitorii din industria prelucrării lemnului, agro-alimentară și servicii, Suceava oferă un avantaj competitiv prin costurile forței de

muncă și prin accesul la piețele estice. Brandul internațional al Bucovinei este un atu major nu doar pentru turism, ci și pentru promovarea produselor tradiționale și agro-industriale, deschizând oportunități unice pe piețele externe.

Județul Teleorman

Județul Teleorman, situat în sudul României, în Câmpia Română și la granița cu Bulgaria (pe Dunăre), este o zonă cu o vocație preponderent agricolă, un potențial agro-industrial semnificativ și forță de muncă disponibilă. Recunoscut pentru terenurile sale fertile, producția agricolă la scară mare și accesul la Dunăre, Teleormanul reprezintă o destinație interesantă pentru investitorii care vizează agricultura modernă, industria alimentară și dezvoltarea facilităților de depozitare și logistică. Oferă avantaje prin costuri operaționale competitive și forță de muncă disponibilă.

1. Poziționare strategică și interconectare regională

Teleormanul beneficiază de o poziționare geografică la intersecția unor rute de transport importante, asigurând interconectarea cu Bucureștiul și acces la Dunăre.

- **Proximitate cu Bucureștiul:** județul se află la o distanță rezonabilă de București, asigurând acces la cea mai mare piață de consum și la Aeroportul Internațional Henri Coandă (Otopeni).
- **Acces la Dunăre (Coridorul VII Pan-European):** județul are deschidere la Dunăre, cu portul Zimnicea, oferind potențial pentru transportul de mărfuri în vrac (cereale, materiale de construcții) și legături cu porturile din Europa Centrală și Portul Constanța (prin Canalul Dunăre-Marea Neagră). Acest aspect este crucial pentru exporturile agricole.
- **Granița cu Bulgaria:** proximitatea directă cu Bulgaria oferă oportunități pentru comerțul transfrontalier, în special prin punctul de trecere a frontierei Giurgiu-Ruse, care este relativ ușor accesibil.
- **Conexiune rutieră:** județul este traversat de drumuri naționale (DN51, DN6, DN5C, DN5A) care asigură legături cu Bucureștiul, Alexandria, Roșiorii de Vede și Giurgiu. Deși nu este situat direct pe autostradă, conexiunea cu Autostrada A1 (București-Pitești) și A0 (Centura Bucureștiului) este relativ facilă, fluidizând transportul de mărfuri.
- **Rețea feroviară:** Alexandria este un nod feroviar important, asigurând legătura cu rețeaua națională, ceea ce este benefic pentru transportul de marfă pe distanțe lungi, în special pentru produsele agricole.

2. Forță de muncă disponibilă și costuri competitive

Teleormanul oferă un bazin de forță de muncă disponibilă, cu experiență în agricultură și costuri salariale competitive.

- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul prezintă o rată a șomajului la nivel regional, indicând disponibilitate crescută a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive în muncă, cu posibilități de calificare rapidă, în special în agricultură și industrie alimentară.
- **Costuri salariale optimizate:** un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt printre cele mai reduse din România, oferind un avantaj economic substanțial pentru operațiunile de producție și prelucrare.
- **Experiență agricolă:** populația are o experiență vastă în lucrul pământului și în activități agricole, ceea ce este un avantaj pentru investițiile în acest sector.
- **Învățământ profesional:** deși nu are o universitate de anvergură, județul beneficiază de licee tehnologice și școli profesionale care pregătesc forță de muncă în domenii precum agricultură, industrie alimentară, mecanică agricolă și servicii.

3. Ecosistem de afaceri și sectoare cu potențial strategic

Economia Teleormanului este definită de vocația sa agricolă și de industriile conexe.

- **Agricultura și agro-industria:** acesta este sectorul fundamental pentru Teleorman. Județul este recunoscut pentru solurile sale fertile și producția agricolă intensivă, fiind unul dintre principalii producători de cereale (grâu, porumb, orz), plante tehnice (floarea-soarelui, rapiță) și legume. Acest lucru creează oportunități excepționale pentru investiții în procesarea cerealelor, producția de uleiuri vegetale, fabricarea de furaje, depozitare modernă (silozuri), logistică specializată pentru produse agricole și dezvoltarea de unități de procesare a legumelor.
- **Industria alimentară:** resursele agricole abundente susțin dezvoltarea industriei alimentare, de la panificație și morărit la procesarea cărnii și a laptelui.
- **Potențial logistic și de depozitare:** datorită producției agricole mari și accesului la Dunăre, Teleormanul este ideal pentru hub-uri logistice și centre de depozitare, în special pentru cereale și produse agricole destinate exportului.
- **Prezența investitorilor:** companii locale de anvergură precum Cereacom Teleorman (lider în agricultură și comerțul cu cereale) și Avicola sunt exemple de actori importanți care valorifică resursele locale.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale manifestă deschidere către atragerea de noi investiții, recunoscând potențialul agricol al județului.

- **Administrație pro-business:** autoritățile locale și județene sunt receptive la nevoile investitorilor și pot oferi sprijin în procesele administrative, în special pentru proiectele care stimulează dezvoltarea economică regională.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind o regiune eligibilă pentru sprijin regional, companiile care investesc în Teleorman pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (ex. PoAT, PNRR) și ajutoare de stat, mai ales pentru proiecte care generează locuri de muncă, inovează în agricultură sau contribuie la dezvoltarea durabilă.
- **Potențial energetic regenerabil:** regiunea are un potențial semnificativ pentru dezvoltarea proiectelor de energie fotovoltaică, o oportunitate pentru investiții în sectorul energetic verde, având în vedere suprafețele mari de teren disponibile și nivelul ridicat de iradiere solară.
- **Agroturism și turism rural:** deși nu este o destinație turistică de masă, județul are potențial pentru dezvoltarea agroturismului, valorificând specificul rural și tradițiile locale.

Avantaj competitiv de perspectivă

Vocația agricolă a Teleormanului este principalul său atu. Pentru investitorii care doresc să dezvolte ferme moderne, unități de procesare a cerealelor (morărit, fabrici de furaje), producție de uleiuri vegetale sau centre de depozitare și logistică pentru produse agricole, Teleormanul oferă terenuri fertile extinse,

costuri operaționale reduse și acces la transportul fluvial pe Dunăre (Portul Zimnicea). Este un loc ideal pentru a optimiza costurile în lanțul de aprovizionare agro-industrial, cu un potențial semnificativ de creștere a valorii adăugate prin procesare.

Județul Timiș

Județul Timiș, situat în vestul extrem al României, la granița cu Serbia și Ungaria, este una dintre cele mai dezvoltate și dinamice regiuni ale țării, un pol de excelență economică, academică și culturală. Recunoscut pentru industria sa de anvergură (auto, IT&C, inginerie), forța de muncă înalt calificată, infrastructura modernă și poziționarea strategică - poartă către Europa de Vest -, Timișul este o destinație de înaltă valoare pentru investitorii care caută inovație, eficiență operațională și un mediu de afaceri stabil și pro-european.

1. Poziționare strategică și interconectare remarcabilă

Timișul beneficiază de o poziție geografică excepțională, fiind un nod de transport vital și o poartă principală către Europa de Vest.

- **Granița cu Serbia și Ungaria:** proximitatea directă cu aceste țări oferă avantaje logistice semnificative. Punctele de trecere a frontierei de la Cenad și Moravița sunt esențiale, la fel ca și accesul la Nădlac II (în județul Arad), principala poartă rutieră a României spre Uniunea Europeană. Proiectul de cale ferată de mare viteză Budapesta – Belgrad reprezintă un potențial de conexiune viitoare.
- **Autostrada A1 (Coridorul IV Pan-European):** județul este străbătut de Autostrada A1, care asigură o interconectare rapidă cu Arad, Sibiu și, mai departe, cu rețeaua europeană de autostrăzi.
- **Aeroport internațional de anvergură:** Aeroportul Internațional „Traian Vuia” Timișoara (TSR) este unul dintre cele mai mari aeroporturi din țară, cu un trafic semnificativ de pasageri și o divizie cargo bine dezvoltată.
- **Nod feroviar strategic:** Timișoara este un nod feroviar major, asigurând legătura cu rețeaua națională și cu țările vecine (Serbia, Ungaria).
- **Proiecte de infrastructură:** se acordă o atenție deosebită dezvoltării infrastructurii specifice (zone logistice, platforme intermodale) care să valorifice poziția transfrontalieră.

2. Forță de muncă înalt calificată și ecosistem educațional de elită

Timișul dispune de un bazin de forță de muncă excepțional, înalt calificată, cu accent deosebit pe sectoarele tehnice, IT&C și de cercetare.

- **Pepinieră de specialiști:** Universitatea Politehnică Timișoara (UPT), Universitatea de Vest din Timișoara (UVT) și Universitatea de Medicină și Farmacie (UMF) „Victor Babeș” sunt instituții prestigioase care asigură un flux constant

de absolvenți de elită. UMF întărește pilonul de cercetare biomedicală și sănătate.

- **Colaborare universitate-industrie:** există o colaborare activă și eficientă între mediul academic și cel de afaceri, concretizată prin centre de cercetare-dezvoltare și programe de studiu dual.
- **Experiență industrială avansată:** județul are o forță de muncă cu experiență vastă în inginerie mecanică, auto, electronică, IT&C și automatizări.

3. Ecosistem de afaceri consolidat și inovator

Timișul s-a impus ca un centru de excelență industrială, tehnologică și de servicii, atrăgând investiții străine directe consistente.

- **Industria auto și componente:** acesta este sectorul dominant. Județul este un hub major pentru producția de componente auto și găzduiește centre de cercetare-dezvoltare.
- **IT&C și servicii de inginerie:** Timișoara este al doilea hub IT&C al României după Cluj, cu o prezență semnificativă de companii software, servicii de inginerie și start-upuri inovatoare.
- **Industria electrocasnicelor și electronică:** există o prezență solidă în producția de electrocasnice și componente electronice.
- **Prezența marilor investitori:** nume precum Continental, Bosch, Hella, Dräxlmaier, Flex, Mahle, Nestlé și Smithfield (sector agro-alimentar) atestă atractivitatea și stabilitatea mediului de afaceri.
- **Parcuri industriale moderne:** Timișul dispune de parcuri industriale extrem de bine echipate (ex. Parcul Industrial Freidorf), care oferă infrastructură completă și spații ample pentru dezvoltare.
- **Logistică și distribuție:** datorită poziției sale cheie, județul este un hub important pentru logistică și depozitare, deserving piața națională, regională și europeană.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale și județene sunt proactive în atragerea și sprijinirea investițiilor, recunoscând rolul strategic al Timișului.

- **Administrație pro-business:** există un angajament demonstrat al autorităților locale în a facilita procesele administrative și a sprijini investitorii.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** companiile care investesc în Timiș pot beneficia de cofinanțare semnificativă, în special pentru proiecte de cercetare-dezvoltare și digitalizare.
- **Calitatea vieții și atractivitate urbană:** Timișoara este un oraș vibrant, cu o istorie multiculturală și o viață culturală intensă (Capitală Culturală Europeană în 2023). Acest aspect contribuie semnificativ la atractivitatea județului pentru specialiști și expatriați.

Avantaj competitiv de perspectivă

Timișul este exemplul cel mai elocvent al unei economii integrate europene, cu o sinergie puternică între industrie (în special auto), IT&C și cercetare-dezvoltare. Pentru investitorii care caută un hub de producție de înaltă tehnologie, centre de R&D și servicii de inginerie software, cu acces direct la piața europeană și la o forță de muncă extrem de bine pregătită, Timișul oferă cel mai complet ecosistem din România.

Județul Tulcea

Județul Tulcea, situat în sud-estul României, la gurile Dunării și pe țărmul Mării Negre, este o zonă cu o poziție geografică unică, un patrimoniu natural de valoare mondială (Delta Dunării) și un potențial economic de nișă. Recunoscut pentru turismul său ecologic și de aventură, acvacultură, industria navală și logistică fluvial-maritimă, Tulcea reprezintă o destinație interesantă pentru investitorii care vizează valorificarea resurselor naturale, dezvoltarea turismului durabil și a operațiunilor portuare.

1. Poziționare strategică și interconectare multimodală

Tulcea beneficiază de o poziție geografică excepțională, fiind un nod de transport vital între Dunăre și Marea Neagră, cu acces la piețe din Europa Centrală, Balcani și Orientul Mijlociu.

- **Acces la Dunăre (Coridorul VII Pan-European) și Marea Neagră:** județul are o deschidere extinsă la Dunăre (Brațul Sulina, Brațul Sfântu Gheorghe) și la Marea Neagră, cu Portul Tulcea ca principal nod fluvial-maritim. Acest lucru este crucial pentru transportul de mărfuri în vrac (cereale, minereuri, materiale de construcții), mărfuri agabaritice și containere, asigurând legături cu porturile din Europa Centrală și, prin Marea Neagră, cu piețele internaționale. Canalele navigabile și proximitatea cu Portul Constanța completează avantajul logistic.
- **Conexiune rutieră:** județul este conectat la rețeaua națională prin drumuri naționale (DN22, DN22A, DN22D) care asigură legături cu Constanța, Brăila și Galați. Modernizarea și extinderea infrastructurii rutiere (ex. podul peste Dunăre de la Brăila, care reduce semnificativ timpul de acces dinspre Tulcea către Galați/Brăila și restul țării) sunt cruciale pentru îmbunătățirea accesibilității.
- **Rețea feroviară:** județul dispune de o rețea feroviară, care, deși limitată, conectează Tulcea la rețeaua națională, facilitând transportul de mărfuri, în special pentru operațiunile portuare.

- **Aeroport local:** Aeroportul „Delta Dunării” Tulcea (TCE) poate fi exploatat pentru turismul de nișă și transportul cargo.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

Tulcea oferă un bazin de forță de muncă disponibilă, cu experiență în sectoarele maritime, industrial și agricol, cu costuri competitive.

- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul prezintă o rată a șomajului la nivel regional, indicând disponibilitate a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive în muncă, cu posibilități de calificare rapidă, în special în agricultură, industria navală și servicii turistice.
- **Experiență navală și maritimă:** datorită prezenței șantierelor navale, există o forță de muncă cu experiență în construcții navale, reparații de nave și operațiuni portuare.
- **Costuri salariale optimizate:** un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt mai reduse comparativ cu marile centre urbane, oferind un avantaj economic substanțial.
- **Învățământ profesional:** deși nu are o universitate de anvergură, județul beneficiază de licee tehnologice și școli profesionale în Tulcea, care pregătesc personal în domenii precum construcții navale, mecanică, pescuit și acvacultură, turism și agricultură. Există potențial pentru dezvoltarea de programe de învățământ dual, adaptate nevoilor concrete ale investitorilor.

3. Ecosistem de afaceri în tranziție și sectoare cu potențial strategic

Economia județului Tulcea este într-un proces de diversificare, mizând pe valorificarea unică a resurselor naturale și a poziției geografice.

- **Turism ecologic și cultural:** Delta Dunării, sit UNESCO și o rezervație a biosferei, este principalul atu turistic. Aceasta oferă un potențial imens pentru investiții în turism ecologic (observarea păsărilor - *birdwatching*, plimbări cu barca), agroturism, pensiuni plutoare, servicii turistice de nișă și dezvoltarea de produse locale specifice (pește, produse apicole, artizanat). Turismul cultural (situri istorice grecești și romane, ruinele de la Histria și Enisala) completează oferta.
- **Acvacultură și pescuit:** potențialul pentru dezvoltarea acvaculturii (creșterea peștilor în ferme moderne), prelucrarea și comercializarea peștelui este semnificativ, valorificând resursele acvatice bogate.
- **Industria navală:** Șantierul Naval Tulcea (parte a VARD Tulcea) este un actor important în construcția și repararea de nave (în special nave de croazieră fluviale, spărgătoare de gheață, nave de suport *offshore*). Acest sector atestă o expertiză tehnică și o forță de muncă specializată.
- **Logistică portuară și transport fluvial:** dezvoltarea și modernizarea Portului Tulcea pentru transportul de mărfuri (cereale, minereuri, materiale de construcții) oferă oportunități pentru investiții în terminale specializate, depozite și servicii logistice conexe.
- **Agricultura și agro-industria:** deși dominată de medii acvatice, există zone agricole cu potențial pentru cereale și culturi specifice, precum și pentru dezvoltarea de unități de procesare a produselor agricole locale.
- **Potențial energetic regenerabil:** există potențial pentru dezvoltarea de proiecte de energie eoliană și fotovoltaică, valorificând suprafețele mari disponibile și expunerea la vânt/soare.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale manifestă deschidere către atragerea de noi investiții, în special în sectoarele prioritare.

- **Administrație pro-business:** există o preocupare pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor, inclusiv prin facilitarea proceselor administrative și promovarea parteneriatelor public-private, mai ales în contextul dezvoltării durabile a Deltei.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind o regiune eligibilă pentru sprijin regional (mai ales prin programele dedicate Deltei Dunării și regiunii Sud-Est), companiile care investesc în Tulcea pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (ex. POR, PNRR, POIM, Programul Operațional de Pescuit) și ajutoare de stat, mai ales pentru proiecte care generează locuri de muncă, inovează în acvacultură, dezvoltă turismul durabil sau contribuie la protejarea mediului.

Avantaj competitiv de perspectivă

Tulcea este un județ cu o specificitate unică dată de Delta Dunării și de accesul la Marea Neagră. Acest lucru îl face ideal pentru investiții în turismul ecologic de înaltă calitate (pensiuni verzi, ghizi specializați, ambarcațiuni ecologice), acvacultură modernă (ferme piscicole sustenabile), prelucrarea peștelui și dezvoltarea de servicii portuare/navale de nișă. Investitorii care înțeleg valoarea patrimoniului natural și sunt dispuși să investească în soluții durabile vor găsi în Tulcea un mediu cu un potențial de creștere considerabil, susținut de fonduri europene dedicate și de un brand natural puternic.

Județul Vaslui

Județul Vaslui, situat în estul României, în regiunea istorică a Moldovei, este o zonă cu o vocație predominant agricolă, terenuri fertile extinse și o forță de muncă disponibilă la costuri competitive. Recunoscut pentru producția sa agricolă la scară mare și potențialul în industria alimentară, Vasluiul reprezintă o destinație interesantă pentru investitorii care vizează agricultura modernă, procesarea produselor agricole și optimizarea costurilor de producție.

1. Poziționare strategică și interconectare regională

Vasluiul beneficiază de o poziționare geografică în estul României, cu acces la piețe regionale și la rețeaua națională de transport.

- **Proximitate cu Republica Moldova:** județul are graniță directă cu Republica Moldova, oferind oportunități pentru comerțul transfrontalier. Punctul vamal Albița este principala poartă rutieră de marfă către Republica Moldova și, indirect, către Ucraina, fiind unul dintre cele mai tranzitate puncte de trecere din România.
- **Conexiune rutieră:** județul este traversat de drumuri naționale (DN24, DN24A, DN24B) care asigură legături cu Iași, Bacău și Galați. Autostrada A7 (Autostrada Moldovei), aflată în construcție, va fi un factor transformator pentru integrarea județului în rețeaua logistică națională, îmbunătățind semnificativ transportul către București și Constanța.
- **Rețea feroviară:** județul dispune de o rețea feroviară care conectează principalele orașe și facilitează transportul de mărfuri. Nodul feroviar Bârlad este important.
- **Proximitate cu aeroporturi:** deși nu are un aeroport internațional propriu de anvergură, județul beneficiază de proximitatea cu Aeroportul Internațional Iași (IAS) și Aeroportul Internațional Bacău (BCM).

2. Forță de muncă disponibilă și costuri competitive

Vasluiul oferă un bazin de forță de muncă disponibilă, la costuri salariale competitive.

- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul prezintă o rată a șomajului la nivel regional, indicând o disponibilitate crescută a forței de muncă.
- **Costuri salariale optimizate:** un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt printre cele mai reduse din România.
- **Experiență agricolă:** populația are o experiență vastă în lucrul pământului și în activități agricole.
- **Învățământ profesional:** județul beneficiază de licee tehnologice și școli profesionale în Vaslui, Bârlad și Huși.

3. Ecosistem de afaceri și sectoare cu potențial strategic

Economia Vasluiului este dominată de agricultură, cu perspective de dezvoltare în sectoare conexe.

- **Agricultura și agro-industria:** acesta este sectorul fundamental pentru Vaslui. Județul este recunoscut pentru solurile sale fertile și producția agricolă intensivă, fiind unul dintre principalii producători de cereale și plante tehnice. Acest lucru creează oportunități excepționale pentru investiții în procesare.
- **Viticultură:** zona viticolă Huși este un brand recunoscut la nivel național, cu un potențial de export premium, creând oportunități în vinificație.
- **Industria ușoară:** sectorul textilelor și confecțiilor este prezent, beneficiind de tradiția și expertiza locală.
- **Potențial energetic regenerabil:** terenurile vaste și iradierea solară fac județul atractiv pentru dezvoltarea de proiecte de ferme fotovoltaice mari.
- **Prezența investitorilor:** există companii locale și naționale importante în sectorul agricol și alimentar care operează în județ.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale manifestă deschidere către atragerea de noi investiții.

- **Administrație pro-business:** autoritățile locale sunt receptive la nevoile investitorilor.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** companiile care investesc în Vaslui pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene.
- **Costuri competitive pentru terenuri și utilități:** costurile pentru achiziția de terenuri și pentru utilități sunt semnificativ mai reduse.
- **Agroturism și turism cultural:** județul are potențial pentru dezvoltarea agroturismului și a turismului cultural, valorificând istoria medievală (Ștefan cel Mare) și tradițiile locale.

Avantaj competitiv de perspectivă

Vasluiul are șansa să devină un pol agro-industrial al Moldovei, odată cu finalizarea A7 și cu investiții în procesarea producției agricole. Pentru investitorii care doresc să dezvolte unități de procesare a cerealelor și a plantelor tehnice, fabrici de furaje, unități de procesare a legumelor/fructelor sau crame moderne, Vasluiul oferă terenuri fertile, costuri operaționale extrem de competitive și forță de muncă disponibilă.

Județul Vâlcea

Județul Vâlcea, situat în centrul sudic al României, la poalele Carpaților Meridionali și străbătut de Valea Oltului, este o zonă cu un potențial economic diversificat, marcat de resurse naturale bogate, industrie energetică robustă și un sector balnear de tradiție. Recunoscut pentru hidrocentralele sale, stațiunile balneare renumite și o industrie chimică în tranziție, Vâlcea reprezintă o destinație interesantă pentru investitorii care vizează valorificarea resurselor energetice, dezvoltarea turismului medical și a industriilor manufacturiere de nișă.

1. Poziționare strategică și interconectare optimizată

Vâlcea beneficiază de o poziție geografică avantajoasă, la intersecția unor coridoare de transport importante, asigurând interconectarea cu București, Sibiu și Craiova.

- **Valea Oltului și Defileul Oltului:** râul Olt și valea sa reprezintă un coridor de transport esențial, fiind un punct de legătură între Muntenia și Transilvania.
- **Autostrada A1 (Coridorul IV Pan-European):** județul se află în proximitatea Autostrăzii A1 (prin Pitești și Curtea de Argeș), asigurând o conexiune relativ rapidă cu Bucureștiul și, mai departe, cu vestul țării. Drumul expres pe Valea Oltului (Râmnicu Vâlcea-Târgu Jiu), aflat în stadiu de proiect, va îmbunătăți semnificativ interconectarea regională.
- **Conexiune rutieră:** drumurile naționale (DN7/E81, DN67, DN64) completează rețeaua, asigurând legături cu Sibiu, Craiova, Pitești și Târgu Jiu.
- **Nod feroviar important:** Râmnicu Vâlcea este un nod feroviar important, asigurând legătura cu rețeaua națională, ceea ce este benefic pentru transportul de marfă pe distanțe lungi.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

Vâlcea oferă un bazin de forță de muncă cu experiență în sectoarele tradiționale și costuri competitive.

- **Disponibilitatea forței de muncă:** județul prezintă o rată a șomajului la nivel regional, indicând disponibilitate a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive în muncă.
- **Experiență industrială:** datorită istoriei sale industriale, există o forță de muncă cu experiență în inginerie mecanică, electrică și operațiuni tehnice. Olchim (acum Chimcomplex) a creat un bazin semnificativ de specialiști în chimie, mecanică și electronică, iar acest know-how industrial este un avantaj unic.
- **Costuri salariale optimizate:** un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt mai reduse comparativ cu marile centre urbane, oferind un avantaj economic substanțial pentru operațiunile de producție.
- **Învățământ superior și profesional:** Universitatea „Constantin Brâncuși” din Târgu Jiu are o extensie la Râmnicu Vâlcea, oferind specializări în inginerie și științe economice.

3. Ecosistem de afaceri în tranziție și sectoare cu potențial strategic

Economia județului Vâlcea este într-un proces de diversificare, mizând pe energie, agricultură și turism balnear.

- **Pilonul energetic (hidroenergie):** Vâlcea este printre primele județe ca producție hidroenergetică din România. Râul Olt este valorificat printr-un sistem de hidrocentrale de anvergură pe axa Valea Oltului (Cornetu, Lotru, Turnu, Călimănești, Râmnicu Vâlcea), indicând potențial și expertiză în sectorul energetic, inclusiv pentru dezvoltarea de noi proiecte în regenerabile.
- **Industria chimică și petrochimică:** județul găzduiește unități de producție chimică, deși în tranziție (ex. Chimcomplex), care atestă tradiție industrială și forță de muncă specializată în domeniu.
- **Industria prelucrării lemnului:** resursele forestiere din zonele montane susțin o industrie prosperă în prelucrarea lemnului și producția de mobilă.
- **Agricultura și agro-industria:** zonele agricole din județ oferă oportunități pentru dezvoltarea agriculturii și a industriei alimentare. Zona viticolă Drăgășani este un brand național cu potențial de export premium.
- **Turism balnear și montan:** Vâlcea este renumită pentru stațiunile sale balneare (Călimănești-Căciulata, Govora, Olănești). Stațiunile Călimănești-Căciulata și Olănești au deja infrastructură medicală (clinici, baze de tratament), ceea ce permite investiții directe în turism medical. Județul oferă și atracții montane și mănăstiri istorice, inclusiv Mănăstirea Horezu (patrimoniu UNESCO).

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale manifestă deschidere către atragerea de noi investiții.

- **Administrație pro-business:** există o preocupare pentru crearea unui mediu favorabil investițiilor, inclusiv prin facilitarea proceselor administrative.
- **Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** fiind o regiune eligibilă pentru sprijin regional, companiile pot beneficia de cofinanțare semnificativă.
- **Resurse naturale abundente:** ape minerale, resurse forestiere și potențial hidroenergetic, toate acestea pot fi valorificate.

Avantaj competitiv de perspectivă

Vâlcea este unul dintre puținele județe care combină resurse energetice strategice cu un turism balnear recunoscut internațional și o industrie chimică în reconversie. Această triplă ancoră oferă oportunități unice pentru investiții de nișă cu valoare adăugată. Dezvoltarea infrastructurii rutiere pe Valea Oltului va spori accesibilitatea și va consolida atractivitatea județului pentru logistică și distribuție regională.

Județul Vrancea

Județul Vrancea, situat în estul României, este o zonă cu un potențial agricol excepțional, o industrie a lemnului consolidată și o vocație viticolă unică. Recunoscut ca cel mai mare producător de vin din România și pentru industria sa forestieră, Vrancea reprezintă o destinație atractivă pentru investitorii care vizează agro-industria (în special vinificația), prelucrarea lemnului și producția de hârtie.

1. Poziționare strategică și interconectare optimizată

- Vrancea beneficiază de o poziție geografică importantă, fiind un punct de legătură între Moldova și Muntenia.
- Autostrada A7 (Autostrada Moldovei):** această arteră vitală traversează județul și va fluidiza semnificativ transportul de mărfuri pe axa nord-sud, scurtând semnificativ drumul către București și Constanța. Astfel, accesul la cea mai mare piață de consum și la Portul
- Constanța va fi mult îmbunătățit, un avantaj major pentru exporturile agricole și industriale.
- Conexiune rutieră și feroviară:** județul este conectat la rețeaua națională prin drumuri naționale (DN2/E85, DN2D, DN24) care asigură legături cu București, Galați, Buzău și Bacău. Focșani și Mărășești sunt noduri feroviare importante care facilitează transportul de marfă pe distanțe lungi.

2. Forță de muncă disponibilă și ecosistem educațional adaptabil

Vrancea oferă un bazin de forță de muncă disponibilă, cu experiență în sectoarele tradiționale și costuri competitive.

- Disponibilitatea forței de muncă:** județul prezintă o rată a șomajului la nivel regional, indicând disponibilitate a forței de muncă, inclusiv pentru sectoare intensive în muncă, cu posibilități de calificare rapidă, în special în agricultură, industria ușoară și a lemnului.
- Experiență agricolă și viticolă:** populația are o experiență vastă în lucrul pământului și în activități agricole, în special în viticultură, ceea ce este un avantaj major pentru investițiile în acest sector.
- Costuri salariale optimizate:** un avantaj major pentru investitori îl reprezintă costurile salariale competitive, care sunt printre cele mai reduse din România, oferind un avantaj economic substanțial pentru industriile care necesită volume mari de personal.
- Învățământ profesional:** județul beneficiază de licee tehnologice și școli profesionale în Focșani și în celelalte orașe, care pregătesc forță de muncă în domenii precum viticultură, prelucrarea lemnului, industrie alimentară și confecții.

3. Ecosistem de afaceri consolidat și sectoare cu potențial strategic

Economia Vrancei este dominată de agricultură și industria lemnului, cu o prezență solidă a unor actori importanți.

- Viticultură și vinificație:** acesta este cel mai important atu al Vrancei. Județul este recunoscut ca cel mai mare bazin viticol al țării, cu podgorii renumite (Odobești, Panciu, Cotești), ceea ce creează oportunități excepționale pentru investiții în crame, turism viticol, producție de vinuri de înaltă calitate și exporturi. Exemple relevante includ Vincon Vrancea, un jucător major în domeniu, și numeroase crame de prestigiu care atestă potențialul de producție și inovație.
- Industria prelucrării lemnului:** resursele forestiere abundente susțin o industrie prosperă în producția de mobilă, cherestea și alte materiale din lemn. Un exemplu important este Vrancart Adjud, o companie cu tradiție și un jucător solid în industria hârtiei și a ambalajelor din carton, care validează expertiza locală.
- Agricultura și agro-industria:** pe lângă viticultură, solurile fertile sunt ideale pentru cereale și legume. Așadar, există oportunități pentru dezvoltarea de unități de procesare a produselor agricole locale.
- Industria ușoară:** sectorul textilelor și confecțiilor este prezent, beneficiind de tradiția și expertiza locală, cu companii care activează în producția de articole vestimentare.

4. Suport local și potențial de nișă

Autoritățile locale manifestă deschidere către atragerea de noi investiții, recunoscând potențialul agricol al județului.

- Administrație pro-business:** autoritățile locale și județene sunt receptive la nevoile investitorilor și pot oferi sprijin în procesele administrative.
- Acces la fonduri europene și ajutoare de stat:** companiile care investesc în Vrancea pot beneficia de cofinanțare semnificativă prin fonduri europene (ex. POR, PNRR) și ajutoare de stat, mai ales pentru proiecte care generează locuri de muncă, inovează în agricultură sau contribuie la dezvoltarea durabilă.

Avantaj competitiv de perspectivă

Vrancea este un județ cu un potențial viticol și agricol unic, a cărui valoare va fi amplificată de infrastructura de transport modernă. Pentru investitorii care doresc să dezvolte crame moderne, facilități de depozitare a vinului și centre de turism viticol, Vrancea oferă terenuri de calitate, expertiză locală și un brand de țară puternic. De asemenea, dezvoltarea Autostrăzii

A7 va facilita semnificativ accesul la piețele naționale și internaționale, consolidând rolul județului Vrancea ca pol agro-industrial important în estul României.

06.

Analiza oportunităților pieței interne și a tendințelor la nivel global care pot induce transformări în economia românească

6.1 Dimensiunea pieței și potențialul de creștere

România, cu o populație de aproximativ 19 milioane de locuitori, a înregistrat o creștere economică notabilă în ultimii ani. Pe baza datelor INS, un studiu al Băncii Mondiale arată faptul că PIB-ul pe locuitor a crescut semnificativ, reflectând o convergență reală cu media Uniunii Europene apropiată de 80%. Cu toate acestea, volatilitatea economică și disparitățile regionale rămân o provocare, alături de alte vulnerabilități precum deficitele gemene (deficitul bugetar și al balanței de plăți), inegalitatea veniturilor, șomajul structural, migrația definitivă sau sezonieră a populației active, rata de sărăcie, capacitatea administrativă la nivel central și local etc⁷⁸.

Cu ajutorul politicilor macroeconomice anticiclice, care să conducă la crearea de spațiu de manevră fiscal-bugetar și monetar, o parte dintre deficiențele economice actuale pot deveni oportunități de investiții în viitorul apropiat. Dintre

acestea, merită menționat procesul de digitalizare, unde România are un avantaj competitiv față de alte state pe zona comunicațiilor fixe și cea a vitezei conexiunii la Internet. Transformarea digitală și rețehnologizarea companiilor mici și mijlocii, precum și a celor mai mari, ar genera o creștere semnificativă a gradului de competitivitate reală⁷⁹. Astfel, indicatorii de productivitate vor înregistra un trend ascendent contribuind la procesul de creștere economică într-un mod sustenabil, proces care va determina mai apoi o detensionare a presiunilor inflaționiste persistente în prezent, nu doar pe plan național, cât și la nivelul economiei mondiale. Creșterea productivității, a eficienței utilizării resurselor, dezvoltarea industriilor creative și implicit sporirea produsului intern brut real ar fi cea mai potrivită modalitate de combatere a inflației.

78 <https://www.ifc.org/content/dam/ifc/doc/2023/romania-country-private-sector-diagnostic-summary-ro.pdf>

79 <https://economie.gov.ro/strategia-nationala-de-competitivitate-2021-2027/>

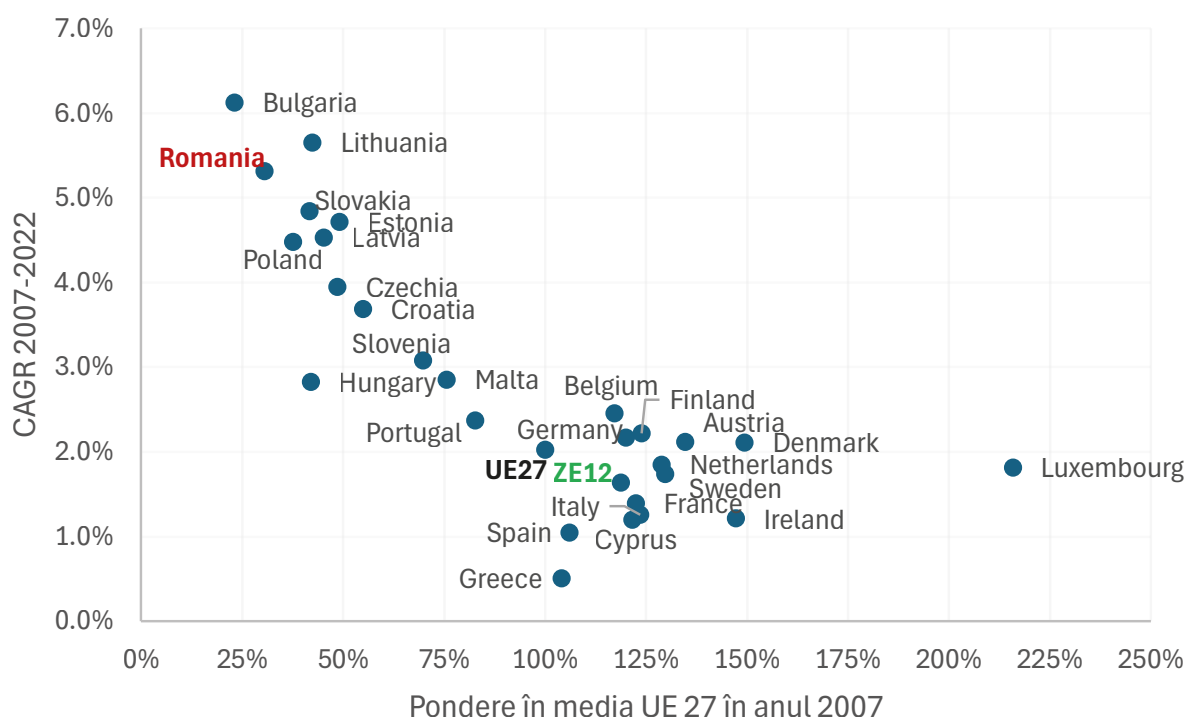
Rapoarte recente ale Comisiei Europene și Consiliului Uniunii Europene (ex. *Recomandarea Consiliului privind politicile economice, sociale, de muncă, structurale și bugetare ale României*, Bruxelles, 19.06.2024) menționează industria IT, cea a tehnologiilor și a inteligenței artificiale, precum și industria referitoare la managementul datelor, ca fiind culoarele de start în ceea ce privește o serie de perspective investiționale concrete și de amploare.

Un alt avantaj competitiv semnificativ al României este în zona corespunzătoare tranziției verzi, cu tot ce implică și presupune acest proces complex. România este una dintre cele mai reziliente țări în ceea ce privește întreruperile în lanțul de producție⁸⁰. Pornind de la această premisă și de la multiplele programe ce derivă din asumarea Pactului Verde European în 2019, există o multitudine de oportunități ce implică mecanisme

ale economiei circulare ce au în vedere creșterea ratelor de reciclare și obținerea neutralității climatice în procesele de producție și distribuție, favorizând crearea clusterelor și a lanțurilor de valoare globală.

În ceea ce privește nivelul de trai, după aderarea la Uniunea Europeană în anul 2007, indicatori precum venitul per capita și consumul per capita, au înregistrat un trend ascendent, acesta din urmă majorându-se, între 2007 și 2022, cu o rată medie anuală (CAGR) de 5,2%. Valoarea este exprimată în euro per capita (prețuri curente) și este una dintre cele mai ridicate din UE (Figura 6.1), apropiată de valorile consumului per capita din Bulgaria și Lituania. În cazul tuturor țărilor din Europa Centrală și de Est, se observă un fenomen de convergență important, având în vedere nivelurile înregistrate de aceste țări la momentul aderării.

Figura 6.1. Convergența consumului per capita (2007-2022)

Sursa: calculele autorilor pe baza datelor Eurostat ⁸¹

Și din perspectiva structurii consumului, se observă o creștere a convergenței, în sensul că, la nivelul gospodăriilor din România, există o modificare a coșului de consum (bunuri alimentare, nealimentare, servicii – clasificarea consumului individual pe destinații - COICOP) în direcția structurii coșului de consum din Uniunea Europeană.

Datele Eurostat prezentate în Figura 6.2 relevă o evoluție importantă privind modelul de consum și a modului în care s-a transpus creșterea veniturilor din ultimii 15 ani în modificarea consumului. Mai exact, se observă că, între 2007-2022, au avut loc creșteri ale ponderilor aferente categoriilor privind

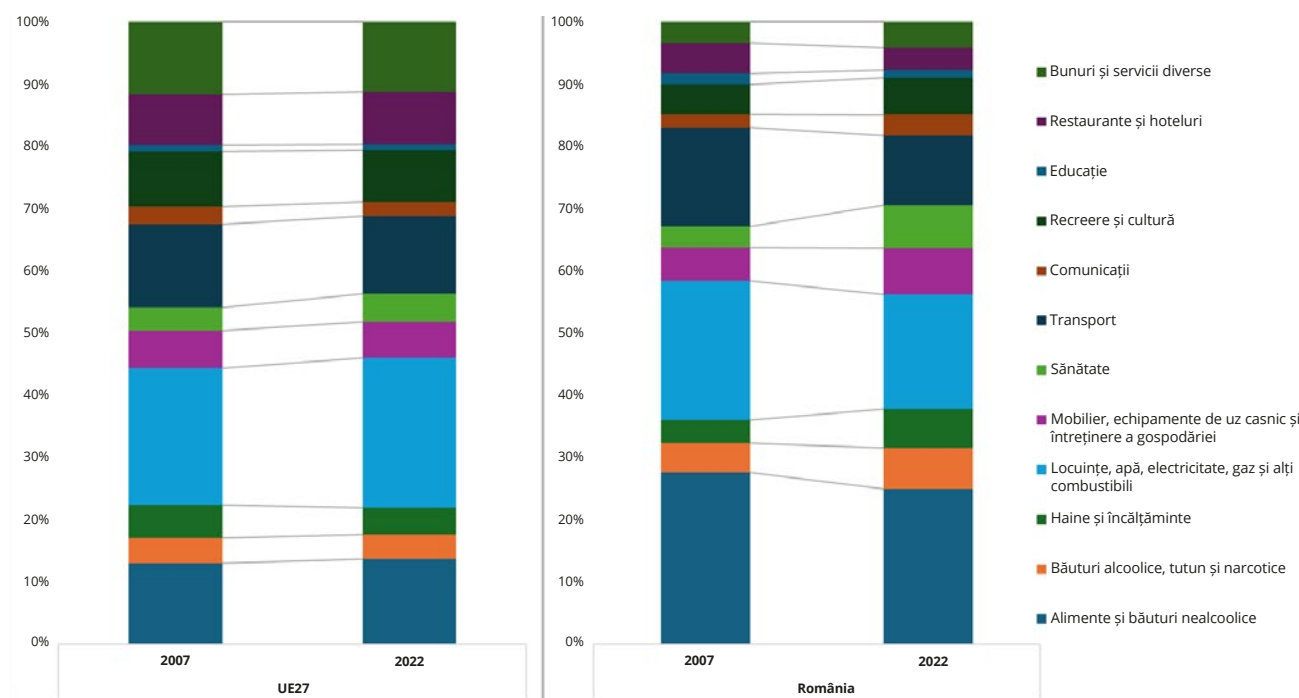
îmbrăcămintea și încălțăminte, dar și cele legate de sănătate, comunicații, recreere și cultură. Pe de altă parte, ponderile consumului gospodăriilor populației cu alimentele, locuința și utilitățile, dar și cu educația au scăzut, la fel și în cazul ponderii cheltuielilor cu transportul.

Având în vedere diferențele existente între structura actuală a consumului din România comparativ cu media UE, este de așteptat ca în următorii ani categoria privind alimentele și băuturile nealcoolice să se ajusteze în continuare, de asemenea, să crească zona de restaurante și hoteluri, dar și cele cu locuința și utilitățile.

⁸⁰ https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/dcac26a0-120e-4233-88b6-8c7b0d919257_en?filename=SWD_2024_623_1_EN_Romania.pdf

⁸¹ Final consumption expenditure of households by consumption purpose (COICOP 3 digit) [nama_10_co3_p3_custom_13830782]

Figura 6.2. Structura consumului gospodăriilor pe categorii COICOP

Sursa: calculele autorilor pe baza datelor Eurostat ⁸²

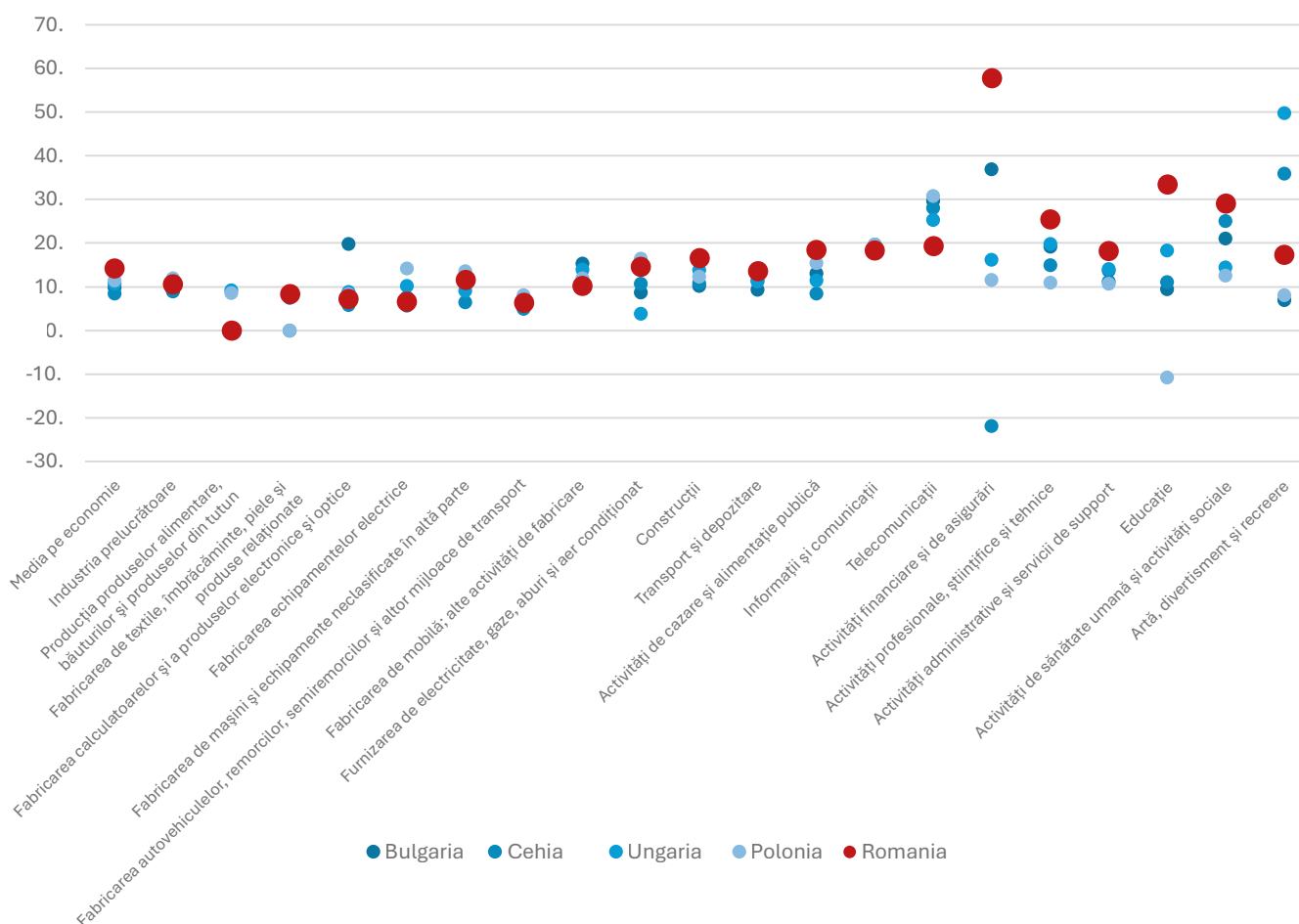
Oportunități de investiții

În secțiunile de mai jos, am realizat o analiză a mai multor indicatori la nivel de sectoare de activitate (CAEN Rev. 2) care surprind cum se poziționează România în raport cu celelalte state din regiune. Figura de mai jos (Figura 6.3) prezintă rata operațională brută, exprimată ca pondere a profitului brut în cifra de afaceri, aceasta fiind un indicator critic al profitabilității și eficienței operaționale în diverse sectoare economice. Acest indicator oferă o perspectivă asupra modului în care afacerile din diferite industrii generează profituri în raport cu veniturile lor.

Analiza evidențiază ratele operaționale brute din anul 2022 pentru Bulgaria, Cehia, Ungaria, Polonia și România, în sectoare cheie, conform clasificării CAEN Rev. 2. Din aceasta se observă că România a avut, în 2022, cea mai mare rata a profitabilității, pe fondul performanței înregistrate în anumite sectoare (activități financiare și de asigurări, educație, servicii de sănătate și sociale, construcții, transporturi, dar și servicii profesionale, științifice și tehnice, servicii administrative și servicii suport).

82 Final consumption expenditure of households by consumption purpose (COICOP 3 digit) [nama_10_co3_p3_custom_13830782]

Figura 6.3. Rata profitului brut pe sectoare de activitate (2022)

Sursa: Eurostat

Tabelul 6.1 prezintă indicatorii microeconomici la nivel de companii pentru mai multe țări din Europa Centrală și de Est, incluzând România, și evidențiază diferențe semnificative în productivitatea muncii, valoarea adăugată și alți factori economici.

Chiar dacă în ultimii 10-15 ani România a înregistrat progrese importante ale productivității muncii, se observă că aceasta a ajuns la 28,4 mii de euro per angajat, un nivel mai redus decât Polonia (42,66 mii de euro) sau Cehia (36,04 mii de euro), dar ușor mai ridicat decât Bulgaria (22,96 mii de euro). Acest indicator subliniază eficiența relativ scăzută a muncii din România și sugerează o nevoie acută de creștere a investițiilor în tehnologizare, digitalizare și educație pentru a spori competitivitatea forței de muncă.

Rata profitului brut, care măsoară profitabilitatea companiilor raportată la cifra de afaceri, este de 14,29% în România, mai mare decât în Cehia (8,39%) sau Bulgaria (9,76%) spre exemplu. Acest rezultat arată un potențial competitiv al firmelor românești în termeni de eficiență economică, cu toate că persistă provocări legate de diversificarea și extinderea piețelor. Un alt indicator relevant, cifra de afaceri netă per angajat, este semnificativ mai mică în România (108,53 mii de euro) decât

în Polonia (189,78 mii de euro) sau Cehia (195,71 mii de euro). Aceasta evidențiază o productivitate economică generală mai redusă a companiilor românești, ceea ce poate fi atribuit unui mix de factori, inclusiv infrastructură slab dezvoltată, nivel redus al investițiilor străine directe și structura economică orientată spre sectoare cu valoare adăugată scăzută.

Chiar dacă indicatorii de mai sus sugerează că România are un potențial semnificativ de creștere economică, mai ales ca urmare a ratei profitabilității și a creșterii productivității muncii din ultimii ani, performanțele economice rămân în urma altor țări din regiune, cum sunt Cehia, Ungaria și Polonia. Pentru a reduce aceste discrepanțe, prioritățile ar trebui să includă investiții importante în infrastructură și digitalizare care să contribuie la creșterea susținută a productivității muncii, dezvoltarea competențelor forței de muncă pentru a sprijini industriile cu valoare adăugată mai mare, dar și o atenție mai mare în ceea ce privește atragerea de investiții străine directe și/sau stimularea dezvoltării companiilor locale prin acces la noi piețe și tehnologii. Alături de acestea, trebuie sprijinită în continuare creșterea competitivității companiilor, îndeosebi prin politici publice care să stimuleze inovarea și reducerea birocrăției.

Tabelul 6.1. Indicatori microeconomici la nivel de companii

	Bulgaria	Cehia	Ungaria	Polonia	România
Valoarea adăugată – miliarde euro	49,7	152,5	96,5	308,4	133,45
Productivitatea muncii – mii euro	22,96	36,04	28,71	42,66	28,40
Excedent brut de exploatare - miliarde de euro	25,47	69,49	50,72	157,78	72,8
Excedent brut de exploatare pe persoană angajată - mii euro	11,76	16,43	15,08	21,82	15,51
Rata brută de exploatare - procent	9,76	8,39	10,66	11,50	14,29
Cifra de afaceri netă pe persoană angajată - mii euro	120,56	195,71	141,38	189,78	108,53

Sursa: Eurostat

Importanța infrastructurii fizice

În cazul atractivității și competitivității economiei României, infrastructura are o influență majoră asupra ratei operaționale brute în sectorul construcțiilor și nu numai, deoarece aceasta determină atât cererea de proiecte, cât și costurile de execuție, România prezentând câțiva factori importanți pentru susținerea creșterii pe viitor a acestui sector de activitate.

În primul rând, țările care beneficiază de finanțări consistente, inclusiv fonduri europene, pentru dezvoltarea infrastructurii (drumuri, căi ferate, rețele de utilități) generează o cerere mare pentru constructori. De exemplu, România, cu o rată operațională brută ridicată în construcții (16,62%), profită de astfel de proiecte finanțate din fonduri UE, care stimulează profitabilitatea. În al doilea rând, expansiunea economică continuă și procesele accelerate de urbanizare, cererea de locuințe, clădiri comerciale și industriale contribuie la rate operaționale mai mari.

În al treilea rând, proiectele mari de infrastructură permit companiilor să lucreze pe termen lung, reducând costurile fixe pe unitatea de producție. Această eficiență poate crește rata operațională brută în țările cu proiecte ample, cum ar fi autostrăzile sau marile rețele de utilități, iar tehnologia avansată în infrastructură poate reduce costurile de construcție, influențând pozitiv rata operațională. În al patrulea rând, planificarea pe termen lung a infrastructurii asigură o cerere stabilă pentru companiile din construcții, ceea ce poate crește profitabilitatea acestora. Țările cu un cadru legislativ clar pentru proiectele de infrastructură atrag investiții private și internaționale, ceea ce îmbunătățește performanțele companiilor din construcții.

Date demografice ale consumatorilor

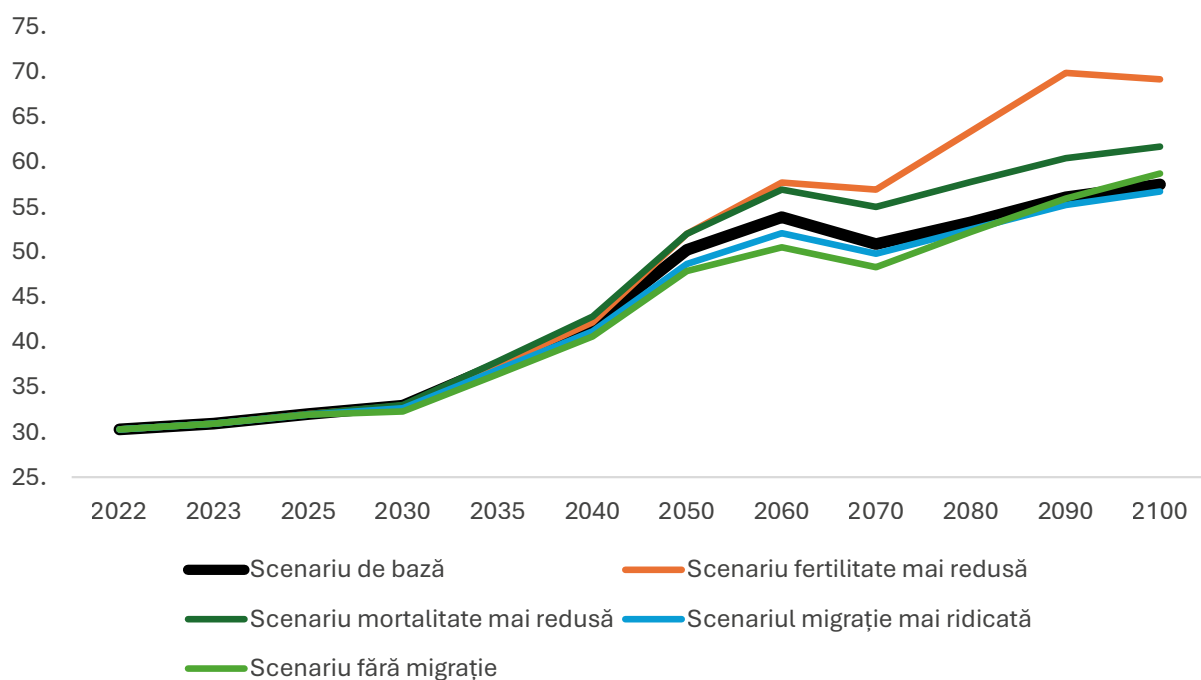
Structura demografică a României indică o tendință de îmbătrânire a populației, cu un raport de dependență demografică în creștere, cu un impact semnificativ asupra dinamicii pieței muncii și a cererii de bunuri și servicii pe viitor. Datele Eurostat privind evoluția populației și a ratei de dependență a vârstnicilor se bazează pe trei categorii de factori care influențează dinamica populației: natalitatea, mortalitatea și migrația netă.

În scenariul de bază, raportul dintre populația peste 65 de ani și populația activă (15-64 ani) este de așteptat să se dubleze până

în anul 2100, creșterea semnificativă fiind între anii 2030-2060 (a se vedea Figura 6.4), de la aproape 31% în 2023, până la 33% în 2030, și la 54% în 2060.

În acest scenariu, se remarcă importanța fertilității care influențează rata de dependență la finalul perioadei de prognoză. Astfel, pe fondul unei fertilități mai reduse, rata de dependență la finalul perioadei de prognoză, în 2100, este de așteptat să crească la 70%, cu 12 p.p. mai mult față de scenariul de bază, pe fondul scăderii numărului de persoane active⁸³.

83 <https://www.romanasociala.ro/coordonate-statistice-privind-imbatranirea-populatiei-romaniei>

Figura 6.4. Rata de dependență a persoanelor în vârstă (populația de 65 de ani sau mai mult/populația de 15-64 de ani)

Sursa: Eurostat⁸⁴; Pentru detalii suplimentare privind scenariile a se vedea https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/proj_23n_esms.htm

Concomitent cu creșterea ratei de dependență a populației vârstnice, România va înregistra și o scădere a ponderii populației active în total populație cu cel puțin 9 p.p. până în 2100, indiferent de scenariul luat în considerare. Scăderea cea mai ridicată are loc în scenariul cu fertilitate mai redusă și cu mortalitate mai redusă, când ponderea populației active (15-64 ani) este de așteptat să scadă cu peste 10 p.p. în perioada 2023-2100.

84 Rata de dependență a persoanelor în vârstă – prima variantă luată în considerare, respectiv ponderea populației de 65 de ani sau mai mult în totalul populației active (de la 15 până la 64 de ani). Seturile de date sunt compuse din proiecțiile populației de bază și patru scenarii de sensibilitate, selectate, și anume:

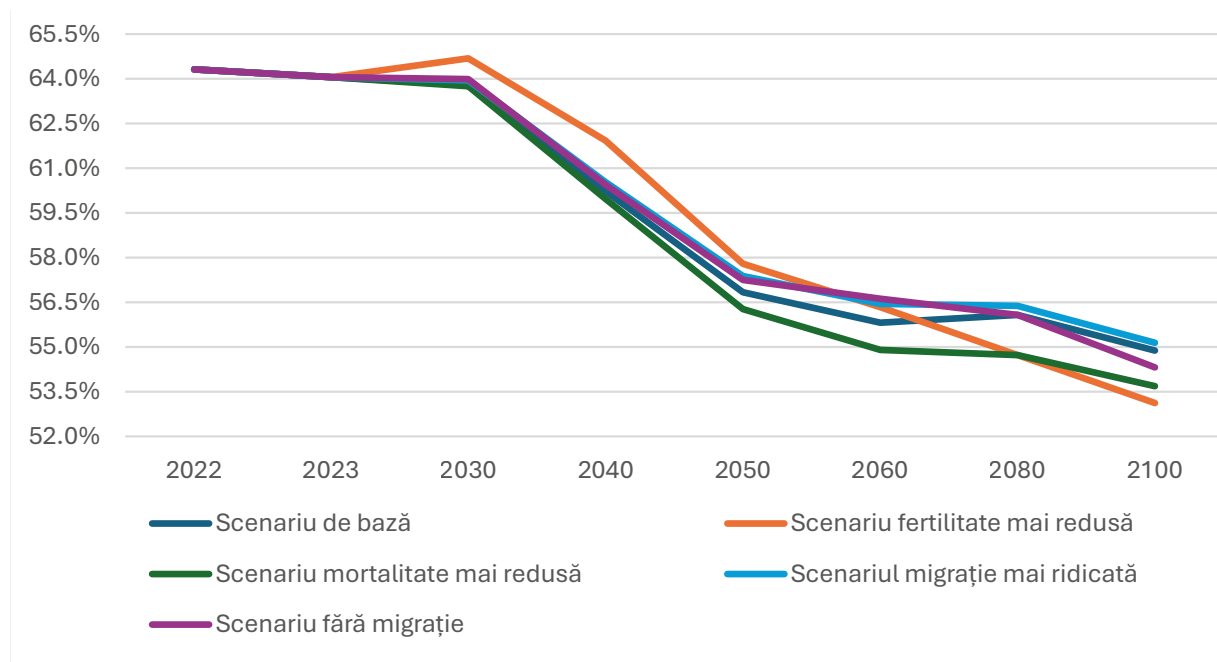
fără migrație – se presupune că migrația netă este zero în fiecare an al orizontului de timp 2023-2100;

migrație mai mare – se presupune că migrația netă este mai mare datorită creșterii cu 33% aplicată fluxurilor de imigrație non-UE, în fiecare an al orizontului de timp 2023-2100;

fertilitate mai mică – se presupune că ratele fertilității sunt mai mici cu 20% decât în ipotezele de bază, în fiecare an al orizontului de timp 2023-2100;

mortalitate mai mică – se presupune că ratele mortalității sunt mai mici, astfel încât speranța de viață la naștere va crește cu aproximativ doi ani până în 2070 în comparație cu ipotezele de bază.

Figura 6.5 Ponderea populației active (15-64 ani) în total populație

Sursa: Eurostat

Acest context deschide noi oportunități de investiții, cu impact asupra sectoarelor economice cheie și a consumului. În paragrafele de mai jos, am prezentat mai multe sectoare economice cu potențial de creștere în viitor care sunt influențate de dinamica demografică, dar și cum este de așteptat să se modifice comportamentul de consum.

În primul rând, unul dintre sectoarele cu cea mai mare creștere anticipată este cel al serviciilor de sănătate și îngrijire personală. Studiile arată o creștere a cererii pentru servicii geriatrie, tratamente cronice și reabilitare (Organizația Mondială a Sănătății - OMS, 2021). De asemenea, se anticipează o expansiune a centrelor de îngrijire pentru vârstnici și a serviciilor de asistență la domiciliu. Investițiile în tehnologii medicale, inclusiv telemedicină și dispozitive de monitorizare a sănătății, sunt esențiale în acest context.

În continuare, pe fondul îmbătrânirii populației, va crește cererea pentru medicamente destinate bolilor asociate vârstei, cum ar fi diabetul, hipertensiunea arterială sau osteoporoza. Totodată, suplimentele alimentare și produsele pentru întărirea imunității pot reprezenta segmente de interes pentru investitori. Alte studii arată că o dinamică pozitivă va fi în zona tehnologiei adaptate seniorilor, având în vedere că digitalizarea reprezintă un vector important de dezvoltare economică, iar soluțiile

tehnologice dedicate seniorilor sunt din ce în ce mai populare. Potrivit unui raport McKinsey (2023), dispozitivele inteligente pentru locuințe, aplicațiile de conectare socială și tehnologiile de monitorizare a sănătății în timp real sunt segmente cu un potențial mare de creștere în Europa de Est.

Un raport OCDE (2002) arată că un alt sector promițător este cel imobiliar, în special dezvoltarea de locuințe adaptate pentru vârstnici, care includ facilități precum accesibilitatea pentru persoane cu mobilitate redusă și proximitatea față de centrele medicale, iar cererea pentru astfel de locuințe este de așteptat să crească semnificativ în următoarele decenii.

Pachetele turistice personalizate pentru vârstnici, incluzând tratamente balneare și programe de *wellness*, reprezintă o altă direcție de investiții. România, având o infrastructură balneară semnificativă, poate atrage investitori în modernizarea acestui sector, pentru a răspunde cererii crescute.

Nu în ultimul rând, Banca Mondială (2022) arată că, în contextul unei prelungiri a vieții active a populației, programele de recalificare profesională pentru persoane de peste 50 de ani sunt tot mai relevante. Conform Băncii Mondiale, investițiile în educație continuă și formare profesională vor contribui la menținerea competitivității economice.

Modificări în comportamentul de consum

În general, se cunoaște faptul că persoanele vârstnice alocă o proporție semnificativă din veniturile disponibile pentru servicii medicale și produse farmaceutice, conform datelor publicate de Eurostat (2023). Această tendință va stimula dezvoltarea unor piețe dedicate produselor și serviciilor de prevenție medicală. În același timp, un raport al Organizației pentru Alimentație și Agricultură - FAO (2021) subliniază faptul că populația în vârstă

are tendința de a consuma mai puține alimente procesate. Astfel, odată cu îmbătrânirea populației, este de așteptat să crească și preferința pentru produse alimentare ecologice și funcționale, care susțin un stil de viață sănătos (Shakersain et al., 2018). Pentru a fi relevante, aceste aspecte trebuie însă corelate cu puterea de cumpărare a populației pe categorii de vârstă.

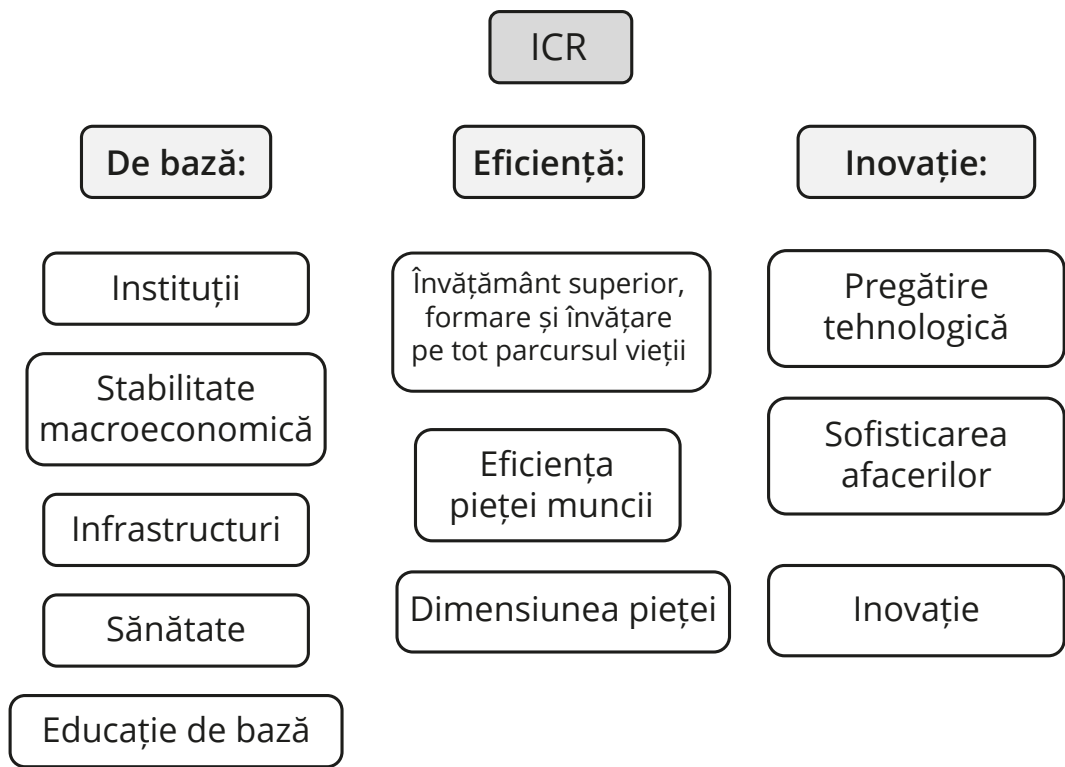
O altă perspectivă vizează serviciile personalizate pentru populația în vârstă, inclusiv livrări la domiciliu, curățenie și asistență, dar se poate manifesta și o tendință de reducere a consumului de bunuri de lux și orientarea către investiții în produse de calitate și utilitate ridicată, mai ales în rândul generațiilor mai în vârstă. În concluzie, putem spune că pe fondul îmbătrânirii populației, România trebuie să valorifice oportunitățile economice oferite

de schimbările demografice și să atragă investitori în sectoare favorizate de acest fenomen. De asemenea, adăugăm și faptul că, pentru a susține creșterea economică pe termen lung, este importantă dezvoltarea unor politici publice care să stimuleze natalitatea și să atragă forță de muncă calificată din străinătate, inclusiv prin parteneriate public-private și înțelegeri bilaterale cu state non-UE.

6.2 Competitivitatea regională în România

Analiza oportunităților de dezvoltare regională în România, în contextul tendințelor globale și al priorităților Uniunii Europene, evidențiază necesitatea unor strategii diferențiate, adaptate specificului fiecărei regiuni. Studiile științifice recente oferă perspective valoroase asupra direcțiilor de dezvoltare pentru diversele regiuni ale țării.

Figura 6.6. Structura indicelui regional de competitivitate

Sursa: Comisia Europeană⁸⁵

Tabelul 6.2 oferă o imagine de ansamblu asupra competitivității regionale a României, conform Indicelui Regional de Competitivitate (RCI 2.0) din 2022. Acesta include date detaliate pe piloni de competitivitate pentru regiunile de dezvoltare ale României și pune în evidență diferențele semnificative între regiuni, raportându-le și la media UE. Din punct de vedere al competitivității generale (RCI 2.0), regiunea București-Ilfov este liderul incontestabil al României, cu un scor de 93,7, semnificativ peste media națională (56,4) și apropiindu-se de media UE (100). Restul regiunilor sunt clasificate ca „mai puțin dezvoltate”,

cu scoruri mult mai scăzute, variind de la 57,8 în regiunea Vest până la 46,1 în Sud-Est. Tabelul 6.2 de mai jos relevă un decalaj important între București-Ilfov și restul regiunilor din România. Prioritizarea investițiilor în infrastructură, educație și inovare este esențială pentru a reduce aceste diferențe și a crește competitivitatea națională. Regiunile mai puțin dezvoltate trebuie să fie sprijinite prin programe europene și naționale pentru a-și valorifica potențialul economic. Pe structură, analiza detaliată a pilonilor care contribuie la competitivitatea regională, se remarcă diferențe semnificative

85 https://ec.europa.eu/regional_policy/assets/regional-competitiveness/index.html#/

între regiunile de dezvoltare ale României. Sub-indicele de bază, care include infrastructura și serviciile esențiale, relevă provocări importante la nivel național. În ceea ce privește instituțiile, regiunea București-Ilfov, deși lider în alte domenii, înregistrează cel mai scăzut scor (42,5), ceea ce reflectă deficiențe marcante în guvernare și eficiență administrativă. În contrast, regiunea Vest are cel mai bun rezultat (53,8), dar acesta rămâne considerabil sub media Uniunii Europene. Performanțele în infrastructură sunt omogene, dar la un nivel mediu scăzut, toate regiunile situându-se în jurul a 45% din media UE, indicând necesitatea unor investiții substanțiale. În domeniul sănătății, București-Ilfov se detașează printr-un scor de 83,1, în timp ce regiunile mai puțin dezvoltate rămân mult în urmă, având scoruri sub 60%. Educația de bază este un pilon critic pentru toate regiunile, fiecare obținând doar 12,3% din media UE, subliniind deficiențele sistemice în acest sub-pilon. Sub-indicele de eficiență reflectă mai ales pregătirea forței de muncă și dimensiunea pieței. București-Ilfov conduce cu un scor de 151,6 pentru piața muncii, demonstrând o capacitate ridicată de a susține o forță de muncă dinamică. În schimb, regiunea Sud-Est se află la coada clasamentului cu un scor de doar 21. Educația terțiară prezintă rezultate mai bune în București-Ilfov și Vest, dar niciuna dintre aceste regiuni nu reușește să atingă media UE.

Sub-indicele de inovație este cel mai slab dezvoltat, reflectând provocări în adoptarea tehnologiilor și în activitățile de cercetare și dezvoltare. București-Ilfov înregistrează cel mai mare scor (59,6) în ceea ce privește pregătirea tehnologică, dar regiunile mai puțin dezvoltate, precum Sud-Est, sunt mult în urmă, cu un scor de doar 32,4. Situația este similară în cazul pilonului de inovație, unde București-Ilfov se situează la 116,8, în timp ce Sud-Vest Oltenia și Sud-Est abia depășesc 20% din media UE. Din perspectiva potențialului de creștere economică, București-Ilfov se distinge prin capacitatea de a atrage investiții în domeniul tehnologiei și inovației, deși ar fi necesare reforme instituționale pentru a-și consolida avantajele competitive. Sectorul IT din România a depășit valoarea de nouă miliarde de euro, contribuind cu 7% la PIB-ul național. Această creștere este susținută de un număr tot mai mare de companii și angajați în domeniu, evidențiind potențialul continuu de expansiune. Regiunea Vest, datorită performanței superioare în guvernare, are oportunități semnificative de creștere prin îmbunătățirea infrastructurii și a educației superioare. Regiunile mai puțin dezvoltate, deși se confruntă cu provocări majore, au un potențial semnificativ de convergență prin investiții strategice în sănătate, educație de bază și acces la tehnologii moderne. Astfel, printr-o alocare eficientă a resurselor și politici regionale adaptate, disparitățile existente pot fi reduse, contribuind la o competitivitate crescută la nivel național.

Testimonial

**Gilles Ballot, CEO,
Carrefour România**

Pentru Carrefour, investiția în România a fost un pas fundamental în aducerea comerțului cu amănuntul de calitate pe o piață în dezvoltare rapidă. România are o bază puternică de consumatori, care a evoluat de-a lungul anilor, ajungând să pretindă calitate și diversitate, precum și trasabilitate și produse de origine locală, la fel ca și consumatorul vest-european. De-a lungul anilor, prin prezența puternică în calitate de angajator de top, prin contribuția la economia locală prin taxele plătite și prin strategia noastră de expansiune, ne-am adâncit impactul prin dezvoltarea de parteneriate cu producătorii locali. Astfel, am creat mai multe programe, investind într-un lanț de aprovizionare puternic, care prețuiește și susține cererea consumatorilor români prin parteneriate cu peste 1500 de producători locali, și vom continua această practică și pe viitor.

Oricui se gândește la România, îi recomandăm din toată inima să îmbrățișeze potențialul țării – aici, angajamentul și parteneriatul sunt cu adevărat răsplătite. Suntem mândri de progresul pe care l-am făcut ca parte a creșterii României și așteptăm cu nerăbdare să construim legături și mai puternice cu comunitățile și cu producătorii în anii următori.

Tabelul 6.2. Indicele competitivității regionale în România (2022)⁸⁶

Indicator / Regiune	București-Ilfov	Vest	Nord-Vest	Centru	Sud Muntenia	Vest Oltenia	Nord-Est	Sud-Est	Media țării	Media UE
Stagiu de dezvoltare	Mai Dezvoltat	Mai puțin Dezvoltat	Mai puțin Dezvoltat	Mai puțin Dezvoltat	Mai puțin Dezvoltat	Mai puțin Dezvoltat	Mai puțin Dezvoltat	Mai puțin Dezvoltat	-	-
Loc	119	228	225	229	201	211	203	204		
RCI 2.0 - 2022	537	578	560	525	450	452	421	444	554	1000
Sub-indice de bază	500	497	514	484	431	434	404	426	471	1000
Pilonul instituțiilor	42.5	48.8	50.4	49.8	48.1	48.4	48.4	48.3	48.9	100
Pilonul macroeconomic	61.8	45.1	41.1	42.1	41.4	41.4	41.4	41.4	44.5	100
Pilonul infrastructură	61.8	43.1	41.1	42.1	41.4	41.4	41.4	41.4	44.5	100
Pilonul sănătate	83.1	58.3	56.2	58.3	52.8	52.8	49.5	52.8	57.8	100
Pilonul educație de bază	121.1	72.9	73.3	73.3	68.8	68.8	62.3	68.8	76.6	100
Sub-indice de eficiență	112.4	74.3	68.8	67.4	64.4	64.4	61.4	64.4	72.8	100
Învățământ superior și pilonul LLL	112.4	74.3	68.8	67.4	64.4	64.4	61.4	64.4	72.8	100
Pilonul eficienței pieței muncii	118.7	87.9	83.8	81.4	78.4	78.4	75.4	78.4	86.6	100
Pilonul de dimensiune a pieței	71.6	33.3	31	31.8	29.9	29.9	28.8	29.9	35.8	100
Sub-indice de inovație	63.9	44.4	44.5	44.5	42.5	42.5	40.5	42.5	45.9	100
Pilonul pregătire tehnologică	63.9	44.4	44.5	44.5	42.5	42.5	40.5	42.5	45.9	100
Pilonul de sofisticare a afacerilor	63.9	44.4	44.5	44.5	42.5	42.5	40.5	42.5	45.9	100
Pilonul inovației	116.8	323	367	327	150	179	237	285	361	1000

Sursa: Comisia Europeană⁸⁷

1. Regiunea de Nord-Vest (Cluj, Bihor, Maramureș)

Regiunea de Nord-Vest beneficiază de un ecosistem IT&C bine dezvoltat, în special în județul Cluj, care a devenit un pol al inovării tehnologice. Conform Strategiei Naționale de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă 2022-2027, se pune accent pe dezvoltarea ecosistemelor de inovare asociate specializărilor inteligente, ceea ce susține transformarea acestei regiuni într-un hub pentru educație digitală și inovare tehnologică. De asemenea, agroturismul prezintă un potențial semnificativ, având în vedere peisajele naturale și patrimoniul cultural bogat, care pot fi valorificate prin dezvoltarea infrastructurii și promovarea turismului sustenabil.

2. Regiunea Sudică (Oltenia, Muntenia)

Regiunea Sudică dispune de condiții climatice favorabile pentru energia solară, oferind oportunități pentru investiții în energie regenerabilă. Conform Strategiei Naționale de Cercetare, Inovare și Specializare Inteligentă, promovarea energiilor regenerabile este esențială pentru atingerea obiectivelor de sustenabilitate. România beneficiază de resurse semnificative pentru producția de energie regenerabilă, cu aproximativ 40%

din mixul energetic provenind din surse regenerabile. Acest potențial poate fi valorificat pentru a reduce dependența energetică de sursele convenționale și pentru a contribui la obiectivele de sustenabilitate⁸⁸. Investițiile în acest sector pot contribui la reducerea emisiilor de carbon și la crearea de locuri de muncă verzi, aliniindu-se cu Pactul Verde European și cu obiectivele de tranziție către o economie neutră din punct de vedere climatic.

3. Regiunea Estică (Moldova)

Regiunea Moldova se confruntă cu provocări legate de infrastructură și interconectare, care limitează dezvoltarea economică. Investițiile în infrastructură sunt esențiale pentru transformarea acestei regiuni într-o platformă logistică strategică pentru comerțul cu țările non-UE. Conform Strategiei Regionale de Specializare Inteligentă a Regiunii Nord-Est 2021-2027, dezvoltarea infrastructurii de transport și logistică este prioritară pentru integrarea regiunii în lanțurile valorice europene și internaționale. În plus, disponibilitatea resurselor naturale și a terenurilor agricole oferă României un avantaj competitiv în producția alimentară. Cu toate acestea, rata

⁸⁶ Clasificarea scorurilor obținute pe baza indicelui are trei categorii:

Regiuni puțin dezvoltate (LD): sub 75% din media UE27

Regiuni de Tranziție (T): între 75% și 100% din media UE27

Regiuni mai dezvoltate (MD): peste 100% din media UE27

⁸⁷ https://ec.europa.eu/regional_policy/assets/regional-competitiveness/index.html#/RO/RO32

⁸⁸ <https://www.economistul.ro/macroeconomie/romania-din-punct-de-vedere-economic-social-si-al-educatiei-in-uniunea-europeana-puncte-tari-puncte-slabe-anul-2022-comparativ-cu-anul-2007-55902>

ridicată de părăsire timpurie a sistemului de educație, în special în mediul rural, poate afecta productivitatea și inovarea în acest sector.⁸⁹

4. București-Ilfov

Fiind centrul financiar al țării, regiunea București-Ilfov are potențialul de a atrage investiții străine directe și de a deveni

un lider în adoptarea tehnologiilor financiare și a economiei circulare. Conform Raportului privind performanțele din domeniul cercetării și inovării din 2022, investițiile în cercetare și inovare sunt cruciale pentru construirea unei economii durabile și competitive. Dezvoltarea sectorului fintech (tehnologie în servicii financiare) și implementarea principiilor economiei circulare pot stimula inovația și creșterea economică în regiune.

89 <https://www.economistul.ro/macroeconomie/romania-din-punct-de-vedere-economic-social-si-al-educatiei-in-uniunea-europeana-puncte-tari-puncte-slabe-anul-2022-comparativ-cu-anul-2007-55902>

07.

Rezultatele chestionarului privind climatul de afaceri pentru investitorii străini din România

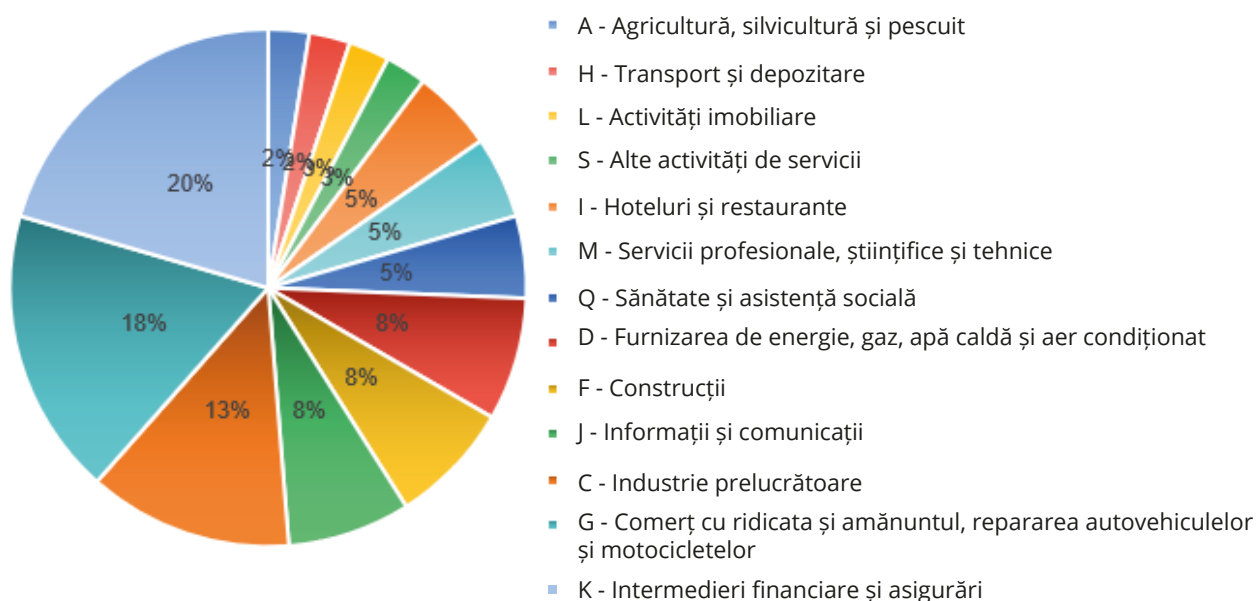
Chestionarul privind climatul de afaceri pentru investitorii străini din România, desfășurat în perioada septembrie - noiembrie 2024, a reunit răspunsurile reprezentanților a 37 de companii internaționale active pe piața locală. Deși dimensiunea relativ redusă a eșantionului impune o interpretare prudentă a rezultatelor, chestionarul este primul de acest fel și oferă perspective relevante asupra mediului investițional din țară. În pofida turbulențelor economice și politice care au intervenit de la data lansării acestuia până în prezent, concluziile sunt pertinente în a evidenția atât punctele forte ale României ca destinație pentru investiții, precum dimensiunea pieței, apartenența la UE și potențialul forței de muncă, cât și provocările legate de fiscalitate, infrastructură și predictibilitate, iar rezultatele oferă o bază solidă pentru înțelegerea direcției viitoarelor oportunități și sunt în concordanță cu rezultatele studiului „Oportunități pentru investitorii străini în România”.

7.1 Descrierea eșantionului

a) Sectorul de activitate

Comaniile participante la sondaj activează într-o gamă variată de sectoare, cu cea mai puternică reprezentare în Activități financiare și de asigurări (20% din totalul răspunsurilor), Comerț cu ridicata și amănuntul (18% din totalul răspunsurilor) și Industrie prelucrătoare (13%). Alte sectoare, precum Informații și comunicații, Furnizarea de energie și Servicii profesionale, au de asemenea o prezență notabilă, în timp ce domenii precum Construcții, Hoteluri și restaurante, Sănătate și asistență socială și Agricultură sunt mai puțin reprezentate.

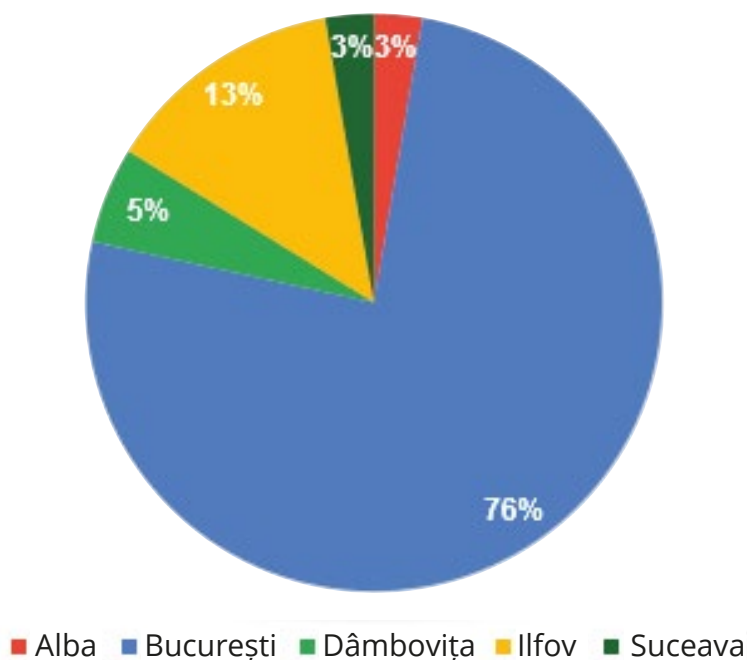
Figura 7.1. Sectorul de activitate al companiilor respondente

b) Locația sediului central

Majoritatea companiilor participante au sediul central localizat în București (76%), confirmând rolul dominant al Capitalei ca principal centru de afaceri al României. O pondere mai mică se află în Ilfov (13%), care beneficiază de proximitatea față de Capitală, în timp ce doar câteva companii au sediul în Dâmbovița, Suceava și Alba.

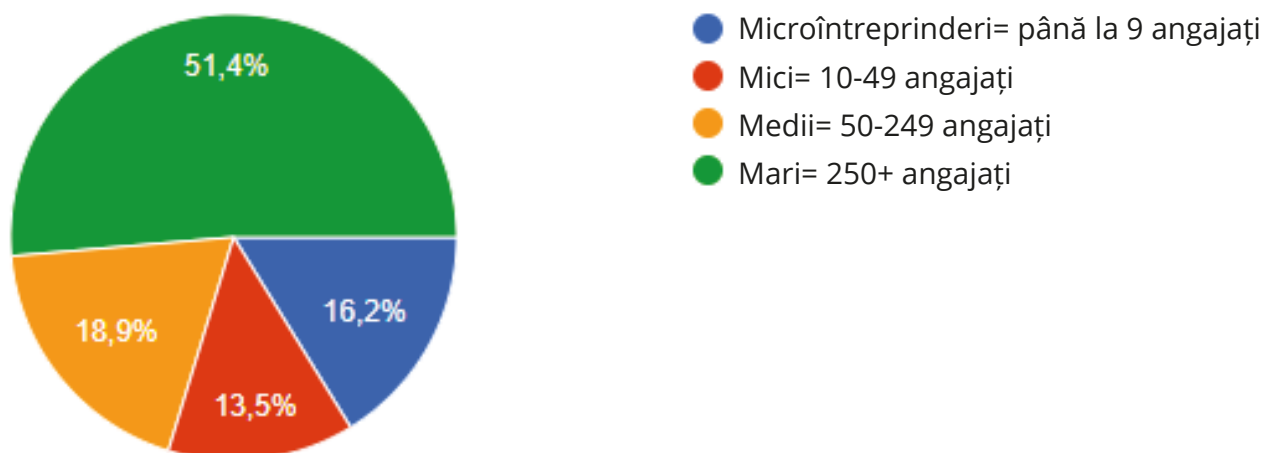
Figura 7.2. Locația sediilor centrale ale companiilor respondente

c) Dimensiunea companiilor

Peste jumătate din companiile participante la sondaj sunt întreprinderi mari (51,4%), fiecare având peste 250 de angajați în România. Un grup mai mic, dar semnificativ, este format din companii mijlocii, în timp ce întreprinderile mici și micro reprezintă o minoritate. Aceasta sugerează că eșantionul sondajului este puternic orientat către organizații de dimensiuni mari, care au, cel mai probabil, un impact mai puternic asupra economiei și peisajului investițional din România.

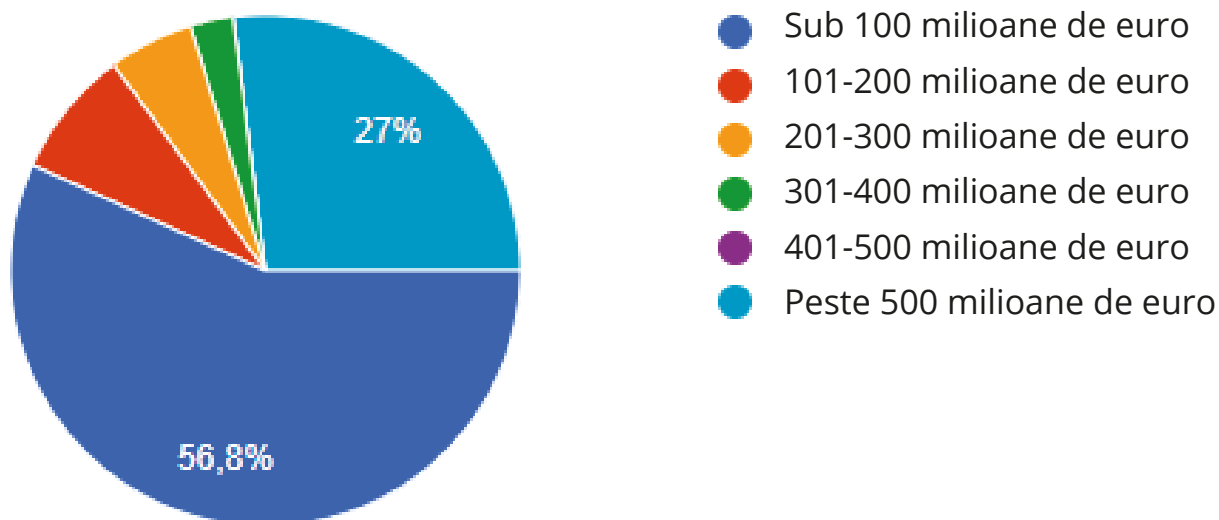
Figura 7.3. Dimensiunea companiilor respondente după numărul de angajați

d) Cifra de afaceri

Majoritatea companiilor participante la sondaj (peste jumătate) au raportat o cifră de afaceri de sub 100 de milioane de euro. Totuși, aproape un sfert dintre respondenți se încadrează în categoria de peste 500 de milioane de euro, ceea ce indică prezența unor actori importanți, cu impact economic semnificativ. Doar câteva companii se regăsesc în intervalul 101–300 de milioane de euro, ceea ce sugerează o distribuție mai polarizată între cifre de afaceri mai mici și foarte mari.

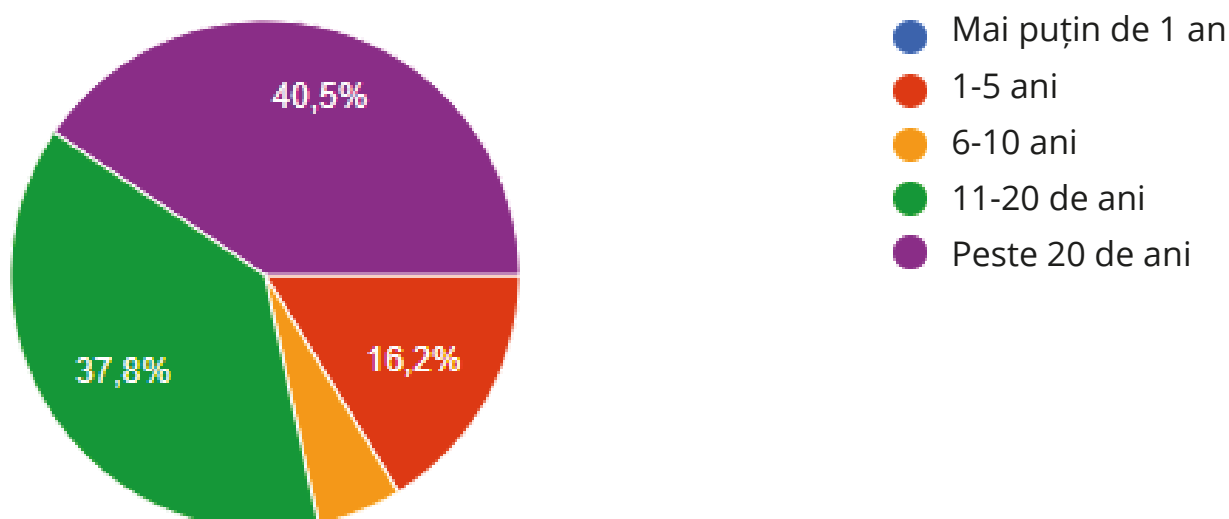
Figura 7.4. Dimensiunea cifrei de afaceri

e) Prezența în România

Cea mai mare parte a companiilor participante la sondaj își desfășoară activitatea în România de peste un deceniu, multe dintre ele având o prezență de peste 20 de ani (40,5%), ceea ce evidențiază angajamentul pe termen lung și stabilitatea. O pondere semnificativă se regăsește și în intervalul de 11–20 de ani (37,8%), în timp ce doar câteva companii au intrat relativ recent pe piață (1–5 ani sau 6–10 ani). Această distribuție arată că România reușește să păstreze investitorii străini pe termen lung, înregistrând totodată intrări noi, limitate, dar constante.

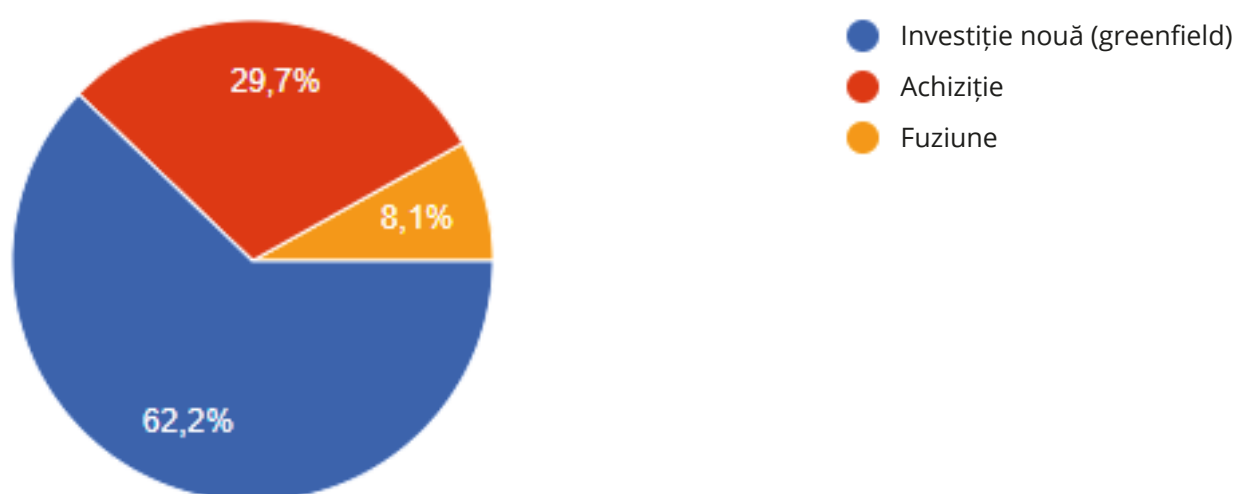
Figura 7.5. Durata prezenței companiilor în România

f) Modalitatea de intrare pe piață

Marea majoritate a companiilor au intrat pe piața din România prin investiții noi, de tip *greenfield* (62,2%), ceea ce arată o preferință pentru construirea de operațiuni de la zero și adaptarea lor la condițiile locale. Un grup mai mic, dar notabil, s-a extins prin achiziții, valorificând afacerile locale existente pentru a-și consolida prezența. Doar câteva companii au ales fuziunea ca strategie de intrare.

Figura 7.6. Modalitatea de intrare pe piață a companiilor respondente

7.2 Mediul macroeconomic

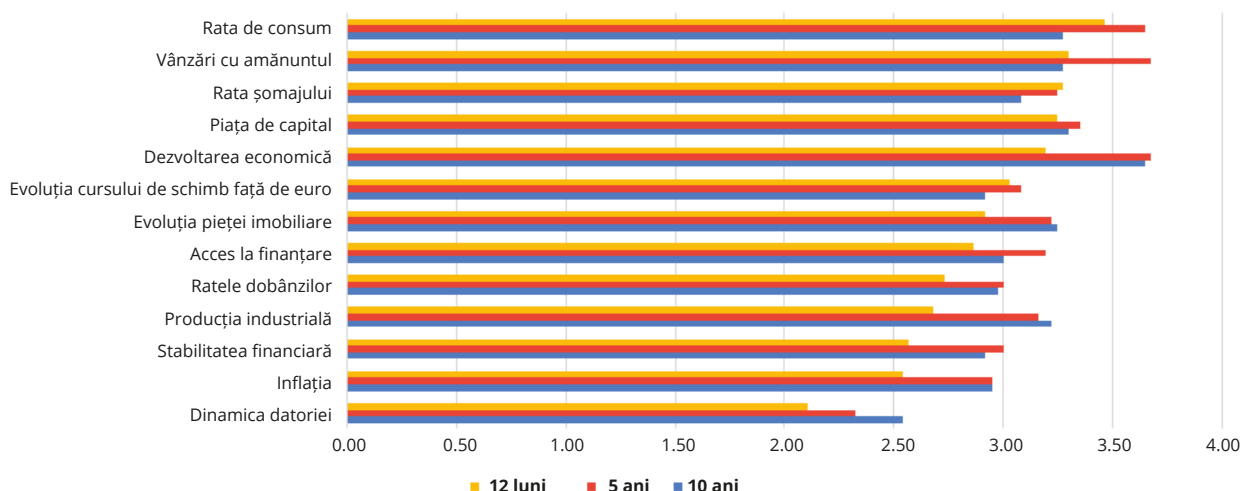
a) Așteptările investitorilor străini privind diverse dimensiuni ale pieței din România

La întrebarea privind așteptările pe termen scurt, mediu și lung pentru diverse dimensiuni ale pieței din România, optimismul a fost menționat în special în ceea ce privește reluarea *consumului* și a *vânzărilor cu amănuntul*, în timp ce *inflația* și *dinamica datoriei* au înregistrat cele mai scăzute așteptări pe termen scurt, evidențiind preocupările legate de presiunile fiscale.

Perspectiva pe 12 luni a fost, în general, una de optimism prudent, cu așteptări mai mari ale investitorilor străini în ceea ce privește evoluția economică a României pe termen mediu (cinci ani). *Vânzările cu amănuntul* și *consumul* sunt așteptate să aibă performanțe solide pe termen mediu, cu scoruri mai ridicate față de așteptările pe termen scurt și lung. *Dezvoltarea economică*, *evoluția pieței imobiliare* și producția industrială prezintă așteptări ridicate atât pe termen mediu, cât și pe termen lung, sugerând stabilitate și potențial de creștere. În același timp, așteptările legate de *rata șomajului*, *pieța de capital* și *evoluția cursului de schimb față de euro* sunt moderate, dar constante pe toate orizonturile de timp.

Ratele dobânzilor, stabilitatea financiară și inflația sunt evaluate moderat, însă cu tendințe de îmbunătățire pe termen mai lung. În ceea ce privește *dinamica datoriei*, așteptările sunt ușor mai ridicate pe termen lung, indicând că situația actuală se poate ameliora în timp.

Figura 7.7. Așteptările investitorilor străini privind evoluția a diverse dimensiuni ale pieței din România (1 – foarte slab, 5 – excelent)

b) Calitatea infrastructurii

Dintre tipurile de infrastructură asupra cărora a fost solicitată evaluarea, *infrastructura de telecomunicații* se evidențiază ca având cea mai bună calitate, cu un scor de peste 4, ceea ce indică un nivel ridicat de dezvoltare și fiabilitate.

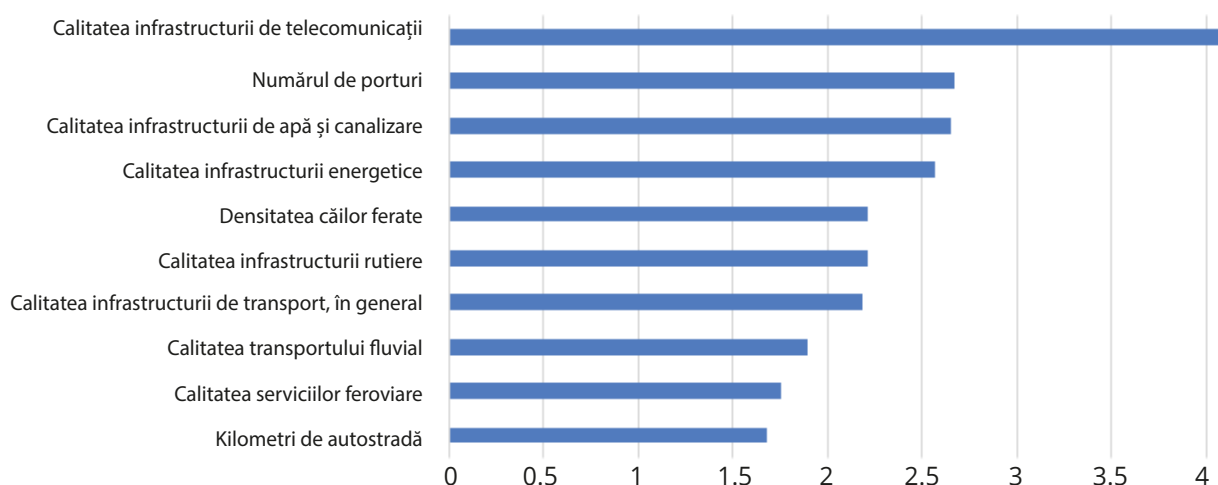
Porturile, infrastructura de apă și canalizare, precum și *infrastructura energetică* au primit, de asemenea, evaluări relativ favorabile, toate peste 2,5, sugerând un nivel general acceptabil de dezvoltare.

Infrastructura rutieră, inclusiv *densitatea căilor ferate*, *calitatea drumurilor* și, în general, *infrastructura de transport*, au fost evaluate moderat, cu scoruri apropiate de 2, ceea ce reflectă un spațiu semnificativ de îmbunătățire.

Transportul fluvial, serviciile feroviare și dimensiunea infrastructurii rutiere (evaluată prin *kilometri de autostradă*) înregistrează cele mai scăzute scoruri, sub 2, evidențiind lacune critice în infrastructura de transport.

Per ansamblu, în timp ce infrastructurile digitale și de utilități sunt percepute pozitiv, infrastructurile de transport — în special autostrăzile, serviciile feroviare și transportul fluvial — sunt considerate insuficient dezvoltate și rămân provocări majore pentru competitivitatea României.

Figura 7.8. Evaluarea calității infrastructurii (1 – dezvoltare foarte slabă, 5 – dezvoltare foarte bună)

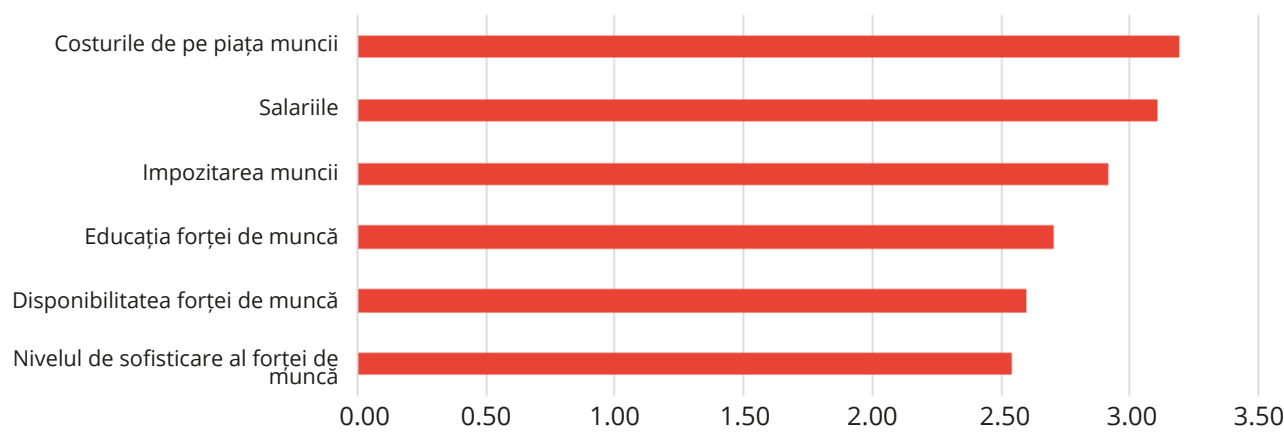
c) Calitatea pieței muncii

Nivelul *costurilor de pe piața muncii și al salariilor* au fost evaluate cel mai favorabil, sugerând că România este percepută ca fiind relativ competitivă în ceea ce privește accesibilitatea forței de muncă. *Impozitarea muncii* a primit, de asemenea, un scor moderat pozitiv (puțin sub 3), deși mai scăzut decât salariile și costurile, ceea ce indică anumite preocupări legate de povara fiscală, având în vedere așteptările privind deciziile politice care influențează nivelul taxelor.

Educația, disponibilitatea și nivelul de sofisticare al forței de muncă sunt evaluate mai slab (în jur de 2,5–2,7), reflectând provocări structurale privind calitatea și nivelul avansat al competențelor.

Per ansamblu, investitorii străini percep piața muncii din România ca fiind competitivă din punct de vedere al costurilor, dar își exprimă îngrijorarea în privința calității, disponibilității și nivelului de sofisticare al forței de muncă, aspecte care ar trebui îmbunătățite pentru a asigura competitivitatea pe termen lung.

Figura 7.9. Evaluarea caracteristicilor pieței muncii (1 – dezvoltare foarte slabă, 5 – dezvoltare foarte bună)

d) Îmbunătățiri necesare pentru creșterea atractivității pieței muncii

Investitorii străini evidențiază mai multe domenii unde sunt necesare îmbunătățiri pentru ca piața muncii din România să devină mai atractivă:

- **fiscalitate:** reducerea impozitării muncii, stabilitate și predictibilitate fiscală;
- **educație & competențe:** investiții în formare profesională, tehnică și digitală; colaborare universități-companii; recalificare continuă;
- **forță de muncă:** creșterea disponibilității, reguli mai flexibile pentru vize de muncă, legislație mai adaptată pieței;
- **stabilitate:** guvernare politică și administrativă mai predictibilă.

7.3 Factori care determină atractivitatea României pentru investitorii străini

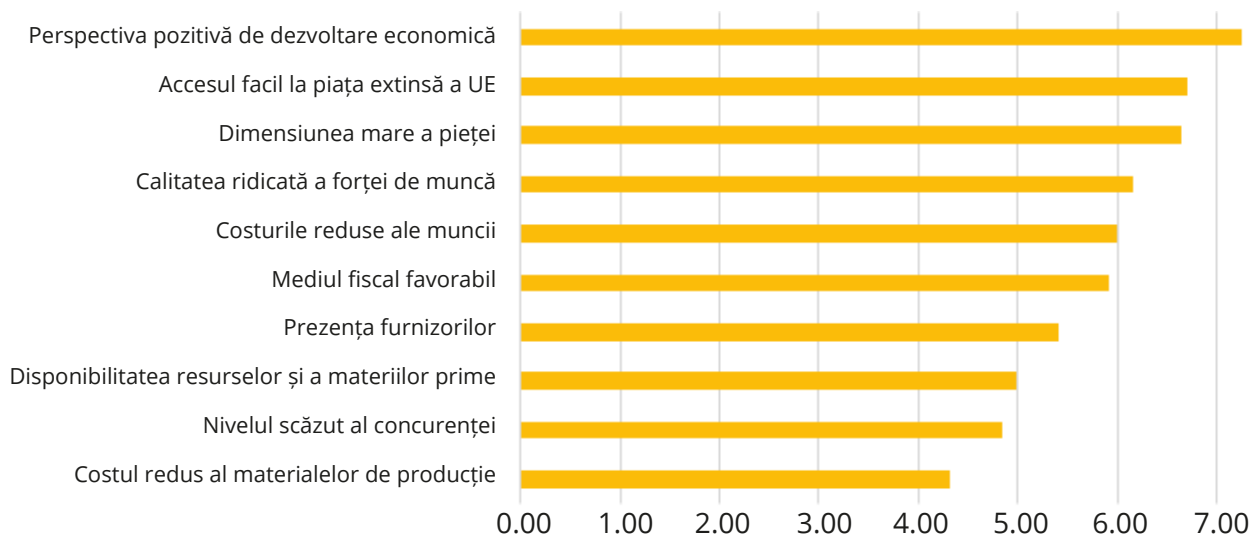
a) Importanța diferiților factori în alegerea României ca locație pentru investiții

Figura ilustrează importanța pe care investitorii străini o acordă diferitelor aspecte atunci când aleg România ca destinație de investiții, pe o scară de la 1 (mai puțin important) la 10 (foarte important).

- Cel mai important factor este **perspectiva pozitivă de dezvoltare economică**, primul aspect pe lista de criterii de selecție a investitorilor.
- **Accesul facil la piața extinsă a UE și dimensiunea mare a pieței** ocupă următoarele locuri, subliniind poziția strategică geografică și economică a României.
- **Calitatea ridicată a forței de muncă și costurile reduse ale muncii** sunt percepute ca avantaje competitive esențiale.
- **Mediul fiscal favorabil și prezența furnizorilor** sunt, de asemenea, factori semnificativi în deciziile de investiții.
- **Disponibilitatea resurselor și a materiilor prime**, precum și **nivelul scăzut al concurenței**, sunt considerați factori de importanță medie.
- Cel mai puțin important factor este **costul redus al materialelor de producție**, care, deși relevant, nu constituie un motor principal, comparativ cu perspectivele de creștere și accesul la piață.

Prin urmare, investitorii apreciază cel mai mult perspectiva economică, accesul la piața UE, calitatea forței de muncă și costurile reduse cu aceasta atunci când evaluează România ca destinație de investiții, în timp ce avantajele legate de costurile inputurilor au un rol relativ mai mic.

Figura 7.10. Importanța diferiților factori în alegerea României ca locație pentru investiții (1 – mai puțin important, 10 – foarte important)

Testimonial

**Mihaela Bîtu, CEO,
ING Bank România**

În anii '90, ING Group a fost un pionier în Europa Centrală și de Est, recunoscând potențialul regiunii în tranziția către economia de piață. ING a fost prima mare bancă internațională care și-a început activitatea în România după căderea regimului comunist. Am deschis la sfârșitul anului 1994 și, în ultimii 31 de ani, am contribuit la modernizarea sectorului bancar local și la progresul clienților noștri și al economiei. ING România a atins aproape două milioane de clienți și a ajuns în top cinci în sistemul bancar, doar prin creștere organică, navigând cu succes atât în vremuri bune, cât și în perioade mai dificile, și marcând o traiectorie continuă de dezvoltare și rezultate solide.

Convergența României a fost rapidă și impresionantă, mai ales după aderarea la NATO și UE, în 2004 și, respectiv, 2007. În ultimele decenii, PIB-ul nominal a crescut de peste 13 ori, iar PIB-ul pe cap de locuitor s-a apropiat de 80% din media UE în ceea ce privește standardul puterii de cumpărare. Investițiile străine directe au jucat un rol cheie, aducând capital, tehnologie și standarde înalte de guvernare. Ca orice economie în curs de dezvoltare, România se confruntă încă cu inadvertențe în mediul de afaceri și în politicile publice. Cu toate acestea, direcția generală este pozitivă. Țara este profund integrată în lanțurile valorice europene, aproximativ trei sferturi din exporturi mergând către partenerii din UE, și menține o poziție pro-occidentală clară. Perspectivele sale se bazează pe o locație strategică în centrul Europei, o dependență relativ scăzută de importurile de energie, o infrastructură digitală puternică și o rețea de transport care se extinde rapid.

La fel de important, fondurile UE continuă să sprijine investițiile în infrastructură, digitalizare și tranziția verde. România beneficiază de un bazin extins și competitiv de specialiști în domeniile STEM și de tendințele curente de nearshoring care favorizează Europa Centrală și de Est. Pe măsură ce țara își consolidează finanțele publice, progresele în predictibilitatea reglementărilor și efortul continuu către aderarea la OCDE pot debloca și mai multe investiții. Din punctul nostru de vedere, România oferă oportunități convingătoare pentru o creștere responsabilă, pe termen lung, iar ING își menține angajamentul de a sprijini această călătorie.

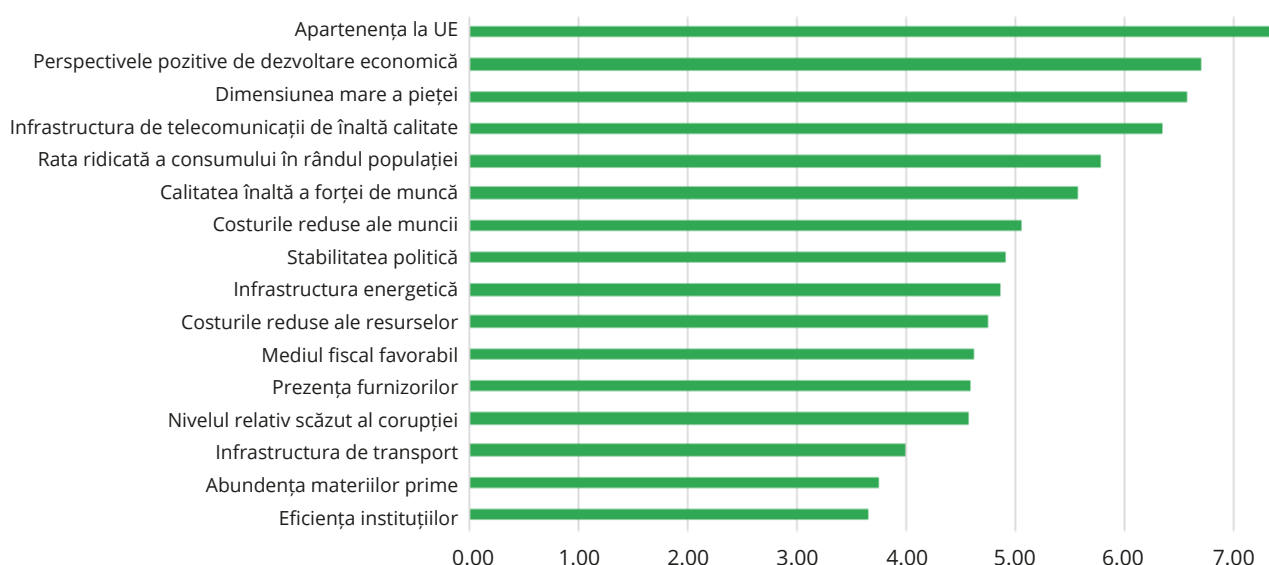
b) Avantajele furnizate de România

Întrebați care sunt avantajele pe care România le oferă pentru desfășurarea afacerilor lor, reprezentanții companiilor au răspuns că:

- avantajele cele mai importante sunt **apartenența la UE, perspectivele pozitive de dezvoltare economică și dimensiunea mare a pieței**, care se evidențiază clar ca principale puncte forte ale României;
- **infrastructura de telecomunicații de înaltă calitate și rata ridicată a consumului în rândul populației** sunt, de asemenea, foarte apreciate, consolidând atractivitatea României atât ca piață de producție, cât și ca piață de consum;
- **costurile reduse ale muncii și stabilitatea politică** sunt considerate avantaje de importanță moderată, alături de **infrastructura energetică** și de un **mediu fiscal favorabil**;
- **prezența furnizorilor și nivelul relativ scăzut al corupției** sunt percepute ca avantaje suplimentare de sprijin;
- în partea inferioară ierarhiei se află **infrastructura de transport, abundența materiilor prime și eficiența instituțiilor**, aspecte evaluate ca fiind mai puțin importante, sugerând domenii în care România este percepută ca mai slabă sau mai puțin relevantă pentru strategiile investitorilor.

Prin urmare, investitorii apreciază integrarea în UE, potențialul de creștere și dimensiunea pieței ca principalele avantaje competitive ale României, în timp ce calitatea infrastructurii, eficiența instituțiilor și disponibilitatea resurselor rămân factori secundari în percepția investitorilor străini.

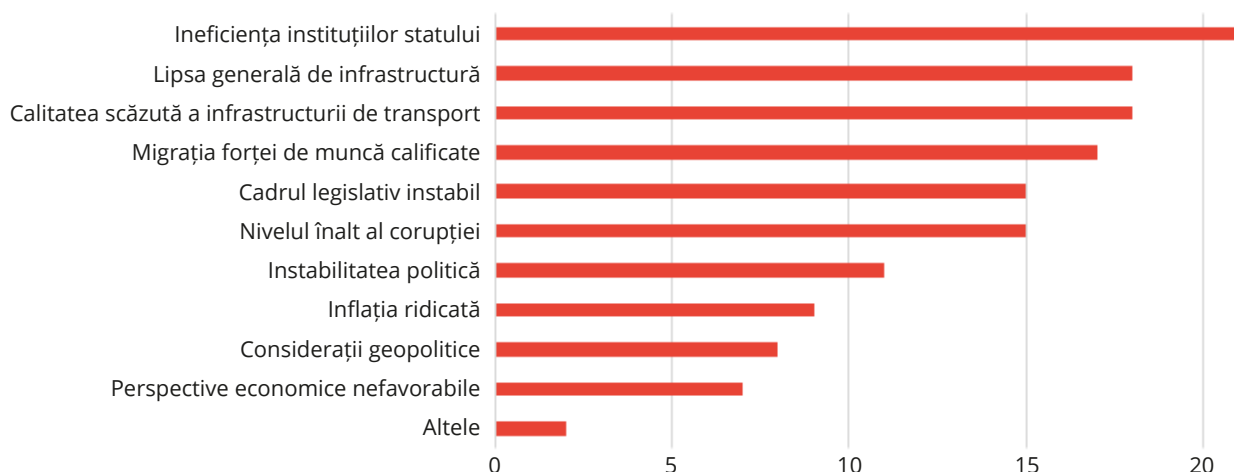
Figura 7.11. Clasificarea avantajelor furnizate de România (1 – mai puțin important, 10 – foarte important)

c) Obstacole

Investitorii străini identifică mai multe dezavantaje semnificative ale României ca destinație de investiții. Pe primul loc (menționată de 21 din cele 27 de companii respondente) se află **ineficiența instituțiilor statului**, urmată, la același nivel, de **calitatea scăzută a infrastructurii de transport** și de **lipsa generală de infrastructură** (18 mențiuni fiecare). Alte dezavantaje sunt **migrația forței de muncă calificate, cadrul legislativ instabil și nivelul corupției**.

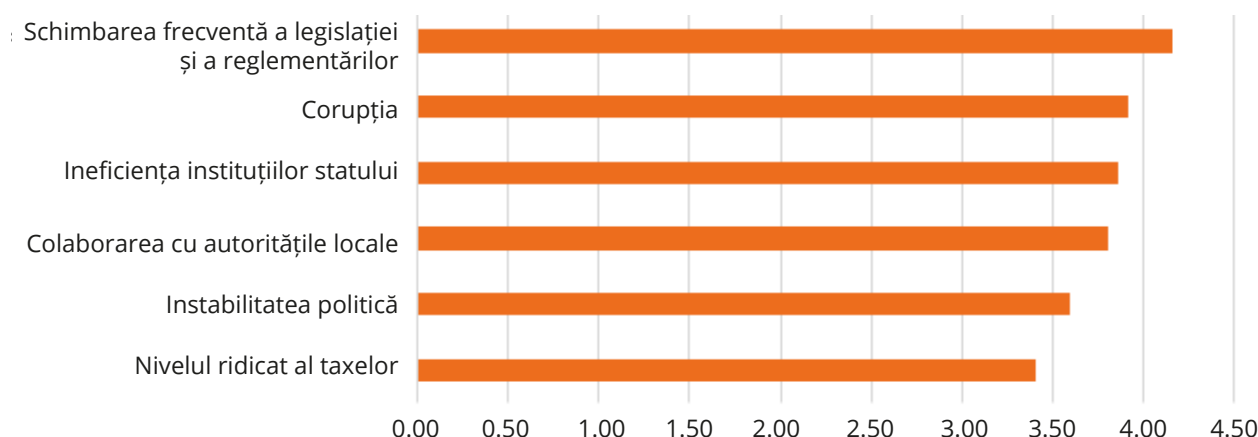
Figura 7.12. Principalele dezavantaje în România (număr)

La întrebarea „În ce măsură considerați că fiecare dintre problemele de mai jos constituie un obstacol în desfășurarea afacerilor în România?”, investitorii au apreciat că:

- cel mai semnificativ obstacol este **schimbarea frecventă a legislației și a reglementărilor**, ceea ce evidențiază preocupările investitorilor legate de imprevizibilitatea mediului de afaceri;
- **corupția și ineficiența instituțiilor statului** sunt, de asemenea, percepute ca obstacole majore, cu scoruri ridicate, apropiate de 4;
- **colaborarea cu autoritățile locale** este evaluată la un nivel similar, semnalând dificultăți administrative și birocratice;
- **instabilitatea politică** este considerată un obstacol de la moderat la semnificativ, reflectând preocupările privind coerența guvernării;
- **nivelul ridicat al taxelor** este văzut ca cel mai puțin sever dintre aspectele enumerate, dar rămâne totuși o provocare notabilă pentru investitori.

Figura 7.13. Principalele obstacole pentru desfășurarea afacerii (1 – total dezacord, 5 – total acord)

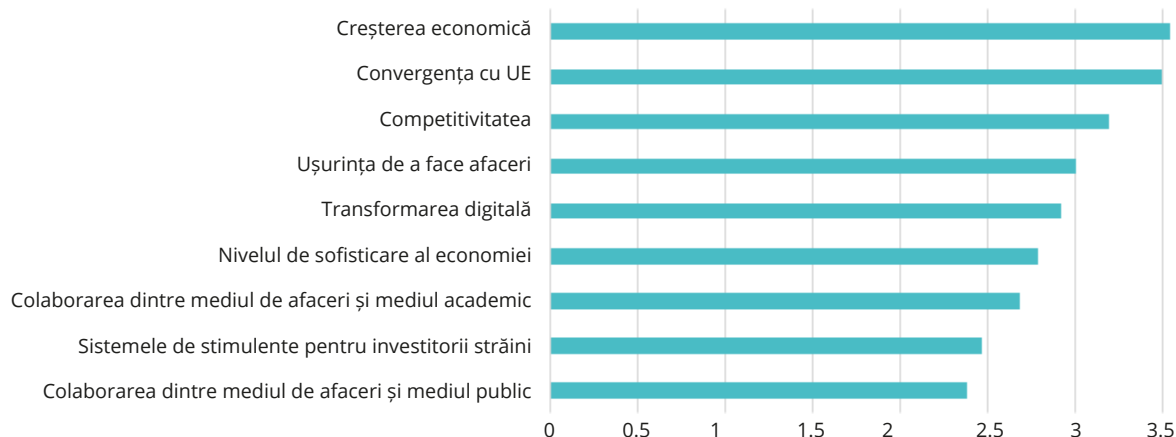
d) Evaluarea performanței României într-o serie de domenii

Investitorii consideră că România a performat cel mai bine în ceea ce privește **creșterea economică** și **convergența cu UE** (scor de aprox. 3,5), reflectând încrederea investitorilor în progresul macroeconomic general al României și în integrarea sa cu standardele europene. **Competitivitatea și ușurința de a face afaceri** primesc evaluări moderat pozitive (aprox. 3–3,2), sugerând că, deși România este percepută ca fiind în proces de îmbunătățire, există încă provocări notabile.

Transformarea digitală și nivelul de sofisticare al economiei sunt evaluate ușor mai slab (puțin sub 3), indicând eforturi de modernizare în desfășurare, dar inegale.

Cele mai slab evaluate domenii sunt **colaborarea dintre mediul de afaceri și mediul academic**, **sistemele de stimulente pentru investitorii străini** și **colaborarea cu mediul public** (între 2,3 și 2,7), ceea ce arată slăbiciuni în cadrul instituțional și în mecanismele de parteneriat.

Figura 7.14. Evaluarea performanței României pentru diverse aspecte (1 – foarte slab, 5 – foarte bun).

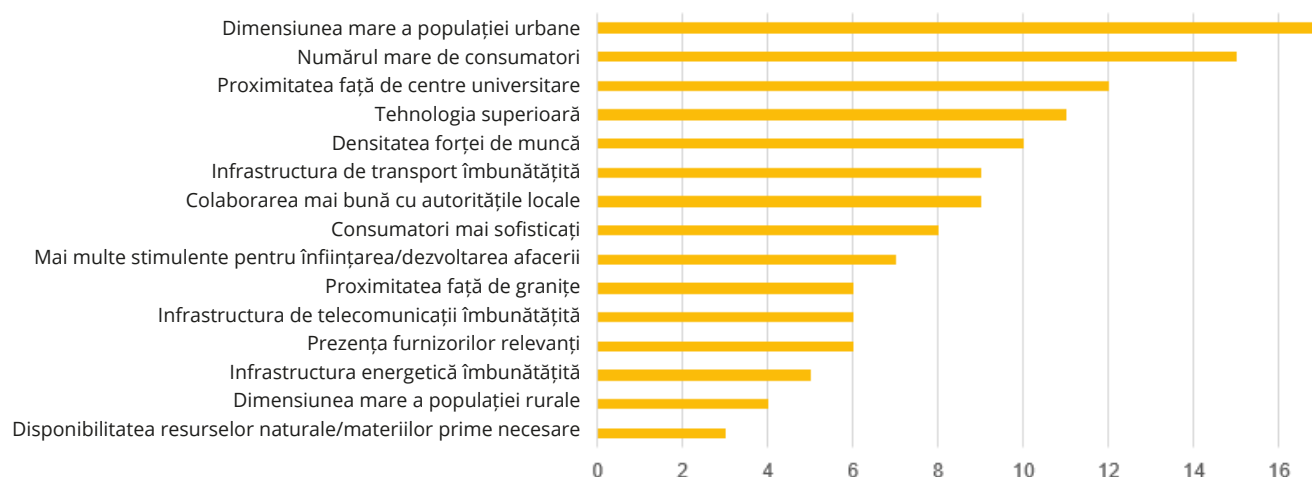
e) Principalele domenii în care este nevoie de îmbunătățiri

- Investitorii străini au indicat următoarele aspecte necesare pentru a face România mai atractivă:
- îmbunătățirea infrastructurii de transport (26 de companii din cele 37 respondente);
- creșterea calității educației forței de muncă (25 companii);
- îmbunătățirea comunicării cu autoritățile locale (22 companii);
- transformarea digitală (17 companii).

f) Factori determinanți în alegerea României ca locație de investiții

Decizia de a-și stabili operațiunile în România s-a bazat, în primul rând, pe dimensiunea pieței. Cel mai invocat factor a fost **dimensiunea populației urbane** (menționat de 17 dintre companiile respondente), urmat de **numărul mare de consumatori** (15 companii) și **proximitatea față de centre universitare** (12 companii). **Tehnologia superioară** a fost un alt motiv, menționat de 11 dintre cele 37 de companii respondente. Cel mai puțin a contat, pentru companiile din acest eșantion, **dimensiunea populației rurale** și **disponibilitatea resurselor naturale/materiilor prime necesare**.

Figura 7.15. Factori-cheie care influențează deciziile de investiții (număr răspunsuri)

Răspunsurile libere au indicat, de asemenea, că printre motivele care au determinat compania să selecteze România ca locație pentru dezvoltarea afacerii, s-au numărat, în principal:

- dimensiunea pieței și capacitatea de consum: acces la o piață mare, densitate ridicată a populației, proximitate față de București;
- disponibilitatea forței de muncă la costuri competitive, competențe lingvistice și digitale, populație tânără;
- infrastructură și interconectare: logistică și lanț de aprovizionare, conexiuni aeriene cu capitalele UE, spații imobiliare moderne;
- considerente strategice, precum oportunități de diferențiere, perspective de creștere regională.

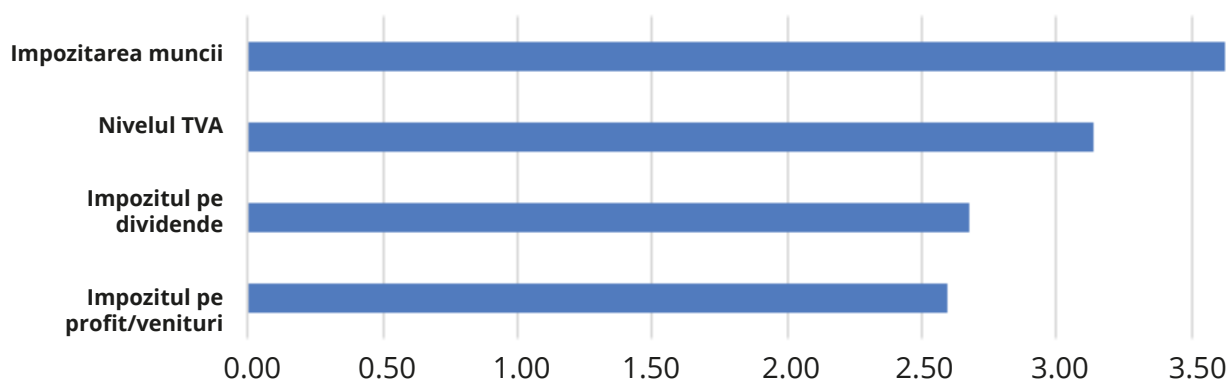
g) Evaluarea poverii fiscale

Investitorii consideră că **impozitarea muncii** se remarcă drept cea mai apăsătoare povară, evaluată semnificativ mai ridicat decât alte categorii, evidențiind preocupările legate de costurile ridicate asociate salariilor.

Nivelul TVA este perceput ca relativ ridicat, dar mai apropiat de media UE.

În schimb, **impozitul pe dividende** și **impozitul pe profit/venituri** sunt evaluate mai scăzut, ceea ce sugerează că acestea sunt percepute ca fiind mai puțin împovărătoare în comparație cu impozitarea muncii.

Figura 7.16. Evaluarea poverii fiscale din România în raport cu media UE, pe diferite tipuri de impozitare (1 – mai mică decât media UE, 5 – mai mare decât media UE).

În plus, majoritatea companiilor respondente au menționat că nu au beneficiat de stimulente oferite de autorități în desfășurarea afacerilor. Dintre cei care au beneficiat de acestea, cel mai frecvent au menționat *schemele de ajutor de stat* (șase

companii), urmate de *fondurile structurale* (patru companii). Câțiva respondenți au menționat accesul la *facilități fiscale, garanții de stat (pentru IMM-uri), credite comerciale și sprijin din partea autorităților locale* pentru investiții.

7.4 Planuri viitoare de investiții în România

a) Evaluarea impactului unor evenimente asupra sectorului de activitate al companiei în România

Schimbările intervenite la nivelul *fiscalității* sunt considerate a avea cel mai mare impact asupra sectorului de activitate al companiilor respondente la chestionar, atât *reducerea cotelor de impozitare*, cât și *diminuarea poverii fiscale* fiind în topul factorilor cu cel mai mare impact potențial.

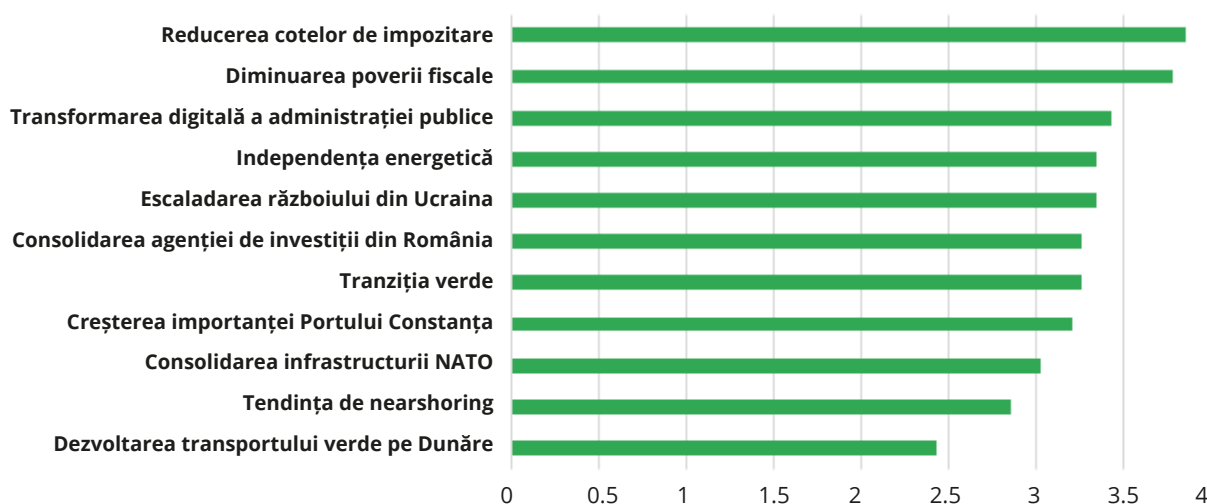
Pe următoarele locuri, cu scoruri relativ similare, se află *transformarea digitală a administrației publice, independența energetică și escaladarea războiului din Ucraina*. Schimbările structurale și strategice, precum *tranziția verde, consolidarea agenției de investiții din România* și

creșterea importanței portului Constanța, obțin scoruri moderat ridicate, reflectând recunoașterea semnificației lor pe termen lung.

Consolidarea infrastructurii NATO și *tendența de nearshoring* sunt, de asemenea, relevante, deși percepute ca având un impact ușor mai redus.

Cel mai scăzut impact perceput este legat de *dezvoltarea transportului verde pe Dunăre*, însă și acesta depășește nivelul mediu, indicând astfel o anumită importanță.

Figura 7.17. Opiniile investitorilor cu privire la impactul diferitelor evenimente și tendințe asupra sectorului de activitate în România (1 – impact foarte scăzut, 5 – impact foarte ridicat)

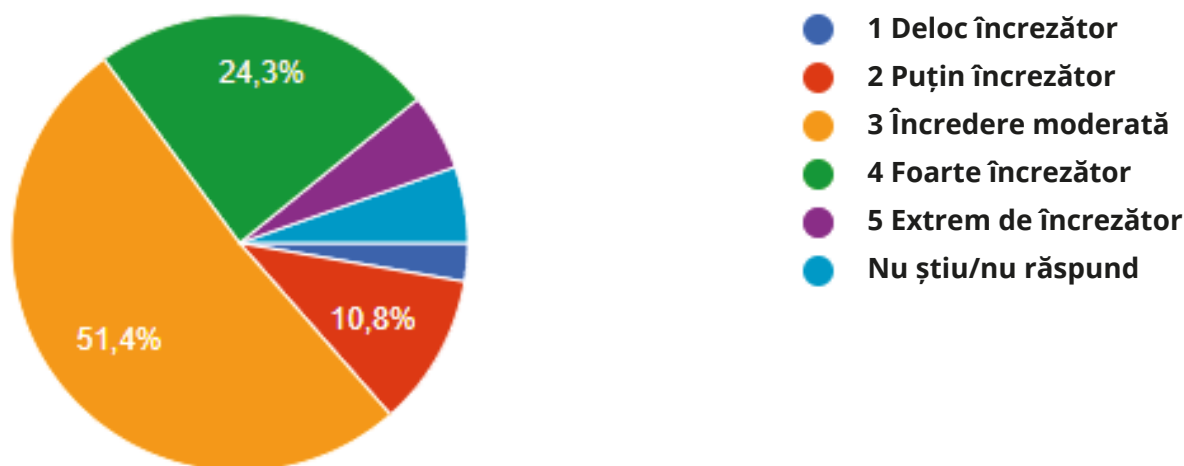
Viitoare investiții în România

La întrebarea „Cum ați evalua încrederea generală în viitorul investițiilor străine ale companiei dumneavoastră în România?”, răspunsurile arată o perspectivă mixtă, dar în general pozitivă, privind încrederea investitorilor străini în viitoarele investiții ale companiilor lor în România.

Majoritatea respondenților se descriu ca având „încredere moderată” (51,4%), ceea ce indică un optimism prudent. Un grup

semnificativ declară că sunt „foarte încrezători” (24,3%), iar un număr mai mic sunt „extrem de încrezători” (5,4%), reflectând o încredere puternică în potențialul României. 10,8% sunt „puțin încrezători” sau chiar „deloc încrezători” (2,7%), semnalând preocupări și incertitudini persistente, iar 5,4% au declarat că nu doresc să răspundă sau nu intuiesc evoluțiile viitoare.

Figura 7.18. Gradul de încredere în viitorul investițiilor străine ale companiei în România

Rugați să motiveze răspunsurile anterioare, grupul optimiștilor își exprimă încrederea în poziția strategică a României, dimensiunea pieței și potențialul legat de integrarea în UE, mulți dintre ei planificând să își continue sau să își extindă prezența. Cei cu perspective medii menționează că rămân deschiși față de România, dar subliniază că îmbunătățirea guvernantei, accesarea fondurilor europene și stabilitatea reglementărilor sunt esențiale, în timp ce grupul pesimiștilor menționează că instabilitatea, impredictibilitatea legislativă și provocările

specifice unor sectoare sunt probleme care le afectează activitatea.

Întrebați dacă au în vedere extinderea operațiunilor în țările învecinate în viitorul apropiat, cea mai mare parte (67,6%) au menționat că nu au în vedere acest lucru. Restul (32,4%) au afirmat că au astfel de preocupări, menționând că se vor orienta și spre alte țări din Europa Centrală, Europa de Est sau din Balcani, precum Bulgaria, Serbia sau Republica Moldova.

Glosar de termeni și abrevieri

AHK - Camera de Comerț Româno-Germană
ANOFM - Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă
ARICE - Agenția Română pentru Investiții și Comerț Exterior
B2B - produse și servicii pentru companii (din eng. business-to-business)
BEI - Banca Europeană de Investiții
BPO - externalizarea proceselor de afaceri (din eng. business process outsourcing)
brownfield - investiții în operațiuni existente
CAGR - rata medie anualizată de creștere (din eng. compound annual growth rate)
CEF - Mecanismul pentru Interconectarea Europei (Connecting Europe Facility)
CJUE - Curtea de Justiție a Uniunii Europene
COICOP - Clasificarea consumului individual pe destinații (eng. Classification of individual consumption according to purpose)
DMC - consumul intern de materiale (din eng. domestic material consumption)
EDF - Fondul European de Apărare (European Defence Fund)
EFPP - educația și formarea profesională
ESF+ - Fondul Social European Plus (European Social Fund Plus)
EURES - Serviciul European de Ocupare a Forței de Muncă (EUROpean Employment Services)
EV - vehicul electric (din eng. electric vehicle).
FAO - Organizația pentru Alimentație și Agricultură (Food and Agriculture Organization)
FEI - Fondul European de Investiții
fintech - tehnologie în servicii financiare
FMCG - bunuri de larg consum (din eng. fast moving consumer goods)
FO - Operațiune-cadru (din eng. framework operation)
FTZ - Zonă Economică Liberă (eng. Free Trade Zone)
greenfield - investiții în operațiuni noi, de la zero
HoReCa - Hoteluri, Restaurante, Catering
IMCA - impozit minim pe cifra de afaceri
IMM - întreprinderi mici și mijlocii
IoT - Internetul Lucrurilor (din eng. Internet of Things)
MADR - Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale
MDLPA - Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației
mid-cap - companie cu o capitalizare de piață între 2-10 miliarde USD
MIGA - Agenția Multilaterală de Garantare a Investițiilor (eng. Multilateral Investment Guarantee Agency)
MIPE - Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene
MRO - întreținere, reparații și operațiuni de aprovizionare (din eng. maintenance, repairs, operations)
MRR - Mecanismul de Redresare și Reziliență
NEET - persoane care nu sunt angajate, nu urmează studii și nu participă la formare profesională, adesea ca referire la tineri între 15 și 29 de ani (din eng. not in employment, education or training)
nearshore - relocare de activitate în țări apropiate geografic
offshore - companie constituită într-o altă jurisdicție decât cea în care își are reședința deținătorul efectiv; în largul mării
onshore - terestru
OCDE - Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
OEM - producător de echipamente originale (din eng. original equipment manufacturer)
PESCO - Permanent Structured Cooperation (fond de apărare al UE)
PNRR - Planul Național de Redresare și Reziliență
PoAT - Programul Asistență Tehnică
PoCIDIF - Programul Creștere Inteligentă, Digitalizare și Instrumente Financiare
POIM - Programul Operațional Infrastructură Mare
POR - Programul Operațional Regional
R&D - cercetare și dezvoltare (din eng. research & development)
RCI 2.0 - Indicele Regional de Competitivitate
RegAS - Registrul Ajutoarelor de Stat și de Minimis
SEE - Spațiul Economic European
SILE - Sustainable Infrastructure Lending Envelope (facilitate de finanțare a BEI)

SMR - reactor nuclear modular mic (din eng. small modular reactor)

SSC - centru de servicii partajate (din eng. shared services centre)

STEM - știință, tehnologie, inginerie, matematică (din eng. science, technology, engineering, mathematics)

SWOT - analiză de puncte forte, slăbiciuni, oportunități și amenințări (din eng. strengths, weaknesses, opportunities, threats)

TEN-T - Rețeaua Transeuropeană de Transport (Trans-European Transport Network)

TFUE - Tratatul pentru Funcționarea Uniunii Europene

Referințe bibliografice

Capitolul 1.

Institutul Național de Statistică (INS). (2025). România în cifre 2025. București: Institutul Național de Statistică. https://insse.ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/romania_in_cifre_2025.pdf

Institutul Național de Statistică (INS). (2025). *Resursele de energie primară în perioada 1.I- 31.XII.2024*.

https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/energie12r24.pdf

Eurostat. (2024). *Production of electricity and derived heat by type of fuel. Eurostat Statistics Explained*. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Production_of_electricity_and_derived_heat_by_type_of_fuel

Eurostat. (2025). *Resource productivity statistics*. https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Resource_productivity_statistics

Ministerul Transporturilor România. (2024). *Infrastructura rutieră și feroviară a României*. <https://www.mt.ro>

Comisia Europeană. (2023). *Rețele transeuropene de transport - TEN-T*. Bruxelles. https://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/ten-t_en

Banca Mondială. (2023). *Investiții în infrastructura energetică a României până în 2050*. Open Knowledge Repository. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/40500>

Reportlinker. (2024). *Statistici privind producția și consumul de petrol în România*. <https://www.reportlinker.com/dataset/114409183ad039b567404abea8bd3e060097a20b>

WWF România. (2024). *Starea resurselor naturale în Uniunea Europeană și România*. <https://wwf.ro/noutati/stiri/uniunea-europeana-a-epuizat-resursele-naturale-generate-de-pamant-pentru-2024/>

Harvard Growth Lab. (2023). *Atlasul Complexității Economice*. <https://growthlab.cid.harvard.edu/>

WIPO. (2023). *Indicele Global al Inovației*. https://www.wipo.int/global_innovation_index/en/2023/

Capitolul 3.

a) Piața muncii

ANOFM - Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă. (2025a). *Subvenționarea locurilor de muncă pentru tinerii NEET*. Accesat iunie 2025 <https://www.anofm.ro/subventionarea-locurilor-de-munca-pentru-tinerii-neet/>

ANOFM - Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă. (2025b). *Subvenționarea locurilor de muncă pentru persoane cu handicap*. Accesat iunie 2025 <https://www.anofm.ro/subventionarea-locurilor-de-munca-pentru-persoane-cu-handicap/>

ANOFM. (2025c). *Raport de activitate al ANOFM pentru anul 2024*. <https://www.anofm.ro/raport-de-activitate-al-anofm-pentru-anul-2024/>

Ciucu, A.-N.; Delcea, C.; Stoychev, K. A County-Level Analysis of the Economic Performance in Romania and Bulgaria Using Hierarchical Algorithms. *Stats* 2024, 7, 1099–1127. <https://doi.org/10.3390/stats7040065>

Comisia Europeană. (2025a). *2025 Country Report - Romania*. Bruxelles: Comisia Europeană. [https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=SWD\(2025\)223&lang=en](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=SWD(2025)223&lang=en)

Comisia Europeană. (2025b). Recomandare a Consiliului privind politicile economice, sociale și de ocupare ale României. Bruxelles: Comisia Europeană.

Comisia Europeană. (2025c). *European Economic Forecast – Spring 2025, Institutional Paper 318*. Brussels. https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/european-economic-forecast-spring-2025_en

Comisia Europeană. (2024). *Romania In-Depth Review 2024*. Bruxelles. https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/depth-review-2024-romania_en

Comisia Europeană. (2023). *Country Report Romania 2023*. Bruxelles, https://economy-finance.ec.europa.eu/system/files/2023-06/ip247_en.pdf

EURES. (2024). *Labour market information – Romania*. Rețeaua europeană de ocupare EURES. https://eures.europa.eu/living-and-working/labour-market-information-europe/labour-market-information-romania_ro

Institutul Național de Statistică, *Baza de date online TEMPO*, <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

Institutul Național de Statistică. (2024). *Forța de muncă în România: Ocupare și șomaj 2023*. București: INS. Disponibil la: <https://insse.ro>

ro/cms/sites/default/files/field/publicatii/forta_de_munca_in_romania_ocupare_si_somaj_2023.pdf

MIPE - Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene. (2025). *Programe*. Accesat iunie 2025 <https://mfe.gov.ro/programe/>

OECD. (2025a). *OECD Economic Outlook, Volume 2025 Issue 1*. OECD Publishing. https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-outlook-volume-2025-issue-1_83363382-en.html

OECD. (2024a). *OECD Economic Surveys: Romania 2024*. OECD Publishing. https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-surveys-romania-2024_106b32c4-en.html

OECD. (2024b). *Inclusive Entrepreneurship Policy Assessment: Romania 2024*, https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2025/05/inclusive-entrepreneurship-policy-assessment-country-notes_48c462fc/romania_0bb9c6a2/81fedf7c-en.pdf

OECD (2024), *Job Creation and Local Economic Development 2024 – Country Notes: Romania*. https://www.oecd.org/en/publications/job-creation-and-local-economic-development-2024-country-notes_ad2806c1-en/romania_37c069d8-en.html

Vasilescu, M. D., Crivoi, E.S., & Munteanu, A.M. (2025). Exploring entrepreneurial intention among European Union youth by education and employment status. *PLOS ONE*, 20(1), e0318001. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0318001>

b) Sistemul de educație

INS, *Sistemul educațional în România – date sintetice* (edițiile 2019–2023).

Ministerul Educației, SNIE, *Raport privind starea învățământului superior din România* (ani 2019/20–2023/24).

Comisia Europeană, *Education and Training Monitor 2024* (secțiunea indicatori terțiar). [4]: ARACIS, rapoarte anuale de evaluare instituțională.

Eurostat, „Tertiary education statistics by country,” 2023.

UNESCO Institute for Statistics, „Tertiary enrolment and graduates,” 2022.

Ministry of Education SNIE, „Raport locuri în învățământ terțiar,” 2023.

Scimago Institutions Rankings, „Research output per population,” 2022.

Times Higher Education, „World University Rankings 2023.”

A SEM Education, „Romania – ASEM Education”, ASEM (2024)

Ministry of Education (SNIE), „Raport privind starea învățământului superior” (2023)

Ministerul Educației – Raport privind starea învățământului preuniversitar din România (edițiile 2020 – 2024). Disponibil la: [edu.ro/rapoarte-publice-periodice](<https://www.edu.ro/rapoarte-publice-periodice>)

Raport privind starea învățământului preuniversitar 2023–2024, Ministerul Educației, București, 2024.

Radiografia Educației din România: Problemele actuale și indicatorii de calitate. Edupedu.ro, 2023.

Capitolele 4.1 și 4.2

INS (2025a). Exporturi (CIF) pe secțiuni conform Clasificării Standard de Comerț Internațional (CSCI) Rev.4, pe total, intra-UE și extra-UE, <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

INS (2025b). Importuri (CIF) pe secțiuni conform Clasificării Standard de Comerț Internațional (CSCI) Rev.4, pe total, intra-UE și extra-UE, <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

INS (2024c). Activitatea întreprinderilor din industrie, construcții, comerț și servicii de piață, în anul 2023 – date provizorii, Comunicat de presă nr. 309 din 22 noiembrie 2024, <https://insse.ro/cms/ro/comunicate-de-presa-view>

INS (2024d). Principalii indicatori economici și financiari consolidați, ai întreprinderilor cu activitatea principală de industrie, construcții, comerț și servicii de piață CAEN Rev. 2, <http://statistici.insse.ro/tempoins/index.jsp?page=tempo3&lang=ro&ind=INT109E>

INS (2025e). Comerțul internațional cu bunuri, pe Marile Categori Economiche (MCE), <https://insse.ro/cms/ro/tags/buletin-statistic-de-comert-international>

Capitolul 4.3

Banacu D. and Cioran C. (2023), Interview, HS Timber, Romanian subsidiary.

Bioenergy Europe (2019). Bioenergy Europe Statistical Report, [Online]. Available: <https://www.europeanbiogas.eu/wp-content/uploads/2019/05/Biogas-Report-2021-EBABioenergy-Europe.pdf>.

Birgen și Sannan (2024). The CO2 Reduction Potential of Using Black Pellets for Energy Production in Romania. Chemical Engineering Transactions, 109, 211-216.

Bloomberg, 2024, Societatea De Producere A Energiei Electrice in Hidrocentrale Hidroelectrica SA Earnings Call

Comisia Europeană, 2020. Commission Staff Working Document Country Report Romania 2020. Retrieved from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0522>.

del Alamo și Tranăs, 2019. D1.4 Mapping, characterization and critical evaluation of the state-of-the-art. SINTEF Energy Research. Retrieved from <https://hdl.handle.net/11250/3085234>.

Hidroelectrica, 2024, prezentare Capital Markets Day 2024

Mihai G., Curtu A.-L., Alexandru A.-M., Nita I.-A., Ciocirlan E. and Birsan M.-V. (2022). Growth and Adaptive Capacity of Douglas Fir Genetic Resources from Western Romania under Climate Change, Forests, vol. 13, no. 5.

Moiceanu G, Dinca M. and Paraschiv G. (2023). „Romanian biomass pellet market – techno-economic analysis”, INMATEH Agricultural Engineering vol. 71.

The Engineering ToolBox, 2024. Wood - Densities of Various Species. Retrieved from https://www.engineeringtoolbox.com/wood-density-d_40.html.

The International Trade Administration, 2023. Romania - Country Commercial Guide. Retrieved from <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/romania-energy#:~:text=Power%20Production%20and%20Distribution&text=In%20Romania%2C%20as%20of%20August,0.8%25%20Biomass%2C%20and%20related>.

Worldometer, 2023. Electricity Generation in Romania. Retrieved from <https://www.worldometers.info/electricity/romania-electricity/>.

Capitolul 4.4.1

BNR (2024), Investiții străine directe în România în anul 2023.

Comisia Europeană, https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans/romania_ro

https://g4food.ro/analiza-agricultura-inesatisfactiei-romania-ocupa-ultimul-loc-in-uniunea-europeana-la-venitul-mediului-per-angajat-in-ferma-14-366-de-euro-anual-nivelul-este-insa-de-pest-doua-ori-mai-mare-decat-ac/?utm_source=chatgpt.com

MADR (2023), Studiu privind livrarea de servicii publice pentru trasabilitatea în sectorul agroalimentar, <https://www.madr.ro/docs/poca/2024/Studiul-IV-livrare-servicii-publice-trasabilitate-RO.pdf>

INS (2025), Produsul intern brut - date provizorii (1), Comunicat de presă nr. 53/7 martie 2025, https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/pib_tr4r2024_1.pdf?utm_source=chatgpt.com

Revista Fermierului (2025), https://www.revistafermierului.ro/din-revista/opinii/d-ale-gurii/itemlist/tag/inputuri%20agricole.html?utm_source=chatgpt.com

Capitolul 4.4.2

BNR (2025), Raport anual 2024, https://www.bnr.ro/uploads/2025-06-23raportanual2024_documentpdf_545_1750660828.pdf

Ciubotaru, B., Balan, A., Viziteu, S. (2022), Current Issues in the Romanian Agricultural Sector: A Case Study on the Challenges Faced by Vegetal Farms in Romania, *Lucrări Științifice*, vol. 65, supliment, seria Agronomie

Consiliul Concurenței (2024), Raport – Evoluția concurenței în sectoare cheie 2024, <https://www.consiliulconcurenței.ro/wp-content/uploads/2024/10/Raport-Sectoare-Cheie-2024-25-oct.pdf>

FIC (2020), Investiții străine directe, <https://fic.ro/documents/investitiile-straine-directe-in-romania>

FoodDrink Europe (2025), https://www.fooddrinkurope.eu/wp-content/uploads/2025/01/FoodDrinkEurope-Data-Trends-2024.pdf?utm_source=chatgpt.com

INS (2025a). Exporturi (CIF) pe secțiuni conform Clasificării Standard de Comerț Internațional (CSCI) Rev.4, pe total, intra-UE și extra-UE, <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

INS (2025b). Importuri (CIF) pe secțiuni conform Clasificării Standard de Comerț Internațional (CSCI) Rev.4, pe total, intra-UE și extra-UE, <http://statistici.insse.ro:8077/tempo-online/#/pages/tables/insse-table>

INS (2025e). Comerțul internațional cu bunuri, pe Marile Categori Economiche (MCE), <https://insse.ro/cms/ro/tags/buletin-statistic-de-comert-international>

Capitolul 4.4.3

Adevărul, <https://adevarul.ro/stiri-interne/evenimente/romania-vrea-un-buget-enorm-pentru-armata-dar-se-2448170.html>

Armata României, 2025. <https://armataromaniei.ro/>

Chifu, I., & Nedeia, D. (2022). Creșterea investițiilor în apărare în România: între angajamente NATO și realități bugetare. *Revista de Studii de Securitate*, 18(1), 34–49.

European Defence Agency (EDA). (2023). National Defence Data 2022: Romania. <https://eda.europa.eu>

Guvernul României. (2023). Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2020–2024. <https://www.presidency.ro>

Inforadar, <https://inforadar.mapn.ro/>

International Institute for Strategic Studies (IISS). (2024). The Military Balance 2024. Routledge. [Include analiza României în contextul Europei de Est]

Jane's Defence Weekly. (2024). Romania accelerates procurement of modern defense systems amid regional threats. <https://www.janes.com>

Ministerul Apărării Naționale. (2020). Bugetul Apărării – Analiză și Execuție. <https://www.mapn.ro/bilant/index.php>

Ministerul Apărării Naționale. (2021). Bugetul Apărării – Analiză și Execuție. <https://www.mapn.ro/bilant/index.php>

Ministerul Apărării Naționale. (2022). Bugetul Apărării – Analiză și Execuție. <https://www.mapn.ro/bilant/index.php>

Ministerul Apărării Naționale. (2023). Bugetul Apărării – Analiză și Execuție. <https://www.mapn.ro/bilant/index.php>

Ministerul Apărării Naționale. (2024). Bugetul Apărării – Analiză și Execuție.

Ministerul Apărării Naționale, Bugetul Ministerului Apărării Naționale (2025)

<https://www.mapn.ro>

Ministerul Apărării Naționale, Buletin Informativ, 2025. https://www.mapn.ro/buletin_inf/index.php

Ministerul Apărării Naționale, Proiecte De Acte Normative Aflate În Procedură De Transparență Decizională, <https://sg.mapn.ro/projects?page=2>

Ministerul Apărării Naționale, Proiecte De Acte Normative Pe Circuitul De Adoptare/Aprobare, <https://sg.mapn.ro/consultare>

Ministerul Apărării Naționale. Direcția Generală pentru Armamente (2025), <https://www.dpa.ro/>

Ministerul Apărării Naționale, ARMED, 2025. https://armed.mapn.ro/despre_noi.php

Ministerul Apărării Naționale, Strategia privind pregătirea Armatei României pentru abordarea schimbărilor climatice și tranziția energetică, (2024). https://www.mapn.ro/programe_strategii/documente/Strategie%20MApN%20Climate%20Change%20and%20Defence.pdf

Ministerul Apărării Naționale, Raport privind Activitatea Desfășurată de Ministerul Apărării Naționale în Anul 2024, https://www.mapn.ro/rapoarte/documente/raport_20250506081518.pdf

NATO. (2023). Defence Expenditure of NATO Countries (2014–2023). NATO Public Diplomacy Division <https://www.nato.int>

Stoica, A. (2023). Industria de apărare a României și provocările modernizării post-2022. Monitorul Apărării și Securității <https://monitorulapararii.ro>

Televiziunea Română, <https://www.tvrplus.ro/emisiuni/>

Velea, C. (2022). Romania's Defence Investment Trends in the Context of Regional Tensions. Romanian Journal of European Affairs, 22(2), 51–65.

Veteranii României, 2025. <https://veteraniiromaniei.mapn.ro/>

Ziarul Financiar. (2024, februarie 7). România crește bugetul Apărării la 2,5% din PIB – ce contracte majore sunt în desfășurare. <https://www.zf.ro>

Capitolul 4.4.5

BNR, Investițiile străine directe în România în anul 2023.

Colliers, <https://www.colliers.com/en-ro/news/industrial-and-logistics>

https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/housing-2023?utm_source=chatgpt.com

https://www.economica.net/cu-23prc-din-populatie-si-20prc-din-pib-ul-zonei-central-est-europene-romania-are-doar-7prc-dintre-invest_180388.html?utm_source=chatgpt.com&uord=RQ-TLPD%3DgmUrR85jKHdklrR%3DNfQvwpYVQb-17UqGM1ccszEnQaCqIE2LvIpzMe7AtXITYH2a-%3DeoRfcGm1EIU%3DCqKXo2nGVVLX7vvpMUPr-87hI0JSDttjny9nizJa4ynGhQYsho

INS (2024). Principalii indicatori economici și financiari consolidați, ai întreprinderilor cu activitatea principală de industrie, construcții, comerț și servicii de piață CAEN Rev. 2, <http://statistici.INSSE.ro/tempoins/index.jsp?page=tempo3&lang=ro&ind=INT109E>

<https://www.profit.ro/povesti-cu-profit/financiar/bnr-avertizeaza-marjele-de-profit-practicate-de-sectorul-imobiliar-sunt-cele-mai-mari-cresterea-ratelor-bancare-noul-ghimpe-din-coasta-imm-urilor-jumatatea-plina-a-paharului-21453936>

https://www.romania-insider.com/romania-home-ownership-rate?utm_source=chatgpt.com

<https://startupcafe.ro/imobiliare-romania-2025-tranzactii-locuinte-2024-htm-30460>

https://www.zf.ro/zf-24/eurostat-romania-una-dintre-tarile-ue-cele-mici-cresteri-pret-22323673?utm_source=chatgpt.com

Capitolul 4.4.6

Curs de guvernare, Laurențiu Gheorghe, 2025, <https://cursdeguvernare.ro/industria-siderurgica-romaneasca-in-pericol-de-disparitie-iar-salvarea-intarzie-sa-vina.html>

Institutul Național de Statistică, Producția industrială în luna decembrie 2024, https://insse.ro/cms/sites/default/files/com_presa/com_pdf/ipi12r24.pdf

Targetare.ro, 2025, <https://targetare.ro/cauta-firme?state=eyJxdWVyeSI6IlIsImZpbHRLcnMiOlt7ImlkZW50aWZpZXIiOiJjYWVuliwidmFsZWUiOiJjNCAtIEluZHVzdHJpYSBtZXRhbnVvZ2JjYSJ9XSwicGFnZSI6eyJmcm9tIjowLCJzaXplIjoxMH0sInNvcnRCeSI6IiJ9>

TEMPO Online, Indicii valorici ai cifrei de afaceri din unitățile industriale pe total (piața internă și piața externă) - an de baza 2021, 2025

Termene.ro

Capitolul 4.4.7

Argus Media — analiza planului de dezvoltare a rețelei de gaze (10-year gas grid plan).

Articole tehnice/industriale (JPT, Energy Council) privind forajul și infrastructura BRUA.

Climate Policy Radar, Integrated National Energy and Climate Plan of Romania 2025-2030 Update, October 2024, https://cdn.climatepolicyradar.org/navigator/ROU/2024/romania-updated-final-national-energy-and-climate-plan-necp-2021-2030_46e70f8444ed0a19c5eff6e8bea276d1.pdf?utm_source=chatgpt.com

Document NECP actualizat (Oct 2024) — Plan Național Integrat Energie & Climă.

https://ceenergynews.com/oil-gas/romania-is-expanding-its-pipeline-capacity-with-its-neighbours/?utm_source=chatgpt.com

https://www.omvpetrom.com/en/our-business/exploration-and-production/neptun-deep?utm_source=chatgpt.com

<https://www.omvpetrom.com/services/downloads/00/omvpetrom.com/1522259306912/neptun-deep-a-game-changer-project-for-romania.pdf>

OMV Petrom & ROMGAZ — comunicat privind începutul forajelor și planul Neptun Deep (25 Mar 2025).

Presă/analiză privind reacții de mediu (Greenpeace vs. Guvern) — articole de presă (El País, altele).

Reuters — știri financiare despre OMV Petrom și Neptun Deep (2025).

ROMGAZ — pagina oficială „About Neptun Deep Project” (informații proiect): https://www.romgaz.ro/en/about-neptun-deep-project?utm_source=chatgpt.com

Capitolul 4.4.8

Administrația Fondului pentru Mediu (AFM). Proiect Ghid de finanțare pentru instalații de producere a biometanului. București, 2024. <https://afm.ro>

ANRE. Ordinul nr. 38/2024 privind insertia biometanului în rețelele de gaze naturale. București, 2024. <https://anre.ro>

Avrămescu, T. C. „The Current State of Bioeconomy in Romania”, Anale, Universitatea Ovidius, 2020.

Balan, E. M. „Bioeconomy in Romania: Investigating Farmers’ Knowledge”, Sustainability 15, nr. 10 (2023): e7883.

Bulmez, A. M., „An Analysis of Romania’s Energy Strategy: Perspectives ...”, Climate (MDPI), 2024.

Câmpeanu, Virginia, și Sarmiza Pencea. „Renewable Energy Sources in Romania: From a ‘Paradise’ of Investors to a Possible Abandon or to Another Boom? The Impact of a New Paradigm in Romanian Renewable Sources Policy.” Procedia Economics and Finance 8 (2014): 129–137.

Chimcomplex. Comunicat de presă – Memorandum of Understanding cu Eonic Technologies pentru polyoli pe bază de CO₂. București, octombrie 2024. <https://chimcomplex.com>

Chimcomplex. Comunicat de presă – Proiect polyoli verzi finalizat cu sprijin Innovation Norway. Râmnicu Vâlcea, mai 2024. <https://chimcomplex.com>

Clariant. Comunicat de presă – Situația fabricii de etanol celulozic de la Podari. Podari, 2024. <https://clariant.com>

Comisia Europeană. PNRR România – Componenta 6 Energie: proiecte pentru hidrogen verde și biometan. Bruxelles, 2024. <https://romania.representation.ec.europa.eu>

Consiliul Uniunii Europene. Conclusions on the opportunities of the bioeconomy. Bruxelles, 25 aprilie 2023. <https://www.consilium.europa.eu>

Economedia. OMV Petrom începe lucrările pentru instalația de combustibili sustenabili la Petrobrazii, investiție de 750 milioane de euro, va produce din 2028 circa 250.000 de tone pe an. 13 februarie 2025. <https://economedia.ro>

HotNews. România are 6 județe beneficiare din Fondul pentru Tranziție Justă – Alocare totală 2,14 miliarde euro. București, 2024. <https://hotnews.ro>

Launch of the CEE2ACT Bioeconomy Hub in Romania, 30 septembrie 2023, CEE2ACT / ASIMCOV.

Mapping Romania’s Bio-Based Potential. BIC Country Report, 2024.

Ministerul Energiei. Comunicat de presă – Contracte de finanțare prin PNRR pentru două proiecte de hidrogen verde la Petrobrazii. București, 2024. <https://energie.gov.ro>

Niță, Dorina, Nadia Stoicuța, Alina Nițescu, Claudia Isac și Oana Dobre-Baron. „The Impact of the Transition to a Green Economy on Romania’s Economic Growth”. Energy, Sustainability and Society 15 (2025): Article 19.

OMV Petrom. Comunicat de presă – Investiții pentru combustibili sustenabili la rafinăria Petrobrazii. București, 2025. <https://www.omvpetrom.com>

ResearchGate, Energy Governance in Romania, 2022

Rompetrol Rafinare (KMG International). Comunicat de presă – Creșteri operaționale și reluarea producției LDPE la Petromidia. Constanța, mai 2025. <https://rompetrol-rafinare.kmginternational.com>

Rompetrol Rafinare (KMG International). Raport financiar preliminar 2023. București, 2024. <https://m.bvb.ro>

Unleashing Opportunities for the Bioeconomy in Romania (Mountain Areas), aprilie 2023, finanțat de MADR (Ministerul Agriculturii).

Voicilaș, Dan-Marius. „Perspectives for Bioeconomy Strategy in ...” (Journal, EADR/IAG), 2021 circa.

Capitolul 4.4.9

Agenția pentru Digitalizarea României. (2023). Strategia Națională privind Securitatea Cibernetică a României 2022-2027. Guvernul României. <https://digitalizare.gov.ro>

Băncilă, A. (2021). Investiții strategice în securitatea cibernetică – între necesitate și realitate. Revista Română de Studii de Securitate, 9(2), 45-58.

CERT-RO. (2022). Raport anual privind starea securității cibernetice în România. Centrul Național de Răspuns la Incidente de Securitate Cibernetică. <https://www.cert.ro>

Centrul european de competențe în domeniul industrial, tehnologic și de cercetare în materie de securitate cibernetică (ECCC), https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-cybersecurity-competence-centre-eccc_ro

Directoratul Național de Securitate Cibernetică, <https://www.dnsc.ro/pagini/ecsi-page>

ENISA, European Union Agency for Cybersecurity, National/EU Authorities, <https://www.enisa.europa.eu/audience/national-eu-authorities>

ENISA, European Union Agency for Cybersecurity, Navigating cybersecurity investments in the time of NIS 2, <https://www.enisa.europa.eu/news/navigating-cybersecurity-investments-in-the-time-of-nis-2>

ENISA, European Union Agency for Cybersecurity, 2024 Report on the State of the Cybersecurity in the Union, <https://www.enisa.europa.eu/publications/2024-report-on-the-state-of-the-cybersecurity-in-the-union>

ENISA, European Union Agency for Cybersecurity (ENISA). (2023). National Cybersecurity Strategies in the EU – Romania Profile,

<https://www.enisa.europa.eu>

Euronews, <https://www.euronews.ro/articole/solutii-pentru-securitatea-cibernetica-cea-mai-mare-intalnire-din-regiune-are-loc>

Gherman, D., & Ionescu, R. (2020). Investițiile în securitatea cibernetică: O perspectivă europeană și aplicabilitatea în România.

Revista de Economie și Administrație Publică, 18(2), 112-125.

Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării. (2024). Planul Național de Redresare și Reziliență – Componenta Digitalizare și Investiții în Securitate Cibernetică.

Ministerul Economiei, Digitalizării, Antreprenoriatului și Turismului, <https://economie.gov.ro/>

Nicolescu, R., & Radu, A. (2023). Evaluarea riscurilor cibernetice în contextul investițiilor publice și private din România. Revista Română de Drept și Tehnologie, 4(1), 76-91.

NIS Investments 2024 Cybersecurity Policy Assessment, November 2024, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/
https://www.enisa.europa.eu/sites/default/files/2024-11/CSPA%20-%20NIS%20Investments%20-%202024_0.pdf

PwC România. (2022). Digital Trust Insights – Tendințe în investițiile în securitate cibernetică în România și Europa Centrală.

PricewaterhouseCoopers. <https://www.pwc.com/ro>

SRI - Centrul Național Cyberint. (2023). Securitatea cibernetică ca prioritate strategică: Rolul investițiilor în infrastructura critică digitală. <https://cyberint.ro>

Ziarul Financiar. (2024, martie 14). Companiile românești măresc bugetele pentru securitate cibernetică în 2024. <https://www.zf.ro>

Capitolul 6

European Medicines Agency. Medicines for older people, <https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory-overview/research-development/medicines-older-people>

Eurostat. 2023. „Population Structure and Ageing.”

European Commission, Demographic change: challenge or opportunity?, 2008, <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/3217494/5696484/KS-CD-07-001-SPOT-EN.PDF.pdf/ee53d411-c664-4e88-96c7-56e4013a8512>

FAO. 2021. „The Role of Nutrition in Active and Healthy Ageing.” <https://www.fao.org/3/cb4476en/cb4476en.pdf>

McKinsey Health Institute, Aging with purpose: Why meaningful engagement with society matters, October 23, 2023

OECD. 2002. „Ageing, Housing and Urban Development”

Planul Bugetar Structural Național pe Termen Mediu, 2025-2031, <https://mfinante.gov.ro/static/10/Mfp/buletin/Nationalmedium-termfiscal-structuralplanRO.pdf>

Raportul de Țară al Comisiei Europene, 19.06.2024, https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/dcac26a0-120e-4233-88b6-8c7b0d919257_en?filename=SWD_2024_623_1_EN_Romania.pdf

Shakersain, B., Rizzuto, D., Larsson, S.C., Faxén-Irving, G., Fratiglioni, L. and Xu, W.L., 2018. The Nordic prudent diet reduces risk of cognitive decline in the Swedish older adults: a population-based cohort study. *Nutrients*, 10(2), p.229.

Strategia Națională de Competitivitate 2021-2027, Creșterea capacității administrative a Ministerului Economiei în vederea monitorizării, evaluării și coordonării politicilor publice din domeniul competitivității economice, <https://economie.gov.ro/strategia-nationala-de-competitivitate-2021-2027/>

World Bank. 2022. „Lifelong Learning and Older Workers.”

World Health Organization. 2021. Decade of Healthy Ageing: Baseline Report. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240017900>

